

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

مصباح النجاة

MIZRAKLI İLMİHAL Risâleler ve Tercümeleri

- * Osmanlıcaya Giriş
- * İman ve İslâm Risâlesi
- * Mızraklı İlmihal
- * Sirâcü'l-Müttekîn
- * Karabaş Tecvidi
- * Nesefî Akâidi
- * Hizbu'l-Bahr
- * ve Seçme Duâlar

Osmanlıca-Türkçe
Mızraklı İlmihal
Ve Diğer Risaleler

- (1) Osmanlıcaya Giriş
- (2) İman ve İslâm Risalesi ve Türkçesi
- (3) Mızraklı İlmihal ve Türkçesi
- (4) Siracu'l-Mühtedîn ve Türkçesi
- (5) Karabaş Tecvidi ve Türkçesi
- (6) Nesefî Akaidi ve Türkçesi
- (7) Hizbu'l-Bahr ve Seçme Dualar

İsteme Adresi : Yasin Yayınevi

Manyasızade cad, No: 47 Çarşamba-Fatih

Tel: (0 212) 635 30 55 - 523 49 11

Baskı Cilt : Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma yolu No. 8 Davutpaşa
Zeytinburnu İstanbul Tel 0212 482 11 01
İstanbul 2007

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ
هَدَانَا اللَّهُ

` Bizi hidayetiyle bu (kitabın yazılması)na muvaffak
kılan Allah'a hamd olsun. Eğer bizi hidayet
etmeseydi, biz kendiliğimizden bunun yolunu bulmuş
olamazdık. `

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Atalarımız, İslamiyet'i kabul ettikleri daha ilk yıllarından itibaren Arapça'ya, bilhassa Kur'an lisanı olması sebebiyle yakınlık duymuşlardır.

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in cennet lisanı olarak haber verdikleri arapça ve Farsça, Osmanlıca içine yerleşerek adeta Türkçeleşmişti.

Şu anda bu lisan, unutulmuş durumdadır. Unutulan bu büyük lisanı tekrar eskisi gibi yaygın bir hale getirmek ve dedelerimizden kalan bu mirasa sahip çıkmak için, bu lisanın herkes tarafından öğrenilip bilinmesi lazımdır.

Bir imparatorluk dili olan Osmanlıca'nın bilinmesi ve onun yaşatılması ise, Türkçe'ye girmiş ve Türkçe olmuş Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin kullanılması, muhafaza etmeğe ve hususiyetlerini bilmeğe bağlıdır.

Sizden istediğimiz, bu büyük lisana sahip çıkarak ve günlük konuşmalarımızda dahi kullandığımız yabancı kelimeleri atarak bu lisanı yaşatmanızdır.

İsmail Fakirullah

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

OSMANLICA DERS ÖNCESİ

HARFLER : Her dilin kendisine mahsus bir alfabesi ve bu alfabeyi meydana getiren harfleri vardır. Türkçe, arapça ve Farsça'nın bazı kelimeleri ile diğer dillerden seçilen bazı kelimelerden meydana gelen Osmanlı Türkçe'sinde ise 35 harf kullanılmıştır. Bu harfler sağdan sola doğru yazılır. Bu harfler sırasıyla şunlardır :

ث	ت	پ	ب	ا
SE	TE	PE	BE	ELİF
د	خ	ح	چ	ج
DAL	HI	HA	ÇİM	CİM
س	ژ	ز	ر	ذ
SİN	JE	ZE	RE	ZEL
ظ	ط	ض	ص	ش
Zİ	TI	DAD	SAD	ŞİN
ك	ق	ف	غ	ع
KEF	KAF	FE	GAYIN	AYIN
م	ل	ن	هـ	گ
MİM	LAM	NEF (N)	YEF (V-Y)	GEF (G-Ğ)
ی	لا	ه	و	ن
YE	LAM-ELİF	HE	VAV	NUN

Kur'an elifbasında olup da, Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmayan harfler altı tanedir. *Şu harfler Türkçe'ye Arapça'dan girmiş kelimelerde bulunur :*

(ث ، ح ، ذ ، ض ، ظ ، ع).

Mesela : (ظَالِمٌ) `kaza`, (قَاضِي) `zeki`, (ذَكِي) `hasen`, (حَسَن) `sabit`, (ثَابِت) `zalim`, (مَعْدَن) `ma'den` kelimelerinde olduğu gibi. Şu harfler de farsça asıllı kelimelerde bulunmaktadır ve ona mahsusturlar: (پ ، ج ، ژ ، گ). Misaller : (گَنَج) `genç` gibi. (جَانْدَارْمَه) `jandarma`, (چَارْشُو) `çarşı`, (پَادِشَاه) `padisah`.

SAYILAR :

۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

BASİT İMLA KAİDELERİ

OKUTUCU HARFLERLE İLGİLİ İMLA KAİDELERİ :

Osmanlıca'da sessiz harfleri okutmaya yarayan yardımcı harfler vardır. Bunlar cümle başında bulunmazlar. Bu harfler : (ا ، و ، ی ، ه) harfleridir.

Osmanlıca'da okutucu harflerden (ا) ve (ه), Kur'an elifbasındaki `üstün`ün, (ی) `esre`nin, (و) ise `ötre`nin karşılığıdır. Ancak bunlardan (ا ، و ، ی) harflerinin arapça ve Farsça kelimelerde kullanılan harf-i medden farkları, oku- nuşta uzatılmamalarıdır. Esasen uzun ses bize arapça ve Farsça'dan gelmiştir. Mesela (دَاوَاړْکَرِي) `davarları` kelimesini `davarlari` şeklinde okumamız gülünç olur. Çünkü bu kelime Türkçe'dir. Fakat Farsça (مِرَانَه) `mirane (erkekçe)` kelimelerine yahut arapça (ضَالِّينَ) `dâllin (sapmışlar)` veya (عَاصِي) `âsî` kelimelerine bakıldığı zaman uzun ses ile okuma farkı kendini gösterir. Nitekim bunları Türkçe kelimeler gibi kısa sesle okumakta aslen gülünçtür. Ancak yaptıkları iş itibarıyla med harfleri okutucu harflere çok yakındır.

(ا) " Elif " : *Sessiz harflerle birlikte kullanıldığı zaman, o harfi " a " sesi kazandırır ve bu harfle okutur.*

Mesela: (رَاسِم) ` Rasim ` kelimesi, Dikkat edilirse `re` harfine `a` sesi kazandıran, `re` den sonra gelen `elif` harfidir.

Türkçe bir kelimenin başında `a, e, i, o, ö, u, ü` seslerinden herhangi biri bulunursa, başında mutlaka harfi (ا) bulunur.

Kelimenin başında `a` sesi bulunduğunda da (ا) sessizi ile sesli olarak okunan birleşerek (آ) uzatmalı olarak yazılır. (آرْسلان) arslan, (آيوا) ayva, (آلتون) altın gibi.

Kelime `e` harfi ile başlıyorsa, (أ) olarak yazılır. (أريك) `erik` gibi.

(ه) "He" : Bitiştigi sessiz harfe `e` ve bazen de `a` sesleriyle okutur. Mesela: (فلسفه) `felsefe`; (باشقه) `başka`

Sona gelen `a` veya `e` sesleri, `he` harfi ile gösterilir.

(باجه) `baca`, (قارينجه) `karınca`, (سويله) `söyle`, (بنجه) `bence` gibi.

Sonu `a` sesi ile biten emir kipleri ile bazı kelimeler `elif` ile yazılır.

(صاقلا) `sakla`; (بيقا) `yıkla`; (بابا) `baba`; (ماصا) `masa` gibi.

(و) "Vav": Bitiştigi sessiz harfe `u, ü, o, ö` sesleriyle okutur.

Mesela: (نُفوس) `Nüfus`, (يُوك) `Yük`, (لُوقوم) `lokum`, (دُوكَمَك) `dökmek`.

Kelime `o, ö, u, ü` harflerinden biri ile başlıyorsa, (و) harfinden sonra getirilir. (أوق) `ok`; (أولُومُسُز) `ölümsüz`; (أوزاق) `uzak`; (أوزوم) `üzüm` gibi.

Farsça'da bazı kelimelerde `hı` harfinden sonra gelen `vav` harfleri, yazıldığı halde okunmazlar. (خواجه) `hâce` gibi.

(ي) "Ye" : Bitiştigi sessiz harfe `ı, i` sesi verir.

Mesela: (يَقْمَق) `yıkmaq`, (يَنْنِر) `peynir`.

Kelime `ı, i` harflerinden biriyle başlıyorsa, (ي) harfinden sonra getirilir. (إيشيق) `ışık`, gibi.

Türk lisanının lehçe ve şive farklılıklarının da tesirinden dolayı (و) ile gösterilmesi gereken sesler, (ي) ile gösterilmiş olabilir ¹:

1 Arapça ve Farsça'dan bize kadar ulaşan bu kelimeleri kendi şivemize göre okuruz.

(گوردی) `gördü`, (بولۇندى) `bulundu` gibi. Bunun terside olabilir ve sebep ayıdır. (كلوب) `Gelip`'in ve (ألوب) `alıp`'in şeklinde oluşu gibi. Birde `e` sesinin çok nadirde olsa (ى) ile gösterilmesidir. (دیکك) `demek`, (ييمك) `yemek`, (ایتمك) `etmek`, (ويرمك) `vermek` gibi.

(ك) HARFİ ve BENZERLERİ

Türkçe'de dört çeşit (ك) kullanılmıştır ²:

A-) Kâf-ı Arabî : Türkçe ve arapça kelimelerindeki normal (ك) harfidir.

(كوفته) `Köfte`, (كؤمور) `kömür`, (كدى) `kedi` gibi.

B-) Kâf-ı Fârisî : Farsça'dan gelen ve çift keşide ile yazılan (گ) harfi olup `g` şeklinde okunur. (گول) `Gül`, (گوز) `göz`, (گناه) `günah` gibi.

C-) Kâf-ı Nunî : Türkçe asıllı olup üzerine üç nokta konur ve genizden okunur. Bugün Anadolu'nun çok yerlerinde bu harfler, aslına uygun olarak hala farklı telaffuz edilir. (سنك) `Senin`, (آديكز) `adınız`, (صوك) `son` gibi.

D-) Kaf-ı Yâî (Vâî): Türkçeye has olan bu harf, bazı kelimelerde `ye` sesiyle bazı kelimelerde `vav` şeklinde okunur, çift keşide ile yazılır.

(بگ) `Bey`, (ييلمگى) `bilmeyi`, (أوغمك) `övmek`, (أوغى) `üvey` gibi.

1 Yukarıda anlatılan (ك) lerin üzerindeki bu işaretler, yeni başlayanlar içindir. Çünkü ibarede geçen keflerin nasıl okunacağı zamanla öğrenildikten sonra, artık keflerin üzerindeki bu işaretlere lüzum kalmaz.

İmân ve İslâm Risâlesi

ایمان و اسلام رسالہ سی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ هَدَانَا لِلْاِیْمَانِ وَالْاِسْلَامِ ، وَجَعَلَنَا مِنْ اُمَّةٍ مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْاَنْامِ ﷺ ، وَعَلٰی اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ وَالتَّابِعِیْنَ لَهُمْ بِاِحْسَانٍ اِلٰی یَوْمِ الْقِیَامَةِ .

اَمَّا بَعْدُ ، صَافٍ وَبَآئِكَ بِرِ قَلْبِلَه دُوشُونُورُسَه اُوقُوبَا جَعَمِزْ اَیْتِ حَلِیْلَه نِکْ اُولُنْدَه کِی اِیْکِی جُمْلَه بِی اِشْلَمَکَه مُوَفَّقْ اُولَا یِلَن دُنْیَا وَآخِرَتِ سَعَادَتِنَه نَائِلْ اُولَا جَعْنَه شَیْئَه اِیْتَمِیَه .

اَسْتَعِیْذُ بِاللّٰهِ : ﴿ وَالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْحِلُهُمْ حَبٰثَ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِیْنَ فِیْهَا اَبَدًا ، وَعَدَ اللّٰهُ حَقًّا وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِیْلًا ۝ ۱ ﴾

اَیْتِ حَلِیْلَه نِکْ مُخْتَصَرَجَه مَعْنَاسِی : " اِیْمَانِ اِیْدُوبِ عَمَلِ صَالِحِ اِیْشَلَه یَنْ قُولُ لَارِیْعَزِیْ مُحَقِّقْ اُولَارَقْ اَلْتَنَدَنْ نَهَرَلَرْ اَقَانْ جَتَلَرَه اِذْخَالَ اِیْدَه جَکَزْ ، وَاُو جَتَلَرَدَه مُخَلَّدْ وَمُؤَبَّدْ قَالَا جَقَلَرْ ، بُو مُزْدَه بِی اَلَلَه تَعَالٰی حَضَرْتَلَرِیْ حَقْ اُولَارَقْ وَغَدِیْدِرْ ، سُوْرُ جِهَتْنَدَنْ اَلَلَه تَعَالٰی حَضَرْتَلَرْنَدَنْ دَهَا زِیَادَه صَادِقْ وَارْمِیْدِرْ " .

اَیْتِ حَلِیْلَه نِکْ اُولُنْدَه اُولَانْ جُمْلَه لَرِکْ بِرِیْسِی : " اَمَنُوا " ، دِیْکَرِی : " وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ " دِرْ . اِیْشَتَه بُو اِیْکِی جُمْلَه بِی تَطْبِیْقْ اِیْدَلَرْ بُو اَیْتِ حَلِیْلَه نِکْ اَلصّٰلِحٰتِ وَیَرِیْدِیْکِی مُزْدَه بِی اُوْرَزَلَه مَنَکْ وَکُوْرَزَلَه مَنَکْ اُوْرَزَه بُوْلُنْدَقَلَرِیْ اَلْدَنْ صُوکْ نَفْسَلَرَنَه قَدَرْ غِیْرَتِ اِیْشُونُلَرْ .

بُو رِسَالَه مُزْدَه مَذْکُوْر اِیْکِی جُمْلَه دَنْ عِبَارَتِ اُولَانْ اِیْمَانِ وَاسْلَامْ شَرْطَلَرْنَدَنْ بَحْثِ اِیْدِیْلَه جَکْنَدَنْ اِسْمِی " اِیْمَانِ وَاسْلَامْ " رِسَالَه سِی اُولَمُشْنَدَرْ . اُولَا قِیْصَه جَه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İMAN VE İSLAM RİSALESİ

Bütün hamdler, bizleri iman ve islama hidayet eden (ulaştıran) insanların ve cinlerin efendisi Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem)'in ümmetinden kılan Allah'a mahsustur (aittir).

Salat (Allah'ın rahmeti, meleklerin istiğfarı, müminlerin duası) ve selam (dünya ve âhiret zahmet ve sıkıntılarından kurtulmak), Muhammed (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e, Âl'ine (ailesine), Ahabına ve onlara kıyamet gününe kadar güzel (amelleri) ile tâbî olan bütün müminlere olsun.

(Besmele'yi, Allahü Teala'ya hamdi, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ve Ahabına salatü selamdan) sonra (derim ki: İslam inançlarını ve esaslarını beyan etmeden önce) saf ve pak (temiz) bir kalple düşünülürse, okuyacağımız âyeti celilenin evvelinde iki cümleyi işlemeye (yerine getirmeye) muvaffak olabilen (başaran) kişi, dünya ve ahiret saadetine (mutluluğuna) nail olacağına (erişeceğine) şüphe etmemelidir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ، وَغَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا

Âyeti celilenin kısaca manası : İman edip (yani; islam dinini kalben tasdik ve lisanen ikrar edip) ameli salih işleyen (yani; üzerlerine düşen ibadetleri ve vazifeleri yerine getiren) kullarımızı muhakkak olarak (köşklerin) altından nehirler akan cennetlere girdireceğiz. Ve o cennetlerde ebedi kalacaklar. Bu müjde, Allahü Teala hazretlerinin hak olarak vaadidir. Söz cihetinden (bakımından) Allahü Teala hazretlerinden daha ziyade sadık var mıdır? (Hayır, yoktur.) (Nisa Suresi:122)

Artık nasıl olur da bir insan bu ilahi vaade kavuşmak için imanda, güzel amellerde bulunmaz da şeytanların kuruntularına, vesveselerine kapılır, hakiki istikbalini mahveder gider.

Bu mübarek ayet, iman ve salih amel sahiplerinin ulaşacakları, uhrevî mükafatları müjdelemektedir.

Âyeti celilenin evvelinde olan cümlelerin birisi (آمَنُوا) diğeri (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) dır. İşte bu iki cümleyi tatbik edenler (yani; iman edip salih amel işleyenler), bu ayeti celilenin verdiği müjdeyi özlemek ve gözlemek üzere, bulundukları andan son nefeslerine kadar gayret etsinler.

Bu (İman ve İslam isimli) risalemizde zikredilen ve iki cümleden ibaret olan, iman ve islam şartlarından bahsedileceğinden (konu edileceğinden), (bu yazılan risalenin) ismi 'İman ve İslam Risalesi' olmuştur. Evvelâ (ilk olarak) kısaca ...

ایمان و اسلام رساله سی

ایمان، صُکْرُهُ اسلام شَرْطَلَرینی صایا حَیْز . ایله ریده برنجی شَرْطَدَنْ صُوکْ شَرْطَه
قَدَر ایشاحات ویریله حَکَدَر .

بۇ رساله بی اوقویان و یازانلر و افراد عائله سته اؤکرتنلر ، اِنْ شاءَ الله تَعَالٰی
سَعَادَتَه اُولاشیرلر . (آمین)

ایمان و رُکُنلری

ایمان : اِیْنَانَق دِیْمَکَدَر . اِیْمَانِک رُکُنلری - یَعْنِی تُمَللری - اِیْکِیدِر :

(۱) دِیل ایلَه اِقْرَار . (۲) قَلْب ایلَه تَصْدِیق .

لِسَان ایلَه " اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُوْلُهُ " حُمْلَه
لَرینی اوقومق دِیل ایلَه اِقْرَار ، وَ قَلْبَه مَعْناسَه اِیْنَانَق تَصْدِیق اُولمَش اُولور .
اُولکِیسی (دِیل ایلَه اِقْرَار) : رُکْن زَانَد ،

ایکنجیسی (قَلْب ایلَه تَصْدِیق) : رُکْن اَصْلَدِر .

قَلْبَه تَصْدِیق اُولمادقجه دِیل ایلَه اِقْرَار اَنْجَق اِنْسَانلَرجه اِیْمَان صَاحِبِی اِیدِر ،
حَقِیقَتَه مُنَافِقْلَق اُولور .

کَلِمَه شَهَادَتِک مَعْناسی : شَهَادَت ایدَه رِمکَه اَللهَدَنْ بَشَقَه هِیْج بَر اِلَه یوقلدُر ،
و یِسَنَه شَهَادَت ایدَه رِمکَه مُحَمَّد عَلَیْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَام حَضَرْتلری اُولُک عَبْدِ -
یَعْنِی قُولی - وَ رَسُوْلیدِر .

و بۇ کَلِمَه شَهَادَه تی اوقویوب تَصْدِیق اِیدنلر اِجْمَالاً - یَعْنِی قِیصَه جه - اِیْمَان
اِیْمِش اُولورلر . ته زَمَان اِیْمَانِک بُوْتُون شَرْطَلَرینی اؤکره توب تَصْدِیق اِیدرلرسه
ایمان تَفْصِیلِی یَه نَائِل اُولمَش اُولورلر .

اَللّٰهُمَّ حُمْلَه مِزِی مَشَایِحِمَزَلَه وَ حُمْلَه اِخْوَانِمَزَلَه بُو اِقْرَار وَ تَصْدِیق اُوزره
یَاشَايُوب سَکَا قَاوُشْمَق نَصِیب ایلَه ، آمین ، بِحُرْمَةِ مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِینَ .

iman (şartlarını, daha) sonra islam şartlarını sayacağız. İleride birinci şarttan son şarta kadar izahât verilecektir.

Bu risaleyi okuyan ve yazarlar ve aile efradına (fertlerine) öğretenler inşaallahü Teala (dünya ve ahiret) saadet(in)e ulaşırlar. Âmin !

İMAN VE RÜKÜNLERİ

Lügatte; iman ‘inanmak’ demektir. İşte bu hususta islam âlimleri ihtilaf etmiş ve değişik görüşler ileri sürmüşlerdir :

A- Ehli Sünnet'ten Bazılarının Mezhebi:

(Müslümanlar arasında meşhur olan bu mezhebe göre) imanın rükünleri, yani temelleri ikidir : 1-) Dil ile ikrar etmek, 2-) Kalp ile tasdik etmek .

Lisan ile (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) (kelime-i şahadet) cümlelerini okumak, (yani herhangi bir şeyin doğru ve gerçek olduğunu kendisi ve başkası duyacak şekilde onu söz olarak söylemesi) ‘Dil ile ikrar’ ve kalple manasına inanmak da (yani; bir kimsenin, herhangi bir şeyi kalbiyle ve itiraf ederek, onun doğru ve gerçek olduğundan emin olması, ‘Kalp ile) Tasdik’ olmuş olur.

(İman rükünlerinden) birincisi (dil ile ikrar), Rüknü Zaid ; ikincisi (kalple tasdik), Rüknü Asıl’dır. Ancak bu rükünler aynı seviyede birer asli rükün değildir. Çünkü bunlardan ikincisi olan kalp ile tasdik, hiçbir mazeret ve özür karşısında vazgeçil-meyen iman ‘Rüknü Asıl’, dille ikrar ise, dilsizlik ve ölüm tehdidi gibi hayat tehlikesi karşısında söylemekten vazgeçilebilen, yani vücubu düşebilen iman, ‘Rüknü Zaid’dir.

Kalp ile tasdik etmedikçe, dille ikrar ancak insanlara göre iman sahibi olur, hakikatte münafık olur. O halde bu mezhebe göre şer’i imanın hakikati ‘Peygam-berimizin getirdiklerini kalp ile tasdik ve dil ile ikrardır.’

B- Ehli Sünnet Âlimlerinin Çoğunluğuna Göre Şer’i İman :

Peygamberimiz Hazreti Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem)in Allahü Teala tarafından getirdiği haber ve hükümlerin doğru ve gerçek olduğuna tereddütsüz inanmak, bunların tamamını kalp ile tasdik ve kabul etmektir.

İMANIN KISIMLARI

Şeriat dilindeki iman da, iki kisma ayrılır :

1- *İcmali İman* : Resulullah Efendimiz’in tebliğ ettiği dini esasların tamamına, tafsilat gözetmeden, toplu olarak inanmak ile olur. Bunun da en kıyası ki, kelime-i şahadettir, manası ise :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Şahadet ederim ki, Allah’tan başka hiçbir ilah yoktur. Ve yine şahadet ederim ki, Muhammed (Aleyhi’s-Salatü ve’s-Selam) hazretleri O’nun abdı – yani kulu- ve Resulüdür’ şeklindeki bu cümlelere kalp ile kesin olarak inanmasıdır.

Bu kelime-i şahadeti okuyup (inanılacak şeylere toptan inanarak kalbiyle) tasdik edenler, icmâlen - yani kısaca - iman etmiş olurlar.

2- *Tafsili İman* : ‘Ne zaman imanın bütün şartlarını öğrenip (kalbiyle) tasdik ederlerse, tafsili imana nail olmuş (ulaşmış) olurlar.

Allah’ım! Âlemlere rahmet olarak gönderilen Zâtın hürmetine, cümlemizi Meşayihimiz ile ve cümle ihvanımızla bu ikrar ve tasdik üzere yaşayıp sana kavuşmak nasip eyle, âmin !

ایمانک شرطلری

ایمانک شرطلری آلتیدر :

(۱) آمَنْتُ بِاللّٰهِ

بِنَ اللّٰهِ تَعَالٰی حَضْرَتْلَرِنَه اِيْمَان اِيْتَدِم .

(۲) وَمَلَائِكَتِه

مَلَكْلَرِنَه دِه اِيْمَان اِيْتَدِم .

(۳) وَكُتُبِه

كِتَابْلَرِنَه دِه اِيْمَان اِيْتَدِم .

(۴) وَرُسُلِه

رَسُولْلَرِنَه - يَعْنِي يَنْعَمَّرْلَرِنَه - دِه اِيْمَان اِيْتَدِم .

(۵) وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

آخِرَت كُونَنَه دَخِي اِيْمَان اِيْتَدِم .

(۶) وَبِالْقَدَرِ خَيْرِه وَشَرِّه مِنْ اللّٰهِ تَعَالٰی : قَدَرِكْ خَيْرِلَيْسِي وَشَرِّلَيْسِي

يَرَاتْلَمُقْ جَهْتْنَدَن اللّٰهُ تَعَالٰی حَضْرَتْلَرِي طَرَفْنَدَن اُولْدِيْغَنَه دِه اِيْتَانْدِم .

وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ : اُولْدُكْدَنْصُكْرَه دِيرِيلْمَكْ حَقْدِر .

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ :

كَلِمَهءِ شَهَادَتْ مَعْلُومْدُر .

İMANIN ŞARTLARI

İman şartları altıdır :

- 1- (أَمَنْتُ بِاللّٰهِ) : **Ben, Kainatın yaratıcısının varlığına, birliğine, bütün üstünlük sıfatlarıyla nitelenmiş olan, acizlik ve eksiklikten arınmış bulunan Allahü Teala Hazretlerine iman ettim.** Diğer bir ifadeyle Allahü Teala hakkında vacib (zorunlu ve gerekli), caiz ve imkansız sıfatları bilip öylece kabul ettim.
- 2- (وَمَلَائِكَتِهِ) : Allahü Teala'nın " **Meleklerine de iman ettim** " demekle, islamdaki imân esaslarından birini yerine getirmiş olur ki, her müslümanın, meleklerin varlığına inanması farzdır. Melekler gözle görünmezler. Onların görünmeyişleri, yok olduklarından değil, insan gözünün onları görebilecek kabiliyet ve kapasitede yaratılmamış olmasındandır. Ancak Cenabı Hak, Peygamberlerine veya dilediği veli kullarına bu kuvveti verdiğiinden, yalnız onlar melekleri gerçek halleriyle veya değişik suretlerde görebilirler.
- 3- (وَكُتِبَ) : Dinimizin temel esaslarından birisi de, " Allahü Teala'nın vahiy yoluyla Peygamberlerine (aleyhimü's-salam) indirdiği kitaplarına (ve sahifelerin değiştirilmemiş şekline) **da iman ettim** " demelidir.
Bu kitaplar, lafız ve mana bakımından Allah kelamı olup, her şeyden önce insanları delaletten, yani kötü ve karanlık yollardan çıkarak, doğru ve güzel yollara sevk etmek suretiyle onları hak ve hidayet nuruna kavuşturmak için gönderilmiş, bu kitaplara inananlara tebliğ ederek, onlara öğretmek için de, kendi aralarından seçtiği bir kısım insanları Peygamber (ilahi elçi) kılmıştır. Peygamberler, bu yüce vazifeyi noksansız olarak yapabilecek ve kendilerine vahyolunan ilahi hükümleri insanlara aynen tebliğ edebilecek kudret ve kabiliyette yaratılan seçilmiş ve sadık kullar, ilahi elçilerdir. O halde, ilahi kitapları beşeriyete tebliğ etmek için Peygamberlere, herhangi bir zatı Peygamber olarak kabul edebilmek için de, kendisine vahyedilen ilahi bir kitaba ihtiyaç vardır. Bu sebeptir ki, müslüman olabilmek için, Allahü Teala'ya ve meleklerine imandan sonra, ilahi kitaplara ve Peygamberlere iman etmek şart koşulmuştur.
- 4- (وَرُسُلُهُ) : " (Allah'ın) **Resullerine, yani Nebilerine de iman ettim** " demek, imânın altı esasından biridir. Kur'an-ı Kerim müslümanlara, yalnız islam Peygamberi Hazreti Muhammed (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e değil, dünya milletlerine gönderilen bütün Peygamberlere de inanmayı emretmektedir.
- 5- (وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) : **Ahret gününe**, bu günün ebediliğine, yeryüzüne gelmiş olan her insanın kıyamet günü yeniden dirilip dünya hayatının hesabını vereceğine, iyi amellerin mükafatını, kötü amellerin de cezasını göreceğine **inandım** demek, islam dininin iman esaslarının beşincisidir.
- 6- (وَبِالْقَدَرِ خَيْرُهُ وَشَرُّهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى) : Her müslümanın " **kaderin hayırlısı ve şerlisi, yaratılmak cihetinden Allahü Teala Hazretleri tarafından olduğuna da inandım** " demesi gerekir.
(وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ) : **Öldükten sonra dirilmek hakır.**
(أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) : **Kelime-i şahadetin manası mälumdur (önceden öğretilmekle bilinmiştir).**

إِسْلَامُكَ شَرْطُطَلَرِي

إِسْلَامُكَ شَرْطُطَلَرِي بَشْدَر :

(١) كَلِمَةُ شَهَادَةِ : حَدِيثُ : ((بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالْحَجَّ وَصَوْمَ رَمَضَانَ)) . " دِينِ مُبِينِ "
 إِسْلَامُكَ بَشْ تَمَلْ أَوْزَرِيته بِنَا قِيلِنْدِي : ١ - اللَّهُ تَعَالَى دَنْ بَاشَقَه إِلَهْ أُولَمَادِيغَنَه مُحَقَّقْ مُحَمَّدُ ﷺ اللَّهُ تَعَالَى نَكْ رَسُولِي أُولَدِيغَنَه شَهَادَةُ إِيْتَمَكْ . ٢ - نَمَازِي دِقْتَلِي قِيلْمَقْ ٣ - زَكَاتْ وَيَرْمَكْ . ٤ - حَجْ يَإِيْمَقْ . ٥ - رَمَضَانَ أَوْرُجِي طُوْتَمَقْ .

(٢) صَوْمُ : هَرُ سَنَه رَمَضَانَ شَرِيفْ آيِنْدَه بَاشْدَنْ صَوَكَنَه قَدَرْ أَوْرُجْ طُوْتَمَقْ . آيْتُ :
 ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ ﴾ ١ . " أَيْ مُؤْمِنَلَرُ ! أَوْرُجْ أَوْزَرِيكَزَه يَازِيلِنْدِي "
 يَعْنِي فَرَضْ قِيلِنْدِي .

(٣) صَلَاةُ (نَمَازُ) : كُونْدَه بَشْ وَقْتْ نَمَازْ قِيلْمَقْ . آيْتُ : ﴿ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنِ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴾ ٢ . " نَمَازِي دُوسْطُوغَرِي قِيلِيكَزْ ، زِيرَا مُحَقَّقْ نَمَازْ مُؤْمِنَلَرْ أَوْزَرِيته وَفَنَلْنَمِشْ أُولَرَقْ فَرَضْ قِيلِنْدِي " .

(٤) حَجْ : عُمْرِنْدَه بَرُ كَرَهْ حَجْ إِيْتَمَكْ . آيْتُ : ﴿ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ﴾ ٣ . " اللَّهُ إِيچُونْ إِنْسَانَلَرْ أَوْزَرِيته حَجْ فَرَضْ قِيلِنْدِي سِزَلَرْدَنْ يُولْ جِهَتْنَدَنْ قَادِرْ أُولَاكَه " .

(٥) زَكَاتُ : هَرُ سَنَه مَالِيْنِكَ قِيرْقَدَه يِرِينِي وَيَرْمَكْ . آيْتُ : ﴿ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ﴾ ١ . " نَمَازِي دِقْتَلَه قِيلِيكَزْ وَزَكَاتِي وَيَرِيكَزْ " .

١ الْبَقَرَةُ سُورَةُ سِي : ١٨٤

٢ النَّسَاءُ سُورَةُ سِي : ١٠٣

İSLAMIN ŞARTLARI

İslamın şartları beştir :

- 1- **KELİME-İ ŞAHADET** : Şahadet, kalp ile tasdik, dil ile ikrar etmek manasına gelir ve imanla alakalıdır. Buna göre islamın şartı iman ve ameldir. Bu şartlardan herhangi birisinin yok olması, islamın yok olması neticesini doğurur. **Hadis-i şerif** : İbni Ömer (Radiyallahü Anhüma)dan rivayet edildiğine göre Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :

بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا
رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَالْحَجَّ وَصَوْمَ رَمَضَانَ

‘Din-i Mübin İslam beş temel (olan şey) üzerine kurulmuştur : (1) Allah’tan başka ilah olmadığına ve muhakkak Muhammed (Aleyhi’s-Selam)ın Allahü Teala’nın Resülü olduğuna şahadet etmek (2) Namazı dikkatli kılmak (3) Zekat vermek (4) Hac yapmak (5) Ramazan orucu tutmak.’ [Buhâri, imân, 1]

- 2- **ORUÇ**: Oruç tutmakla yükümlü olan kimseye, gece veya gündüz ramazanın bir kısmına yetişmek sebebiyle **her sene ramazanı şerif ayında**, ramazan ayının başından sonuna kadar oruç tutmak farzdır. Kur’an-ı Kerim’den delil :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ

‘Ey müminler, oruç üzerinize yazıldı (farz kılındı).’ (Bakara Suresi:104) âyetidir.

- 3- **NAMAZ** : Namaz demek olan ‘Salat’, lügatte ‘dua etmek’ yahut ‘hayır duada bulunmak’ manalarına gelir. Şer’an namaz, tekbir ile başlayıp selam ile tamamlanan özel hareket ve sözlerden ibaret bir ibadettir. Günde beş vakit namaz kılmak, yani; bir gün bir gecede ki farz olan namazların sayısı beştir. Kurân’dan delil :

فَاقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

‘Namazı dosdoğru kılınız. Zira muhakkak namaz, müminler üzerine vakitlenmiş olarak farz kılındı’ (Nisa Suresi:103) âyetidir.

- 4- **HAC** : Lügatte ‘mutlak kast, yöneliş ve yürüyüş’ anlamındadır. Şeriatta ise, belirli bir zaman diliminde, belirli bir fiili yerine getirmek gayesiyle Kabe, Arafat ve yapılması gereken diğer ibadet edilecek yerleri usulüne uygun olarak ziyaret etmek demektir. Ömründe bir kere hacetmek (farzdır). Farz oluşuna delil :

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

‘Allah için insanlar üzerine o evi (Kâbe’yi) hacetmesi farz kılındı, sizlerden yol cihetinden kâdir olana (gücü yetene).’ (Âli İmrân Suresi: 97) âyetidir.

- 5- **ZEKAT** : Lügatte ‘büyümek, çoğalmak, temizlemek, övmek’ manasına gelir. Şer’an zekatı ‘Belli bir malın belli bir kısmını Allah’ın belirlediği belli şahsa, Allah rızasını kastederek mülk olarak vermektir.’ Verilecek zekat miktarı ise, **her sene malının kırkta birini vermek**(tir).

Zekatın farz oluşuna Kuran’dan delil, Allahü Teala’nın: (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ)

‘Namazı dikkatli kılınız, zekatı veriniz’ (Bakara Suresi : 110) âyetidir.

نمازک فرضلری

نمازک فرضلری اُون ایکیذر : آلیسی طیشنده در ، آلیسی ایمنده در .

۱- طیشنده کیلر :

(۱) حَدَّثَن طَهَارَت : حُبُّ أَوْلَانِ عَمَلُ إِيْمَانِك ، اَبْدَسْتَسِرْ أَوْلَانِ اَبْدَسْتِ اَلْمَقْ .

آیت : ﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ حُبًّا فَاطْهَرُوا ﴾ ۲ " اَكْر حُبُّ اَوْلَدی اِبْسَه کَر زِيَادَه تَمِيزْ لَه بِيَكِرْ "

(۲) تَجَاسْتَدَنْ طَهَارَت : بَدَنِي وَآلِيْسِي بِي نَحَاسْتَلَرْدَنْ تَمِيزْ لَمَك . آیت : ﴿ وَتَجَابَلْ

فَطَهَّرْ ﴾ ۳ " آلیْسَه نِي دَه زِيَادَه تَمِيزْ طُوت " . حَدِيث : ((اِغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَّ فَصَلِّي)) .

" سَتَدَنْ قَانِي بِيَقَه صُكْرَه نَمَاز قِيل " .

(۳) سَتَرِ عَوْرَت : اَرَمَك لَرَك دِيَز قَايَاغْنَدَنْ كُوبَك اَلْتِه قَدَر ، قَادِيَلَرَك جَمِيع بَدَه

نِي اُورْتَمِسي . آیت : ﴿ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ﴾ ۴ " مَر نَمَاز وَفْتِي زِينَتِيكِرِي

طَافِيْنِيكِرْ " يَعْنِي اَكْ تَمِيزْ آلیْسَه كِرِي كِيْنِيَز .

(۴) اِسْتَقْبَالِ قِبْلَه : قِبْلَه يُوْتَلَمَك . آیت : ﴿ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَه ﴾ ۵ .

" يُوْرُو كِرِي مَسْجِدِ حَرَامِ طَرْفَه چَوْرِكِرْ " .

(۵) وَقْت : وَقْتِنْدَه قِيلَمَق . آیت : ﴿ اِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴾ ۶

" شَيْبَه سِر نَمَاز مُؤْمِنَلَرْ اُوْزَرِيْنَه وَقْتَلْنَمَشْ اُولَارَقْ فَرَضْ اَوْلَدِي " .

(۶) نَيْت : نَيْت اِيْمَانِك . حَدِيث : ((اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنَّيَاتِ)) . " عَمَلَلَرْ اَنَحَقْ نِيْتَلَرْ

اِيْلَه در " .

۱ البقرة سورة سي : ۱۱۰

۲ المائدة سورة سي : ۶

۳ المائدة سورة سي : ۴

۴ الأعراف سورة سي : ۳۱

۵ البقرة سورة سي : ۱۵۰

۶ النساء سورة سي : ۳

NAMAZIN FARZLARI

Namazın farzları 12 tanedir : 6 tanesi dışındadır, 6 tanesi içindedir :

(1) (NAMAZIN) DIŞINDAKİ (FARZ)LER

- (1) *Hadesten Taharet* : Hades lügatte, ' ortaya çıkan şey ' demektir. Şer'an hades, ' insanın azaları ile mevcut olup yok edilinceye kadar namaz kılmaya şer'i yönden engel olan bir pisliktir. ' (Bundan temizlenmek ise hayız, loğusa veya cünüp olan kişinin gusül alması ve abdestsiz olan kişinin abdest alması ile olur. Kur'an'dan delil ise : (وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا) 'Eğer cünüp olduysanız, ziyade temizlenin' (Maide Suresi: 6) ayetidir.
- (2) *Necasetten Taharet* : Bedeni ve elbiseyi necasetlerden ve namaz kılınan yerin, dinen pis sayılan ve namaza engel olabilecek ölçüde bulunan şeylerden temizlemek demektir. Namazda duran kimse, Alemlerin Rabbi Yüce Allah'a yakarıştı ve niyazda bulunacağından en güzel durumda olması kaçınılmazdır. Bu da kendisinin, elbisesinin ve namaz kıldığı yerin temiz olmasıyla sağlanır. Kur'an-dan delilimiz ise : (وَتَبَايَكَ فَطَهَّرْ) ' Elbiseni de ziyade temiz tut ' (Müddessir Suresi: 4) ayetiyle şart olan, elbisenin temizlenmesinden daha çok vücudunun ve namaz kılınan yerin temizliğidir. Buhari ve Müslim'de rivayet edilen bir hadisi şerifte şöyle buyurulmuştur : (اغسلي عنك الدَّمَّ فَصَلِّ) ' Sana hayız hali geldiği zaman namazı bırak. Hayız hali gittiği zaman ka'î(nî) yıka ve namazını kıl. '
- (3) *Setr-i Avret* : Avret lügatte ' noksanlık ' demektir. Şer'an avret, ' bakılması haram olup örtülmesi farz olan uzuvlar ' dır. Erkeklerin (avret yeri,) diz kapaklarından - diz kapakları dahil- göbük altına kadar, (hür olan) kadınların (yüzleri, elleri ve ayaklarından başka,) bütün bedenini örtmesidir. Namazda mahrem yerlerinin örtülmesinin farz olduğu hususunda icma' edilmiştir : (خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ) 'Her namaz vakti ziynetinizi takınız (yani; en temiz elbisenizi giyiniz). ' (Âraf Suresi : 31) ayeti kerimesindeki 'ziynet' sözü, elbise ve 'secde' sözü de namaz olarak yorumlanmıştır. Ayette yer alan ' ziynet ' sözünü dikkate alarak namazı, mubah olan en güzel elbiseler içinde kılmak ve namaz kılanın elbisesinin yırtık-larından uzak olması da müstehab görülmüştür. Ve ayrıca giyilen şeyin, tenin rengini göstermeyecek karanlıkta veya dokuda olması gerekir.
- (4) *İstikbale Kıble* : (İster farz, isterse nafilâ namaz olsun, ister cenaze namazı, ister tilâvet secdesi olsun) namaz kılarken kibleye yönelmek demektir. Allahü Teala şöyle buyuruyor : (فَرُّوْا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ) 'Yüzünüzü Mescid-i Haram tarafına çeviriniz' (el-Bakara: 150)
- (5) *Vakit* : Namazı, günün belli bir zamanı içinde vaktinde kılmak demektir ki, bu yere getirilmesi gereken bir farzdır. Kur'an'da: (إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا) 'Şüphesiz namaz, müminler üzerine vakittenmiş olarak farz kılındı. ' (Nisa Suresi:103) buyurulmuştur.
- (6) *Niyet* : (Namazda) niyet etmek, Allahü Teala için saf bir kalp ile namaz kılmayı istemek ve hangi namazın kılınacağını bilmektir ki, bütün alimlerin ittîfakı ile farzdır. Meşhur bir hadisi şerif de niyetin gerekli olduğuna delalet etmektedir. Bu hadis de şudur : (يُؤْتِي الْعَمَلُ نِيَّتَهُ) 'Ameller ancak niyetler ile edilir. '

٢- اِيْمَنْدَه كَيْلَر :

(١) اِفْتِاحُ تَكْبِيرِي : تَكْبِيرُ الْمَقْ . آيْت : ﴿ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ﴾ .^١

" رَّبِّسَيْنِكَ اِسْمِنِي ذِكْرَ اِبْنَدِي وَتَمَازُ قِبْلَدِي " .

(٢) قِيَامُ : آيَاقْدَه قَيْلَمَقْ . آيْت : ﴿ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴾ .^٢

" وَ اَللّٰهُهٖ اِطَاعَتُ اِيْدَه رَكَ تَمَازَه طُورُوكْ " .

(٣) قِرَآئَتُ : اُوْقُومَقْ . آيْت : ﴿ فَافْرُقُوا مَا تَيْسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ﴾ .^٣

" قُرْآنَدَنْ فَلَايَكِرَه كَلْنِي اُوْقُيُوكْ " .

(٤) رُكُوعُ : رُكُوعَه وَارَمَقْ . آيْت : ﴿ وَارْكَعُوا ﴾ .^٤ " رُكُوعُ اِيْدِيكِرْ " .

(٥) سُجُودُ : سَجْدَه يَه وَارَمَقْ . آيْت : ﴿ وَاسْجُدُوا ﴾ .^٥ " سَجْدَه اِيْدِيكِرْ " .

(٦) قَعْدَهءِ آخِيَرَه : تَمَازِكْ صُوكُنْدَه تَشْهَدُ مِقْدَارِي اُوْطُورَمَقْ .

حَدِيثُ : ((اِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ مِنْ آخِرِ سَجْدَةٍ وَقَعَدْتَ قَدَرَ التَّشْهَدِ فَقَدْ تَمَّتْ

صَلَاتُكَ)) . " صُوكْ سَجْدَه دَنْ بَاشِكِي قَالْدِرُوبْ تَشْهَدُ مِقْدَارِي اُوْطُورْدِيغْ

وَقْتُ مُحَقَقْ تَمَازِكْ تَمَامْ اُولْدِي " .

١ اَلْاَعْلَى سُورَه سِي : ١٥

٢ الْبَقَرَه سُورَه سِي : ٢٣٨

٣ الْمَزْمَلْ سُورَه سِي : ٢٠

٤ الْبَقَرَه سُورَه سِي : ٤٣

٥ الْحَجَّ سُورَه سِي : ٧٧

(2) (NAMAZIN) İÇİNDEKİ (FARZ)LER

(1) *İftitah Tekbiri* : **Tekbir almak**. `Allahü Ekber` sözünü söylemenin gerekli olmasının dayandığı delil, Allahü Teala'nın : (وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى) `Rabb'isinin ismini zikretti ve namaz kıldı` (A'la Suresi : 15) **âyetidir**.

Güçü yetenin namaza girmek için bu tekberi, `Allahü Ekber` sözünü, en az kendisi işitecek bir sesle tekbirin tamamını ayakta getirmesi şarttır. Konuşmaya gücü yetmeyen dilsizler için şart olmaz. Çünkü bunlar acizdir. Bunlar sade niyetle namaza girer. Hanefilere göre namaza `Allahü Ekber` lafzıyla başlamak vaciptir. Bu lafızdan başkası ile başlamak ise tahrimen mekruhtur.

(2) *Kıyam* : Farz ve vacib olan vitir, bozulan nafilenin kazası ve adak namazlarda **‘ayakta kılmak’** demektir ki, üzerinde ittifak edilen bir rükündür. Ayette : (وَقُومُوا) `Ve Allah(ü Teala'y)a itaat ederek namaza durun.` (Bakara Suresi : 238) buyurulmuştur. Buradaki emir vucub (farz) içindir. Namazın dışında ayakta durmak gerekli olmadığından dolayı, namazdaki kıyam farz olmuş olur. Ayette geçen (قَانِتِينَ) kelimesi, itaat edenler veya huşu içinde olanlar veya sessiz bulunanlar demektir.

(3) *Kıraat* : Namazda en az bir ayet miktarı Kur'an okumak demektir ki, bu da farzdır. Bu anlamda kıraat, sağırılık ve gürültü benzeri bir engel olmadan, ağızdan çıkanın, yani okunanın kulağın işitebileceği kadar bir sesle söylenmesidir. Ancak ayet en az iki ve daha çok kelimeden ibaret olmalıdır. Tek kelimeli ayetle namaz sahih olmaz. Kıraatin namazda farz oluşu : (فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ) `Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun.` (Müzzemmil Suresi : 20) âyetidir. Bu ayetteki emir vaciplik için olup, namazın dışında Kur'an okumanın icma gereği vacib olmadığına göre, namazdaki kıraat, emredilen kıraat olarak belirlenmiş olur.

(4) *Rûku* : (Kişinin baş ve sırtı ile elleri ayaklarına ulaşacak şekilde eğilmek suretiyle) **rûkua varmak**(tır). Rûkuunun farz olduğunun delili : (وَارْكَعُوا) `Rûku ediniz.` (el-Bakara : 43) âyetidir.

(5) *Sücu'd* : (Alını açık olarak yer üzerine yahut namaz kılınan mekanın üzerine koymak suretiyle) **secdeye varmak**(tır). Fakat alınıla beraber burnu yere koymak, secdedir ve secdenin kemal şeklidir. Özür olmaksızın yalnız alını yere koymak caiz ise de mekruhtur. Yalnız burnu yere koymak sureti ile secde yapılmaz, bu caiz değildir. Kur'an'dan delil : (وَأَسْجُدُوا) `Ey müminler ! Rûku ve secde ediniz` (Hac Suresi: 77) **âyetidir**.

(6) *Ka'de-i Ahîre* : Sözlükte `son oturuş` demektir ki, **Namazın sonunda teşehhüd miktarı oturmak**, alimlerin görüş birliği ile farzdır. Hanefilerin delili, şu hadisi şeriftir : Hazreti Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem) kendisine teşehhüdü öğrettiği zaman şöyle buyurmuştur :

إِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ مِنْ آخِرِ سَجْدَةٍ وَقَعَدْتَ فَلَنْ تَشْهَدَ فَقَدْ ثَمَّتْ صَلَاتُكَ

`Son secdeden başını kaldırıp teşehhüd miktarı oturduğün vakit, muhakak namazın tamam olmuştur.`

آبدست

آبدستک فرضلری دُرُتدُر :

- (۱) یوزی ییقامق : آیت : ﴿ إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ ﴾ . ^۱ " نَمَازَه قَالِقَاجَعِكِرْ وَتِ یوزُکِرِ ییقایِکِرْ " .
- (۲) قوللری ییقامق : آیت : ﴿ وَأَيِّدِيكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ ﴾ . ^۲ " قوللریکِرِ یِدَه دِرِسکَلَرَلَه بَرَابَر ییقایِکِرْ " .
- (۳) باشی مَسْحِ اِئْمَک : آیت : ﴿ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ ﴾ . ^۳ " بَاشِکِرِ یِدَه مَسْحِ اِیْدِیْکِرْ " .
- (۴) آیاقلری ییقامق : آیت : ﴿ وَأَرْجُلُكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ﴾ . ^۴ " آیاقلریکِرِ یِدَه طُوبُوقَلَرَلَه بَرَابَر ییقایِکِرْ " .

۱ المائدَه سوره سی :

۲ المائدَه سوره سی :

۳ المائدَه سوره سی :

۴ المائدَه سوره سی :

ABDEST

Abdestin fazları, bir fiilin abdest sayılabilmesi için onda bulunması zorunlu olan şeyler 4 tanedir :

- (1) **Yüzü Yıkamak.** Delilimiz, Allahü Teala'nın: (إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ) `Namaza kalkacağınız zaman yüzünüzü yıkayınız.` (Maide Suresi: 6) ayetidir. Yani; yüzün dışının ve bütününün bir defa yıkanması farzdır, bu hususta icma (alimlerin görüş birliği) vardır. Yüzün uzunluğunun sınırı, alının üstünden çenenin altına kadar olan kısımdır. Alının üstünde kıl olup olmaması eşittir. Yüzün genişliğinin sınırı, iki kulak yumuşaklarının arasındır. Sakal başlangıcı ile kulak arasında olan kılsız yer de yüzün sınırına girer.
- (2) **Kolları Yıkamak.** Delilimiz, Allahü Teala'nın: (وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ) `Kollarınızı da dirseklerle beraber yıkayınız.` (Maide Suresi: 6) ayetidir. Dirsek, pazı kemiğiyle kol kemiğinin birleştiği yerdir. Parçayı anarak bütünü kastetmek kaidesine (zikri cüz, irade-i kül) göre, elden maksat, koldur. Parmak uçlarından kol dirseklerine kadar - dirsekler dahil - olan kısmın tamamını bir defa yıkamak farzdır. Parmaktaki yüzük genişse, abdest esnasında bunu hareket ettirmek sünnettir. Fakat dar ise, onu hareket ettirmek farzdır. Çünkü dar yüzüğün altına hareket ettirmeksizin şu ulaşmaz.
- (3) **Başı Meshetmek.** Delilimiz, Allah'ın: (وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ) `Başınızı da meshedin` (Maide Suresi: 6) ayetidir. Mesh, lügatte birşey üzerine el dokundurmak, üzerinde el gezdirmektir. Şeriat dilinde mesh, başka yerde kullanılmamış yaşlığı bir yere değdirmektir. Hatta kollarından artan yaşlığı başa sürerse olmaz. Çünkü bir kere temizlik yapmıştır. Yeni su gerekir. Bundan, kulağı meshetmek müstesnadır. Kulaklar, baştan kalan yaşlıkla mesh olunur. Hanefi mezhebine göre, başın dörtte birini bir defa meshetmek farzdır. En az bir elin üç parmağı ile veya el ayasından üç parmak miktarı bir kısımla başın meshedilmesi kifayet eder. Sadece bir veya iki parmakla meshetmek yeterli değildir.
- (4) **Ayakları Yıkamak.** Delilimiz, Allahü Teala'nın: (وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ) `Ayaklarınızı da topuklarla beraber yıkayınız.` (Maide Suresi: 6) ayetidir. Topuk, baldırın iki yanında olan tümsek kemiktir. Ayağı yıkamada bu iki kemik de dahildir. Bunun üstündeki kısmı yıkamak farz değildir. Ayaklar, anılan sınırlarıyla beraber, Ehli sünnet mezheplerine göre yıkanılır, meshedilmez. Yaygın olan sünnet de yıkanması yönündedir. Bir insan, yağmura tutulsa veya bir nehre düşse de abdest azalarının tamamı veya bütün vücudu ıslanmış olsa, bunun abdesti de sahih olur, guslü de, ancak guslün sahih olabilmesi için ağızına ve burnuna su vermiş olması gerekir. Çünkü abdest ve gusûlde niyet farz değildir. Bir uzuvda bulunan ıslaklığı, üzerinde kuruluk olan diğer bir uzva nakletmek suretiyle alınan abdest sahih olmaz. Ancak gusûlde bu caizdir. Çünkü gusûlde bütün vücut tek bir aza hükmündedir.

غُسْلُ

غُسْلُكَ فَرَضْلَرِي أَوْجُدُرُ :
 (۱) مَضْمَضَه : آغِيزَه صُو وَيَرْمَك . بَر كَرَه سِي فَرَضْ ، إِيكِنَجِي
 وَأَوْجُنَجِي سُنَّت . آيَت : ﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا ﴾ ۱ " أَكْرَزْ جُنُبْ
 إِيْسَه كَرَزِيَادَه تَمِزْلَه نِكِرْ " يَغْنِي دِقْشَلِي غُسْلُ إِيْدِيكِرْ .
 بُو آيَت جَلِيلَه نَكْ بُو جُمْلَه سِي غُسْلُكَ أَوْجْ فَرَضْنَه دَه دَلِيلِدِرْ .
 (۲) اِسْتِنْشَاقْ : بُورُونَه صُو وَيَرْمَك . بَر كَرَه سِي فَرَضْ ، إِيكِنَجِي
 وَأَوْجُنَجِي سُنَّت .

(۳) جَمِيعَ بَدَنِي غُسْلُ اِئْتَمَك : بَدَنِكَ هَر طَرَفِنِي إِيكْنَه تَبَه سِي قَدَرْ
 قُورِي قَالْمَقْسِرْكَ يَسْقَاقْ .

تَيِّمُّ

آيَت : ﴿ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا ﴾ ۲ " صُو بُولَا مَامِشْسَه
 كِرْ يَاكْ بَر طُورِاقْلَه تَيِّمُّ إِيْدِكْ " .
 تَيِّمُّكَ فَرَضْلَرِي إِيكِيْدِرْ :

(۱) إِيكِي ضَرْبْ : إِيكِي كَرَه طُورِاَغَه اَلَلَرِي وَوَرُبْ يُوزِي وَقُولَلَرِي
 مَسْحُ اِئْتَمَك .

(۲) نَيْتْ : تَيِّمُّه بَاشْلَامَدَنْ أَوَّلْ نَيْتْ اِئْتَمَك .

GUSÛL

Gusûl, bütün vücudun kuru bir yer kalmayacak şekilde tamamen yıkanmasından ibarettir. Bunda bütün fakihlerin ittifakı vardır. Ancak Hanefî mezhebinde ağız ve burnun içi gusûlde bedenın dış kısmından sayıldığından dolayı `Gusûlün farzları 3 tanedir` şeklinde söylenmiştir :

- (1) **Mazmaza** : Ağıza su vermek(tir ki), bunda abdestte olduğu gibi mübalağa yapmak - bir kere su vermek farz, iki veya üç kere vermek - sünnettir. Gargara gerekli değildir. O suyu boğazda hareket ettirmekdir.

Gusûlün meşru olmasının delili, Allahü Teala'nın :

وَأَنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَأَطْفِرُوا

`Eğer cünüp iseniz, ziyade temizleniniz (yani dikkatli gusûl ediniz). (Maide Suresi : 6) (Hanefî mezhebine göre) bu ayeti celilenin bu cümlesi, gusûlün üç farzına da delildir. Bu ise bedenın bütününü ile temizlenmesine dair bir emirdir.

- (2) **İstinşak** : Burna su vermek demek olup, yani burnun yumuşak kısmına kadar suyu çekmektir. Bunda da mübalağa yapmak sünnettir. (Gusûl abdestinde burna verilen suyun) bir keresi farz, ikinci ve üçüncü(sü) sünnettir. Gusûlde ağız ve burnu bol suyla çalkalamak `Boy abdesti alınız` ayetine binaen içtihadı dayalı bir farzdır. Gusûl hakkında olan emir siygasındaki mübalağa, ağız ve burna şamil olduğundan onları yıkamak farzdır ve bunda bir zorluk da yoktur.

- (3) **Bütün Bedeni Yıkamak** : Bedenin her tarafını iğne tepesi (ucu) kadar kuru kalmaksızın yıkamak(tır).

Bu manada, ağız ve burun bedenın dışındadır. `Beden` sözü baş, kol ve bacaklara şamil olduğu gibi, tenasûl uzvunun dışına, anüse de şamildir. Kadının tenasûl uzvunun içi ise aynı boğaz gibi olduğundan hariçtir.

TEYEMMÛM

Sözlükte, `bir işe yönelmek, kastetmek` demektir. Şer'an "suyu temin etme veya kullanma imkanının bulunmadığı durumlarda hadesi (abdestsizliği) gidermek maksadı ile, temiz toprak veya yeryüzü cinsinden sayılan bir maddeye sürülen ellerle yüzü ve iki kolu meshetmekten ibaret temizlik demektir. Teyemmümün meşru olmasının delili, Kitap, Sünnet ve icma ile sabittir. Kur'an-ı Kerim'den delil :

فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا

`Su bulamamışsanız, temiz bir toprakla teyemmüm ediniz` (Maide Suresi :

- 6) âyeti kerimeditir.

Teyemmümün fazları ise, 2 tanedir :

- (1) **İkî Darb** : İki kere toprağa elleri vurup, yüzü ve kolları mesh etmektir.

Teyemmüm elin iç yüzüyle iki vuruşta olmalıdır. Vurmaktan maksat eli toprağa koymaktır. İster vuruşu gerektirsin, isterse gerektirmesin.

- (2) **Niyet** : Teyemmüme başlamadan evvel niyet etmektir.

أُورُوجُ

أُورُوجُكَ فَرَضَلِرِي أُورُوجُدُرُ :

(١) نَيْتُ إِيْتَمَكَ : حَدِيثُ : ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ)) .

" عَمَلُكَ أَنْحَقَ نَيْتُكَ إِيْلَهُ دَرُ " .

(٢) أَوَّلُ وَآخِرُ وَقْتِي بِيْلَمَكَ : آيَةُ : ﴿ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ

لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ﴾ .^١

" تَاكَه فَجَرْدَنُ - يَعْنِي نُورِ صَبَاحَدَن - بَيَاضُ إِيْلِكَ إِيْلَهُ سِيَاهُ إِيْلِكَ

سِزَه بَيَانُ وَمَعْلُومُ أُولُنَجِيَه دَكُ يِيَكُرُ وَإِيَجِيَكُرُ " .

حَدِيثُ : ((إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَاهُنَا وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَاهُنَا أَفْطَرَ

الصَّائِمُ أَكَلَ أَوْ لَمْ يَأْكُلْ)) . " بَاطِيْدَنُ كِيَجَه كَلَمَكَه كُونْدَزُ كِيْتَمَكَه

بَاشَلَادِيغِي وَقْتِ أُورُوجَلِي إِفْطَرَ إِيْتَمَشْدِرُ يَه سِيَكُ يَمَه سِيَكُ " .

(٣) يِيْمَكَ إِيَجَمَكَ وَجِمَاعَدَنُ كَنْدِيْنِي قُورُومَقُ : آيَةُ : ﴿ ثُمَّ

أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ﴾ .^٢ " صُكْرَه كِيَجَه يَه قَدَرُ أُورُوجِي تَمَامَلَايَكُرُ " .

يَعْنِي يِيْمَكَ إِيَجَمَكَ وَجِمَاعَدَنُ كَنْدِيَكِرِي قُورُويَكُرُ " .

ORUÇ

Tutmaya ehil (hayız ve nifas durumunda olmayan akıllı ve müslüman) kimse-lerin niyet ederek imsak vaktinden iftar vaktine (güneşin batışına) kadar, orucu bozan şeylerden korunmalarıdır ki, belli bir zamanda midenin ihtiyaçlarından ve cinsi arzulardan fiili olarak, mideye ve iç organlara gidecek ilaç ve benzeri hissi olan her şeyden uzaklaşmaktır. Belirli zaman, fecr-i sâdık'ın doğmasından güneşin batmasına kadar geçen zamandır. Niyetten maksat, tereddütsüz ve ke-sin olarak ibadeti âdetten ayıracak şekilde bir fiili yapmaya kalbin azmetmesidir.

Orucun fazları 3 tanedir :

- (1) **Niyet Etmek.** Niyet bulunmaksızın oruç tutmak sahih olmaz. Oruçta niyetin dille söylenmesi menduptur. Fakat kalp ile de niyet yeterlidir. Oruç için sahura kalkmak, niyet yerine geçer, ancak sahura kalktığı halde oruç tutmamayı niyet etmek halinde niyet bulunmaz. Çünkü Resulullah (Aleyhisselam) şöyle buyuruyor : **‘Ameller ancak niyetler ile dir.**’ (Buharî)
- (2) **Evvel ve Âhir Vaktini Bilmek.** Orucun zamanı fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar geçen zamandır. Gece ile gündüzün eşit olduğu yerler kutba yakın ülkeler gibi zaman zaman gündüzlerin gecelere nispetle çok uzun olduğu bölgelerde, oruç zamanı buralara en yakın bölgeler esas alınarak belirlenir. Orucun başlangıç ve son vaktini bilmenin dayandığı delil, Allahü Teala'nın:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

‘Tâ ki fecirden -yani sabah nurundan- beyaz iplik ile siyah iplik size beyan ve mâlum oluncaya dek yiyeceğiniz ve içiniz.’ (Bakara Suresi: 187) âyetidir. Bu ayetteki iplik manasındaki (الْخَيْطُ) lafzı, mecazi olup gündüzün beyazlığı ile gecenin siyahlığı arasındaki ‘hat’ kastedilmiştir. Bu da sabah vaktinin doğmasıyla meydana gelir. Bu konuyla ilgili hadisi şerif ise şudur :

إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَاهُنَا وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَاهُنَا أَفْطَرُ الصَّائِمُ أَكَلًا أَوْ لَمْ يَأْكُلْ

‘Batıdan gece gelmeye, (doğrudan) gündüz gitmeye başladığı vakit oruçlu iftar etmiştir, yesin yemesin.’ (İhtiyar: 1-128)

- (3) (Orucu bozan şeylerden kaçınmak, yani;) **yemek, içmek ve cinsi münasebetten kendini korumak.** Oruç devam ettiği müddetçe, yiyeceklerden, içeceklerden ve cimadan sakınmanın vacib olduğu hususunda bütün mezheb imamlarının ittifakı vardır. Bunlardan herhangi birini işlemek orucu bozar. Orucu bozan şeylerden herhangi biri unutulmuş olur ise, bu orucu bozmaz. Oruç bozulunca da, duruma göre ya keffaretle kaza lazım gelir, ya da yalnız kaza icab eder. Ramazan dışında tutulan nafil, adak yahut kaza veya keffaret oruçlarının yemek, içmek ve cinsel ilişki sebebiyle bozulmasından ötürü keffaret gerekmez.

Gecenin sonuna kadar orucu bozan şeylerden korumanın delili ise, Allahü Teala'nın:

ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ

‘Sonra geceye kadar orucu tamamlayınız (yani; yemek, içmek ve cimadan kendinizi koruyunuz).’ âyetidir. [Bakara Suresi : 187]

حَجُّ

حَجَّكَ فَرَضَلِرَى أَوْجَدُرُ :

(١) إِحْرَامُهُ كَبِيرُ رَكْنٍ نَيْتٍ إِيْتِمَكُ : حَدِيثُ : ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ)) . " عَمَلُكَ أَلْحَقُ نَيْتُكَ إِيْلَهُ دِرْ " .

(٢) عَرَفَاتُ دَهْ وَقَفَهُ إِيْتِمَكُ : حَدِيثُ : ((مَنْ وَقَفَ سَاعَةً بِعَرَفَةَ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ)) . " هَرُ كِيمُ كِيَجَهُ وَيَا كُونْدُوزْدَنُ بِرُ سَاعَتِ عَرَفَهُ دَهْ وَقَفَهُ إِيْدَرْ سَهْ مُحَقَّقُ حَجِّي تَمَامُ أُولْدِي " .

(٣) طَوَافِ زِيَارَةِ إِيْتِمَكُ : آيَةُ ﴿ وَلْيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴾^١ .
" أَكْ أَسْكِي - يَعْنِي أَكْ أَوَّلُ بِنَا إِيْدِيلَن - يَيْتِي طَوَافِ إِيْتُسُونَلَرُ " .

HAC

Haccın fazları 3 tanedir. : Haccın tamam ve muteber olabilmesi için bu kısımlardan her birinin şartlarına uygun olarak eda edilmiş olmaları gerekir. Bu kısımları dışında kalan, vacib veya sünnet olan diğer rükünleri yapılmazsa veya eksik bırakılırsa, bunların bir kısmı için ceza ve keffaret gerekir, fakat hac sahih olur, kaza edilmesi gerekmez. Fakat bu kısımlardan biri yapılmadığı takdirde ceza ve keffaret ödemekte hac tamam olmaz. Ya eksik kalan kısmın tamamlanması veya haccın kaza edilmesi gerekir.

- (1) **İhrama girerken niyet etmek**. İhram, hac veya umreye niyetlenerek, belirli bir süre için, diğer zamanlarda helal olan bazı fiil ve davranışları, kişinin kendisine haram kılması demektir. Bu durum, niyet ve telbiye yapılmakla meydana gelir. Bir kimse, umre veya hacca yahut her ikisine birden niyet ettikten sonra 'Telbiye' ya-parsa, ihrama girmiş (muhrim) olur. Niyet eder fakat telbiye yapmazsa veya telbiye yapar, niyet etmezse ihrama girmiş olmaz. Hanefi mezhebine göre ihramın rükünü ikidir :

1- *Niyet* : Yapmak istediği ibadeti (hac veya umreyi) kalben tayin etmektir. Ayrıca, lisanen söylemesi müstehaptır.

Hadisi şerif : (إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ) 'Ameller ancak niyetlerle iletilir.'

2- *Telbiye* : İbadete başlama anını temsilen belli sözlerin söylenmesinden ibarettir. Telbiye namazdaki iftitah tekberi mesabesindedir; bu bakımdan namazdaki tekbir ifadesi yerine telbiye sözleri söylenir :

(كَبَّيْكَ اللَّهُمَّ كَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ كَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ)

'Rabb'im, davetine sözüm ve özümle tekrar icabet ettim, emrine boyun eğdim. Rabb'im, Sen'in davetine icabet, boynumun borcudur. Sen'in eşin ve ortağın yoktur. Rabb'im, bütün varlığım ile Sana yöneldim. Hamd Sen'in, nimet Sen'in, mülk Sen'in. Bütün bunlarla eşin ve ortağın yoktur Sen'in ' söylemektir.

- (2) **Arafat'ta Vakfeye Durmak**. Arafat vakfesi, haccın en önemli rükünüdür. Resulullah (aleyhisselam) :

(مَنْ وَقَفَ سَاعَةً بِعَرَفَةَ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ فَقَدْ تَمَّ حَجَّهُ) 'Her kim gece veya gündüzden bir an Arafat'ta vakfe ederse, muhakkak hacı tamam olur.' buyurmuştur. Bu vakfeyi belirlenen zaman içinde yapmış olanlar, haclarını tamamlayabilir. Zamanında yapamayanlar ise, o yıl hacca yetişememiş sayılırlar.

- (3) **Ziyaret Tavafı Yapmak**. Tavaf, Kabe'nin etrafını, usulüne göre dolaşmaktır. Hacer-i Esved'in bulunduğu köşe veya hizasından başlayıp, Kabe sola alınarak, sağa (Rüknu İrakî yönüne) doğru ilerlenir. Beytullah'ın etrafı yedi defa dolaşılır. Her bir tura 'şavt' denir. Yedi şavt, bir tavaf olur. Kur'an'dan delilimiz ise : (وَلْيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ) 'En eski (yani en evvel bina edilen) beyti (Kâbe'yi) tavaf etsinler' (Hac Suresi: 29) âyetidir.

اللَّهُكَ صِفَتَرِی

اللَّهُ ذُو الْحَلَالِ حَضَرْتَلَرِهَ اِيْمَانِ اُونِي بِيْلْمَكَه بَاغْلِيدِرْ ، اُونِي بِيْلْمَكِ اِيْسَه صِفَتَلَرِيْنِي بِيْلْمَكِ اِيْلَه حَاصِلْ اُولُوْر . صِفَتَلَرِيْنِكَ بَعْضِيْسِي صِفَاتِ ذَاتِيَه بَعْضِيْسِي صِفَاتِ بُرُوْتِيَه دِيْر . اَيْتَدَنْ دَلِيْلِي جُوْفُدُرْ ، بِزْ تَبِرْكَمَ قِيْصَه آيْتِ يَارِيْسُوْرُزْ ، تَاكِي اُوْقُوْياَنْلُرْ يِرِيْدَنْ اُوْكُرْتِيْشْ اُولُسُوْلُرْ :

صِفَاتِ ذَاتِيَه

صِفَاتِ ذَاتِيَه اَلْتِيْدِرْ :

- (۱) وَجُوْدْ : وَارْ اُولْمَقْ. آيْتِ ﴿ اَفِي اللّٰهُ شَكُّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾^۱
" كُوْكَلَرِي وَيَرِي يَارَادَنْ اَللّٰهَدَه - يَعْنِي اَللّٰهُكَ وَارْلِيْغَنَدَه - مِي شُبّه وَارْدِرْ ؟ "
- (۲-۳) قَدَمْ : اُولِي اُولْمَاقْ ، بَقَا : آخِرِي اُولْمَاقْ. آيْتِ ﴿ هُوَ الْاَوَّلُ وَالْآخِرُ ﴾^۲
" اَوْ مَوْلٰى تَعَالٰى اَكْ اَوَّلْ وَاَكْ صُوْكُدُرْ " .
- (۴) وَاحْدَانِيْتْ : بِرْ اُولْمَقْ. آيْتِ ﴿ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴾^۳ . " حَبِيْبِمْ سَكْ دِي كِه : اللّٰهُ تَعَالٰى بِرْدِرْ " .
- (۵) مُخَالَفَه لِلْحَوَادِثْ : بِكَزَرِي اُولْمَاقْ. آيْتِ ﴿ لَيْسَ كَمِثْلِه شَيْءٌ ﴾^۴ . " اَوْنُكْ كِيْبِي هِيْجْ بِرْ شَيْءِ يُوْقُدُرْ " يَعْنِي مَوْلٰى تَعَالٰى هِيْجْ بِرْ شَيْئَه بِكَزَه مَزْ .
- (۶) قِيَامْ بِنَفْسِه : مُحْتَاجْ اُولْمَاقْ. آيْتِ ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِيْنَ ﴾^۵ . " مُحَقَّقْ اَللّٰهُ تَعَالٰى بُوْثُوْنْ عَالَمَلَرْدَنْ مُسْتَعْنِي دِرْ " يَعْنِي مُحْتَاجْ دَكْلَرِزْ .

۱ اِبْرَاهِيْمُ سُورَه سِي : ۱۰

۲ الْحَدِيْدُ سُورَه سِي : ۳

۳ الْاِخْلَاصُ سُورَه سِي : ۱

۴ الشُّعْرَاءُ سُورَه سِي : ۱۱

۵ الْعَنْكَبُوْتُ سُورَه سِي : ۶

ALLAHÜ TEALA'NIN SIFATLARI

Allah'ın varlığına inanmak ve O'na iman, iki kısımda incelenir : Allah'ın Zatına inanmak ve Allah'ın sıfatlarına iman etmektir. **Allahü zü'l-celal hazretlerine iman** (ise), O'nu bilmeğe bağlıdır. O'nu bilmek ise, sıfatlarını bilmek ile hasıl olur. Sıfatlarının bazıı Zati Sıfatlar, bazıı Sübuti Sıfatlar'dır.

(Bu sıfatların) âyetten delilli şaktır. Biz, okuyanların yerinden öğrenmeleri için teberrüken (ilahi hayra hissedar olabilmeleri için) kısa âyetler yazacağız.

(A) ZÂTÎ SIFATLAR

Zati Sıfatlar 6 tanedir :

- (1) **VÜCUD** : Var olmak (demektir). Allahü Teala'nın varlığı, diğer varlıklar gibi başkasından, başka bir varlık vasıtasıyla olmayıp, yüce Zatıyla mevcuttur. Vücudu, Zatının icabı olduğu içindir ki, Hak Teala'ya "Vacibu'l-Vücud" (varlığı zorunlu, varlığı kendisinden olup başkasına muhtaç olmayan) denmiştir. Allah'ın varlığı ile ilgili olarak âyetle şöyle buyurulmaktadır: (اِى اللّٰه شَكَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) "Gökleri ve yeri yaratan Allah'ta (yani; Allah'ın varlığında) mı şüphé vardır? (Hayır, yoktur.)" (İbrahim Suresi : 10).
- (2-3) **KİDEM** : Evveli olmamak (demektir). Ezelidir, çünkü vücudu, yüce zatının gereği olup, sonradan var olmuş değildir. **Bekâ** : Sonu olmamak (demektir). Allahü Teala'nın ebedi olması, yani; varlığının sonu olmaması daima var olması demektir. Allahü Teala vacibu'l-vücud olduğundan, vücudu zatının gereğidir. Bu sebeple O, hem kadim ve ezelî, hem de baki ve ebedidir. Çünkü, "Varlığın başlangıcı olmayan bir varlığın sonu olmaması da gereklidir." (هُوَ الْاَوَّلُ وَالْآخِرُ) "O (Mevla Teala), en evvel ve en sondur." (Hadid Suresi: 3) büyüyor. Çünkü vücudu, zatının gereğidir. Zatin gerektirdiği ve icab ettirdiği şey ise, O zattan hiçbir zaman ayrılmaz.
- (4) **VAHDANİYET** : Bir olmak (demektir). Bu bir oluş, sayı yönüyle "bir" demek değildir. Allahü Teala'nın sıfatlarında bir olmasının manası, Hakk Teala'nın bir cinsten iki sıfatı olmaması -iki kudret, iki ilim gibi- ve hiçbir varlığın sıfatının, mahiyet ve keyfiyet bakımından Hakk Teala'nın sıfatlarından hiçbirine benzemesi demektir. Kur'an-ı Kerim'den delilimiz : (قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ) (Ey Habibim !) **Sen de ki : Allah(ü Teala) birdir.** (İhlas Suresi : 1)
- (5) **MUHALEFETÜN Lİ'L-HAVADİS** : (Hak Teala'nın muttasıf olduğu sıfatlardan birisi de; Zatında ve sıfatında hiçbir şeye) benzeri olmamak(tır). Nitekim Kur'an-ı Kerim, Şûrâ Suresi'nin 11. âyetinde bu gerçeğe işaret ederek şöyle buyurmuştur : (لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ) "O'nun gibi hiçbir şey yoktur" (yani; Mevla Teala hiçbir şeye benzemez).
- (6) **KİYAM Bİ-NEFSİHİ** : (Allahü Teala'nın başka bir zata veya mekana) muhtaç olmamak(tır). Nitekim Allahü Teala, Ankebut Suresi'nin 6. âyetinde bu gerçeğe işaret ederek şöyle buyurmuştur : (اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِيْنَ) "Muhakkak Allah(ü Teala), bütün alemlerden müstağnidir (yani; bütün âlemlere ve ondaki hiçbir şeye muhtaç değildir)."

صفات ثبوتیه

صفات ثبوتیه سکر دَر :

(۱) حیات : دیری اولمق. آیت ﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوت ﴾. ^۱ "یا مُحَمَّد ! او دیری اولان مولایه توکل و اعتماد یتکه او هیچ اولمز".

(۲) علم : بیلمک. آیت ﴿ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴾. "محقق الله ذو الحلال هر شئی علما قاپلامشدر".

(۳) سمع : ایشتمک. آیت ﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾. ^۲ "مولای تعالی نك مثلی یوقدر، هر شئی ایشیتن و کورن آتق اودر".

(۴) بصیر : کورمک. آیت ﴿ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾. ^۳ "الله تعالی سیرک ایشله دیکیز و ایشله یه جکیز عملر زیاده کورجیدر".

(۵) اراده : دیله مک. آیت ﴿ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ﴾. ^۴ "الله تعالی سیرکله قولایق مراد ایدبور کوجک دیله میور".

(۶) قدرت : کوجی یتمک. آیت ﴿ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾. ^۵ "الله تعالی هر شئی اوزرته قادردر".

(۷) کلام : سؤیله مک. آیت ﴿ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴾. ^۶ "الله تعالی موسی

تکلیم ایله واسطه سیر قونوشدی".

(۸) تکوین : ایجاد یتمک. آیت ﴿ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾. ^۷

"او مولای تعالی هر شئی خلق یتدی او هر شئی زیاده بیلجیدر".

(۱) الفرقان سوره سی : ۵۸ ، (۲) النساء سوره سی : ۱۶۴ ، (۳) الشعراء سوره سی : ۱۱ ،

(۴) الحجرات سوره سی : ۱۸ ، (۵) البقره سوره سی : ۱۸۵ ، (۶) البقره سوره سی : ۲۸۴ ،

(۷) النساء سوره سی : ۱۶۴ ، (۸) الانعام سوره سی : ۱۰۱

(B) SÜBUTÎ SIFATLAR

Sübutî Sıfatlar (Şeyh Ebu Mansur Maturidi'ye göre) 8 tanedir :

- (1) **HAYAT** : Diri olmaktır. Fakat bu sıfat, mahlukatta görülen ve maddenin ruh ile birleşmesinden doğan geçici ve maddi bir hayat olmayıp, ezeli ve ebedidir. Bütün hayatların kaynağı olan hakiki hayattır. O'nun hayatı, hayat verdiği mahlukatın hayatları gibi değildir. Diğerlerinin hayatı belirli bir zaman ile sınırlı olduğu halde, O'nun hayatı her çeşit ngksanlıktan münezzehtir. Hakk Teala'nın hayat sıfatıyla vasıflandığı: (وَتَوَكَّلْ عَلَى الْيَحْيَى الَّذِي لَا يَمُوتُ) (Ya Muhammed!) O diri olan Mevla'ya tevekkül ve itimat et ki, O (Allah) hiç ölmez. (Furkan Suresi: 58) ayetiyle sabittir.
- (2) **İLİM** : Bilmektir. Bu sıfat Allah'a mahsus olan kemal sıfatlarının en önemlilerindendir. Çünkü bu alemleri en güzel bir şekilde, en mükemmel bir nizamda yaratan ve onu idare eden Allahü Teala'nın, yarattığı varlığı en ince teferruatına kadar bilmesi gerekir. İşte bunun içindir ki ilim sıfatı, Allahü Teala'nın bir kemal sıfatıdır. Kur'an'dan delilimiz: (وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) 'Muhakkak Allah (Zü'l-Celal) her şeyi ilmen kaplamıştır' (Talâk Suresi: 12).
- (3-4) **SEMİ' VE BASAR** : İşitmek ve görmektir. Allahü Teala kendi şanına uygun bir halde işitme ve görme sıfatıyla vasıflanmıştır. O'nun işitmesi ve görmesi, yaratıkların ki gibi noksan ve sınırlı değildir. Semî sıfatına Kur'an'dan delilimiz: (يَسْمَعُ كَمَنْهَ شَيْءٍ وَهُوَ) 'O'nun (Mevla Teala'nın) benzeri yoktur. Her şeyi işiten ve gören ancak O'dur' (Şura Suresi: 11). Basar sıfatına delilimiz: (وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) 'Allah (ü Teala) sizin işlediğiniz ve işleyeceğiniz amelleri ziyade görücüdür.' (el-Hucurât: 18)
- (5) **İRÂDE** : Dilemektir. Bir şeyin yapılmasına da yapılmamasına da gücü yeten hayat sahibinin bu iki şıktan birine kendi isteğiyle hükmetmesidir. Kur'anı Kerim'in muhtelif surelerinde, Allahü Teala'nın iradesine delalet eden bir çok ayet yer almıştır. Bunlardan birisi Bakara Suresi'nin 186. ayetidir: (يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ) 'Allahü Teala sizlere kolaylık murad eder, güçlük dilemiyor.'
- (6) **KUDRET** : Gücü yetmektir. İstilahta ise; Allahü Teala'nın, var olması da yok olması da düşünülebilen şeyleri, irade ve ilmine uygun olarak tesir ve tasarruf etmesi demektir. Bakara Suresinin 284. ayeti kerimesi, Allahü Teala'nın kudret sıfatıyla muttasıf olduğuna delil teşkil eder: (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) 'Allahü Teala her şey üzerine kadirdir.'
- (7) **KELAM** : Söylemektir. Kelam, 'Allahü Teala'nın sese, harflere ve bu harflerden meydana gelen kelime ve cümleleri tertiplemeye muhtaç olmadan konuşması' demektir. Kur'an-ı Kerim'den delilimiz: (وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا) '... ve Allah (ü Teala şanına uygun bir şekilde) Musa (Aleyhi's-Selam) ile (vasıtasız) konuştu' (Nisa Suresi: 164) buyurulmuştur.
- (8) **TEKVİN** : İcat (birşey yok iken var) etmektir. Allahü Teala ezelde yaratıcılık vasfına sahiptir. İlahi ilminde takdir ettiği şeyleri zamanı gelince var eder, şekil verir, devam ettirir, yok eder. Fakat yaratmak, icat, ihya (diriltmek) ve terzık (rızk vermek) gibi bütün ilahi fiiller, tekvin sıfatının bir sonucu olup, O'nun eser ve tecellileridir. Nitekim Allahü Teala Kur'an'da: (وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) 'O (Mevla Teala), her şeyi yarattı. O, her şeyi ziyade bilicidir' (En'am Suresi: 101) buyurmuştur.

[illegible]

۳. "وَجَنَّتْ كُلُّ نَفْسٍ لِّمَلَاحِقِهَا" (۳)

[illegible]

وَمِنْ أَجْلِ النَّبِيِّ وَهُوَ الَّذِي أَحْتَمِلُ جُنَاحَ ثَلَاثِينَ أَصْحَابِي (١)

ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ

İZÂFÎ (FİİLÎ) SIFATLAR

Ehli Sünnete göre, Allahü Teala'nın bütün fiilleri Yüce Zatı'nın icabı olmayıp, ilim, irade, Kudret ve Tekvin sıfatlarının birer alakası olan sonradan var olan şeylerdir. İzafî sıfatlardan bazıları **Tekvîn** sıfatının kolları olup şunlardır :

(1-2) İhya "diriltmek" ve İmate "öldürmek" manasına gelen Allah'ın fiili sıfatlarıdır. Her fert ve her cemaatin hayat zamanı belli olup, eceli geldiği zaman hayatı mutlaka son bulacaktır. Her canlının hayat bulması, Allahü Teala'nın yaratma ve takdiriyledir. Çünkü Allahü Teala, muhyî (dirilten) ve mümtî (öldüren)dir. Hayat ve ölüm, Allah'ın Tekvin sıfatının tecellileridir, yani; canlılara hayat vermek de, hayatını sona erdirmek de Allahü Teala'nın fiillerindendir. Kurân'dan delilleri ise :

هُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

“ O, öyle bir Allah'tır ki, sizleri diriltti. Ondan sonra sizleri öldürür ” (Hac Suresi : 66) âyetidir.

(3) Tahlîk “yaratmak” manasına gelen Allah'ın fiili sıfatıdır. İnsan, kainatta mevcut yaratıkların en mükemmellidir. İnsan, Allahü Teala'yı bilmek ve O'na ibadet etmek için yaratılmıştır. Bu sebeple Allahü Teala insana, her türlü maddi vasıflar yanında, onu diğer varlıklara üstün kılan ve insan yapan, akıl ve ruh gibi iki manevi cevher vermiştir. O, akıl ve iradesiyle diğer varlıkların yapamayacağı birçok işleri yapma kudretine sahiptir. İnsana verilen bütün bu melekelerin çıkış yeri, Allahü Teala'nın kemal sıfatlarıdır.

Furkan Suresi'nin 2. ayeti, Allahü Teala'nın her şeyin yaratıcısı olduğunu çok açık olarak ifade etmektedir :

وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ

“ Her şeyi (O Allah) yarattı. ”

(4) Terzîk “rızıklandırmak” manasına gelen Allah'ın fiili sıfatıdır. Rızık, Allahü Teala'nın hayat sahiplerine yiyip içmesi, gıdalanması veya başka türlü faydalanması için sevk ederek onlara verdiği şeylerdir. Bu tarife göre, insan veya hayvan her türlü canlıların, haram veya helal her türlü rızıklarını, yiyecek ve içeceğin her çeşidini içine alır. Yiyip içilmeyerek başkalarına sarf edilen şeyler, verene sevab, alana fayda verdiğiinden, biri veya her ikisi için de rızık sayılabilir.

Ehli Sünnete göre, haram olan birşey, onu kazanan kul için rızık sayılır. Fakat Allahü Teala'nın haram olan rızık, kulun kazanmasına rızası yoktur. Bir ayette “Artık Allah'ın size verdiği rızıktan helal ve temiz olarak yiyin ... ” (Nahl Suresi: 114) buyurarak, helal yenilmesi emredilmiş, haram yasaklanmıştır.

Rızıkın Allahü Teala tarafından verildiğine dair ayetse şudur:

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ

“ Muhakkak Allahü Teala çok fazla rızık vericidir, muhkem (sağlam) kuvvet sahibidir. ” (Zâriat Suresi : 58)

Mızraklı İlmihâl

مِنْ رَأْيِ قَلْبِي عَلِيمُ حَالٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الطَّالِبِينَ . وَلِلْعَالَمِينَ مِنَ الرَّغَائِبِينَ ، وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى مُحَمَّدٍ الَّذِي أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ .

قُرْآنَ عَظِيمِ الشَّانِدَةِ اسْمِ شَرِيفُ قُرَى بَيَانِ أُولُنَانِ يَنْعَمُ بَرُّ

وَبَعْدُ ، جُمْلَةُ يَنْعَمُ بَرُّكَ أَوَّلِي حَضْرَتِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، بِرِّمِ يَنْعَمُ بَرُّكَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى ﷺ ، بُوِ اِيَكِيْسِيْنِكَ اَرَاْسِنْدَه جُوقِ يَنْعَمُ بَرُّكَ كَلْمَشْدَرُ ، اَللُّرُكَ صَاغِشِنِي اَللَّهُ تَعَالَى بِيَلُورُ ، قُرْآنَ عَظِيمِ الشَّانِدَةِ اسْمِ شَرِيفُ قُرَى بَيَانِ أُولُنَانِ يَكْرِمِي سَكْرَ يَنْعَمُ بَرُّ دِرْ ، هَرَّ كَسَه بِلْمَسِي وَاجِدِرْ دِيدِلِرْ :

(١) آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢) اِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٣) نُوحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٤) هُوْدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٥) صَالِحَ

عَلَيْهِ السَّلَامُ (٦) اِسْحَاقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٧) اِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٨) اِسْمَاعِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٩) يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

(١٠) يُوْسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (١١) شُعَيْبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٢) لُوطَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٣) يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٤)

زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٥) مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٦) هَارُونَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٧) دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٨) سُلَيْمَانَ

عَلَيْهِ السَّلَامُ (١٩) يُوْنُسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢٠) اَنِيَّاسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢١) اَلْيَسَعَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢٢) ذُو الْكِفْلِ

عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢٣) عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢٤) اَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (٢٥) مُحَمَّدٌ ﷺ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى

نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِمْ .

(١) عَزِيزُ (٢) لُقْمَانُ (٣) ذُو الْقَرْتَيْنِ ، بُوِ اُوْجُنْدَه اِخْتِلَافِ اُولُنْدِي ، كِيْمِي نَبِيْدِرْ

دِيدِلِرْ ، وَكِيْمِي وَلِيْدِرْ دِيدِلِرْ .

وَدَحِي حَضْرَتِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذُرِّيَّتْنَدَه نِمِ ، وَآخِرَ زَمَانِ يَنْعَمُ بَرُّ مُحَمَّدٍ - عَلَيْهِ

الصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ - دِيْنْدَنَ وَأُمْتِنْدَه نِمِ " اَلْحَمْدُ لِلَّهِ "

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bizleri, (yararlı) ilimleri öğrenmeye istekli müminler olarak yaratan Allahü Teala'ya sonsuz hamdler¹ olsun. Âlemlere ve insanlığa rahmet olarak gönderilen Muhammed (Aleyhi's-Selâm)e, Âl'inin², Ashabının hepsine salat³ ve selam⁴ olsun.

KUR'ÂN'DA İSİMLERİ GEÇEN PEYGAMBERLER

Bundan (Besmele, Hamd, Salatü Selamdan) sonra (bilinmelidir ki:) Bütün Peygamberlerin evveli (ilk gönderileni) Hazreti Âdem (Aleyhi's-Selam), âhiri (sonuncusu) ise, bizim Peygamberimiz Muhammed Mustafa (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) dir. Bu iki peygamberin arasında çok peygamberler gelmiştir. Onların sayısını ancak Allahü Teala bilir. Kuran-ı azimüşşan'da⁵ ismi şerifleri beyan olunan (açıklanan) yirmi sekiz peygamber vardır. (Alimler) herkesin bunları bilmesi vaciptir (lâzımdır), dediler.⁶ (Bu yirmi sekiz peygamberin isimleri şunlardır:) [1] Âdem (Aleyhi's-Selam), [2] İdris (Aleyhi's-Selam), [3] Nuh (Aleyhi's-Selam), [4] Hud (Aleyhi's-Selam), [5] Salih (Aleyhi's-Selam), [6] İshak (Aleyhi's-Selam) [7] İbrahim (Aleyhi's-Selam), [8] İsmail (Aleyhi's-Selam), [9] Yakub (Aleyhi's-Selam), [10] Yusuf (Aleyhi's-Selam), [11] Şuayb (Aleyhi's-Selam), [12] Lut (Aleyhi's-Selam), [13] Yahya (Aleyhi's-Selam) [14] Zekeriya (Aleyhi's-Selam) [15] Musa (Aleyhi's-Selam) [16] Harun (Aleyhi's-Selam), [17] Davud (Aleyhi's-Selam), [18] Süleyman (Aleyhi's-Selam), [19] Yunus (Aleyhi's-Selam), [20] İlyas (Aleyhi's-Selam), [21] Elyasa (Aleyhi's-Selam), [22] Zülkifl (Aleyhi's-Selam), [23] İsa (Aleyhi's-Selam), [24] Eyüp (Aleyhi's-Selam) [25] Muhammed (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)dir. Allah'ın salat ve selamı üzerlerine olsun. Âmin!

[1] Hazreti Üzeyir, [2] Hazreti Lokman [3] Hazreti Zülkarneyn, bu üç kişinin Peygamberlikleri hususunda ihtilaf (görüş ayrılığı) olundu. Kimi (âlimler) 'velidir' (dediler); kimi 'Nebi (Peygamber)dir, dediler.

Ve Âdem (Aleyhi's-Selam) zürriyetindenim⁷. Ve âhir zaman (en son) Peygamberi Muhammed (Aleyhi's-Salatu ve's-Selâm)ın dininden ve ümmetindenim⁸, Elhamdülillah.

¹ Hamd : Medih, övmek. Allahü Teala'ya karşı kulların memnuniyet ve sevinçlerini ve O'na hamd ve şükür ile medihlerini bildirmeleri.

² Âl : Sülale, soy, akraba, aile.

³ Salat : Allah'ın rahmeti, meleklerin istiğfarı, müminlerin duası.

⁴ Selam : Dünya ve âhiret sıkıntılarından kurtulma.

⁵ Azimüşşan : Şanı büyük, namı çok yüce.

⁶ Ehli Sünnet Alimlerinin Peygamberlerin adedleri hakkındaki görüşü belli sayı kastetmemektedir. Fakat hadisi şeriflerde sayı verilmesi çokluğunu belirtmek içindir.

⁷ Neslindenim. Bakara Suresi : 66

⁸ Ümmet : Muhammed (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e inanıp O'nun yolundan giden insanlar.

إِعْتِقَادُهُ وَعَمَلُهُ مَذْهَبُهُ

إِعْتِقَادُهُ مَذْهَبُهُ : أَهْلُ سُنَّتِ وَالْجَمَاعَةِ .

أَهْلُ سُنَّتِ وَالْجَمَاعَةِ دِيْنُكَ مَعْنَايُ : رَسُوْلُ اللهِ أَصْحَابِي وَجَمَاعَتِي هَرَّتْهُ اِعْتِقَادُ اُوْرَزْهُ اُوْلَدِيْلَر اِيْسَه ، بِنِ دَخِي اَوَّلُ اِعْتِقَادُ اُوْرَزْهُ اُوْلَدُكُمْ دِيْمَكِدِرْ .

عَمَلُهُ مَذْهَبُهُ : اِمَامِ اَعْظَمُ اَبُو حَنِيفَه ، بِنِ اِمَامِ اَعْظَمِي اِمَامِ اِيْدِنْدِمُ وَاَنْكَ كِتَابُ اَللّٰهِنِ وَحَدِيْثِ شَرِيْفِدَنْ اَكْلِيُوْبُ جِقَارْدِيْغِي مَسْئَلَه لَرِي قَبُوْلُ اِيْتِدْمُ وَاَنْكَ سُوْرِيْلَه عَمَلِي اِخْتِيَارُ اِيْتِدْمُ .

لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ دِيْمَنُكَ مَعْنَايُ

لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ دِيْمَنُكَ مَعْنَايُ شَرِيْفِي اُوْلَدُرْكِه : عِبَادَتَه لَا يِقُ وَمُسْتَحَقُّ بَرِ ذَاتُ يُوقَدُرْ ، اَلْحَقُّ اَللهُ عَظِيْمُ الشَّانُ وَاَرْدِرْ وَبَرْدِرْ ، شَرِيْكِي وَنَظِيْرِي يُوقَدُرْ ، مَكَانْدَنْ مَنَزْهَدِرْ .

مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ دِيْمَنُكَ مَعْنَايُ اُوْلَدُرْكِه : آخِرُ زَمَانُ يَنْعَمْبَرِي مُحَمَّدُ اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانُكُ قُوْلِيْدِرْ ، وَهَمَّ رَسُوْلِيْدِرْ . بَرِ دَخِي اَنْكَ اُمْتِيْزُ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ . اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى سَابِغِ نِعَمِ اللّٰهِ .

نَمَازُ

وَدَخِي نَمَازَه دُرْتُ شَيْ اِيْلَه كِيْرِيْلُوْرُ :
فَرَضُ اِيْلَه ، وَاجِبُ اِيْلَه ، سُنَّتُ اِيْلَه ، مُسْتَحَبُّ اِيْلَه .
(وَدَخِي قِيَامَتَه فَرَضَتَه وَارُ وَاجِبَتَه وَارُ سُنَّتَه وَارُ مُسْتَحَبَّتَه وَارُ :)
(١) نَمَازَتَه اَللَرِيْنُ قُوْلَاغْنَدَه قَالْدَرْمَقُ ، سُنَّتُ .

İTİKATTA ve AMELDE MEZHEBİMİZ

İtikatta (inançta) **mezhebim**, Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'tir.

Ehli Sünnet ve'l-Cemaat Demenin Manası : Resulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) **Ashabı ve cemaati** her ne itikat (inanç) üzere oldularsa, ben de o itikat (inanç) üzere oldum ' demektir.

Amelde mezhebim, İmamı Azam Ebu Hanife'dir. Ben İmamı Azam'ı imam (mezhebde önder) edindim. Ve onun Allah'ın Kitabı'ndan (Kurân'dan), hadisi şeriften anlayıp çıkardığı meseleleri kabul ettim. Ve onun sözü (çıkardığı hükümler) ile amel (ibadet) etmeyi ihtiyar ettim (seçtim).

DEMENİN MANASI لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

dememin şerefli manası : “ İbadete layık (yaraşır) ve müstahak (hakke)den bir zat yoktur. Ancak Allahü azimüşşan vardır, birdir, şeriki (ortağı) ye nezîri (benzeri ve dengi) yoktur. Mekandan münezzehdir (uzaktır).”¹

dememin manası : Âhir zaman Peygamberi Muhammed (Aleyhi's-Selam) Allahü azimüşşan'ın kulu ve Resulü'dür. Biz de O'nun ümmeti-yiz, elhamdülillah...

NAMAZ

Namaza dört şey ile girilir : Farz ile, vacip ile, sünnet ile, müstehab ile...²

KIYAMDAKİ FARZ, VACİP, SÜNNET ve MÜSTEHABLAR

(1) (Erkeklerde) **namaz(a başlama)da(n önce)** elleri(n baş parmaklarını) **kulak (hizas)ına kaldırmak sünnettir.**

¹ **Mekandan Münezzeh Olmak** : Kusur ve noksanlıklardan uzak olup hiçbir şeye muhtaç olmayandır. Mekan, kusur, noksanlık ve her şey, muhtaç olan bizlere aittir. Öyleyse Allahü Teala bundan uzaktır.

² Aşağıda sıralan namazın vacipleri, sünnetleri ve müstehabların dışındakiler için ilmihal kitabına müracaat ediniz.

مِزْرَانِی بِلْمَ حَال

- (۲) اَلِیَ اَیَاسِنِی قَبْلَهُ یَه تَوَجُّهُ اَیْدِرْمَکْ ، سُنَّت .
- (۳) اَر کِشِی بَاشْ پارَمَغِنِی قُولَاغِی یُومُشَاغِنَه دَکِرْمَکْ وَخَاتُون کِشِی اُومَزِنَه بَرَا بَر
- قَالِدِرْمَقْ ، مُسْتَحَب .
- (۴) اَللهُ اَکْبَر دِیْمَکْ ، فَرَض .
- (۵) تَکْبِیْر اَلدَقْدَقْ نُصْرَه اَل بَاغْلَمَقْ ، سُنَّت .
- (۶) صَاغ اَلِیْن صَوْل اَلِیْنِکْ اُوزَرِنَه قَوْمَقْ ، سُنَّت .
- (۷) اَر کِشِی اَللَرِیْن کُوبَکِنْدَن اَشَاغِی قَوْمَقْ وَخَاتُون کِشِی کُوکْسِنَه قَوْمَقْ ، سُنَّت .
- (۸) بِلَکِنِی پَکَحَه قَاوَرَامَقْ ، مُسْتَحَب .
- (۹) وَدَخِی نِمَارَدَه اِمَام اُولُسُون مُقْتَدِی اُولُسُون یَالِکِر اُولُسُون سُبْحَانْکْ اُوقَوْمَقْ ، سُنَّت .
- (۱۰) اَکَر اِمَام یَاخُود یَالِکِر اَیْسَه اَعُوذ اُوقَوْمَقْ ، سُنَّت .
- (۱۱) بَسْمَلَه اُوقَوْمَقْ ، سُنَّت .
- (۱۲) فَاتِحَه شَرِیْفَه اُوقَوْمَقْ ، وَاجِب .
- (۱۳) بَر سُوْرَه قُوشْمَقْ وَاجِب .
- (۱۴) اُوجْ اَیْتْ یَاخُود اُوجْ اَیْتْ قَدَر بَر اُوزُون اَیْتْ اُوقَوْمَقْ ، فَرَض .
- وَ دَخِی رُکُوعَدَه فَرَضْنَدَه وَارْ وَاجِبَدَه وَارْ سُنْتَدَه وَارْ مُسْتَحَبَدَه وَارْ :
- (۱) بَلِیْکِی اَکْنِکْ فَرَض بُولْنْدِی .
- (۲) اُوجْ کَرَه " سُبْحَانَ اللّٰه " دِیَه جَکْ قَدَر اَکْلَنْدِکْ وَاجِب بُولْنْدِی .
- (۳) اُوجْ کَرَه " سُبْحَانَ رَبِّی الْعَظِیْم " دِیْدِکْ سُنَّت بُولْنْدِی .
- (۴) بَشْ کَرَه یَا یَدِی کَرَه دِیْدِکْ مُسْتَحَب بُولْنْدِی .

- (2) (Parmakların ne bûsbütün birbirine bitirmiş ve ne de bûsbütün açmış olmayıp, belki tabii haliyle bulundurularak) **elin ayasını** (içini) kibleye **teveccüh ettirmek** (yöneltmek) **sünnettir**.
- (3) **Erkeklerin baş parmağını kulak yumuşağına değdirmesi, hatun kişinin ise** (parmaklarının uçları) **omzuna kadar** (göğüslerinin önüne kaldırıp örtecek kadar) **kaldırması müstehaptır**.
- (4) (Namaz kılan kişinin kendisinin işitebileceği kadar bir sesle) " **Allahü Ekber** " **demek, farzdır**. (Bu tekbirle namaza girilmiş ve dış alemle ilgili kesilmiş olur)
- (5) **Tekbir aldıktan sonra el bağlamak, sünnettir**.
- (6) **Sağ eli sol elin üzerine koymak, sünnettir**.
- (7) **Erkeklerin ellerini göbeğinden aşağıya, hatun kişinin ise göğsüne koyması sünnettir**. (Çünkü bu durum kadınların tesettürleri için daha uygundur.)
- (8) (Erkeklerin) **bileğini pekçe** ¹ (şeklinde baş parmağı ile serçe parmağını bileğini kavrayıp diğer üç parmağını elin üstünde açık bir şekilde sol elin arkadan sıkıca tutmak suretiyle) **kavramak müstehabdır**.
(Kadınlar ise, ellerini sağını solu üzerine götürerek el parmaklarını halka şeklinde yapmayıp, göğsü üzerine koymalıdır.)
- (9) **Namaz(ın başlangıcın)da - ister imam olsun, ister muktedi (imama uyan) olsun, ister yalnız olsun - (iftitah tekbirinden sonra gizlice) Sübhaneke okumak sünnettir**.
- (10) **Eğer (kişi,) imam yahut yalnız (kılıyor) ise, (Fatiha'dan önce gizli olarak) euzü okumak sünnettir**. (Cemaatle namaz kılma durumunda sadece imam " euzü " çeker, imama uyan kişilerin besmele okuması gerekmez.)
- (11) (İmam veya tek başına kılan kişinin her rekatin evvelinde Fatiha'dan önce) **besmele okumak sünnettir**. (Ancak imama uyan kimse Fatiha'yı okumayacağı için besmele de okumaz.)
- (12) **Fatiha-i Şerife'yi okumak** (diğer üç mezhebin imamlarına göre farz, Hanefilere göre) **vaciptir**.
- (13) **Bir (zammi) sure² koşmak** (okumak ve Fatiha'yı sureden evvel okumak) **vaciptir**.
- (14) (نَمْ نَظَرْ) **âyeti uzunluğunca üç âyet yahut üç âyet kadar uzun bir âyet okumak farzdır**. (Fetva bu görüş üzeredir.)

RÜKUDAKİ FARZ, VACİP, SÜNNET ve MÜSTEHABLAR

- (1) (Alimlere göre) **bellni eğmek farz** bulundu.
- (2) (Alimlere göre) **üç kere (سُبْحَانَ اللَّهِ) diyecek kadar eğlenmek** (beklemek) **vacip** bulundu.
- (3) (Alimlere göre en az) **üç kere (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) demek sünnet** bulundu.
- (4) **Bunu beş kere ya da yedi kere demek müstehab** bulundu.

¹ **Pekçe** : ' Sıkıca, sertçe, dayanıklı ' anlamına gelir.

² En küçük sure Kevser suresidir.

(۵) رُكُوعَدَنْ قِيَامَهُ طُوعًا يَلُوبُ أَوْ تُورَدُ قَدَهُ بِرُكُوعِهِ "سُبْحَانَ اللَّهِ" دِيهَ جَكَ قَدَرُ أَكَلْنَمْسِي إِمَامِ أَبِي يُوسُفَ كُورَهُ فَرَضُ ، إِمَامَيْنِ قَوْلُهُ كُورَهُ وَاجِبٌ ، سُنَّتُ دِيهَسِي دَخِي وَارَ ، أَصَحُّ أُولَانِ وَاجِبِينَ .

دَخِي سَجْدَهُ دَهَ فَرَضُهُ وَارَ وَاجِبُهُ وَارَ سُنَّتُهُ وَارَ مُسْتَحَبُّهُ وَارَ :

(۱) بَاشِكِي سَجْدَهُ يَهَ قُودِكُ فَرَضُ بُولُنْدِي .

(۲) أَوْجُ كَرَهُ "سُبْحَانَ اللَّهِ" دِيهَكَ قَدَرُ أَكَلْنَدِكُ وَاجِبُ بُولُنْدِي .

(۳) أَوْجُ كَرَهُ "سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى" دِيهَكَ سُنَّتُ بُولُنْدِي .

(۴) بِشُ كَرَهُ يَا يَدِي كَرَهُ دِيهَكَ مُسْتَحَبُّ بُولُنْدِي .

(۵) قَعْدَهُ أُولِيدَهُ أَوْ تُورَمَهُ سِي وَاجِبُ .

(۶) قَعْدَهُ آخِيرَهُ أَوْ تُورَمَهُ سِي فَرَضُ .

(۷) إِيكِي سِنْدَهُ دَهَ تَحِيَّاتُ أَوْ قَوْمَهُ سِي وَاجِبُ .

(۸) فَرَضُكَ وَوَاجِبُكَ أُولِيلَهُ نَكُ وَجُمُعَهُ نَكُ أَوَّلُ سُنَّتِيكَ وَجُمُعَهُ نَكُ صُوكُ

سُنَّتِكَ يَا لِكُرْ قَعْدَهُ آخِيرَهُ لَرْنَدَهُ وَسَائِرُ تَمَازَلَرُكَ هَرُ قَعْدَهُ سِنْدَهُ صَلَوَاتُ دُعَاسِنِ

أَوْ قَوْمُ ، سُنَّتُ .

(۹) سَلَامُ لَفْطِي ، وَاجِبُ .

(۱۰) إِيكِي يَانَتَهُ بَاقَمَقُ ، سُنَّتُ .

(۱۱) يَكُجِهَ بَاقَمَقُ مُسْتَحَبُّ .

أَوْجُ

وَدَخِي أَوْ رُجُكُ فَرَضُ أُولْدِيغَنَهَ دَلِيلُ : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا

كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ آيَتِ كَرِيمَهَ سَيِدِرُ .

- (5) Rükudan kıyama doğrulduğunda (سُبْحَانَ اللَّهِ) diyecek kadar bir müddet beklemek, tuma'nine ; yahut) aynı şekilde iki secde arasında doğrulup oturdu-ğunda bir kere (سُبْحَانَ اللَّهِ) diyecek kadar eğlenmesi (beklemesi – ki, buna kavme denir -) İmam Ebu Yusuf'a göre farz, İmameyn'in (İmamı Azam ile talebesi İmam Ebu Muhammed'in) kavline (görüşüne) göre ise vacip, (bazı alimler) sünnet demişlerse de, esah olan (en doğru kabul edilen görüş) bunun (Tadil-i Erkan'in) vacip olmasıdır.

SECDEDEKİ FARZ, VACİP, SÜNNET ve MÜSTEHABLAR

- (1) (Alimlere göre) başını secdeye koymak farz bulundu.
- (2) (Alimlere göre) üç kere (سُبْحَانَ اللَّهِ) diyecek kadar eğlenmek (beklemek) farz bulundu.
- (3) (En az) üç kere (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) demek, sünnet bulundu.
- (4) Bunu beş kere yahut yedi kere demek, müstehab bulundu.
- (5) Ka'de-i Ula'da (birinci oturuşta) oturmak, vacip.
- (6) Ka'de-i ahirede (son oturuşta) oturmak, farz.
- (7) İkisinde de " Tahlyyat " okumak, vaciptir.
- (8) Farzların, vaciplerin ve öğle ve cuma namazının ilk sünnetlerinin ve cuma namazının son sünnetinin yalnız ka'de-i ahirelerinde ve sâir (diğer) namazların her ka'desinde " Salavat " duasını okumak sünnettir.
- (9) (Namazın sonunda sağına ve soluna verilen) " es'Selam " lafzı vacip , ('Aley-küm' lafzı vacip değildir.)¹
- (10) (Selamda başını öne sağa sonra sola olmak üzere) iki yana bakmak (çevirmek) sünnettir.²
- (11) Pekçe bakmak (omuzu görene kadar başı çevirmek) müstehaptır.

ORUÇ³

(Ramazan orucu İslam'ın beş şartından bir farzdır.) **Orucun farz olduğuna delil :**

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

Ey iman edenler, oruç sizden öncekilerin üzerine yazıldığı (farz kılındığı) gibi, nitekim sizin üzerinize de yazıldı (farz kılındı). (Bakara Suresi:183.) **âyet-i kerimesidir.**

¹ Sağa verilen selamın vacip, sola verilen selamın sünnet olduğunu söyleyen alimler varsa da, en doğru görüş selamın ikisinin de vacip olduğudur.

² İmam selam verirken hafaza melekleri ile cemaate; imama uyan kimseler cemaate ve imama; tek başına namaz kılan kimse ise meleklerle selam vermeye niyet eder. İmam selam verirken sesini biraz alçaltır. İmama uyanların selamı, fasilasız olarak imamın selamının hemen ardından olmalıdır.

³ **Oruç:** Sözlükte "birşeyden uzaklaşmak, birşeye karşı kendini tutmak" demektir. Terim olarak oruç ; "Tutmaya ehil olan kimselerin imsak vaktinden (sabah vaktinin girip sahur vaktinin sona erdiği zamandan) iftar vaktine (orucun sona erip de akşam namazının girme vaktine) kadar, Allah rızası için gerek beslenme, gerekse tat ve keyif alma kasıt ve arzusu içeren yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak. Özetle; nefsi, iştah ve şehvet duyduğu şeylerden mahrum etmektir."

اورجك فرضلری

وَأُورُجُكُ فَرَضِي أُوچُدُر :

(۱) أُولَى : نَيْتُ اِيْتَمَك .

(۲) اِيكِنجِي : نَيْتُكْ أَوَّلُ وَآخِرُ وَقْتِي بِلْمَك .

(۳) أُوچُنجِي : شَفَقُ يَرِي أَغَارْمَزْدَنُ أَوَّلَجِه وَفَتْدَنُ تَا كُونُ بَاطِنَجِيهِ قَدَرُ

أُورُجِي بُوزَانُ شَيْلَزْدَنُ كَسْنِدِينِي حِفْظُ اِيْتَمَك .

اورجك فرض اولمسينك شرطلری

وَدَحِي كِشِينِكْ أُوزَرِينِه أُورُجُ فَرَضُ أَوْلَمْسِينِكْ شَرْطِي يَدِيدِر :

(۱) أُولَى : مُسْلِمَانُ أَوَّلَه .

(۲) اِيكِنجِي : بَالِغُ أَوَّلَه .

(۳) أُوچُنجِي : عَقْلِي أَوَّلَه .

(۴) دُرْدُنجِي : صَاغُ أَوَّلَه .

(۵) بَشْنَجِي : مُقِيمُ أَوَّلَه .

(۶) آلْتُنَجِي : حَائِضُ أَوْلَمِيَه .

(۷) يَدِيدَجِي : نِفَاسُ أُوزَرِه أَلْمِيَه .

اورجی بُوزَانُ شَيْلَزْ

وَدَحِي أُورُجِي آلْتِي شَيُّ بُوزَارُ : (۱) يَمَكُ يَسْمَكُ (۲) وَاجِه جَكْ شَيْلَزْدَنُ بِرِ

شَيُّ اِيچْمَكْ (۳) جِمَاغُ اِيْتَمَكْ (۴) حَيِضُ (۵) نِفَاسُ (۶) أَغْزِي طُلُوسِي قُصْمَقُ .

بُو آلْتِي شَيُّ أُورُجِي عَنْ أَصِلُ كِيدِرُ .

ORUCUN FARZLARI

Orucun farzı (geçerli olma şartı) üçtür :

- (1) **Niyet etmek.**¹
- (2) **Niyetin başlangıcı ve âhir (son) vaktini bilmek.**²
(Bütün oruçlarda mümkün olursa, sabah vakti girmeden önce veya geceden niyet etmek en faziletli olanıdır.)
- (3) **Şafak yeri ağarmazdan evvel (imsak vaktinden), tâ gün batıncaya (akşam namazı vaktine) kadar orucu bozan şeylerden kendini hıfzetmek (korumak).**

ORUCUN FARZ OLMASININ ŞARTLARI

Kişinin üzerine orucun farz olmasının şartı yedidir :

- (1) **Müslüman olmak.**³
- (2) **Bâliğ** (ergenlik çağına gelmiş) olmak.⁴
- (3) **Akıllı olmak .**
- (4) **Sağ** (sağlıklı) olmak .
- (5) **Mukim**⁵ olmak (yolcu olmamak)
- (6-7) **Hayız** (âdet kanı) **ve Nifas** (doğumdan sonra gelen kan) **olmamak**

ORUCU BOZAN ŞEYLER

Orucu altı şey bozar :

- (1-2) (İsteyerek ve bilerek) **yemek yemek, içilecek şeylerden birşey içmek.**
- (3) (İsteyerek ve bilerek) **cima etmek** (cinsel ilişkide bulunmak).
- (4-5) (Kadın oruçlu iken) **hayız ve nifas** (olması).
- (6) (İsteyerek ve bilerek) **ağız dolusu kusmak.**

Bu altı şey orucu an'asıl (temelinden) **giderir** (mutlak surette bozar).

¹ Diğer ibadetlerde olduğu gibi oruç ibadetine de niyet şarttır. Oruç ister farz, ister nafil olsun, bütün çeşitlerinde niyet şart olup, kalben niyet yeterlidir. Bir kimse geceden yarının ramazan olduğunu ve kendisinin bu ayda oruç tutacağını kalbinden geçirse veya oruç için sahura kalksa, bu bir niyet sayılır. Fakat niyetin dil ile ifade edilmesi, onun teyit edilmesi ve perçinlenmesi anlamına geldiğinden mendup sayılmıştır. Çünkü oruç bir ibadettir. İbadeti adetten ayırmak için namazda olduğu gibi niyet gerekir.

² Bütün oruçlarda mümkün olursa, sabah vakti girmeden önce veya geceden niyet etmek en faziletli olanıdır.

³ Oruç müslümana farzdır. Gayri müslimler islama ait emir ve yasaklarla yükümlü bulunmazlar. Sonradan islama girince geçmiş yıllara ait namaz ve oruç gibi ibadetleri kaza etmeleri de gerekmez.

⁴ Ergenlik yaşına gelmeyenler ibadetlerle yükümlü olmamakla birlikte, alıştırmak ve ısıtırmak maksadıyla, aile büyükleri onlara ara ara namaz kılmalarını ve oruç tutmalarını söyleyebilir. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), 7 yaşından 10 yaşına kadar ki sürede çocuğun namaz alıştırılmasını önermiştir. Bedeni durumları dikkate alınmak şartıyla çocukların 8-9 yaşlarından itibaren oruca alıştırılmaları da uygundur.

⁵ **Mukim** : Vatanında veya vatani sayılan bir yerde on beş günden fazla kalan kimse. 90 km.lik (18 saatlik) uzağa giden kimseye **Misafir** denir.

مِزْرَافِلَیْ بِمِلْهَ خَالِ

وَبِرْ قَاجْ شَتِی دَخِی وَارِدِرْ مِکْهَ عَن اَصِلْ کِیْدِرْ مَزْ اُوزَرْنَدَنْ فَرَضْ سَاقِطْ اُولُرْ :
 اَمَّا فَضْلَه اُولَانْ نَوَابِی کِیْدِرْ ، چَکْدِیْکِی اَجَلِیْ وَصُوسْزِلَقْ یَانَنَه قَالُورْ دُیُو
 خَبَرْدَه ۱ وَارِدْ اُولْمُشْدِرْ . اُولْ صُکْرَه کِی شِیْلَرْ : (۱) کِذِبْ (۲) غِیْبَتْ (۳)

نَمِیْمَه (۴) یِلَانْ یِرَه یَمِیْنْ اِیْتَمَکْ کِی .
 وَدَخِی یَدِی نَفَرْ کِیْمَسَه اُورْجِی شَرْعَا یِرْ :

(۱) اُولِی : خَسْتَه .

(۲) اِیْکِنْجِی : مُسَافِرْ .

(۳) اُوْچُنْجِی : حَائِضْ .

(۴) دُرْدُنْجِی : نَفَاسْ اُوزَرَه اُولَانْ خَاثُونْ .

(۵) بَشِنْجِی : کَبَه خَاثُونْ - قُدَرْتِی یَتْمَزَسَه - .

(۶) اَلْتِنْجِی : اَمَرْ کِلِی خَاثُونْ چُوجُوعِنَه ضَرَرْ اُولُرْسَه .

(۷) یَدِلِجِی : شِیْخْ فَاَنِی .

اُورْجُدَه نِیْتْ

وَ دَخِی اُورْجُدَه نِیْتْ اِیْکِی نُوْعَدِرْ :

(۱) اُولِی : رَمَضَانْ ، نَافَلَه ، نَذَرِ مُعَیْنْ بُو اُوچُنْکْ نِیْتِی بَرْدِرْ .

اَوَّلْ وَقْتِی کُوْنُکْ طُوْنَمَسِی آخِرْ وَقْتِی کُوْنْ زَوَالَه کَلْمَکْسِرِیْنْ یِمَامِشْ اِیْچِمَامِشْ
 اُولُسَه نِیْتْ اِیْدِرْ ، اُورْجِی طُوْنَارْ ، کُوْنْ زَوَالَه کَلْدِکْدَنْصُکْرَه نِیْتْ جَانَزْ اُولْمَازْ .

(۲) اِیْکِنْجِی : قَضَا ، کَفَارَتْ ، نَذَرِ مُطْلَقْ . بُو اُوچُنْکْ نِیْتِی بَرْدِرْ .

Ve birkaç şey daha vardır ki, an'asıl gidermez (mutlak surette orucu bozmaz), üzerinden farz sakıt olur. (düşer). Ama fazla olan sevabı giderir, çektiği açlık ve susuzluk yanına kalır diye haberde varit olmuştur (hadisi şerifte bildirilmiştir).

O şeyler (şunlardır): (1) Kızib (yalan), (2) Gıybet (birini arkadan çekiştirmek), (3) Nemime (söz taşımak), (4) Yalan yere yemin etmek gibi.

YEDİ NEFER (SİNİF) KİMSE ORUCU ŞER'AN¹ YER

(1) Hasta.

(2) Misafir.

(3-4) Hayız ve nifas üzere olan kadın.

(5-6) (Oruç tutmaya) gücü yetmeyen gebe (hamile) kadın ve çocuğuna zarar olduğu takdirde emzikli (süt emziren) kadın.²

(7) Şeyh-i fâni (oruç tutmaya gücü yetmeyen çok yaşlılar).³

ORUÇTA NİYET

(Niyet edilecek zaman bakımından) oruçta niyet iki çeşittir:

(A- Geceden Niyetlenmek ve Belirlemek Şart Olmayan Oruçlar :)

(1) Ramazan (orucu), nafil (oruçlar) ve nezr-i muayyen (vakti belirtilmiş adak oruçlar) için olan niyetlerdir. Bu üçünün niyeti (belli bir zamana bağlı olup) birdir. (Niyetin) evvel (ilk) vakti, günün dolunması (akşam güneşin batımından başlayıp; niyetin) âhir (son) vakti, (kuşluk vaktine veya) gün zevale (öğle vaktinden bir saat öncesine) gelmeksiz, yememiş içmemiş (cinsi münasebette bulunmamış) olsa niyet eder, orucu tutar. (Fakat güneşi batmasından önce ve ertesi) gün (ün tam öğle vakti veya) zevale geldikten sonra niyet caiz olmaz.

(B- Geceden Niyet Edilmesi ve Belirlenmesi Şart Olan Oruçlar :)

(2) (Ramazan orucu veya başlanılmış bir nafil orucun) kaza (oruçları), kefâret (oruçları) ve nezr-i mutlak (vakti belirtilmemiş adak oruçlar) için olan niyetlerdir. Bu üçünün niyeti birdir.

¹ Şer'an : İslâm dinine veya İslâm hukukuna göre.

² Gebe veya emzikli olan kadınlar, kendilerine yahut çocuklarına bir zarar gelmesinden korkmaları halinde oruç tutmaya-bilirler. Bunlar bir yönüyle hasta hükmünde oldukları gibi, onlara bu ruhsatı tanıyan hadisler de bulunmaktadır.

³ Oruç tutmaktan aciz olan yaşlı kimselerin oruç tutmasını istememiş, bunun yerine, tutamadıkları her gün için bir yoksulu doyuracak kadar fidye vermeleri öngörmüştür. Bakara Suresi'nde zikredilen 184. ayetinde oruç tutmaya güç yetiremeyenlerin veya tutmaya çalıştıkları takdirde büyük sıkıntı çekecek onların fidye vermeleri gerektiği ifade edilmektedir. İyileşme ümidi bulunmayan hastalar da bu hükümdedir. Ancak ramazanda oruç tutma gücüne sahip olmayıp da, daha sonra kaza edebilecek durumda olanlar fidye vermeyip tutmadıkları oruçları kaza ederler.

İyileşmeyen sürekli bir hastalık nedeniyle oruç fidyesi veren kimse daha sonra oruç tutmaya güç yetirecek olsa fidyenin hükmü kalmaz; oruç tutması ve önceki tutmadığı oruçları kaza etmesi gerekir.

أَوَّلَ وَقْتِي كُونُكَ طُولُنْمَسِي آخِرَ وَقْتِي طَاكَ يَرِي آغَارْمَزْدَن أَوَّلَ نَيْتِ جَائِزْدَرُ.
طَاكَ يَرِي آغَارْدَقْدَنْصُكْرَه أُوچُنَه دَخِي نَيْتِ جَائِز دَكَلْدَرُ.

أَوْرُجْ طَوْتَانْلَرُكُ نَوَعْلَرِي

وَدَخِي أَوْرُجْ طَوْتَانْلَرُ أُوچْ نَوَعْدَرُ: جَاهِلْلَرُ أَوْرُجِي عَالِمْلَرُ أَوْرُجِي أَئِيَّالَرُ أَوْرُجِي :

(۱) جَاهِلْلَرُ أَوْرُجِي : يَمَزَلَرُ اِيچْمَزَلَرُ جِمَاعُ اِيْمَزَلَرُ غَيْرِ مَعْصِيَّتِي اِيشْلَمَزَلَرُ.

(۲) عَالِمْلَرُ أَوْرُجِي : يَمَزَلَرُ اِيچْمَزَلَرُ جِمَاعُ اِيْمَزَلَرُ غَيْرِ مَعْصِيَّتِي اِيشْلَمَزَلَرُ.

(۳) أَئِيَّالَرُ أَوْرُجِي : أَتْلَرُ شَيْهَه لُو أُولَانْ شَيْلَرْدَن قِجَارْلَرُ.

أَوْرُجْ طَوْتَانْلَرُكُ بَيْرَامِي

أَوْرُجْ طَوْتَانْلَرُكُ بَيْرَامِي أُوچْ نَوَعْدَرُ: جَاهِلْلَرُ بَيْرَامِي ، عَالِمْلَرُ بَيْرَامِي ، أَئِيَّالَرُ وَأُولِيَا

بَيْرَامِي .

(۱) جَاهِلْلَرُ بَيْرَامِي : أَخَشَامُ أُولْدَقْدَه اِفْطَارُ اِيْدَرْلَرُ ، اِيْسْتَدِكْلَرِي يَرْلَرُ وَاچْچَرْلَرُ،

بِرْمُ بَيْرَامِيْمَز بُوْدُر دِيرْلَرُ .

(۲) عَالِمْلَرُ بَيْرَامِي : أَخَشَامُ أُولْدَقْدَه اِفْطَارُ اِيْدَرْلَرُ ، أَكْرُ اَللهُ عَظِيمُ الشَّانُ

طَوْتِدِيغِمَز أَوْرُجْدَن رَاضِي أُولْدِيْسَه بِرْمُ بَيْرَامِيْمَز بُوْدُر ، أَكْرُ رَاضِي أُولْمَدِيْسَه بِرْمُ

حَالِمَز نِيجَه أُولُر دِيُو تَفَكَّرُ اِيْدَرْلَرُ.

(۳) أَئِيَّالَرُ وَأُولِيَا بَيْرَامِي : رُؤَيْتُ اَللهُ دَرُ . أَتْلَرُ اَللهُ عَظِيمُ الشَّانُكُ رِضَاْسَه

مُشْتَاقْلَرْدَرُ .

مُؤْمِنْلَرُكُ بَيْرَامِي

وَدَخِي جُمْلَه مُؤْمِنْلَرُكُ بَيْرَامِي بَشَرُ نَوَعْدَرُ :

(Niyetin) evvel (ilk) vakti, günün dolunması (akşam güneşin batımından başlayıp, niyetin) ahir (son) vakti, tan yeri ağarmazdan evvele kadar (imsak vaktine kadar) niyet caizdir. Tan yeri ağardıktan (imsak vaktinden) sonra üçüne de niyet caiz değildir.¹

ORUÇ TUTANLARIN ÇEŞİTLERİ

Oruç tutanlar üç çeşittir: Cahillerin orucu, Alimlerin orucu, Peygamberlerin orucu.

- (1) **Cahillerin Orucu** : (Bu, bedende iştah ve şehvetin tatmin yeri ve aracı olan iki azayı, yani mide ve cinsel organı mahrum etmekten ibaret olan avamın orucudur ki,) yemezler, içmezler, cima etmezler (cinsel ilişkide bulunmazlar, ama orucun sevabını engelleyecek) gayrı mâsiyeti (diğer günahlar ki, gıybet, yalan, harama bakmak ... gibi şeyleri) işlerler.
- (2) **Alimlerin Orucu** : (Bu, havassın (özel kişilerin) orucudur ki,) yemezler, içmezler, cima etmezler, (ama orucun sevabını engelleyecek) gayrı mâsiyeti (diğer günahları) da işlemezler.²
- (3) **Enbiya** (Peygamberler ve Velilerin) **Orucu** : Onlar (havassu'l havassın -daha özel kişilerin- orucudur ki, yemezler, içmezler, diğer günahları da işlemeyip) şüpheli olan şeylerden bile kaçarlar.³

ORUÇ TUTANLARIN BAYRAMI

Oruç tutanların bayramı üç çeşittir : Cahillerin bayramı, Alimlerin bayramı, Peygamberlerin ve Evliyanın bayramı.

- (1) **Cahillerin Bayramı** : Akşam olduğunda iftar ederler, istediklerini yerler ve içerler, bizim bayramımız budur, derler.
- (2) **Alimlerin Bayramı** : Akşam olduğunda iftar ederler. Eğer Allahü azimüşşan tuttuğumuz oruçtan razı oldu ise, bizim bayramımız budur. Eğer razı olmadıysa bizim halimiz nice olur diye tefekkür ederler (çok düşünürler).
- (3) **Peygamberlerin ve Evliyanın Bayramı** : Rüyettullah'tır (Allahü Teala'yı zamandan ve mekandan münezzehtir olduğu halde ahirette görmeleridir). Onlar, Allahü Teala'nın rızasını müştaktırlar (istemektedirler).

MÜMİNLERİN BAYRAMI

Müminlerin bayramı beş çeşittir :

¹ Ayrıca bunları niyetle tayin etmek gerekir. Bu yüzden bunlardan herhangi biri için imsaktan sonra niyet edilse veya orucun çeşidi kalben de olsa tayin edilmese tutulmaları sahih olmaz. Çünkü bu oruçlar için İslam'ın önceden belirlediği bir gün yoktur. Bu yüzden bunu oruç yükümlüsünün niyeti ile belirlemesi gerekir.

² Orucu bozan şeylerden kendilerini korudukları gibi, gözünü, kulağını, dilini, elini, ayağını velhasıl bütün uzuvlarını günahlardan korurlar.

³ Orucu bozan şeylerden, bütün uzuvların günaha girmesinden ve şüpheli şeylerden kendilerini korudukları gibi, kalbi, Allah'tan başka her şeyin düşüncesinden temizlemek, kendini tamamıyla Allah'a teslim ve havale etmek ve zahırde ve batında Allah'tan başka her şeyden kendilerini korurlar. Şöyle ki, Allahü Teala ve onunla ilgili şeylerden başka birşeyi düşünürse, bu oruç bozulur.

هَذَا أَقْلِي مِلَّةً خَالٍ

(۱) اُولٰٓئِكَ اُولٰٓئِذْ رَكِبَ : قِيَحْنَ بِرْ مُؤْمِنِكْ صَوْلْ يَانِنْدَه كِي مَلَكْ كُوئُو عَمَلْ اُولَه

رَقْ يَارْمَعَه بِرْ شَيْ بُولَه مَزْ ايسَه .
(۲) اِيَكْنَجِي : سَكَرَاتُ الْمَوْتِ مَزْدَه جِي مَلَكْلَرِي كَلُوبْ " مَرَحَبَا يَا مُؤْمِنِ

سَنَ جَنَّتْكَ سَنَ " دِيُو مَزْدَه ايدِرْلَرِ ايسَه .

(۳) اُوچُنَجِي : قَبْرَه وَارِدَقْدَه قَبْرِيْنِي جَنَّتْ بَاغِيَه لَرْنَدَن بِرْ بَاغِيَه بُولُورِ ايسَه .

(۴) دُرْدُنَجِي : عَرْشُ الرَّحْمَنِ اَلْتِنْدَه اَنْبِيَا وَآوَلِيَا وَعُلَمَا وَصَلَحَا اَيْلَه كُوْلَكَه لُتُورِ ايسَه

(۵) بَشْنَجِي : قِلْدَن اَيْنَجَه وَقِيلَجْدَن كَسَكِيْن وَكِيَجَه نَكْ قَرَالِغَنْدَن قَرَالِقْ بِيَكْ

يِيَلْ اَنِيَشْ وَيِيَكْ يِيَلْ يُوْفُوشْ ، يِيَكْ يِيَلْ دُوزْ اُولَانْ صِرَاطْ كُوْبَرِيْسِي

اُوزَرْنِدَه يَدِي يِرْدَه اُولَانْ سُوْأَلَه جَوَابْ وَيِرُوبْ كَجَرِ ايسَه ، اَكْرَ وَيِرَه مَزْ ايسَه

هَرْ يِرْنِدَه يِيَكْ يِيَلْ عَذَابْ اُولُنْسَه كَرَكْدِرْ .

صِرَاطْ كُوْبَرِيْسِي اُونَرْمَرْنِدَه كِي يَدِي سُوْأَلْ

(۱) اَوَّلِي : اِيْمَانْدَن (۲) اِيَكْنَجِي : نَمَازْدَن (۳) اُوچُنَجِي : اُورُجْدَن (۴)

دُرْدُنَجِي : حَاجْدَن (۵) بَشْنَجِي : زَكَاتْدَن (۶) اَلْتِنَجِي : قَوْلْ حَقْدَن (۷)

يَدِلَجِي : غُسْلْدَن وَاسْتِنْجَادَن وَآبَدَسْتْدَن .

كَفَّارَتْ كِيْمَلَهْرَه لَانَرْمْ كَلُورْ ؟

وَدَحِي بِرْ كِيْمَسَه رَمَضَانَ شَرِيْفَه قَصْدْ اَيْلَه بِرْ كُونْ اُورُجْنِ بِيْسَه كَفَّارَتْ

وَقَضَا لَازِمْ كَلُورْ :

كَفَّارَتْ : بِرْ قَوْلْ آزَادْ ايدِرْ ، اَكَا كُوْجِي يَتْمَزْسَه رَمَضَانَ وَ اُورُجْ طُوْتَمَقْ حَرَامْ

اُولَانْ كُوْنُلَرْدَن مَا عَدَا كُوْنُلَرْدَه اَرَاْسِي كَسْمَدَن اَلْتِمِشْ كُونْ اُورُجْ طُوْتَارْ ، اَكَاَدَه

كُوْجِي يَتْمَزْسَه اَلْتِمِشْ فُقَرَايِي طُوْپُورُزْ .

- (1) Kaçan (her ne vakit) bir müminin sol yanındaki melek, kötü amel olarak yazmağa bir şey bulamazsa,
- (2) Sekeratü'l-Mevtte (ölüm anında) müjdeci (hoş haber getiren) melekler gelip, "Merhaba ey mümin, sen cennetliksin " diye müjdelerse,
- (3) Kabre vardığında, kabrini cennet bahçelerinden bir bahçe (olarak) bulursa,
- (4) Arşurrahman¹ altında Enbiya (Peygamberler), Evliya (Veliler), Ulema (Alimler) ve Salihler (dini emirlere hakkı ile uyan faziletli kişiler) ile birlikte gölgelenirse,
- (5) (Her şeyin hesabının) kıldan ince ve (cezasının da) kılıçtan keskince ve de gecenin karanlığından daha karanlık olan, bin yılı iniş, bin yılı yokuş, bin yılı düz olan sırat köprüsü üzerindeki yedi yerde olan suale cevap verip geçerse, eğer veremezse her birinde bin yıl azap olursa gerektir.

SIRAT KÖPRÜSÜ ÜZERİNDEKİ YEDİ SUAL

- (1) (Ehli Sünnet inancına ters düşen inancının olup olmaması yönünden) imandan,
- (2) (Dinin direği olması yönünden) namazdan,
- (3) (Farz ve adak oruçlarını tutup tutmadığı yönünden) oruçtan,
- (4) (Dinen zengin olup ömründe bir kere Arabistan'a gidip gitmediği yönünden) hacdan,
- (5) (Dinen zengin olup, malının kırkta birinin verip vermediği yönünden) zekattan,
- (6) Kul haklarından,
- (7) Gusülden, istincadan² ve abdestten. (Bunlar yerine getirilip getirilmediğinden sorulacaktır.)

KEFÂRET³ KİMLERE LAZIM GELİR?

Bir kimse, Ramazanı şerifte (başlanılmış bir orucu) kasten (bilerek, isteyerek ve mecbur kalmadan) bir gün orucunu yese, (içse ve cinsel birleşmede bulunsa) kefâret ve kaza lazım gelir.⁴

(Hadisi şerifte zikredildiğine göre) kefâret (orucu için) bir köle azad eder.⁵ Ona gücü yetmezse, ramazan ve oruç tutmanın haram olduğu günler (ki, ramazan bayramının birinci günü ve kurban bayramının ilk dört günlerin)den maada (başka bir günde) arasını kesmeksizin (peş peşe kameri aylardan iki ay ki,) altmış gün oruç tutar. Ona da gücü yetmezse, altmış (tane) fukarayı (fakirleri) doyurur. (Yahut altmış fakire birer fitre miktarı yiyecek veya para olarak verir.)

¹ Arşurrahman : Allahü Teala'nın kudret ve saltanatının tecelli ettiği (meydana çıktığı ve görüldüğü) yer.

² İstinca : Pislikten temizlenmek. Abdest bozduktan sonra veya abdest almadan evvel; kan, sidik, meni' gibi şeylerin çıktıkları yeri temizlemek.

³ Kefâret, insanları bazı işlerden engellemek içindir. Bu engelleme, yenip içilmesi âdet olan yaratılış gereği kendilerine meyil dırulan şeylere karşı uygulanır. İnsanlar yaratılış gereği tiksineceği şeylerden zaten kaçınacakları için bunlardan dolayı zorlamaya gerek yoktur.

⁴ Kefâret, sadece ramazanda başlanılmış bir orucu bilerek bozmaktan ötürü vaciptir. Ramazan dışındaki herhangi bir orucu bozmaktan dolayı kefâret gerekmez, yalnız kaza gerekir.

⁵ Savaşta esir edilen bir kişi ki, günümüzde bunun tatbik imkanı yoktur

هَزْرًا قَلِيٍّ عِلْمًا خَالٍ

بِرْ كُونْ قَضَا اُولْ كُونُكْ يَرِيئَه بِرْ كُونْ اُورُجْ طُوئَارْ.

كَفَّارَتْ كِيْمَلَه رَه لَارِمْ كَلْمَزْ ؟

آلْتِي كِيْمَسَه يَه كَفَّارَتْ لَارِمْ كَلْمَزْ : (۱) اَوَّلِي : مَرِيضْ (۲) اِيكِنَجِي : مُسَافِرْ
(۳) اُوچُنَجِي : اَمْرُ كَلِي خَاثُونْ چُوچُوغْنَه ضَرَرْ اُولُوبْ طُوئْمَدِيْسَه (۴) دُرْدُلَجِي :
شَيْخْ فَانِي (۵) بَشِنَجِي : اَجَلْقَدَنْ يَاخُوْدْ صُوْسِرْ لَقَدَنْ هَلَاكْ اُولْمَقَدَنْ خَوْفْ اِيْدَنْ
كِمَسْتَه (۶) اَلْتِنَجِي : اَغِيْرْ اِيشْكُنَجِيْلَه تَهْدِيْدْ اَدِيْلُوبْ اُورُجِي بُوزْ دُوْرُوْلَانْ كِمَسْتَه.
بُو آلْتِي كِمَسَه يَه كَفَّارَتْ لَارِمْ كَلْمَزْ ، غُذْرِي كِنْدِ كَدْنُصُكْرَه اَلْحَقْ كُوْنَه
كُونْ اُولَه رَقْ قَضَا لَارِمْ كَلُورْ .

يَوْمْ شَكْدَه كِي نِيْتْ

وَدَخِي يَوْمْ شَكْدَه نِيْتْ بِرْ قَاجْ نُوْعِدِرْ :
بِرْ نُوْعِي كَرَاهَتْلَه جَائِزْدِرْ : يَوْمْ شَكْدَه رَمْضَانَه نِيْتْ اِيْتْمَكْ ، يَاخُوْدْ وَاَجِبْ
آخَرَه نِيْتْ اِيْتْمَكْ يَاخُوْدْ رَمْضَانْ اِيْسَه رَمْضَانْ ، دَكِلْ اِيْسَه نَافِلَه يَه وَيَا غِيْرِي وَاَجِبَه
نِيْتْ اِيْتْمَكْ بُوئَلَرْ كَرَاهَتْلَه جَائِزْدِرْ .
بِرْ نُوْعِي دَخِي كَرَاهَتْسِرْ جَائِزْدِرْ : اُولْ مُطْلُقْ اُورُجَه نِيْتْ اِيْتْمَشْ يَاخُوْدْ شَعْبَانَه
يَعْنِي نَافِلَه يَه دِيُو نِيْتْ اِيْتْمَشْ ، بُوئَلَرْ كَرَاهَتْسِرْ جَائِزْدِرْ .
بِرْ نُوْعِي دَخِي هِيچْ جَائِزْ اُولْمَازْ : اُولْ رَمْضَانْ اِيْسَه نِيْتْ اِيْتْمَشْ ، دَكِلْ اِيْسَه
نِيْتْ سِيْزِمْ ، دِيْسَه هِيچْ جَائِزْ دَكِلْدِرْ .

مُخْتَلَفْ مَسَلَه لُرْ

(۱) وَدَخِي بِرْ كِيْمَسَه رَمْضَانْدَه صَوْمَه نِيْتْ اِيْتْمَسَه ، اُولَه دَنْ كِيْرُو بِيْسَه اِمَامْ
اَعْظَمَه كُوْرَه كَفَّارَتْ لَارِمْ دَكِلْ ، اِمَامِيْنْ قِتْنَدَه كَفَّارَتْ لَارِمْ كَلُورْ . وَاَكْرْ اُولَه
دَنْصُكْرَه بِيْسَه بِالْاِتِّفَاقْ كَفَّارَتْ لَارِمْ كَلُورْ ، كُتُبْ فِقْهِيَّه دَه مَسْطُوْرْدُرْ .

Bir gün kaza (gününe gün) olarak, o günün yerine oruç tutar (ki, o zaman toplam 61 gün oruç tutacaktır).

KEFÂRET KİMLERE LAZIM GELMEZ?

Altı kimseye kefâret lazım gelmez :

- (1) Merîz (hasta).
- (2) Misafir.
- (3) Emzikli kadın – çocuğuna zarar olup tutmadıysa -.
- (4) Şeyh-i fânî (oruç tutmaya gücü yetmeyen çok yaşlılar).
- (5) Açlıktan yahut susuzluktan dolayı helak olmaktan(, beden ve ruh sağlığının ciddi boyutta bozulacağından) havf eden (korkan) kimse (veya böyle bir şeyin olması tecrübeye veya doktor raporuna göre kuvvetle muhtemel ise, orucunu bozması caiz olur. Hatta ölüm tehlikesi açıksa, oruç tutması haram olur).
- (6) Ağır işkence ile tehdit edilip, orucu bozdurulan kimse.

Bu altı kimseye kefâret lazım gelmez. Özü gittikten sonra ancak gününe gün olarak kaza lazım gelir.

ŞEK (ŞÜPHELİ) GÜNDE ORUÇ ¹

(Şek günde niyetin nasıl yapılacağı hususunda alimler ittifak etmişler ve demişlerdir ki:) Şek (şüphe) gününde niyet bir kaç çeşittir:

- (1) **Kerahetle Caizdir** : Şüpheli günde ramazana niyet etmek yahut vacib-i âhara (başka bir vacib) oruca niyet etmek yahut ramazan ise ramazana, değilse nafilaye ve yahut gayri (başka) bir vacibe niyet etmek. Bunlar kerahetle caizdir.
- (2) **Kerahetsiz Caizdir** : (Şek günü orucunun keyfiyetini bilen kişi) mutlak (Allah için) oruca niyet etmiş olursa, yahut şabana - yani; nafilaye diye - niyet etmiş, bunlar kerahetsiz caizdir.
- (3) **Hiç Caiz Olmaz** : Ramazan ise niyet ettim, değil ise niyetsizim dese, (orucu kastetmeyip tereddütlü niyetlendiği için) hiç caiz değildir (oruçlu değildir).

ÇEŞİTLİ MESELELER

- (1) Bir kimse ramazanda savma (oruca) niyet etmese, öğleden giru (önce kasten) yese, İmamı Âzam'a göre (kaza orucu gerekli olup) kefâret lâzım değil, İmameyn'e (İmam Muhammed ve İmam Ebu Yusuf'a) göre (hem kaza hem de) kefâret lazım gelir. Ve eğer öğleden sonra yese bil-ittifak kefâret lazım gelir. (Bununla ilgili bilgiler) fıkıh kitaplarında (böylece) mesturdur (yazılmıştır).

¹ Kameri aylar, adından anlaşıldığı gibi başlangıcı ve bitişi ayın hareketlerine göre belirlenen aylardır. Ramazan orucu, ramazan ayında tutulduğundan ve ramazan ayı da ay takvimine göre her sene değiştiğinden, oruca başlayabilmek için öncelikle, ramazan ayının başladığını tespit etmek gerekmektedir. Resulullah (Aleyhi's-Selam) " (Ramazan) hilali görünce oruca başlayınız ve (şevval) hilali görünce bayram ediniz. Hava bulutlu olursa, içinde bulunduğunuz (şevval) ayı(nı) otuza tamamlayınız " buyurmuştur.

(۲) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه اِيكِي يَا اَوْجْ رَمْضَانْدَنْ بِرْزْ كُونْ اَوْرْجْ يِسَه هَرْ
بِرْنْدَنْ اُوْتُورِي بِرْزْ كَفَّارْتِي اِيْدَرْ يُوخْسَه اَوْجَنَه بِرْ كَفَّارْتِي اِيْدَرْ اِخْتِلَافْلِيْدَرْ.
اَحْوَطْ اُولَانْ هَرْ بِرْنْدَنْ اُوْتُورِي بِرْزْ كَفَّارْتِ اِيْدَرْ.

(۳) وَدَخِيَ بِرْ اَدَمَكْ رَمْضَانْدَنْ بُوْرَجِي اُولْسَه ، اُولْ اَدَمْ طُوْتَمْسَه اُوْرْزَرْنْدَنْ
يَسِلْ كَجَسَه ، بَعْضِ عِلْمَانِكْ بَيَانَه كُورَه اُولْ اَدَمْ كُنْهَكَارْ اُولُورْ .

(۴) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه كَفَّارْتِ طُوْتَارْ اِيَكْنْ رَمْضَانْ شَرِيْفْ كَلْسَه ،
رَمْضَانْدَنْصُكْرَه تَكَرَّارْ بَاشْدَنْ طُوْتَمَقْ لَازِمْدِرْ ، اَوَّلِكِلَرْ صَايَلَمَرْ .

(۵) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه مُدَّتْ سَفَرَه نَيْتْ اَيْتَمَكْسِرِيْنْ اَوْرْجَنْ يِسَه ، بَعْدَه
سَفَرَه نَيْتْ اَيْتْسَه ، كِتْسَه هَمْ قَضَا وَهَمْ كَفَّارْتِ لَازِمْ كَلُورْ .

(۶) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه رَمْضَانْدَنْ سَفَرَه نَيْتْ اَيْتْسَه ، اَوْرْجَنْ يِسَه ، بَعْدَه
سَفَرَه كِتْمَسَه ، قَضَا لَازِمْ اُولُورْ ، كَفَّارْتِ لَازِمْ اُولَمَرْ ، وَلَكِنْ اَخْشَامَه قَدَرْ
يَمَكْ حَرَامْدِرْ. صُكْرَه كُونَه كُونْ اُولَه رَقْ قَضَا طُوْتَارْ .

(۷) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه سَفَرَه نَيْتْ اَيْتَمَكْسِرِيْنْ اَوْرْجَنْ يِسَه بَعْدَه جَبْرًا
سَفَرَه سُورْسَه لَرْ اِخْتِلَافْلِيْدَرْ ، اَصَحْ اُولَانْ هَمْ قَضَا وَهَمْ كَفَّارْتِ لَازِمْ اُولُورْ .

(۸) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه رَمْضَانْدَه يَكْرَمِي اَلْتِي كُونْ يَاخُوْدْ اَكْسِكْ يَاخُوْدْ زِيَادَه
- الْحَاصِلْ بُوْنْ رَمْضَانْ اُولَمَقْسِرِيْنْ - مَجْثُوْنْ اُولْسَه ، بَعْدَه اِفَاقَتْ بُوْلْسَه ، اُولْ
كُوْنْلِرِي قَضَا اِيْدَرْ ، اَكْرْ رَمْضَانِكْ اَوْنْدَنْ اَخِرِي نَه قَدَرْ هِيَجْ اِفَاقَتْ بُوْلْمُيُوبْ
جَنَّتِي مُسْتَمِرْ اُولُورْ اَيْسَه ، اُولْ رَمْضَانِكْ اَوْرْجِي سَاقِطْ اُولُورْ.

(۹) وَدَخِيَ بِرْ كَيْمَسَه سَهْوَا يَسَه يَاخُوْدْ سَهْوَا جِمَاعْ اَيْتْسَه صَوْمِي فَاسِدْ اُولَمَرْ.
اَكْرْ صَوْمِي فَاسِدْ اُولُورْ ظَنْ اِيْدُوبْ يِسَه قَضَا لَازِمْ اُولُورْ، كَفَّارْتِ لَازِمْ اُولَمَرْ.

اَكْرْ صَوْمِي بُوْرْلُمَادِيغِي بِيْلُوبْ يِسَه هَمْ قَضَا وَهَمْ كَفَّارْتِ لَازِمْ اُولُورْ .

- (2) Bir kimse iki yada üç ramazandan birer gün oruç yese (orucunu bozsa), her birinden ötürü birer kefaret mi eder, yoksa üçüne bir kefaret mi eder, (bu mesele) ihtilafıdır. Ehvat (en ihtiyatlı) olan her birinden ötürü birer (ayn ayn) kefaret eder (oruç tutar).
- (3) Bir adamın ramazandan borcu olsa, o adam (oruç) tutmasa, üzerinden (bir) yıl geçse, alimlerin bazısının açıklamasına göre, o adam (orucunu kaza etmekle beraber) günahkar olur.
- (4) Bir kimse kefaret tutarken ramazan-ı şerif gelse, ramazandan sonra tekrar baştan tutmak lazımdır. Evvelkiler (önceden tuttuğu oruçlar) sayılmaz.
- (5) Bir kimse seferi müddete (on sekiz saatlik bir yere) niyet etmeksizin orucunu yese, ba'dehu (ondan sonra) niyet etse gitse, hem kefaret hem de kaza lazım gelir.
- (6) Bir kimse ramazanda sefere niyet etse, orucu yese, sonra sefere gitmese, kaza lazım olur, kefaret lazım olmaz. Lâkin akşama kadar yemek haramdır. Sonra gününe gün olarak kaza tutar.
- (7) Bir kimse sefere niyet etmeksizin orucunu yese, sonra cebren (zorla) sefere sürseler (götürseler) ihtilafıdır. Alimler arasında tercih edilen görüş, hem kaza hem de kefaret lazım olur.¹
- (8) Bir kimse ramazanda yirmi altı gün yada eksik yahut ziyade, el'hâsıl (kısacası) bütün ramazan olmaksızın mecnun olsa (delirse), sonra ifakat bulsa (iyileşse), o günleri kaza eder. Eğer ramazanın ilk günlerinden sonuna kadar ifakat bulmayıp (hiç iyileşmeyip) cünûn-i müstemir (deliliği devam ederse), o ramazanın orucu sâkit olur (düşer, tutmaz).²
- (9) Bir kimse sehven (unutarak) yese veya sehven (unutarak) cima etse savmı fâsit olmaz (oruç bozulmaz).³ Eğer savmı fâsit oldu zannedip ('orucum bozuldu' diye düşünüp) yese, kaza gerekir, kefaret gerekmez. Eğer savmı (orucun) bozulmadığını bilip yese, hem kaza hem de kefaret gerekir.

¹ Çünkü yolculuk semavî bir özür değildir. Sefere çıktıktan sonra orucu bozmak ise, yalnız kazayı gerektirir. Çünkü o gün asla oruç tutmakla mükellef değildi. Fakat misafir olarak sabahlayıp da ikamete niyetten sonra iftar etmek, yahut mukîm olarak sabahladıktan sonra sefere çıkıp da iftar etmek, orucu bozup kefareti gerektirmeyen şeylerdendir.

² Delirmenin orucu bozan şeylerden sayılması, esasen yasaklarının ihlâli ile ilgili olmayıp, bütün mükellefiyetlerde ön şart olan bilinçlilik halinin geçici veya sürekli olarak yitirilmesi ile ilgilidir. Bu halin kapladığı günlerin kaza edilmesinin istenmeyişi de aynı sebebe bağlıdır.

³ Bu hususta farz, vacip ve nafil oruçlar arasında bir fark yoktur. Çünkü unutmaya ile yapılan işler bağışlanmıştır. Fakat "yanlışlıkla" yiyip içmek bundan farklı olup orucu bozar. Mesela; bir kimse oruçlu olduğunun farkında olduğu halde kasıtsız olarak yanlışlıkla bir şey yerse veya içse, diyelim ki abdest alırken ağzına aldığı sudan yutsa veya denizde yüzerken su yutsa orucu bozulur ve kaza gerekir.

Oruç tutmaya gücü yeten kuvvetli kişi unutarak yemek yiyorsa, yemeği bırakması için ona oruçlu olduğunu hatırlatmak vaciptir. Hatırlatmamak tahrimen mekruh olur. Güçsüz ve yaşlı kimse eğer unutarak yemek yerse, ona acıyarak orucunu hatırlatmamak daha iyidir.

مِزْرَافَلَهْ بِلَهْ حَالْ

(۱۰) وَدَحِي بِرْ كِيْمَسَه دَرِيْنِي يُوْتْسَه ، يَاخُوْد بِرْ كِيْمَسَه بُوَيَالِي اِيْلِكِي
 چِيْنَسَه بُوَيَاْسِيْنِي يُوْتْسَه ، يَاخُوْد بِرْ آخِرْ كِيْمَسَه نَكْ تُوْكَرُوْكِني يُوْتْسَه ، يَاخُوْد
 كَسْنُو تُوْكَرُوْكِني طَشْرَه چِيْقَارِبْ يُوْتْسَه ، يَاخُوْد دِيْشِنَكْ اَرَاْسِنْدَه اُولَانْ
 طَعَامِي يُوْتْسَه ، نُخُوْدَدَنْ زِيَادَه اُولْدِيْغِي تَقْدِرْجَه بُوْ صُوْرْتْلَرَكْ جُمْلَه سِنْدَه
 اَنْحَقْ قَضَا لَازِمْ اُولُوْر . صُوْرْتْ آخِيْرَه دَه اِخْتِلَافْلِيْدِرْ ، اَصَحْ اُولَانْ بُوْرَارْ .

(۱۱) وَدَحِي بِرْ كِيْمَسَه اُوْچْ مَقْدَارِي طُوْرْ بِيْسَه صَوْمِي بُوْرَارْ ، لَكِنْ يَالِكِزْ
 قَضَا لَازِمْ اُولُوْر ، اَمَّا اَزَاجِقْ بِيْسَه اُوْرْجِي فَاْسِدْ اُولُوْر اَشْبَاهْدَه مَذْكُوْرْدُرْ .

(۱۲) بِرْ كِيْمَسَه خِدْمَتِي اِيْشْلَمَكْ اِيْلَهْ بُوْكَالْسَه اِيْكَنْدِيْدَنْصُكْرَه صَوْمِي بِيْسَه
 هَمْ قَضَا هَمْ كَفَّارَتْ لَازِمْ اُولُوْر ، اَمَّا بِرْ عُوْرَتْ يَا جَارِيَه بُوْكَالْسَه بِيْسَه اَنْحَقْ
 قَضَا لَازِمْ اُولُوْر . اَكْرْ خِدْمَتْ اِيْشْلَمَسَه اَرَكِكِي يَاخُوْد مَوْلَاسِيْ دُوْكَجَكْ اِيْسَه .

(۱۳) وَدَحِي بِرْ كِيْمَسَه صُوْصَامْ دَانَه سِيْنِي يَالِكِزْ چِيْنَسَه صَوْمِي فَاْسِدْ
 اُولْمَزْ . اَمَّا يُوْتْسَه چِيْنَسُونْ چِيْتَمَسُونْ هَرْحَالْدَه صَوْمِي فَاْسِدْ اُولُوْر قَضَا
 لَازِمْ اُولُوْر .

اُوْرْجُكْ نُوْغَلَرِي

وَ دَحِي اُوْرْجْ اُونْ بَشْ نُوْغِدِرْ :

اُوْچِي قَرَضْ ، اُوْچِي وَاجِبْ ، بَشِي حَرَامْ ، دُرْدِي سُنْتْ .

اُوْچِي قَرَضْ : رَمَضَانْ ، قَضَا ، كَفَّارَتْ بُوْ اُوْچِي قَرَضْلِرْ .

اُوْچِي وَاجِبْ : نَذِرْ مُعَيَّنْ ، نَذِرْ مُطْلَقْ وَ نَافَلَهْ بِي كِيْرُوْ جَوِيْرَمَكْ .

بَشِي حَرَامْ : رَمَضَانْ بِيْرَامِنْدَه بِرْ كُونْ ، قُرْبَانْ بِيْرَامِنْدَه دُرْتْ كُونْ ، بِيْلِدَه

بَشْ كُونْ اُوْرْجْ طُوْشَمَقْ حَرَامْ .

- (10) Bir kimse terini yutsa (bakılır : Eğer bir ve iki damla gibi az bir şey ise, orucu bozmaz. Çünkü bundan kaçınmak mümkün değildir. Fakat tuzluğu bütün ağız içinde duyulacak derecede fazla olup da oruç hatırdaki iken yutulacak olsa), **yahut bir kimse boyalı iplik çiğneyip boyasını** (defalarca ağza alıp çıkarmak orucu bozmaz. Fakat oruçlu olduğunu hatırlayan kimse, ağızına aldığı herhangi bir renkteki ipliğin tükürüğünü) **yutsa, yahut** (sevdiği arkadaşının veya zevcesinden) **âhar** (yabancı) **kimsenin tükürüğünü yutsa, yahut kendi tükürüğünü taşra** (dışarı) **çıkartıp yutsa, yahut** (nohut büyüklüğü veya) **nohuttan ziyade** (çok) **olduğu takdirce dışının arasında olan taamı** (yemeği) **yutsa, bu suretlerin** (şekillerin) **hepsinde ancak kaza lâzım olur. Suret-i ahirede** (bunların dışındaki şekillerde) **ihtilaflıdır, esah olan** (tercih edilen görüş orucu) **bozar.**
- (11) Bir kimse (bir defada) **avuç miktarı tuz yese,** (tuzun çoğu, iştahı çekmeyeceğinden bu kimsenin) **orucu bozulur. Lâkin yalnız kaza lâzım olur. Ama yediği az miktarda tuz olsa** (ve birkaç defada da yese, ilk defa az miktarda yenilen ile) **orucu fâsit olur** (bozulur, hem kaza, hem kefâret gerekir). **Eşbah** (isimli fıkıh kitabın) **da mezkurdur** (söylenmiştir).
- (12) Bir kimse, **hizmeti işlemek ile** (bir kimsenin yanında çalışırken şiddetli sıcaklardan dolayı) **bunalsa, ikindiden sonra orucu bozsa, hem kaza ve hem kefâret lazım gelir. Ama** (canına ve bir uzvuna yönelik bir tehdide maruz kalan) **bir avrat** (kadın) **veya bir câriye bunalsa,** (orucunu bozup) **yese, ancak kaza lazım olur. Eğer hizmet işleme,** **erkeği veya mevlâsı** (câriye kadının efendisi) **dövecek ise** (durum böyledir).
- (13) Bir kimse, (dışların arasında kalan) **susam tanesini** (veya bunun gibi pek az bir şeyi) **yalnızca çiğnese, orucu fasid olmaz** (bozulmaz. Ancak bunun tadı boğaza giderse, orucu bozulur). **Ama** (susam tanesi kadar bir şey dışardan alıp) **yutsa, çiğnesin çiğnemesin, her halde** (iki halde de) **orucu fasit olur** (bozulur), **kazası gerekir.** (Tercih edilen görüşe göre, kefâret gerekir.)

ORUCUN ÇEŞİTLERİ

Oruç on beş nevidir (kısımdır): Üçü farz, üçü vacip, beşi haram, dördü sünnet.

- A- FARZ OLANLAR :** Üçü farzdır : **Ramazan** (orucu), (mazeretli veya mazeretsiz tutulmayan ramazan orucunun) **kaza(sı),** (ramazan orucunun bozulması sebebiyle tutulması gerekli olan) **kefâret** (orucu). Bunlardan ramazan orucu sadece ramazan ayında tutulabilirken, diğerleri oruç tutmanın mubah olduğu her zaman tutulabilir.
- B- VACİB OLANLAR :** Üçü vaciptir: (1) **Nezri muayyen** (zamanı belirlenmiş olan adak oruç). (2) **Nezri mutlak** (zamanı belirlenmemiş olan adak oruç). (3) **Nafileyi geri çevirmek** (tutulan nafile orucun bozduğunda tekrar tutmak).
- C- HARAM OLANLAR :** Beşi haramdır : (Dinimizde oruç tutmanın emredildiği, tavsiye edildiği günler olduğu gibi, oruç tutmanın yasaklandığı veya hoş karşılanmadığı günler de vardır. Oruç tutmanın yasak olduğu günlerin başında bayram günleri gelir. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) iki vakitte oruç tutulmayacağı bildirilmiştir ki,) **Ramazan bayramında bir gün, Kurban bayramında dört gün.** (Toplam olarak) **yılda beş gün oruç tutmak haramdır** (bir görüşe göre tahrimen mekruhtur.)

دُرْدی سُنْت : آیامِ بَیضُ وَصَوْمِ دَاوُدْ وَدُوشَنَبَه پَنچَسَنَبَه وَیَوْمِ عَاشُورَا وَیَوْمِ عَرَفَه اَمْتَالِ آیامِ مُبَارَكَه دَه اُورُج طُوئَمَق سُنْت .

اُورُج طُوئَمَنِك فَائِدَه لَری

وَدَحِی اُورُج طُوئَمَنِك اُون بَر فَائِدَه سِی وَارِدِر :

- (۱) اَوَّلِی : جَهَنَّمَه قَلْقَان اُولُور .
- (۲) اِیكِنجِی : سَائِرْ عِبَادَتِی قَبُول اُولُور .
- (۳) اُوچُنجِی : بَدَنِیك ذِکْرِی اُولُور .
- (۴) دُرْدُنجِی : کِبْرِی قِرَار .
- (۵) بَشَنجِی : عُجْبِی قِرَار .
- (۶) آلتِنجِی : خُشُوعِی زِیَادَه اَیْدِر .
- (۷) یَدِلْجِی : ثَوَابِی مِیزَانِی طُولْدِیِر .
- (۸) سَکِرْجِی : اَللّهُ تَعَالٰی اُول قَوْلِنْدَن رَاضِی اُولُور .
- (۹) طُقُورْجِی : اِیْمَان اَیْلَه وَفَات اَیْدِر سَه ، جَنَّتَه اَیْرَکَن دَاخِل اُولُور .
- (۱۰) اُولُنْجِی : قَلْبِی نُورْلُور .
- (۱۱) اُون بَرِنجِی : عَقْلِی نُورْلُور .

غُسْلُک فَرُضْلِری

وَدَحِی غُسْلُک فَرُضِی اُوچُور :

- (۱) اَوَّلِی : بَر کَرَه اَغْزِیْنَه صُو وِیْرَمَک .
- (۲) اِیكِنجِی : بَر کَرَه بُورْنَه صُو وِیْرَمَک .

D- SÜNNET (NAFILE) OLANLAR : Dördü sünnettir : (1) Eyyam-ı bid (parlak günler) orucu.¹ (2) (Bir gün tutulup bir gün tutulmayan Hazreti) Davut'un orucu. (3) Düşenbi (pazartesi) ve pençişembi (perşembe) günleri oruç tutmak. (4) Aşûre günü (Muharrem ayının onuncu günü tutulan oruçtur ki, bir gün öncesi veya bir gün sonrasıyla beraber tutmak sünnettir). Arife günü ve emsâli eyyâm-ı mübâreke de (benzeri mübarek günlerde) oruç tutmak sünnettir.²

ORUÇ TUTMANIN FAYDALARI

Oruç tutmanın on bir faidesi vardır :

- (1) (Riya, gösteriş veya başka bir maksat için olmayıp yalnız Allahü Teala'nın rızası için tutulan oruç,) **cehenneme** (girmeye hak kazanmış olan günahkar mümin kişi cehennem arasına girerek) **kalkan** (engel) olur.
- (2) **Sâir** (diğer yaptığı) **ibadeti kabul olur.**
- (3) **Bedenin zikri olur.**
- (4,5,6) **Kibri** (kendini üstün görme halini) ve **ucbu** (kendini beğenme halini) **kırar,** **huşu'u** (alçak gönüllülüğü ve mütevazı olmayı) **arttırır.**
- (7) **Sevabi, Mizanı³ doldurur.**
- (8) **Allahü Teala, o kulundan razı olur.**
- (9) **İman ile vefat ederse, cennete erken dahil olur.**
- (10-11) (Allah'tan başka her şeyden temizlenmek suretiyle) **kalbi nurlanır, aklı nurlanır.** Zira oruç, midenin yiyeceklerinden boşalmasını, nefsin şehvetlerinden kurutulmasını, iç organların fazlalıklardan kurtulmasını sağlar. Bütün bunlar, basiretlerin ve gözlerin parlamasına, aydınlığına sebeptir.

GUSLÜN (BOY ABDESTİNİN) FARZLARI

Guslün farzı üçtür :

- (1,2) **Bir kere ağzına ve burna su vermek .**

¹ Kamerî ayların 13,14,15. günleri tutulan oruçtur. Ebû Zer (Radiyallahü anh)den rivayet edildiğine göre, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: " Her ayda üç gün oruç tuttuğun zaman, 13, 14, 15. günlerinde tut. "

² Hacda olmayanların Zilhiccenin dokuzuncu gününü oruçla geçimesi müstehabdır. Arife gününün faziletine ilişkin olarak Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur : " Arife gününden daha çok Allah'ın cehennem ateşinden insanları azad ettiği bir gün yoktur " buyurmuş, yine " Arife günü tutulan orucun bundan önce ve sonra birer yıllık günahları örteceği Allah'tan umulur " dediği nakledilmiştir. Bu günlerin dışında Şaban ayında, Haram aylarda, Zilhicce ayının ilk sekiz gününde, Şevval ayındaki altı günde de oruç tutmak sünnettir. Haram aylar olarak anılan Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarında perşembe, cuma ve cumartesi günleri oruç tutmak müstehabdır.

³ **Mizan :** Mahşerde herkesin amellerini tartmağa mahsus bir adalet ölçüsü olup, hakiki mâhiyeti ancak âhirette bilinecektir.

مِزْرَاقِي بِمِلَّةٍ خَالَةٍ
(۳) اَوْجَنِي : بِرَ كَرَّهَ جَمِيعَ بَدَنِي يَسْقَمُ .
غُسْلُكَ نَوَعْلِي

غُسْلُ دَحِي اَوْنَ بَشِ نَوَعْدِرَ : بَشِي فَرَضَ ، بَشِي وَاجِبَ ، دُرْدِي سُنَّتَ ،

بِرِي مُسْتَحَبَّ .
فَرَضُ اُولَانْ : (۱-۲) خَاثُوْكَ حَيْضَدَنْ وَتَفَاسَدَنْ كَسِلِدِ كَدَه (۳) دَحِي
ذَكَرِكَ سُنَّتَ بِرِي عَوْرَتِكَ فَرْجَتَه دَاخِلْ اُولْدُقْدَه (۴) وَشَهْوَتَه مَنِي كَلْدِ كَدَه (۵)
وَاجْتِلَامْ اُولُوْبْ دُوشِكِنْدَه يَا طُوْنِنْدَه مَنِي بُولْدُقْدَه . بُو بَش يَزْدَه غُسْلُ فَرَضِدِر .

وَاجِبْ اُولَانْ : (۱) مَيِّي غُسْلُ اَيْتَمَك (۲) دَحِي بِرِ صَبِي بُلُوْغَه اِيْرَمِشْ
غُسْلُ اَيْتَمَك (۳) وَارِيْلَه عَوْرَتِكَ اَرَاْسِنْدَه مَنِي بُولْمِشْ قَنَغِيْسِنْدَنْ اُولْدِيْغِي
بِلْنَمَسَه اِيْكِسِيْدَه غُسْلُ اَيْتَمَك (۴) وَبِرِ آدَمِكَ اُوْزَرِيْنَه مَنِي بُولْمِشْ نَه
زَمَانْدَنْدِرْ بِلْمَسَه ، غُسْلُ اَيْتَمَك (۵) وَبِرِ خَاثُوْنْ دُكْيَايه صَبِي كُتُورْمِشْ قَانْ
كَلْمِدِي اَيْسَه ، غُسْلُ اَيْتَمَك ، اَكْر قَانْ كَلْمِشْ اَيْسَه غُسْلُ فَرَضِدِر .

سُنَّتْ اُولَانْ : (۱) جَمْعَه كُوْنْ (۲) وَيَا بِيْرَامْ كُوْئِلِرِي (۳) وَاحْرَامْ وَقْتِي
قَنَغِي نِيْتَه اُولُورْسَه (۴) وَعَرَفَاتْ وَقْتِي غُسْلُ اَيْلَمَك .

مُسْتَحَبَّ اُولَانْ : بِرِ كَافِرْ اِيْمَانَه كَلْمِشْ ، كُفْرُ خَالِنْدَه جُنُبْ اَيْسَه ، غُسْلُ
فَرَضْ ، ذَكَلْ اَيْسَه مُسْتَحَبِدِر .

غُسْلُكَ حَرَامِلَرِي

دَحِي غُسْلُكَ حَرَامِي اَوْجَدِر :

(۱) اَوَّلِي : اَرَلَرْ اَرَلَرَه ، وَعَوْرَتَلَرْ عَوْرَتَلَرَه ، غُسْلُ وَقْتِنْدَه كُوبَكِي اَلْتِنْدَنْ

دِيْزِي اَلْتَنَه كَلْنَحَه اُولَانْ مَحَلِّي بِرِ بَرَلَرِيْنَه كُوسْتَرَمَك .

(3) Bir kere (kuru yer kalmayacak şekilde) cemi (bütün) bedeni yıkamak.

(Saçların ve tenin bütününe bir tek defa olsun, suyun ulaşması gerekir. Hadisi şerifte " Her bir saç telinin altında cünüplük vardır. Bu bakımdan saçları yıkayınız ve teni de iyice temizleyiniz " buyurulmuştur.)

GUSLÜN ÇEŞİTLERİ

Gusül on beş çeşittir: Beşi farz, beşi vacip, dördü sünnet, biri müstehaptır.

A- FARZ OLANLAR :

(1-2) Kadının hayızdan ve nifastan kesildiğinde.

(3) (Meni gelsin veya gelmesin) zekerin (erkeğin tenasül uzvunun) sünnet yeri, kadının fercine (tenasül uzvuna) girdiğinde.

(4) Şehvetle meni geldiğinde.

(5) (Uyandığında hatırlamamakla birlikte) ihtilam olup, döşeğinde veya donunda (iç çamaşırında) meni bulduğunda. (Buna karşılık ihtilam olduğunu hatırladığı halde elbisesinde böyle bir iz görmeyen kimsenin ise gusletmesi gerekmez.)

Bu beş yerde gusül etmek farzdır.

B- VACİP OLANLAR :

(1) Meyyiti gusletmek (ölüyü yıkamak).

(2) Bir sabi (çocuk) buluğa ermişse gusletmesi (yıkınması),

(3) Er (erkek) ile avratın (kadının) arasında meni bulunmuş, (o yaşlığın) hançisinden olduğu bilinmese, ikisi de gusleder,

(4) Bir adamın üzerine meni bulaşmışsa, ne zamandan beri olduğunu bil-mese gusleder,

(5) Bir kadın dünyaya bir sabi getirmiş (çocuk doğurmuş), kan gelmedi ise, gusletmesi vacip, eğer kan gelmiş ise farzdır.

C- SÜNNET OLANLAR :

(1) Cuma günü,

(2) Bayram günleri,

(3) (İster hac olsun ister umre için) hangi niyette olursa olsun ihram vakti,

(4) Arafat vakti gusletmek sünnettir.

D- MÜSTEHAİB OLANLAR :

Bir kafir imana gelmiş, küfür halinde cünüpse gusül farz, değilse müstehaptır.

GUSLÜN HARAMLARI

Guslün haramı üçtür :

(1) Erkeklerin erkeklere veya kadınların kadınlara gusül vaktinde (alırken) gö-beği altından diz (kapağı) altına gelmiş (kadar) olan mahalli, birbirlerine gösterirlerse (haramdır).

- (۲) اِيكُنْجِي : عَلَي قَوْلِ مُسْلِمَانِ خَاثُوْلَرِي كَافِرٍ عَوْرَتْلَرِيْنَه غُسْلُ اِيْدَرَكْنُ
كُوْرَتْمَكْ ، سَائِرِ وَقْتْلَرَدَه دَه حُكْمُ بُوَيْلَه دِرْ .
- (۳) اُوچُنْجِي : صُوْبِي اِسْرَافِ اِيْتْمَكْ .

غُسْلُكْ سُنْتْلَرِي

وَدَخِي غُسْلُكْ سُنْتْلَرِي اُونُ دُرْتُدُرْ :

- (۱) اَوَّلِي : صُو اِيْلَه اِسْتِنْجَا اِيْتْمَكْ .
- (۲) اِيكُنْجِي : اَلَلْرَن بِيْلَكْنَه قَدَر يَيْقَمَقْ .
- (۳) اُوچُنْجِي : بَدْنِنْدَه نَحَاسَتِ حَقِيْقِيَه وَاَر اِيْسَه كِيْدَرْمَكْ .
- (۴) دُرْدُلْجِي : مَضْمَضَه وَاسْتِنْشَاقَه مُبَالَغَه اِيْدَه رَكْ اَوْلُنْدَه عَادَتَا اَبْدَسْتُ اَلْمَقْ .
- (۵) بَشْنَجِي : غُسْلُ اَبْدَسْتِنَه نَيْتِ اِيْتْمَكْ .
- (۶) اَلْتِنْجِي : هَر اَعْضَاسِيْنِي صُوْبِي دُو كُوْرُوْرَكْنُ اُوغُوْشْدُرْمَقْ .
- (۷) يِدْنِجِي : اَوَّل صَاغْنَه صُكْرَه صَوْلْنَه صُكْرَه بَاشْنَه اُوچَر كَرَه صُو دُكْمَكْ .
- (۸) سَكَزْلِجِي : اَلِي وَآيَاغِي يَارْمَقْلَرِيْنِ خِلَالْلَمَقْ .
- (۹) طُقُوْرُلْجِي : اَرْدِيْنِي اُوْكُنِي قَبْلَه يَه دُوْنْدَرْمَمَكْ .
- (۱۰) اُوْلُنْجِي : غُسْلُ اِيْدَرَكْنُ دُتْيَا كَلَامِي سُوَيْلْمَمَكْ .
- (۱۱) اُونُ بَرْلِجِي : مَضْمَضَه وَاسْتِنْشَاقِي اُوچَر كَرَه اِيْتْمَكْ .
- (۱۲) اُونُ اِيكُنْجِي : هَر اَعْضَاذَه صَاغْدَنُ بَاشْلَمَقْ .
- (۱۳) اُونُ اُوچُنْجِي : غُسْلُ اِيْتْدِيكِي يِرْدَه بَوْلِ اِيْتْمَمَكْ .
- (۱۴) اُونُ دُرْدُلْجِي : غُسْلُ اِيْتْدِيكِي يِرْدَه نَمَاز قَلْمَمَقْ .
- بُوْلُرْدَنُ مَا عَدَا غُسْلُكْ دَخِي نِيْجَه سُنْتْلَرِي حَلِيِيْدَه وَغَيْرِيْدَه ذِكْرِ اَوْلُنْمُشْدُرْ .

- (2) **Ala kavlin** (bir görüşe göre), müslüman kadınların kafir kadınlarına gusle-
derken görünmesi (de haramdır). Diğer vakitlerde de hüküm böyledir.
- (3) **Suyu israf etmek**.

GUSLÜN SÜNNETLERİ

Guslün sünnetleri on dördtür :

- (1) (Avret yerlerinde meni veya diğer pislikler olmasa bile) **su ile istinca etmek** (temizlemek).
- (2) **Ellerini bileğine kadar yıkamak**.
- (3) **Bedeninde necaset-i hakikî** (temizliğe aykırı idrar, meni, kan) **varsa**, (su ile yayılıp artmaması için onu önceden) **gidermek**.
- (4) (Eğer oruçlu değilse,) **mazmaza** (ağza su verirken) **ve istinşakta** (buma su verirken) **mübalağa ederek**,¹ (guslün) **evvelinde âdeta** (namaz) **abdest** (i gibi abdest) **almak**.²
- (5) **Gusül abdestine** (kalben) **niyet etmek**.³
- (6) **Her azasına su dökerken ovuşturmak**.⁴
- (7) **Evvel** (ilk olarak) **sağına, sonra soluna, sonra başına üçer kere su dökmek**.⁵
- (8) **El ve ayak parmaklarını hilallemek**.
- (9) **Ardını** (arkasını) **ve önünü kibleye döndürmemek**.
- (10) **Gusül ederken dünya kelamı söylememek**.
- (11) **Mazmaza ve istinşakı üçer kere yapmak**.
- (12) **Her azaya sağdan başlamak**.
- (13) **Gusül ettiği yerde idrar yapmamak**.
- (14) **Gusül ettiği yerde namaz kılmamak**.

Bunlardan maada (başka) **guslün daha nice sünnetleri Halebî** (isimli eser) **de ve gayride** (başka kitaplarda) **zikredilmiştir**.

¹ Su, mazmazada boğaza iner, istinşakta burnun katı yerine kadar vardırılır. Fakat oruçlu kimseler mübalağa yapmazlar.

Ağız ve buruna su vermede tertip, üçleme, suyu yenileme, sağ eli kullanma, gargara ve oruçlu olmayanın burun yumuşağını aşarak mübalağa yapması müekked sünnetlerdendir.

² Fakat bulunduğu yerde su toplanıyorsa, ayakların yıkanması sona bırakılır.

³ Hanefiler dışındaki üç mezhebe göre ise bu niyet farzdır. Cünüplükten temizlenmek için yıkanmakta olduğunu bilmek niyet sayılır ve ibadet sevabı kazanmaya sebep olur.

⁴ İmam Ebu Yusuf (Rahimehullah)dan bir rivayete göre, gusül yaparken bedeni ovalamak farzdır.

⁵ Ve her defasında suyu bol bol dökerek su temas etmemiş yer, bırakmamak. Aksi takdirde, üç defa yıkama sünneti yerine gelmiş olmaz. Bunların birincisi farz ve diğerleri sünnettir. Eğer üçü ile de, bedenin her yanı tamamen yıkanmamış olursa, tekrar tekrar su dökmek lazımdır. Ancak vesveseye meydan verilmemelidir

تَيْمُمُكَ فَرَضُ لَرِي

وَدَخِي تَيْمُمُكَ فَرَضِي أُوجُدُر :

(۱) اَوَّلِي : نَيْتِ اَيْتَمُكَ بُو شَرَطْدِر .

(۲) اَيْكَنْجِي : اَللَرِيْن يَاكُ طَيْرَاغَه اُورُوبُ يُوْزِيْنَه قَايَلِيُو مَسْنَحِ اَيْتَمُكَ .

(۳) اُوچُنْجِي : اَللَرِيْن بِرِ دَخِي طَيْرَاغَه اُورُوبُ اَوَّلُ صَاغُ قَوْلَه صُكْرَه

صُولُ قَوْلَه بُورَه بُورَه مَسْنَحِ اَيْتَمُكَ ، بُوئَلُر رُكُنْدُر .

وَدَخِي تَيْمُمُكَ فَرَضُ اُولْدِيغَنَه دَلِيلُ : ﴿ فَتَيْمُمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا ﴾ .^۱

تَيْمُمُكَ جَائِزُ اُولْمَادِيغِي شَيْلُر

وَدَخِي تَيْمُمُ اَلَّتِي شَيْدَنُ جَائِزُ دَكَلْدِر ، مَكْرُ اُوسْتَلَرِنْدَه تُوْزُ اُولَه :

تَيْمُورْدَن ، بَاقَرْدَن ، تُوْجَدَن ، قَلَايْدَن ، اَلْتُونْدَن ، كُمُوشْدَن . بُو اَلَّتِي شَيْدَنُ

مَا عَدَا هَرُ شَيْدَنُ جَائِزْدِر ، لَكِنُ يَرُ جِنْسِي اُولْمَقُ شَرَطْنَدَنْدِر .

صُوبِي اَرَامَقُ ، وَاَرَايُوبُ بُوْلَمَامَقُ ، وِبَرُ عَادِلَه صُورْمَقُ ، وَاَوَّلُ عَادِلِ دَخِي

صَالِحُ اُولْمَقُ شَرَطْنَدَنْدِر .

تَيْمُمُكَ شَرَطْلَرِي

وَدَخِي تَيْمُمُكَ شَرَطِي بَشْدِر :

(۱) اَوَّلِي : نَيْتِ اَيْتَمُكَ .

(۲) اَيْكَنْجِي : مَسْنَحِ اَيْتَمُكَ .

TEYEMMÜMÜN FARZLARI

Teyemmümün farzı üçtür :

- (1) (Hükmî temizlenmeye) **niyet etmek**. Bu, şarttır.¹
 - (2) **Elleri**(n iç kısmını) **pak** (temiz) **toprağa vurup**², **yüzüne** (hatta sakal başı ile kulak arasındaki açığı ve kaş ile göz arasını ve burun delikleri etrafını) **kaplayarak meshetmek**.
 - (3) **Ellerini bir daha toprağa vurup, evvel** (ilk olarak parmak içleri ile) **sağ kolunu, sonra sol kolunu** (dirseklerine kadar) **bura bura** (ovalayarak) **meshetmek**.
- Bunlar** (2. ve 3. şıklar), **rükündür** (asıl yapılması gereken şeylerdir).

Teyemmümün Farz Olduğuna Delil : **فَتَسِيْمُوا صَعِيْدًا طَيِّبًا** ('Ey iman edenler!

Sarhoşken, ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın. Bir de yolcu olmanız müstesna, cünüpkken yıkanmadıkça namaza yaklaşmayın. Şayet hasta olur veya yolculukta bulunursanız yahut biriniz ayak yolundan gelirse veya kadınlara dokunup da su bulamazsanız,) **o vakit temiz bir toprak ile teyemmüm edin** (ve (niyet edip) yüzlerinize ve ellerinize meshedin. Şüphesiz Allahü Teala çok affedici ve çok bağışlayıcıdır.) (Nisa Suresi:43) âyet-i kerimesidir.

TEYEMMÜMÜN CAİZ OLMADIĞI ŞEYLER

Teyemmüm altı şeyden³ **caiz değildir**. Eğer üstlerinde **toz olursa** (teyemmüm caiz olur. Bunlar:) **Demirden, bakırdan, tunçtan, kalaydan, altından, gümüşten caiz değildir**. (Çünkü bunlar toprak niteliğinde değildir.) **Bu altı şeyden başka her şeyden caizdir**. **Lakin** (temiz, kuru ve tozlu toprakla teyemmüm edilebileceği gibi) **yer cinsi** (olan taş, kum, çakıl, tuğla, kiremit gibi maddelerin) **olması** (teyemmümün yapılabilme) **şartındandır**.

Suyu aramak, arayıp bulamamak, bir âdile (güvenilir bir kişiye) **sormak ve o âdil kimsenin sâlih** (kişi) **olması** (teyemmümün) **şart(lar)ındandır**.

TEYEMMÜMÜN ŞARTLARI

Teyemmümün şartı beştir :

- (1) (Namaz için temizlenmeye) **niyet etmek**.
- (2) (Teyemmüm mahallini tam olarak) **meshetmek**.

¹ Teyemmümde niyet neyi kapsıyorsa, bu çeşit abdestle onlar mümkün ve caiz olur. Bir teyemmümle farz, vacip veya nafle istenildiği kadar namaz kılınabilir. Ancak kabir ziyareti yapmak, ezan okumak, kamet getirmek ve İslam'a girmek niyetiyle alınan teyemmümle namaz kılınmaz. Çünkü bu sayılanlar taharetsiz de geçerlidir.

² "Vurmak"tan maksat, el koymaktır.

³ Bu altı şeyin haricinde undan ve odundan da caiz değildir. Kısacası, yer cinsinin yanıp kül olan maden kısmının tamamı ile teyemmüm caiz değildir.

(۳) اُوچُنْجِی : تَبِیْمُ اِیْتِدِیْکِی شِیْ یِرْ جِیْسِنْدَن اُولْمَقْ ، یِرْ جِیْسِنْدَن اُولْمَزْسَه اوزَرِنْدَه تُوْز اُولْمَقْ لَازِمْدِرْ .

(۴) دُرْدُنْجِی : یِرْ جِیْسِی یَاخُوْدُ تُوْزْ یَاکْ اُولْمَقْ .

(۵) بَشِنْجِی : صُوْیُکْ اِسْتِعْمَالِنَه حَقِیْقَه یَاخُوْدُ حُکْمًا قُدْرَتِی اُولْمَامَقْ .

تَبِیْمُکْ سُنْتَلَرِیْ

وَدَخِی سُنْتِی یَدِیْدِرْ :

(۱) اَوْلِی : بَسْمَلَه اَوْقَمَقْ .

(۲) اِیْکِنْجِی : اَلَلْرِنْ یَاکْ طُیْرَاغَه اُوْرْمَقْ .

(۳) اُوچُنْجِی : اَلَلْرِیْنِی اُوْرْدُقْدَه بِرْ کَرَه اَوْتَه بِرِی چَکْمَکْ .

(۴) دُرْدُنْجِی : یَارْمَقْلَرِیْنْ اَچْمَقْ .

(۵) بَشِنْجِی : اَلْنِی سِلْکْمَکْ .

(۶) اَلْتِنْجِی : اَوْلَا یُوْزِیْنَه مَسْحْ اِیْتْمَکْ .

(۷) یَدِنْجِی : قُوْلَلَرِیْنْ یُوْرَه یُوْرَه مَسْحْ اِیْتْمَکْ .

صُوْ اَرَامَه نَکْ شَرَطْلَرِیْ

وَصُوْ اَرَامَه نَکْ شَرَطِیْ دُرْتُدُرْ :

(۱) اَوْلِی : مَعْمُوْرَلِقْ اَوْلَه .

(۲) اِیْکِنْجِی : صُو خَبَرْ وِیْرْدِیْلَرْسَه .

(۳) اُوچُنْجِی : ظَنّ غَالِبِیْ وَاْرْ اِیْسَه .

(۴) دُرْدُنْجِی : قُوْرُقُوْلُقْ دَکِلْ اِیْسَه صُوْ اَرَامَقْ شَرَطِنْدِنْدِرْ .

- (3) Teyemmüm ettiği şey, yer cinsinden olmak. Yer cinsinden olmazsa, üzerinde toz olması lazımdır.
- (4) Yer cinsi yada toz, pak (temiz) olmak.
- (5) Suyun isti'maline (kullanılmasına) hakikaten (suyu bulamamakla) veya hükmen (suyu bulduğu halde gücü yetmemek ile) kudreti olmamak. ¹

TEYEMMÜMÜN SÜNNETLERİ

(Teyemmümün) sünneti yedidir :

- (1) (Teyemmüme başlarken) **Besmele okumak** (ve namaz için temizlenmeye niyet etmelidir)
- (2) Ellerini **pak** (temiz) **toprağa vurmak** (el koymak).
- (3) Ellerini vurduğunda bir kere öte beri (ileri-geri) **çekmek** (suretiyle toprağın parmak aralarına girmesini sağlamak) .
- (4) (Teyemmüm sırasında) **parmaklarını açmak** .
- (5) Elini (topraktan kaldırıncı parmaklardaki toz ve toprakları) **silkelemek** .
- (6) (Sıraya riâyet ederek fâsıla vermeden) **evvela yüzüne meshetmek**.
- (7) (Sonra) **kollarını** (dirseklerine kadar) **bura bura** (ovalayarak) **meshetmek**. ²

SU ARAMANIN ŞARTLARI

Su aramanın şartı dörttür :

- (1) **Mamurluk** (İnsanların yaşadığı bir yer) olmalı .
- (2) **Su** (olduğuna dair) **haber verdilerse** .
- (3) (Suyu bulacağına dair) **zannı gâlibi** ³ **varsa** .
- (4) **Korkulacak durum yoksa, suyu aramak** (teyemmümün) **şartındandır**.

¹ Zorlanma, hapsedilme, hırsızlıktan korkma, vahşi hayvan korkusu gibi sebeplerle suyu kullanmaktan âciz kalan kimse teyemmüm yapar. Bunlardan yalnız zorlanan, suya ulaşınca namazını iade eder.

² İki elin iç yüzü, yüzün meshi ve kolların meshi için ayrı ayrı toprağa sürülür. Birincide iki elin içiyle yüzün tamamı, ikincisinde sol elin içi ile sağ el ve kol, sağ elin içi ile sol el ve kol dirseklerle birlikte tamamen meshedilir.

Sünnetlerden biri de, teyemmüm namaz vaktinin girişinden sonra olmalıdır.

³ % 51 ile % 99 arasında kesinliği olan bilgi.

مُخْتَلَفْ مَسْكَهْ لَر

(۱) دَخِي بِرْ كِيْمَسَهْ صُوِي بُولَسَهْ ، اَمَّا صُوِيكْ اُولْدِيغِي مَحَلْ بِرْ مِيلْدَن زِيَادَهْ ايسَهْ ، اَكْرَ وَفْتِي كَجَهْ جَكْ ايسَهْ ، اُولزَمَانْ تِيْمُمْ جَائِزْدِرْ . اَكْرَ بِرْ مِيلْدَنْ اَكْسِكْ ايسَهْ ، وَوَفْتِي كَجِمَهْ جَكْ ايسَهْ ، اُولزَمَانْ تِيْمُمْ اَيْتْمَكْ جَائِزْ دَكِلْدِرْ .

(۲) دَخِي بِرْ كِيْمَسَهْ صُوِي اَرَسَهْ بُولْمَاسَهْ تِيْمُمْ ايسَهْ ، نَمَازِي قَلْدَقْدَنُصُكْرَهْ صُو كُورَسَهْ ، نَمَازِي اَعَادَهْ ايدَرْمِي اَيْتْمَزْمِي اِيْتْمَزْمِي اِيْتْمَزْمِي ، اَصَحْ اُولَانْ اَيْتْمَزْ .

(۳) وَدَخِي بِرْ كِيْمَسَهْ اَصْلَانْسَهْ اَمَّا اَبْدَسْتْ اَلْمَغَهْ صُو بُولْمَسَهْ ، تِيْمُمْ اَيْدَهْ جَكْ يَرْ دَخِي بُولْمَسَهْ ، بِرْ يَارِجَهْ جَامُورْ قُورِيدُوبْ اَنْدَنْ تِيْمُمْ ايدَرْ .

(۴) وَبَشْ كَشِي تِيْمُمْ ايسَهْ ، اِيچِنْدَنْ بَرِيْسِي صُوِي كُورَسَهْ ، بَشِيْنَكْدَهْ تِيْمُمِي بُوْرِيْلُورْ . دَخِي بِرْ كِيْمَسَهْ بِرْ بَارْدَقْ صُو كُورَسَهْ ، اِيچِيكُزْدَنْ بَرِيكُزْ اَبْدَسْتْ اَلِيكْ ديسَهْ ، بَشِيْنَكْدَهْ تِيْمُمِي فَاْسِدْ اُولُورْ . اَمَّا بَشِيكُزْدَهْ اَبْدَسْتْ اَلِيكْ ديسَهْ ، خَالْبُو كِهْ اَوْ صُو بِرْ اَدَمَهْ كِفَايَتْ ايسَهْ ، بَشِيْنَكْدَهْ تِيْمُمِي صَحِيحْ اُولُورْ .

(۵) دَخِي بِرْ كِيْمَسَهْ جُنُبْ اُولَسَهْ بِرْ يَزْدَهْ صُو بُولْمَاسَهْ - اِلَّا جَامِعْدَهْ بُولَسَهْ - تِيْمُمْ ايدَرْ . اَنْدَنْ صُوِي اَلْمَغَهْ كِيْدَرْ ، اَكْرَ جَامِعَهْ كِيْرُوبْ صُو بُولَهْ مَزْسَهْ ، نَمَازْ اِيچُونْ بَشَقَهْ تِيْمُمْ لَارْمَدِرْ . بِرْ كِيْمَسَهْ جَامِعْ اِيچِنْدَهْ اُوْتُورُزْ اِيكْنْ اِيْتْلَامْ اُولَسَهْ تِيْمُمْ ايدَرْ ، اَنْدَنْ چِيْقَارْ .

(۶) دَخِي بِرْ كِيْمَسَهْ نَكْ اَللَرِي كَسِكْ اُولَسَهْ ، تِيْمُمْ ايدَرْ . لَكِنْ اُولْ كِيْمَسَهْ نَكْ اِسْتِيْحَا اَيْدَهْ جَكْ كِيْمَسَهْ سِي وَاَرْ ايسَهْ ، اِسْتِيْحَا سَاقَطْ اُولْمَزْ .

ÇEŞİTLİ MESELELER

- (1) Bir kimse (abdeste ve gusle yetecek) suyu (şehir içinde bile) bulsa, ama suyun olduğu mahal (yer), bir milden (1.848 metreden) ziyade (çok) ise, eğer (namazın) vakti de geçecek ise, o zaman teyemmüm caizdir. Eğer bir milden eksik ise ve (namaz) vakti de geçmeyecek ise, o zaman teyemmüm etmek caiz değildir (ve suyu almaya gider).
- (2) Bir kimse suyu arasa bulamasa, teyemmüm etse, namazı kıldıktan sonra su görse, namazı iade eder mi, etmez mi? ihtilafıdır. Esah olan (âlimlerin tercih ettiği görüş) " (iade) etmez " (görüşüdür).
- (3) Bir kimse (yağmurda) ıslansa, ama abdest almaya su bulamasa, teyemmüm edecek (kuru) yer de bulamasa, bir parça çamur kurutup onunla teyemmüm eder.
- (4) Ve beş kişi teyemmüm etse, içlerinden biri suyu görse, beşinin de teyemmümü bozulur. (Bu beş kişiden) bir kimse (diğer arkadaşlarına) bir bardak su getirse, "içinizden birisi abdest alsın" dese, beşinin de teyemmümü fâsit olur (bozulur). Ama "beşinizde abdest alın" dese, halbuki o su, bir âdeme (kişiye) yetecek olsa, (hangisinin suyu kullanacağı belli olmadığı için) beşinin de teyemmümü sahih olur.
- (5) Bir kimse cünüp olsa, bir yerde su bulamasa - yalnız camide bulsa- teyemmüm eder. Camiden su almağa gider. Eğer camiye gidip su bulmazsa, namaz için başka teyemmüm lazım gelir. Bir kimse cami içinde oturur iken ihtilam olsa, (kireçli duvar veya tozlu halı ile) teyemmüm eder, (sonra) oradan çıkar.
- (6) Bir kimsenin elleri kesik olsa, (abdest alamaz fakat) teyemmüm eder. Lâkin o kimsenin istinca (yapmaya yardım) edecek kimsesi varsa, istinca (hükümü) sakıt olmaz (kalkmaz).

اَكْرَ يُوقِ اَيْسَه سَاقِطُ اُولُورْ . وَاَكْرَ اَللَرِي وَاَيَاقْلَرِي كَسِكْ اُولْسَه ، اِمَامِيَنَه
كُورَه نَمَازِي دَخِي سَاقِطُ اُولُورْ ، اِمَامِ اَبِي يُوسُفَه كُورَه قِيلَارْ .

(۷) وَدَخِي جُمُعَه نَمَازِنْدَه تَيَّمَّمُ جَائِزْ دَكِلِدِرْ . يَغْنِي اَبْدَسْتُ اَلْسَه كِيچْ
قَالُوبُ جُمُعَه فُوتْ اُولُورْ دُيُو عَجَلَه تَيَّمَّمُ اَيْلَسَه ، جَائِزْ دَكِلِدِرْ - بَدَلِي
اُولْدِيغِنْدَن اُولُورِي - . خُرْمَا صُوبِي اَيْلَه اَبْدَسْتُ اَلْمَقْ جَائِزِدِرْ .

(۸) بَرْ كِيْمَسَه يُولْدَه اِخْتِلَامْ اُولْسَه تَيَّمَّمُ اِيدِرْ ، نَمَازِي قِلَارْ . اُولِيَه دَكْ
كِيْدِرْ اِيَكْنِدِيكْ وَقْتِي كَلُوبْ اُولِيَه نَكْ وَقْتِي چِيْقَاقْ اُولْ زَمَانْ تَيَّمَّمُ اِيدِرْ ،
اُولِيَه بِي قِيلَارْ . اِيَكْنِدِيْدُصُكْرَه صُو بُولْسَه صَبَاحْ نَمَازِي اَيْلَه اُولِيَه نَمَازِي
اِعَادَه اِيدِرْمِي اِيَتْمَزْمِي عُلْمَا اِخْتِلَافْ اِيْتِدِيلِرْ . بَرْ قُولْدَه چَوِيرِزْ بَرْ قُولْدَه
چَوِيرْمَزْ . بُو مَسْئَلَه صَاحِبِ تَرْتِيْبَه كُورَه اُولْمَقْ مُحْتَمِلِدِرْ .

(۹) بَرْ اَدَمِكْ مَرَكِبِنْدَه صُو اُولْسَه مَرَكَبِي غَائِبْ اَيْتَسَه ، تَيَّمَّمُ اِيدِرْ . نَمَازْ
قِيلَارْ كَن جِمَارْ چَاغِرْسَه اَبْدَسْتِي بُوْرِيْلُورْ .

(۱۰) دَخِي بَرْ اَدَمْ يَنَكْلُو اُولْسَه ، اَيَاقْدَاشْلَرِي اَنِي بَكْلَمَسَه ، اَتِيْنِكْ
اُوزِرِنْدَه اِيَكْن تَيَّمَّمُ اِيدِرْ ، اِيْمَا اَيْلَه نَمَازِي قِلَارْ .

(۱۱) اَمَّا قُورُقُولُقْ يُوقِ اِيْمَشْ لَكِنْ هَوَا زِيَادَه سِيْلَه صُعُوقْ ، اَكْرَ غُسْلْ
اَيْلَسَه طُوكَاقْ ، تَيَّمَّمُ اَيْلَه نَمَازِي قِلَارْ . لَكِنْ يُولَه كِيْدَن اَدَمْ هَكْبَه سِنْدَه
كِرْمِيْدْ يَا بَرْ طُوغْلَه طَاشْمَقْ لَازِمِدِرْ . زِيْرَا تَيَّمَّمُ اِيْدَه جَكْ اُولْسَه اُورْتَالِقْ يَاشْ
اَيْسَه ، اُولْ زَمَانْ طُوغْلَه اَيْلَه تَيَّمَّمُ اِيدِرْ نَمَازِي قِيلَارْ - كِرْمِيْدْ طُوغْلَه اَيْلَه
تَيَّمَّمُ جَائِزِدِرْ دِيْنَلَرَه كُورَه - .

Eğer (istinca yapmaya yardım edecek kimse) **yoksa**, (istinca) **sakit olur** (düşer). **Eğer** elleri ve ayakları kesik olsa, **İmameyn'e** (İmam Azam ve İmam Muhammed'e) **göre** namazı da **sakit olur**. **İmamı Ebu Yusuf'a göre** (abdestsiz ve gusülsüz imâ ile) **kılar** (ve iade etmez, fetva da böylecedir).

- (7) **Cuma namazında teyemmüm caiz değildir, yâni abdest alsa geç kalıp Cuma fevt olur** (geçer) **diye acele teyemmüm eylese, caiz değildir. Bedeli olduğundan ötürü** (yerine öğle namazını kılabilir)... Cuma namazının bedeli öğle namazıdır. Vakit namazı geçerse, kaza edilir.

(İmam Muhammed'e göre) **hurma suyu ile abdest almak caizdir** (abdest alır ve teyemmüm eder. İmam Ebu Yusuf'a göre başka su yoksa, teyemmüm eder, hurma suyu ile abdest almaz).

- (8) **Bir kimse yolda ihtilam olsa teyemmüm eder, (sabah) namazı kılar. Öğleye dek gider. İkindinin vakti gelip, öğlenin vakti çıkacağı zaman teyemmüm eder. Öğleyi kılar. İkindiden sonra su bulsa, sabah namazı ile öğle namazını iade eder mi, etmez mi?** (Bu konuda) **ulema ihtilaf ettiler. Bir görüşe göre çevirir** (iade eder), **bir kavilde (görüşe göre) çevirmez** (iade etmez). **Bu mesele tertip sahibine göre olması ihtimallidir. (Hiç kazası yoksa, iade etmesi evlâdır.)**

- (9) **Bir âdemin (kişinin) merkebinde su olsa, merkebin kaybetse, teyemmüm eder. Namaz kılarken merkep bağırsa, (suyu bulduğu kesinleştüğinden dolayı) abdesti bozulur.**

- (10) **Bir âdem (kişi) binekli olsa, ayakdaşları (yol arkadaşları) onu beklemede, atının üzerinde iken teyemmüm eder. İma ile namaz kılar.**

- (11) **Ama korkulacak bir şey yok, lakin hava ziyadesiyle soğuksa, eğer gusül eylese donacak** (veya organ telef veya hasta olma korkusu olursa), **teyemmüm ile namazını kılar.**¹ **Lakin yola giden adamın heybesinde, kiremit yada bir tuğla taşıması lazımdır. Zira teyemmüm edecek olsa, ortalık yaşsa, o zaman tuğla ile teyemmüm eder, namazı kılar. "Kiremit ve tuğlayla teyemmüm caizdir" diyenlere göre (durum böyledir).**

¹ Zâtü's-Selâsil gazvesine katılan Amr bin AS (Radıyallahü anh), soğuk bir gecede ihtilam olmuş, teyemmüm ederek arkadaşlarına sabah namazı kıldırıştır. Resulullah (Sallallah Aleyhi ve Sellem) durumu öğrenince, bir de kendisinden dinlemek istedi. Amr bin As (Radıyallahü anh) : ' Yüce Allah'ın " kendinizi öldürmeyin, çünkü Allah size karşı çok merhametlidir " ayetini hatırladım ve teyemmüm ettikten sonra da namaz kıldırırım ' dedi. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) güldü ve hiçbir şey söylemedi. (el'Bakara : 195)

(١٢) دَحَى بَرِ كَيْمَسَه بَيْرَامِ نَمَازِيَه طُورَسَه اَبَدَسْتِي بُوزُلسَه ، اَكْرَ تَكْرَارِ
اَبَدَسْتُ اَلَسَه بَيْرَامِ نَمَازِيَه يَتْسَه مَرِ اَيْسَه يَاخُودِ زِيَادَه اَزْدِحَامِ اُولَمَقُ خَوْفِي اُولَسَه
تَيْمَمِ اَيْدَرِ نَمَازَه طُورُزِ اِمَامِ اَعْظَمَه كُورَه ، اِمَامِيْنِ قَوْلَه كُورَه اَبَدَسْتُ اَلُورِ .

اِسْتِنَجَا وَاسْتَبْرَا وَاسْتَقَا

اِسْتِنَجَا : صُو اَيْلَه مَحَلِّ مَعْهُودِي يَتَقَمَقُ .

اِسْتَبْرَا : سَادَه كَارِلَقْدَتُصُكْرَه مَنَانَه نَكْ يَاشْلِيغِي كِيدَرِجِيَه قَدَرِ كَرَكْ كَزِيَه
رَكْ وَكَرَكْ آخَرِ وَجَهْلَه اَكَلْنَمَكَه .

اِسْتَقَا : يَاكْ اُولْدِيغِيَه قَلْبِي مُطْمَئِنِّ اُولَمَعَه دِيرَلَرِ .

اِسْتِنَجَانَكْ اَنَوَاعِي

اِسْتِنَجَا دَحَى اَلْتِي نُوَعْدِرِ : بَرِي فَرَضِ ، بَرِي وَاجِبِ ، بَرِي سُنَّتِ ، بَرِي
مُسْتَحَبِّ ، بَرِي مَنْدُوبِ ، بَرِي بَدْعَتِ .

(١) فَرَضِ اُولَانِ : اَتَوَابِنْدَه وَبَدَنِنْدَه وَنَمَازِ قِيَلَاچَقْ مَكَانِنْدَه بَرِ دِرْهَمْدَنِ زِيَادَه
نَجَاسَتِ اُولَسَه صُو اَيْلَه كِيدَرْمَكْ فَرَضِدِرِ . كَذَالِكْ غُسْلِ اَيْدَرِ كُنْدَه اِسْتِنَجَا فَرَضِدِرِ .

(٢) وَاجِبِ اُولَانِ : اَتَوَابِنْدَه وَنَمَازِ قِيَلَاچَقْ مَكَانِنْدَه دِرْهَمِ مِقْدَارِي نَجَاسَتِ
اُولَسَه كِيدَرْمَكْ وَاجِبِدِرِ .

(٣) سُنَّتِ اُولَانِ : دِرْهَمِكْ يَارِيْسِي قَدَرِ اُولَسَه كِيدَرْمَكْ سُنَّتِدِرِ .

(٤) مُسْتَحَبِّ اُولَانِ : جُزْئِي نَجَاسَتِ اُولَسَه كِيدَرْمَكْ مُسْتَحَبِبِدِرِ .

(٥) مَنْدُوبِ اُولَانِ : بَرِ كَيْمَسَه نَكْ مَقْعَدِي يَاشِ اِيكُنْ يَلْنَسَه يَتَقَمَقُ مَنْدُوبِدِرِ .

(٦) بَدْعَتِ اُولَانِ : بَرِ كَيْمَسَه قُورِي اِيكُنْ يَلْنَسَه يَتَقَمَاسِي بَدْعَتِدِرِ .

- (12) Bir kimse bayram namazına dursa, abdesti bozulsa, eğer tekrar abdest alsa, bayram namazına (tamamına) yetişemezse, yahut ziyade izdiham olmak (ezilmek) havfı (korkusu) olsa, teyemmüm eder, namaza durur. Bu, İmamı Azam'a göre böyledir. İmameyn'in (İmam Muhammed ve İmam Ebu Yusufun) kavline (görüşüne) göre ise, kişi abdest alır.

İSTİNCA, İSTİBRA ve İSTİNKA

İSTİNCA : Su ile mahudî (avret) mahalli yıkamak.

İSTİBRA : Sadekarlıktan (idrarını yaptıktan) sonra mesanenin (idrar yolunun) yaşlığı gidinceye kadar, gerek gezinerek gerek âhar vecihle (başka bir şekilde) eğlenmek (dolaşarak vakit geçirmek).

İSTİNKA: Pak (temiz) olduğuna kalbi mutmain olmağa (şüphesi kalmamağa) derler.

İSTİNCANIN ÇEŞİTLERİ

İstinca altı çeşittir : Biri farz, biri vacip, biri sünnet, biri müstehab, biri mendub, biri bidat .

- (1) **FARZ OLAN :** Esvabında (elbisesinde), bedeninde ve namaz kılacak mekanda bir dirhemden (yaklaşık 3 gr.) ziyade necaset olsa, su ile gidermek farzdır. Kezalik (aynı şekilde) gusül ederken de istinca farzdır.
- (2) **VACİB OLAN :** Esvabında (elbisesinde) ve namaz kılacak mekanda dirhem miktarı necaset olsa, gidermek vaciptir.
- (3) **SÜNNET OLAN :** Dirhemin yarısı kadar olsa, gidermek sünnettir.
- (4) **MÜSTEHAİB OLAN :** Cüz'i (dirhem miktarının yarısından daha az) necaset olsa, gidermek müstehaptır.
- (5) **MENDUB OLAN:** Bir kimsenin makatı yaşken yellendiğinde yıkamak mendubdur.
- (6) **BİDAT OLAN :** Bir kimsenin makatı kuruyken yellense, yıkaması bidattir.

اِسْتِجَانِكُ سُنْتَلَرِي

اِسْتِجَانِكُ سُنْتَلَرِي طَاشْ اِيْلَهْ يَا طَيْرَاقْ اِيْلَهْ سِلْمَكْ . يُؤْنُذُ نُصْرَهْ صُوْ اِيْلَهْ
يَيْقَامَقْدَهْ سُنْتَدِرْ . اَكْرْ طَاشْ وَطَيْرَاقْ اِيْلَهْ نَجَاسَتْ كِتْمِيُوبْ دِرْهَمْدَنْ زِيَادَهْ
قَالُورْسَهْ يَاحُوْدْ دِرْهَمْدَنْ زِيَادَهْ مَقْعَدِكْ اَطْرَافَهْ بُولْشَمِشْ ايسَهْ ، صُوْ اِيْلَهْ
يَيْقَمَقْ فَرَضْ اُولُورْ . وَيَاكْ بَزْ اِيْلَهْ سِلْمَكْ اَكْرْ بَزْ يُوْقْ ايسَهْ ، اِلَيْلَهْ قُوْرْتَمَقْدِرْ .

اِسْتِجَانِكُ مُسْتَحَبِّي

دَخِي اِسْتِجَانِكُ مُسْتَحَبِّي بَرْدِرْ . طَاشِي تَكْ طُوْتَمَقْ يَغْنِيْ يَا اُوْچْ يَا بَشْ يَا
يَدِي اُولْمَقْدِرْ .

اَبْدَسْتْ

اَبْدَسْتِكْ فَرَضْلَرِي : وَدَخِي اَبْدَسْتِكْ فَرَضِي دُرْتَدُرْ :

(۱) اَوَّلِي : يُوْرِيْنِيْ يُوْمَقْ .

(۲) اِيَكْنَجِي : قُوْلَلَرِي دِيْرَسْكَلَرِيْلَهْ بِلَهْ يُوْمَقْ .

(۳) اُوْچُنَجِي : بَاشِيْنِكْ دُرْتْ بُلُوْكَدَهْ بَرْ بُلُوْكِئَهْ مَسْحْ اِيْتَمَكْ .

(۴) دُرْدُنَجِي : اَبَاقْلَرِيْنِيْ طَبُوْقْلَرِيْلَهْ يُوْمَقْ .

اَبْدَسْتِكْ فَرَضْ اُولْدِيْغَنَهْ ذَلِيْلْ : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ
فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى
الْكَعْبَيْنِ ﴾ آيَتِ كَرِيْمَه سِيْدِرْ .

İSTİNCANIN SÜNNETLERİ

İstincanın sünnetleri, taş ile yada toprak ile silinmektir. Bundan sonra su ile yıkamak da sünnettir. Eğer taş ve toprak ile necaset gitmeyip, dirhemden ziyade kalırsa yahut dirhemden ziyade makatın etrafına bulaşmışsa, su ile yıkamak farz olur. Ve temiz bez ile silmek, eğer bez yoksa eli ile (silinir, tekrar el yıkandıktan sonra bir kere daha silinerek makatın yaşığı azaltmak suretiyle) kurutmaktır.

İSTİNCANIN MÜSTEHABBI

İstincanın müstehabbı birdir : (İstinca yaparken kullandığı) taşı tek (sayı) tutmak, yani üç veya beş veya yedi olmasıdır.

ABDEST

(Farsça ' âb (su) ' ve ' dest (el) ' kelimelerinden oluşan ve ' el suyu ' anlamına gelir. Arapça karşılığı güzellik, temizlik ve parlaklık anlamına gelen ' vudu 'dur. Fıkıhta abdest, ' belirli uzuvları usulüne uygun olarak su ile yıkamak ve bazılarını da eldeki su ıslaklığı ile meshetmek ' şeklindeki ibadet temizliğidir.)

Abdestin farzları dörttür :

- (1) Yüzünü yumak (yıkamak) .
- (2) Kolları dirsekleriyle bile (beraber) yıkamak .
- (3) Başın dört bölükte bir bölüğüne (dörtte bir bölümüne) meshetmek .
- (4) Ayaklarını topuklarıyla beraber yıkamak .

Abdestin farz olduğuna delil :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ
وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

" Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzünüzü ve dirsekleriyle beraber kollarınızı yıkayın. Başınızı meshedin. Ayaklarınızı da topuklarla beraber yıkayın." (Mâide Suresi:6)

(Abdest, maddi temizlik özelliği sağlayıp sağlık açısından birçok faydalar içermektedir. Abdest ile ağız, diş, burun, el, yüz ve ayaklar gibi kirlenmeye de dışarıdan gelecek mikroplara en açık uzuvlar günde birkaç defa su ile temizlenir. Bu sayede vücudun sinir sistemi ve kan dolaşımı daha düzenli hale gelir ve vücuda fiziki-tıbbi birçok fayda sağlar. Ayrıca abdest, namaz ibadetini yerine getirmek için yüce Allah'ın huzuruna çıkacak müminin manevî ve ruhî hazırlık ve temizliği de demektir. Bu yüzden abdest, maddî temizlikle manevî temizliği birleştirici müslümana manevî yönden destek ve güç sağlayıcı bir anlam ve öneme sahiptir.)

(۳) مَاءِ مَشْكُوكْ : حِمَارِكْ وَأَنَاسِی حِمَارْ أُولَان قَاطِرِكْ إِيچِدِيكِي صَوِيَه دِيرَلَر . بُو صُودَن هَم اَبَدَسْت وَهَم تَيْمُ اُولُور ، هَر قَنغِيْسِي اَوَّل اِيْدَر ايسَه مُخْبِرْدَر .

(۴) مَاءِ مُسْتَعْمَلْ : غُسْلُ وَإِسْتِجَادَن اَبَدَسْتَدَن اَقَان ، اَكْر اَوَّل صُويِك اِيچِنْدَه نَحَاسَتِ حَقِيقَه يِق ايسَه .

مَاءِ مُسْتَعْمَلْ يَرَه دُوشْنَمِيدَر يُوخْسَه بَدَنْدَن اَيِرِلْنَمِيدَر ؟
بُونْدَه اِخْتِلَافْ وَارْدَر ، أَصَحْ أُولَان بَدَنْدَن اَيِرِلْنَدَر . وَأَنْدَه دَخِي اُوچ قَوْلْ وَارْدَر : اِمَامِ اعْظَمَه كُورَه نَحَاسَتِ غَلِيْظَه دَر ، اِمَامِ اَبِي يُوْسُفَه كُورَه نَحَاسَتِ خَفِيْفَه دَر ، اِمَامِ مُحَمَّدَه كُورَه يَاكِيْر ، أَصَحْ أُولَان بُوْدُر .

اَبَدَسْنِكْ وَجُوْبْنِكْ شَرْطِلَرِي

دَخِي اَبَدَسْنِكْ وَجُوْبْنِكْ شَرْطِي طُقُوزْدُر :

(۱) اَوَّلِي : مُسْلِمَان اُولَه .

(۲) اِيكِنجِي : بَالِغْ اُولَه .

(۳) اُوچْنجِي : عَقْلِي اُولَه

(۴) دُرْدُنْجِي : اَبَدَسْتَسِز اُولَه .

(۵) بَشِنْجِي : اَبَدَسْتْ صُويِي يَاكْ اُولَه .

(۶) اَلْتِنْجِي : اَبَدَسْتْ اَلْمَغَه قُدْرَتِي اُولَه .

(۷) يَدِنْجِي : حَائِضْ اُولْمَيَه .

(۸) سَكِرْلْجِي : نِفَاسْ اُوْرَزَه اُولْمَيَه .

(3) **MÂ-İ MEŞKUK** (Şüpheli Su): Hımarın (eşeğin) ve anası eşek olan katrın içtiği suya derler. Bu sudan hem abdest hem teyemmüm olur. Her hangisini evvel ederse (önce yaparsa), muhayyerdir (serbesttir).

(4) **MÂ-İ MÜSTA'MEL** (Kullanılmış Su) : Eğer o suyun içinde necaseti hakiki (kan, idrar ve pislik) yoksa, gusül ve istincadan ve abdestten akan (arta kalan sudur).

Ma-i Müsta'mel'e örnekler : Abdesti olmayan bir müslümanın bütün abdest azalarında veya bir kısmında kullanıp biriktirdiği, yahut cünüp bir müslümanın bütün bedeninde kullanmış olduğu su, bu kısımdandır. Abdesti olan bir müslümanın abdest almış olduğu yerden başka bir yerde sevap niyeti ile abdest alması yahut bir ibadet yaptıktan sonra aynı yerde tekrar abdest alması suretiyle toplanan sular da böyledir. Yine yemeklerden önce ve sonra, Peygamberimizin sünnetine uymak maksadı ile el yıkamakta kullanılmış olan sular da böyledir. Abdestsiz veya cünüp olan kimsenin suyu almak veya sıcaklığına bakmak amacıyla elini suya sokmasıyla bu su kullanılmış sayılmaz. İşte bu şekilde kullanılmış sular her ne kadar temiz iseler ve maddi pislikleri giderilirse de, abdestsizlik gibi hükmen necasetleri gideremezler. Bu sularla abdest alınmaz ve gusledilmez.

MÂ-İ MÜSTA'MEL YERE DÜŞEN MİDİR?

YOKSA BEDENDEN AYRILAN MIDIR?

Bunda ihtilaf vardır. (Mâ-i müsta'melde) esah olan (âlimlerin tercih ettiği görüş, abdestte kullanılan su, yere düşme bile), bedenden ayrılandır. Ve onda da üç kavil (görüş) vardır. İmamı Azam'a göre, necaseti galizadır. İmamı Yusuf'a göre necaseti hafife, ¹ İmamı Muhammed'e göre ise temizdir. Esah olan (âlimlerce tercih edilen görüş) bu (suyun temizleyici olmayıp temiz olduğu)dur. (Fakat âlimler arasında ihtilaftan kurtulmak için kullanılmış sudan sakınmalıdır.)

ABDESTİN VACİB OLMASININ ŞARTLARI

Abdestin vücubunun (vacip olmasının) şartları dokuz tanedir: (1) Müslüman olmak . (2) Baliğ olmak . (3) Akıllı olmak . (4) Abdestsiz olmak . (5) Abdest suyu temiz olmak . (6) Abdest almağa kudreti olmak . (7) Hayız olmamak . (8) Nifas üzere olmamak .

¹ Ağır necaset ve hafif necaset arasında kirlenmeye yol açma yönüyle bir fark yoktur. İkisi de kirlilik sebebidir. Bu ayırım daha çok namazın sıhhatine engel olup olmama yönüyledir. Öte yandan dinde güçlüğü giderip kolaylığı sağlama düşüncesiyle, kaçınılması zor olduğu için vücut ve elbiseye sıçrayan idrar serpintileri, sokaklarda yürürken sıçrayan çamur parçaları, sinek ve benzeri haşarattan bulaşan pislikler, necis maddelerin buhar ve tozu gibi nesneler aynı hoşgörü sınırı içinde bulunmuştur. Bununla birlikte bu tür ruhsatlardan sadece ihtiyaç halinde yararlanmalı, imkan olduğu ölçüde namazda ve namaz dışında vücut, elbise ve çevre temizliğinde azami ölçüde titizlik gösterilmelidir. Zaten namaz ruhun Allahü Teala'ya yükselişini ve O'nun huzurunda duruşu simgelediğinden müslümanın en temiz ve en güzel elbisesiyle namaza durması tavsiye edilmiştir.

(۳) مَاءٌ مَشْكُوكٌ : حِمَارُكَ وَأَنَاسِی حِمَارُ أُولَانَ قَاطِرُكَ إِنِجْدِیكِ صُویَه دِیْرَلَرُ . یُو صُودَن هَم أَبَدَسْت وَهَم تَیْمُ اُولُورُ ، هَر قَنغِیْسِنِی اُول ایدَر اِیْسَه مُخَیْرَدَر .

(۴) مَاءٌ مُسْتَعْمَلٌ : غُسْلُ وَإِسْتِحَادَن وَأَبَدَسْتَدَن أَقَان ، أَكْرُ اُول صُویَك اِیْچِنْدَه نَجَاسَتِ حَقِیقَیَه یُق اِیْسَه .

مَاءٌ مُسْتَعْمَلٌ یَرَه دُوشَنمِیدَر یُوحْسَه بَدَنَدَن آیرِلَنمِیدَر ؟
بُؤْنْدَه اِخْتِلَافُ وَارَدِر ، أَصَحُّ أُولَانَ بَدَنَدَن آیرِلَندِر . وَأَنْدَه دَخِی اُوْچِ قَوْلُ وَارَدِر : اِمَامِ اَعْظَمَه كُورَه نَجَاسَتِ غَلِیْظَه دِر ، اِمَامِ اَبِی یُوسُفَه كُورَه نَجَاسَتِ خَفِیْفَه دِر ، اِمَامِ مُحَمَّدَه كُورَه یَاكَدِر ، أَصَحُّ أُولَانَ بُوْدُر .

أَبَدَسْتُكَ وَجُوبُنْكَ شَرْطَلَرِی

دَخِی أَبَدَسْتُكَ وَجُوبُنْكَ شَرْطِی طُقُوزُدُر :

(۱) اَوَّلِی : مُسْلِمَانُ اُولَه .

(۲) اِیْكِنْجِی : بَالِغُ اُولَه .

(۳) اُوْچُنْجِی : عَقْلِی اُولَه

(۴) دُرْدُنْجِی : أَبَدَسْتَسِز اُولَه .

(۵) بَشِنْجِی : أَبَدَسْتُ صُویِ یَاك اُولَه .

(۶) اَلْتِنْجِی : أَبَدَسْتُ اَلْمَغَه قُدَرَتِی اُولَه .

(۷) یَدِلْجِی : حَائِضُ اُولْمِیَه .

(۸) سَكِرْلِجِی : نِفَاسُ اُوزْرَه اُولْمِیَه .

- (3) **MÂ-İ MEŞKUK** (Şüpheli Su): Hımarın (eşeğin) ve anası eşek olan katırın içtiği suya derler. Bu sudan hem abdest hem teyemmüm olur. Her hangisinin evvel ederse (önce yaparsa), muhayyerdır (serbesttir).
- (4) **MÂ-İ MÜSTA'MEL** (Kullanılmış Su) : Eğer o suyun içinde necaseti hakikî (kan, idrar ve pislik) yoksa, gusül ve istincadan ve abdestten akan (arta kalan sudur).

Ma-i Müsta'mel'e örnekler : Abdesti olmayan bir müslümanın bütün abdest azalarında veya bir kısmında kullanıp biriktirdiği, yahut cünüp bir müslümanın bütün bedeninde kullanmış olduğu su, bu kısımdandır. Abdesti olan bir müslümanın abdest almış olduğu yerden başka bir yerde sevap niyeti ile abdest alması yahut bir ibadet yaptıktan sonra aynı yerde tekrar abdest alması suretiyle toplanan sular da böyledir. Yine yemeklerden önce ve sonra, Peygamberimizin sünnetine uymak maksadı ile el yıkamakta kullanılmış olan sular da böyledir. Abdestsiz veya cünüp olan kimsenin suyu almak veya sıcaklığına bakmak amacıyla elini suya sokmasıyla bu su kullanılmış sayılmaz. İşte bu şekilde kullanılmış sular her ne kadar temiz iseler ve maddi pislikleri giderirlerse de, abdestsizlik gibi hükmen necasetleri gideremezler. Bu sularla abdest alınmaz ve gusledilmez.

MÂ-İ MÜSTA'MEL YERE DÜŞEN MİDİR?

YOKSA BEDENDEN AYRILAN MIDIR?

Bunda ihtilaf vardır. (Mâ-i müsta'melde) esah olan (âlimlerin tercih ettiği görüş, abdestte kullanılan su, yere düşmese bile), bedenden ayrılandır. Ve onda da üç kavil (görüş) vardır. İmamı Azam'a göre, necaseti galizadır. İmamı Yusuf'a göre necaseti hafife,¹ İmamı Muhammed'e göre ise temizdir. Esah olan (âlimlerce tercih edilen görüş) bu (suyun temizleyici olmayıp temiz olduğu)dur. (Fakat âlimler arasında ihtilaftan kurtulmak için kullanılmış sudan sakınmalıdır.)

ABDESTİN VACİB OLMASININ ŞARTLARI

Abdestin vücubunun (vacip olmasının) şartları dokuz tanedir: (1) Müslüman olmak . (2) Baliğ olmak . (3) Akıllı olmak . (4) Abdestsiz olmak . (5) Abdest suyu temiz olmak . (6) Abdest almağa kudreti olmak . (7) Hayız olmamak . (8) Nifas üzere olmamak .

¹ Ağır necaset ve hafif necaset arasında kirlenmeye yol açma yönüyle bir fark yoktur. İkisi de kirlilik sebebidir. Bu ayırım daha çok namazın sıhhatine engel olup olmama yönüyledir. Öte yandan dinde güçlüğü giderip kolaylığı sağlama düşüncesiyle, kaçınılması zor olduğu için vücut ve elbiseye sıçrayan idrar serpintileri, sokaklarda yürürken sıçrayan çamur parçaları, sinek ve benzeri haşarattan bulaşan pislikler, necis maddelerin buhar ve tozu gibi nesneler aynı hoşgörü sınırı içinde bulunmuştur. Bununla birlikte bu tür ruhsatlardan sadece ihtiyaç halinde yararlanmalı, imkan olduğu ölçüde namazda ve namaz dışında vücut, elbise ve çevre temizliğinde azami ölçüde titizlik gösterilmelidir. Zaten namaz ruhun Allahü Teala'ya yükselişini ve O'nun huzurunda duruşu simgelediğinden müslümanın en temiz ve en güzel elbisesiyle namaza durması tavsiye edilmiştir.

اَبَدَسْتِكَ نَوَعَلَرِي

وَدَخِي اَبَدَسْتِ دُرْتِ نَوَعَدِرْ :

بِرِي قَرَضْ ، بِرِي وَاجِبْ ، بِرِي سُنْتْ ، بِرِي مَثْلُوبْ .
قَرَضْ اُولَانْ : قَرَضْ اُولَانْ دُرْتَدِرْ : (۱) مُصْحَفْ شَرِيفَه يَابَشَمَقْ اِيچُونْ (۲)
وَبَشْ وَقْتِ نَمَازْ قِيلَمَقْ اِيچُونْ (۳-۴) وَجَنَازَه نَمَازِي قِيلَمَقْ ، وَتِلَاوَتِ سَجْدَه سِي
اَيْتَمَكْ اِيچُونْ اَبَدَسْتِ اَلَمَقْ .

وَاجِبْ اُولَانْ : طَوَافْ زِيَارَتِ اَيْتَمَكْ اِيچُونْ اَبَدَسْتِ اَلَمَقْ .

سُنْتِ اُولَانْ : (۱) اَزْبَرْدَنْ قُرْآنْ اُوقُومَقْ اِيچُونْ (۲) وَمِزَارِ سَتَانِي زِيَارَتِ اَيْتَمَكْ
اِيچُونْ (۳) وَغُسْلُدَنْ اَوَّلْ اَبَدَسْتِ اَلَمَقْ .

مَثْلُوبْ اُولَانْ : (۱) اُويَقُويَه يَانْدَقْدَه (۲) وَاُويَقُودَنْ قَالْقَدَقْدَه (۳) دَخِي يِلَانْ
وَعِيتْ سُوَيْلِدِكْدَه (۴) دَخِي چَالغِي دِكَلْدِيكْدَه - بُو شِيلَرَه تَوْبَه وَاسْتِغْفَارْ اِيدُوبْ
- اَبَدَسْتِ اَلَمَقْ مَثْلُوبْ (۵) دَخِي عُلَمَا مَجْلِسَتَه كِيدِرَكَنْ اَبَدَسْتِ اِيلَه كِتَمَكْ
مَثْلُوبْ (۶) اَبَدَسْتِ اُوزَرِيَنَه اَبَدَسْتِ اَلَمَقْ مَثْلُوبْ ، اَكْرَ ارَادَه اَبَدَسْتِسِزْ جَانِزْ
اُولَمِيَانْ بَرِ عَمَلْ ايشْلَمَدِسِه ، وَاَكْرَ ايشْلَمَدِسِه مَكْرُوهَدِرْ .

صُولَرِكْ نَوَعِي

وَدَخِي صُولَرْ دُرْتَدِرْ: مَاءِ مُطْلَقْ ، مَاءِ مُقَيَّدْ ، مَاءِ مَشْكُوكْ ، مَاءِ مُسْتَعْمَلْ .

(۱) مَاءِ مُطْلَقْ : يَغْمُورْ صُوبِي ، وَدَكِزْ صُوبِي ، وَاَقَارْ پِيكَارْ صُوبِي ، وَتَبُو
صُوبِي . بُو صُولَرْ مُرْدَارِي يَاكْ اِيدِرْ ، نَه يَابَسَكْ اُولُورْ .
(۲) مَاءِ مُقَيَّدْ : قَاوُنْ ، قَارْبُوزْ ، وَاَصْمَا ، وَچِيچَكْ صُوبِي ، وَبُونْلَرَه بَكْزَرْ .
بُونْلَرْ مُرْدَارِي يَاكْ اِيدِرْ ، اَمَّا اَبَدَسْتِ وَغُسْلْ اُولَمَزْ .

ABDESTİN ÇEŞİTLERİ

Abdest dört çeşittir : Biri farz, biri vacip, biri sünnet, biri menduptur.

(1) FARZ OLAN : Farz olan dörttür :

1. Mushaf-ı şerife yapışmak (Kur'an'ı Kerim'i tutmak) için (abdestli bulunmak farzdır. Bir ayetin kağıt, deri, duvar, nakit para üzerinde yazılı olması hatta tercümesi dahi olsun, elle tutma bakımından aynı hükme bağlıdır. Delil : " Ona ancak iyice temizlenenler dokunabilir " ¹ ayeti ile Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'in "Kur'ana ancak temiz olan dokunabilir " hadisidir.

2. Ve beş vakit namaz kılmak için,

3. Ve cenaze namazı kılmak için,

4. Ve tilavet secdesi etmek için abdest almak (farzdır).

(2) VACİB OLAN : Ziyaret tavafı yapmak için abdest almak.

(3) SÜNNET OLAN : 1. Ezberden Kuran okumak için; 2. Mezarlığı ziyaret etmek için; 3. Gusülden evvel abdest almak (sünnettir).

(4) MENDUB OLAN : 1. Uykuya yattığında, 2. Uykudan kalktığında, 3. Yalan ve gıybet söylediğinde; 4. Çalgı dinlediğinde. Bu şeylere tövbe ve istiğfar edip abdest almak menduptur. 5. Ve Ulema meclisine giderken abdest ile gitmek menduptur. 6. Abdest üzerine abdest almak menduptur. Eğer arada abdestsiz caiz olmayan bir amel işlediyse mendub, eğer işlemediyse mekruhtur. (Abdest alıp Kur'an'a dokunmuş veya namaz kılmış ise, üzerine bir abdest daha almak menduptur. Böyle bir iş yapmaksızın ikinci bir abdest almak israf olacağından mekruhtur.)

SULARIN ÇEŞİTLERİ

Sular dört çeşittir: Mâ-i mutlak, Mâ-i mukayyed, Mâ-i meşuk, Mâ-i müsta'mel.

(1) MÂ-İ MUTLAK (Mutlak Su) : Yaratıldığı tabii koruyan, mahiyetini değiştirecek başka maddeler karışmamış suya 'mutlak su' denir. Yağmur suyu, deniz suyu, akar pınar suyu ve kuyu suyu. Bu sular murdarı (pisliği) temiz eder ve ne (tür temizlik) yapsan (da) olur.

(2) MÂ-İ MUKAYYED (Kayıtlı Su) : İçine temiz bir maddenin katılmasıyla incelik ve akıcılığını kaybeden mutlak sulara veya tabii bir oluşumla meydana gelip özel bir isimle anılan sular 'mukayyed su' tabir edilir. Kavun, karpuz, asma (üzüm), çiçek suyu ve bunlara benzer (sular). Bunlar murdarı (pisliği) temiz ederler. Ama abdest ve gusül olmaz (kullanılmaz).

¹ Vakıa Suresi : 79

(۳) مَاءِ مَشْكُوكُ : حِمَارُكَ وَأَنَاسِی حِمَارُ أُولَانَ قَاطِرُكَ إِیْجِدِیْكَی صُویَه دِیْرَلَرُ . بُو صُودَن هَم اَبْدَسْت وَهَم تِیْمَم اُولُورُ ، هَر قَنَغِیْسِنِی اَوَّل ایدِر اِیْسَه مُخِیْرَدِرُ .

(۴) مَاءِ مُسْتَعْمَلُ : غُسْلُ وَإِسْتِنْجَادَن وَأَبْدَسْتَدَن أَقَانُ ، اَكْر اُولُ صُویْكَ اِیْجِنْدَه نَجَاسَتِ حَقِیْقَه یُق اِیْسَه .

مَاءِ مُسْتَعْمَلُ یَرَه دُوشْنَمِیْدِرُ یُوخْسَه بَدَنْدَن آیرِیْلَنَمِیْدِرُ ؟

بُونْدَه اِخْتِلَافُ وَارَدِرُ ، أَصَحُّ اُولَانَ بَدَنْدَن آیرِیْلَنَدِرُ . وَآَنْدَه دَخِی اُوجُ قَوْلُ وَارَدِرُ : اِمَامِ اعْظَمَه کُورَه نَجَاسَتِ غَلِیْظَه دِرُ ، اِمَامِ اَبِی یُوسُفَه کُورَه نَجَاسَتِ خَفِیْفَه دِرُ ، اِمَامِ مُحَمَّدَه کُورَه یَاکْدِرُ ، أَصَحُّ اُولَانَ بُوْدُرُ .

أَبْدَسْتِكَ وَجُوبِنِكَ شَرْطَلَرِی

دَخِی اَبْدَسْتِكَ وَجُوبِنِكَ شَرْطِی طُقُوزْدُرُ :

(۱) اَوَّلِی : مُسْلِمَانُ اُولَه .

(۲) اِیْکُنْجِی : بَالِغُ اُولَه .

(۳) اُوجُنْجِی : عَقْلِی اُولَه

(۴) دُرْدُنْجِی : اَبْدَسْتَسِزُ اُولَه .

(۵) بَشْنِجِی : اَبْدَسْتُ صُویِی یَاك اُولَه .

(۶) اَلْتَنْجِی : اَبْدَسْتُ اَلْمَعَه قُدْرَتِی اُولَه .

(۷) یَدِنْجِی : حَائِضُ اُولْمِیَه .

(۸) سَكِرْنِجِی : نِفَاسُ اُوزْرَه اُولْمِیَه .

(3) **MÂ-İ MEŞKUK** (Şüpheli Su): **Hımarın (eşeğin) ve anası eşek olan katırın içtiği suya derler. Bu sudan hem abdest hem teyemmüm olur. Her hangisini evvel ederse (önce yaparsa), muhayyerdır (serbesttir).**

(4) **MÂ-İ MÜSTA'MEL** (Kullanılmış Su) : **Eğer o suyun içinde necaseti hakiki (kan, idrar ve pislik) yoksa, gusül ve istincadan ve abdestten akan (arta kalan sudur).**

Ma-ı Musta'mel'e örnekler : Abdesti olmayan bir müslümanın bütün abdest azalarında veya bir kısmında kullanıp biriktirdiği, yahut cünüp bir müslümanın bütün bedeninde kullanmış olduğu su, bu kısımdandır. Abdesti olan bir müslümanın abdest almış olduğu yerden başka bir yerde sevap niyeti ile abdest alması yahut bir ibadet yaptıktan sonra aynı yerde tekrar abdest alması suretiyle toplanan sular da böyledir. Yine yemeklerden önce ve sonra, Peygamberimizin sünnetine uymak maksadı ile el yıkamakta kullanılmış olan sular da böyledir. Abdestsiz veya cünüp olan kimsenin suyu almak veya sıcaklığına bakmak amacıyla elini suya sokmasıyla bu su kullanılmış sayılmaz. İşte bu şekilde kullanılmış sular her ne kadar temiz iseler ve maddi pislikleri giderirlerse de, abdestsizlik gibi hükmen necasetleri gideremezler. Bu sularla abdest alınmaz ve gusledilmez.

MÂ-İ MÜSTA'MEL YERE DÜŞEN MİDİR?

YOKSA BEDENDEN AYRILAN MIDIR?

Bunda ihtilaf vardır. (Mâ-i müsta'melde) esah olan (âlimlerin tercih ettiği görüş, abdestte kullanılan su, yere düşmese bile), bedenden ayrılandır. Ve onda da üç kavi (görüş) vardır. İmamı Azam'a göre, necaseti galizadır. İmamı Yusuf'a göre necaseti hafife, ¹ İmamı Muhammed'e göre ise temizdir. Esah olan (âlimlerce tercih edilen görüş) bu (suyun temizleyici olmayıp temiz olduğu)dur. (Fakat alimler arasında ihtilaftan kurtulmak için kullanılmış sudan sakınmalıdır.)

ABDESTİN VACİB OLMASININ ŞARTLARI

Abdestin vücubunun (vacip olmasının) şartları dokuz tanedir: (1) Müslüman olmak . (2) Baliğ olmak . (3) Akıllı olmak . (4) Abdestsiz olmak . (5) Abdest suyu temiz olmak . (6) Abdest almağa kudreti olmak . (7) Hayız olmamak . (8) Nifas üzere olmamak .

¹ Ağır necaset ve hafif necaset arasında kirlenmeye yol açma yönüyle bir fark yoktur. İkisi de kirlilik sebebidir. Bu ayırım daha çok namazın sıhhatine engel olup olmama yönüyledir. Öte yandan dinde güçlüğü giderip kolaylığı sağlama düşüncesiyle, kaçınılması zor olduğu için vücut ve elbiseye sıçrayan idrar serpintileri, sokaklarda yürürken sıçrayan çamur parçaları, sinek ve benzeri haşarattan bulaşan pislikler, necis maddelerin buhar ve tozu gibi nesneler aynı hoşgörü sınırı içinde bulunmuştur. Bununla birlikte bu tür ruhsatlardan sadece ihtiyaç halinde yararlanmalı, imkan olduğu ölçüde namazda ve namaz dışında vücut, elbise ve çevre temizliğinde azami ölçüde titizlik gösterilmelidir. Zaten namaz ruhun Allahü Teala'ya yükselişini ve O'nun huzurunda duruşu simgelediğinden müslümanın en temiz ve en güzel elbisesiyle namaza durması tavsiye edilmiştir.

مَزْرَاقْلَی بِلْمَ خَال

- (۱۷) اُونُ یَدِلْجِی : بَاشَنَه مَسْنَحْ وِیْرِدِیْکِی وَقَتِ اُوْکِنْدَن بِلْدُ اِیْتَمَکْ .
 (۱۸) اُونُ سَکِرْجِی : مِسْوَکْ طُوْتَمَقْ .
 (۱۹) اُونُ طُقُوْزْجِی : کُوْزِیْنِکْ کَنَارِیْنَه وَقَاشَنَه صُوْیِی اُولَاشْدِرْمَقْ .
 (۲۰) یِکِرْمِیجِی : اَبْدَسْتْ اُوْزْرِیْنَه اَبْدَسْتْ اَلْمَقْ .
 (۲۱) یِکِرْمِی بِرْجِی : اَبْدَسْتْ اَعْضَالِرِیْنِی اُوْچْ کَرَه یُوْمَقْ .
 (۲۲) یِکِرْمِی اِیْکِنْجِی : یُوْکَسْجَکْ یَرَه طُوْرْمَقْ .
 (۲۳) یِکِرْمِی اُوْچُنْجِی : اَبْدَسْتْ اَلْدَقْدَنْصُکْرَه اِبْرِیْغِی طُوْلْدُرْمَقْ .
 (۲۴) یِکِرْمِی دُرْدُجِی : اَبْدَسْتْ اَلْوَرُکْنْ دُئِیَا کَلَامِی سِیْلَمَه مَکْ .
 (۲۵) یِکِرْمِی بَشْنِجِی : دَائِم یُوْ نِیْتْ اُوْزْرَه اُولْمَقْ .

اَبْدَسْتْکْ مُسْتَحْبَلْرِی

- وَدَخِی اَبْدَسْتْکْ مُسْتَحْبَلْرِی بَشْدِرْ :
 (۱) اَوَّلِی : نِیْتِی دِیْلْ اِیْلَه سُوْیْلَمَکْ .
 (۲) اِیْکِنْجِی : قُوْلَاغْنَدَن اَرْتَن صُوْ اِیْلَه بُوْیْنَه مَسْنَحْ اِیْتَمَکْ .
 (۳) اُوْچُنْجِی : مُمَکِنْ اُولُوْرْسَه اَبْدَسْتْدَن اَرْتَن صُوْیِی اَیَاقْ اُوْزْرِیْنَه طُوْرُبْ قَبْلَه یَه قَرَشُوْ اِیْچَمَکْ .
 (۴) دُرْدُجِی : مُمَکِنْ اِیْسَه اَبْدَسْتْدَنْصُکْرَه شَلُوْارِیْنَه بَرَاْزْ صُوْ سَرِیْتَمَکْ .
 (۵) بَشْنِجِی : یَاکْ یَشْکِیْرْ اِیْلَه سِلْنَمَکْ .

اَبْدَسْتْکْ مَکْرُوْهَلْرِی

وَدَخِی اَبْدَسْتْکْ مَکْرُوْهَلْرِی اُونُ سَکِرْدِرْ :

- (17) Başına mesh verdiği vakit önünden bed'i etmek (başlamak).
 (18) Misvak tutunmak (kullanmak).
 (19) Gözünün kenarına ve kaşına (içine) suyu ulaştırmak.¹
 (20) Abdest üzerine abdest almak. (Fakat abdestli kimsenin bir namaz kılmaksızın yeniden abdest alması su israfı sayılacağı için mekruhtur.)
 (21) (Başı meshetme hariç) abdest azalarını üç kere yıkamak.²
 (22) Biraz yüksek yerde durmak .
 (23) Abdest aldıktan sonra ibriği doldurmak. Çünkü bu yapılan şey, hem abdest alana kolay gelsin, hem de abdest için hazırlık yaptığı için şeytanın ümidi kesilsin.
 (24) Abdest alırken dünya kelamı söylememek. Çünkü konuşmak, abdest alanı duadan alıkoyar
 (25) Dâim (devamlı) bu niyet üzere olmak .

ABDESTİN MÜSTEHAHLARI

Abdestin müsteahabları beştir :

- (1) Niyeti dil ile söylemek .
- (2) Kulağından artan su ile boynuna meshetmek .
- (3) Mümkün olursa abdestten artan suyu ayakta durup kibleye karşı içmek .
- (4) Mümkün olursa, (vesveseden kurtulmak için) abdestten sonra şalvarına biraz suyu serpmek .
- (5) Temiz peşkir (havlu) ile silinmek (kurulanmak).

ABDESTİN MEKRUHLARI

Abdestin mekruhları on sekizdir :

¹ Hadisi şerifte şöyle buyurulmuştur : " Benim ümmetimden olanlar, kıyamet gününde abdestin izleri dolayısıyla ' Gurran Muhaccelin ' diye çağırılacaklardır. Sizden yüzünü yıkarken geniş tutabilen kimse bunu ihmal etsin. "

Gurre, yüzün bütün yönlerinden yıkanması farz olan miktarın biraz fazlaca yıkanması şekilde olur.

Hulasa isimli kitapta " suyu göz pınarına ulaştırmak vaciptir " diye yazılıdır.

² Bu üç defa yıkamanın birer defası farz, diğer ikişer defası da sünnettir. Üçten fazla veya eksik yıkamak sünnete aykındır. Ancak şüpheden kurtulmak veya suyun azlığı gibi sebep bulunursa, bu durum müstesnadır.

Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) bir defa abdest almış, " Bu, Allah'ın, kendisiyle ameli kabul ettiği abdesttir " buyurmuş, ikişer defa yıkayarak abdest almış, " Bu, Allah'ın, kendisi ile, ecri ikiye kattığıdır " buyurmuş, bundan sonra üçer defa yıkayarak aldığı abdestten sonra da, " Bu, benim ve benden önceki Peygamberlerin abdestidir " buyurmuştur.

Çoğu fıkıh alimlerine göre başı bir defa meshetmek yeterlidir. Çünkü hadisi şerifte, Allah Resulü'nün diğer uzuvlarını iki veya üç defa yıkadığı belirtilirken, başa bir defa mesh yaptığı belirtilmiştir. Yalnız Şâfiiler başa üç defa meshin sünnet olduğu görüşündedir.

- (١) اَوَّلِي : صُوِي يُوْزِيْنَه يَكْ اُوْرْمَقْ .
- (٢) اِيَكْنَجِي : اَبْدَسْتْ اَلْدِيغِي صُوِي اُوْفُوْرْمَكْ .
- (٣) اُوْچُنْجِي : اُوْچِدَنْ اَكْسِكْ يِيْقَامَقْ .
- (٤) دُرْدُنْجِي : اُوْچِدَنْ زِيَادَه يِيْقَامَقْ .
- (٥) بَشْنَجِي : اَبْدَسْتْ اَلْدِيغِي صُوِيه تُوْكُوْرْمَكْ .
- (٦) اَلْتَنْجِي : صُوِيكْ اِيْچْنَه سُوْمُكْرُمَكْ .
- (٧) يَدْنَجِي : غَرْغَرَه اِيْتَمَكْ .
- (٨) سَكِرْنَجِي : اَرْقَه سِيْنِي قِبْلَه يَه دُوْنَمَكْ .
- (٩) طُقُوْزُنْجِي : كُوْزِيْنِي يُوْمَمَقْ .
- (١٠) اُوْنُنْجِي : كُوْزِيْنِي يَكْ اِيْچَمَقْ .
- (١١) اُوْنْ بَرْنَجِي : صُوْلَدَنْ بَاشْلَمَقْ .
- (١٢) اُوْنْ اِيَكْنَجِي : صَاغْ اَلِيْلَه سُوْمُكْرُمَكْ .
- (١٣) اُوْنْ اُوْچُنْجِي : صُوْلْ اَلِيْلَه اَغْزِيْنَه صُوْ وَيْرْمَكْ .
- (١٤) اُوْنْ دُرْدُنْجِي : صُوْلْ اَلِيْلَه بُورْنَه صُوْ وَيْرْمَكْ .
- (١٥) اُوْنْ بَشْنَجِي : اَيَاغْنِي يِرَه اُوْرْمَكْ .
- (١٦) اُوْنْ اَلْتَنْجِي : كُوْنَشْدَه اِصْنِمِشْ صُوْ اِيلَه اَبْدَسْتْ اَلْمَقْ .
- (١٧) اُوْنْ يَدْنَجِي : مَاءِ مُسْتَعْمَلْدَنْ صَاقْنَمَاقْ .
- (١٨) اُوْنْ سَكِرْنَجِي : دُنْيَا كَلَامِي سُوْيَلْمَكْ .

اَبْدَسْتِي بُوزَانْ شِيْلَرُ

وَدَخِي اَبْدَسْتِي بُوزَانْ شِيْلَرْدَنْ بُوْ مَقَامْدَه يَكْرَمِي دُرْتْ قَدَرْ يِيَّانْ اُولُوْغُوْر :

- (1) Suyu yüzüne pek (sert) vurmak (yıkamak. Böyle bir hareket, kullanılmış suların elbiseye sıçramasına yol açar ve âdâba aykırı olur).
- (2) Abdest aldığı suya üfürmek . Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'in " Sizin biriniz içtiği zaman kaba nefeslenmesin " hadisine zıt olduğu için mekruh olur.
- (3) (Abdest azalarını) üçten eksik yıkamak .
- (4) (Abdest azalarını) üçten ziyade (çok) yıkamak .
- (5) Abdest aldığı suya tükürmek .
- (6) Suyun içine sümkürmek .
- (7) Gargara etmek (suyun boğazın aşağısına suyu indirip çevirmek. Çünkü bunda orucun bozulma korkusu vardır).
- (8) Arkasını kıbleye dönmek .
- (9) Gözünü yummak (kapatmak).
- (10) Gözünü pek (epeyce) açmak,
- (11) Soldan başlamak .
- (12) Sağ eli ile sümkürmek .
- (13) Sol eli ile ağzına su vermek .
- (14) Sol eli ile burnuna su vermek .
- (15) Ayağını yere vurmak .
- (16) Güneşte ısınmış su ile abdest almak .
- (17) Ma-i müstamelden (kullanılmış sudan) sakınmamak .
- (18) Dünya kelamı söylemek .

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

Abdesti bozan şeyler bu makamda yirmi dört kadar beyan olunur :

(۱) اَوَّلِی : آردَنَدَن جِیقَان .

(۲) اِیْکِنجِی : اَو کِنْدَن جِیقَان .

(۳) اَوچُنجِی : قُورْد وَ اُوفاق طَاش و سَائِر اَو کَدَن وَ آردَنَدَن چِقْسَه .

(۴) دُرْدُنجِی : حُقْنَه اِیْتِرْمَک .

(۵) بَشَنجِی : خَاثُوْنَلَر فَرَجَنَه مُعَالَجَه آقْتَمِش اُولْسَه وَ رَاسَنَدَن کَلُورْسَه .

(۶) اَلْتَنجِی : بِرِ آدَم قُولاغْنَه مُعَالَجَه آقْتَمِش اُولْسَه آغَزِنَدَن وَ بُوْرِنَدَن کَلُورْسَه

(۷) یَدِنجِی : بِرِ آدَم ذَکْرِیْنَه یُمُوق طِقَامِش یَارِیْسِی اِصْلَانُوب دُوشْمِش اُولْسَه

یُمُوغْک طِیش طَرَفِی اِصْلَانَمَاش اُولْسَه ، دُوشْمَدِکْجَه بُوْرْمَاز .

(۸) سَکِرِیْجِی : ذَکْرِیْنَه طِیْقَادِیْغِی یُمُوق بُتُون اِصْلَانُوسَه دُوشْمَه دَه دُوشْمَه سَه دَه .

(۹) طَقُورُنجِی : آغَزِی طُلُوسِی قُوصَمَق .

(۱۰) اَوُنْجِی : کُوزِیْنِک بَرِیْسِنْدَه عُدُر اُولُوب اَبْدَسْت اَلْدَقْدَنصُکْرَه آخَر

کُوزِنَدَن یَکِی عُدُر ظُهور اِیْدُوب عُدُرِلی کُوزِنَدَن کَلْمَک اوزَرَه اُولَان نَجِس

عُدُرْسِز کُوزِنَدَن دَحِی کَلْمَک .

(۱۱) اُون بَرِیْجِی : بُوْرِنِک دَلِیکِنْدَن عُدُر کَلُور اُولُوب اَبْدَسْت اَلْدَقْدَنصُکْرَه

آخَر دَلِیکِنْدَن کُوزْدَه کِی تَفْصِیل اوزَرَه کَلْمَک .

(۱۲) اُون اِیْکِنجِی : ثُو کُورْمِش ثُو کُور کِنْدَن قَان کُورْمِش اَکَر قَان زِیَادَه اُولُورْسَه

(۱۳) اُون اَوچُنجِی : بِرِ شِی کَنْدِی اِصْرِیْمِش مَحَلِّی یُوقْلَار ، اَکَر قَان بُوْلُورْسَه .

(۱۴) اُون دُرْدُنجِی : بِرِ یَرِنْدَه یِتَه یَاش قَان کُورْمِش .

(۱۵) اُون بَشَنجِی : چِیْلَاق حَیْوان اُوزَرِنْدَه طَالِغِن اُویُوب یُوقُوش اَشَاغِی اِیْنَسَه

(۱۶) اُون اَلْتَنجِی : اَبْدَسْت اَلْدِمِی اَلْمَدِمِی دُیُو شَک اِیْمِش وَظَن غَالِی

اَبْدَسْتِیْز لَکَه اُولُورْسَه .

- (1-2) **Ardından** (arkasından) **çıkan** (ve) **önünden çıkan** (sıdık, dışkı, kan, meni, yel, mezi, vedî gibi bir necasetin veya herhangi bir sıvının çıkması),
- (3) **Kurt** (solucan), **ufak taş** (mesane taşı) **ve sair** (bunlardan başka) **önden ve arkadan çıkan** (şeyler),
- (4) **Hukne** (iğne) **ettirmek**,
- (5) **Kadınlar fercine mualece** (ilaç) **akıtmış olsa, verasından** (arkasından) **gelirse**, (fercinden gelirse de abdest bozulur. Eğer kurt ağzından, kulağından veya yaradan çıkarsa, abdesti bozmaz),
- (6) **Bir adam kulağına mualece akıtmış olsa, ağzından ve burnundan gelirse**,
- (7) **Bir âdem** (kişi) **zekerine pamuk tıkamış yarısı** (zekerin içinden gelen idrar ile) **ıslanıp düşmüş olsa**, (abdest bozulur). **Pamuğun dış tarafı ıslanmamış olsa, düşmedikçe** (abdest) **bozulmaz**.
- (8) **Zekerine tıkadığı pamuk bütün ıslansa, düşse de düşmese de**,
- (9) **Ağız dolusu kusmak**,
- (10) **Gözünün birisinde özür olup, abdest aldıktan sonra âhar** (diğer) **gözünden yeni özür zuhur edip** (ortaya çıkıp), **özürlü gözünden gelmek üzere olan necis** (gözdeki akıntı), **özürsüz gözünden de gelmesi**,
- (11) **Burunun deliğinden özürlü olup, abdest aldıktan sonra âhar** (diğer) **deliğinden gözdeki tafsil üzere** (anlatılan durum gibi) **olması**, (diğer burun deliğinden gelen özür, yeni bir akıntı olduğu için abdesti bozar.)
- (12) **Tükürmüş, tükürüğünde kan görmüş, eğer kanda ziyade olursa**, (tükürüğün rengi sararmışsa, abdesti bozar.)
- (13) **Bir şey kendini** (kişiyi) **ısırmış, mahallini** (ısırıldığı yeri) **yoklar** (kontrol eder), **eğer kan bulursa**,
- (14) **Bir yerinde yine yaş kan görmüş ise**,
- (15) **Çıplak hayvan üzerinde dalgın uyuyup, yokuş aşağı inse**, (abdest bozulur. Çünkü bu, kalçaların boşlukta kalıp mafsalların gevşeyerek yellenmesine sebeptir. Ancak düz yolda veya yokuştan aşağıya doğru inerken hayvan üzerinde uyumak abdesti bozmaz. Palanlı ve eğerli hayvan üzerinde hangi şekilde olursa olsun uyumak zarar vermez.)
- (16) **Abdest aldım mı, almadım mı diye şek etmiş** (şüphe etmiş) **ve zannı galibi abdestsizliğe olursa** (yani abdestsiz olduğuna olan inancı fazla ise),

مِزْرَافَلَهْ مِلْمَهْ خَال

(۱۷) اُونْ يَدْنِجِي : اَرَلَرْ عَوْرَتِي جِيلاقْ اِيكْنْ قُوچُوشسه .

(۱۸) اُونْ سَكْرَنْجِي : اَبْدَسْتْ اَعْضَالَرْنَدَنْ بَرِ يَرِي اُونُوتْمَشْ قَنْغِيْسِي اُولْدِيغْنْ

بَلْمَزْ ايسه .

(۱۹) اُونْ طَقُورُنْجِي : بَرِ يَرِنْدَه قَبَارِجِقْ وَاَرْ اِيْمَشْ صِيْقُوبْ جَرَاَحَتْ وَقَانْ

وَصَارِي صُو طَشْرَه جِيْقَسَه .

(۲۰) يِكْرِمَنْجِي : بَرِ يَرِنْدَه يَارَه سِي وَاَرْ اِيْمَشْ اُورْتَا يَرِيْنَه صُو وِيَا قَانْ بَرِ كِمِشْ

صَاغْ يَرِيْنَه بُولَاشْمِشْ ايسه .

(۲۱) يِكْرِمِي بَرِلْجِي : بَرِ يَرَه طَيَانْمِشْ اُويُوشْ اَكْرْ اُولْ يَرْدَنْ اَيِرْلَسَه دُوشَه

جَكْلِيْنْ ايسه .

(۲۲) يِكْرِمِي اِيكْنِجِي : رُكُوعْ وُسْجُودِي اُولَانْ نَمَازْلَرْدَه كَنْدِي يَانْنْدَه كِي

اَشِيْدَه جَكْ قَدَرْ كُولْمَكْ ، اَكْرْ يَالِكِرْ كَنْدِي اَشِيْدَه جَكْ قَدَرْ كُولَرْ ايسه ، يَالِكِرْ

نَمَازِي فَاْسِدْ اُولُورْ ، اَبْدَسْتِي بُوْرُلْمَزْ .

(۲۳) يِكْرِمِي اُوچُنْجِي : صَرَعَه طُوْتْسَه يَاخُودْ بَايِلَسَه .

(۲۴) يِكْرِمِي دُرْدُنْجِي : بُرْنَنْدَنْ قَانْ كَلْمِشْ غُسْلَنْدَه يَوْمَاسِي لَازِمْ اُولَانْ يَرَه اَيِرْسَه

نَمَازْكَ فَرْضِلَرِي

وَدَخِي نَمَازْكَ فَرْضِي اُونْ اِيكِيْدِرْ : يَدِيْسِي طَشْرَه سِنْدَه بَشِي اِيچِنْدَه :

طَشْرَه سِنْدَه اُولَانْ : (۱) حَدَثْدَنْ طَهَارَتْ (۲) نَجَاسْتْدَنْ طَهَارَتْ (۳) سَتْرْ

عَوْرَتْ (۴) اسْتِقْبَالْ قِبْلَه (۵) وَقْتْ (۶) نِيَّتْ (۷) اِفْتِتاحْ تَكْبِيْرِي .

اِيچِنْدَه اُولَانْ : (۱) قِيَامْ (۲) قِرَائَتْ (۳) رُكُوعْ (۴) سُجُودْ (۵) قَعْدَه

اَخِيْرَه دَه تَشْهُدْ مِقْدَارِي اُوْتُورْمُقْ .

- (17) **Erkekler, hanımını çıplakken koçuşsa** (kucaklasa, şehvetten dolayı yaşlık meydana geleceğinden abdesti bozulur.)
- (18) **Abdest azalarından bir yerini unutmuş, hangisi olduğunu bilmezse,**
- (19) **Bir yerinde kabarcık (sivilce) varmış, sıkıldığında cerahat veya kan veya sarı su taşra (dışarı) çıksa,**
- (20) **Bir yerinde yarası varmış, orta yerine su veya kan birleşmiş, sağ(lam) yerine (akıp) bulaşmışsa,**
- (21) **Bir yere dayanmış uyumuş, eğer o yerden ayrılrsa düşecekmiş gibi ise,** (kalçaları da yerde değilse abdesti bozulur. Çünkü gevşeme hali bu şekildeki yaslanma ile son noktasına ulaşmış bulunur.) ¹
- (22) (Baliğ olanın bir kişinin) **rüku ve sücudu olan namazlarda, kendisi ve yanındaki işitecek kadar** (uyku halinde olmaksızın kahkaha ile) **gülmek** (hem namazı hem de abdesti bozulur). ² **Eğer yalnız kendisi işitecek kadar gülerse, yalnız namazı fâsîd olur (bozulur), abdesti bozulmaz.**
- (23) **Sara (hastalığı) tutsa yahut bayılsa,** ³
- (24) **Burnundan kan gelmiş, gusûlde yuması (yıkaması) lazım olan yere (burun kemiğine kadar kan) inerse.**

NAMAZIN FARZLARI

Namazın farzı on ikidir : **Yedisi taşrasında (dışında), beşi içindedir :**

Taşrasında (Dışında) Olanlar: (1) **Hadesten Taharet,** (2) **Necasetten Taharet,** (3) **Setri Avret** (4) **İstikbali Kible,** (5) **Vakit,** (6) **Niyet,** (7) **İftitah Tekbiri.**

İçinde Olanlar : (1) **Kıyam,** (2) **Kıraat,** (3) **Rüku,** (4) **Sücut** (secde etmek), (5) **Ka'de-i ahırada** (son oturuşta) **teşehhût miktân** (tahiyat okuyacak kadar) oturmak.

¹ Uyku ile birlikte his kaybolur. Bu durumda kalçalar boşlukta kalırsa, gevşeme hali sebebi ile yellenme meydana gelebilir. Burada abdestin asıl bozulma sebebi işte bu yellenme halidir. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur : " Göz makatın bağıdır. Gözler uyuduğu zaman bağ çözülmüş olur (ve abdest bozulur). "

² **Kahkaha,** kişinin yakınında bulunanlar tarafından duyulacak şekilde gülmesidir. **Gülmek** ise, yakınların duymadığı, kişinin sadece duyduğu şekildedir. **Tebessür** ise, sesin varlığı söz konusu değildir. Dişler görünse dahi namazı da, abdesti de bozmadır. **Kahkahanın** namazı bozması, namaz kılana bir ceza olması ve tekrarını önlemek içindir. Çünkü **kahkaha** yüce Allah'a niyaz durumuna aykırıdır. Bu kahkahanın kasten ve yanlışlıkla atılmış olması durumu değiştirmez. Ancak küçük çocuğun namazı iptal edilemez. Çünkü küçük çocuk ceza verilecek kimselerden değildir. Namazın dışında kahkaha ile gülmek abdesti bozmadır.

³ Aklın idrak gücünü gideren durumlar abdesti bozar. Uyumak, bayılmak, uyuşturucu kullanmak, akıl hastası olmak, sarhoşluk veya sara nöbeti bunlar arasında sayılabilir. Bu sayılanlar şeyler aklın kaybolmasına sebeptir ki, uykuya kıyasla abdesti bozar.

مِزْرَافِلَیْ عَلَیْ حَالْ

(۱۷) اُونْ یِدِجِی : آرلرْ عَوْرَتِی چِلَاقْ ایکنْ قُوچُوشْسه .

(۱۸) اُونْ سَکِرْجِی : اَبَدِستْ اَعْضَالِرْئِدَنْ بَرْ یِرِیْیِ اُوئُومُشْ قَنْغِیْسِی اُولْدِیغَنْ

بَلْمَزْ اِیْسَه .

(۱۹) اُونْ طُقُورْجِی : بَرْ یِرِندَه قَبَارِجِقْ وَاَرْ اِیْمِشْ صِیْقُوبْ جَرَاَحَتْ وَقَانْ

وَصَارِی صُو طُشْرَه جِیْقَسه .

(۲۰) یِکِرْمِجِی : بَرْ یِرِندَه یَارَه سِی وَاَرْ اِیْمِشْ اُورْتَا یِرِیْنَه صُو وِیَا قَانْ بَرْکِمْشْ

صَاغْ یِرِیْنَه بُولَاشْمِشْ اِیْسَه .

(۲۱) یِکِرْمِی بِرْجِی : بَرْ یِرَه طِیَانْمِشْ اُوئُومُشْ اَکَرْ اُولْ یِرْدَنْ اَیِرْلَسَه دُوشَه

جَکَلِیْنْ اِیْسَه .

(۲۲) یِکِرْمِی اِیکنْجِی : رُکُوغْ وِشْجُودِی اُولَانْ نَمَازْلَرْدَه کَنْدِی یَانْدَه کِی

اَشِیدَه جَکْ قَدَرْ کُولْمَکْ ، اَکَرْ یَالِکِرْ کَنْدِی اَشِیدَه جَکْ قَدَرْ کُولُرْ اِیْسَه ، یَالِکِرْ

نَمَازِی فَاَسِدْ اُولُورْ ، اَبَدِستِی بُولْمَزْ .

(۲۳) یِکِرْمِی اُوچُنْجِی : صَرَعه طُوشْسه یَاخُودْ بَابِلَسَه .

(۲۴) یِکِرْمِی دُرْدُجِی : بُرْئِنْدَنْ قَانْ کَلْمِشْ غُسْلُدَه یُومَاسِی لَازِمْ اُولَانْ یِرَه اِیْتِرْسَه

نَمَازْکْ فَرَضْلی

وَدَحِی نَمَازْکْ فَرَضِی اُونْ اِیْکِیدِرْ : یَدِیْسِی طُشْرَه سِنْدَه بَشِی اِیچِنْدَه :

طُشْرَه سِنْدَه اُولَانْ : (۱) حَدَثْدَنْ طَهَارَتْ (۲) نَحَاسْتْدَنْ طَهَارَتْ (۳) سَتْرْ

عَوْرَتْ (۴) اِسْتِغْبَالْ قِبْلَه (۵) وَقْتْ (۶) نِیْتْ (۷) اِفْتِتَاحْ تَکْبِیرِی .

اِیچِنْدَه اُولَانْ : (۱) قِیَامْ (۲) قِرَآئَتْ (۳) رُکُوغْ (۴) سُجُودْ (۵) قَعْدَه

اَحِیرَه دَه تَشْهَدْ مِقْدَارِی اُولُورْمُقْ .

- (17) Erkekler, hanımını çıplakken koçuşsa (kucaklasa, şehvetten dolayı yaşlık meydana geleceğinden abdesti bozulur.)
- (18) Abdest azalarından bir yerini unutmuş, hangisi olduğunu bilmezse,
- (19) Bir yerinde kabarcık (sivilce) varmış, sıkıldığında cerahat veya kan veya sarı su taşra (dışarı) çıksa,
- (20) Bir yerinde yarası varmış, orta yerine su veya kan birikmiş, sağ(lam) yerine (akıp) bulaşmışsa,
- (21) Bir yere dayanmış uyumuş, eğer o yerden ayrılrsa düşecekmiş gibi ise, (kalçaları da yerde değilse abdesti bozulur. Çünkü gevşeme hali bu şekildeki yaslanma ile son noktasına ulaşmış bulunur.)¹
- (22) (Baliğ olanın bir kişinin) rüku ve sücudu olan namazlarda, kendisi ve yanındaki işitecek kadar (uyku halinde olmaksızın kahkaha ile) gülmek (hem namazı hem de abdesti bozulur).² Eğer yalnız kendisi işitecek kadar gülerse, yalnız namazı fâsit olur (bozulur), abdesti bozulmaz.
- (23) Sara (hastalığı) tutsa yahut bayılsa,³
- (24) Burnundan kan gelmiş, gusüde yuması (yıkaması) lazım olan yere (burun kemiğine kadar kan) inerse.

NAMAZIN FARZLARI

Namazın farzı on ikidir : Yedisi taşrasında (dışında), beşi içindedir :

Taşrasında (Dışında) Olanlar: (1) Hadesten Taharet, (2) Necasetten Taharet, (3) Setri Avret (4) İstikbali Kible, (5) Vakit, (6) Niyet, (7) İftitah Tekbiri.

İçinde Olanlar : (1) Kıyam, (2) Kıraat, (3) Rüku, (4) Sücud (secde etmek), (5) Ka'de-i ahırada (son oturuşta) teşehhüt miktarı (tahiyat okuyacak kadar) oturmak.

¹ Uyku ile birlikte his kaybolur. Bu durumda kalçalar boşlukta kalırsa, gevşeme hali sebebi ile yellenme meydana gelebilir. Burada abdestin asıl bozulma sebebi işte bu yellenme halidir. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur : " Göz makatın bağıdır. Gözler uyuduğu zaman bağ çözülmüş olur (ve abdest bozulur). "

² Kahkaha, kişinin yakınında bulunanlar tarafından duyulacak şekilde gülmesidir. Gülmek ise, yakınların duymadığı, kişinin sadece duyduğu şekildedir. Tebessümde ise, sesin varlığı söz konusu değildir. Dişler görünse dahi namazı da, abdesti de bozmaz. Kahkahanın namazı bozması, namaz kılana bir ceza olması ve tekrarını önlemek içindir. Çünkü kahkaha yüce Allah'a niyaz durumuna aykırıdır. Bu kahkahanın kasten ve yanlışlıkla atılmış olması durumu değiştirmez. Ancak küçük çocuğun namazı iptal edilmez. Çünkü küçük çocuk ceza verilecek kimselerden değildir. Namazın dışında kahkaha ile gülmek abdesti bozmaz.

³ Aklın idrak gücünü gideren durumlar abdesti bozar. Uyumak, bayılmak, uyuşturucu kullanmak, akıl hastası olmak, sarhoşluk veya sara nöbeti bunlar arasında sayılabilir. Bu sayılanlar şeyler aklın kaybolmasına sebeptir ki, uykuya kıyasla abdesti bozar.

طَهْرَه سِنْدَه اُولَا نَلَرُ : (۱) حَدَثْدُنْ طَهَارَتْ

دَحِی حَدَثْدُنْ طَهَارَتْ اَبْدَسْتِی یُوقِ اِیْسَه اَبْدَسْتِ اَلْمَقَه ، جُنُبِ اِیْسَه غُسْلِ اِیْمَکَه اَبْدَسْتِ وَ غُسْلِ اِقْتِضَا اِیْتِدَکَدَه صُو بُولْنَمَزَسَه تَیْمَمِ اِیْمَکَه دِیْرَلَرُ .
حَدَثْدُنْ طَهَارَتْ اُوچ شَیْ اِیْلَه تَمَامْ اُولُورُ :

(۱) اَوَّلِی : اِسْتِنْجَاسِنَه دَقْتِ اِیْمَکَلَه .

(۲) اِیْکَنْجِی : اِسْتِیْرَاسِنَه دَقْتِ اِیْمَکَلَه .

(۳) اُوچُنْجِی : اَبْدَسْتِ اَعْضَالَرِیْنِی یَسَقَه مَدَه وَ بَاشِنَه مَسْحَدَه فَرَضْ اُولَانْ
یِرْلَرْدَه بَرِ یِرْ بَرِ اَقْمَاقْ اِیْلَه .

(۲) نَجَاسْتْدُنْ طَهَارَتْ

نَجَاسْتْدُنْ طَهَارَتْ اُوچ شَیْ اِیْلَه تَمَامْ اُولُورُ :

(۱) اَوَّلِی : نَمَازْ قِیْلَرْکَنْ کِیْدِیْکِی اَتَوَایِنِی نَجَاسْتْدُنْ یَاکْ اِیْمَکَلَه .

(۲) اِیْکَنْجِی : نَمَازْ قِیْلَرْکَنْ بَدَنِی یَاکْ اِیْمَکَلَه .

(۳) اُوچُنْجِی : نَمَازْ قِلْدِیْغِی مَکَانِی یَاکْ اِیْمَکَلَه .

(۳) سَتْرِ عَوْرَتْ

سَتْرِ عَوْرَتْ اُوچ شَیْ اِیْلَه تَمَامْ اُولُورُ :

(۱) اَوَّلِی : اَرِکْکَلَرْ کُوبِکِی اَلْتِنْدُنْ دِیْرِی اَلْتِنَه وَ اَرِنْجَه یَه دَکْ اُولَانْ

اَعْضَالَرِیْنِی اُورْتَمَکْ اِیْلَه .

(۲) اِیْکَنْجِی : حُرَّه خَاثُولَرْ یُوزْ وَ اَلْ وَ اَیَاقْدَنْ مَاعَدَا جُمْلَه بَدَنَلَرِیْنِی

اُورْتَمَکْ وَ کُوسَتْرَمَکْ اِیْلَه .

A- DIŞINDA OLANLAR

(1) HADESTEN TAHARET : Abdesti yok ise abdest almaya, cünüp ise gusül etmeye, abdest veya gusül iktiza ettiğinde (gerektiğinde), su bulunmazsa teyemmüm almağa derler.

Hadesten taharet üç şey ile tamam olur :

- 1- İstincasına dikkat etmek,**
- 2- İstibrasına dikkat etmek,**
- 3- Abdest azalarını yıkamada ve başına mesh (etmek) de ve de farz olan yerlerde (boş) bir yer bırakmamak ile.**

(2) NECASETTEN TAHARET : Necasetten taharet üç şey ile tamam olur :

- 1- Namaz kılarken giydiğı esvabını (elbisesini) necasetten pak (temiz) etmekle.**
- 2- Namaz kılarken bedeni temiz etmekle.**
- 3- Namaz kıldığı mekanı temiz etmekle.**

(3) SETRİ AVRET : Setri avret üç şey ile tamam olur :

- 1- Erkeklerin göbeğı altından dizi altına varıncaya kadar azalarını örtmek ile,**
- 2- Hür kadınlar yüz, el ve ayaktan maada (başka) cümle (bütün) bedenlerini örtmek ve göstermemek ile,**

(۳) اُوچُنْجِي : آزَادَسَرُ جَارِيَه لَرُ اَرَقَه وَكُوِيَكْدَن دِيَزُ اَلْتَه وَارِنْجَه اُورْتَمَكَلَه .

(۴) اسْتَقْبَالَ قُبُلَهُ

استقبال قبلہ اوج شئی ایلہ تمام اولور :

(۱) اَوَّلٰی : قَبْلَهُ يَه طُورِ مَعْلَهُ.

(۲) ایکنجی : نَمَارْكَ تَكْمِیلَتَه قَدَرْ کُو کُسْنِی قِبْلَه دَن آیرْ مَامَقْلَه.

(۳) اَوْجُنْجِي : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكْ دِيَوَانِ مَعْنُويسِنْدَه ذَلِيلُ اَوْلَمَقْ اَيْلَه .

(۵) وقت

وَقْتُ أَوْجِ شَيْءٍ إِلَيْهِ تَمَامٌ أُولُور :

(۱) اَوَّلِي : هَرُ نَمَازِکُ اَوَّلُ وَقْتِنِی بِلْمَکِ ایلَه.

(۲) اِيَكُنْجِي : هَرُ نَمَازُكَ آخِرُ وَقْتِنِي بِلَمَّكَ اِيْلَه .

(۳) اَوْجُنْجِي : نَمَازِی وَقْتُ مَكْرُوهَهُ وَارْدِ مَاقِ اَيْلَه.

(۶) نیت

نَيْتُ أُوجْ شَى ایلَه تَمَامْ اُولُور :

(۱) اَوَّلٰی : قَلْدِیغِ نَمَازُ فَرْضَمِیْدِرْ وَاجِبَمِیْدِرْ سُنَّتَمِیْدِرْ مُسْتَحَبَمِیْدِرْ بِلَمَکْ اَیْلَه.

(۲) ایکنجی : دُنیا اُمورینی قَلْبَنَدَن چِقَار مَغْلَه .

(۳) اَوْحُنْجِي : اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِي كُوْرُمُشْ كِيِي يِلُوْبُ عِبَادَتِ اِيْمَكَلَه.

(۷) اِفْتَاَحْ تَكْبِيْرِي

افتتاحِ تکبیری اُچّ شی ایلَه تَمَام اُولور :

3- Azad edilmemiş cariyeler(in tanınması için, namaz içinde ve dışında başı, kolları ve ayakları hariç,) arka (sırt) ve göbekten diz altına varncaya kadar örtmek ile.

(4) İSTİKBALİ KIBLE : İstikbalî kible üç şey ile tamam olur :

1- Kibleye durmak ile.

2- Namazın tekmiline (bitimine) kadar göğsünü kiblede ayırmamak ile.

3- Allahü azimüşşan'ın divan-ı mânevisinde (manevi huzurunda aciz, zavallı, biçare bir kimse olduğunu bilip) zelil olmak (tevazu ve edep ile durmak) ile.

(5) VAKÎT : Vakit üç şey ile tamam olur :

1- Her namazın evvel (başlangıç) vaktini bilmek ile.

2- Her namazın âhir (bitiş) vaktini bilmek ile.

3- Namazı mekruh vakte vardırmamak ile.

(6) NİYET : Niyet üç şey ile tamam olur :

1- Kıldığı namaz farz mıdır, vacip midir, sünnet midir, müstehab mıdır? bilmekle.

2- Dünya umûrunu (işlerini) kalbinden çıkarmak ile.

3- Allahü azimüşşan'ı görüyormuş gibi ibadet edip bilmekle.

(7) İFTİTAH TEKBİRİ : İftitah tekbiri üç şey ile tamam olur :

مِزْرَاقِلَیْ یِلَهْ خَالْ

(۳) اُوچُنْجِی : طُمَانِیْنَتْ اُوْزْرَهْ طُوْرْمُقْ ایلَهْ .

(۴) سَحْدَهْ

سَحْدَهْ اُوچْ شَیْ ایلَهْ تَمَامْ اُولُوْر :

(۱) اَوَّلِی : سَحْدَهْ یَه سُنَّتْ اُوْزْرَهْ وَاْرْمُقْ ایلَهْ .

(۲) اِیْکُنْجِی : بُورُنِی ایلَهْ اَلْنِی بَرَاْبَرْ اُولْمُقْ ایلَهْ .

(۳) اُوچُنْجِی : طُمَانِیْنَتْ اُوْزْرَهْ اُولْمُقْ .

(۵) قَعْدَهْ اَخِیْرَهْ

قَعْدَهْ اَخِیْرَهْ اُوچْ شَیْ ایلَهْ تَمَامْ اُولُوْر :

(۱) اَوَّلِی : اَرْمَکْکَلَرْ صَاغْ اَیَاغِی دِیْکُوبْ صُولْ اَیَاغِی اُوْزْرِیْنَهْ اُوْتُوْرْمُقْ ایلَهْ

وَخَاثُوْلَرْ مَقْعَدِیْ یَرَهْ قُیُوبْ اَیَاقْلَرِیْنِی صَاغْ طَرَفِیْنْدَنْ جِیْقَارْمُقْ ایلَهْ .

(۲) اِیْکُنْجِی : تَحِیَّاتِی تَعْظِیْمْ اُوْزْرَهْ اُوْقْمُقْ .

(۳) اُوچُنْجِی : قَعْدَهْ اَخِیْرَهْ دَهْ صَلَوَاتْ وَ دَعَا اُوْقْمُقْ ایلَهْ .

نَمَازْکْ کِمَالِیْ مَرْتَبَهْ قَبُولْ اُولْمَاسِنْکْ شَرْطَلَرِیْ

وَ دَخِی نَمَازْکْ کِمَالِیْ مَرْتَبَهْ قَبُولْ اُولْمَاسِنْکْ شَرْطِی : خُشُوْعْ ، وَتَقْوَى ، وَمَا

لَا یَعْنِیْ یِی تَرْکْ ، وَتَرْکْ کَسَلْ ، وَ اَبْدَادْ .

(۱) خُشُوْعْ : اللّٰهْ عَظِیْمُ الشَّانْدَنْ خَوْفْ اِیْتْمَکَهْ .

(۲) تَقْوَى : طَقُوْرْ اَعْضَاسِیْنِی حَرَامْدَنْ وَ مَکْرُوْهْدَنْ حِفْظْ اِیْتْمَکَهْ .

(۳) وَمَا لَا یَعْنِیْ یِی تَرْکْ : دُیَاسِنَهْ وَ اَخِرَّتَهْ یَرَامِیَانْ صُحْبَتِی تَرْکْ اِیْتْمَکَهْ .

(۴) وَتَرْکْ کَسَلْ : نَمَازْکْ اَفْعَالِیْ اَدَاَدَهْ اَوْشَنْمَکَلِکِی تَرْکْ اِیْتْمَکَهْ .

3- Tumaninet (kalp rahatlığı) üzere durmak.

(4) SECDE . Secde üç şey ile tamam olur :

1- Secdeye sünnet üzere varmak ile.

2- Burnu ile alnı beraber olmak ile.

3- Tumaninet (kalp rahatlığı) üzere olmak.

(5) KADE-İ AHİRE : Ka'de-i ahîre üç şey ile tamam olur :

1- Erkekler sağ ayağını dikip sol ayağı üzerine oturmak ile. Kadınlar makatını yere koyup ayaklarını sağ tarafından çıkarmak ile.

2- Tahıyyatı (ettehiyyatü duasını) tazim (riayet etmek) üzere okumak ile.

3- Ka'de-i ahîrede salavat ve dua okumak ile.

NAMAZIN KEMALİ MERTEBEDE KABUL OLMASININ ŞARTLARI

Namazın kemali mertebede (en yüksek derecede) kabul olmasının şartı, huşu, takva, mâlâyânî'yi terk, terk-i keşl terk ve ibdad. Bu sayılanlar namazın tastamam ve doğru bir şekilde olmasının şartlarıdır :

1. HUŞU : Allahü azimüşşan'dan havf etmeye (korkmağa).

2. TAKVA : Dokuz azasını (iki el, iki ayak, iki göz, iki kulak ve dilini) haramdan ve mekruhtan korumak.

3. MÂLÂYANÎ-Yİ TERK: Dünyasına ve âhiretine yaramayan sohbeti terk etmektir.

4. TERK-İ KEŞL : Namazın ef'âlini eda da (namazın fiillerini işlerken) üşenmekliği terk etmek ile.

(۵) وَأَبْدَاذ : أَذَانِ مُحَمَّدِی اُوقُونْدِیغِی وَقِیتْ هَرِّ ایشِی تَرُکْ ایدُوبْ جَمَاعَتَه مُدَاوَمَتِ ایتْمَکَه دِیرْلَر .

نَمَازْکِ اِیچِنْدَه رِعَايَتِی اَهَمْ اُولَانْ شِیلَر

نَمَازْکِ اِیچِنْدَه رِعَايَتِی اَهَمْ اُولَانْ اَلَّتِی شِی بُولَرْدِر : اِخْلَاصْ ، تَفْکُرْ ، خَوْفْ ، رَجَا ، رُؤِیتِ تَقْصِیرْ ، مُجَاهَدَه .

(۱) اِخْلَاصْ : عَمَلِنْدَه خُلُوصْ ایتْمَکَه .

(۲) تَفْکُرْ : نَمَازْ اِیچِنْدَه اُولَانْ مَسْئَلَه لَرِی دُوشْتَمَکَه .

(۳) خَوْفْ : اَللّهُ عَظِیمُ الشَّانْدَنْ قُورْقَمَه .

(۴) رَجَا : اَللّهُ عَظِیمُ الشَّانِکْ رَحْمَتِی اُمَماغَه .

(۵) رُؤِیتِ تَقْصِیرْ : کَنْدُوبِی تَقْصِیرَاتِ اُوزَرَه بِلْمَکَه .

(۶) مُجَاهَدَه : نَفْسِلَه وَشَیْطَانِ ایلَه جَنکِ ایتْمَکَه دِیرْلَر .

أَذَانِ مُحَمَّدِی اُوقُونْدُقْدَه اِسْرَافِیلُ ^{عَلَيْهِ السَّلَامُ} صُورِی اُوفُورَه دِیو ، وَأَبْدَسْتَه قَالْقَارْکَنْ قَبْرِمَدَنْ قَالْقِیُورْمْ دِیو ، جَامِعَه کِیدَرکَنْ مَحْشَرْ یَرِینَه کِیدَه یُورْمْ دِیو ، مُؤَذِّنْ اِقَامَتِ ایدُوبْ جَمَاعَتِ صَفْ اُولُورکَنْ بُو اِنْسَانِ مَحْشَرْ یَرِنْدَه یُوزِیکَرْمِی صَفْ اُولُوبْ سَکْسَانِ صَفِی بَرْمْ یِیغَمْبَرِیمْزِکْ وَقِرْقِ صَفِی سَائِرْ یِیغَمْبَرْلَرِکْ اُمْتَلَرِی اُولَسَه کَر کَدِرْ دِیو ، اِمَامَه اُولِدُقْدَنْصُکْرَه اِمَامْ فَاتِحَهءِ شَرِیفَه یِی اُوقُورْکَنْ صَاغَمْدَه جَنَّتْ ، صُولَمْدَه جَهَنَّمْ ، اَکْسَمْدَه عَزْرَائِیلْ ، قَارْشُومْدَه بَیْتُ اَللّهِ ، اُوکُومْدَه قَبْرِ ، اَیَاغِمْ اَلتِنْدَه صِرَاطْ .

5. İBDAD : Ezân-ı Muhammedî okunduğu vakit, her işi terk edip, cemaate müdavemet (devam) etmeğe derler.

NAMAZIN İÇİNDE UYULMASI MÜHİM OLAN ŞEYLER

Namazın içinde riâyet-i mühim (uyulması mühim) olan altı şey şunlardır: İhlas, Tefekkür, Havf, Recâ, Rüyat-i Taksir, Mücahede.

1. İHLAS : Amelinde hulûs etmeğe (samimi olmaya).
2. TEFEKKÜR: Namaz içinde olan meseleleri (namaza başlamadan önce) düşünmeğe.
3. HAVF : Allahü azimüşşan'dan korkmağa.
4. RECÂ : Allahü azimüşşan'ın rahmetini ummaya.
5. RÜYET-İ TAKSİR : Kendini (Allah katında) taksirat üzere (kusurlu) bilmeğe.
6. MÜCAHEDE : Nefis ve şeytanla cenk (mücadele) etmeğe derler.

Ezan-ı Muhammedî okunduğunda, İsrail (Aleyhi's-Selam) Suru üfürüyor diye, abdeste kalkarken kabrimden kalkıyorum diye, camiye giderken mahşer yerine gidiyorum diye, müezzin ikamet edip, cemaat saf saf olurken bu insanlar mahşer yerinde yüz yirmi saf olup seksen safı bizim Peygamberimiz (Salallahü Aleyhi ve Sellem)'in, kırk safı diğer Peygamberlerin (Aleyhimü's-Selam) ümmetleri olsa gerektir diye; Imama uyduktan sonra imam Fatiha-i Şerife'yi okurken sağımda cennet, solumda cehennem, ensemden Azrail (Aleyhi's-Selam), karşımda Beytullah, önümde kabir, ayağımın altında Sırat köprüsü...

عَجَبًا بِنِمِّ سُؤَالِهِمْ آسَانُ أُولُورُمِي ؟ اِيْتِدِيكُمُ عِبَادَتِ آخِرْتَدَه بَاشِمَه تَاجُ
وَيَانِمَه يُولْدَاش وَقَبِرْمَدَه چِرَاغُ أُولُورُمِي ؟ يُوخْسَه قَبُولُ أُولْمَيُوبُ ، اَسْكِ بَزْ
كِيي يُوْرِيْمَه أُولُورُمِي دِيُو تَفَكُّرُ اِيْتِمَك كَرَكُ .

نَمَازُكُ وَاجِبِلَرِي

وَنَمَازُكُ وَاجِبِلَرِي يَكْرُمِي بِرُ قَدَرُ بَيَانُ أُولْمُشْدُرُ :

- (۱) أَوَّلِي : اِمَامُكُ اَرْقَه سِنْدَه سُبْحَانُكُ دَنْ غَيْرِي بِرُ شَيْ اُوقُمُقُ .
- (۲) اِيكِنجِي : اِمَامُ وَيَالِكِرْ قِلَانُ فَرَضْلَرِكُ اِيكِي رَكْعَتِنْدَه وَسَائِرُ نَمَازْلَرِكُ
هَرُ رَكْعَتِنْدَه بِرُ كَرَه فَاتِحَه شَرِيْفَه اُوقُمُقُ .
- (۳) اُوچُنجِي : دُرْتُ وَ اُوچُ رَكْعَتْلِي فَرَضْلَرِكُ اِيكِي اَوَّلَكِي رَكْعَتْلَرِنْدَه وَسَائِرُ
نَمَازْلَرِكُ هَرُ رَكْعَتِنْدَه ضَمَّ سُوْرَه اِيْتِمَكُ .
- (۴) دُرْدُنجِي : اُوچُ وَدُرْتُ رَكْعَتْلِي فَرَضْلَرِنْدَه فَاتِحَه شَرِيْفَه بِي اِيكِي اَوَّلَكِي
رَكْعَتْلَرِنْدَه تَخْصِيصُ اِيْتِمَكُ .

- (۵) بَشْنَجِي : بِرُ فَرَضْدَنْ بِرُ فَرَضْنَه اِنْتِقَالَ اِيْتِمَكُ .
- (۶) اَلْتِنجِي : فَاتِحَه بِي سُوْرَه دَنْ اَوَّلُ اُوقُمُقُ .
- (۷) يَدِلْنَجِي : قَعْدَه اُولَادَه اُوْتُورُمُقُ .
- (۸) سَكَزْنَجِي : قَعْدَه اُولَادَه تَحِيَّاتُ اُوقُمُقُ .
- (۹) طُقُورُنْجِي : قَعْدَه آخِرَه دَه تَحِيَّاتُ اُوقُمُقُ .
- (۱۰) اُونُنْجِي : سَلَامُ لَفْظِي اِيْلَه نَمَازْدَنْ چِيَقْمُقُ .
- (۱۱) اُونُ بِرُنْجِي : صَلَاتُ وِيزْدَه قُنُوتُ دُعَاسِيْنِي اُوقُمُقُ .
- (۱۲) اُونُ اِيكِنْجِي : بِيْرَامُ نَمَازِيْنِي قِلَارُكَنْ زَانْدُ اُولَانُ تَكْبِيْرِي اَلْمَقُ .

Acaba benim suâlim (hesabım) âsan (kolay) olur mu? Yaptığım ibadet, âhirette başıma taç ve yanıma yoldaş ve kabrimde çırağ (kandil) olur mu? Yoksa kabul olmayıp, eski bez gibi yüzüme vurulur mu? diye tefekkür etmek gerekmektedir.

NAMAZIN VACİPLERİ

Namazın vacipleri yirmi bir kadar beyan olmuştur :

- (1) İmamın arkasında Sübhaneke'den gayrı (başka) bir şey okumamak.
- (2) İmam veya yalnız kılının, farzların (ilk) iki rekatında, sâir (diğer) namazların her rekatında birer kere Fatiha-i Şerife okumak.
- (3) Dört ve üç rekatlı farzların iki evvelki rekatlarında ve sâir (diğer) namazların her rekatında zammı sure okumak.
- (4) Dört ve üç rekatlı farzlarda Fatiha-i Şerife'yi, iki evvelki rekatlarda tahsis etmek.
- (5) Bir farzdan bir farza intikal etmek (geçiş yapmak).
- (6) Fatiha'yı (zammı) sureden evvel okumak.
- (7) Ka'de-i Ula'da oturmak.
- (8) Ka'de-i Ula'da tahiyyat okumak.
- (9) Ka'de-i ahîre'de tahiyyat okumak.
- (10) Selam lafzı ile namazdan çıkmak.
- (11) Vitir namazında kunut duası okumak.
- (12) Bayram namazını kılarken, zait olan tekbirleri almak.

مَزْرَاقُلَى عَلَمَ حَالٍ

- (۱۳) اُونْ اُوچُنْجِي : اخفَا ايله اُوغُونَه جَقْ يَرْدَه اخفَا ايله اُوغُمَقْ .
 (۱۴) اُونْ دُرْدُنْجِي : جَهْر ايله اُوغُونَه جَقْ يَرْدَه جَهْر ايله اُوغُمَقْ .
 (۱۵) اُونْ بَشْنَجِي : تَعْدِيلِي آرْكَانْ اُوزْرَه قِلْمَقْ .
 (۱۶) اُونْ اَلْتِنْجِي : كَنْدِي نَمَازْدَه اُوغُورْسَه يَاخُودْ اِمَامِنْدَن اَشِيدِرْسَه ،
 تِلَاوَتْ سَحْدَه سِيْن اَيْنَمَكْ .

- (۱۷) اُونْ يَدُنْجِي : اِقْتِضَا اَيْنَمِش ايسَه سَحْدَه سَهْو اَيْنَمَكْ .
 (۱۸) اُونْ سَكِرْنَجِي : دُرْت رَكْعَتْ اُولَانْ فَرْضَلَرْدَه قَعْدَه اُولَادَه نَحِيَّاتْ
 اُوغُودُقْدَنْصُكْرَه اَكْلَنْمِيُوبْ قَالَقْمَقْ .
 (۱۹) اُونْ طُقُوزُنْجِي : هَر حَلْدَه اِمَامَه تَابِعْ اُولَمَقْ .
 (۲۰) يِكِرْمَنْجِي : عُدْرِي يُوغِيَكَنْ فَرْضَلَرِي جَمَاعَتْلَه قِلْمَقْ ، بِرْ قَوْلَه كُورَه .
 (۲۱) يِكِرْمِي بِرْنَجِي : قُرْبَانْ بِيْرَامِنَكْ عَرَفَه سِيْنَكْ صَبَاحْ نَمَازِنْدَن دُرْدُنْجِي
 كُونُكْ اِيَكْنِدِي نَمَازِيْنَه قَدَرْ فَرْضَلَرِكْ عَقِيْبِنْدَه تَكْبِيْر اَلْمَقْ .

نَمَازَكْ سُنْتَلَرِي

وَدْعِي نَمَازَكْ اُولُوزْ دُرْت قَدَرْ سُنْتَلَرِي بِيَّانْ اُولُوزْ :

- (۱) اُولِي : مِسْوَكَ طُوئْنَمَقْ .
 (۲) اِيَكْنَجِي : اِفْتِتَاحْ تَكْبِيْرِنْدَه وَوَرْتِكْ قُتُوتْ تَكْبِيْرِنْدَه اَللَرِيْنْ قَوْلَقَلَرِيْنَه وَعُورْتَلَرْ
 اُولُوزْ بَرَابَرِيْنَه قَالْدِرْمَقْ .
 (۳) اُوچُنْجِي : اِفْتِتَاحْ وَقُتُوتْ تَكْبِيْرَلَرِنْدَه اَوْجَلَرِيْنِي قِبْلَه يَه تَوَجُّه اَيْنْدِرْمَكْ .
 (۴) دُرْدُنْجِي : قِيَامِنْدَه اَللَرِيْنْ بَاغْلَمَقْ .
 (۵) بَشْنَجِي : صَاغْ اَلْيِنِي صُولْ اَلِي اُوزَرِيْنَه قُومَقْ .

- (13) İhfâ (gizli) ile okunacak yerde ihfâ ile okumak.
- (14) Cehr (âşikâre) ile okunacak yerde cehr ile okumak.
- (15) Tadili erkan üzere kılmak.
- (16) Kendi namazda okursa yahut imamından işitirse, tilavet secdesini etmek.
- (17) İktiza etmişse (gerekmişse), sehiv secdesi yapmak.
- (18) Dört rekat olan farzlarda, ka'de-i ula'da tahiyattan sonra beklemeyip kalkmak.
- (19) Her durumda imama tabi olmak.
- (20) Özü yok ise -blr kavle göre - farzları cemaat ile kılmak. (Bu durum, Hanefî mezhebine göre sünnettir.)
- (21) Kurban bayramının arifesinde sabah namazından, dördüncü günün ikindi namazına kadar farzların akabinde (peşinden teşrik) tekbir almak.

NAMAZIN SÜNNETLERİ

Namazın otuz dört kadar sünnetleri beyan olunur :

- (1) Misvak tutunmak (kullanmak).
- (2) İftitah tekbirinde ve vitrin kunut tekbirinde ellerini kulaklarına ve kadınların ise omuz beraberine (hizasına) kaldırmak.
- (3) İftitah ve kunut tekbirlerinde avuçlarını kibleye teveccüh ettirmek (yöneltmek).
- (4) Kıyamda ellerini bağlamak.
- (5) Sağ elini sol eli üzerine koymak.

- (٦) اَلْتَسْبِيحُ : اَرَلَرْ كُوْبَكْنَدَن اَشَاغِي وَعَوْرَتَلَرْ كُوْكْسِي بَرَايَرِيْنَه بَاغْلَمَقْ .
- (٧) يَدِلْجِي : هَرْ نَمَازْكَ اَوَّلْكِ رَكْعَتِنْدَه اِمَامْ اَوَّلُسُونْ جَمَاعَتْ اَوَّلُسُونْ يَالِكِرْ اَوَّلُسُونْ سُبْحَانَكَ اَوْقُمَقْ .
- (٨) سَكِرْئُجِي : اِمَامْ وَ يَالِكِرْ قِلَانْ هَرْ اَوَّلْكِ رَكْعَتِنْدَه سُبْحَانَكَ دَنْصُكْرَه اَعُوذْ اَوْقَوْمَقْ .
- (٩) طُقُوْرْئُجِي : كَذَالِكَ اِمَامْ وَيَالِكِرْ قِلَانْ جُمْلَه رَكْعَتَلَرْدَه فَاتِحَه شَرِيْفِكَ اَوَّلِنْدَه بَسْمَلَه شَرِيْفَه اَوْقَوْمَقْ .
- (١٠) اَوْنُجِي : اِمَامْ "وَلَا الضَّالِّينَ" دِيْدِكْدَه اِمَامْ وَجَمَاعَتْ وَيَالِكِرْ قِلَانْ كَنْدُوسِي فَاتِحَه شَرِيْفَه يِي بَتُوْرْدِكْدَه يَابْجَه جِقْ اَمِيْنْ دِيْمَكْ .
- (١١) اُونْ بِرْئُجِي : قِيَامْدَن رُكُوْعَه اِيْنَرْ اِيَكْنْ تَكْبِيْرُ الْمَقْ .
- (١٢) اُونْ اِيَكْنُجِي : رُكُوْعَدَه اَلَّلَرِيْنْ دِيْزَلَرِيْنِكَ اُوْرَزِيْنَه قُيُوبْ يَارْمَقْلَرِيْنْ اِيْحَقْ .
- (١٣) اُونْ اَوْجُنْجِي : رُكُوْعَدَه اُوْجْ كَرَه "سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْمَ" دِيْمَكْ .
- (١٤) اُونْ دُرْدُئُجِي : رُكُوْعَدَه بِلِي اَيْلَه بَاشِي بَرَايَرْ طُوْرْمَقْ .
- (١٥) اُونْ بَشِنْجِي : اِمَامْ وَ يَالِكِرْ قِلَانْ رُكُوْعَدَن قَالْقَارَكْن "سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَه" دِيْمَكْ .
- (١٦) اُونْ اَلْتَسْبِيحُ : جَمَاعَتْ اَيْلَه وَ يَالِكِرْ قِلَانْ رُكُوْعَدَن قَالْقَدْقَدْنُصُكْرَه "رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ" دِيْمَكْ .
- (١٧) اُونْ يَدِلْجِي : قِيَامْدَن سَخْدَه يِه اِيْتَرَكْن "اَللّٰهُ اَكْبَرُ" دِيْمَكْ .
- (١٨) اُونْ سَكِرْئُجِي : سَخْدَه دَه اُوْجْ كَرَه "سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلَى" دِيْمَكْ .
- (١٩) اُونْ طُقُوْرْئُجِي : اَوَّلْكِ سَخْدَه دَن قَالْقَارْ اِيَكْن "اَللّٰهُ اَكْبَرُ" دِيْمَكْ .
- (٢٠) يَكِرْمِنْجِي : اِيَكْنُجِي سَخْدَه يِه اِيْتَرْ اِيَكْن "اَللّٰهُ اَكْبَرُ" دِيْمَكْ .

- (6) Erkekler (ellerini) göbeğinden aşağı, kadınlar göğsü beraberine (hizasına el) bağlamak.
- (7) İmam olsun, cemaat olsun, yalnız olsun her namazın evvelki rekatlarında Sübhaneke okumak.
- (8) İmam ve yalnız kılan, her evvelki rekatlarda Sübhaneke'den sonra Euzü okumak.
- (9) Kezâlik (aynı şekilde) imam ve yalnız kılan, cümle (bütün) rekatlarda, Fatiha-i Şerife'nin evvelinde Besmele-i şerife okumak.
- (10) İmam (وَلَا الصَّالِينَ) dediğinde - imam, cemaat ve yalnız kılanın kendisi - Fatiha'yı Şerife'yi bitirdiğinde yapcacak (yavaşça) "Âmin" demek.
- (11) Kıyamdan rükua inerken tekbir almak.
- (12) Rükuda ellerini dizlerin üzerine koyup parmaklarını açmak.
- (13) Rükuda üç kere (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) demek.
- (14) Rükuda beli ile başı beraber (aynı seviyede) durmak.
- (15) İmam ve yalnız kılan, rükudan kalkarken (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) demek.
- (16) Cemaat ile ve yalnız kılan, rükudan kalktıktan sonra (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) demek.
- (17) Kıyamdan secdeye inerken (اللَّهُ أَكْبَرُ) demek.
- (18) Secdede üç kere (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) demek.
- (19) Evvelki secdeden kalkarken (اللَّهُ أَكْبَرُ) demek.
- (20) İkinci secdeye inerken (اللَّهُ أَكْبَرُ) demek.

- (٢١) يَكْرِمِي بَرْنَجِي : بَرْنَجِي سَجْدَه دَه آل يَارْمَقَلَرِي بِيْتَشْدِرْمَك .
- (٢٢) يَكْرِمِي اِيَكْنَجِي : اَرَلَر سَجْدَه دَه دِيَرِي اُوزَرِيَنه سَجْدَه اِيْدُوب اُولُقَلَرِيَنِي قَارِنْدَن ايرَمَق ، وَخَاتُونلَر اُولُقَلَرِيَنِي قَارِنَه يَپِشْدِرْمَق .
- (٢٣) يَكْرِمِي اُوچُنَجِي : اِيَكْنَجِي سَجْدَه دَن قَالَقَار اِيَكْن " اَللّهُ اَكْبَر " دِيْمَك .
- (٢٤) يَكْرِمِي دُرْدُلُجِي : صَاغ اَيَاغْنِي دِيكُوب صُول اَيَاغْنِك اُوزَرِيَنه اُوْتُورْمَق ، اَرَكْكلَرَه كُورَه . نَنه كِيْم يُوْقَارُودَه كِيچِي .
- (٢٥) يَكْرِمِي بَشْنَجِي : قَعْدَه اَخِيَرَه دَه صَلَوَات دُعَاسِيْن اُوقْمَق .
- (٢٦) يَكْرِمِي اَلْتَنَجِي : صَاغ يَانَنه وَصُولَنه سَلَام وِيرِرْكَن بَاش چَوِيرْمَك .
- (٢٧) يَكْرِمِي يِدِلُجِي : تَحِيَّاتَدَه اَللَرِيْن دِيَزَلَرِيْنِك اُوچَنه بَرَابَر طُوتُوب يَارْمَقَلَرِيَن كَنْدِي حَالَنه بَرَاَقْمَق .
- (٢٨) يَكْرِمِي سَكْرِلُجِي : سَجْدَه دَه اَللَرِي وَيَاق يَارْمَقَلَرِيَنِي قِبْلَه يَه چَوِيرْمَك .
- (٢٩) يَكْرِمِي طُقُوزُلُجِي : سَجْدَه يَه وَارْدَقَدَه اَللَرِيَنِي قُولُقَلَرِيَنه بَرَابَر طُوتُومَق .
- (٣٠) اُوْتُوزُلُجِي : يَدِي اَعْضَا اُوزَرِيَنه سَجْدَه قِلْمَق .
- (٣١) اُوْتُوز بَرْنَجِي : دُرْت رَكْعَت اُولَان فَرْضَلِرِك صُوك رَكْعَتَلَرِنْدَه يَالِكِر فَاتَحَه شَرِيْفَه اُوقْمَق .
- (٣٢) اُوْتُوز اِيَكْنَجِي : سُنَّت شَرِيْفَه اُوزَرَه اَذَان مُحَمَّدي اُوقْمَق .
- (٣٣) اُوْتُوز اُوچُنَجِي : جَمَاعَتْلَه اُولُسُون يَالِكِر اُولُسُون فَرْضَلَرَدَه اِقَامَت اِيْتْمَك .
- (٣٤) اُوْتُوز دُرْدُلُجِي : اِمَام اُولَان اَدَم نَمَازَدَنْصُكْرَه يُوْرِيَنِي جَمَاعَتَه دُونْدِرْمَك .

- (21) Secdede el parmaklarını bitişirmek.
- (22) Erkekler secdede dizi üzerine secde edip, uyluklarını karnından ayırmak ve kadınlar uyluklarını karnına yapıştırmak.
- (23) İkinci secdeden kalkarken (اللَّهُ أَكْبَرُ) demek.
- (24) (Erkeklerin) sağ ayağını dikip sol ayağının üzerine oturmak. Nitekim (bununla ilgili bilgi) yukarıda geçti.
- (25) Ka'de-i ahîre'de salavat duasını okumak.
- (26) Sağ yanına ve soluna selam verirken başını (omuzu görecektir şekilde) çevirmek.
- (27) Tahiyatta ellerini dizlerinin ucuyla beraber tutup, parmakları kendi haline bırakmak.
- (28) Secdede elleri ve ayak parmakları kibleye çevirmek.
- (29) Secdeye vardığında ellerini kulaklarına beraber (hizasında) tutmak.
- (30) Yedi âzâ (iki el, iki düz, iki ayak ve yüz) üzerine secde etmek.
- (31) Dört rekatlı farzların son rekatlarında, yalnız Fatiha-i Şerife okumak.
- (32) Sünneti şerife üzere Ezan-ı Muhammedî okumak.
- (33) Cemaatte olsun yalnız olsun, farzlarda ikamet etmek (getirmek).
- (34) İmam olan kişi, namazdan sonra yüzünü cemaate döndürmek.

نَمَازُكَ مُسْتَحْبِلِي

وَدَخِي نَمَازُكَ أَوْنَ الْتِي قَدَرُ مُسْتَحْبِلِي يَبَانُ أُولُتُورُ :

(١) أُولِي : مُؤَدَّنُ إِقَامَتِهِ " حَى عَلَى الصَّلَاةِ " دِيدِيكِي زَمَانُ جَمَاعَتُ أَكَلْمِيُوبُ قَالَقَمَقُ .

(٢) اِيكِنَجِي : اِفْتِتَاحُ وَوِثْرُكُ قُنُوتُ تَكْبِيرُ لِرِنْدَه اَرَكْكَلَرُ بَاشُ يَارْمَاغِي قُولَاغِينِكُ يَوْمُشَاغَنَه طُوقُنْدُرْمَقُ .

(٣) اُوچُنَجِي : قِيَامَتَه اَللَرِينِي بَاغْلِدِقَدَه بِيَلِكِينِي يَكْجِه طُومُتْكَ .

(٤) دُرْدُلْجِي : قِيَامَتَه سَجْدَه يَرِينَه بَاقَمَقُ .

(٥) بَشِنَجِي : رُكُوعَدَه وَسَجْدَه دَه بَشُ يَا يَدِي كَرَه تَسْبِيحُ اِيْتَمَكُ .

(٦) اَلْتَنَجِي : رُكُوعَدَه اَيَاقُ اوزَرِينَه نَظَرُ اِيْتَمَكُ .

(٧) يَدِنَجِي : بُورِنْدَنُ اَوَّلُ اَلِينِي يَرَه قُويْمَقُ .

(٨) سَكَزِنَجِي : سَجْدَه دَه بُورِنِينِكُ اِيكِي يَانَنَه نَظَرُ اِيْتَمَكُ .

(٩) طُقُوزُنَجِي : سَلَامُ وَبِرِرْكَنُ اُومُوزُ بَاشِنَه نَظَرُ اِيْتَمَكُ .

(١٠) اُولُنَجِي : اِمَامِكُ صُولِنْدَه اُولَانُ كِيْمَسَه سَلَامُ وَبِرِرْكَنُ اِمَامَه وَحَفَظَه مَلَكْلَرِينَه وَجَمَاعَتَه نَيْتُ اِيْتَمَكُ .

(١١) اُونُ بَرِنَجِي : اِمَامِكُ صَاغِنْدَه اُولَانُ كِيْمَسَه حَفَظَه مَلَكْلَرِينَه وَجَمَاعَتَه نَيْتُ اِيْتَمَكُ .

(١٢) اُونُ اِيكِنَجِي : صَاغِنْدَه وَصُولِنْدَه كِيْمَسَه يُوغِيْسَه اَلْحَقُ حَفَظَه مَلَكْلَرِينَه نَيْتُ اِيْتَمَكُ .

(١٣) اُونُ اُوچُنَجِي : نَمَازُ اِيْمِنْدَه دَرِينِي سِلْمَمَكُ

NAMAZIN MÜSTEHABLARI

Namazın on altı kadar müstehabları beyan olunur :

- (1) Müezzîn ikamette (حَيُّ عَلَى الصَّلَاةِ) dediği zaman, cemaat eğlenmeyip (beklemeyip) kalkmak.
- (2) İftitah ve vitrin kunut tekbirlerinde erkekler baş parmağını kulağının yumuşağına dokundurmak.
- (3) Kıyamda ellerini bağladığında bileğini pekçe (sıkıca) tutmak.
- (4) Kıyamda secde yerlerine bakmak.
- (5) Rükuda ve secdede beş yada yedi kere tesbih yapmak.
- (6) Rükuda ayak (parmakları) üzerine nazar etmek (bakmak).
- (7) (Secdeye varırken) burnundan evvel elini yere koymak.
- (8) Secdede burnunun iki yanına nazar etmek (bakmak).
- (9) Selam verirken omuz başına nazar etmek (bakmak).
- (10) İmamın solunda olan kimse, selam verirken imama, hafaza meleklerine ve cemaate niyet etmek.
- (11) İmamın sağında olan kimse, (selam verirken) hafaza meleklerine ve cemaate niyet etmek.
- (12) (İmamın) sağında ve solunda kimse yoksa ancak hafaza meleklerine niyet etmek (suretiyle selam vermek).
- (13) Namaz içinde terini silmemek.

مِزْرَافْلِي عَلَمَ خَال

(١٤) اُون دُرْدُنْجِي : اُو كَسْرُو كِي تَرَك اِيْتَمَك .

(١٥) اُون بَشْنَجِي : اَسْنَمَكِي تَرَك اِيْتَمَك .

(١٦) اُون اَلْتَنَجِي : تَحِيَّاتِه اُو تُوْر دُفْدَه اُو يَلْقَلِرِي اُو زَرِيْنَه بَاقَمَق .

نمازك آدابِلَرِي

(١) اَوَّلِي : يَالِكَز قَلْمِشْ يَاخُوْد اِمَام اِيْلَه قَلْمِشْ سَلَامِك عَقِيْنْدَه " اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ " دِيْمَك .

(٢) اِيَكْنَجِي : آيَه الْكُرْسِي اُوْقَمَق .

(٣) اُوچُنْجِي : اُو تُوْر اُوچ كَرَه " سُبْحَانَ اللّٰهُ " دِيْمَك .

(٤) دُرْدُنْجِي : اُو تُوْر اُوچ كَرَه " اَلْحَمْدُ لِلّٰهُ " دِيْمَك .

(٥) بَشْنَجِي : اُو تُوْر اُوچ كَرَه " اَللّٰهُ اَكْبَرُ " دِيْمَك .

(٦) اَلْتَنَجِي : بَر كَرَه " لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَه لَا شَرِيْكَ لَه ، لَه الْمُلْكُ وَلَه الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْر " دِيْمَك .

(٧) يَدِلْجِي : اَللّٰهِيْنِيْ قِبْلَه دُعَا اُولَانْ عَرْشَه قَالْدِيْرُوْبْ خُلُوصْ اُو زَرَه دُعَا اِيْتَمَك

(٨) سَكِرْجِي : جَمَاعَتْلَه اِيْسَه دُعَايِيْ بَكَلْمَك .

(٩) طَقُوْرْجِي : دُعَا اَنَّا سِنْدَه اَمِيْن دِيْمَك .

(١٠) اُوْتُنْجِي : دُعَا نَك حِتَامِنْدَه اَلْبِيْنِيْ يُوْزِيْنَه حَالْمَق .

نمازك مَكْرُوْهَلَرِي

(١) اَوَّلِي : بُوِيْنِيْ اَكُوْبْ اِيَكِيْ يَانْنَه بَاقَمَق .

(٢) اِيَكْنَجِي : اُو زَرِنْدَه بَر شَيْ اِيْلَه اُوِيْتَمَق .

- (14) Öksürüğü terk etmek.
- (15) Esnemeği terk etmek.
- (16) Tahiyyata oturduğunda uylukları (dizleri) üzerine bakmak.

NAMAZIN EDEPLERİ

Namazın edepi :

- (1) Yalnız kılmış yahut imam ile kılmış, selamın akabinde (peşinden şöyle) demek:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

- (2) (Bu duadan sonra) Âyet el'Kürsî okumak.

- (3) Otuz üç kere (سُبْحَانَ اللّٰهِ) demek.

- (4) Otuz üç kere (الْحَمْدُ لِلّٰهِ) demek.

- (5) Otuz üç kere (اللّٰهُ اَكْبَرُ) demek.

- (6) (Tesbihâtın sonra) bir kere (şöyle) demek :

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

- (7) Ellerini kible-i dua (dua edilirken çevrilmesi gereken yer) olan, Arş'a (doğru)

kaldırıp hulus üzere (samimiyet ve içten davranarak) dua etmek.

- (8) Cemaatle ise duayı beklemek.

- (9) Dua esnasında “ âmin ” demek.

- (10) Duanın hıtamında (sonunda) elini yüzüne çalmak (sürmek).

NAMAZIN MEKRUHLARI

- (1) Boynunu eğip iki yanına bakmak.

- (2) Üzerindeki bir şey ile oynamak.

مِزْرَاقُكُم بِمِلْءِ خَالٍ

(٣) اَوْجُنْجِي : عُدْرُسُزْ سَحْدَه يَرِيْنِي سُوْیُوْرْمَكْ .

(٤) دُرْدُئْجِي : اَرَلَرُ اَلْلَرِيْنِي كُوْكْسِنَه بَرَاْبَرُ طُوْنَمَقْ .

(٥) بَشْنَجِي : يَارْمَقْلَرِيْنِي چِتْلَاْتَمَقْ .

(٦) اَلْتَنْجِي : عُدْرُسُزْ بَعْدَاشْ قُوْرُوْبُ اُوْتُوْرْمَقْ .

(٧) يَدْنَجِي : سَحْدَه دَه بَرِ اَيَاغِيْنِي قَالْدِرْمَقْ .

(٨) سَكِرْنَجِي : اَكَاْبَرْدَنْ بَرِيْنِكْ يَانْنَه وَاَرَه مِيَه جَغِي اَنْوَابْ اِيْلَه نَمَازْ قِلْمَقْ .

(٩) طُقُوْرُنْجِي : اَدَمْ يُوْزِيْنَه قَارْشُو قِلْمَقْ .

(١٠) اُوْنُجِي : اَتَشَه قَارْشُو قِلْمَقْ .

(١١) اُوْنُ بَرْنَجِي : بَدَنْدَه وَ لِبَاسِنْدَه صُوْرَتْ اُولَمَقْ .

(١٢) اُوْنُ اِيْكُنْجِي : اَسْنَمَكْ .

(١٣) اُوْنُ اَوْجُنْجِي : اَلْلَرِيْن يِكْلَرِنْدَنْ چِيْقَارْمَدَنْ قِلْمَقْ .

(١٤) اُوْنُ دُرْدُئْجِي : كَلْبْ كِيِي اِنْجِكْلَرِيْن دِيْكُوْبُ اُوْتُوْرْمَقْ .

(١٥) اُوْنُ بَشْنَجِي : كُوْزَلَرِيْنِي يُوْمَمَقْ .

(١٦) اُوْنُ اَلْتَنْجِي : بَاشِي قَبَاقْ قِلْمَقْ .

(١٧) اُوْنُ يَدْنَجِي : اَلْلَرِيْن قِبْلَه دَنْ چَوِيْرْمَكْ .

(١٨) اُوْنُ سَكِرْنَجِي : جَمَاعَتْلَه قِلَارْمَكَنْ اُوْكُنْدَه بُوْشْ صَفْ وَاَرِيْكَنْ

كِرِيْكِي صَفْدَه قِلْمَقْ . اَكْرَ يَانْنَدَه اَدَمْ وَاَرِ اِيْسَه كَرَاهَتْ تَنْزِيْهِيْهَ ، يَالِكُزْ

قَالُوْرْسَه كَرَاهَتْ تَحْرِيْمِيْهَ اِيْلَه مَكْرُوْهْدُزْ . بُوْ صُوْرَتْنَدَه وَاَجِيْبِي تَرْكْ اِيْتَمِشْ

اُولُوْر . جَبْرًا لِلْمُقْصَاْنِ اُولُ نَمَازِكْ اِعَادَه سِي لَاْرِمْ كَلُوْر .

(١٩) اُوْنُ طُقُوْرُنْجِي : حَاثِلْ يُوْغِيْكَنْ قَبِرَه قَارْشُو قِلْمَقْ .

- (3) **Özürsüz secde yerini süpürmek.**
- (4) **Erkekler ellerini** (goğsu hızasında tutmayıp, kadınlar gibi) **göğsü beraberinde** (hızasında) **tutmak**
- (5) **Parmaklarını çıtlatmak**
- (6) **Özürsüz bağdaş kurup oturmak**
- (7) **Secdede bir ayağını kaldırmak**
- (8) **Ekâbirden** (büyüklerden) **birinin yanına varamayacağı esvab** (elbise) **ile namaz kılmak.**
- (9) **Âdem** (kışının) **yüzüne karşı kılmak.**
- (10) **Ateşe karşı kılmak.** (Soba içinde veya mum kadar ufak şeylerde ise mekruh değildir.)
- (11) **Bedeninde ve libasında** (elbisesinde) **suret** (resim) **olmak.**
- (12) **Esnemek.**
- (13) **Ellerini yenlerinden çıkarmadan kılmak.**
- (14) **Kelb** (köpek) **gibi inciklerini dikip oturmak.**
- (15) **Gözlerini yummak.**
- (16) **Başı kabak** (açık) **kılmak.**
- (17) **Ellerini kiblede çevirmek.**
- (18) **Cemaatle kılarken önünde boş saf varken gerideki safta kılmak.** Eğer yanında **âdem** (bir kişi) **varsa kerahat-ı tenzihiyye, yalnız kalırsa kerahat-ı tahrimiy** ye ile mekruhtur. Bu surette vacibi terk etmiş olur. Cebren linnuksan (namazda meydana gelen noksanlığın telafisi için) o namazı iade etmesi lazım gelir.
- (19) **(Kible tarafında) hâil** (perde, duvar gibi engel) **yokken kabre karşı kılmak.**

(۲۰) يَكْرِمْجِي : نَجَاسَتَه قَارَشُو قَلَمَق .

(۲۱) يَكْرِمْجِي بَرِئَجِي : بَرِ آرِ ایلَه بَرِ عَوْرَتِ یَانِ یَانَه نَمَازَه طُورْمُش بَاشَقَه بَاشَقَه قَلَمَق .

(۲۲) يَكْرِمْجِي اِيَكِنَجِي : اَيَاقْ يُولِي حَاجَتِي وَارِ اِيَكِنْ قَلَمَق . بُو دَحِي اَكْرِ شِدَّتْلِي ايسَه كَرَاهَتِ تَحْرِيمِيَه ایلَه مَكْرُوهُدُرُ .

(۲۳) يَكْرِمْجِي اُوچُنَجِي : سَجْدَه يَه اَيْنُرْ اِيَكِنْ عُدْرُسِرْ اَلَلَرِين يَرَه اَوَّلْ قَوْمَق .

(۲۴) يَكْرِمْجِي دُرْدُنَجِي : بَرِ رُكْنَدَه اِيَكِي كَرَه بَرِ يَرِين قَاشِمَق ، اَكْرِ بَرِ رُكْنَدَه اَلِي قَالْدِيرَه رَقْ اُوچْ كَرَه قَاشِرْسَه نَمَازْ فَاسِدْ اُولُورْ .

(۲۵) يَكْرِمْجِي بَشِنَجِي : اِمَامْدَن اَوَّلْ رُكُوعَه وَارْمَق .

(۲۶) يَكْرِمْجِي اَلْتَنَجِي : اِمَامْدَن اَوَّلْ رُكُوعْدَن قَالَمَق .

(۲۷) يَكْرِمْجِي يَدُنَجِي : اِمَامْدَن اَوَّلْ سَجْدَه يَه وَارْمَق .

(۲۸) يَكْرِمْجِي سَكِرْنَجِي : اِمَامْدَن اَوَّلْ سَجْدَه دَن قَالَمَق .

(۲۹) يَكْرِمْجِي طُقُوزُنَجِي : بَرِ شَيْئَه طَيَابُوبْ قَالَمَق .

(۳۰) اُوئُوزُنَجِي : سَجْدَه دَن قَالَقَارَكِن اَلَلَرِنْدَن اَوَّلْ دِيرَلَرِين قَالْدِرْمَق .

(۳۱) اُوئُوزْ بَرِئَجِي : يُوْرُنْدَه وَكُوزُنْدَه ئُوزْ وَارِ اِيْمِش سُبُورْمَك .

(۳۲) اُوئُوزْ اِيَكِنَجِي : اِيَكِنَجِي رَكْعَتَه اَوَّلَكِي رَكْعَتَه اُوْقُودِيغِي سُورَه دَن

بَرِ سُورَه اَتْلَامَق .

(۳۳) اُوئُوزْ اُوچُنَجِي : اَوَّلَكِي وَاِيَكِنَجِي رَكْعَتَلَرَه يَاخُودْ بَرِ رَكْعَتَه بَرِ

سُورَه يِي اِيَكِي كَرَه اُوْقَمَق ، نَافَلَه نَمَازَه جَائِزْدُرْ .

- (20) Necasete karşı kılmak.
- (21) Bir erkek ile bir kadın yan yana namaza durmuş, başka başka (bir farz namazı) kılmak.
- (22) Ayak yolu (tuvalet) ihtiyacı varken (namaz) kılmak. Eğer bu (tuvalet ihtiyacı) şiddetli ise, tahrimen mekruhtur.
- (23) Secdeye inerken - özürsüz (olduğu halde - önce) ellerini yere koymak.
- (24) Bir rükünde iki kere (kaldırarak) bir yerini kaşımak. Eğer bir rükünde, elini üç kere kaldırarak (bir yerini) kaşırsa, namaz fâsî olur (bozulur. Bir harekette üç defa kaşınmakla namaz bozulmaz, fakat sürekli kaşırsa, amel-i kesire dönüş-tüğü için namazı bozulur.)
- (25) İmamdan evvel rükua varmak.
- (26) İmamdan evvel rükudan kalkmak.
- (27) İmamdan evvel secdeye varmak.
- (28) İmamdan evvel secdeden kalkmak.
- (29) (Namaz kılarken) bir şeye dayanıp kalkmak.
- (30) Secdeden kalkarken ellerinden önce dizlerini kaldırmak.
- (31) Yüzünde ve gözünde toz varsa, süpürmek (silme).
- (32) İkinci rekatta, evvelki (birinci) rekatta okuduğu sureden (Kuran-ı Kerim'in sırasına göre) bir sure atlamak. (İki sure atlamak mekruh değildir.)
- (33) Evvelki (birinci) ve ikinci rekatlarda yahut bir rekatta bir sureyi iki kere okumak. Nafile namazda caizdir.

مَزْرَأَتِي عَلَّمَ حَال

(٣٤) اُوْتُوْز دُرْدُوْجِي : اَشَاغِيْدُنْ يُوْقَارِي ، يَعْني مَثَلًا اَوَّلَكِي رَكَعْتَدَه تَبْتُ

سُوْرَه سِيْنِي ، وَايَكِيْجِي رَكَعْتَدَه اِذَا جَاءَ سُوْرَه سِيْنِي اَوْقَمَقْ .

(٣٥) اُوْتُوْز بَشْنَجِي : اِيَكِيْجِي رَكَعْتَدَه اَوَّل اَوْقُوْدِيْغِي سُوْرَه دَنْ اُوْچْ اَيْتْ

مِقْدَارِي يَاخُوْدْ زِيَادَه اَوْقَمَقْ .

(٣٦) اُوْتُوْز اَلْتَنَجِي : عُدْرُسُزْ بَرِ يَرَه طَيَاثُوْبْ قَالَقَمَقْ .

(٣٧) اُوْتُوْز يَدِنَجِي : سِيَكْ قُوْغَمَقْ .

(٣٨) اُوْتُوْز سَكَزِنَجِي : اُوْمُوْز لَرِيْنْ اَيُحُوْبْ نَمَازْ قَلَمَقْ .

(٣٩) اُوْتُوْز طُقُوْزُنَجِي : صَحْرَاَدَه اَيَسَه سَتْرَه بِي تَرَكْ اَيْتَمَكْ .

(٤٠) قِرَقْنَجِي : اَدَمْ كَجَه جَكْ يَرَه طُوْرَمَقْ .

(٤١) قِرَقْ بَرِنَجِي : اَلْ يَارْمَقْلَرِيْلَه رُكُوْعَدَه وَ سَحَدَه دَه تَسْبِيْحَلَرِي صَايَمَقْ .

(٤٢) قِرَقْ اِيَكِيْجِي : اِمَامْ مِحْرَابَكْ اِيْچِنْدَه اُولُوْبْ اُوْكَنَه بَرِ يَرَدَه جِكِلْسَه

اِيْچِرُوْدَه قَلَه جَكْ مَرْتَبَه دَرِيْنْ اُولَانْ مِحْرَابَدَه اُولَمَقْ .

(٤٣) قِرَقْ اُوْچُنَجِي : اِمَامْ مِحْرَابَدَنْ غَيْرِي يَرَه طُوْرَمَقْ .

(٤٤) قِرَقْ دُرْدُوْجِي : اِمَامْ بَرِ اَرَشُوْنْ مِقْدَارِي يَالِكَزْ اُولَه رَقْ جَمَاعَتَدَنْ

اَشَاغِيْدَه جَمَاعَتْ يُوْقَارِيْدَه طُوْرَمَقْ .

(٤٥) قِرَقْ بَشْنَجِي : اَمِيْنِي جَهْرْ اَيْلَه دِيْمَكْ .

(٤٦) قِرَقْ اَلْتَنَجِي : قِيَامَنده اَوْقُوْدِيْغِي رُكُوْعَدَه تَمَامْ اَيْتَمَكْ .

(٤٧) قِرَقْ يَدِنَجِي : رُكُوْعَدَه اَوْقُوْدِيْغِي قِيَامَنده تَمَامْ اَيْتَمَكْ .

(٤٨) قِرَقْ سَكَزِنَجِي : بَرِ اَيَاغِي اُوْزَرِيْنَه طُوْرَمَقْ .

(٤٩) قِرَقْ طُقُوْزُنَجِي : نَمَازَدَه صَالَلْنَمَقْ .

- (34) Aşağıdan yukarı – yani; mesela, birinci rekatta Tebbet Suresini ikinci rekatta İza Cae Suresini – okumak.
- (35) İkinci rekatta, evvel okuduğu sureden üç ayet miktarı yahut ziyade okumak,
- (36) Özürsüz bir yere dayanıp kalkmak.
- (37) Sinek kovmak,
- (38) Omuzlarını açıp namaz kılmak.
- (39) Sahrada ise, sütreyi (namaz kılarken ön tarafa konulan seti) terk etmek.
- (40) Âdem (insan) geçecek yere (namaza) durmak.
- (41) El parmaklarıyla rükuda ve secdede tesbihleri saymak.
- (42) İmam mihrabın içinde olup önüne bir perde çekilse, içeride kılacak mertebe derin olan mihrapta olmak.
- (43) İmam mihraptan gayrı (başka) yerde (namaza) durmak.
- (44) İmam bir arşın (yaklaşık 70 cm.) miktarı yalnız olarak cemaatten aşağıda, cemaat yukarıda durmak.
- (45) Âmin'i cehr (âşıkâr) ile söylemek.
- (46) Kıyamda okuduğunu rükuda tamam etmek (devam ettirmek).
- (47) Rükuda okuduğu (tesbihâtı bitirmeyip) kıyamda tamam etmek (devam ettirmek),
- (48) Bir ayağı üzerine durmak.
- (49) Namazda sallanmak.

(۵۰) اَللّٰهِي : نَمَازِ اِيْمَنْدَه بِرُ شَي قُوقَلَمَق .

نَمَازِي بُوزَان شِيَلَر

وَدَعِي اَللّٰی بَشْ قَدَر نَمَازِي بُوزَانَلَر يِيَان اُولتور :

- (۱) اُولِي : دُنْيَا كَلَامِي سُوِيْلَمَك .
 - (۲) اِيكِنجِي : كَنْدُوسِي ايشِيده جَك قَدَر كُولَمَك .
 - (۳) اُوچُنجِي : عَمَل كَثِير اِشَلَمَك .
 - (۴) دُرْدُلجِي : عُدُرُسُز فَرَضِك بِرِينِي تَرَك اِيْتَمَك .
 - (۵) بَشِنجِي : اِخْتِيَارُسُز فَرَضِك بِرِينِي تَرَك اِيْتَمَك .
 - (۶) اَلتِنجِي : دُنْيَا حُصُوصِيچُون اَغَلَمَق .
 - (۷) يَدِنجِي : عُدُرُسُز بُوغازِينِي اِيْتَلَمَق .
 - (۸) سَكِرِلجِي : صَاقَر چِيْنَمَك .
 - (۹) طُقُوزُلجِي : بِر رُكْنَدَه اُوچ كَرَه بِر يَرِينِي قَاشِيْمَق يَاخُود اِيْنِي قَالْدِيرَه رَق بِر يَرِينَه اُورُمَق .
 - (۱۰) اُولُنجِي : مُصَافَحَه اِيْتَمَك .
 - (۱۱) اُون بِرِلجِي : كَنْدِي اَشِيده جَك قَدَر اِفْتَاخ تَكْبِيرِينِي اَلَمَق .
 - (۱۲) اُون اِيكِنجِي : كَنْدِي اَشِيده جَك قَدَر اُوقُمَمَق .
 - (۱۳) اُون اُوچُنجِي : اِيچِرُودَه نَمَازِ قِلَارَكْن طَشَرَه دَن بِرِيْسِي جَاغِرْدُقْدَه " لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ " يَاخُود " سُبْحَانَ اللّٰهِ " دِيْمَك .
- لَكِن مُرَادِي خَبَر وَيَرْمَك اِيْسَه ، نَمَازِي فَاسِد اُولُور . اَكْر نَمَازِ اِيْمَنْدَه اُولْدِيغِي بَلِيرْمَك اِيْسَه فَاسِد اُولْمَز .

(50) Namaz içinde birşey koklamak.

NAMAZI BOZAN ŞEYLER

Namazı bozan şeylerin elli beşi beyan olunur :

- (1) Dünya kelamı söylemek.
- (2) Kendisi işitecek kadar gülmek.
- (3) Ameli kesir işlemek. (Namaz kılan kişiyi görenler namaz kılmıyor, zannedecek kadar başka şeyle meşgul olmak.)
- (4) Özürsüz farzın birini terk etmek.
- (5) İhtiyarsız (istek dışı) farzın birini terk etmek.
- (6) Dünya hususu (işleri) için ağlamak.
- (7) Özürsüz boğazını ayıtlamak (namaz içinde öksürerek, boğazını temizlemek).
- (8) Sakız çiğnemek.
- (9) Bir rükünde üç kere bir yerini kaşımak, yahut elini kaldırarak birbirine vurmak.
- (10) (Namaz sırasında) musafaha etmek.
- (11) Kendi (sesini) işitecek kadar iftitah tekbirini almamak.
- (12) (Dudağı kımıldayacak şekilde) kendi işitecek kadar okumamak.
- (13) İçeride namaz kılariken taşradan (dışardan) birisi çağırdığında:
(لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ) yahut (سُبْحَانَ اللَّهِ) demek. Lakin isteği (ona cevap vermediği kastederek) haber vermekse, namazı bozulur. Eğer namaz içinde olduğunu bildirmekse, bozulmaz. (Namazda okunan ayet ve zikirleri sesli okumak suretiyle namazda olduğunu haber vermesi, namazını bozmaz.)

هَذَا أَقْلِي حِلْمٌ خَالٍ

(١٤) أُون دُرْدُلْجِي : قَصْدُ اَيْلَه سَلَامَ اَلْمَقْ .

(١٥) أُون بَشْنَجِي : اَغْرَنْدَه شَكْرْ اُولُوبْ لَذَتْ وِیْرُوبْ صُوبِي بُوْغَارِيْنَه قَاجْمَقْ

(١٦) أُون اَلْتَنَجِي : طَشْرَه دَه نَمَازْ قِلَارْ كَنْ اَغْرِيْنِي هَوَايَه اَجُوبْ طُولُ وِیْعُمُورْ بُوْغَارِيْنَه قَاجْمَقْ .

(١٧) أُون يِدِنَجِي : حَيَوَانْكَ يُولَارِيْنِي اُوچْ كَرَه طَارْتَمَقْ .

(١٨) أُون سَكِرْلَجِي : اُوچْ كَرَه اِلْنِي قَالْدِيْرَه رَقْ يَاحُوذْ اُوچْ كَرَه بُورَه رَقْ كَهْلَه وَبِيْرَه اَمْتَالِي حَيَوَانْ اُولْدَرْمَكْ .

(١٩) أُون طُقُورْلَجِي : بِرْ رُكْنْدَه اُوچْ قِلْ قُوبَارْتَمَقْ .

(٢٠) يِكِرْمِنَجِي : اُوچْ حَرْفْ اُولَه رَقْ اُوفْ دِيْمَكْ .

(٢١) يِكِرْمِي بِرْلَجِي : بِرْ اَيَاغِيْلَه طَوَارِي ، يَعْْنِي اَتْ اُسْتَنْدَه شَرْعَه مُطَابِقْ

اُولَه رَقْ نَمَازْ قِلَارْ كَنْ بِرْ رُكْنْدَه اُوزْتِكِيي اُوچْ كَرَه دِيْمَكْ .

(٢٢) يِكِرْمِي اِيَكِنَجِي : اِيَكِي اَيَاغِيْلَه بِرْ كَرَه طَوَارِي ، يَعْْنِي اُولْكِ صُورَتْ كِيي اُوزْتِكِيي دِيْمَكْ .

(٢٣) يِكِرْمِي اُوچْنَجِي : اِمَامْدَنْ اِيلَرُو طُورْتَمَقْ .

(٢٤) يِكِرْمِي دُرْدُلْجِي : عُدُرْسِزْ بِرْ صَفْ قَدَرْ يُوْرِمَكْ .

(٢٥) يِكِرْمِي بَشْنَجِي : صَاحِبِي وَصَقَالِي طَرَامَقْ .

(٢٦) يِكِرْمِي اَلْتَنَجِي : اَرِيْلَه عَوْرَتْ بَرَابَرْ اِمَامَه اُيُوبْ وَ اِمَامْ دَحِي عَوْرَتْ

نِيَّتْ اِيْتِمِشْ اِيَكْنْ يَانْ يَانَه قَلْمَقْ . وَاَرَاْلَرَنْدَه پَرْدَه يُوْقْ اِيْسَه ، اَرِكْ نَمَازِي فَاْسِدْ

اُولُورْ . اَكْرْ پَرْدَه يَاحُوذْ بِرْ اَدَمْ نَمَازْ قِيْلَه حَقْ قَدَرْ اَجِقْ مَحَلْ وَاَرْ اِيْسَه اَرِكْ نَمَازِي تَمَامْدِرْ .

- (14) Kasten selam almak.
- (15) Ağzında şeker olup, lezzet vererek suyu boğazına kaçmak.
- (16) Taşrada (dışarıda) namaz kılarken ağzını havaya açıp, dolu ve yağmur boğazına kaçmak.
- (17) Hayvanın yutarını üç kere tartmak (çekmek).
- (18) Üç kere elini kaldırarak yahut üç kere burarak kehle (bit) ve pire emsali (gibi) bir hayvan öldürmek.
- (19) Bir rükünde üç kıl koparmak.
- (20) Üç harf olarak üfff demek.
- (21) Bir ayağıyla davarı, yani; at üstünde Şeriata mutabık (uygun) olarak namaz kılarken, bir rükünde üzengiylü üç kere tepmek.
- (22) İki ayağıyla bir kere davarı, yani; evvelki surette (ilk yaptığı) gibi üzengiylü tepmek.
- (23) İmamdan ileri durmak.
- (24) Özürsüz bir saf kadar yürümek.
- (25) Saçını ve sakalını taramak.
- (26) Erkek ile kadın beraber imama uyup, imam da kadına niyet etmişken yan yana kılmak ve aralarında perde yoksa, erkeğin namazı bozulur. Eğer perde yahut namaz kılacak kadar bir kişilik açık mahal (yer) varsa, erkeğin namazı tamamdır.

مَزْرَاقِلِي بِحَلِّهٖ حَالٌ

(٢٧) يَكْرِمِي يَدْنَجِي : كَنْدُو اِمَامِنْدَن غَيْرِيهٖ فَتَحْ اَيْتَمَك .

(٢٨) يَكْرِمِي سَكِرْنَجِي : بَرِ عَوْرَتِ بُوَشْ يَزْدَهٗ اِمَامَهٗ اُوِيَارَقِ طُوْرُبْ صُكْرَهٗ
دَن جَمَاعَتِ كَلُوْبْ صَفْ طُوْلْدُقْدَهٗ اَرَلَرِنْ صَقِي عَوْرَتَهٗ يَتَشْسَهٗ عَوْرَتِكْ صَاغْنَدَهٗ
وَصُوْلِنْدَهٗ وَ اَرَقَاسِنْدَهٗ اُولَانْ اُوچْ اَدَمِكْ نَمَازِي فَاسِدْ اُولُوْر .

(٢٩) يَكْرِمِي طُقُوْرُنَجِي : چُوْجَغْنِي قُوْجَاقْلَمَقْ .

(٣٠) اُوْتُوْرُنَجِي : بَرِ شَيِ يَمَكْ يَاخُوْدْ بَرِ شَيِ اِيْمَمَكْ .

(٣١) اُوْتُوْرْ بَرُنَجِي : دِيَشِنِكْ اَرَاسِنْدَهٗ قَلَانْ نُخُوْدْ قَدَرِ زِيَادَهٗ شَيِ يُوْتَمَقْ .

(٣٢) اُوْتُوْرْ اِيَكْنَجِي : اِيَكِي اَلِيْلَهٗ يِقَاسِنِ قَاوُشْدِرَمَقْ ، بَاشِنْدَهٗ اُولَانْ كِسُوَهٗ

سِنِي اَلِيْلَهٗ جِيَقَارَمَقْ ، يَاخُوْدْ جِيَقَارُوْبْ كِيَمَكْ .

(٣٣) اُوْتُوْرْ اُوچُنَجِي : بَرِ مُصِيَّتِ اِشْتِمَكْلَهٗ " اَنَا لِلَهٗ وَ اَنَا اِلَيْهٖ رَاجِعُوْن " دِيَمَكْ .

(٣٤) اُوْتُوْرْ دُرْدُنَجِي : بَرِ سُرُوْرِ اِشْتِمَكْلَهٗ " اَلْحَمْدُ لِلَهٗ " دِيَمَكْ .

(٣٥) اُوْتُوْرْ بَشِنَجِي : بَرِ اَدَمْ نَمَازِ اِيْمِنْدَهٗ اَقْسِرُوْبْ اَلْحَمْدُ لِلَهٗ دِيَمَكْ - بَرِ

رَوَايَتَدَهٗ -

(٣٦) اُوْتُوْرْ اَلْتِنَجِي : نَمَازِ قِلَارَكْنِ يَانِنْدَهٗ اَقْسِرَهٗ نَهٗ يَرْحَمُكْ اَللَهٗ دِيَمَكْ .

(٣٧) اُوْتُوْرْ يَدْنَجِي : اَقْسِرَانْ اَدَمْ نَمَازَدَهٗ اِيَكْنِ " يَهْدِيْكُمُ اَللَهٗ " دِيَمَكْ .

(٣٨) اُوْتُوْرْ سَكِرْنَجِي : اَرِ عَوْرَتِي نَمَازَدَهٗ اُوْبَمَكْ .

(٣٩) اُوْتُوْرْ طُقُوْرُنَجِي : نَمَازَدَهٗ دُعَادَهٗ اَلْتُوْنِ وَ كُوْمُشْ وَ سَائِرْ دُنْيَا مَتَاعِنَهٗ

مُتَعَلَقْ بَرِ شَيِ اِسْتَمَكْ .

(٤٠) قِرَقْنَجِي : كُوْكْسِنِي قِبْلَهٗ دَن عُدُرُسِزْ چَوِيْرَمَكْ .

(٤١) قِرَقْ بَرُنَجِي : سَحْدَهٗ دَهٗ اِيَكِي اَيَاغْنِ يَزْدَن قَالْدِرَمَقْ .

- (27) Kendi imamından gayriya (başkasına) fethetmek, (yani; imam kıraatte duraklarsa, hatırına gelmeyen ayeti okuyup söylemek.).
- (28) Bir kadın boş yerde imama uyarak durup, sonradan cemaat gelip saf olduğunda erkeklerin safı kadına yetişse, kadının sağında, solunda ve arkasında olan üç adamın namazı bozulur.
- (29) Çocuğunu kucaklamak.
- (30) Bir şey yemek yahut bir şey içmek.
- (31) Dışının arasında kalan nohut kadar ziyade şey yutmak. (Nohuttan küçük olursa, namaz bozulmaz).
- (32) İki eliyle yakasını kavuşturmak. Başında olan kisvesini (takkesini) eliyle çıkarmak yahut çıkarıp giymek.
- (33) Bir musibet işitmekle (إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ) demek.
- (34) Bir sürur (sevinilecek şey) işittiğinde (الْحَمْدُ لِلَّهِ) demek.
- (35) Bir rivayette, bir âdem (kişi) namaz içinde aksırıp (hışsındığında) (الْحَمْدُ لِلَّهِ) demek.
- (36) Namaz kılarken yanında aksırana (يَرْحَمُكَ اللَّهُ) demek.
- (37) Aksıran âdem (kişi) namazda iken (يَهْدِينَا وَيَهْدِيَكُمْ اللَّهُ) demek.
- (38) Erkeğin hanımını namazda öpmek.
- (39) Namazda (sallî-bârikten sonra okunan) duada altın ve gümüş vesair dünya metainâ müteallik (malıyla alakalı) birşey istemek.
- (40) Göğsünü kiblede özürsüz çevirmek.
- (41) Secdede iki ayağını yerden kaldırmak.

(۴۲) قِرْقُ اِيكِنجِي : اوقودِيعِي قُرَانِي يَكْلِشْ اوقمق - مَعْناسِي بوزِيلِحَقْ

قَدَرُ اُولُورْ -

(۴۳) قِرْقُ اوجُنَجِي : عَوَرَتْ جُوغِيغِي اَمِرْزَمَكْ اَكْرُ سُوذُ بَرُ كَرَهْ دَهْ
چيقارَسَهْ نَمَازِي بوزِيلُورْ ، اَكْرُ اِيكِي كَرَهْ اوجُ كَرَهْ اَمِرْزَسَهْ سُوذُ چيقارَسَهْ دَهْ
چيَقْمُزَسَهْ دَهْ نَمَازِي فَاَسِدْ اُولُورْ .

(۴۴) قِرْقُ دُرْدُلْجِي : نَمَازُ اِيچِنْدَهْ اَيَاقْلَرِيْنُ سُوْرِيْمَكْ .

(۴۵) قِرْقُ بَشِنَجِي : حَيَوَانَهْ اوجُ قَامْجِي اُورْمَقْ .

(۴۶) قِرْقُ اَلْتِنَجِي : قِبَالِي قَبِيْ بِي اِيچْمَقْ .

(۴۷) قِرْقُ يَدِنَجِي : اوجُ حَرْفُ يَارِي يَازْمَقْ .

(۴۸) قِرْقُ سَكْرُلْجِي : قَفْتَانِي كِيْمَكْ .

(۴۸) قِرْقُ طُقُوْرُلْجِي : دِيْرِلْكِي كِيْمَكْ .

(۵۰) اَلْلَنَجِي : حَيَوَانْ اُوْرْزَنْدَهْ عُدْرَلَهْ قَرْضُ نَمَازُ قِلَارَسَهْ حَيَوَانْكْ يُوْنِي قِبْلَهْ

دَنْ چِيَقَارْمَقْ .

(۵۱) اَلْلي بَرِنَجِي : حَيَوَانْكْ اُوْرْزَنْدَهْ يُوْكْ يَاقْمَقْ .

(۵۲) اَلْلي اِيكِنجِي : قَلْبِنْدَنْ مُرْتَدْ اُولْمَقْ .

(۵۳) اَلْلي اوجُنَجِي : جَنْبُ اُولْمَقْ يَاخُوذُ عَوْرَتْلَرُ حِيْضُ كُوْرْمَكْ .

(۵۴) اَلْلي دُرْدُلْجِي : اِمَامْ اَبْدَسْتِمُ بُوْرُلْدِي ظَنِّيْلَهْ يَرِيْنَهْ آخِرِي كِيْمَكْ .

(۵۵) اَلْلي بَشِنَجِي : مَعْنَا تَغْيِيْرُ اُولْنَهْ رَقْ بَرُ حَرْفْكْ يَرِيْنَهْ آخِرُ حَرْفُ اُولْمَقْ .

نَمَازِي بُوْرُمِيَانْلَرُ

(۱) اُوْكُنْدَهْ بُوْشُ صَفْ وَاْرِيْسَهْ بَرُ يَا اِيكِي اَدِمْدَهْ وَاْرِيْسَهْ ،

- (42) Okuduğu Kur'ânı, manası bozulacak kadar yanlış okumak.
- (43) Kadın çocuğunu (namazda) emzirmek. Eğer süt bir kerede çıkarsa namazı bozulur, eğer iki kere veya üç kere emzirse - süt çıksa da çıkmasa da- namazı bozulur.
- (44) Namaz içinde ayaklarını (ileri geri) sürümek.
- (45) Hayvana üç kamçı vurmak.
- (46) Kapalı kapıyı açmak.
- (47) Üç harf yazı yazmak.
- (48) Kaftanını giymek.
- (49) Dizliğini giymek.
- (50) Hayvan üzerinde özürle farz namaz kılsa, hayvanın yönünü kableden çıkarmak.
- (51) Hayvanın üzerinde yük yapmak.
- (52) Kalbinden mürtet (dinden çıkmış) olmak.
- (53) Cünüp olmak yahut kadınların hayız görmek.
- (54) İmam " abdestim bozuldu " zannıyla yerine âharı (başkasını) geçirmek.
- (55) (Kur'ânda) mana tağayyur olunarak (değiştirecek) bir harfin yerine âhar (başka) harfi okumak.

NAMAZI BOZMAYANLAR

- (1) Önünde boş saf varsa, bir yada iki adımda varırsa.

(۲) وَا آمین دِیسه - اَکَر بَرِ آخَر کِیْمَتَه یَه جَوَاب دَکِل اِیسه - ،

(۳) قَاشِیْلَه کُوزِیْلَه بَرِ کِیْمَتَه نِک سَلَامِنِی اَلْسَه ،

(۴) بَرِیسی کَلُوب قَاج رَکْعَت قَلْدِیکَز دِیسه ، پَارَمَقَرِیْلَه اِشَارَت اِیْتسه ، بُو
صُورْتَلَرِک جُمْلَه سِنْدَه نَمَازِی بُوژَلَمَز .

(۵) بَرِ یَرَه بُول اُولُئْمُش قُورُویُوب یَاک اُولْسَه اَرَادَه نَمَاز قِلَنُور اَمَّا تِیْم اُولَمَز .

صَلَاتُکْ مَعْنَاسِی وَفَضِیْلَتِی

صَلَاتِنْدَه لُغَت مَعْنَاسِیْدَه وَار ، اِصْطِلَاح مَعْنَاسِیْدَه وَار .

لُغَت مَعْنَاسِی : اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّانِدَن رَحْمَت ، وَمَلْکَلَرْدَن اِسْتِغْفَار ،

وَمُؤْمِنَلَرْدَن دُعَا اِیْنَمَکَه دِیْرَلَز .

اِصْطِلَاح مَعْنَاسِی : اَفْعَال مَعْلُومَه وَار کَانَ مَخْصُوصَه دِیْرَلَرِکَه ، ثَرْکَچَه

نَمَاز دَنِیْلَان عِبَادَتَه صَلَاة اِطْلَاقِی بُو مَعْنَا یَه دِیْر .

اَفْعَال مَعْلُومَه : نَمَازِک طَشْرَه سِنْدَه اِیْشَلْدِیکِمَز فِعْلَلَرَه ،

اَر کَانَ : نَمَازِک اِیْچِنْدَه اُولَان رُکُئَلَرَه دِیْرَلَرِکَه اَنَحَق نَمَازَه مَخْصُوصُدَز .

وَدَخِی بَر کُون رَسُولُ اللّهِ ﷺ حَضَرَتِ عَلِی کَرَمَ اللّهُ وَجْهَهُ وَرَضِیَ اللّهُ

عَنْهُ حَضَرْتَلَرِیْنَه سَعَادَتْلَه : " یَا عَلِی سَن نَمَازِک فَرَضِنَه ، وَاجِبِنَه ، سُنَّتِنَه ،

مُسْتَحَبِّنَه رِعَايَت اِیْتَمَک کَرِک سِن " دِیْدِکَدَه ، اَنْصَارْدَن بَر ذَات یُورْدِیکَه :

" یَا رَسُولُ اللّهِ حَضَرَتِ عَلِی بُوئَلَرِک جُمْلَه سِنِی بِلُور " . بَزَه بُو نَمَازِک فَرَضِنَه ،

وَاجِبِنَه ، سُنَّتِنَه ، مُسْتَحَبِّنَه رِعَايَت اِیْتَمَه نِک فَضِیْلَتِی یِیَان اَیْلَه بَزَه ، دَخِی اَکَا

کُورَه عَمَل اِیْدَه لِم .

- (2) Veya âmin dese -eğer bir âhar (başka) kimseye cevap değilse-.
- (3) Kaşıyla gözüyle bir kimsenin selamını alsın.
- (4) Birisi gelip " kaç rekat kıldınız? " dese, parmaklarıyla işaret etse, bu durumların hepsinde namazı bozulmaz.
- (5) Bir yere bevl (idrar) yapılmış bir yer kuruyup temiz olsa, orada namaz kılınır, ama teyemmüm olmaz.

SALAT LAFZININ MANASI ve FAZİLETİ

Salat (lafzın)da lügat manası da var, ıstılah manası da var.

Lügat Manası : Allahü azimüşşan'dan rahmet, meleklerden istiğfar, müminlerden dua etmeğe derler.

İstılah Manası : Efal-i maluma (bilinen hareketler) ve Erkan-ı mahsusaya (özel hareketlere) derler ki, Türkçe'de "namaz" denilen ibadete " salat " ıtlakı (söylenişi) bu manaya derler.

Efal-i Maluma : Namazın taşrasında (dışında) işlediğimiz fiillere;

Erkan : Namazın içinde olan rükünlere derler ki, (bunlar) ancak namaza mahsustur.

Bir gün Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), Hazreti Ali (Kerremallahü veche ve Radiyallahü anı) Hazretlerine saadetle: `Ya Ali! Sen namazın farzına, vacibine, sünnetine, müstehabına riayet etmen gerekir ` dediğinde, ensardan bir zat buyurdu ki : "Ya Resulallah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ! Hazreti Ali bunların hepsini bilir (ve yapar). Bize bu namazın farzına, vacibine, sünnetine, müstehabına riayet etmenin faziletini beyan eyle (açıkla). Biz de ona göre amel edelim."

هَذَا أَقْلِي عَلَيْهِ خَال

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلَرِي يُورْدِيلَرِكِه: "أَيُّ بَنِمِ أُمَّتٍ وَأَصْحَابِمِ! نَمَازُ،
 اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكُ خُشْنُوذُ أَوْلَدِيغِيدِرْ، فَرِشْتَهْلَرِكُ سَوْدِيكِيدِرْ، يَنْعَمْبَرْلَرِينِكُ
 سَتِيدِرْ، مَعْرِفَتِكُ نُورِيدِرْ، أَعْمَالِكُ أَفْضَلِيدِرْ، بَدَنِكُ قُوْتِيدِرْ، رِزْقِكُ
 بَرَكَاتِيدِرْ، جَانِكُ نُورِيدِرْ، دُعَانِكُ قَبُولِيدِرْ، مَلِكُ الْمَوْتِ أَرَاْسِنْدَه شَمَاعَتِحِيدِرْ
 ، قَبْرَدَه چِرَاغِيدِرْ، مُنْكَرُ وَنَكِيرُ حَضْرَاتِنَه جَوَابِيدِرْ، يَوْمُ قِيَامَتَدَه أَوْزَرِينَه سَايَه
 بَالِيدِرْ، طَامُوا إِلَهَه كَنْدُو أَرَاْسِنْدَه پَرْدَه دِرْ، صِرَاطِي يَلْدِرِمُ كِيي كَچَرِيجِيدِرْ،
 أَوْجِمَافَدَه بَاشِنَه تَاجِيدِرْ، جَنَّتِكُ مِفْتَاحِيدِرْ.

جَمَاعَتُ إِلَه نَمَاز

بِرْ كَيْمَسَه جَمَاعَتُ إِلَه اِيكِي رَكَعَتُ نَمَازُ قِلْسَه ، بَاشْلِي بَاشِنَه يَكْرَمِي
 يَدِي رَكَعَتُ نَمَازُ قِلْسَه ، يِنَه جَمَاعَتُ إِلَه فِلَنَانُ اِيكِينِكُ ثَوَابِي آتَدَن زِيَادَه دِرْ.
 بِرْ رَوَايَتَدَه بَاشْلِي بَاشِنَه يِيكُ رَكَعَتُ نَمَازُ قِلْسَه ، يِنَه جَمَاعَتُ إِلَه فِلَنَانُ
 اِيكِينِكُ ثَوَابِي زِيَادَه دِرْ.

جَمَاعَتُ إِلَه قِلْمَنِكُ ثَوَابِي چُوقُدُرْ ، لَكِن بِرْ قَاجِنِي بَيَانُ اِيْتَمِشَلَرْ :

(۱) اَوَّلِكِي : مُؤْمِنَلَرْ بِرْ آرَايَه كَلْدَكْدَه بِرْ بَرْلَرِينَه مَحَبَّتُ حَاصِلُ اُولُورْ.

(۲) اِيكِنَجِي : جَاهِلَلَرْ عَالَمِلَرْدَن نَمَازِكُ مَسْأَلِنِي اُوْكُرْتُورَلَرْ.

(۳) اَوْچُنَجِي : بَعْضِينِكُ نَمَازِي قَبُولُ اُولُورْ وَبَعْضِينِكُ اُولَمَزْ ، قَبُولُ

اُولُنَلَرِكُ حُرْمَتِنَه اُولَمَيَانَلَرِكُ نَمَازِي دَحِي قَبُولُ اُولُورْ.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلَرِي اِيْتَدِي : "أَيُّ بَنِمِ أُمَّتٍ وَأَصْحَابِمِ! سِيرِكُ اِيچُونُ

اِيكِي طَرِيقُ قُوْنِيدُمْ . بَرِي : قُرْآنِ عَظِيمُ الشَّانُ ، بَرِي : سَتْمِيدِرْ . بُولَرْدَن
 غَيْرِي يُولُ طُوْنُ اُمَّتِمُ دَكِلْدِرْ ."

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri buyurdular ki: ` Ey benim ümmetim ve Ashabım ! Namaz, Allahü azimüşşan'ın hoşnut olduğu şeydir. Feriştelerin (meleklerin) sevdiği'dir. Peygamberlerin (Aleyhimüs-Selam) sünnetidir. Marifetin nurudur. Amellerin efdalidir. Bedenin kuvvetidir. Rızkın bereketidir. Canın nurudur. Duanın kabulüdür. Melekü'l-mevt (Azrâil (Aleyhi's-Selam)) arasında şefaattçidir. Kabirde çırağdır (ışıkır). Münker ve Nekir Hazretlerine cevaptır. Kıyamet gününde üzerine sayabandır (gölgeliktir). Tamu (cehennem) ile kendi arasında perdedir. Sıratı yıldırım gibi geçiricidir. Uçmakta (cennette) başına taç-tır. Cennetin miftahı (anahtarı)dır.

CEMAAT İLE NAMAZ

Bir kimse cemaat ile iki rekat namaz kılrsa, başlı başına yirmi yedi rekat namaz kılrsa, yine cemaat ile kılınan iki rekatın sevabı ondan ziyadedir.

Bir rivayette başlı başına bin rekat namaz kılrsa, yine cemaat ile kılınan iki rekat sevabı ondan ziyadedir.

Cemaat ile kılmanın sevabı çoktur. Lakin birkaçını beyan etmişler :

- (1) Müminler bir araya geldiğinde birbirlerine muhabbet hasıl olur (gerçekleşir).
- (2) Cahiller, alimlerden namaz mesâilini (meselelerini) öğrenirler.
- (3) Bazısının namazı kabul olur ve bazısının olmaz. Kabul olanların hürmetine olmayanların namazı da kabul olur.

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri etti (buyurdu) : ` Ey benim ümmetim ve ashabım! Sizin için iki tarik (yol) koydum. Biri Kuran'ı azimüşşan, biri sünnetimdir. Bunlardan gayrı (başka) yol tutan ümmetim değildir. `

نَمَازِی وَقْتِی ایلَه قَلَمَنک فَضِیلَتِی

وَدَحِی نَمَازِی وَقْتِی ایلَه قَلَمَنک فَضِیلَتِی جُوقُدُر . اَمَّا بِز قَاجِنِی بَیَانِ اِنِمْشَلَرُ :
(۱) اَوَّلَکِی : فَضِیلَتِی بُودُر کِه یُوزِیْنک نُورِی جُوق اُولُور .

(۲) اِیْکِنجِی : عُمُرِیْنک بَرَکَاتِی اُولُور .

(۳) اَوچُنجِی : دُعَاسِی قَبُول اُولُور .

(۴) دُرْدُنجِی : اِنْسَانک خَیْرِ لَیْسِی اُولُور .

(۵) بَشِنجِی : جُمْلَه مُؤْمِنَلَر اَکَا مَحَبَّتِ اَیْدَر .

نَمَازِک وَقْتِی کَجِرُوب قَلَمَاق

دَحِی نَمَازِک وَقْتِی کَجِرُوب قَلَمَاق اُون بَش ضَرَرِی وارِدِر . بَشِی دُنیَاده ،
اَوچِی وَفَاتِ اَیْدَر کَن ، اَوچِی قَبَرده ، دُرْدِی مَیْدَانِ عَرَصَاتده .
✦ دُنیَاده اُولَان بَش ضَرَرِی :

(۱) اَوَّلَکِی : یُوزِئده نُور اُولَمَز .

(۲) اِیْکِنجِی : عُمُرِئده بَرَکَات اُولَمَز .

(۳) اَوچُنجِی : دُعَاسِی قَبُول اُولَمَز .

(۴) دُرْدُنجِی : بِز مُؤْمِن قَرْنِدَاشِی دُعَا اَمَانت اَیْلَمِش اُولَسَه اُوده قَبُول اُولَمَز

(۵) بَشِنجِی : سَائِر اَیْنِدِیکِی عِبَادَتَلَرکِ ثَوَابِی اَیْنَه کِیْرَمَز .

✦ سَکَرَاتِ مَوْتده اُولَان اَوچ ضَرَرِی :

(۱) اَوَّلِی : آج .

(۲) اِیْکِنجِی : صُوسُز .

NAMAZI VAKTİ İLE KILMANIN FAZİLETİ

Namazı vakti ile kılmanın fazileti çoktur. (Alimler bunlardan) bir kaçını beyan etmişler:

- (1) Fazileti budur ki, yüzünün nuru çok olur.
- (2) Ömrünün bereketi olur.
- (3) Duası kabul olur.
- (4) Hayırlı bir insan olur.
- (5) Cümle (bütün) müminler ona muhabbet eder.

NAMAZIN VAKTİNİ GEÇİRİP KILMAMAK

Namazın vaktini geçirip kılmamanın on beş zararı vardır : Beşi dünyada, üçü vefat ederken, üçü kabirde, dördü Arasat meydanında .

* Dünyada olan beş zararı :

- (1) Yüzünde nur olmaz.
- (2) Ömründe bereket olmaz.
- (3) Duası kabul olmaz.
- (4) Bir mümin karndaşı (kardeşi) dua emanet eylemiş olsa, o da kabul olmaz.
- (5) Sâir ettiği (diğer yaptığı) ibadetlerin sevabı eline gimez (fayda vermez).

* Sekeratü'l-Mevtte (ölüm anında) olan üç zarar :

- (1) Aç .
- (2) Susuz .

مِزْرَاقْلَیْ جِلْمَ حَالُ

(۳) اُوچُنْجی : خورُ اولور . نَقْدَرُ طَعَامُ یَسَه طُویمز ، نَقْدَرُ صَو اِیچِسَه قَائِمَز .

✦ قَبِرْدَه اولان اُوچ ضَرری :

(۱) اولکی : قَبری صِقَار ، کَمو کَلری بری برینه کَجَر .

(۲) اِیکُنْجی : قَبری آتَش طُولَار .

(۳) اُوچُنْجی : آنک اوزرینه بر اَزْدَرَهَا مُسَلَطُ اولور ، آنک آدینه اَقْرَع

دیرَلَر . آنک آلدَه بر قَامِجی اوله آتَشْدَن بر کُونْلُک اوزوئِلْغی اوله . آنکله بر
کَرَه اوزر برک دِینَه کَجَر ، یَنه چِقَار ، بر دَحی اوزر . بُو یِلْجَه قِیَامَتَه قَدَر
اول کِیمْسَه یه عَذَاب ایشَه کر کُدر .

✦ مِیدَانِ عَرَصَاتْدَه اولان دُرْت ضَرری :

(۱) اولی : حِسَابی شَدِیدُ اولور .

(۲) اِیکُنْجی : اَللّهُ عَظِیمُ الشَّانُک غَضِبَه مُسْتَحَقُ اولور .

(۳) اُوچُنْجی : جَهَنَّمه دَاخِلُ اولور .

(۴) دُرْدُلْجی : اَللّهُ اُوچ سَطِرُ یَارِی یَارِیلور .

اولکی سَطِرُ : بُو کِیمْسَه اَللّهُک غَضِبَه مُسْتَحَقْدِر .

اِیکُنْجی سَطِرُ : بُو اَللّهُ تَعَالِیْنِک حَقْنی ضَايِع اِیدِیجِیدِر .

اُوچُنْجی سَطِرُ : تَنکِیم سَن اَللّهُ عَظِیمُ الشَّانُک حَقْنی ضَايِع اِیْتْدِک اِیسَه

بُو کُونْکی کُونْدَه اَللّهُک رَحْمَتْنَدَن بَعِیدْسِین .

وَدَحی نَمَاز دِیْنِک دِرْکِیدِر . بر آدَم نَمَاز قِلَار ، دِیْنِک دِیرْکِنی دِیکَر ،

اوزرینه سَايَان قورَار ، اَلتِنْدَه سَلَامَت بُولور .

(3) Hor (hakir) ölür. Ne kadar yemek yese, doymaz. Ne kadar su içse, kanmaz.

* Kabirde olan üç zarar :

(1) Kabri (kendisini) sıkar, kemikleri birbirine geçer.

(2) Kabri ateş dolar.

(3) Onun üzerine bir ejderha musallat olur. Onun adına akra derler. Onun elinde bir kamçı olur ki, ateşten bir günlük uzunluğu var. Onunla bir kere vursa, yerin dibine geçer, yine çıkar, bir daha vurur. Böylece kıyamete kadar o kimseye azap edilir.

* Arasat meydanında olan dört zarar :

(1) Hesabı şedid (şiddetli) olur.

(2) Allahü azimüşşan'ın gazabına müstahak olur.

(3) Cehenneme dahil olur,

(4) Alına üç satır yazı yazılır :

Evvelki Satır : Bu kimse, Allah'ın gazabına müstahaktır.

İkinci Satır : Bu kimse, Allahü Teala'nın hakkını zâyi edicidir.

Üçüncü Satır: Nitekim sen Allahü azimüşşan'ın hakkını zâyi ettinse, bu günde Allah'ın Rahmetinden baidsin (uzaksın).

Namaz dinin direğidir. Bir âdem (kişi) namaz kılar, dinin direğini diker. Üzerine sayaban (gölge) kurar. Altında selamet bulur.

بِرْ آدَمِ دُرْتِ وَقْتِ نَمَازِي بِلَهْ بِلَهْ تَرَكْ اَيْلَسَه ، صُكْرَه قَضَا اَيْتَمَسَه اُوخْ مَذْهَبَه
 كُورَه قَتْلِ لَازِمِ كَلُورْ ، بِرْمِ مَذْهَبِمَزَه كُورَه قَتْلِ لَازِمِ كَلَمَزْ . اَمَّا اكْبِرِ كِتَابِئِرْدَن
 بَرِ بِيُوكْ كُتَاهِ اِشْلَمِشْ اُولُورْ ، وَحَبْسِ مَدِيدِ لَازِمِ كَلُورْ .

بِرْ آدَمِ بَرِ وَقْتِ نَمَازِي بِلَهْ بِلَهْ تَرَكْ اَيْلَسَه صُكْرَه قَضَا اَيْتَمَسَه ، بَرِ هَفْتَه
 مَقْدَارِي - يَغْنِي آخِرْتَدَه سَكْسَانِ يِيلِ يَانَسَه كَرَكِدِرْ ، آخِرْتَكِ بَرِ كُونِي بُو
 دُتْيَانَكِ بَرِ يِيلِي قَدَرْدِرْ ، آخِرْتَكِ يِيلِلَرِي اَكَا كُورَه حِسَابِ اُولُورْ .

اِمَامَه اُويَانَلَرِكْ نُوغَلَرِي

وَدَخِي اِمَامَه اُويَانَلَرِ دُرْتِ نُوغَدِرْ : مُدْرِكْ ، مُقْتَدِي ، مَسْبُوقْ ، لَاحِقْ .
 (۱) مُدْرِكْ : اِفْتِاحْ تَكْبِيرِي اِمَامِ اَيْلَه بَرَابَرِ اَلَانَه .

(۲) مُقْتَدِي : اِفْتِاحْ تَكْبِيرِي اِمَامِ اَيْلَه بَرَابَرِ اَلْمَيُوبْ صُكْرَه اَلَانَه .

(۳) مَسْبُوقْ : اِمَامِ رُكْعَتَلَرِكْ بَرِي يَا اِيكِيْسِي قِلْدَقْدَن صُكْرَه اُويَانَه .

(۴) لَاحِقْ : اِفْتِاحْ تَكْبِيرِنْدَه بَرَابَرِ اُويْمِشْ اَمَّا صُكْرَه حَدَثْ وَاَقِعْ اُولُوبْ
 تَكَرَّارِ اَبْدَسْتِ اَلُوبْ كَلُوبْ اِمَامَه اُويَارْ . يِنَه مُقَدَّمْ اُويْدُوغِي كِييِ بِلَا قِرَائَتِ
 رُكُوعْ وَسُجُودْ تَسْبِيحَلَرِي اِيْدَرْ ، نَمَازِي قِلَارْ ، اَكَا دِيرَلَرْ ، اِمَامِكْ اَرْدِنْدَه
 كِي كِييِدِرْ ، اَكْرْ دُتْيَا كَلَامِي سُوَيْلَمَدِيْسَه بُوَيْلَحَه قِلَارْ ، لَكِنْ جَامِعْدَن
 حَقِيقْدَن صُكْرَه يَكْ يَقِيْنِ مَحَلْدَن اَبْدَسْتِ اَلْمَالِي ، زِيْرَا اِيلَرُويَه كِيْدَرَسَه
 نَمَازِي فَاْسِدْ اُولُورْ دِيْمِشْ وَاَرْ .

وَدَخِي بَرِ آدَمِ كَلُوبْ اِمَامِي رُكُوعَدَه بُولَسَه ، رُكُوعَه يَتَشَيْمْ دُيُو عَجَلَه
 اِيْدُوبْ تَكْبِيرِي اِيْنَرِ اِيَكْنِ اَلَسَه ، اِمَامَه اُويْمِشْ اُولَمَزْ . اِمَامِي رُكُوعَدَه بُولْدَقْدَه
 اِمَامَه اُويُوبْ تَكْبِيرِي اَيَاقْدَه تَكْمِيلِ اِيْدُوبْ صُكْرَه رُكُوعَه كِيْدَرْ . اِمَامِكْ بِلِي

Bir âdem (kişi) dört vakit namazı bile bile terk eylese, sonra kaza etmese, üç mezhebe göre katil (ölüm) lazım gelir.

Bizim (Hanefî) mezhebimize göre ise, katli (öldürülmesi) lazım gelmez. Ama ekberi kebâirden (en büyük günahlardan) bir büyük günah işlemiş olur ve (tövbe edene kadar) hapsi medid (devamlı hapis) lazım gelir.

Bir âdem (kişi) bir vakit namazı bile bile terk eylese, sonra kaza etmese, bir hafta miktarı, yani ahirette seksen yıl yansa gerekir. Âhiretin bir günü bu dünyanın bir yılı kadardır. Âhiretin yılları ona göre hesap edilir.

İMAMA UYANLARIN KISIMLARI

İmama uyanlar dört nevidir (çeşittir) : Müdrîk, muktedî, mesbuk, Lâhık.

- (1) MÜDRİK : İftitah tekbirini imam ile beraber alana.
 - (2) MUKTEDÎ : İftitah tekbirini imam ile beraber almayıp sonra alana.
 - (3) MESBUK : İmam rekatların birini yahut ikisini kıldıktan sonra uyana.
 - (4) LÂHIK : İftitah tekbirinde beraber uymuş, ama sonra hades (abdestsizlik) vaki olup (ortaya çıkıp), tekrar abdest alır ve gelip imama uyar. Yine mukaddem (önceden) uyduğu gibi bila kıraat (Kur'an okumaksızın), rûku ve sücud (secdede okunan) tesbihlerini eder (ve) namazı kılar. Ona (o kimseye) derler. İmamın ardındaki gibidir. Eğer dünya kelamı söylemediyse, böylece kılar. Bu kimseye (lâhık) derler. Lâkin camiden çıktıktan sonra pek yakın mahalden abdest almalı. Zira ileriye giderse, namazı fâsid olur, diyen (âlimler) var.
- Bir âdem (kişi) gelip imamı rükuda bulsa, rükua yetişeyim diye acele edip tekbiri inerken alsa, imama uymuş olmaz. İmamı rükuda bulduğunda, imama uyup tekbiri ayakta tekmil edip (tamamlayıp) sonra rükua gider. İmamın bel

إِلَهُ بَرَّابَرُ أُولُوبُ تَسْبِيحِ اِيْدَرَسَه ، اُولُ رَكْعَتَه اُولُيْمَش اُولُور . اَمَّا رُكُوعَه اِيْنَرُ
اِيَكْن اِمَامِك بَلِي طُوغْرُولْسَه ، اُولُ رَكْعَتَه اِيْرِشْمِش اُولْمَز .

نَمَازِدَه تَعْدِيلِ اَرْمَكَانِي تَرَك اِيْدَتْلَرِك ضَرَرِي

وَدَعِي نَمَازِك بَش يَزْدَه تَعْدِيلِ اَرْمَكَانِي تَرَك اِيْتْسَه اِمَام اَبُو يُوْسُفَه كُورَه
نَمَازِي فَاسِد اُولُور . اَمَّا اِمَامِيْتَه كُورَه فَاسِد اُولْمَز ، لَكِنْ وَاجِبِي تَرْمَكْدَنْ جَبْرًا
لِلنَّقْصَانِ اِعَادَه لَاَزِم اُولُور .

تَرْمَكْتِك يَكْرَمِي اَلْتِي قَدَرُ ضَرَرِي وَاَرْدِر :

(۱) اُولُي : فَقِيرْلَغَه سَبَب اُولُور .

(۲) اِيَكْنَجِي : اَخْرَتْ عُلْمَاسِي اَكَا بُغْض اِيْدَر .

(۳) اُوچُنَجِي : عَدَالْتَدَنْ دُوشُرْ شَهَادَتِي مَقْبُول اُولْمَز .

(۴) دُرْدُلَجِي : نَمَاز قِلْدِيغِي مَكَان يَوْم قِيَامْتَدَه عَلِيْهَنَه شَهَادَت اِيْدَر .

(۵) بَشْنَجِي : بَر كِيْمَنَسَه تَعْدِيلِ اَرْمَانِسِرْ نَمَاز قِلَارْمَكْن اَوْتَه يَانِنْدَه بَرِي

كُورُب سُوْيَلْمَسَه كُنْهَكَار اُولُور .

(۶) اَلْتِنَجِي : اُولُ نَمَازِي كَرِي چَوِيْرْمَك اَوْزَرِيْنَه وَاَجِب اُولُور .

(۷) يِدْلَجِي : اِيْمَانِسِرْ كِتْمَسِنَه سَبَب اُولُور .

(۸) سَكِرْلَجِي : نَمَازِك خِرْسِيْزِي اُولُور .

(۹) طُقُوزْلَجِي : اَلَلُّه تَعَالِيْنِك نَظَرِ رَحْمَتِنْدَنْ سَاقِط اُولُور .

(۱۰) اُوْتُنَجِي : قِلْدِيغِي نَمَاز اُسْكِي بَر كِيِي يَوْم جَزَادَه يُوْزِيْنَه اُوْرِيْلُور .

(۱۱) اُون بَرْلَجِي : اَلَلُّه تَعَالٰى يَه مُنَاجَاتَدَه سُوء اَدَب اِيْتْمِش اُولُور .

(۱۲) اُون اِيَكْنَجِي : نَمَازِك فَضْلَه اُولَان ثَوَابِنْدَنْ مَحْرُوم اُولُور .

ile beraber olup (rükudan kalkmadan رَبِّیَ الْعَظِیْمَ diyerek) tesbih ederse, (rükuda) o rekata uymuş olur. Ama rükua inerken imamın beli doğrulsa, o rekata erişmiş olmaz.

NAMAZDA TADİLİ ERKANİ TERK EDENLERİN ZARARI

Namazın beş yerde tadili erkanını terk etse, İmamı Ebu Yusuf'a göre namazı fâsîd olur. Ama İmâmeyn'e göre fâsîd olmaz. Lâkin vacibi terk eden cebren linnuksan (eksiği tamamlamak ve gidermek için) îade lazım olur.

(Tadili erkani) terk etmenin yirmi altı kadar zararı vardır :

- (1) Fakirliğe sebep olur.
- (2) Âhiret uleması ona buğzeder.
- (3) Adaletten düşer, şahadeti makbul olmaz.
- (4) Namaz kıldığı mekan, kıyamet gününde aleyhine şahadet eder.
- (5) Bir kımse tadili erkansız namaz kılarken öte yanında biri görüp söylemese günahkar olur.
- (6) O namazı geri çevirmek (îade etmek) üzerine vacip olur.
- (7) İmansız gitmesine sebep olur.
- (8) Namazın hırsız olur.
- (9) Allahü Teala'nın nazar-ı rahmetinden sâkit (uzak) olur.
- (10) Kıldığı namaz eski bez gibi yevm-i cezada (ceza gününde) yüzüne vurulur.
- (11) Allahü Teala'ya münacatta sû-i edeb (edepsizlik) etmiş olur.
- (12) Namazın fazla olan sevabından mahrum olur.

(۱۳) اُون اُوچُنْجِي : سَائِرْ عِبَادَتْلَرِكْ ثَوَابِي وِيرْلَمَكْ سَبَبْ اُولور .

(۱۴) اُون دُرْدُنْجِي : نَارَهْ مُسْتَحَقْ اُولور .

(۱۵) اُون بَشْنَجِي : جَاهِلْلَرْ آني كُورُبْ تَعْدِيلْ اَرَكَانِي تَرَكْ اَيْتْمَلَرِنَه

سَبَبْ اُولور .

(۱۶) اُون اَلْتَنْجِي : اِمَامَنَه مُخَالَفَتْ اَيْتْمِشْ اُولور .

(۱۷) اُون يَدُنْجِي : اِنْتِقَالَئَدَهْ اُولَانْ سُنْتَلَرِي تَرَكْ اَيْتْمِشْ اُولور .

(۱۸) اُون سَكَزِلْجِي : اَلَلَهْ عَظِيمُ الشَّانِكْ غَضَبِنَه مَظْهَرْ اُولور .

(۱۹) اُون طُقُورُلْجِي : شَيْطَانِي سَوْنِدَرْمِشْ اُولور .

(۲۰) يِكْرِمَنْجِي : جَنَنَدَن ايرَاغْ اُولور .

(۲۱) يِكْرِمِي بَرُنْجِي : جَهَنَّمَه يَقِينْ اُولور .

(۲۲) يِكْرِمِي اِيكِنْجِي : كَنَدُو نَفْسِنَه ظُلْمْ اَيْتْمِشْ اُولور .

(۲۳) يِكْرِمِي اُوچُنْجِي : طَاهِرْ اُولَانْ نَفْسِينِي مُلُوثْ اَيْتْمِشْ اُولور .

(۲۴) يِكْرِمِي دُرْدُنْجِي : صَاغِنْدَه وَصُولِنْدَه اُولَانْ مَلَايَكَه لَرَه اَدِيَتْ اَيْتْمِشْ

اُولور .

(۲۵) يِكْرِمِي بَشْنَجِي : رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَحْزُونْ اَيْتْمِشْ اُولور

(۲۶) يِكْرِمِي اَلْتَنْجِي : جَمِيعْ مَخْلُوقَاتَه ضَرَرِي طُوقْنُشْ اُولور، زِيرَا اُول

اَدَمَكْ كُنَاهِي سَبَبِنَه يَغْمُورْلَرْ يَغْمَازْ وَيَرْلَرْدَه اَكْنَلَرْ بَتْمَزْ، وَيَغْمُورْ وَفَتِيلَه يَغْمَازْ اُولور .

اِمَامَكْ اَرْقَه سِنْدَه طُرَاكْ ثَوَابِي

وَدْعِي اِمَامَكْ اَرْقَه سِنَه طُرَاكَه يُوَزْ ثَوَابْ وَصَاغِنْدَه طُرَاكَه يَتْمِشْ بَشْ ثَوَابْ

وَصُولِنْدَه طُرَاكَه اَلَلِي ثَوَابْ وَيَرِيلُور . اُولَكِي صَفْدَه طُرَاكَه يِكْرِمِي بَشْ ثَوَابْ ،

- (13) Sâir (diğer) ibadetlerin sevabının verilmemesine sebep olur.
- (14) Nâra (Cehennemi) müstahık (hak edici) olur.
- (15) Cahiller onu görüp tadil-i erkânı terk etmelerine sebep olur.
- (16) İmamına muhalefet etmiş olur.
- (17) İntikalatta olan (rükudan secdeye geçerken yapılan) sünnetleri terk etmiş olur.
- (18) Allahü azimüşşanın gazabına mazhar (sahip) olur.
- (19) Şeytanı sevindirmiş olur.
- (20) Cennetten ırak (uzak) olur.
- (21) Cehenneme yakın olur.
- (22) Kendi nefsine zulmetmiş olur.
- (23) Tâhîr (temiz) olan nefsini mülevves etmiş (kirlenmiş) olur.
- (24) Sağında ve solunda olan melâikelere (meleklerle) eziyet etmiş olur.
- (25) Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)i mahzun etmiş (üzmüş) olur.
- (26) Cemi (bütün) mahlukata zarar dokunmuş olur. Zira o âdemin (kişinin) günahı sebebine yağmurlar yağmaz ve ekinler bitmez ve yağmur vaktiyle yağmaz olur.

İMAMIN ARKASINDA DURANLARIN SEVABI

İmamın arkasına durana yüz sevap, sağında durana yetmiş beş sevap, solunda durana elli sevap verilir. Evvelki (ilk) safta durana yirmi beş sevap, ...

ایکُنْجی صَفَدَن تَا کِیْرِیکی صَفَه وَارِنْجَه یَه قَدَر طُورَانَه اُون تَوَاب وِیْرِیْلُوز ، بُو
تَوَابَلَرِک بَر دَانَه سِی بِیْک وَفِیَه ، اُو وَفِیَه نِک هَر بَر دَانَه سِی بِیْک دِرْهَم . وَ اُو
دِرْهَمِک هَر بَر دَانَه سِی اُحَد طَاعِنْدَن اَغَر کَلْسَه کَر کِدِر .

اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی اِمَام اِیْلَه بَرَابَر اَلْمَانِک فَضِیْلِی

وَ دَخِی بَر آدَم اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی اِمَام اِیْلَه بَرَابَر اَلْسَه کُوز کُوتَلِرِنْدَه اَغَاجَلَرِک
بِیْرَایِ رُوز کَار اَسَدِکْجَه تَه شَکِل دُوکُوتُورْسَه ، اُول اَدَمِک کُتَاهَلِرِیْدَه اُولَه
دُوکُوتُورْسَه کَر کِدِر .

بَر کُون رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ نَمَاز قَلَارَمَن بَر کِیْمَسَه صَبَاح تَمَارِنْدَه اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی
بِیْتَشْمَدِی ، وَ اَرْدِی بَر قُول اَزَاد اَیْلَدِی . کَلُوب رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَه
اِیْنْدِی : " یَا رَسُولُ اللّٰهِ بِن بُو کُون اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی بِیْتَشْمَدِی ، بَر قُول اَزَاد اِیْنْدِی .
عَجَبَا اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی تَوَابَه نَائِل اُولَه بِلْدَمِی ؟ "
رَسُولُ اللّٰهِ حَضَرَتْلَرِی حَضَرَت اَبُو بَکْرَه : " سَن تَه دِیْرِسِن بُو اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی
حَقْنَدَه " دُیُو بُوْرْدِی .

اَبُو بَکْر الصّدِّیق ؓ بُوْرْدِیْکَه : " یَا رَسُولُ اللّٰهِ قِرْق دَوَه یَه مَالِک اُولَسَم ،
قِرْقِنْکَدَه یُوْکِی جَوَاهِر اُولَسَه ، جُمْلَه سِی فُقْرَا یَه تَصَدَّق اِیْتَسَم ، بِنَه اِمَام اِیْلَه
بَرَابَر اَلْنَان اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی تَوَابَه نَائِل اُولَامَم . "

اَلْدَن رَسُولُ اللّٰهِ حَضَرَتْلَرِی : " یَا عُمَرُ سَن تَه دِیْرِسِن بُو اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی حَقْنَدَه "

دِیْدَکَدَه ، حَضَرَت عُمَر ؓ اِیْنْدِی یَا رَسُولُ اللّٰهِ مَکَه اِیْلَه مَدِیْنَه اَرَا سِی طُولُو دَوْم
اُولَسَه ، یُوْکِی جَوَاهِر اُولَسَه ، جُمْلَه سِی فُقْرَا یَه تَصَدَّق اِیْتَسَم ، بِنَه اِمَام اِیْلَه بَرَابَر
اَلْنَان اِفْتِخَ تَکْبِیْرِی تَوَابَه نَائِل اُولَامَم . "

ikinci saftan ta geri safa varıncaya kadar durana on sevap verilir. Bu sevapların bir tanesi bin vakıyye¹ - o vakıyyenin her bir tanesi bin dirhem ve o dirhem her bir tanesi Uhud dağından ağır - gelse gerektir.

İFTİTAH TEKBİRİNİ İMAM İLE BERABER ALMANIN FAZİLETİ

Bir âdem (kişi), iftitah tekbirini imam ile beraber alsa, güz (sonbahar) günlerinde ağaçların yaprağı rüzgar estikçe ne şekil dökülürse, o âdemin (kişinin) günahları da öyle dökülse gerekir.

Bir gün Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) namaz kılarken, bir kimsenin sabah namazında iftitah tekbirine yetişemedi. Vardı (hemen acele gitti ve) bir kul (köle) âzad eyledi. Resulullah'a (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) gelip (şöyle) dedi :

- " Ey Allah'ın Resulü ! Ben bugün iftitah tekbirine yetişemedim, bir kul (köle) azad ettim. Acaba iftitah tekbirinin sevabına nail olabildim mi? "

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretleri, Hazreti Ebu Bekir'e (Radiyallahü Anh) :

- " Bu iftitah tekbirinin hakkında sen ne dersin " buyurdu.

Ebu Bekir Sıddık (Radiyallahü Anh) buyurdu ki :

- " Ey Allah'ın Resulü ! Kırk deveye malik olsam, kırkının da yükü cevahir (mücevher) olsa, cümlesini (hepsini) fukaraya (fakirlere) tasadduk etsem (sadaka olarak versem), yine imam ile beraber alınan iftitah tekbirinin sevabına nâil olamam (ulaşamam)."

Ondan sonra Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretleri:

- " Ya Ömer! Bu iftitah tekbiri hakkında sen ne diyorsun " deyince, Hazreti Ömer (Radiyallahü Anh) etti (buyurdu ki) :

- " Ey Allah'ın Resulü ! Mekke ile Medine arası dolu devam olsa. Yüklü cevahir olsa. Cümlesini (hepsini) fukaraya (fakirlere) tasadduk etsem (sadaka olarak versem), yine imam ile beraber alınan iftitah tekbirinin sevabına nail olamam. "

¹ Bir Vakıyye : 400 dirhemlik tartıdır ki, o da 400x300 = 120 kg yapar.

اَنَدَن رَسُوْلُ اللّٰهِ حَضْرَتْلَرِی : " يَا عُمَانُ سَنَ تَه دِرِسَن بُو اَفْتِاحُ تَكْبِرِنِكَ حَقْنَدَه " دِیدِکَدَه ، حَضْرَت عُمَانُ ذِی التَّوَرِیْنِ ﷺ اَیْنَدِی : " يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ بِنَ کِیجَه دَه اَیْکِی رَكْعَتَ نَمَازَ قِیْلَسَم ، هَز بَر رَكْعَتَدَه قُرْآنَ عَظِیْمُ الشَّائِی عَتَم اَیْلَسَم ، یَنَه اِمَام اَیْلَه بَرَابَرِ اَلْاَن اَفْتِاحُ تَكْبِرِنِكَ ثَوَابَه نَائِل اُولَامَم . "

اَنَدَن رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ حَضْرَتْلَرِی : " يَا عَلِی سَنَ تَه دِرِسَن بُو اَفْتِاحُ تَكْبِرِی حَقْنَدَه " دِیدِکَدَه حَضْرَت عَلِی کَرَمُ اللّٰهِ وَجْهَه اَیْنَدِی : " يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ مَقْرِب اَیْلَه مَشْرِق اَرَاْسِی کُفَاز اَیْلَه طُوْلُو اُولَسَه ، رَبِّم بَکَا قُوْت وِیْرُسَه ، جُمْلَه سِنِی قِیْرُوْب قَتْل اَیْلَسَم ، یَنَه اِمَام اَیْلَه بَرَابَرِ اَلْاَن اَفْتِاحُ تَكْبِرِنِكَ ثَوَابَه نَائِل اُولَامَم . "

اَنَدَن رَسُوْلُ اللّٰهِ حَضْرَتْلَرِی : " اَیْ یَنَم اُمْتِ وَاَصْحَابِمْ ! یَدِی قَات یَزَلَر وِیْدِی قَات کُوکُلَر کَاغَذ اُولَسَه ، وَدَرِیَالَر مُرْکَب اُولَسَه ، وَبُتُوْن آغَچِلَر قَلَم اُولَسَه ، وَجُمْلَه مَلَائِکَه لَر کَاتِب اُولَسَه لَر ، قِیَامَتَه قَدَر یَازَسَه لَر ، یَنَه اِمَام اَیْلَه بَرَابَرِ اَلْاَن اَفْتِاحُ تَكْبِرِنِكَ ثَوَابِی یَزَامَلَر " دُیُو یُیورْمُش .

مَلْکَلَرِکْ مَقْدَارِی

وَاکَرُ اللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّائِک یَرَاثِدِیغِی مَلْکَلَرِ بُو قَدَر مِیْدَر ؟ دِرِسَنک ، رَسُوْلُ اللّٰهِ حَضْرَتْلَرِی مَعْرَاجَه یَقْدِیغِی کِیجَه جَنَّتِی وَجَهَنَّمِی وَبَیْتِ مَعْمُورِی سَبَرَان اَیْنَدِکَدَه بَاقُوْب کُوْرْدِی ، بَیْتِ مَعْمُورِی مَلَائِکَه طَوَاف اَیْدُوْب کِیْدَرْلَرْدِی .
رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَیْنَدِی : يَا قَرْنَدَاشِمْ جَبْرَائِیل ، بُو بَیْتِ مَعْمُورِی طَوَاف اَیْدُوْب کِیْدَن مَلَائِکَه کِیْرُو دُونْمِیُوْر ، اَلَلَر نَرَه یَه کِیْدَرْلَر . اَوَّل وَقْتِ جَبْرِیْل عَلَیْهِ السَّلَام اَیْنَدِی : يَا حَبِیْبَ اللّٰهِ ! بِنَ خَلْق اُولَدِیغِمْ کُوْنَدَن بُو کُوْنَه کَلْنَجَه یَه قَدَر

Ondan sonra Resulullah (Aleyhi's-Selam) Hazretleri :

- " Ya Osman, bu iftitah tekbiri hakkında sen ne dersin ! " deyince, Hazreti Osman Zinnureyn (Radiyallahü Anh) etti (buyurdu ki) :

- " Ey Allah'ın Resulü ! Ben gecede iki rekat namaz kılsam, her bir rekatta Kur'an-ı Azimüşşan'ı hatim eylesem, yine de imam ile beraber olan iftitah tekbirinin sevabına nail olamam. "

Ondan sonra Resulullah (Aleyhi's-Selam) Hazretleri :

- " Ya Ali ! Bu iftitah tekbiri hakkında sen ne dersin " deyince, Hazreti Ali (Kerremallahü veche) etti (buyurdu ki) :

- Ey Allah'ın Resulü ! Mağrib (doğu) ile meşrik (batı) arası küffar (kâfirler) ile dolu olsa, Rabbim bana kuvvet verse, cümlesini (hepsini) kırıp katleylesem (öldürsem), yine imam ile beraber alınan iftitah tekbirinin sevabına nail olamam. "

Ondan sonra Resulullah (Aleyhi's-Selam) Hazretleri :

- " Ey benim ümmetim ve ashabım ! Yedi kat yerler ve yedi kat gökler kağıt olsa ve deryalar mürekkep olsa ve bütün ağaçlar kalem olsa ve cümle melâikeler (bütün melekler) katip olsalar ve kıyamete kadar yazsalar, yine imam ile beraber alınan iftitah tekbirinin sevabını yazamazlar " diye buyurmuştur.

MELEKLERİN SAYISI

• Eğer Allahü azimüşşan'ın yarattığı melekler bu kadar mıdır? derseni, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri miraca çıktığı gece, cenneti ve cehennemi ve Beyt-i Mâmur'u (Kâbe'yi) seyran ettiğinde (gezdiğinde) bakıp gördü. Beyt-i Mâmur'u melâike (melekler) tavaf edip gidiyorlardı. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) etti (buyurdu ki) :

- Ya karındaşım (ey kardeşim) Cibrail ! Bu Beyt-i Mâmuru (Kâbe'yi) tavaf edip giden melekler geri dönmüyor, onlar nereye giderler?

O vakit Cibril (Aleyhi's-Selam) şöyle etti (buyurdu) :

- Ya Habiballah (ey Allah'ın sevgilisi)! Ben yaratıldığım günden bugüne gelinceye kadar

Bu Beyt-i Mâmur'u tavaf edip giden melâikenin (meleklerin) geri döndüğünü görmedim. Bir kere tavaf eden (meleğ)e, kıyamete kadar bir daha nevbet (sıra) gelmez " dedi.

NAMAZDA YAPILAN ŞEYLERİN KARŞILIĞI

Bir âdem (kişi) namazda " Euzü Besmele " okuduğunda, Allahü azimüşşan o kula bedeninde olan kıllar sayısınca sevap verir. Ve Fatiha-i Şerife okuduğunda Allahü Teala Hazretleri o kula kabul olmuş hac sevabı verir. Ve rükua vardığında, Allahü azimüşşan o kula nice bin altın sadaka etmiş sevabı ve ruku'da sünnet üzere üç kere tesbih ettiğinde o kula Allahü azimüşşan Hazretleri, gökten inen yüz dört kitabı okumuş kadar sevab verir. " سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ " dediğinde, o kulu Allahü azimüşşan rahmet deryasına gark eder ve secdeye vardığında, o kula Allahü azimüşşan, insanlar ve cinler adedince sevap verir. Secdede üç kere sünnet üzere tesbih ettiğinde, o kula Allahü azimüşşanın fazileti çoktur, ama (âlimler) bir kaçını beyan etmişler :

1. Fazileti : Arş ve Kürsü ağırlığı kadar sevap verse gerektir.
2. Fazileti : Allahü azimüşşan'ın o kulu mağfiret etse gerektir.
3. Fazileti : O kul öldüğünde Mikail (Aleyhi's-Selam) o kulun kabrini kıyamete kadar günde bir kere ziyaret etse gerektir.
4. Fazileti : Kıyamet gününde Mikail (Aleyhi's-Selam) o kulu mübarek kanadı üzerine alıp şefa'at edip, Cennet-i Ala'ya götürse gerektir.

هَزْوَاقُكُم بِمِلَّةِ خَالٍ

قَعْدَهُ أَحْبَبَهُ يَهْ أُوْتُوْرُدُقَدَهْ اَللهُ عَظِيْمُ الشَّانِ اَوَّلُ قُوْلَهْ فُقَرَاءُ صَابِرِيْنَ نَوَابِيْ
وَيَرِيْرُ . فُقَرَاءُ صَابِرِيْنَ نَوَابِيْ ، اَغْنِيَاءُ شَاكِرِيْنَ بَشِيْرُ يَسِيْلُ اَوَّلُ جَنَّتِهْ كِيْرَسَهْ
كِرَكْدِرُ . اَغْنِيَاءُ شَاكِرِيْنَ اَنِيْ كُوْرُبُ نُوْلِيْدِيْ بِزْ دُنْيَاَدَهْ اِيَكُنْ فُقَرَاءُ صَابِرِيْنَ
اَوْلِيْدُقْ دِيُوْ تَمَنِّيْ اِيْتَسَهْ لَرْ كِرَكْدِرُ . اِيَكِيْ يَانَنَهْ سَلَامُ وَيَرِدْ كَدَهْ اَوَّلُ قُوْلَهْ اَللهُ
عَظِيْمُ الشَّانِ جَنَّتْكَ سَكِرْ قَبُوْسِيْ اَجِلْدِيْ يَا مُؤْمِنُ هَرْ قَنَغِيْسِنْدَنُ كِيْرَزْ اِيْسَكْ
كِيْرْ دِيُوْ حِطَابْ اِيْتَسَهْ كِرَكْدِرُ .

جَنَّتْكَ مِفْتَاحِيْ

سَكِرْ جَنَّتْكَ سَكِرْ قَبُوْسِيْ وَاَرْدِرْ ، سَكِرْدَهْ مِفْتَاحِيْ وَاَرْدِرْ :
اَوَّلِيْ : بَشْ وَقْتِ نَمَازِ قِلَانِ مُؤْمِنْلَرِكْ اِيْمَانِيْدِرْ .
اِيَكُنْجِيْ : بِسْمَلَهْ شَرِيْفَهْ دِرْ .
اَلْتِيْسِيْ دَحِيْ فَاتِحَهْ شَرِيْفَهْ نِكْ اِيْمِنْدَهْ دَاخِلِيْدِرْ .

جَنَّتْكَ وَصْفِيْ

سَكِرْ جَنَّتْكَ اَوَّلْ كِيْسِيْ : دَارِ جَلَالْ ، اِيَكُنْجِيْ : دَارِ قَرَارْ ، اُوچُنْجِيْ : دَارِ
سَلَامْ ، دُرْدُنْجِيْ : جَنَّةُ الْخُلْدِ ، بَشْنْجِيْ : جَنَّةُ الْمَاوِيْ ، اَلْتِنْجِيْ : جَنَّةُ عَدْنُ ،
يَدِنْجِيْ : جَنَّةُ الْفِرْدَوْسْ ، سَكِرْنْجِيْ : جَنَّةُ نَعِيْمْ دِرْ .
" دَارِ جَلَالْ " بِيَاضُ نُورْدُنْدِرْ . " دَارِ قَرَارْ " قِرْمِيْزِيْ يَاقُوْتْدُنْدِرْ . " دَارِ سَلَامْ "
يَسِيْلُ زَبَرْجَدْدُنْدِرْ . " جَنَّةُ الْخُلْدِ " مَرْجَانْدُنْدِرْ . " جَنَّةُ الْمَاوِيْ " كُوْمُشْدُنْدِرْ .
" جَنَّةُ عَدْنُ " اَلْتُوْتْدُنْدِرْ . " جَنَّةُ الْفِرْدَوْسْ " هَمْ اَلْتُوْتْدُنْدِرْ وَهَمْ كُوْمُشْدُنْدِرْ .
" جَنَّةُ نَعِيْمْ " قِرْمِيْزِيْ يَاقُوْتْدُنْدِرْ .

Ka'de-i ahıra'ya oturduğunda, Allahü azimüşşan o kula fukara-i sâbirîn (fakirliğe sabreden kişilere verilen miktar kadar) sevabı verir.

Fukara-i sâbirîn sevabı, ağniya-i şâkirînden (zenginlerin şükredenlerinden) beş yüz yıl evvel cennete girse gerektir. Ağniya-i şâkirîn onu görüp, ne olaydı biz dünyada iken fukara-i sâbirînden olsaydık diye temennî etseler gerektir.

İki yanına selam verdiğinde, o kula Allahü azimüşşan :

- Ey mümin ! Cennetin sekiz kapısı açıldı. Hangisinden gidersen gir diye hitap etse gerektir.

CENNETİN ANAHTARI

Sekiz cennetin sekiz kapısı vardır. Sekiz de miftahı (anahtarı) vardır :

(1) Beş vakit namaz kılan müminlerin imanıdır.

(2) Besmele-i şerifedir.

(Geriye kalan) altısı, Fatiha-i Şerife'nin içinde dahildir (vardır).

CENNETİN VASFI

Sekiz cennetin birincisi : Dâr-ı Celal; İkincisi : Dâr-ı Karar; Üçüncüsü: Dâr-ı Selam; Dördüncüsü : Cennetü'l-Huld; Beşincisi : Cennetü'l-Me'va, Altıncısı : Cennetü Adn, Yedincisi: Cennetü'l-Firdevs, Sekizincisi : Cennetü Naim'dir.

Dâr-ı Celal, beyaz nurdandır. Dâr-ı Karar, kırmızı yakuttandır. Dâr-ı Selam, yeşil zebercettendir. Cennetü'l-Huld, mercandandır. Cennetü'l-Me'va, gümüş-tendir. Cennetü Adn, altındandır. Cennetü'l Firdevs, hem altından hem de gümüş-tendir. Cennetü Naim, kırmızı yakuttandır.

Cennete giren müminler ebedi orada kalırlar, hiç çıkmazlar. Cennette olan huriler hayızdan ve nifastan ve yaramaz hulkdan (kötü huylardan) beridirler (uzaktırlar). **Ve ne türlü taam (yemek) ve şarap (içmek) isterlerse, hazır önlerine gelir. Pişirmek ve kotarmak (hazırlamak) olmaz. Başları üzerinde kuşlar uçar. Müminler köşklerinde otururken bunları görürler: "Eğer sen dünyada iken bana böyle yakın gelsen, ben seni kebab ederdim" diye kalbine geldiği anda, nurdan tabak içinde henüz pişmiş önüne gelip tütüp durur, onu yemeğe başlar. Kemiklerini bir yere yığar. Kalbine gelir ki, şimdi bu yine kuş olsa idi diye kalbine geldiği anda, evvelki gibi kuş olup uçup gider.**

Ve cennetin toprağı miskten, binasının bir kerpici gümüşten ve bir kerpici altındandır. Cennet ehlinin her birine yüz erkek kuvveti verilir. Ehli cennetin (derece olarak) en ednasına (düşüğüne) yetmiş huri ve ikide dünya hatunu verilse gerektir. Her birine cima ettiğinde lezzeti yetmiş yıl bâki kalsa gerektir. Daima bakire bulunsa gerektir.

Ve cennette dört ırmak akar. Başı birdir. Ayağı başka başkadır. Her birinin lezzeti birbirine uymaz. Onun birisi saf su, birisi halis süt ve birisi cennet şarabı ve birisi halis baldır.

Cennette yüksek köşkler vardır. Eğilir, mümin ona biner. Nereye isterse götürür. Bunun dünyada misli devedir.

Cennette Tuba ağacı vardır. Kökü yukarıda, budakları aşağıdadır. Onun dünyada misli ay ve güneştir.

مِزْرَاقِی عَلَہِ خَالِ

دَحِی جَنَّتْ اَہْلِ یَرْ اِیْجَر تَبُولُ وَتَغُوْطُ اِیْمَزَلَرُ ، اَللّٰہُ تَعَالٰی جَنَّتَدَہِ مُؤْمِنِ
قُولْلَرِیْنِہِ خَطَابِ اِیْدُوبُ :

- " قُلْلَرْمُ بَنَدَن دَحِی نَہِ اِسْتَرَسِکِرْ وِیْرَہِ یِم دُوقُ وَصَفَادَہِ اُولُوکُ " دِیْہِ .

قُولْلَر دَحِی :

- " یَا رَبِّ بِرِی جَهَنَّمَدَن اَزَاذ اَیْلَدِکُ وَجَنَّتِکَہِ اِذْخَالِ اِیْدُوبُ بُو قَدَرُ
حُورِی وَغَلْمَانِ وَوَلَدَانِ وِیْرَدِکُ ، عَقْلَہِ کَلْمَدِکُ وَکُوزَلَرُ کُوزْمَدِکُ وَقُولْلَرُ
اِشْتَمَدِکُ بُو قَدَرُ نَعْمَتَلَرُ وِیْرَدِکُ ، دَحِی بِرِ شِیْ اِسْتَمَکَہِ حَیَا اِیْدَہِ رِزُ " دِیْدِکَدَہِ
رَبُّ الْعَالَمِیْنَ یَنَہِ خَطَابِ اِیْدُوبُ :

- " قُلْلَرْمُ سِزْکُ بَنَدَن بُوئَلَرْدَن بَشَقَہِ اِسْتِیْہِ جَکِکِرْ وَارُ " دِیْدِکَدَہِ ، قُولْلَر دَحِی :

- " یَا رَبِّیْ بِزَلَر دَحِی اِسْتَمَکَہِ یُوزِیْمِز یُوقْدُر وَہِم نَہِ اِسْتِیْہِ جَکِکِرِی بِلَمَزِرُ " دِیْدِکَدَہِ ،

رَبُّ الْعَالَمِیْنَ یُیُورْسَہِ کَرَاکُ :

- " قُولْلَرْمُ سِزَہِ دُئِیَادَہِ بِر مَسْئَلَہِ اِفْتِضَا اِیْدِیْنَجَہِ نَہِ یَیَارْدِیْکِرُ " ، اَنَلَر دَحِی :

- " عُلْمَایَہِ وَارَرْدَقِ اُول مَسْئَلَہِ یِی اُوکُرْتُوبُ مُشْکِلِیْمُ حَالِ اُولُورْدِی " دِیْدِکَدَہِ ،

حَقِّ تَعَالٰی حَضْرَتْلَرِی :

- " اِمْدِی اُویْلَہِ اِیْسَہِ سِزَلَر عُلْمَایَہِ دَانِشِکِر دَانِشِکِر اَلِکِرُ ، نَہِ خَبَر وِیْرَلَر اِیْسَہِ

سِزَہِ وِیْرَہِ یِم " دُیُورْدُقَدَہِ ، عُلْمَا :

- " یَا سِزَلَر جَمَالُ اللّٰہِی اُوئِیْدِیْکِرِیْمِی دُئِیَادَہِ اِیْکِن دِیْرْدِیْکِرُ کَہِ رَبِّیْمُ جَنَّتَدَہِ

مَکَانْدَن مُنْزَہِ اُولْدِیْغِی حَالْدَہِ جَمَالِیْیِی بَزَہِ کُوسْتَرَسَہِ کَرَاکُ دُیُور اَرَزُو اِیْدِرْدِیْکِرُ

اَنِی اِسْتِیْن " دُیُوب اَنَلَر دَحِی رُؤِیْتِ جَمَالُ اللّٰہِی اِسْتَدِکَلِرْنَدَہِ ، اَللّٰہُ عَظِیْمُ

الشَّانُ مَکَانْدَن مُنْزَہِ اُولْدِیْغِی حَالْدَہِ جَمَالِیْیِی بَا کَمَالِیْیِی کُوسْتَرَسَہِ کَرَاکُ .

Cennet ehli yer, içer, tebevül (küçük abdest) ve tegavvut (büyük abdest) etmezler. Allahü Teala cennette mümin kullarına hitap edip :

- " Kullarım benden ne isterseniz, vereyim. Zevk ve sefada olun " der (buyurur). Kullar da :

- " Ya Rabbi, bizi cehennemden azad eyledin ve cennetine idhal edip (girdirip), bu kadar huri, gılman (cennette hizmet gören delikanlılar) ve vildan (cennette hizmet gören çocuklar) verdin. Akla gelmedik, gözler görmedik ve kulaklar işitmedik bu kadar nimetler verdin. Birşey istemeğe haya ederiz " dediğinde; Rabbü'l-Alemin yine hitap edip :

- " Kullarım! Sizin benden bunlardan başka isteyeceğiniz var " dediğinde, kullar da :

- " Ya Rabbi ! Bizler de istemeğe yüzümüz yoktur ve hem ne isteyeceğimizi bilmeyiz " dediğinde, Rabbü'l-Alemin (şöyle) buyursa gerek :

- " Kullarım! Size dünyada bir mesele iktiza edince (icap edince) ne yapar-dınız. " Onlar da:

- "Ulemaya varırdık. O meseleyi öğrenir, müşkülümüz (sorunumuz) hallolurdu (çözülürdü)" dediğinde, Hak Teala :

- " Şimdi öyle ise ulemaya danışınız, haber alınız, ne haber verirlerse, size vereyim " diye buyurduğunda, ulema : " Ya sizler Cemalullah'ı unuttunuz mu? Dünyada iken derdiniz ki, Rabbimiz cennette (iken) mekandan münezzeh olduğu halde bize cemalini gösterse gerekir " diye arzu ederiniz. Onu isteyin. Onlar da rüyeti Cemalullah'ı (Allah'ın cemalini görmek) istediklerinde, Allahü azimüşşan mekandan münezzeh olduğu halde Cemali bâ-kemalini gösterse gerekir.

حَقِّ تَعَالِيكَ جَمَالِ پَاكِی كُورْدُكْدَه نِجَه بِيك يَسْلُ حَيْرَانَ قَالَسَه لَرُ
 كَرَكْدِرْ. وَدَخِي جَنَّدَه كِشِي كُوشِكْنَدَه اُوْتُورُرَكْن اَطْرَافْنَدَه بَنَجَرَه لَرُ اُوَكْلَرِنْدَه
 مَيَّوَه لَرُ وَارْدِرْ. قُولَلَرُ اَنِي كُورْدُكْدَه: " اُوَرَّانَه يَم اُول دَالِي چَكِيم مَيَّوَه يِي
 قُوبَارُوب يَسِيم " دِيُو حَاطِرِيَنَه كَلْدِكْدَه اُوْتُورْدِيغِي يَرْدَن قَالَقَمَّعَه وَدَالِي
 قُوبَارْمَعَه حَاجَت قَالَمَزْ. هَمَان اُوْتُورْدِيغِي يَرَه دَال اُوَكِيَنَه كَلُورْ، مَيَّوَه يِي
 قُوبَارِرْ اَغْرِيَنَه قُورْ. چِيْنِيُوب دَخِي لَذْتِي بُوغَازِيَنَه كَنَمْدِيَن قُوبَارْدِيغِي يَرْدَن بَر
 دَخِي بَتَر اَغْرِيَنَه قُويْدِيغِنْدَن اُولْعُون وَلَدِيذ بُوِيلَجَه رَبُّ الْعَزَّه بَتُورْسَه كَرَكْدِرْ.

جُمُعَه نَمَازِي وَشَرَطْلَرِي

وَ دَخِي جُمُعَه نَمَازِيَنِك شَرَطِي اُون اِيكِيْدِرْ:

(۱) اَوَّلِي: مِصِرْ اُولَمَقْ يَا مِصْرَه تَابِعْ اُولَمَقْدِرْ.

(۲) اِيكُنَجِي: خُطْبَه اُولَمَقْدِرْ.

(۳) اُوچُنَجِي: اَنْدَه اِمَام يَادِشَاهِ اِسْلَام حَضْرَتْلَرِي يَاخُود طَرْفَنْدَن مَنُودَن
 تَائِيي اُولَمَقْدِرْ.

(۴) دُرْدُنَجِي: ظَهْر وَقْتِنْدَه قِلْنَمَقْدِرْ.

(۵) بَشَنَجِي: جَمَاعَتْ.

(۶) اَلْتَنَجِي: اِذْنِ عَامْ اُولَمَقْدِرْ.

دَخِي جَمَاعَتِ اِمَامِ اعْظَمَه وَ اِمَامِ مُحَمَّدَه كُورَه بَالِغْ وَ عَاقِلْ وَ اَرْمَكْ وَ اِمَامَنْدَن
 غَيْرِي اُوچْ آدَمْ، وَ اِمَامِ اَبُو يُوسُفَه كُورَه اِمَامَنْدَن غَيْرِي اِيكِي آدَمْ اُولَمَقْدِرْ،
 اَصَحْ اُولَان اِمَامِيَن قُولِيْدِرْ.

Hakk Teala'nın Cemali pakını (tertemiz zâtını) gördüğünde nice bin yıl hayran kalsalar gerektir. Ve cennette kişi köşkünde otururken, etrafında pencereler önlerinde meyveler vardır. Kullar onu gördüğünde uzanayım, o dalı çekeyim, meyveyi koparıp yiyeyim diye hatırına geldiğinde, oturduğu yerden kalkmağa ve dalı koparmağa hacet kalmaz. Hemen oturduğu yere dal önüne gelir, meyveyi koparıp, ağzına kor. Çiğneyip de lezzeti boğazına gitmeden, kopardığı yerden bir daha biter. Ağzına koyduğundan olgun ve leziz. Böylece Rabbü'l-İzze (yenisini) bitirse gerektir.

CUMA NAMAZI ve ŞARTLARI

Cuma namazının şartı on ikidir : (1) Cuma namazının kılınacağı yer mısır (şehir) olmak yada şehre tabi olmak (şehir hükmünde olmak). (2) Hutbe okumaktır. (3) Onda imam, İslam padişahı hazretleri yahut (onun) tarafından mezun (izin verilmiş) bir naibi (vekili) olmaktadır.¹ (4) Zuhur (öğle namazı) vaktinde kılınmasıdır. (5) Cemaat. (6) İzn-i âmm (kılınmasına genel izinli) olmaktadır.²

Cemaat, İmamı Azam ve İmamı Muhammed'e göre bâlîğ, âkil, erkek ve İmamdan gayri (başka) üç kişi; İmam Ebu Yusuf'a göre, İmamdan gayri (başka) iki âdem (kişi) olmaktadır. Esah olan (âlimlerin tercih ettiği) görüşe göre İmameyn'in (İmam Azam ve İmam Muhammed'in) kavlidir (görüşüdür).

¹ İbni Münzir şöyle der : "Öteden beri cuma namazını, devlet başkanı ve onun emriyle kıldırarak bir kimsenin kıldırması şeklinde uygulama yapılmıştır. Bunlar bulunmazsa, halk öğle namazı kılar." Ancak bu uygulama giderek terkedilmiş, bunun yerini görevli imam ve hatipler almıştır. el'Feteva'l-Hindiyye'de şöyle denir : "Doğru olan şudur ki, devrimizde zabıta âmiri, vali veya kadı, Cuma namazı kıldırılmazlar. Çünkü onlar bu iş için görevlendirilmediler. Ancak cumayı bizzat kılma görevi, onların karamamelerinde olur ve fermanlarında yazılı bulunursa, bu durum müstesnadır."

² Hanefi hukukçularına göre cuma namazı için izin gereklidir. Dayandıkları delil Cabir bin Abdillâh ve İbni Ömer'den (radiyallahü anhüm) nakledilen şu hadisi şerifir : "Kim Cuma namazını ben hayatta iken veya benden sonra adaletli veya zalim bir önderi varken, onu küçümseyerek veya inkar ederek terk ederse, Allah iki yakasını bir araya getirmesin ve işini bitirmesin." Bu hadisi şerifte, cumanın farz olması için adaletli veya adaletsiz bir yöneticinin bulunması öngörülmüştür. Cuma namazı büyük cemaatle kılınacağı ve hutbede topluma hitap edileceği için onun toplum düzeni ile yakından ilgisi vardı. Devletten izin alma şartı aranmazsa, fitne çıkabilir. Cuma kıldırarak ve hutbe okumak bir şeref vesilesi sayılarak rekabet doğabilir. Bazı kimselerin çekişme ve ihtirasları cemaatin namazını engelleyebilir. Camide bulunan her gurubun namaz kıldırarak istemesi. cumadan beklenen faydayı yok eder. Bir gurup kılarak, diğerleri çekilse yine amaca ulaşılmaz. Kısaca hikmet ve toplum psikoloji bakımından da cumanın idarenin kontrolünde kılınması gereklidir. Ancak yöneticiler cumaya ilgisiz kalırlar ve önemli bir sebep olmaksızın Müslümanları namaz kılmaktan men'etmek isterse, onların bir imanın arkasında toplanarak Cuma namazı kılınması mümkündür. İmam Muhammed bu konuda şu defili zikreder : Hazreti Osman, Medine'de kuşatma altında iken, dışarıda bulunan sahabîler Hazreti Ali'nin arkasında toplanmış ve o da Cuma namazını kıldırmıştır. Ömer Nasuhi Bilmen, bunun daru'l-harpte mümkün ve caiz olduğunu belirtir.

دَعِی بِرْ کِیْمَنَسَه اِمَامَه جُمُعَه نَمَازِیْنِکْ اِیْکِنَجِی رُکْعَتِکْ رُکُوعِنْدَه یَتِشَسَه
اِمَام مُحَمَّدَه کُورَه اَوِیْلَه نَمَازِیْنِی قِلَارْ ، اَمَّا اِمَام اَعْظَمَه وَاِمَام اَبُو یُوسُفَه کُورَه
تَشَهَّدَه دَعِی یَتِشَسَه جُمُعَه یِی قِلَارْ . وَخَطِیْبُ خُطْبَه اَوْقُورْکَن بِرْ کِیْمَنَسَه
نَافَلَه دَه بُولْنَسَه اِیْکِی رُکْعَت قِلَارْ ، زِیَادَه قَلَمَزْ .

وَاَكْرَ جُمُعَه سُنَّتِی اِیْسَه اِیْکِی رُکْعَت قِلَارْدَه مِی سَلَام وِیْرْ ، یُوقَسَه دُرْت
رُکْعَتِی تَکْمِیل اِیْدِرْمِی اِخْتِلَافِلِیْدِرْ ؟ اَصَحْ اُولَانْ دُرْدِی تَمَام اِیْدِرْ .

جُمُعَه نَمَازِیْنِکْ وَاجِبِلِرِی

وَدَعِی جُمُعَه نِکْ وَاجِبِی بَشِیْدِرْ :

(۱) اَوَّلِی : اَذَانْ وَقْتِنْدَه هَرْ شِئِی تَرُکْ اِیْتَمَکْ .

(۲) اِیْکِنَجِی : جَامِعَه سَعِی اِیْتَمَکْ .

(۳) اَوْچُنَجِی : خُطِیْبُ خُطْبَه دَه اِیْکَن نَافَلَه قَلَمَاقْ .

(۴) دُرْدُنَجِی : دُتِیَا کَلَامِی سُوْیْلَمَکْ .

(۵) بَشِنَجِی : هَرْ شِیْدَن سُکُوتْ اِیْتَمَکْ .

جُمُعَه نَمَازِیْنِکْ مُسْتَحَبِلِرِی

وَدَعِی جُمُعَه نِکْ مُسْتَحَبِی بَشِیْدِرْ :

(۱) اَوَّلِی : طِیْبِ رَایِحَه .

(۲) اِیْکِنَجِی : مِسْوَاکْ .

(۳) اَوْچُنَجِی : یَاکْ لِبَاسْ .

(۴) دُرْدُنَجِی : تَبْکِیْرْ .

Bir kimse, İmama cuma namazının ikinci rekâtının rûkuunda yetişse, İmam Muhammed'e göre öğle namazını kılar. Ama İmamı Azam ve İmamı Yusuf'a göre teşehhütte de yetişse, cumayı kılar.

Ve hatip hutbe okurken, bir kimse nafilede bulunsa (nafile namaz kılıyorsa) iki rekât kılar, ziyade kılmaz. Ve eğer cuma sünneti ise, iki rekât kılar da mı selam verir, yoksa dört rekâtı tamamlar da mı, ihtilâfıdır. Esas olan dördü tamam eder.

CUMANIN VACİPLERİ

Cumanın vacipleri beştir :

- (1-2) Ezan vaktinde her şeyi terk etmek (ve) camiye say etmek (hızlı adımlarla yürümek).
- (3) Hatip hutbede iken nafile kılmamak.
- (4) Dünya kelamı söylememek.
- (5) Her şeyden sükut etmek.

CUMANIN MÜSTEHABLARI

Cumanın müstehabı beştir :

- (1) Tıb-ı râiha (güzel koku),
- (2) Misvak,
- (3) Pak (temiz) elbise,
- (4) Tebkir.

هَذَا أَقْلِي لِحَالِ

تَبَكُّيرِ دُيُو جُمُعَه نَمَارِ اِيچُون جَامِعَه ايرِكَن كِتْمَكَه دِيرَلَر . زَمَانِ سَعَادَتْدَه
اَصْحَابِ كِرَامِ صَبَاحِ نَمَازِنْدُنْصُكْرَه طَاعِلِمُوبِ جُمُعَه دَنْصُكْرَه طَاعِيلُورَلَر
ايدى . بُو اَمْتَدَن اِبْتَدَا تَرَكْ اُولْكَان سُنَّتِ تَبَكُّيرِدَر .
(۵) بَشْنِجِي : غُسْلِ اَيْتْمَكْ .

جُمُعَه نَمَازِنْكَ مَكْرُوْهَلَرِي

وَدَخِي جُمُعَه نَكْ مَكْرُوْهَلَرِي بَشْنِدَر :

(۱) اُولِي : خَطِيبْ خُطْبَه دَه اِيكَن سَلَامْ وِيرْمَكْ .

(۲) اِيكِنجِي : قُرْآنِ اَوْقَمَقْ .

(۳) اُوچُنجِي : اَقْسِرَانِ اَدَمَه " يَرْحَمْكَ اللّٰه " دِيكَن .

(۴) دُرْدُنْجِي : يَمَكْ وَايْجَمَكْ .

(۵) بَشْنِجِي : هَرِ عَمَلِ مَكْرُوْهِي اِشْلَمَكْ .

بِيرَامِ نَمَازِنْكَ تَكْبِيرَلَرِي

وَدَخِي بِيرَامِ نَمَازِنْكَ تَكْبِيرَلَرِي طُقُوزْدُر : بَرِي فَرْضِ ، بَرِي سُنَّتِ ، يَدِيسِي
وَاجِبْ . اِفْتِاحِ تَكْبِيرِي فَرْضِ ، اُولْكِ رُكُوعِ تَكْبِيرِي سُنَّتِ ، زَوَائِدِ تَكْبِيرَلَرِي
وَاجِبْ ، وَاِيكِنجِي رَكْعَتْكَ رُكُوعِ تَكْبِيرِي وَاجِبَه مُقَارِنْتَلَه وَاجِبْ .

يُوخْسُولُقْ سَبِيلَرِي

وَدَخِي حَدِيثْدَه شُوَيْلَه كَلْمِشَلَر : يَتَغَمَّرِيْمَزْ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِيُورْمُشْكَه
اِنْسَانَه يُوخْسُولُقْ يَكْرِمِي دُرْتِ شَيْدَن حَاصِلِ اُولُور :

(۱) اُولِي : اَيَاقْدَه بُولِ اَيْتْمَكْ .

(۲) اِيكِنجِي : جَنْبِ اِيكَن طَعَامِ اَيْتْمَكْ .

' Tebkir ' diye Cuma namazı için camiye erken gitmeye derler. Zaman-ı saadette (Resulullah'ın bulunduğu saadettli zamanda) Ashabı Kiram (Radyallahü anhüm), sabah namazından sonra dağılmayıp (cumayı bekler), cumadan sonra dağılırlardı. Bu ümmetten ibtida (ilk) önce terk olunan sünnet, tebkirdir (yani, camiye erkenden gitmektir).

(5) (Cuma günü veya cuma namazı için niyet ederek) gusül etmek.

CUMANIN MEKRUHLARI

Cumanın mekruhları beştir :

(1) Hatip hutbede iken selam vermek.

(2) Kuran okumak.

(3) Aksıran âdeme (kişiye) " يَرْحَمُكَ اللَّهُ " demek.

(4) Yemek ve içmek.

(5) Her amel-i mekruhu işlemek (cumanın sünnetlerini terk etmek).

BAYRAM NAMAZININ TEKBİRLERİ

Bayram namazının tekbirleri dokuzdur :

Biri farz, birisi sünnet, yedisi vaciptir. İftitah tekbiri farz, evvelki (ilk) rûku tekbiri sünnet, zâid (zevaid) tekbirleri vacip ve ikinci rekatin rûku tekbiri vacibe mukarenetle (yakın olmakla) vacip.

YOKSULLUK SEBEPLERİ

Hadis(i şerif)te şöyle gelmiştir (rivayet edilmiştir) : Peygamberimiz (Aleyhi's-Salatu ve's-Selam) buyurmuş ki: 'İnsana yoksulluk yirmi dört şeyden hasıl olur:

(1) Ayakta bevletmek (işemek).

(2) Cünüp iken taam etmek (yemek yemek).

مَزْرَافُلَی بِلَهْ خَال

(۳) اُوچُنَجِی : اَتْمَكْ اُوفاغِنْ خُورْ طُوْتُوْبْ بَصْنَاقْ .

(۴) دُرْدُلَجِی : صُوْغَانْ وَصَارْمَسَاقْ قَابُوْغِنْ اَتْمَهْ یَقْمَقْ .

(۵) بَشِنَجِی : عَالِمَلَرِكْ اُوکُنْجَهْ یُورُوْمَكْ .

(۶) اَلْتِنَجِی : اَنَاسِنَهْ وَآنَاسِنَهْ آدِیْلَهْ چَاغِرْمَقْ .

(۷) یِدِلَجِی : رَاسْتْ کَلْدِیْکِی آغاچْ وَسُیُورْکَهْ چُوْیِلَهْ دِیْشِیْنْ قُوْرْجَالْمَقْ .

(۸) سَکِرْلَجِی : اَلِنْ بَالْچِقْ یُوْمَقْ .

(۹) طُقُوْرْلَجِی : اَشِیْکْ اُوْزْرِیْنَهْ اُوْتُوْرْمَقْ .

(۱۰) اُوْتُنَجِی : بَوْلْ اِیْنِدِیْکِی یَزْدَهْ اَبْدَسْتْ اَلْمَقْ .

(۱۱) اُونْ بِرْلَجِی : چَنَاغِی وَچُوْمَلْکِی یُوْمَدَنْ طَعَامْ قُوْیْمَقْ .

(۱۲) اُونْ اِیْکِنَجِی : اَتُوْاْبِی اُوْسْتِنْدَهْ دِکْمَكْ .

(۱۳) اُونْ اُوچُنَجِی : یُوْزِیْنِی اَتْکِی اِیْلَهْ سِلْمَكْ .

(۱۴) اُونْ دُرْدُلَجِی : آجْ اِیْکَنْ صُوْغَانْ یَمَكْ .

(۱۵) اُونْ بَشِنَجِی : اَوِیْنْدَهْ اُوْرْمَحْکْ قُوْمَقْ .

(۱۶) اُونْ اَلْتِنَجِی : صَبَاحْ نَمَازِکْ قِیْلُوْبْ مَسْجِدَدَنْ اِیُوْهْ لَکْ چِغْمَاقْ .

(۱۷) اُونْ یِدِلَجِی : اِیْرَمَکَنْ پَازَارَهْ وَآرُوْبْ وَپَازَارَدَنْ کَچْ چِغْمَاقْ .

(۱۸) اُونْ سَکِرْلَجِی : یُوْخُسُوْلْ کِیْمَسَهْ دَنْ اَتْمَكْ صَاْتُوْنْ اَلْمَقْ .

(۱۹) اُونْ طُقُوْرْلَجِی : اَتَاْیَهْ وَآنَاْیَهْ یَاُوْزْ دُعَا اِیْتْمَكْ .

(۲۰) یِکِرْمِنَجِی : چِیْلَقْ یَاْتْمَقْ .

(۲۱) یِکِرْمِی بِرْلَجِی : قَابْ قَحَاغِی اُوْرْتُوْسِزْ قُوْمَقْ .

(۲۲) یِکِرْمِی اِیْکِنَجِی : چِیْرَاغِی اُوْفُوْرْمَكْ .

- (3) Ekmek ufağını hor tutup basmak.
- (4) Soğan ve sarımsak kabuğunu ateşte yakmak.
- (5) Alimlerin önünde yürümek.
- (6) Atasını (baba ve dedelerini) ve anasını adıyla çağırmak.
- (7) Rast geldiği ağaç ve süpürge çöpüyle dışını kurcalamak.
- (8) Elini balçık (ile) yumak (yıkamak, karıştırmak).
- (9) Eşik üzerine oturmak.
- (10) Bevetteği (işediği) yerde abdest almak.
- (11) Çanağı ve çömleği yumadan (yıkamadan) yemek koymak.
- (12) Esvabını (elbisesinin bir söküğünü) üstünde dikmek.
- (13) Yüzünü eteği(ni elbisesinin ucu) ile silmek.
- (14) Aç iken soğan yemek.
- (15) Evinde örümcek komak (yuva yapmasına izin vermek).
- (16) Sabah namazını kılip, mescitten ivelik (acele) çıkmak.
- (17) Erken pazara varıp pazardan geç çıkmak.
- (18) Yoksul kimseden ekmek satın almak.
- (19) Ataya ve anaya yavuz (kötü) dua etmek.
- (20) Çıplak yatmak.
- (21) Kap kaçağı örtüsüz koymak (üzeri açık bırakmak).
- (22) Çırağı (kandili) üflemek (suretiyle söndürmek).

هَزْرًا قَلِيًّا عَلِمَهُ خَالٌ

(۲۳) يَكْرِمِي أُوجُنْجِي : هَزْ شَيْئِي " بِسْمِ اللَّهِ " دِيْمَدَن اِشْلَمَك .

(۲۴) يَكْرِمِي دُرْدُنْجِي : شَلَوَارِيكِي اَيَاقْدَه كَيْمَك .

بُوئَلَر جُمْلَه يُوخْسُوْلُقْ كُتُوْرز ، مُؤْمِنَلَر حَذَر اِيْتَمَك لَازِمْدِر .

دَحِي بِرْ آدَم صَبَاحْ نَمَازِيْنَه اُرْكَن اُوَيَانَه يَم دِيْرَسَه يَتَاجَقْ وَقْت " اَنَا اَعْطَيْتَاكَ "

سُوْرَه سِيْن اُوُقْسَه صُكْرَه " يَا رَبِّي بَنِي صَبَاحْ نَمَازِيْنَه وَقْتِيْلَه اُوَيَانْدِر " دِيْسَه

يَايْذِنِ اللَّهُ تَعَالَى أُولَ آدَم صَبَاحْ نَمَازِيْنَه وَقْتِيْلَه اُوَيَانُوْر .

اللّٰهُ دُرْتُ فَرَضْ

وَدَحِي اَلّٰى دُرْتُ فَرَضْلَرِي بَيَان اِيْدَه لِم :

(۱) اَوَّلِي : اَللّٰهُ تَعَالٰى يِي بِرْ يِيْلُوْبْ ذِكْر اِيْتَمَك .

(۲) اِيْكُنْجِي : حَلَالْنَدَن يَمَكْ وَايْجَمَك .

(۳) اُوْجُنْجِي : اَبْدَسْتُ اَلَمَق .

(۴) دُرْدُنْجِي : بَشْ وَقْتْ نَمَازْ قَلَمَق .

(۵) بَشِنْجِي : جَنْبُلُكْدَن غُسْل اِيْتَمَك .

(۶) اَلْتِنْجِي : كِشِيْنَك رَزَقْتَه اَللّٰهُ تَعَالٰى كَفِيْل اُولْدِيْغِي حَقْ يَلَمَك .

(۷) يَدِنْجِي : حَلَالْنَدَن يَاكْ لِبَاسْ كَيْمَك .

(۸) سَكِرُنْجِي : حَقّه تَوَكَّلْ اِيْتَمَك .

(۹) طُقُوْرُنْجِي : قَنَاعَتْ اِيْتَمَك .

(۱۰) اُوْلُنْجِي : نِعْمَتْلَرِكْ مُقَابِلْنَدَه رَبّ تَعَالٰى يَه شُكْر اِيْتَمَك .

(۱۱) اُونْ بِرْلْجِي : جَنَابْ بَارِيْدَن كَلَانْ قَضَا يَه رَاضِي اُولَمَق .

(۱۲) اُونْ اِيْكِنْجِي : بَلَاكْرَه صَبِر اِيْتَمَك .

(23) Her şeyi ` Bismillah ` demeden yapmak.

(24) Şalvarını ayağında giymek.

Bunların cümlesi yoksulluğu getirir. Müminler (bu sayılardan) hazer etmesi (sakinması) lazımdır.

Âdem (kişi) sabah namazına erken uyanayım derse, yatacağı vakit "إِنَّا أُعْطِينَاكَ" suresini okusa, sonra " Ya Rabbi, beni sabah namazına vaktiyle uyandır " dese, bi iznillahi Teala o âdem (kişi) sabah namazına vaktiyle uyanır.

ELLİ DÖRT FARZ

Elli dört farzları beyan edelim :

(1) Allahü Teala'yı bir bilip zikretmek.

(2) Helalinden yemek ve içmek.

(3) Abdest almak.

(4) Beş vakit namaz kılmak.

(5) Cünüplükten gusül etmek.

(6) Kişinin rızıkına Allahü Teala'nın kefil olduğunu hak bilmek.

(7) Helalden pak (temiz) elbise giymek.

(8) Hak Teala'ya tevekkül etmek.

(9) Kanaat etmek.

(10) Nimetlerin mukabilinde (karşılığında) Allahü Teala'ya şükretmek.

(11) Cenabı Bâri'den (Allah'tan) gelen kazaya razı olmak.

(12) Belalara sabretmek.

مَزْرَاقُلَى عَلَهُ خَال

(۱۳) اُون اُوچُنَجِي : كُناهُلَرْنَدَن تَوْبَه اِيْتَمَك .

(۱۴) اُون دُرْدُنَجِي : اخْلَاص اوزَرَه عِبَادَت اِيْتَمَك .

(۱۵) اُون بَشِنَجِي : شَيْطَانِي دُشْمَن بِلَمَك .

(۱۶) اُون اَلْتِنَجِي : قُرْآن عَظِيمُ الشَّانِي حُجَّت تُوْتَمَق .

(۱۷) اُون يَدِلَجِي : اُولَمِي حَق بِلَمَك .

(۱۸) اُون سَكِرُنَجِي : اَللهُ عَظِيمُ الشَّانِك سَوْدِيكِي سَوْب سَوْمَدِيكِنْدَن قَاجَمَق .

(۱۹) اُون طُقُوزُنَجِي : بَابَايَه وَآنايَه اَيْلِك اِيْتَمَك .

(۲۰) يَكِرْمَنَجِي : اَمْر مَعْرُوف اَيْلُوب اَمْر مُنْكَرِي مَنَع اِيْتَمَك .

(۲۱) يَكِرْمِي بِرُنَجِي : اَقْرَبايِي زِيَارَت اِيْتَمَك .

(۲۲) يَكِرْمِي اِيكِنَجِي : اَمَانْتَه حَيَات اِيْتَمَك .

(۲۳) يَكِرْمِي اُوچُنَجِي : دَائِمَا اَللهُ تَعَالَى دَن خَوْف اِيْدُوب فَرَحِي تَرَك اِيْتَمَك .

(۲۴) يَكِرْمِي دُرْدُنَجِي : اَللهُ عَظِيمُ الشَّانَه وَرَسُولَه اطَاعَت اِيْتَمَك .

(۲۵) يَكِرْمِي بَشِنَجِي : كُناهُدَن قَاجُوب عِبَادَتْلَه مَشْغُول اُولَمَق .

(۲۶) يَكِرْمِي اَلْتِنَجِي : يَادِشَاهَه مُطِيع اُولَمَق .

(۲۷) يَكِرْمِي يَدِلَجِي : عَالَمَه عِبْرَت نَظَرِيلَه نَظَر اِيْتَمَك .

(۲۸) يَكِرْمِي سَكِرُنَجِي : تَفَكُّر اِيْتَمَك .

(۲۹) يَكِرْمِي طُقُوزُنَجِي : دِيْلِينِي فُحْش كَلَامَدَن حِفْظ اِيْتَمَك .

(۳۰) اُوئُوزُنَجِي : قَلْبِي يَاك اِيْتَمَك .

(۳۱) اُوئُوز بِرُنَجِي : هِيچ بَر كِيْمْسَه مَصْخَرَه لَه اَلْمَامَق .

(۳۲) اُوئُوز اِيكِنَجِي : حَرَامَه بَاقَمَامَق .

- (13) Günahlarından tövbe etmek.
- (14) İhlas üzere ibadet etmek.
- (15) Şeytanı düşman bilmek.
- (16) Kuran-ı azimüşşanı hüccet (her işinde yol gösterici rehber) tutmak.
- (17) Ölümü hak bilmek.
- (18) Allahü azimüşşanın sevdiğini sevip, sevmediğinden kaçmak.
- (19) Babaya ve anaya iyilik etmek.
- (20) Emri bil maruf eyleyip (insanlara hayrı teşvik edip), emri bil münkeri nehy eylemek (kötülüklerin yapılmaması yönünde de engel olmak).¹
- (21) Akrabayı ziyaret etmek.
- (22) Emanete hıyanetlik etmemek.
- (23) Daima Allahü Teala'dan havf edip (korkup), ferahı (neşeli olmayı) terk etmek.
- (24) Allahü azimüşşana ve Resulüne itaat etmek.
- (25) Günahtan kaçıp ibadetle meşgul olmak.
- (26) Padişaha (islam idarecisine) mutî (itaatkar) olmak.
- (27) Aleme ibret nazarı ile nazar etmek (bakmak).
- (28) Tefekkür etmek.
- (29) Dillini fuhuş kelimadan (Allah'ın râzı olmadığı çirkin sözlerden) hıfzetmek (korumak).
- (30) Kalbini pak (temizlemek).
- (31) Hiçbir kimseyi maskaralığa almamak.
- (32) Harama bakmamak.

¹ *Emri bi'l Maruf – Nehy-i Ani'l-Münker* : Dinin emirlerini, Kur'an'ı ve islamın hakikatlerini yaymak, bildirmek ve teşvik etmek ; Allah'ın yasakladığı şeyleri yaptırmamak, engel olmamak. Fakat bu kudsî vazifeyi âdabına itaat ve riâyet ederek yerine getirmeye çalışmaktır, çünkü bu itaat da dinimizin emirlerindendir.

- (33) Her halinde mümin, sözüne sadık olmak.
- (34) Kulağını münkerât (kötü söz) dinlemekten menetmek.
- (35) İlim talep etmek.
- (36) Kilesini ve terazisini hak üzere tutmak.
- (37) Allahü azimüşşanın azabından emin olmayıp daima korkmak.
- (38) Fakirlere sadaka vermek, yardım etmek.
- (39) Allahü azimüşşanın Rahmetinden ümidi kesmemek.
- (40) Nefsi hevasına tabi olmamak.
- (41) Allah yolunda taam (yemek) yedirmek.
- (42) Kifayet (günlük doyacak) miktarı rızık talep etmek.
- (43) Malının zekatını vermek.
- (44) Hayız ve nifas halinde ehline yakın olmamak.
- (45) Cemi mâsiyetten (tüm günahlardan) kalbini temizlemek.
- (46) Tekebbürlüğü (kibirlenmeyi) terk etmek.
- (47) Bâliğ olmadık (buluğ çağına ermemiş) yetimin malını hıfzetmek (korumak).
- (48) Taze gulama (bıyığı ve sakalı çıkmamış gençlere) yakın olmamak.
- (49) Beş vakit namazı hıfzetmek (kaçırmadan muhafaza etmek).
- (50) Zulüm ile kimsenin malını yememek.
- (51) Allahü azimüşşana şirk koşturmak.
- (52) Zinadan kaçmak.

مَزْرَاقُلَیْ عَلَیْ خَالِ

(۵۳) اَللّٰی اَوْجُنَجِی : شَرَابٌ اِیْمَمَکْ .

(۵۴) اَللّٰی دُرْدُجِی : یُوْقَ یَرَه قَسَمِ اِیْمَمَکْ .

اِسْلَامَکْ شَرْطَلَرِی

وَدَجِی اِسْلَامَکْ بِنَاسِی بَشَدِرْ ، یَعْنِی اِسْلَامَ بَشْ شِیْ اَوُزَرِیْنَه بِنَا قَلْنِمِشَدِرْ :

(۱) اَوَّلِی : کَلِمَهءِ شَهَادَتْ کُتُورَمَکْ .

(۲) اِیْکُنَجِی : بَشْ وَقْتِ نَمَازْ قَلَمَقْ .

(۳) اَوْجُنَجِی : رَمَضَانِ شَرِیْفِ اَوُزْجُنْ طُوْتَمَقْ .

(۴) دُرْدُجِی : اَکَرْ فَرَضِ اِیْسَه یِلْدَه بِرْ کَرَه زَکَوَه وِیْرَمَکْ .

(۵) بَشِنَجِی : قُدْرَتِی وَاَرِ اِیْسَه عُمُرُنْدَه بِرْ کَرَه حَاجَه کِیْمَکْ .

زَکَاَتْکْ فَرَضِیْتِی

وَدَجِی زَکَاَتْکْ فَرَضْ اُولَمَسِنَه دَلِیل ﴿ اَقِیْمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ﴾ آیتِ

کَرِیْمَه سَیْدِرْ .

زَکَاَتْکْ جَاثِرْ اُولَمَادَغِی کُیْمَه لَرْ

وَدَجِی اَوْنِ بِرْ کِیْمَسَه یَه زَکَاَتْ وِیْرَمَکْ جَاثِرْ دَکَلِدِرْ :

(۱) اَوَّلِی : مَحْثُوْنَه (۲) اِیْکُنَجِی : مِیْتْ کَفَنَه (۳) اَوْجُنَجِی : بُورْجَنَه طُوْتَه

(۴) دُرْدُجِی : کَاْفِرَه (۵) بَشِنَجِی : اَغْنِیَاَه (۶) اَلِنَجِی : اُصُوْلَه وَفُرُوْعَه

(53) Şarap içmemek.

(54) Yok yere kasem (yemin) etmemek.

İSLAMIN ŞARTLARI

İslamın binası beştir, yani; İslam beş şey üzerine bina kılınmıştır :

(1) Kelime-i şahadet getirmek.

(2) Beş vakit namaz kılmak.

(3) Ramazan-ı şerif orucunu tutmak.

(4) Eğer (zekât üzerine) farz ise, yılda bir kere zekat vermek.

(5) Kudreti var ise (dinen zenginse), ömründe bir kere hacca gitmek.

ZEKAT ¹

Zekatın farz oluşuna delil :

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

‘Namazı kılın, zekatı verin’ (Bakara Suresi:110) ayeti kerimesidir.

ZEKATIN CAİZ OLMADIĞI KİMSELER

On bir kimseye zekat vermek caiz değildir :

(1) Mecnuna,

(2) Mıyyit (ölü) kefenine,

(3) Borcuna tuta (karşılık),

(4) Kafir,

(5) Eşniyaya (zenginlere),

(6) Usulüne ve fûru’una, ²

¹ Lügatte ‘büyümek, çoğalmak, temizlemek, övmek’ manasına gelir. Şer’an zekatı ‘Belli bir malın belli bir kısmını Allah’ın belirlediği belli şahsa, Allah rızasını kastederek mülk olarak vermektir.’

² Kişinin anne, baba, dede ve ninesi usulünü ; evladı ve erkek çocuğundan olan torunları furu’unu meydana getirir.

(7) Zevcesine,

(8) Kölesine,

(9) Mükatebesine, ¹

(10) Müdebberesine, ²

(11) Avrat (kadının), erine (kocasına zekat) vermesi ihtilaflıdır. Esah olan (âlimlerin tercih ettiği görüş) vermez.

Bir kimseyi yabancı (zekat verilecek kimselerden) zannetmiş (ona zekat vermiş), ama evladı çıkmış veya müslüman zannetmiş ama kafir çıkmış olsa, bu mezkûr (söylenen) kimselere zekat vermiş olsa, esah (en geçerli) olan (görüşe göre) iade etmez.

ZEKATIN CAİZ OLDUĞU KİMSELER

Zekatı yedi kimseye vermek caizdir :

(1) Şeriat (dini) ıstılahta (zikredilmiş) olan miskine, ³

(2) Fakirlere, ⁴

(3) Borçluya,

(4) Zekat devşirmeye (toplamaya) memur olana ücreti miktarı,

(5) Vilayetinde malı var, burada (bulunduğu yerde) fakir olana,

(6) Seferden munkatı' olana (yolculuktan kesilmiş, yolda kalmış ve yolculuğa çıkmış fakat parasını kaybetmiş).

(7) Hacdan munkatı' olana (hac yolculuğundan kesilmiş, yolda kalmış ve yolculuğa çıkmış fakat parasını kaybetmiş).

ZEKATIN FARZ OLMASININ ŞARTLARI

Zekatın farz olmasının şartı altıdır :

(1) Müslüman olana,

(2) Bâliğ olana,

(3) Akıllı olana,

(4) Hür olana,

(5) Nisaba mâlik olana (85 gram altın veya onun değerindeki bir mal),

(6) Üzerinden (bir) yıl geçmiş olana.

(Eğer kişi üzerinde bu şartları taşıyorsa o kimsenin zekat vermesi farzdır.)

¹ Efendisine belirli bir para vermek karşılığında efendisiyle anlaşmış azad olacak kölesine.

² Azad olması efendisinin ölümüne bağlı olan köle.

³ Miskin : Günlük yiyeceği dahi olmayan kimse.

⁴ Fakir: Günlük yiyeceği kadar olup, daha fazla birşeyi olmayan kimsedir. Dinen fakir kimse, zekât nisabına, yani asgarî zenginlik miktarı bir mala sahip olmayan kimse. Geliri giderini karşılamayan kimse.

مِزْرَافِلَیْ عَلَمِ خَالِ

(۷) یدلجی : زَوْجَه سِنَه (۸) سِکِرُنَجی : کُولَه سِنَه (۹) طُقُوزُنَجی : مُکَاتَبَه سِنَه
(۱۰) اُولُنَجی : مَدْبَرَه سِنَه (۱۱) اُون بَرُنَجی : عَوْرَت اَرِبَنَه وِیْرَمُک اِخْتِلَافِلِیْدِرْ،

أَصَحْ اُولَان وِیْرَمَزْ .

وَدَعِی بَر کِمَسَه بی یَنَاجی ظَن اِیْمِش اُولَادِی چِیْقِمِش وِیَا مُسْلِمَان ظَن
اِیْمِش کَافِر چِیْقِمِش اُولَسَه ، بُو مَذْکُور اُولَان کِمَسَه لَرَه زَكَات وِیْرَمِش اُولَسَه
أَصَحْ اُولَان اِعَادَه اِیْتَمَزْ .

نَزَكَاتُك جَائِزْ اُولَدِیْ كِمَسَه لَرْ

زَكَاتِی یدِی كِمَسَه یَه وِیْرَمُك جَائِزْدِرْ :

(۱) اُولِی : اِصْطِلَاح شَرِیْعَت اُوْرَزَه اُولَان مِسْكِنَه .

(۲) اِیْكُنَجی : فُقْرَايَه .

(۳) اُوچُنَجی : بُوْرَجُلُوْیَه .

(۴) دُرْدُنَجی : زَكَات دُوْشِرْمِیَه مَأْمُور اُولَانَه اُوچُرْتِی مِقْدَارِی .

(۵) بَشْنَجی : وِلَایَتِنْدَه مَالِی وَاْر بُوْرَادَه فَقِیْر اُولَانَه .

(۶) اَلْتِیْنَجی : سَفَرْدَن مَنْقَطِع اُولَانَه .

(۷) یدِلِجی : حَاجْدَن مَنْقَطِع اُولَانَه .

نَزَكَاتُك فَرَض اُولْمَسِنِك شَرْطِلَرِی

وَدَعِی زَكَاتُك فَرَض اُولْمَسِنِك شَرْطِی اَلْتِیْدِرْ : (۱) اُولِی : مُسْلِمَان اُولَه

(۲) اِیْكُنَجی : بَالِغ اُولَه (۳) اُوچُنَجی : عَقْلِی اُولَه (۴) دُرْدُنَجی : حُر اُولَه

(۵) بَشْنَجی : نِصَابَه مَالِك اُولَه (۶) اَلْتِیْنَجی : اُوْرَزِنْدَن یِیْل كِچَه .

قُرْبَان

وَدَحِي قُرْبَانِكْ شَرَطِي اَوْچُدُر :
 (۱) اُولِي : مُسْلِمَان اُولَه (۲) اِيكِنجِي : مُقِيم اُولَه (۳) اُوچُنجِي : غَنِي اُولَه .
 رُكْنِي : قُيُون وَدَوَه وَصِغِر اُولَمَق .
 بِز دَوَه وَيَا بِز صِغِر يَدِي قُرْبَان يَرِينَه كَجَر . يَدِي كِشِي قُرْبَان اِيْتَمَكْ جَانِزِدِر .
 بِز آخِر كِشِي بِنْدَه ضَم اُولَه يَم دِيسَه جُمْلَه سِنَكْ قُرْبَانِي فَاسِد اُولور .

حَجَّكْ رُكْنِي

وَدَحِي حَجَّكْ رُكْنِي اَوْچُدُر :
 (۱) اُولِي : نَيْتِ اِحْرَام ، يَعْنِي حَجَّه نَيْتِ اِيْتَمَكْ .
 (۲) اِيكِنجِي : عَرَفَاتَدَه وَقْفَه يَه طُورَمَق .
 (۲) اُوچُنجِي : طَوَافِ زِيَارَتِ اِيْتَمَكْ .
 عَرَفَاتَدَه وَقْفَه يَه طُورَمَه نَكْ اَوَّلِ وَقْتِي ذِي الْحِجَّه نَكْ طُقُوزُنجِي كُونِي
 زَوَالِ وَقْتِنِدَن اِيَرْتَسِي صَبَاح اُولُنَجَه دَكْدِر .

طَوَافْكَ نُوغْلَرِي

وَدَحِي طَوَافِ يَدِي نُوغْدِر : (۱) اُولِي : طَوَافِ زِيَارَتِ (۲) اِيكِنجِي :
 طَوَافِ عُمَرَه - بُونُلُرْ فَرْضِدِر - (۳) اُوچُنجِي : طَوَافِ قُدُومِ سَتْدِر (۴)
 دُرْدُنجِي : طَوَافِ وَدَاغِ (۵) بَشْنَجِي : طَوَافِ نَسِرِ وَاجِيدِر (۶) اَلْتَنَجِي :
 طَوَافِ نَافَلَه (۷) يَدْنَجِي : طَوَافِ تَطْوُوعِ مُسْتَحِيدِر .

KURBAN

Kurbanın şartı üçtür :

- (1) Müslüman olana,
- (2) Mukim olana,
- (3) Gani (zengin) olana.

Rüknü : (Kesilecek hayvan) koyun ve deve ve sığır olmak.

Bir deve veya bir sığır, yedi kurban yerine geçer. (Bunu) yedi kişinin kurban etmesi caizdir. Bir âhar (başka) kişi bende zam olayım (katılayım) dese, cümlesinin (hepsinin) kurbanı fâsid olur.

HAC

Haccın rüknü üçtür :

- (1) (Mikatta ihrama girerken) ihram niyeti, yâni hacca niyet etmek.
- (2) Arafat'ta vakfeye durmak.
- (3) Ziyaret tavafı yapmak.

Arafat'ta vakfeye durmanın evvel vakti, zilhiccenin dokuzuncu günü, zeval vaktinden ertesi sabah oluncaya dek (kadardır).

TAVAF ÇEŞİTLERİ

Tavaf yedi çeşittir :

- (1) Ziyaret tavafı,
- (2) Umre tavafı. Bunlar (ikisi) farzdır.
- (3) Kudüm tavafı, sünnettir.
- (4) Veda tavafı.
- (5) Nezir tavafı vaciptir.
- (6) Nafile tavafı.
- (7) Tatavvu tavaf müstehabdır.

İHRAM

Hac için ihrama niyet etmek farzdır. İhram bezi tutunmak sünnettir. Cemi (her tarafı) dikilmiş esvabdan (elbiseden) âri olmak (uzak durmak) vaciptir.

HACCIN FARZ OLMASININ ŞARTLARI

Haccın farz olmasının şartları yedidir :

- (1) Müslüman olana.
- (2) Baliğ olana.
- (3) Akıllı olana.
- (4) Sağ olana.
- (5) Köle olmamalı.
- (6) Havâic-i asliyesinden (temel ihtiyaçlardan) ziyade şey olmalı.
- (7) Yolu emniyetli olmalı.

CENAZE NAMAZI

Cenaze namazı, defnetmek, yıkamak ve kefen, cümlesi (hepsi) farzı kifayedir.

KEFENİN ÇEŞİTLERİ

Kefen; farz, sünnet ve kıfaye olmak üzere üç çeşittir :

- (1) Sünnet Olan Kefen : Erkeklerle üç ve kadınlara beştir.
- (2) Kifaye Olan Kefen : Erkeklerle iki ve kadınlara üçtür.
- (3) Farz Olan Kefen : Erkeklerle bir ve kadınlara birdir. Kefen bulunmayıp harîr (ipek) bulunsa, erkeklerle bir kat, kadınlara iki kat kifayet eder.

CENAZE NAMAZINDA İMAMETE EVLA OLANLAR

Cenaze namazında imamete evla olan, evvela padişaktır. Ondan sonra kâd-ı belde (şehrin hâkimi), ondan sonra cumaya mezûn (izin verilmiş) olan hâtip, ondan sonra imâmı haydır (mahalle imamıdır).

مِزْرَاقُہِ بِلَمَ خَالِ

اِحْرَامُ

وَدَخِيَ حَجَّ اِيْجُوْنَ اِحْرَامَهٗ نَيْتُ اَيْتَمَكْ فَرَضِدِرْ ، اِحْرَامُ بَرِي طُوْتَمَقْ سُنْتِدِرْ .
جَمِيْعْ دِيْكَلْمِشْ اَنْوَابِدَنْ عَارِيْ اُولَمَقْ وَاَجِيْدِرْ .

حَجَّكَ فَرَضُ اُولَمَسِّنْكَ شَرْطَلَرِيْ

وَحَجَّ فَرَضُ اُولَمَسِّنْكَ شَرْطِيْ يَدِيْدِرْ :
(۱) اُولِيْ : مُسْلِمَانْ اُولَهْ (۲) اِيْكَنْجِيْ : بَالِغْ اُولَهْ (۳) اُوْجُنْجِيْ : عَقْلِيْ
اُولَهْ (۴) دُرْدَلْجِيْ : صَاغْ اُولَهْ (۵) بَشِنْجِيْ : كُوْلَهْ اُولَمِيْهْ (۶) اَلْتِنْجِيْ :
حَوَائِجْ اَصْلِيْهْ سِنْدَنْ زِيَادَهْ شَيْ اُولَهْ (۷) يَدِلْجِيْ : يُوْلَهْ اَمِيْنْ اُولَهْ .

جَنَازَهْ نَمَازِيْ

وَدَخِيَ جَنَازَهْ نَمَازِيْ وَدَفِنْ اَيْتَمَكْ رِيْصِقَامَقْ وَكَفَنْ ، جُمْلَهْ سِيْ فَرَضِ كِفَايَهْ دِرْ .

كَفَنُكَ نَوْعَلَرِيْ

وَدَخِيَ كَفَنْ اُوْجْ نَوْعِدِرْ : كَفَنْ فَرَضُ ، وَكَفَنْ سُنْتُ ، وَكَفَنْ كِفَايَهْ .

(۱) وَكَفَنْ سُنْتُ : اَرَلَرَهْ اُوْجْ وَعَوْرَتَلَرَهْ بَشِدِرْ .

(۲) وَكَفَنْ كِفَايَهْ : اَرَلَرَهْ اِيْكِيْ عَوْرَتَلَرَهْ اُوْچِدِرْ .

(۳) كَفَنْ فَرَضُ : اَرَلَرَهْ بَرْ عَوْرَتَلَرَهْ بَرِدِرْ .

كَفَنْ بُوْلْمِيُوْبْ حَرِيْرْ بُوْلْمِسَهْ ، اَرَلَرَهْ بَرْ قَاتْ عَوْرَتَلَرَهْ اِيْكِيْ قَاتْ كِفَايَتْ اِيْدِرْ .

جَنَازَهْ نَمَازِنْدَهْ اِمَامَهْ اُولِيْ اُولَانَلَرْ

وَدَخِيَ جَنَازَهْ نَمَازِنْدَهْ اِمَامَهْ اُولِيْ اُولَانْ اَوَّلَا بَادِشَاهِدِرْ ، اَنْدَنْصُكْرَهْ قَاضِيْ .

بَلْدَهْ ، اَنْدَنْصُكْرَهْ جُمْعَهْ يَهْ مَازُوْنْ اُولَانْ عَطِيْبْ ، اَنْدَنْصُكْرَهْ اِمَامْ حَيْدِرْ .

مَنْزَرِ اقْلَى عِلْمِ قَالَ

هَذَا أَهْلِي بِمِلَّةِ خَالٍ
إِمَامٍ حَى دِيُو مِتِيكَ حَيَاتِنْدَه حُسْنِ ظَنِّ اِبْتِدِيكِي عَالِمِ كِمِسْتَه دِرْ - اَنْدَنُصْكِرَه
مِتِيكَ وَلَيْسِيْدِرْ ، وَلَيْسِيْ كَلِمِيْنَجِهْ ذِكْرِ اَوْلَا ثَلَاثُوْنِ مَا عَدَا بَرِ اَخَرِ كِمِسْتَه قَلِمِشْ
اَوْلَسَه وَلَيْسِيْ مُخَيَّرِ دِرْ ، دِيَلَرَسَه چَوِيْرَزْ دِيَلَرَسَه چَوِيْرَمَزْ .
سَائِرِ تَفْصِيْلِيْ كُتُبِ مُطَوَّلَاتِنْدَه مَسْطُوْرْدَرْ .

مُخْتَلَفٌ مَسَلَهُ لَرُ

(۱) وَدَحَىٰ بِرَٰدَمِكَ يَارِيسِي ۖ أَوْرَثَانِيذَن بِيْلَمِشْ أُولُوبْ يَالِكِزْ يَارِيسِي
 بُولُسَه آنَكْ نَمَازِي قَلْنِمَزْ . بِرَ آدَمِكَ بَاشِي يُوقْ ، كُودَه سِي وَارْ ، آنَكْ
 نَمَازِي قَلْنِمَزْ . بِرَ مِيَّتْ بُولُسَه لَرْ هَرْ يِرِي يَارِجَه يَارِجَه أُولُمِشْ هَرْ يَارِجَه سِي
 بَشَقَه بِرَ يِرْدَه أُولُسَه ، آنَكْ نَمَازِي قَلْنِمَزْ ، أُولْ يَارِجَه لَرِي بِرَ يِرَه كُتُورُسَه لَرْ
 نَمَازِي قَلْنُورْ .

(۲) بَر جَنَازَه یی یَیْقَسَه لَر بَر یِری قُورِی قَالْدِی دِیسه لَر ، اَکَر بَاشِی بَاغْلَمَدِیسه اَنی یِیقَارَلَر . اَمَّا قَبْرَه وَاَرَدَقْدَنُصُکْرَه بُوَنُک اَبَدَسْت اَعْضَالِرَنَدَن بَر یِری قُورِی قَالْدِی دِیسه لَر ، اُول یِری یِیقَارَلَر ، نَمَازِین قِلَارَلَر ، قَبْرَه قُیُوب اُوزَرینی اُورْتَدُکْدَنُصُکْرَه خَبَر وِیْرَسَه لَر اُول وَقِیت جِقَارْمَزَلَر .

(۳) وَدَخِيَ بِرْ جَنَازَهْ يَهْ تَيْمَمِ اَيْنْدِرْسَه لَرْ ، كُوْتُوْرُرْ كَن صُو بُوْنُسَه ، مُخْبِرْدِرْ .

(٤) بَرِّ بَلَدَه دَه جُوقِ آدَمَلَرِ قَوْتِ اُولُسَه ، هَيْسِيْنِكِ بَرْدَنْ نَمَازِيْنِي قِلْمَقِ جَازِدِرْ ، شَرَعَه تَطْبِيْقِ اُولْتَه رَقْ . لَكِنْ اَوَّلَا اُولَانْ بَرَرِ قِلْمَقِ كَرَكَلِرْ .

(۵) وَدَحِي جَنَازَه تَمَازِينَه " اَللّٰهُ تَعَالٰى نِكَ رِضَا سَيِّچُون تَمَازَه مَيِّت اِيچُون
دُعَايَه اُونِدُمْ شُو حَاضِر اُولَان اِمَامَه " دِيُو نِيَّت اِيده .

İmamı hay, meyyitin hayatında hüsnü zannettiği âlim kimsedir. Ondan sonra meyyitin velisidir. Veli gelmeyince, zikredilenlerden (söylenenlerden) maada (dışında) âhar (başka) bir kimse kılmuş olsa, velisi muhayyerdır (serbesttir). Dilerse çevirir (yeniden kıldırır), dilerse kıldırılmaz.

Sair tafsili (bununla alakalı geniş bilgi), kütüb-i mutavvalatta (fıkıh kitaplarında) mesturdur (yazılmıştır).

ÇEŞİTLİ MESELELER

- (1) Âdemin (kişinin) yarısı ortasından biçilmiş olup yalnız yarısı bulunsa, onun namazı kılınmaz. Bir âdemin başı yok, gövdesi varsa, onun namazı kılınmaz. Bir meyyit bulsalar, her yeri parça parça olmuş, her parçası başka bir yerde olsa, onun namazı kılınmaz. O parçaları bir yere götürseler, namazı kılınır.
- (2) Bir cenazeyi yıkasalar, bir yeri kuru kaldı deseler, eğer başı bağlanmadı ise, onu yıkarlar. Ama kabre vardıktan sonra, bunun (bu kişinin) abdest azalarından bir yeri kuru kaldı deseler, o yeri yıkarlar, namazını kılarlar. Kabre koyup üzerini örttükten sonra haber verseler, o vakit çıkarmazlar.
- (3) Bir cenazeye (su olmadığından dolayı) teyemmüm ettirseler, götürürken su bulunsa, muhayyerdır (yani istenirse abdest alınabilir veya o teyemmümle cenazeyi defnedilir).
- (4) Bir beldede çok âdemler (kişiler) fevt olsa (ölse) - Şer'a (şeriata göre) tatbik olunarak - (hepsi aynı hizaya getirilmek üzere) hepsinin birden namazını kılmak caizdir. Lâkin evlâ olan birer (birer) kılmak gerektir.
- (5) Cenaze namazına ` Allahü Teala'nın rızası için namaza, meyyit (veya meyyite) için duaya, uydum şu hazır olan imama ` diye niyet edecektir.

- (6) Bir âdemi (kişiyi) hırsızlık ederken tutsalar, hakim ve valinin görüşü ile öldürseler yahut bir âdem (kişi) padişaha âsi olup öldürseler yahut bir âdem kendi anasını yahut babasını öldürse, bunların namazları kılınmaz.
- (7) Bir âdem kendi kendini öldürse, onun namazı kılınmaz. İmamı Ebu Yusuf *indinde* (onun görüşüne göre) kılınır.

EHLİ SÜNNET OLANLARIN ALAMETLERİ

Ehli sünnet olanların on alameti vardır :

- (1) Cemaate müdavemet (devam) eder.
- (2) Fasık¹ demeyip imama uyar.
- (3) Edin (mest) üzerine meshi caiz görür.
- (4) Ashab (Radiyallahü anhüm)a ve Resulullah (Aleyhi's-Selam)a ar verir (utanır da) söz söylemez.
- (5) Padişaha kılıç çekmez.
- (6) Dinde bi-gayri hakkın (haksız yere) mücadele etmez.
- (7) Dîn(in emirlerin)de şek (şüphe) etmez.
- (8) Hayrı ve şerri Allahü Teala'dan bilir.
- (9) Ehli kibleyi tekfir etmez (yani, Müslüman bir kişiye kâfir demez).
- (10) Dört ashabı sâir (diğer) Ashab üzerine tercih eder. İşte o on alamet bunlardır.

DÖRT HALİFE ² ve FAZİLETLERİ

Ondan sonra dört ashabın içinde Ebu Bekir Sıddık (Radiyallahü anh) cümlesinden (diğer üç sahabeden) uludur (faziletlidir).

¹ Fasık : Büyük günah işleyip küçük günahlara ısrar eden günahkar kimse.

² Hilafet : Din işlerinde umumi reislik. Müminlere imam olan zat, Şer'i hükümlerin yerine getirilmesinde Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) yerine geçtiği için hilafet vazifesi alana "Halife" denir.

مَازِ اَقْلَی مِلَّةَ خَالِ

(۶) وَدَخِيَ بَرِ اَدَمِي جَرْمِزَلْنِ اَيْدَرْ كَنْ طُوْسَه لَر ، رَاي حَكَم وَوَالِي اَيْلَه
اُولْدَرْ سَه لَر يَاخُوْد بَر اَدَم يَادِشَاهَه عَاصِي اُولُوْب اُولْدَرْ سَه لَر ، يَاخُوْد بَر اَدَم
اُولْدَرْ سَه لَر يَاخُوْد بَر اَدَم يَادِشَاهَه عَاصِي اُولُوْب اُولْدَرْ سَه لَر ، بُوئَلَرِك تَمَازِ لَرِي قَلْنَمَز .

كَنْدِي اَنَاسِي يَاخُوْد بَر اَدَم يَادِشَاهَه عَاصِي اُولُوْب اُولْدَرْ سَه لَر ، اَنَك تَمَازِي قَلْنَمَز ، اِمَام اَبُو
(۷) وَدَخِيَ بَر اَدَم كَنْدُو كَنْدُوْنِي اُولْدَرْ سَه لَر ، اَنَك تَمَازِي قَلْنَمَز ، اِمَام اَبُو
يُوسُفْ عِنْدِيْدَه قِيلْتُوْر .

اَهْلِ سُنَّتْ اُولَئِكَ عَلَامَتْلَرِي

وَ دَخِيَ اَهْلِ سُنَّتْ اُولَئِكَ اُونْ عَلَامَتِي وَارْدِر :

(۱) اَوَّلِي : جَمَاعَتَه مُدَاوَمَتْ اَيْدَرْ .

(۲) اَيَكْنَجِي : فَاسِقْ دِيْمُوبْ اِمَامَه اُوْيَارْ .

(۳) اُوچُنَجِي : اَدَكْ اُوْزُرِيْتَه مَسْحِي جَائِزْ كُوْرُزْ .

(۴) دُرْدُلَجِي : اَصْحَابَه وَرْسُوْلُ اللّٰه عَارْ وَبِرَرْ سُوْرْ سُوَيْلَمَز .

(۵) بَشْنَجِي : يَادِشَاهَه قَلِيچْ چَكَمَز .

(۶) اَلْتَنَجِي : دِيْنْدَه بَغِيْرْ حَقْ مُحَادَلَه اِيْتَمَز .

(۷) يَدِلَجِي : دِيْنْدَه شَكْ اِيْتَمَز .

(۸) سَكِرْلَجِي : خَيْرِي شَرِي اللّٰه تَعَالِيْدَنْ يِيْلُوْر .

(۹) طُقُوْرْلَجِي : اَهْلِ قِبْلَه يِي تَكْفِيْرْ اِيْتَمَز .

(۱۰) اُوْنُنَجِي : دُرْتْ اَصْحَابِي سَائِرْ اَصْحَابْ اُوْزُرِيْتَه تَرْجِيحْ اَيْدَرْ .

اَشْتَه اُولْ اُونْ عَلَامَتْ يُوئَلَرْدَرْ .

دُرْتْ خَلِيْفَه وَفَضِيْلَتْلَرِي

اَنَدَنْصُكْرَه دُرْتْ اَصْحَابِكْ اِيْمَنْدَه اَبُو بَكْرُ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ جُمْلَه سِنْدَنْ اُولُوْدَرْ ،

مِزْرَافِلَی بِحُلَّةِ خَالِ

وَأَنذَنُصُكْرَهَ حَضْرَتِ عُمَرُ ؓ أُولُوذُرْ ، أَنذَنُصُكْرَهَ حَضْرَتِ عُثْمَانُ ؓ

أُولُوذُرْ ، صُكْرَهَ حَضْرَتِ عَلِي ؓ أُولُوذُرْ .

أَبُو بَكْرٍ ؓ اِيكِي سَنَهْ أَوْجِ آيْ يَكْرَمِي كُونْ خِلَافَتِ اِيْنْدِي .

عُمَرُ الْفَارُوقُ ؓ أُونْ سَنَهْ اَلْتِي آيْ ذُرْتُ كُونْ خِلَافَتِ اِيْنْدِي .

عُثْمَانُ ذِي النُّورَيْنِ ؓ أُونْ بَرِ سَنَهْ أُونْ بَرِ آيْ وَأُونْ سَكْرُ كُونْ خِلَافَتِ اِيْنْدِي
حَضْرَتِ عَلِي ؓ ذُرْتُ سَنَهْ أُونْ آيْ بَرِ كُونْ خِلَافَتِ اِيْنْدِي . وَأَوْغُلُو

حَسَنُ ؓ اَلْتِي آيْ خِلَافَتِ اِيْنْدِي ، جُمْلَهْ سِيْ أُوْتُوْرُ يَسِيْلِدِرْ .

حَضْرَتِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ؓ : وَدَخِي كَرَامَتِي أَوْلِيَا حَقْدِرْ . جُمْلَهْ وَلِيْلِرِكْ

أَفْضَلِي حَضْرَتِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ، خِلَافَتِي حَقْدِرْ ، إِجْمَاعُ أُمَّتِ اِيْلَهْ تَابِتِدِرْ

رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ قَايِنِ اَنَاسِيْدِرْ ، قِرِي عَايِشَهْ اَنَامِرِي رَسُولُ اللّٰهِ تَزْوِيْجِ

اَيْلَمِشِدِرْ ، حَقِيْقَتْ عِلْمِنْدَهْ مَاهَرِدِرْ . جُمْلَهْ مَالِنِي حَقْ يُوْلِنَهْ صَرْفِ اِيْنْدِي ، تَا

كَيْمِ بَرِ حَبَّهْ قَالَمِدِي ، خَوْرْمَا لِفِيْنْدَنْ اَكْنَنَهْ سَتَرِ عَوْرَتِ اِيْدَهْ جَكْ قَدَرِ شَيْ

كَيْدِي ، جِبْرَائِيْلُ ؑ دَخِي اَنَكْ كَيْدِيكِي كِيي كَيْوْبُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهْ وَسَلَّمَهْ كَلْدِي . رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اَنِي بُوْ خَالْدَهْ كُوْرِيْنَجَكْ سَعَادَتِ اِيْلَهْ "

يَا قَارُنْدَاشِمِ جِبْرَائِيْلُ بُوْ خَالْدَهْ بِنِ سَنِي كُوْرْمَدَمِ اِيْدِي ، بُوْ حَالِ نَعَجْبِدِرْ " دِيُو

بُوْرْدُقْدَهْ ، جِبْرَائِيْلُ ؑ : " يَا رَسُولَ اللّٰهِ شِمْدِي سَنِ بَنِي بُوْ خَالْدَهْ كُوْرْدُكْ

، نَقْدَرْ مَلَكْلُوْرَ وَاَرِيْسَهْ جُمْلَهْ سِيْ بُوْ خَالْدَهْ دِرْ " .

سَبَبِيْ أُولْدُرِكِهْ اللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ خِطَابِ اِيْتِيْدِيكِهْ : " أَبُو بَكْرٍ قُوْلْمِ جُمْلَهْ

اَمْلَاكِيْنِي بِنِمِ رِضَامِ اِيْجُوْنِ بِنِمِ يُوْلِيْمَهْ صَرْفِ اِيْلَدِي ، خَوْرْمَا لِفِيْنْدَنْ طُوْنَهْ

Ve ondan sonra Hazreti Ömer (Radiyallahü anh) uludur. Ondan sonra Hazreti Osman (Radiyallahü anh) uludur. Sonra Hazreti Ali (Radiyallahü anh) uludur.

Ebu Bekir (Radiyallahü anh) 2 sene, 3 ay, 20 gün hilafet etti (halifelik yaptı).

Ömer Faruk (Radiyallahü anh) 10 sene, 6 ay, 4 gün hilafet etti.

Osman Zinnureyn (Radiyallahü anh) 11 sene, 11 ay ve 18 gün hilafet etti.

Hazreti Ali (Radiyallahü anh) 4 sene, 10 ay ve 1 gün hilafet etti.

Ve oğlu Hasan (Radiyallahü anh) 6 ay hilafet etti. Cümlesi (toplamı) otuz yıldır.

1- HAZRETİ EBU BEKİR (Radiyallahü Anh)

Evliyanın kerameti haktır. Cümle (bütün) velilerin efdali (üstünü) Hazreti Ebu Bekir Sıddık'tır. Hilafeti haktır, icma-i ümmet¹ ile sâbittir.

Resulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kayın atasıdır (babasıdır). Kızı, Aişe (Radiyallahü anha) anamızı Resulullah'a tezvic eylemiştir (evlendirmiştir). Hakikat (tasavvuf) ilminde mâhirdir (becerikli ve hünerlidir).

Cümle (bütün) malını Hak yoluna sarf etti (harcadı). Tâ ki (hiç) bir habbe (tane) kalmadı. Hurma lifinden eğnine (beline) setri avret edecek kadar şey giydi. Cebrail (Aleyhi's-Selam) da onun giydiği gibi giyip, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e geldi. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onu bu halde görünce saadet ile : " Ya karındaşım (kardeşim) Cebrail, bu halde ben seni görmedim, bu hal ne aceptir" diye buyurduğunda Cebrail (Aleyhi's-Selam) : "Ya Resulallah, şimdi(ye kadar) sen beni bu halde görmedin, ne kadar melekler var ise, cümlesi (hepsi) bu haldedir. Sebebi oldur ki, Allahü azimüşşan hitap etti ki: "Ebu Bekir kulum, cümle (bütün) emlakini (mülkünü) benim rızam için benim yoluma sarf eyledi (harcadı). Hurma lifinden dona (örtüye)

girdi. Ey benim meleklerim sizler de o dona (örtüye) girin' diye emreyledi. Cümle (bütün) melekler bu haldedir " diye buyurdu. Onun için Sıddık (dâima doğruluk üzere ve Allah'a ve Peygamberine çok sâdik olan kişi) denildi. "

2- HAZRETİ ÖMER (Radiyallahü Anh)

Onun (Hazreti Ebu Bekir'in) ardınca (arkasından) efdal (en üstün) evliya Hazreti Ömer (Radiyallahü anh)dir. Hilafeti, icma-i ümmet ile sabittir. Şeriat¹ (fıkıh) ilminde mâhirdir (yetenek sahibidir).

Bir gün Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretlerine, bir münafık ile bir yahudi dava² ile geldiler. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri davalarını hüküm etti (karar verdi). Hak (adalet) yahudinin yedinde (lehine) çıktı. O münafık razı olmayıp Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) o dem (an) onlara : " Ey kişi ! Ömer'e (Radiyallahü anh) varın, sizin davanızı görsün " diye buyurdu. Onlar Hazreti Ömer'e geldiler, itti (buyurdu ki) : " Ey kişi neye geldiniz." Münafık dedi : 'Bu yahudi ile davam vardır. ' Hazreti Ömer buyurdu : " Şeriat sahibi varken ben davayı nasıl göreyim. " Münafık itti (buyurdu ki) : 'Biz Resulullah'a (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) vardık. Davayı yahudiye hükmeyletti. Ben razı olmadım. Hemen Ömer (Radiyallahü anh) onlara : " Siz eğlenin (bekleyin), ben sizin davanızı fasledeyim (çözeyim, hükmedeyim) " dedi. İçeriye girdi, satırı eteğinin altına alıp bunların yanına geldi. Hemen çektiği gibi o münafığın kellesini uçurdu. "

هَذَا أَهْلِي عَلَى خَالٍ

كبردى ، اى بىم مَلَكُورُم سِزَلَر دَخِي اَوْ طُونَه كِيرِك " دَيُو اَمِر اَيْلدى ، جُمْلَه
مَلَكُور بُو حَالَدَه دَر دَيُو يُوْرَدِي ، اَنَك اِيچُون صِدِيْق دِينلدى .

حَضَرَتِ عُمَرُ ؓ : اَنَك اَرَدْنَجَه اَفْضَلْ اُولِيَا حَضَرَتِ عُمَرُ ؓ دَر ،

خِلَافَتِي اِجْمَاعِ اُمْتِ اَيْلَه ثَابِتْدَر ، شَرِيْعَتْ عَلِمْنِدَه مَاهَرْدَر .

بِرْ كُونْ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ حَضَرْتَلَرِيْنَه بِرْ مُنَافِقْ اَيْلَه بِرْ يَهُودِي دَعْوَا اَيْلَه

كَلْدِيلَر ، رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ حَضَرْتَلَرِي دَعْوَا لَرِيْنِي حُكْم اِيْتْدِي . حَقْ يَهُودِيْنِكْ

يَدْلِنْدَه جِقْدِي ، اُولْ مُنَافِقْ رَاضِي اُولْمَيُوبْ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اُولْ دَمْ اَنَلَرَه :

- اى كِشِي عُمَرَه وَاَرَكْ سِزَكْ دَعْوَا كِرِي كُورْسُون ، دَيُو يُوْرَدِي .

اَنَلَرْ حَضَرَتِ عُمَرَه كَلْدِيلَر اِيْتْدِي :

- اى كِشِي تِيَه كَلْدِيَكِرْ ؟

مُنَافِقْ اِيْتْدِي :

- بُو يَهُودِي اَيْلَه دَعْوَا وَاَرَدَر .

حَضَرَتِ عُمَرُ يُوْرَدِي :

- صَاحِبْ شَرِيْعَتْ وَاَر اِيَكْنْ بِنْ دَعْوَايِي نُصِلْ كُورَه يِم .

مُنَافِقْ اِيْتْدِي :

- بِرْ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاَرْدَقْ دَعْوَايِي يَهُودِيْيه حُكْم اَيْلدى بِنْ

رَاضِي اُولْمَدِم .

هَمَانْ عُمَرُ ؓ اَنَلَرَه :

- سِزْ اَكَلْنِكْ بِنْ سِزَكْ دَعْوَا كِرِي فَصِلْ اَيْدَه يِم دِيْدِي .

اَتَكْنِيَكْ اَلْتَنَه اَلُوبْ بُوْنَلَرِكْ يَانَنَه كَلْدِي ، هَمَانْ

اِيچُرُويَه كِبَرْدِي سَاطِرِي

جَكْدِيَكِي كِي اُولْ مُنَافِقْ كَلَه سِيْنِي اُوچُورْدِي :

مَزْرَافُلَیْ بِحَالِ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُكْمُهُ رَاضِي أَوْلَمَيْنِكَ حَالِي بُودُر دِيدِي .

آنك اِيچُون آكا عُمَرُ الْفَارُوقُ دِينْلِي ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلِي حَقْلَه بَاطِلِي

ايرِد ايديجي عُمَرُدُر دِيدِي .

حَضْرَتِ عُثْمَانِ ذِي الثَّوَرَيْنِ ﷺ : آنك اَرَدْنَجَه اَفْضَلِ اَوْلِيَا حَضْرَتِ عُثْمَانَ ذِي

الثَّوَرَيْنِ ﷺ دُر . خِلَافَتِي حَقْلِدُر ، اِجْمَاعِ اُمَّتِ اَيْلَه ثَابِتْدُر .

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ آكا بَرِبَرِي اَرَدْنَجَه اِيكِي قَزِين وِيرْمَشْدُر . قَزِي وَفَاتِ اَيْنْدَكْدَه

بِر دَعِي اُولْسَه وِيرِرْدِم دِيمَشْدُر . صُكْرَه كِه قَزِينِي وِيرِدَكْدَه حَضْرَتِ عُثْمَانِي غَايَتِ

مَدَحِ اَيْتَمَش اِيدِي ، تَزْوِيغِ اَيْنْدَكْدَنْصُكْرَه قَزِي يُّورْدِيكِه :

- اَي بَنِم كُوزُم ، ثُورِي اَتَام سِر حَضْرَتِ عُثْمَانِي غَايَتِ مَدَحِ اَيْلْدِيكِر يُّورْدِيغِكِر

قَدَر دَكْلِدُر ، دِيدَكْدَه ، رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلِي قَزِينَه :

- اَي بَنِم قَزِم حَضْرَتِ عُثْمَانْدَن كُوكْدَه كِي مَلَكْلَر حَيَا اِيدِرَلَر ، يُّورْدِي .

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلِي آكا اِيكِي قَزِين وِيرْدِيكَنْدَن اَوْتُورِي عُثْمَانَ ذِي الثَّوَرَيْنِ

دِينْلِي . رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَامَادِيدُر ، مَعْرِفَتِ عِلْمِنْدَه مَاهِرْدُر .

حَضْرَتِ عَلِي كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَه : آنك اَرَدْنَجَه اَفْضَلِ اَوْلِيَا حَضْرَتِ عَلِي كَرَّمَ اللَّهُ

وَجْهَه دُر . خِلَافَتِي اِجْمَاعِ اُمَّتِ اَيْلَه ثَابِتْدُر ، رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَامَادِيدُر . قَزِي فَاطِمَه

اَنَامِرِي آكا تَزْوِيغِ اَيْتَمَشْدُر ، طَرِيقَتِ عِلْمِنْدَه مَاهِرْدُر .

بِر غُلَامِي وَاَر اِيدِي ، بِر كُون غُلَام مَرَاد اَيْلْدِيكِه شُر اَفْتَدِيي تَحْرَبَه اَيْدِه يَم ،

وَفَتَاكِه حَضْرَتِ عَلِي طَشْرَه دَه اِيدِي ، غُلَامِك قَاتَنَه كَلُوب بِر خِدْمَتِ يُّورْدِي ،

غُلَام سُكُوتِ اَيْلْدِي ، اَنَدَن حَضْرَتِ عَلِي كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَه غُلَامَه : يَا غُلَام بَن سَكَا

تَه يَانِدِم وَخَاطِرِيكِر تَه دَن مُنْكَسِر اُولْدِي ، وَبَنِم تَمَدَن اِنْجِنْدَن دِيدَكْدَه ، غُلَام

كَلُوب اَلِيْن اُولْدِي : سَن بَكَا بِر شَي يَانِمَدَن . بَن بُو كُون سِنَك عَبْدِيكُم مُرَادِم

سَنِي تَحْرَبَه اَيْتَمَك اِيدِي ، حَقَا وَلِيْسِن دِيدِي .

Resulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hükmüne razı olmayanın hali budur" dedi. Onun için ona Ömer el'Faruk denildi. Ve Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem, el'Faruk, yani) hak ile batılı ayıncı Ömer'dir, dedi.

3- HAZRETİ OSMAN ZİNNUREYN (Radyallahü Anh)

Onun (Hazreti Ömer'in) ardınca (arkasından) en faziletli evliya Hazreti Osman-ı Zinnureyn¹ (Radyallahü anh)dir. Hilafeti haktır. İcma-i ümmet ile sabittir. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ona birbiri ardınca (Hazreti Rukiyye ve Ümmü Gülsüm (Radyallahü anhumâ) olmak üzere) iki kızını vermiştir. Kızı (Hazreti Rukiyye) vefat ettiğinde " bir tane olsa verirdim " demiştir. Sonra kızını (Hazreti Ümmü Gülsüm'ü) verdiğinde, Hazreti Osman'ı gayet methetmişlerdi (övmüştür). Tezvic ettikten (evlendirdikten) sonra kızını buyurdu ki: "Ey gözümün nuru atam, sizi Hazreti Osman'ı gayet methettiniz, buyurduğunuz kadar değildir" dediğinde, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri kızına : "Ey benim kızım, Hazreti Osman'dan gökteki melekler haya ederler " buyurdu.

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), ona iki kızını verdiğinden ötürü ("iki nur sahibi" anlamında) ona Osman'ı zinnureyn denildi. Resulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) damadıdır. Marifet² ilminde mahirdir.

4- HAZRETİ ALİ (Kerremallahü Veche)

Onun (Hazreti Osman'ın) ardınca en faziletli evliya Hazreti Ali (Kerremallahü veche)dir. Hilafeti, icma-i ümmet ile sabittir. Resulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) damadıdır. Kızı Fatıma anamızı ona tezvic etmiştir (evlendirmiştir). Tarikat³ ilminde mahirdir.

Bir gulamı (kölesi) vardı. Bir gün köle murad eyledi (istedi). Şu efendiylı tecrübe edeyim. Vaktaki (bir ara) Hazreti Ali (Radyallahü anh) taşrada (şehir dışında) idi. Gulamın katına (yanına) gelip bir hizmet buyurdu. Gulam sükut eyledi (sustu). Ondan sonra, Hazreti Ali (Radyallahü anh) gulama : " Ya gulam! Ben sana ne yaptım ve hatırlınız (gönlünüz) neden münkesir oldu (gücendi) ve benim ne(yi)mden incindin " dediğinde, gulam gelip elini öptü. "Sen bana bir şey yapmadın, ben bu gün senin abdinim (kölenim), muradım (isteğim) seni tecrübe etmekte, hakikaten velisin " dedi.

¹ Z'innureyn : " İki nur sahibi " mealinde Hazreti Osman'ın lakabıdır.

² Marifet : Ruhanî halleri yaşayarak, manevî ve ilahî hakikatleri tadarak (iç tecrübe ve vasıtası olarak) elde edilen bilgi ifran.

³ Tarikat : Hakk'a ulaşmak için tutulan, bir takım kuralları ve kaideleri bulunan manevi yol.

ŞER'İ HÜKÜMLER

Ahkam-ı şer'iyye (dini hükümler) sekizdir : Farz, vacip, sünnet, müstehab, mubah, haram, mekruh, müfsid.

1- FARZ

Farz, onu (o hükmü) Allahü azimüşşan (ve Resulü emredip) buyurmuştur. Buyurduğu (emrettiği) şüphesiz (kesin) delil (âyet, mütevatir veya meşhur hadis ya da icmâ) ile sabittir (belli olmuştur). İman, Kuran, abdest almak, namaz kılmak, oruç tutmak, zekat vermek, hacca gitmek, cünüplükten gusül etmek gibi.

ÇEŞİTLERİ : Farz üç çeşittir: Farz-ı dâim, farz-ı muvakkat ve farz-ı ala kifaye.

1- Farz-ı Dâim : Amentü'yü billahi ... ilâ âhirihi (sonuna kadar) bilip ve inanıp dâima itikat etmeğe (inanmaya) derler.

2- Farz-ı Muvakkat: Amelin vakti geldiğinde işlediğimiz farz olan amellere derler.

3- Farz-ı Ala Kifaye : Onu elli âdemden (kişiden) yahut yüz âdemden (kişiden) birisi işlese, sâirlerinden (diğerlerinden bu hüküm) sâkit olur (düşer). Selam almak ve selam vermek gibi, cenaze namazı kılmak ve cenazeyi gasletmek (yıkamak) gibi, sarf ve nahiv okumak (Arapça'daki dil bilgisi kurallarını öğrenmek) ve hafız olmak ve ilmi vücuh (Kur'an-ı Kerim okunuşundaki farklılıkları gösteren kıraat ilmini) öğrenmek gibi.

Bir farz içinde beş farz vardır. Bu farzın ilmi farz, amelî farz, miktarî farz, itikadî farz, ihlasî farzdır. (Tüm bunların) inkarı (inanmamak) küfürdür.

2- VACİP

Vacip, onu (o hükmü) Allahü azimüşşan (ve Resulü emredip) buyurmuştur. Buyurduğu (emrettiği) şüpheli (kuvvetli ihtimalli olan) delil (teville uğramış âyet ve hadis) ¹ ile belli olmuştur. (Bir hükmün) vacip olduğuna inanmayan kâfir olmaz. Lâkin işlemeyen cehennem azabına lâyık olur. Mesela Vitir namazında kunut duası okumak ve hacılar bayramında (kurban bayramında) kurban kesmek ve Ramazanı şerif bayramında fitre vermek gibi.

¹ Mesela : Kur'an-ı Kerim'de " Rabbin için namaz kıl, kurban kes " (el-Kevser:2) buyrulur. Burada, bayram namazı kılma ve kurban kesme emrinin muhatabı Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)dir. Yani bunlar Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) için farz hükmündedir. Ancak emrin, diğer müslümanları kapsayıp kapsamadığı kesin değildir. Bununla birlikte, bu emirlerin diğer müslümanları da kapsadığı daha kuvvetli olan görüştür. Böylece sünnetten daha kuvvetli, fakat ayetteki delaletin kesin olmaması sebebiyle farz derecesine ulaşmayan bir emir çeşidi ortaya çıkmış olur ki, buna vacip denir.

Mesela ; namazda hiç Kur'an-ı Kerim okunması namazı geçersiz kılar. Çünkü " Kur'an-ı Kerimden kolayınıza geleni okuyun " (el-Müzzemmil:20) buyrulması farziyet bildirir. Fakat Fatiha suresinin namazda okunamış olması tek başına geçersizlik sebebi değildir. Bu suresinin okunmasında kerahat olmakla birlikte namaz geçerlidir. Çünkü namazda Fatiha suresinin okunması hükmü zannî (şüpheli) delil ile sabit olmuştur. Bu delil, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in " Fatiha suresini okumayanın namazı geçerli olmaz " hadisidir. Bu hadis, haberi vâhid niteliğinde zannîdir. Çünkü " Fatihasız kılınacak namaz geçerli olmaz " anlamına gelebileceği gibi " Fatiha okunmaksızın namaz tam ve mükemmel olmaz " anlamını da ifade edebilir.

أَحْكَامُ شَرْعِيَّةِ

وَدَخِيَ أَحْكَامُ شَرْعِيَّةِ سَكْرَدَرُ : فَرَضُ ، وَاجِبُ ، سُنْتُ ، مُسْتَحَبُّ ، مُبَاحٌ ، حَرَامٌ ، مَكْرُوهٌ ، مُفْسِدٌ .

(۱) فَرَضُ

فَرَضُ أَوْلَدُرْمَكِ آيِي اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانُ يُّورْمُشُ أَوَّلُهُ . يُّورْدِيغِي شُبْهَهُ سِرْ دَلِيلُ آيِلُهُ بَلَلُو أَوْلَمُشُ أَوَّلُهُ . اِيْمَانُ ، قُرْآنُ ، اَبْدَسْتُ اَلْمَقُ ، نَمَازُ قَلْمَقُ ، اُورُجُ طُوْتَمَقُ ، زَكَاتُ وَيَرْمَكُ ، حَجَّةُ كَيْتَمَكُ ، جُنُبُلْكَدَنُ غَسْلُ اِيْتَمَكُ كِيِي .

نُورْغُلُوي : فَرَضُ دَخِي اُوجُ نُورْغُلُوي : فَرَضُ دَائِمُ ، فَرَضُ مُوقَّتُ ، فَرَضُ عَلَيِ الْكِفَايَةِ .

۱- فَرَضُ دَائِمُ : اَمَنْتُ بِاللّٰهِ اِلَى آخِرِهِ يَبْلُوبُ وَ اِيْنَانُوبُ دَائِمُ اِعْتِقَادُ اِيْتَمَكِهِ دِيرْلَرُ .

۲- فَرَضُ مُوقَّتُ : عَمَلِكُ وَقْتِي كَلْدَكْدَه اَشْلَدِيكِمَزُ فَرَضُ اُولَانُ عَمَلْلَرَه دِيرْلَرُ .

۳- فَرَضُ عَلَيِ الْكِفَايَةِ : آيِي اَللّٰهُ اَدَمْدَنُ يَأْخُودُ يُوْرُ اَدَمْدَنُ بَرِيْسِي اَشْلَسَه سَائِرُ

لَرِيْدَنُ سَاقَطُ اُولُورُ ، سَلَامُ اَلْمَقُ كِيِي ، جَنَازَه نَمَازِي قَلْمَقُ ، وَجَنَازَه غَسْلُ اِيْتَمَكُ

كِيِي ، صَرَفُ وَتَجَرُ اُوقَمَقُ وَحَافِظُ اُولْمَقُ وَعِلْمُ وَجُوهُ اُوكَرْتَمَكُ كِيِي .

وَدَخِي بَرُ فَرَضُ اِيْمَنْدَه بَشُ فَرَضُ وَارْدِرُ . بُو فَرَضِيكُ : عَلِمِي فَرَضُ ، عَمَلِي

فَرَضُ ، مِقْدَارِي فَرَضُ ، اِعْتِقَادِي فَرَضُ ، اِخْلَاصِي فَرَضُ . اِنْكَارِي كُفْرُدُرُ .

(۲) وَاجِبُ

وَاجِبُ أَوْلَدُرْمَكِ اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانُ يُّورْمُشُ أَوَّلُهُ ، يُّورْدِيغِي شُبْهَهُ لُو دَلِيلُ

آيِلُهُ بَلَلُو أَوْلَمُشُ أَوَّلُهُ . وَاجِبُ أَوْلَدِيغَتَه اِيْنَانِيَانُ كَافِرُ اُولْمَزُ ، لَكِنْ اَشْلَمِيَانُ

جَهَنَّمُ عَذَابُهُ لَايِقُ اُولُورُ ، مَثَلًا صَلَاةُ وَيَرْدَه قُبُوتُ دُعَاسِي اُوقَمَقُ ، وَحَاجِيلَرُ

يُّيرَامِنْدَه قُرْبَانُ كَسْمَكُ ، وَرَمَضَانُ شَرِيفُ يُّيرَامِنْدَه فِطْرَه وَيَرْمَكُ كِيِي .

هَذَا أَقْلَهُ عَلَيْهِ خَالٍ
وَدَخِي بِرٍّ وَاجِبٍ اِجْتِنَادُهُ دُرَّتْ وَاجِبٌ بِرٍّ فَرَضٌ وَارْدَرُ : عَلِيٍّ وَاجِبٌ ، عَلِيٍّ
وَاجِبٌ ، مِقْدَارِي وَاجِبٌ ، اِعْتِقَادِي وَاجِبٌ ، اِخْلَاصِي فَرَضٌ رِيَاسِي حَرَامٌ .

(۳) سُنَّتْ

وَدَخِي سُنَّتْ ، اِنِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَضَرْتُ لِي بِرٍّ كَرَّهَ يَا اِيكِي كَرَّهَ تَرَكْ
اَيْتَمَشْ اُولَه . تَرَكْ اِيده نَهْ عَذَابْ اُولَمَزْ ، لَكِنْ عَتَابَه وَشَفَاعَتَدَنْ مَحْرُومْ اُولَمَعَه
لَا يِقْ اُولُورْ . مَثَلًا مَسْوَكَ اسْتِعْمَالْ اَيْتَمَكْ وَادَانْ وَاقَامَتْ وَجَمَاعَتَه نَمَازْ فَلَمَقْ
وَأُولَنْدِيكِي كِيچَه طَعَامْ يَدِرْمَكْ وَچُوچُوغِي سُنَّتْ اَيْتَمَكْ كِيي .
تَوَعْلَرِي : سُنَّتْ دَخِي اُوچْ تَوَعْدِرْ : سُنَّتْ مُؤَكَّدَه ، سُنَّتْ غَيْرِ مُؤَكَّدَه ،
سُنَّتْ عَلَيَّ الْكِفَايَه .

۱- سُنَّتْ مُؤَكَّدَه اُولَانْ : صَبَاحْ نَمَازِيْنِكْ اَوَّلْ سُنَّتِي وَأَخْشَامْ نَمَازِيْنِكْ
وَيَتَسُو نَمَازِيْنِكْ صُوكْ سُنَّتَلَرِي وَأُولَه نَمَازِيْنِكْ اَوَّلْ وَصُوكْ سُنَّتَلَرِي كِيي ،
بُونَلَرِ سُنَّتْ مُؤَكَّدَه دِرْ ، أَصْلًا تَرَكْ اُولَمَزْ .

۲- سُنَّتْ غَيْرِ مُؤَكَّدَه اُولَانْ : اِيكِنْدِيْنِكْ وَيَتَسُو نَمَازِيْنِكْ اَوَّلْ سُنَّتَلَرِي .
بُونَلَرِ بَعْضًا تَرَكْ اُولُورْسَه بِرْ شَيْ لَارَمْ كَلَمَزْ ، اَمَّا هَرِ زَمَانْ تَرَكْ اُولُورْسَه
عَتَابَه وَشَفَاعَتَدَنْ مَحْرُومْ اُولَمَعَه سَبَبْ اُولُورْ .

۳- سُنَّتْ عَلَيَّ الْكِفَايَه : بَشْ اُونْ اَدَمَدَنْ بَرِيْسِي اِشْلَسَه سَائِرْلَرِنْدَنْ مَاقَطْ
اُولُورْ . سَلَامْ وَيَرْمَكْ ، وَاعْتِكَافَه كِيرْمَكْ ، وَمَشْرُوعْ اُولَانْ اِشْلَرِيْنِكْ اُولَنْدَه
بَسْمَلَه شَرِيْفَه دِيْمَكْ كِيي .

● طَعَامْ اُولَنْدَه بَسْمَلَه شَرِيْفَه دِيْمَكْ ضَرَرْلَرِي :

اَكْرَ طَعَامْ اُولَنْدَه بَسْمَلَه شَرِيْفَه دِيْمَزْسَه اُوچْ ضَرَرِي وَارْدِرْ :

Ve bir vacip içinde dört vacip, bir farz vardır : İlmi vacip, amelî vacip, miktarî vacip, itikadî vacip. İhlâsî vacip, riyasî haram.

3- SÜNNET

Sünnet, onu (o hükmü) Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri bir kere ya da iki kere terk etmiştir. Terk edene azap olmayıp, azarlama ve şefaatten mahrum olmaya sebep olur. Mesela; misvak kullanmak ve ezan ve ikamet ve cemaatle namaz kılmak ve evlendiği gece yemek yedirmek ve çocuğunu sünnet ettirmek gibi.

ÇEŞİTLERİ : Sünnet üç çeşittir : Sünneti müekkede, sünneti gayri müekkede, sünneti ala kifaye.

1- Sünnet-i Müekkede : (Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)in devamlı olarak işleyip nâdiren terk ettiği, farz ve vacip olmayan amellerdir.) **Sabah namazının evvel (ilk) sünneti, akşam namazının ve yatsı namazının son sünnetleri ve öğle namazının evvel (ilk) ve son sünnetleri gibi. Bunlar sünnet-i müekkededir, asla terk olunmaz.** (Terkeden ise, cezayı hak etmemekle birlikte kınama ve azarlamaya müstahak olup, şefaatten da mahrum kalır. Bu çeşit sünnete " Sünnetü'l-Hüda " da denir.)

2- Sünnet-i Gayri Müekkede : (Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)in çok defa yapıp bazen terk ettiği sünnetlerdir.) **İkindinin ve yatsı namazının ilk sünnetleri. Bunlar bazen terk olunursa bir şey lazım gelmez. Ama her zaman (ve kasıtlı) terk olursa, itaba (azarlama) ve şefaatten mahrum olmağa sebep olur.**

3- Sünnet-i Ala'l-Kifaye : Beş, on adamdan birisi işlese, diğerlerinden üzerlerinden düşer. Selam vermek ve itikafa girmek ve meşru olan işlerin evvelinde besmele-i şerife demek gibi.

YEMEĞİN BAŞINDA BESMELE-İ ŞERİFE DEMEMENİN ZARARLARI

Eğer taam (yemek) evvelinde besmele-i şerife demezse, üç zararı olur :

- (1) Şeytan (onunla) beraber ekil eder (yemek yer).
- (2) Yediği taam (yemek) bedenine maraz (hastalık) olur.
- (3) Yediği taamda (yemekte) bereket olmaz.

YEMEĞİN BAŞINDA BESMELE-İ ŞERİFE DEMENİN FAYDALARI

Eğer besmele derse, üç faidesi vardır :

- (1) Şeytan (onunla) beraber ekil etmez (yemek yemez).
- (2) Yediği taam (yemek) bedenine şifa olur.
- (3) Taamda (yemekte) bereket olur.

4- MÜSTEHAİB

Müstehaib, onu Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) onu ömründe bir kere yahut iki kere işlemiştir. İşlemeyene (cehennemde) azab da itab (neden yapmadın diye azarlama) da olmaz. Şefaatten mahrum kalmakta olmaz. Lakin işleyene sevap çoktur demişler. Nafile namaz kılmak, nafile oruç tutmak ve nafile sadaka vermek gibi.

ÇEŞİTLERİ : Müstehaib üç çeşittir : Müstehaib, âdâb, mendub. Bu üçünün de sevabı birdir. Lakin bazıları, bazısından ziyadedir demişler. ¹

5- MUBAH

Mubah, onun ne işlemede sevap var, ne de terkinde azab vardır. (" Helal, câiz ve mutlak " sözcükleri mubahla eş anlamlı olarak kullanılır.) Yürümek, oturmak, ev almak ve helalinden türlü taam (yemek) yemek ve helalinden türlü libas (elbise) giymek gibi.

مِزْرَاقُلَیْ عَلَیْ حَالِ

- ۱- اَوَّلَکِی : شَیْطَانُ بَرَّائِرُ أَکِلِ اَیْدِرْ .
- ۲- اَیْکِنجِی : یَدِیکِی طَعَامُ بَدَنَتِه مَرَضُ اَوُلورْ .
- ۳- اُوچُنجِی : یَدِیکِی طَعَامَدِه بَرکَتِ اَوُلْمَزْ .
- طَعَامُ اَوَّلِنْدِه بَسْمَلَه شَرِیفَه دِیْمَنک فَائِدَه لَرِی :
- اَکَرْ بَسْمَلَه دِیْر اَیْسَه اُوچ فَائِدَه سِی وَاَرْدِرْ :
- ۱- اَوَّلَکِی : شَیْطَانُ بَرَّائِرُ أَکِلِ اَیْتَمَزْ .
- ۲- اَیْکِنجِی : یَدِیکِی طَعَامُ بَدَنَتِه شِفَا اَوُلورْ .
- ۳- اُوچُنجِی : طَعَامَدِه بَرکَاتِ اَوُلورْ .

(۴) مُسْتَحَبْ

وَدَعِی مُسْتَحَبْ ، اِنِی رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ عُمُرُنْدَه بِرْ کَرَهْ یَاخُوْدُ اَیْکِی کَرَهْ اِشْلَمِشْ اَوَلَه . اِشْلَمِیْنَه عَذَابُ دَه وَعِقَابَدِه اَوُلْمَزْ ، شَفَاعَتِدَنْ مَحْرُوْمُ قَالْمَقَدَه اَوُلْمَزْ ، لَکِن اِشْلَمِیْنَه ثَوَابُ چُوْفُدُرْ دِیْمِشَلَرْ . نَافِلَه نَمَازُ قِلْمَقْ ، وَنَافِلَه اَوُرْجُ طُوْتَمَقْ ، وَنَافِلَه صَدَقَه وَیَرْمَکْ کِیی .

تُوغَلَرِی : مُسْتَحَبْ دَعِی اُوچ تُوغَدِرْ : مُسْتَحَبْ ، آدَابْ ، مَنْدُوْبْ .

بُو اُوچُنکَدِه ثَوَابِی بِرْدِرْ ، لَکِن بَعْضِیْلَرْ بَعْضِیْنَدَنْ زِیَادَه دِرْ دِیْمِشْ .

(۵) مُبَاحْ

وَدَعِی مُبَاحْ اَوُلْدَرْمَکِه ، اَنک نَه اِشْلَمَه سِنْدَه ثَوَابُ وَاَرْ ، وَتَه تَرکِنْدَه عَذَابُ وَاَرْ ، یُوْرُوْمَکْ وَاُوْتُوْرَمَقْ وَاَوُالْمَقْ ، وَحَلَالِنْدَنْ دُوْرُلُو طَعَامُ یَمَکْ وَحَلَالِنْدَنْ دُوْرُلُو لِبَاسْ کِیْمَکْ کِیی .

(۶) حَرَامْ

وَدَحِی حَرَامْ ، اُولْدُرْکِه ، اَنی اَللهُ عَظِیْمُ الشَّانُ حَضَرْتَلَرِ نَهْی اِیْتِمِشْ اُوله ، یَعْنِی قَوْلَرِنَه اِشْلَمِک دِیْمِشْ اُوله .

تَوَعْلَرِی : حَرَامْ دَحِی اِیْکِی تَوَعْدِرْ : بَرِی حَرَامْ لَعْنَه وَبَرِی حَرَامْ لَعْنَه .
۱- اَوَّلْکِی : اَدَمْ اُولْدُرْمَکْ ، وَزَنَّا وَلَوَاطَه اِیْتَمَکْ وَخَمِرْ اِیْجَمَکْ ، وَخَنَزِیْرْ اَتِی یَمَکْ کِی . بَرِی اَدَمْ بُوئَلَرِی اِشْلَرْ اِیْکَنْ بَسْمَلَه شَرِیْف دِیْسَه ، یَاخُوْدْ حَلَالْدِرْ دِیْسَه کَافِرْ اُولُورْ . اَمَّا بُوئَلَرِی دِیْمِشْ اُولْسَه کَافِرْ اُولْمَزْ . اَمَّا جَهَنَّمْ عَذَابِنَه لَایقْ اُولُورْ . وَاَکْرْ مُصِرْ اُولُوبْ تَوْبَه سِرْ اُولُوسَه اِیْمَانِسِرْ کِشْمَکَه سَبَبْ اُولُورْ ، اِنَانِمِیَانْ کَافِرْ اُولُورْ .

۲- حَرَامْ لَعْنَه اُولَانْ : بَرِی اَدَمْ بَرِی اَدَمْکْ بَاغِنَه کِیْرُوبْ صَاحِیْنِکْ اِذْنِی یُوغِیْکَنْ مِیْوَه سِنِی قُوْیَارُوبْ یَمِشْ وَ اَشْیَاسِنِی وَ عَقِیْجَه سِنِی چَالُوبْ خَرَجَمِشْ ، اُولْ اَدَمْ بَسْمَلَه دِیْسَه یَاخُوْدْ حَلَالْدِرْ دِیْسَه ، کَافِرْ اُولْمَزْ ، اُولْ اَدَمْکْ حَقِیْدِرْ اُلُورْ .
بَرِی اَدَمْدَه اَلْتِی بُجُوقْ اَرْنَه اَغْرِی حَقْی اُولْسَه یَارِیْنِ یَوْمْ قِیَامَتَدَه جَمَاعَتْ اِیْلَه قَلْنَمِشْ یَدِی یُوزْ رُکْعَتْ قَبُولْ اُولْمِشْ نَمَازْکْ تَوَابِنِی حَضَرْتِی مَوْلِی اِلِی وَیْرَسَه کَرَسِدِرْ .

(۷) مَکْرُوه

وَدَحِی مَکْرُوه ، کِشِیْنِکْ اِشْلَدِیْکِی عَمَلْکْ تَوَابِنِی کِیْدِرَنْ شِیْئَه دِیْرَلَرْ .
تَوَعْلَرِی : مَکْرُوه دَحِی اِیْکِی تَوَعْدِرْ : بَرِیْنَه کَرَاهَتْ تَحْرِیْمَه وَبَرِی کَرَاهَتْ تَنْزِیْهَه . کَرَاهَتْ تَحْرِیْمَه ، وَاجِیْکْ تَرْکِیْدِرْ ، حَرَامَه قَرِیْدِرْ . کَرَاهَتْ تَنْزِیْهَه ، سَتْکْ تَرْکِیْدِرْ ، حَلَالَه قَرِیْدِرْ .

6- HARAM

Haram, onu Allahü azimüşşan hazretleri (kesinlikle) nehyetmiş (yasaklamış), yani kullarına işlemeyin (veya haram kılındı veya helal olmaz veya o işten sakınmayı ifade eden bir lafızla) demiştir. (Yasaklanma açık ve kesin bir üslupla ve delille olmuşsa haramdan, daha esnek ve yumuşak bir üslupla veya zayıf bir delille olmuşsa mekruhtan söz edilir.)

ÇEŞİTLERİ : **Haram** (doğrudan ve dolaylı yoldan olmak üzere) **iki çeşittir : Biri haram li aynihi ve haram li gayrihi.**

(1) Haram li Aynihi (Bizzat Haram): (Allah ve Resulü'nün geçici ve sebebe dayalı olmaksızın baştan itibaren ve temelden haram kıldığı fiildir.) **Âdem (kişi) öldürmek, zina, livata etmek, hamr (içki) içmek ve hınzır (domuz) eti yemek gibi.** (Bunlardaki zarar, kendi bünyelerindeki kötülüğe dayanır. Doğrudan haramlar genel olarak can, mal, akıl, din ve nesilden ibaret olan beş unsuru korumak amacıyla yasaklanan fiillerdir. Bu tür haram fiili işleyen kişi günahkar olur ve âhirette cezaya çaptırılmaya hak eder.)

Bir âdem (kişi) bunları işlerken besmele-i şerif dese yahut helaldir dese kafir olur. Ama bunları dememiş olsa, kafir olmaz. Ama (büyük günahkar olup) cehennem azabına layık olur. Ve eğer musır¹ olup (vazgeçmeyip) tövbesiz ölürse İman-sız gitmeğe sebep olur. (Haram li aynihi'nin haramlığına) inanmayan kafir olur.

(2) Haram li Gayrihi (Dolaylı Haram) : (Aslında meşru ve serbest olduğu halde, haram kılınmasını gerekli kılan geçici durumla ilgili olan fiildir. Mesela,) **bir adam bir adamın başına girip sahibinin izni yokken meyvesini koparıp yemiş ve eşyasını ve akçesini (paralarını) çalıp harcamıştır. O adam, (o yiyecekleri yerken) besmele söylese, yahut helaldir dese, kâfir olmaz. O, âdemin (mal sahibinin) hakkıdır, (geri) alır. Bir âdemde (kişide) altı buçuk arpa ağırlığı hakkı olsa, yarın kıyamet gününde cemaat ile kılınmış yedi yüz rekat kabul olmuş namazın sevabını Hazreti Mevla alırsa gerektir.**

7- MEKRUH

Mekruh, (Allahü Teala'nın yapılmamasını kesin ve bağlayıcı olmayan tarzda istediği fiil ve davranışlar olup) kişinin işlediği amelin sevabını gideren şeye derler.

ÇEŞİTLERİ: Mekruh iki çeşittir: **Kerahat-ı tahrimiyye ve kerahat-ı tenzihiyye.**

1- Kerahat-ı Tahrimiyye : Vacibin terkidir, harama karıbdır (yakındır).²

2- Kerahat-ı Tenzihyye : Sünnetin terkidir, helale karıbdır (yakındır).¹

¹ **Musır :** Vaz geçmeyen, sebat eden, direnen, ısrar ve inat eden.

² Fakihlerin çoğunluğu haramı, tahrimen mekruhu da kapsayacak şekilde tanımlar. Onlara göre haram " Allahü Teala'nın yapılmasını kesin ve bağlayıcı tarzda kat'i veya zannî bir delil ile istediği fiil "dir. Şu halde Hanefiler'in tahrimen mekruh olarak değerlendirdikleri fiile-re, diğer mezhep fakihleri haram demektedirler. Hanefiler'den İmam Muhammed de tahrimen mekruhu haram olarak nitelendirmekle birlikte, zannî delil ile sâbit olduğundan onu inkar edenin küfrüne hükmedilemeyeceği kanaatündedir.

کَراهِتِ تُخْرِیجَهِ اِشْلَیْنِ اَکَرُ قَصْدَله اِشْلَرْسَه عَاصِی وَکُنْهَکَارُ اُولُورُ ، جَهَنَّمْ
عَذَابَه لَا یَقِ اُولُورُ . وَکَمَارْدَه اِیْسَه اُولُ اَمَارِکْ جَبْرًا لِلتَّقْصَانِ اِعَادَه سِی وَاجِبْ
اُولُورُ ، اَکَرُ سَهْوِ اِیْلَه اِشْلَرْسَه سَحْدَه سَهْوِ اِیْلَه سَاقِطْ اُولُورُ .

کَراهِتِ تَنْزِیْهِه اِشْلَیْنَه عَذَابْ اُولَمَزْ ، لَکِنْ عَقَابَه وَشَفَاعَتَدَنْ مَخْرُومْ قَالَمَغَه
مُسْتَحَقْ اُولُورُ ، اَکَرُ مُصِرْ اُولُورُ اِیْسَه . اَتِ اَتِی وَکَدِی وَفَارَه آرْشوغِی یَمَکْ کِی .

(۸) مُفْسِدْ

وَدَخِی مُفْسِدْ ، کِشِیْنِکْ اِشْلَدِیْکِی عَمَلْکِی ثَمَلِنْدَنْ کِیْدَه رَنَه دِیْرَلَرْ ، اِیْمَانِی
وَنَکَاحِی وَحَجِّی وَزَکَاتِی وَنَبِیِّی وَشِرَایِی بُورَازْ کِی .

ایْمَانْ شَرْطْکِی

وَدَخِی صِفَاتِ اِیْمَانِ اَلْتِیْدِرْ :

(۱) اَمَنْتُ بِاللّٰهِ

بِنِ اَللّٰهِ عَظِیْمُ الشَّانِکْ وَاَرْلِغْنَه وَبِرْلِکْنَه اِنَانْدِمْ ، اِیْمَانْ کُورْدَمْ ، اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانْ
وَارْدِرْ وَبِرْدِرْ ، شَرِیْکِی وَنَظِیْری یُوقُدُرْ ، مَکَانْدَنْ مَئْزَهْدِرْ ، کَمَالْ صِفَتْلِرِیْلَه
مُتَصَفِدِرْ ، وَنُقْصَانْ صِفَتْلِرْدَنْ بَرِیْدِرْ .

کَمَالْ صِفَتْلَرْ اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانْدَه بُولُورْ ، نُقْصَانْ صِفَتْلَرْ بَزْلَرْدَه بُولُورْ .
بَزْلَرْدَه بُولُتَانْ نُقْصَانْ صِفَتْلَرْ : اَلْسِرْلِکْ ، وَاَبَاقِسِرْلِکْ ، وَکُورْ سُرْلِکْ ،
وَخَسْتَه لِقْ ، صَاغْلِکْ ، یَمَکْ ، اِیْچِمَکْ . بُوکا مُشَابَه شِیْلَرْ جُوقُدُرْ ، بُولُورْ
بَزْلَرْدَه بُولُورْ . وَ اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانْدَه بُولُتَانْ یَدِی قَاتْ کُوتْکِی دِرْکَسِرْ
طُورْدُرْدِیْغِی کِی ، وِیْرْدَه یِلَانْلِرِی اَبَاقِسِرْ یُورْئِدِیْکِی ، وَهَوَادَه قُوشْلِرِی

Kerahat-ı tahrimiyye işleyen -eğer kasıtlı işlerse- âsi ve günahkar olur. Cehen-nem azabına layık olur. (Bu nevi mekruhun hükmü, haram bir fiili işleyenin hükmü gibidir, yâni cezayı gerektirir. Ancak haramdan farkı, bunu inkar eden kişi kâfir olmaz.)

Ve namazda ise, o namazın cebren li'n-noksan (eksikliği gidermek ve tamam-lamak için) iadesi vacip olur. Eğer sehiv (yanılmak) ile işlerse, secde-i sehiv (yap-mak) ile (üzerinden) sakıt olur.

Kerahat-ı tenzihiyye işleyene azap olmaz. Eğer musir (vazgeçmeyen) olur-sa, itab'a (azarlamağa) ve şefaatten mahrum kalmağa müstahak olur. At eti, kedi ve fare artığı yemek gibi.

8- MÜFSİD

Müfsid; kişinin işlediği amelleri (bozup) temelinden giderene derter. İmanı, nikahı, hacı, zekatı ve bey'i şirayı (alışverişi) bozan gibi.²

İMANIN ŞARTLARI

Sıfat-ı iman altıdır :

1- ALLAH'A İMAN

(آمَنْتُ بِاللَّهِ) "Ben Allahü azimüşşan'ın varlığına ve birliğine inandım, iman getirdim." Allahü azimüşşan vardır ve birdir. Şeriki (ortağı) ve neziri (benzeri) yoktur. Mekandan münezzehtir. Kemal sıfatları ile muttasıf (sıfatlanmış) ve noksan sıfatlardan beridir (uzaktır). Kemal sıfatlar, Allahü azimüşşan'da bulunur. Noksan sıfatlar, bizlerde bulunur. Bizlerde bulunan noksan sıfatlar: Elsizlik, ayaksızlık, gözsüzlük, hastalık, sağlık, yemek, içmek. Buna müşabih (benzeyen) şeyler çoktur. Bunlar bizlerde bulunur.

Ve Allahü azimüşşanda bulunan (sıfatlar) : Yedi kat gökleri direksiz durdu-ğu gibi ve yerde yılanları ayaksız yürüttüğü ve havada kuşları

¹ Tenzihen mekruh hükmündeki fiili istemek, üstün ve faziletli olan davranış tarzının terk edilmesi demektir. Mekruhlara, mendublara da olduğu gibi mükellefleri dini hayata, haramdan, kötü ve çirkin işlerden uzak durmaya hazırlayıcı, dini vecibelerin daha anlamlı ve verimli şekilde ifa edilmesini destekleyici bir işlev taşır. Aynı şekilde mekruhlardan kaçınma, Re-sulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in önerilerini, güzel ahlak ve yaşayışını, İslam toplum-larının ortak kültürünü, tecrübe birikimini ve ahlaki değerlerini iyi izleyebilmek açısından da son derece önemlidir.

² İbadetlerde fasid ve batıl aynı anlamda kullanılır. Rükün ve şartlarından birisi eksik olan ibadet "bâtıl" veya "fasid" olur. Bunun için "gayri sahîh" veya "muteber değildir", "geçerli değildir" gibi ifadeler kullanılabilir.

İbadetlerden ve muamelattan olsun, Şer'an belirlenmiş olan rükün ve şartlarına uygun olarak yapılan ibadet veya muamelelere ise "sahîh" denir. "Muteber", "câiz" veya "geçerli" terimleri de aynı anlamı ifade eder.

أَوْجُورْدِيغِي ، وَجُمْلَه مَخْلُوقَاتِي يَرَادُوبُ رِزْقِي وَرِزْدِيكِي كِيي ، بُوْدَه اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِكْ كَمَال صِفَتْلَرْنَدَنْ بَرِ اَتَرْدَرْ .

وَدَخِي اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ حَقْنَدَه بَزْلَرَه بِلْمَسِي وَاجِبْ اُولَانْ صِفَتْلَر يَكْرَمِي اِيَكِيدَرْ ، وَيَكْرَمِي اِيَكِيدَه مُحَال صِفَتْلَر وَارْدَرْ . وَاجِبْ اُولَانْ صِفَتْلَر اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانْدَه بُولُونَرْ ، مُحَال بُولُونَمْ - مُحَال وَاجِبْكَ صِدْدِيدَرْ - .

صِفَاتِ نَفْسِيَه : وَدَخِي اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ حَقْنَدَه بَزْلَرَه بِلْمَسِي وَاجِبْ اُولَانْ صِفَاتِ نَفْسِيَه بَرْدَرْ .

١- وَجُودُ : اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ وَارْ اُولَمَقْ. تَقْلًا دَلِيلُ اَللّٰهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ اِنِّي اَنَا اَللّٰهُ ﴾ قَوْلُ شَرِيفِيدَرْ ١ . عَقْلًا ، بُو عَالَمْلَرِي خَلْقْ اِيْدَنْ مَوْجُودْدَرْ ، مَوْجُودْ اُولَمَقْ مُحَالْدَرْ . وَدَخِي صِفَاتِ نَفْسِيَه ذَاتِ اَنَسِرْ وَاولْ ذَاتِسِرْ تَصَوَّرْ وَمَلَاخَطَه اُولَمَقْ .

صِفَاتِ ذَاتِيَه : وَدَخِي اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ حَقْنَدَه بَزْلَرَه بِلْمَسِي وَاجِبْ اُولَانْ صِفَاتِ ذَاتِيَه بَشْدَرْ :

١- قَدَمُ : اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِكْ وَارْلِيْغْنِكْ اُولِيْ اُولَمَاقْ .

٢- بَقَا : اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِكْ وَارْلِيْغْنِكْ اَعْرِيْ اُولَمَاقْ ، بُوَكَه وَاجِبْ الْوُجُودُ دِيرْلَرْ ، تَقْلًا دَلِيلُ اَللّٰهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ هُوَ الْاَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ﴾ قَوْلُ شَرِيفِيدَرْ ٢ . عَقْلًا دَلِيلُ وَرْلِيْغْنِكْ اُولِيْ وَآخِرِيْ اُولَسَه صُكْرَه اُولَمَشْ اُولُوبْ عَاجِزْ وَنَاقِصْ اُولُورْدِي ، عَاجِزْ وَنَاقِصْ اُولَمَقْ اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ حَقْنَدَه مُحَالْدَرْ .

٣- قِيَامُ بِنَفْسِه : اَللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِ ذَاتِنْدَه وَصِفَاتِنْدَه وَأَفْعَالِنْدَه كِيْمَسَه يَه

uçurduğu ve cümle (bütün) mahlukatı yaratıp rızkını verdiği gibi. Bu da Allahü azimüşşan'ın kemâl sıfatlarından bir eseridir.

Allahü azimüşşan'ın hakkında bizlerin bilmesi vacip (mecburi) olan sıfatlar yirmi ikidir. Ve yirmi iki de muhal (gerçekleşmesi mümkün olmayan) sıfatlar vardır. Vacip olan sıfatlar Allahü azimüşşan'da bulunur, muhal bulunmaz. Muhal, vacibin zıddıdır.

SIFAT-I NEFSİYYE

Allahü azimüşşan hakkında bizlere bilmesi vacip olan sıfat-ı nefsiyye birdir:

(1) Vücut : Allahü azimüşşan'ın var olmasıdır.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (إِنِّي أَنَا اللَّهُ) ` Muhakkak ki Ben Allah'ım ! ` (Tâ hâ Suresi : 14) kavli şerifidir.

Aklen (Delil) : Bu alemleri yaratan mevcuttur. Mevcut olmamak muhaldir (gerçekleşmesi mümkün olmayandır).

Sıfat-ı nefsiyye; Zat Onsuz, O da zatsız tasavvur (düşünmek) ve mülahaza (aleyhinde düşünmek) olunmaz.

SIFAT-I ZATİYYE

Allahü azimüşşan hakkında bizlere bilmesi vacip olan sıfat-ı zatiyye beştir :

(1) Kıdem : Allahü azimüşşan'ın varlığının evveli olmamak.

(2) Beka : Allahü azimüşşan'ın varlığının âhiri (sonu) olmamak. Buna vaci-bü'l-vücut derler.

Naklen Delil: Allahü Teala'nın (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ) ` O (Allahü Teala) evveldir, sondur, zahirdir ve batındır ` (Hadid Suresi : 3) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Varlığının başlangıcı ve sonu olsa, sonra olmuş olup aciz ve nakıs (eksik) olurdu. Aciz ve nakıs olmak, Allahü azimüşşan hakkında muhaldir.

(3) Kıyam bi Nefsihi : Allahü azimüşşan'ın zatında, sıfatında ve fiillerinde (yaptıklarında) kimseye

مُحْتَاجٌ أَوْلَمَاقُ. ثَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^١. عَقْلًا دَلِيلُ بُو صِفَتَلَرْ أَنْدَهْ أَوْلَمَاقُشْ أَوْلَسَهْ عَاجِرْ وَتَاقِصْ أَوْلُورْدِي. عَاجِرْ وَتَاقِصْ أَوْلَمَقْ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَهْ مُحَالِدِرْ.

٤- مُخَالَفَةُ لِلْحَوَادِثِ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ ذَاتِنْدَهْ وَصِفَاتِنْدَهْ كَيْمَسَهْ يَهْ بَكْرَهْ مَمَكْ. ثَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٢. عَقْلًا دَلِيلُ بُو صِفَتَلَرْ أَنْدَهْ أَوْلَمَاقُشْ أَوْلَسَهْ عَاجِرْ وَتَاقِصْ أَوْلُورْدِي ، عَاجِرْ وَ تَاقِصْ أَوْلَمَقْ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَهْ مُحَالِدِرْ .

٥- وَخَدَانِيَّتِ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ ذَاتِنْدَهْ وَصِفَاتِنْدَهْ وَأَفْعَالِنْدَهْ شَرِيكِي وَنَظِيرِي يُوقْدِرْ. ثَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٣. عَقْلًا دَلِيلُ أَكْرْ أَوْرْتَاغِي أَوْلَسَهْ عَالَمْ فَنَّا أَوْلُورْدِي . بَرِي يَرَاثَمَسِينْ دِيلَرْ وَبَرِي يَرَاثَمَسِينْ دِيلَرْدِي . صِفَاتِ ذَاتِيَهْ مَفْهُومِنْدَهْ ذَاتِيَهْ أَوْلْدِيغِيحُونْ صِفَاتِ ذَاتِيَهْ دِيدِيلَرْ .

صِفَاتِ ثُبُوتِيَهْ : وَدَخِي اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَهْ بَزْلَرَهْ بَلَمَسِي وَاجِبْ أَوْلَانْ صِفَاتِ ثُبُوتِيَهْ سَكَزِدِرْ : حَيَاتِ ، عِلْمِ ، سَمْعِ ، بَصَرِ ، ارَادَتِ ، قُدْرَتِ ، كَلَامِ ، تَكْوِينِ . بُو صِفَتَلَرْكَ مَعْنَالَرِي بُودُرْمَكِهْ :

١- حَيَاتِ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ دِيرِي أَوْلَمَقْ . ثَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٤. عَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ عَظِيمُ الشَّانِ دِيرِي أَوْلَمَسَهْ ، بُو مَخْلُوقَاتِ وَجُودَهْ كَلَمَزْدِي .

١ القتال سورة سي : ٣٨

٢ الشعراء سورة سي : ١١

٣ الإخلاص سورة سي : ١

٤ البقرة سورة سي : ٢٥٥

muhtaç olmaması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ) "Allah(ü Teala) zengindir, sizler ise fakirsiniz (muhtaçsınız)" (Muhammed Suresi : 38) kavli şerifidir.

Aklen Delil: Bu sıfatlar O'nda olmamış olsa, aciz ve nakis olurdu. Aciz ve nakis olmak, Allahü azimüşşan hakkında muhaldir.

(4) Muhalefetün li'l-Havadis : Allahü Teala'nın zatında ve sıfatında kimseye benzememesi.

Naklen Delil : Allah'ın (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) "Yeryüzünde ve gökyüzünde O'nun benzeri hiç birşey yoktur" (Şura Suresi : 11) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Sıfatlar onda olmamış olsa, aciz ve nakis olurdu. Aciz ve nakis olmak, Allahü azimüşşan hakkında muhaldir.

(5) Vahdaniyet : Allahü azimüşşan'ın zatında, sıfatında ve fiillerinde şeriki (ortağı) ve neziri (benzeri) yoktur.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) "De ki : O Allah, birdir" (İhlas Suresi : 1) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Eğer ortağı olsaydı, (o ilahlardan) biri yaratmasını diler ve biri yaratmamasını diler, âlem fena olurdu.

Sıfatı zatiyye mefhumunda zatiyye olduğu için "Sıfat-ı Zatiyye" dediler.

SIFAT-I SÜBUTİYYE

Allahü azimüşşan'ın hakkında bizlere bilinmesi vacip olan sıfat-ı sübutiyye se-kizdir: Hayat, İlim, Semî', Basar, İrade, Kudret, Kelam, Tekvin. Bu sıfatların manaları :

(1) Hayat : Allahü azimüşşan'ın diri olması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (إِلَهُهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ) "Allah'tan başka ilah yok-tur, o diridir, ezelden beri vardır ve ebedi olacaktır" (el'Bakara:255) kavli şerifidir.

Aklen Delil: Allahü Teala diri olmasa, bu mahlukat vücuda gelmezdi (var olmazdı).

٢- عَلِمَ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ بِلَمْسِي أُولَمَقْ . نَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ ^١ . عَقْلًا دَلِيلُ بِلَمْسِي أُولَمَسَه عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولُورْدِي . عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولَمَقْ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَه مُحَالِدِرْ .

٣- سَمِعَ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ اِشْتَمْسِي أُولَمَقْ . نَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ ^٢ . عَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ عَظِيمُ الشَّانِكِ اِشْتَمْسِي أُولَمَسَه عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولُورْدِي . عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولَمَقْ ، اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَه مُحَالِدِرْ .

٤- بَصَرَ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ كُورَمْسِي أُولَمَقْ . نَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ ^٣ . عَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ عَظِيمُ الشَّانِكِ كُورَمْسِي أُولَمَسَه عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولُورْدِي ، عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولَمَقْ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَه مُحَالِدِرْ .

٥- ارَادَتْ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ دِيلَمْسِي أُولَمَقْ . نَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ اِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ ^٤ . عَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ عَظِيمُ الشَّانِكِ اَكْرُ دِيلَمْسِي أُولَمَسَه عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولُورْدِي ، عَاجِزْ وَنَاقِصْ أُولَمَقْ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ حَقْنَدَه مُحَالِدِرْ .

٦- قُدْرَتْ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ كُوجِي يَتَمْسِي أُولَمَقْ . نَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ اِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ ^٥ . عَقْلًا دَلِيلُ اللَّهِ عَظِيمُ الشَّانِكِ

١ الْحَشْرِ سُورَه سِي : ٢٢

٢ الْبَقَرَه سُورَه سِي : ١٣٧

٣ الشُّعْرَاء سُورَه سِي : ١١

٤ اِبْرَاهِيمَ سُورَه سِي : ٢٧

٥ آلْ عَمْرَانِ سُورَه سِي : ١٦٥

(2) İlim : Allahü azimüşşan'ın bilmesi(nin) olması

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) Görünmeyeni de, âşikar olanı da bilir (Rad Suresi : 9) kavli şerifidir.

Aklen Delil : (Allahü azimüşşan'ın) bilmesi olmasa, aciz ve nakıs kalırdı. Aciz ve nakıs olmak, Allahü Teala'nın hakkında muhaldır.

(3) Semî' : Allahü azimüşşan'ın işitmesi(nin) olması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) O, işiten ve bilendir (Bakara Suresi : 137) kavli şerifidir.

Aklen Delil : İşitmesi olmasa, aciz ve nakıs olurdu. Aciz ve nakıs olmak, Allahü Teala'nın hakkında muhaldır.

(4) Basar : Allahü Teala'nın görmesi(nin) olması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) Ve O, işitendir görendir (Şura Suresi : 11) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Görmesi olmasa, aciz ve nakıs olurdu. Aciz ve nakıs olmak, Allahü Teala'nın hakkında muhaldır.

(5) İrade : Allahü Teala'nın dilemesi(nin) olması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُشَاءُ) Muhakkak ki Allahü Teala, dilediğini yapar (Hac Suresi: 20) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Eğer dilemesi olmasa, aciz ve nakıs olurdu. Aciz ve nakıs olmak, Allahü Teala'nın hakkında muhaldır.

(6) Kudret : Allahü azimüşşan'ın gücü(nün) yeter olması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (Bakara suresinin 20. ayeti kerimesindeki) (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) Muhakkak ki Allahü Teala'nın her şeye gücü yeter kavli şerifidir.

Aklen Delil : Allahü azimüşşan'ın

اَكْرَ كُوْجِی یَتَمَسَّهٗ عَاجِزْ وَنَاقِصْ اُولُوْرَدِی. عَاجِزْ وَنَاقِصْ اُولَمَقْ اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِكْ
حَقَّقْنَدَهٗ مُحَالِدِرْ.

۷- کَلَامْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِكْ سُوْیَلَمَهٗ سِی اُولَمَقْ . ثَقْلًا دَلِیْلُ اَللّٰهُ تَعَالٰینِکْ
﴿ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰی تَكْلِیْمًا ﴾ قَوْلِ شَرِیْفِیْدِرْ .^۱ عَقْلًا دَلِیْلُ اَكْرَ سُوْیَلَمَهٗ سِی
اُولَمَسَهٗ عَاجِزْ وَنَاقِصْ اُولُوْرزِ اِیْدِی . بُو اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ حَقَّقْنَدَهٗ مُحَالِدِرْ .

۸- تَكْوِیْنْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ خَالِقِدِرْ ، هَرْ شَیْءِ یَرَاذَنْ اُولَدِرْ . اَتَدَنْ غَیْرِی
یَارَادِیجِی یُوْقَدِرْ . ثَقْلًا دَلِیْلُ اَللّٰهُ تَعَالٰینِکْ ﴿ وَاللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَیْءٍ ﴾ قَوْلِ شَرِیْفِیْدِرْ .^۲
عَقْلًا دَلِیْلُ یَرُورَدَهٗ وَكُوْكَرَدَهٗ عَجَایِبْ مَخْلُوْقَاتِی وَارْدِرْ ، جُمْلَهٗ سِی یَرَاذَنْ اُولَدِرْ .

صِفَاتِ مَعْنَوِیَهٗ : وَدَحِی اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِكْ حَقَّقْنَدَهٗ یَزَهٗ یَلَمَسِی وَاجِبْ اُولَانْ
صِفَاتِ مَعْنَوِیَهٗ سَكِرْدِرْ : حَیْ ، عَلِیْمْ ، سَمِیْعْ ، بَصِیْرْ ، مُرِیْدْ ، قَدِیْرْ ، مُتَكَلِّمْ ،
مُكَوِّنْ . بُو صِفَاتِ شَرِیْفَلِرْكَ مَعْنَالِرِی بُوْذِرْ كِهٖ :

(۱) حَیْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ دِیْرِی اُولِیْجِیْدِرْ .

(۲) سَمِیْعْ : سَمِعَ قَدِیْمِلَهٗ اِشِیْدِیْجِیْدِرْ .

(۳) بَصِیْرْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ بَصَرَ قَدِیْمِلَهٗ کُوْرِیْجِیْدِرْ .

(۴) مُرِیْدْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ اِرَادَتْ قَدِیْمَهٗ سِیْلَهٗ دِیْلِیْجِیْدِرْ .

(۵) عَلِیْمْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ عَلِمَ قَدِیْمِلَهٗ بِلِیْجِیْدِرْ .

(۶) قَدِیْرْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ قُدْرَتْ قَدِیْمَهٗ سِیْلَهٗ کُوْجِی یَتِیْجِیْدِرْ .

(۷) مُتَكَلِّمْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ کَلَامْ قَدِیْمِلَهٗ سُوْیَلِیْجِیْدِرْ .

(۸) مُكَوِّنْ : اَللّٰهُ عَظِیْمُ الشَّانِ خَلَقَ اِیْدِیْجِیْدِرْ .

eğer gücü yetmese, aciz ve nakıs olurdu. Aciz ve nakıs olmak, Allahü Teala'nın hakkında muhaldir.

(7) Kelam : Allahü azimüşşan'ın söylemesi(nin) olması.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا) `Ve Allah(u Teala), Musa ile konuşmakla konuştu` (Nisa Suresi: 164) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Eğer söylemesi olmasa, aciz ve nakıs olurdu. Bu, Allahü azimüşşan'ın hakkında muhaldir.

(8) Tekvin : Allahü azimüşşan yaratıcıdır. Her şeyi yaratan O'dur. O'ndan başka yaratıcı yoktur.

Naklen Delil : Allahü Teala'nın (وَاللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) `Allah her şeyin yaratıcısıdır` (Zümer Suresi : 62) kavli şerifidir.

Aklen Delil : Yerlerde ve göklerde acayip mahlukatı vardır. Bunların hepsini yaratan O'dur.

SIFAT-I MANEVİYE

Allahü azimüşşan'ın hakkında bize bilinmesi vacip olan sıfat-ı maneviye sekizdir: Hay, Alim, Semi', Basir, Mürid, Kadir, Mutekellim, Mükevvin. Bu şerefli sıfatların manaları :

(1) (حَيٌّ) : Allahü azimüşşan diri olucudur.

(2) (سَمِيعٌ) : Ezeli işitmekle işiticidir.

(3) (بَصِيرٌ) : Allahü azimüşşan ezeli görmekle görücüdür.

(4) (مُرِيدٌ) : Allahü azimüşşan ezeli iradesiyle dileyicidir.

(5) (عَلِيمٌ) : Allahü azimüşşan ezeli ilmiyle bilicidir.

(6) (قَدِيرٌ) : Allahü azimüşşan ezeli kudretiyle gücü yetendir.

(7) (مُتَكَلِّمٌ) : Allahü azimüşşan ezeli kelimıyla söyleyicidir.

(8) (مُكَوِّنٌ) : Allahü azimüşşan yaratıcıdır.

اللَّهُ تَعَالَى حَقَّقَهُ مُحَالٌ أُولَانِ صِفَتُهُ يُؤْتِرُكَ صِدِّيدٌ .

(٢) وَمَلَاكَ كَتَبَهُ

دَخِيَ بِنَ اللَّهِ عَظِيمُ الشَّانِكِ مَلَكْرِيَنَهُ إِنَانِدِمَ إِيْمَانُ كُتُورُذِمَ . اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ مَلَكْرِي وَارِدِرْ ، أَتْلَرُ نُورْدَنَ خَلْقُ أُولُنْمُشْدُرْ ، يَمَزَلَرُ وَإِيْمَزَلَرُ ، أَتْلَرْدَه أَرَكَكَلِكُ وَدِيَشَلِكُ أُولَمَازْ ، كُوكَدَنَ يَرَهْ إِيْتَرَلَرُ وَيَزْدَنَ كُوكَهْ جِيْقَارَلَرُ . وَبِرْ خَالِدَنَ بِرْ حَالَهْ كِيرَرَلَرُ ، وَكُوزْ آجُوبُ يُومَنَجَهْ أَتْلَرُ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانَهْ عَاصِي أُولَمَزَلَرُ . وَبِرْ جِلِينِ كُنَاهْ إِيْتَمَزَلَرُ . وَأَتْلَرِكُ إِيْمَنْدَهْ مُقَرَّبَلَرُ وَيَعْمَبَرَلَرُ وَارِدِرْ . جُمْلَه سِنِكُ أَفْضَلِي : جِبْرَائِيلُ ، مِيكَائِيلُ ، إِسْرَافِيلُ ، عَزْرَائِيلُ ، عَلَيْهِمُ السَّلَامُ . يُؤْتِرُ جُمْلَه مَلَكْرِكُ يَتَعْمَبَرَلِرِيدِرْ . وَأَتْلَرِكُ هَرُ بِرِيْسِنِي اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ بِرْ خِدْمَتَه قُومُشْدُرْ . قِيَامَتَه قَدَرُ بِرْ خِدْمَتَه دَخِيَ نَوْبَتُ كَلَمَزْ .

(٣) وَكَتَبَهُ

دَخِيَ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ كِتَابَلِرِيَنَهُ إِنَانِدِمَ إِيْمَانُ كُتُورُذِمَ . اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ كِتَابَلِرِي وَارِدِرْ جُمْلَه سِي يُوزْ دُرْتِ كِتَابِدِرْ : يُوزِي صُحُفُزْ وَدُرْدِي يُيُوكُ كِتَابِدِرْ : نُورَاتُ : حَضْرَتِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامَهْ ، زُبُورُ : حَضْرَتِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامَهْ ، إِنْجِيلُ : حَضْرَتِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامَهْ ، قُرْآنُ : بِرْمُ يَتَعْمَبَرِيْمَزْ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامَهْ نَازِلُ أُولُنْمُشْدُرْ . يُوزْ صُحُفُكُ أُونُ صُحُفِي حَضْرَتِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامَهْ ، أَلِّي صُحُفِي شَيْتُ عَلَيْهِ السَّلَامَهْ ، أُوْتُوزْ صُحُفِي إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَامَهْ ، أُونُ صُحُفِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ

Allahü Teala hakkında muhat (imkansız) olan sıfatlar bunların (bu sayılanların) zıddıdır (tersidir, yani ölü olmak, bir alet vasıtasıyla işitmek ...)

2- MELEKLERE İMAN

Ben Allahü Teala'nın meleklerine inandım, iman getirdim. Allahü azimüşşan'ın, melekleri vardır. Onlar nurdan yaratılmışlardır. Yemezler, içmezler. Onlarda erkeklik ve dişilik olmaz. Gökten yere inerler ve yerden göğe çıkarlar. Ve bir halden, bir hale girerler. Ve göz açıp kapatıncaya kadar, onlar Allahü azimüşşan'a âsi olmazlar. Ve bizim gibi günah işlemezler. Ve onların içinde mukarrebler (Allah'a yakın olan) ve peygamberler (diğer meleklerle nispetle derece itibarıyla büyük olanları) vardır. Hepsinin efdali Cebraîl (Aleyhi's-Selam), Mikail (Aleyhi's-Selam), İsrâfil (Aleyhi's-Selam), Azrail (Aleyhi's-Selam)dir. Bunlar, bütün meleklerin peygamberleridir. Ve onların her birisini Allahü azimüşşan bir hizmete koymuştur. Kıyamete kadar nöbet (sıra) gelmez.

3- KİTAPLARA İMAN

Allahü azimüşşan'ın kitaplarına inandım, iman getirdim. Allahü azimüşşan'ın kitapları vardır. Hepsî 104 kitaptır. 100'ü suhuttur (sahifelerdir). Ve 4'ü büyük kitaptır.

Tevrat, Hazreti Musa'ya (Aleyhi's-Selam) ; Zebur, Hazreti Davud'a (Aleyhi's-Selam) ; İncil, Hazreti İsa'ya (Aleyhi's-Selam) ; Kuran, bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed'e (Aleyhi's-Selam) nazil olmuştur.

100 suhufun 10 suhufu Hazreti Âdem (Aleyhi's-Selam)a, 50 suhufu Şit (Aleyhi's-Selam)a, 30 suhufu İdris (Aleyhi's-Selam)a, 10 suhufu İbrahim (Aleyhi's-Selam)a inmiştir.

بُولُوكْ جُمْلَه سِنِي جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ اِيْنْدِرُمَشْدُرْ . جُمْلَه سِنْدَنُصُكْرَه قُرْآن عَظِيمُ الشَّانْ نَازِلْ اُولُمُشْدُرْ . اَزْ اَزْ ، آيْتْ آيْتْ يِكْرَمِي اُوچْ سَنَهْ دَهْ تَمَامْ اُولُمُشْدُرْ . حُكْمِي قِيَامَتَهْ دَكِينْ بَاقِيدِرْ ، نَسِيخْدَنْ وَتَبْدِيلْدَنْ بَرِيدِرْ .

(۴) وَرُسْلَه

دَخِي بَنِ اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِكْ يَنْعَمْبَرَلَرِنَهْ اِيْنَانْدِمْ اِيْمَانْ كُتُورْدُمْ . اللّٰهُ تَعَالَيْنِكْ يَنْعَمْبَرَلَرِيْ وَارْدِرْ . اَوَّلِيْ حَضْرَتِ اَدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، اَخْرِيْ بِيْزِمْ يَنْعَمْبَرَلَرِيْ حَضْرَتِ مُحَمَّدُ الْمُصْطَفَى صَلَّی اللّٰهُ تَعَالَى عَلَیْهِ وَسَلَّم . بُو اِيْكِيْسِيْنِكْ اَرَاْسِنْدَهْ چُوقْ يَنْعَمْبَرَلَرْ كَلَمَشْ وَكُچْمَشْدِرْ . اَنَلَرْ صَاغَشِيْنِيْ اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانْ بِيْلُورْ . يَنْعَمْبَرَلَرْ صِفَتَلَرِيْ : وَدَخِي يَنْعَمْبَرَلَرْ حَقْنْدَهْ بَزَلَرَهْ بِيْلَمَسِيْ وَاجِبْ اُولَانْ صِفَتَلَرْ بَشْدِرْ : صِدَقْ ، اَمَانَتْ ، تَبْلِيغْ ، عَصْمَتْ ، فَطَانَتْ .

۱- صِدَقْ : جُمْلَه يَنْعَمْبَرَلَرْ سُوْزَلَرِنْدَهْ صَادِقْ اُولُمُشْ .

۲- اَمَانَتْ : اَنَلَرْ اَمَانَتَهْ حَيَاتْلِكْ اِيْتَمَزَلَرْ .

۳- تَبْلِيغْ : اَنَلَرْ اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِكْ اَمْرِيْنِيْ وَنَهْيِيْنِيْ بِيْلُوبْ اُمْتَلَرِنَهْ بَيَانْ اِيْدُوبْ اُولُشْدِرْمَقْ .

۴- عَصْمَتْ : يُّبُوكْ وَكُوچُكْ كُونَاهَلَرْدَنْ بَرِيْ اُولُمَقْ .

۵- فَطَانَتْ : جُمْلَه يَنْعَمْبَرَلَرْ نَاسْدَنْ عَقِلُّوْ اُولُمَقْ .

جَائِزْ اُولَانْ صِفَتَلَرْ بَشْدِرْ : اَنَلَرْ يِرَلَرْ وَايچَرَلَرْ وَخَسْتَهْ اُولُورْ وَدُئِيْلَرِيْنِيْ دَكِشْدِيرَلَرْ . اَنَلَرْ بِيْزِمْ كِيْیْ دُئِيَايهْ مُحَبَّتْ اِيْتَمَزَلَرْ .

Bunların (bu kitapların) hepsini Cebrail (Aleyhi's-Selam) indirmiştir. Cümlesinden sonra Kuran-ı azimüşşan nazil olmuştur. Az az, âyet âyet, yirmi üç senede tamam olmuştur. Hükmü kıyamete kadar bakidir. Nesihten (hükümsüz bırakılmaktan) ve tebdilden (değiştirilmekten) uzaktır.

4- PEYGAMBERLERE İMAN

Ben Allahü azimüşşan'ın Peygamberlerine inandım, iman getirdim. Allahü Teala'nın Peygamberleri vardır. Evveli Hazreti Âdem (Aleyhi's Selam), sonuncusu bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bu ikisinin arasında çok Peygamberler gelmiş ve geçmiştir. Onların sayısını (ancak) Allahü azimüşşan bilir.

Peygamberler hakkında bizlere bilinmesi vacip olan sıfatlar beştir : Sıdk, Emanet, Tebliğ, İsmet, Fetanet .

- (1) SİDK : Bütün Peygamberlerin sözlerinde sadık olması,
- (2) EMANET : Onların emanete hıyanet etmemeleri,
- (3) TEBLİĞ : Onların Allahü azimüşşan'ın emrini ve nehyini (yasakladığı şeyleri) bilip, ümmetlerine beyan edip ulaştırmaları,
- (4) İSMET : Büyük ve küçük günahlardan uzak olmaları,
- (5) FETANET: Bütün Peygamberlerin insanlardan akıllı olmasıdır.

Caiz olan sıfatlar beştir : Onlar yerler, içerler, hasta olurlar ve dünyalarını değiştirirler. Onlar bizim gibi dünyaya muhabbet etmezler.

(٥) وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

وَدَخِيَ بَنُ قِيَامَتِ كُونَتِه اَيْنَانْدِم اِيْمَانِ كُتُورْدُمْ . جُمْلَه مِز اُولُوبِ يَنَه دِير لُسَك
كَر كُدر ، جَنَّتْ وَجَهَنَّمْ ، مِيزَانْ ، صِرَاطْ ، حَشَرْ وَتَشَرْ ، عَذَابِ قَبْرِ ، مُتَكَرِّرْ
وَتَكْرَرْ سَوَالِي حَقْدِرْ وَأَوَلَه حَقْدِرْ .

(٦) وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

وَدَخِيَ خَيْرِ وَشَرِّ ، اُولُوبِ وَ أَوَلَه حَقِّ جُمْلَه سِي اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ تَقْدِيرِلَه
وَدِيلَمَسِيْلَه وَ يَرَا تَمَسِيْلَه وَلَوْحِ مَحْفُوظَه يَار مَسِيْلَه اُولدُو غِيْنَه اَيْنَانْدِم اِيْمَانِ كُتُورْدُمْ
أَصْلًا قَلْبِمَزْدَه شَكْ وَشُبْهَه يُوْقُدُرْ .
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

إِعْتِقَادَدَه وَعَمَلَدَه مَذْهَبُنْ

وَدَخِيَ إِعْتِقَادَدَه مَذْهَبِ بَرْدِرْ . أَهْلِ سُنَّتْ وَالْجَمَاعَتِ مَذْهَبِيْدِرْ بُو
مَذْهَبَدَه نِم . عَمَلَدَه مَذْهَبْ دُرْتَدُرْ : إِمَامِ أَعْظَمِ إِمَامِ شَافِعِي إِمَامِ مَالِكِ إِمَامِ
أَحْمَدِ بِنِ حَنْبَلِ .

بُو دُرْتْ مَذْهَبْدَنْ هَر قَنْغِيْسِنَه اُولُورْسَه تَقْلِيدِ اِيْتَمَكِ جَائِزْدِرْ ، لَكِنْ بَرِ إِمَامِ
أَعْظَمِ مَذْهَبَدَه نَز . إِمَامِ أَعْظَمِ مَذْهَبِي صَوَابِدِرْ ، خَطَا اُولَمَقِ اِحْتِمَالِي وَارْ ،
غَيْرِي مَذْهَبِلَرِ خَطَا دَرِ صَوَابِ اُولَمَقِ اِحْتِمَالِي وَارِدِرْ .

إِيْمَانُكَ بِقَاسِنَه سَبَبْ

وَدَخِيَ إِيْمَانُكَ بَرْدَه بَاقِي قُلُوبِ حِقْمَامَسِيْنِكِ شَرْطِي وَسَبَبِي اَلْتِيْدِرْ :

5- AHİRET GÜNÜNE İMAN

Ben kıyamet gününe inandım ve iman getirdim. Cümlemiz ölsek yine dirilsek gerektir. Cennet ve cehennem, mizan, sırat, haşr ve neşr, kabir azabı, münker ve nekir suali haktır ve olacaktır.

6- KADERE İMAN

Hayr ve şer olup ve olacak cümlesi Allahü azimüşşan'ın takdiriyle ve dilemesiyle ve yaratmasıyla ve levh-i mahfuza yazması ile olduğuna inandım, iman getirdim. (Gözlerimizle görmediğimiz halde) asla kalbimizde (varlığı hususunda) şek ve şüphe yoktur.

KELİME-İ ŞAHADET

(أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)

“ Şahadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Ve yine şahadet ederim ki, Muhammed (aleyhisselam) Allah'ın kulu ve peygamberidir.”

İTİKATTA ve AMELDE MEZHEBİMİZ

İtikatta (inançta) mezhebim birdir. Ehli sünnet ve'l-cemaat mezhebidir ki, bu mezhebdenim.

Amelde mezheb dörttür : İmamı Âzam, İmamı Şâfii, İmamı Mâlik, İmamı Ahmed bin Hanbel.

Bu dört mezhebden herhangisine olursa, taklid etmek calzdir. Lakin biz İmamı Âzam'ın mezhebindeniz. (Şöyle itikad etmek lazımdır:) İmamı Âzam mezhebi savabdır (doğrudur), hata olma ihtimali var. Gayrı (başka) mezhebler hatadır, savab (doğru) olma ihtimali vardır.

İMANIN BEKASINA SEBEB

İmanın bizde bâki kalıp çıkmamasının şartı ve sebebi altıdır :

- (۱) اُولَى : بَزْ غَائِبَه اِيْمَانْ كُتُورْدِكْ ، بَزْمِ اِيْمَانِمِزْ غَائِبَه دِرْ ، ظَاهِرَه دَكِلْدِرْ .
 زِيْرَا بَزْ اَللهُ عَظِيْمُ الشَّائِنِ كُوزِيْمِزْ اِيْلَه كُورْمَدِكْ . دَخِي يَتَعَمِّرَلِرِي كُورْمَدِكْ ،
 لَكِنْ كُورْمُشْ كِيي اِيْنَانْدَقْ ، اِيْمَانْ كُتُورْدِكْ ، اَصْلًا شَبْهَه مِزْ يُوْقُدُرْ .
- (۲) اِيَكْنَجِي : يَزْدَه وَكُوكْدَه اِنْسَانْدَه وَجْنْدَه وَمَلَكْلَرْدَه وَيَتَعَمِّرَلِرْدَه ،
 غَائِبِي بِيْلُورْ يُوْقُدُرْ ، اَنْحَقْ غَائِبِي اَللهُ عَظِيْمُ الشَّائِنِ بِيْلُورْ ، هَرَكُسْ بُو اِعْتِقَادْ
 اُوَزَرِيْنَه اُولْمَقْ كَرَكْدِرْ .

- (۳) اُوچُنَجِي : حَرَامِي حَرَامْ بِيْلُوبْ اِعْتِقَادْ اِيْتَمَكْ .
- (۴) دُرْدُلَجِي : حَلَالِي حَلَالْ بِيْلُوبْ اِعْتِقَادْ اِيْتَمَكْ .
- (۵) بَشْنَجِي : اَللهُ عَظِيْمُ الشَّائِنْ عَدَابَنْدَنْ اَمِيْنْ اُولْمُيُوبْ دَائِمًا قُورْقَمَقْ .
- (۶) اَلْتَنَجِي : هَرْ نَقْدَرْ كُتَاهَاكَارْ اِيْسَه اَللهُ عَظِيْمُ الشَّائِنْ رَحْمَتَنْدَنْ اَمِيْدِكْ
 كَسْمَه مَكْ . بُو اَلْتِي شَيْدَنْ بَرِيْسِي بَزْ آدَمْدَه بُولْنَمْسَه بَشِي بُولْنَسَه يَاخُوذْ بَرِيْسِي
 بُولْنَسَه بَشِي بُولْنَمْسَه اُولْ آدَمَكْ اِسْلَامِي صَحِيحْ دَكِلْدِرْ .

اِيْمَانِسِزْ كِتْمَنَكْ سَبِيْلَرِي

وَدَخِي اِيْمَانِسِزْ كِتْمَنَكْ سَبِيْلَرِي فِرْقْ قَدَرْ بِيَانْ اُولْنُمُشْلُرْ :

- (۱) اُولَى : يَرَامَزْ اِعْتِقَادْ .
- (۲) اِيَكْنَجِي : ضَعِيْفْ اِيْمَانْ .
- (۳) اُوچُنَجِي : طُقُوزْ اَعْضَاسِيْنِي طُوغْرِي يُولْدَنْ چِيْقَارْمَقْ .
- (۴) دُرْدُلَجِي : كُتَاهَنَه مُصِرْ اُولْمَقْ .
- (۵) بَشْنَجِي : نِعْمَتْ اِسْلَامْدَنْ شُكْرِيْنِي كَسْمَكْ .
- (۶) اَلْتَنَجِي : اِيْمَانِسِزْ كِتْمَه دَنْ قُورْقَمَقْ .

- (1) Biz gâibe iman getirdik. Bizim imanımız gaibedir, zâhire değildir. Zira biz Allahü azimüşşan'ı ve peygamberleri de gözümüzle görmedik. Lâkin görmüş gibi inandık, iman getirdik. Asla şüphemiz yoktur.
- (2) Yerde ve gökte, insan da ve cin de, melekler de ve peygamberler de gâibi bilemezler. Ancak gâibi Allahü azimüşşan bilir (dilediğine bildirirse, o da bilebilir). Herkese bu itikat üzerine olmak gerekir.
- (3) Haramı haram bilip itikad etmek.
- (4) Helali helal bilip itikad etmek.
- (5) Allahü azimüşşan'ın azabından emin olmayıp, dâima korkmak.
- (6) Her ne kadar günahkar ise de, Allahü azimüşşan'ın rahmetinden ümidini kesmemek.

Bu altı şeyden birisi bir âdemde (kişide) bulunmasa, beşi bulunsa, yahut birisi bulunsa, beşi bulunmasa, o âdemin (kişinin) islamı sahih (geçerli) değildir.

İMANSIZ GİTMENİN SEBEBLERİ

İmansız gitmenin sebepleri kırk kadar beyan olunmuştur :

- (1) Yaramaz (ehli sünnete zıt olan kötü) itikad,
- (2) Zayıf (kendisini ilimle kuvvetleştirmemiş) iman,
- (3) Dokuz azasını (iki el, iki ayak, iki göz, iki kulak, dili) doğru yoldan çıkarmak,
- (4) Günahına musir (ısrarlı) olmak,
- (5) İslam (Müslüman olma) nimetinden şükrünü kesmek (eda edememektir. Bu da istikamet üzere yaşamak, helal ve haramdan kendini korumak, bütün uzuvlarını doğru yolda korumakla gerçekleşir),
- (6) İmansız gitmekten korkmamak,

- (۷) يَدْنُجِي : نَا حَقَّ يَرَهْ ظُلْمُ اِيْتَمَك .
- (۸) سَكِرْنُجِي : سُنْتُ اَوْزَرَهْ اَوْفَنَانِ اَذَانِ مُحَمَّدي دِكَلَمَمَك .
- (۹) طُقُوزُنْجِي : اَنَايَه بَابَايَه عَاصِي اُولَمَق .
- (۱۰) اُولُنْجِي : چُوقُ چُوقُ يَمِينِ اِيْتَمَك .
- (۱۱) اُونُ بَرُنْجِي : نَمَازَدَه بَشْ يَرَدَه تَعْدِيلِ اَرَكَانِي تَرَكُ اِيْتَمَك .
- (۱۲) اُونُ اِيَكُنْجِي : نَمَازِي قَوْلَايْ صَانُوبِ اَلِجَقُ اِيَشْ كِيي طُولَمَق .
- (۱۳) اُونُ اَوْچُنْجِي : خَمِرِ اِيچَمَك .
- (۱۴) اُونُ دُرْدُلْجِي : مُؤْمِنُ قَرْنَدَاشَنَه اَدِيْتِ اِيْتَمَك .
- (۱۵) اُونُ بَشْنُجِي : يَلَانِ يَرَهْ اُولِيَالِقُ صَانَمَق .
- (۱۶) اُونُ اَلْتَنْجِي : كُناهِيي اُولْتَمَق .
- (۱۷) اُونُ يَدْنُجِي : كَنْدُوسِيي بَكْنَمَك .
- (۱۸) اُونُ سَكِرْنُجِي : عِلْمُ وَعَمَلْمُ چُوقُ دِيَمَك .
- (۱۹) اُونُ طُقُوزُنْجِي : مُنَافِقْلُقُ اِيْتَمَك .
- (۲۰) يِكِرْمَنْجِي : حَسَدُ اِيْتَمَك .
- (۲۱) يِكِرْمِي بَرُنْجِي : اُسْتَاذِيْنِكُ شَرْعَه مُخَالِفُ اُولَمِيَانِ يَرَدَه سُوْزِيي طُولَمَق .

(۲۲) يِكِرْمِي اِيَكُنْجِي : بَرِ آدَمِي تَجْرِبَه اِيْتَمَه دَن اَيو دِيَمَك .

(۲۳) يِكِرْمِي اَوْچُنْجِي : يَلَانَه مُصِرُ اُولَمَق .

(۲۴) يِكِرْمِي دُرْدُلْجِي : عُلْمَادَن قَاجَمَق .

(۲۵) يِكِرْمِي بَشْنُجِي : اَرَكَلَرُ حَرِيرُ كِيَمَك .

- (7) **Nâhak** (haksız) **yere zulmetmek,**
- (8) **Sünnet üzere okunan Ezan-ı Muhammedî'yi dinlememek,**
- (9) **Anaya, babaya âsi olmak,**
- (10) **Çok çok yemin etmek,**
- (11) **Namazda beş yerde** (rükuda, doğrulduğunda, secdede, iki secde arasında, tahiyatta) **tadili erkanı terk etmek,**
- (12) **Namazı kolay sanıp alçak (basit) iş gibi tutmak,**
- (13) **Hamr (şarap) içmek,**
- (14) **Mümin kardeşine eziyet etmek,**
- (15) **Yalan yere evliyalık satmak** (şeyh olmayıp şeyh gibi görünmek, sahte şeyhlik yapmak),
- (16) **Günahını unutmak,**
- (17) **Kendisini beğenmek,**
- (18) **İlim ve amelim çok demek** (ucub),
- (19) **Münafıklık** (iki yüzlülük) **etmek,**
- (20) **Haset** (çekememezlik) **etmek,**
- (21) **Üstadının Şer'an (Şeriata) muhalif (zıt) olmayan yerde sözünü tutmamak,**
- (22) **Bir âdemî (kişiyi, müslüman mı, kâfir mi olduğunu) tecrübe etmeden iyi demek,**
- (23) **Yalana musir (ısrarcı) olmak,**
- (24) **Ulemadan kaçmak,**
- (25) **Erkekler harîr (ipek) giymek,**

(۲۶) يَكْرِمِي التَّجِي : يَبْقُرِينَ كِتَابَهُ أُوَيْدُرَمَق .

(۲۷) يَكْرِمِي يَدِلْجِي : غِيَّتَه مُصِرْ أُولَمَق .

(۲۸) يَكْرِمِي سَكِرْلُجِي : قَوْمُشُوسِنَه أَذِيَت اِيْتَمَك .

(۲۹) يَكْرِمِي طُقُوزْلُجِي : دُنْيَا أُمُورِي اِيچُون چُوقُ غَضَبَه كَلَمَك .

(۳۰) أُوْتُوزْلُجِي : رِبُوا يَمَك .

(۳۱) أُوْتُوزُ بَرْنَجِي : سِحْرَبَارْلِق اِيْتَمَك .

(۳۲) أُوْتُوزُ اِيكَنْجِي : قَفْتَانِك يَكِينِي وَأَتَكِينِي أُوْزُن اِيْتَمَك .

(۳۳) أُوْتُوزُ أُوچَنْجِي : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِك سَوْدَكِي سَوَمَمَك سَوَمَدِيكِي سَوَمَك .

(۳۴) أُوْتُوزُ دُرْدُلْجِي : صَلَهِ رَحْمِي تَرَك اِيْتَمَك .

(۳۵) أُوْتُوزُ بَشِنْجِي : مُؤَمِّن قَرْنَدَاشَنَه أُوچُ كُونْدُن زِيَادَه كِين طُوْتَمَق .

(۳۶) أُوْتُوزُ التَّنْجِي : زَنَايَه مُصِرْ أُولَمَق .

(۳۷) أُوْتُوزُ يَدِلْجِي : لَوَاطَه اِيْتَمَك .

(۳۸) أُوْتُوزُ سَكِرْلُجِي : لَوَاطَه اِيْتَمَك .

(۳۹) أُوْتُوزُ طُقُوزْلُجِي : خَاثُونِي حَرَامَدَن صَاقِنَمَق .

(۴۰) قِرْقَنْجِي : مُتَكْرِي مُنْع اِيْتَمَك .

اِيْمَانُ ، اِسْلَامُ ، دِيْنُ ، مِلَّتُ ، وَشَرِيْعَتُ حَكَمَه لَرِي وَاِيْمَانُك اُقْسَامِي

وَدَخِي اِيْمَانُ وَاِسْلَامُ اِيكِيْسِي بَرْدَر. رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلَرِي اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانْدَن
كُتُورْدِيكِي شَيْلَرِي دَل اِيْلَه اِقْرَارُ وَقَلْبُ اِيْلَه تَصْدِيْقُ اِيْتَمَكَلَرُ ، بُو كَا اِيْمَانُ وَاِسْلَامُ
دِيرَلَرُ.

وَدَخِي دِيْنُ وَمِلَّتُ اِيكِيْسِي بَرْدَر. رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ حَضْرَتْلَرِي اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانْدَن
اِعْتِقَادَه مُتَعَلَقُ كُتُورْدِيكِي شَيْلَرَه دِيْنُ وَمِلَّتُ دِيرَلَرُ.

- (26) Bıyıklarını kitaba uydurmamak (sünnet üzere kısaltmamak)
- (27) Gıybet e musir (ısrarcı) olmak,
- (28) Komşusuna eziyet etmek,
- (29) Dünya umuru (işleri) için çok gazaba gelmek,
- (30) Riba (faiz) yemek,
- (31) Sihirbazlık etmek,
- (32) Kaftanın (cüppesinin) yenini ve eteğini uzun etmek,
- (33) Allahü azimüşşan'ın sevdiğini sevmemek, sevmediğini sevmek,
- (34) Sıla-i rahmi terk etmek,
- (35) Mümin karındaşına üç günden ziyade kin tutmak,
- (36) Zinaya musir (ısrarlı) olmak,
- (37) (Başkasına) livata etmek,
- (38) (Kendisine) livata ettirmek,
- (39) Hatununu haramdan (başı açık gezdirip, yabancı erkeklerden) sakınmamak,
- (40) Münkeri (dinen yasaklanan birşeyi) menetmemek.

(Bir işe razı olan, onu yapmış gibidir. Kişi o işi, elinden geldiği kadar müsaade etmeyecektir.)

İMAN, İSLAM, DİN, MİLLET, ŞERİAT KELİMELERİ ve İMANIN KISIMLARI

✦ İman ve İslam ikisi(nin manası) birdir. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretleri Allahü azimüşşan'dan getirdiği şeyleri dil ile İkrar, kalp ile tasdik etmektir ki, buna iman ve İslam derler.

✦ Din ve millet ikisi(nin manası) birdir. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretleri Allahü azimüşşan'dan İtikada müteallik (ilişkin) getirdiği şeylere `din ve millet` derler.

شَرِيعَت : بَيَعْمِيرِيْمَزْ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ حَقَّ تَعَالَيْدَنْ أَعْمَالَه مُتَعَلَقُ كُتُورْدِيكِي
شَيْلَرَه شَرِيعَت دِيرْلَرُ .

وَدَخِي إِيمَانِ إِجْمَالِي كَافِيدِرُ ، تَفْصِيلِ دَخِي لَارِمِ دَكِلْدِرُ . مُقْلَدِكِ إِيمَانِي
صَحِيحْدِرُ ، وَبَعْضِ يَرْدَه تَفْصِيلِ دَخِي لَارِمْدِرُ .

إِيمَانِ دَخِي أَوْجُ قِسْمِدِرُ : إِيمَانِ تَقْلِيدِي ، إِيمَانِ اسْتِدْلَالِي ، إِيمَانِ حَقِيقِي .
(۱) إِيمَانِ تَقْلِيدِي : فَرْضِي ، وَاجِبِي سُنَّتِي مُسْتَحَبِّي بِلْمَزْ . اُنَّاسِنْدَنْ بَابَاسِنْدَنْ

كُتُورْدِيكِي كِيي بَاثُورْ قَالْقَارُ . اَنَكْ إِيمَانِنْدَنْ قُورْقُورْلَرُ .
(۲) إِيمَانِ اسْتِدْلَالِي : فَرْضِي ، وَاجِبِي سُنَّتِي مُسْتَحَبِّي هَمَّ بِيْلُورُ ، هَمَّ عَمَلِ اِيْدِرُ
وَهَمَّ بِيْلْدِيرُ ، اُسْتَاذِدَنْ وَارَمِشْ اُوْكُرْمِشْ ، اَنَكْ إِيمَانِي قُوتْلِيدِرُ .

(۳) إِيمَانِ حَقِيقِي : جُمْلَه عَالَمِ بَرِ يَرَه كَلْسَه رَيْسِي اِنْكَارِ اِيْسَه لَرُ اُولِ اِيْتَمَزْ ،
أَصْلًا قَلْبَه شَكْ وَشَبْهَه كَلْمَزْ ، اَنَكْ إِيمَانِ اُنِّيَا إِيمَانِي كِيْدِرُ ، جُمْلَه سِنْدَنْ اَغْلَاذِرُ .

إِيمَانِ اِيْلَه عَمَلِ بِيْنْدَه فَرْقُ

وَدَخِي أَحْكَامِ شَرْعِيَّه عَمَلَه مُتَعَلَقْدِرُ . إِيمَانَه مُتَعَلَقُ دَكِلْدِرُ . بِالْكَزْ إِيمَانِ اِيْلَه جَنَّتَه
كِيْرِيْلُورُ ، بِالْكَزْ عَمَلِ اِيْلَه جَنَّتَه كِيْرِلْمَزْ ، إِيمَانِ عَمَلْسَزْ مَقْبُولْدِرُ ، اَمَّا عَمَلِ اِيْمَانْسَزْ
مَقْبُولُ دَكِلْدِرُ ، إِيمَانِ خُصْمَايَه وِيْرِلْمَزْ ، عَمَلِكْ تَوَابِي وِيْرِيْلُورُ ، إِيمَانِ وَصِيَّتْ اُولْمَزْ
، عَمَلِ وَصِيَّتْ اُولُورُ ، عَمَلِي تَرْكُ اِيْدَنْ كَافِرْ اُولْمَزْ ، إِيمَانِي تَرْكُ اِيْدَنْ كَافِرْ اُولُورُ .
جَمِيعِ اُنْبِيَالَرِكْ إِيمَانِي بَرْدِرُ ، أَحْكَامِلَرِنْدَه اِخْتِلَافْ وَارْدِرُ .

إِيمَانِكْ اَنْوَاعِي

وَدَخِي إِيمَانِ اِيْكِي نَوْعِدِرُ : بَرِي إِيمَانِ خَلْقِي ، بَرِي إِيمَانِ كَسْبِي .

إِيمَانِ خَلْقِي : عَهْدِ مِيثَاقْ وَتَقْنِدَه قُولْلَرِكْ بَلِي دِيْمَه سِيْدِرُ .

إِيمَانِ كَسْبِي : بَعْدَ اَلْبُلُوغِ جَمِيعِ مُؤْمِنَلَرِكْ إِيمَانِ بَرْدِرُ ، عَمَلَلَرِي بَرِ دَكِلْدِرُ .

Şeriat, Peygamberimiz (Aleyh'is-Salatü ve's-Selam) Hak Teala'dan amellere müteallik (ilişkin) getirdiği şeylere 'şeriat' derler.

✦ İcmali iman kâfidir (yeterlidir). Tafsili (iman) da lâzım değildir.¹ Mukallidin imanı sahihtir (geçerlidir).² Ve bazı yerde tafsili (iman) da lâzımdır.

İman, üç kısımdır: İman-ı taklidi, İman-ı istidlali, İman-ı hakikî.

(1) **İMAN-I TAKLİDÎ** : Farzı, vacibi, sünneti, müstehabbı bilmez. Anasından, babasından gördüğü gibi yatar, kalkar. Onun imanından korkulur.

(2) **İMAN-I İSTİDLÂLÎ** : Farzı, vacibi, sünneti, müstehabbı hem bilir, hem amel eder ve hem bildirir. Üstattan (hoca efendiden) varmış (gittmiş) öğrenmiş, onun imanı kuvvetlidir.

(3) **İMAN-I HAKİKÎ** : Cümle (bütün) âlem bir yere gelse (toplansa), Rabbisini inkar etseler, o (kimse inkar) etmez. Asla kalbine şek ve şüphe gelmez. Onun imanı, Enbiya (Peygamber) imanı gibidir. Cümlesinden (diğer iman çeşitlerinden derece itibarı ile) âla (yüce)dir.

İMAN ile AMEL ARASINDAKİ FARK

(1) Ahkam-ı Şer'iyye (Şer'i hükümler) amele (islâmın şartları olan namaz, oruç ...) mütealliktir (ilişkindir), imana (imanın şartlarına) müteallik değildir.

(2) Yalnız imanla cennete girilir. Yalnız amelle cennete girilmez.

(3) İman amelsiz makbuldür (kabul edilmiştir). Ama amel imansız makbul değildir.

(4) İman (âhirette günahına karşılık) husameye (hasmına) verilmez, amelin sevabı verilir.

(5) İman vasiyet olmaz, (hacca vekil göndermek suretiyle) amel vasiyet olur.

(6) Ameli terk eden kafir olmaz, imanı terk eden kâfir olur.

(7) Cemi (bütün) Enbiyaların imanı birdir. Ahkamlarında (indirilen şeriat hükümlerinde) ihtilaf var.

İMANIN ENVA'Î (İMANIN ÇEŞİTLERİ)

İman iki nevidir (çeşittir) : Biri iman-ı halkî, biri iman-ı kesbî.

(1) **İMAN-I HALKÎ** (Yaratılıştan Var Olan İman) : Ahd-i misak (ruhlar alemindeki söz alma) vaktinde kulların 'Belâ (evet)' demesidir.

(2) **İMAN-I KESBÎ** (Çalışmakla Elde Edilebilecek Olan İman) : Bâde'l-bulûğ (bulûğa erdikten sonra) cemi (bütün) müminlerin imanı birdir, amelleri bir değildir.

¹ İcmali İman : Resulullah Efendimiz'in tebliğ ettiği dini esasların tamamına, tafsilat gözetmeden, toplu olarak inanmak ile olur. Bu kelime-i şahadetî okuyup (inanılacak şeylere toptan inanarak kalbiyle) tasdik edenler, icmâlen, yani kısaca iman etmiş olurlar.

Tafsil-i İman : Resulullah Efendimiz Hazreti Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem)'in, Allahü Teala tarafından Kitap ve Sünnet ile tebliğ ettiği kesin olarak bilinen haberlerin, ilahi esas ve hükümlerin tamamına ve her birine, Allahü Teala'nın ve Resulünün isteğine uygun olarak iman etmektir.

² Mukallidin (taklid edenin) imanı, taklid ettiği kimsenin yanlış yola girdiğini anlayabilecek derecede olacak, böyle olursa sahihtir.

وَدَحِی اِیْمَانِ اِیْلَهْ عَمَلْ یَنِنْدَهْ فَرَقْ اِیْمَانْ کَافِرْ اِیْلَهْ مُسْلِمَهْ تَابِعْدِرْ . اِیْمَانْ فَرَضِ دَائِمْدِرْ ، عَمَلْ فَرَضِ مُوقْتَدِرْ ، اِیْمَانْ کَافِرْ اِیْلَهْ مُسْلِمَهْ فَرَضْدِرْ ، عَمَلْ یَالِکَرْ مُسْلِمَهْ فَرَضْدِرْ . وَدَحِی اِیْمَانْ سَکَرْ تَوَعْدِرْ :

(۱) اِیْمَانِ مَثْبُوعْ : مَلْکَلَرْ اِیْمَانِیْدِرْ .

(۲) اِیْمَانِ مَعْصُومْ : اَنْبِیَا اِیْمَانِیْدِرْ .

(۳) اِیْمَانِ مَقْبُولْ : مُؤْمِنَلَرْ اِیْمَانِیْدِرْ .

(۴) اِیْمَانِ مَوْقُوفْ : اَهْلْ بَدْعَتْ اِیْمَانِیْدِرْ .

(۵) اِیْمَانِ مَرْدُودْ : مُتَافَقَلَرْ اِیْمَانِیْدِرْ .

(۶) اِیْمَانِ ثَقْلِیْدْ : اَتَاسِنْدَنْ بَابَاسِنْدَنْ کُورْمُشْ اُسْتَاذَدَنْ اُوْکَرْتِمَیَانِکْ اِیْمَانِیْدِرْ . اَنکْ اِیْمَانِیْدَنْ قُورْقُلُورْ .

(۷) اِیْمَانِ اِسْتِدْلَالِیْ : مَوْلَايْ مُتَعَالَايْ دَلِیلْ اِیْلَهْ بِلِنْدِرْ ، اَنکْ اِیْمَانِیْ قُورْئُلُودُرْ .

(۸) اِیْمَانِ حَقِیقِیْ : جُمْلَهْ عَالَمْ بَرْ یَرَهْ کَلْسَهْ رِبْسِیْنِیْ اِنکَارْ اِیْتْسَهْ لَرْ اُولْ اِنکَارْ اِیْتْمَزْ ، وَاَصْلًا قَلْبِنَهْ شَکْ وَشَبْهَهْ کَلْمَزْ ، بُوْ جُمْلَهْ دَنْ اَعْلَاذِرْ .

اِیْمَانِکْ حُکْمِیْ

وَدَحِی اِیْمَانِکْ حُکْمِیْ اُوجُذُرْ :

(۱) اُولِیْ : بُوْنِیْ قَلْجَدَنْ قُورْئِیلُورْ .

(۲) اِیْکَنْجِیْ : مَالِیْ خَرَاْجَدَنْ قُورْئِیلُورْ .

(۳) اُوجُنْجِیْ : جَسَدِیْ جَهَنَّمْدَهْ مُخَلَّدْ قَالْمَزْ ، یَتَارْ اِیْسَهْ دَهْ چِیقَارْ .

اِیْمَانِکْ مَدَامَرِیْ اَصْلِیْ سَبَبِیْ وَرُکْنِیْ

اَمَنْتُ بِاللّٰهِ اِلٰی اٰخِرِهْ ، بُوْکَا صِفَاتِ اِیْمَانْ وَمُؤْمَنْ یِهْ وَذَاتِ اِیْمَانْ وَاَصْلِیْ اِیْمَانْ دِیْنُلُورْ ، اُولُوغْنَهْ بِنَاءْ وَشَرْفَهْ بِنَاءْ .

✦ **İman ile Amel Beyninde (Arasındaki) Fark :**

- (8) **İman**, kâfir ile müslümana tâbidir (ikisine birden teklif edilir, amel yalnız müslümana farzdır).
- (9) **İman**, farz-ı dâimdir (kişinin ölünceye kadar yapması gereken devamlı farzdır), **amel** (ise) farz-ı muvakkattir (devamlı olmayıp belirli zamanlarda olan geçici farzdır. Namaz vakitleri gibi).
- (10) **İman**, kâfir ile müslümana farzdır, **amel** yalnız müslümana farzdır.

✦ **İman sekiz nevidir** (çeşittir) :

- (1) **İMAN-I MATBU** : Melekler imanındır.
- (2) **İMAN-I MÂSUM** : Enbiya imanındır.
- (3) **İMAN-I MAKBUL** : Müminler imanındır.
- (4) **İMAN-I MEVKUF** : Ehli bidat imanındır.
- (5) **İMAN-I MERDUD** : Münafıklar imanındır.
- (6) **İMAN-I TAKLİD** : Anasından ve babasından görmüş, üstattan (hoca efendi-den) öğrenmeyenin imanındır. Onun imanından korkulur.
- (7) **İMAN-I İSTİDLALÎ** : Mevla-i Müteali'yi delil ile bilendir. Onun imanı kuvvetidir.
- (8) **İMAN-I HAKİKÎ** : Cümle (bütün) âlem bir yere gelseler, Rabbisini inkar etseler, o inkar etmez ve asla kalbine şek ve şüphe gelmez. Bu cümleden (hepsinden) âlâdır.

✦ **İmanın Hükmü** : İmanın hükmü üçtür :

- (1) **Boynu kılıçtan kurtulur.**
- (2) **Malı haraçtan** (kafirlerin ödediği vergiden) **kurtulur.**
- (3) **Cesedi cehennemde muhalled** (ebedî) **kalmaz, yanarsa da çıkar.**

İMANIN MEDARI, ASLI, SEBEBİ ve RÜKNÜ

Amentü billahî ... (imanın altı şartına) - **Ululuğuna binaen ve şerefine binaen** -
“**Sıfat-ı İman, Mü'menün bih** (inanılması gerekli olan iman), **Zâtı İman ve Aslı İman**”
denilir.

إِيمَانِكَ مَدَارِي : وَدَحَى إِيمَانِكَ مَدَارِي إِيكِيدِرْ : عَاقِلٌ أَوْلَمَقْ ، بَالِغٌ أَوْلَمَقْ .
 إِيمَانِكَ أَصْلَى : إِيمَانِكَ أَصْلَى إِيكِيدِرْ : عَالَمِكَ يَرَادِلَمَسِي ، قُرْآنٍ عَظِيمُ
 الشَّانِكُ إِيْتَمَسِي .

إِيمَانِكَ دَلِيلِي : دَلِيلُ إِيكِيدِرْ : دَلِيلُ عَقْلِي ، دَلِيلُ نَفْلِي .
 إِيمَانِكَ رُكْنِي : إِيمَانِكَ رُكْنِي إِيكِيدِرْ : إِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ وَتَصْدِيقٌ بِالْحَنَانِ ،
 بُوْلُرْ كَدَه شَرْطِي إِيكِيدِرْ : قَلْبِكَ شَرْطِي شَكْ أَوْلَمَقْ ، دِيْلِكَ شَرْطِي تَمَيِّزُ إِيْتَمَكْ .

إِيمَانُ مَخْلُوقٍ يَأْخُذُ غَيْرِ مَخْلُوقٍ أَوْلَمَسِي

إِيمَانُ مَخْلُوقٍ مِيدِرْ ، غَيْرِي مَخْلُوقٍ مِيدِرْ ؟
 اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكُ هِدَايَتِي أَوْلَدِيغِي حَيِّثُتْدَنْ غَيْرِ مَخْلُوقْدَرْ . أَمَّا عَبْدُكَ
 تَصْدِيقٌ وَإِقْرَارٌ إِيْتَمَسِي جِهَتِيلَه مَخْلُوقْدَرْ .

إِيمَانُ جَمِيعِ مِيدِرْ ، تَفْرِيقِ مِيدِرْ ؟
 قَلْبُدَه جَمِيعِدِرْ ، أَعْضَادَه تَفْرِيقِدِرْ .
 يَقِينُ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكُ ذَاتِي كَمَالِيلَه بِلَمَكْ .
 خَوْفُ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِدَنْ قُورْقَمَقْ .
 رَجَا : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكُ رَحْمَتِنْدَنْ أَمِيدِكَ كَسَمَمَكْ .
 مَحَبَّةُ اللَّهِ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ مَحَبَّةُ إِيْتَمَكْ .
 حَيَا : اللَّهُدَنْ وَرَسُولِنْدَنْ أَوْتَمَقْ .
 قَوْلُكْ : جَمِيعُ أُمُورِيغِي اللَّهُ إِصْمَارْلَمَقْ .

إِيمَانُ وَإِسْلَامُ وَإِحْسَانُ بِيَه دِيرْلَرْ ؟

إِيمَانُ : آلتِي شَيْئَه إِيْتَانَمَغَه دِيرْلَرْ :

İMANIN MEDÂRİ: İmanın Medân (temel dayanağı) ikidir : Akıllı olmak, bâliğ olmak.

İMANIN ASLI : İmanın Aslı ikidir : Alemin yaratılması, Kurânı azimüşşanın inmesi.

İMANIN DELİLİ : Delil ikidir : Aklî ve naklî delil .

(Şu kâinata bakarak bir yaratıcıya olan ihtiyacı aklıyla anlamak, aklî delil ; Kur'ân-ı Kerim'den Peygamber (aleyhisselam)dan rivayet edilen delillerde naklî delil olur.)

İMANIN RÜKNÜ : İmanın Rüknu ikidir : Dil ile ikrar (söylemek), kalp ile tasdikdir (doğruluğuna kalbin inanmasıdır). Bunlarında şartı ikidir : Kalbin şartı, şek (şüphe) olmaması. Dilin şartı, (ne söylediğini) temyiz etmek (iyiyi kötüden ayırt etmesi).

İMAN MAHLUK MUDUR? GAYRİ MAHLUK MUDUR?

Allahü azimüşşan'ın hidayeti olduğu haysiyetten gayri mahluktur (yaratılmış değildir). Ama kulun tasdik ve ikrar etmesi cihetiyle (sondan) mahluktur (yaratılmıştır).

İMAN CEMİ' MİDİR? TEFİRİK MİDİR?

Kalpte cemidir (bütündür), âzâda tefriktir (ayrı ayıdır).

(İman, dirilmiş bir ağaçtır. Kökü kalpte, dal ve budakları azalardadır. İmanın dal ve budakları nereye kadar uzanmışsa, azalarını o derece günahattan konur.)

YAKİN, HAVF, RECA, MUHABBETULLAH, HAYA, TEVEKKÜL

KELİMELERİNİN MANALARI

YAKİN ¹ : Allahü azimüşşan'ın Zatını kemaliyle (tam manası ile) bilmek.

HAVF ² : Allahü azimüşşan'dan korkmak.

RECA³ : Allahü azimüşşan'ın rahmetinden ümidini kesmemek.

MUHABBETULLAH : Allahü Teala'ya ve Resulüne muhabbet etmek.

HAYA : Allahü Teala'dan ve Resulünden utanmak.

TEVEKKÜL : Bütün işlerini Allah'a ısmarlamak.

İMAN, İSLAM ve İHSAN NEDİR?

İman, (Amentü ... zikredilen) altı şeye inanmaya derler.

¹ Yakîn : Şüphe ve tereddüde meydan bırakmayan doğru bilgidir. Delillerle değil, iman gücüyle apaçık görmektir. Birşeyin hakikati konusunda kalben bilmektir. Yakîn sahipleri katında bela nimet, rahatlık musibettir.

² Havf : Korku. Gelecekte elde edilmesi umulan iyi bir şeyden endişe edilen kötü birşeyden ileri gelen korku. Kimi cehennemden ve oradaki azaptan, kimi Allah'ın gazabından, kimi de Allah'ın kendisinden korkar. Allah'ın zatından korkmak, âşığın mâşukunu özmesinden ve rahatsız etmesinden korkması gibi korkudur. Ariflerin korkusu böyledir. Avam ve halk ise, cehenneme gireriz veya cennete giremeyiz diye korkarlar. Havf, Allah'ın insanlara ibadete ve iyi şeylere sevk etmek için kullandığı bir kâmpıdır.

³ Reca : Ümit. Kalbin Hoşlandığı birşeyi beklemesinden rahatlık ve ferahlık duymasidir. İnsanın Allahü Teala'nın azabına ve gazabına maruz kalabileceğini düşünmesi havfa lütfuna ve nimetine nail olabileceğini düşünmesi reca'ya sebep olur. Kişi ümit ile ümitsizlik arasında olmalıdır. Cehennemden korkar, cennete girmeyi ümit eder.

إِسْلَامٌ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ أَمْرِي طُوبَعَهُ دِيرْلُرُ وَتَهْنِدُنْ إِحْتَابُ إِيْتَمَكْ دِيرْلُرُ .
إِحْسَانٌ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِي كُورُرُ كِيي عِبَادَتُ إِيْتَمَكْ دِيرْلُرُ .

وَدَحِي إِيْمَانُ ، وَمَعْرِفَتُ ، وَتَوْحِيدُ ، وَشَرِيعَتُ ، وَدِينُ ، وَمِلَّتُ يَه دِيرْلُرُ ؟

إِيْمَانُ : لُغْتَدَه مُطْلَقُ تَصَدِيقِ إِيْتَمَكْ دِيرْلُرُ .

شَرِيعَتَه : أَلْتِي شَيْءُ تَصَدِيقِ إِيْتَمَكْ دِيرْلُرُ . مَعْرِفَتُ ، اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِي كَمَالُ صِفَتَلَرِيْلَه مُتَّصِفُ وَتُقْصَانُ صِفَتَلَرْدَن بَرِي بِلْمَكْدِرُ .

تَوْحِيدُ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِي بَرْلَمَكْدِرُ .

شَرِيعَتُ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ أَمْرِيْنَه إِنْقِيَادُ وَتَهْنِدُنْ إِحْتَابُ إِيْتَمَكْدِرُ .

دِينُ وَمِلَّتُ : بُو جُمْلَه سِي أَوْزَرِيْنَه أُولْتَجَه دَكْ دَائِمُ أُولْمَقْدِرُ .

إِيْمَانُكْ قَلْعَه لَرِي

وَدَحِي إِيْمَانُ بَشْ قَلْعَه نِكْ إِيْحْنَدَه حِفْظُ أُولُورُ :

(۱) أَوَّلِي : يَقِيْنُ ، (۲) إِيْكِيْنَجِي : إِخْلَاصُ ، (۳) أُوْجُنْجِي : أَذَاءُ فَرَضُ ، (۴)

دُرْدُنْجِي : إِيْتِمَامُ سُنَّتُ ، (۵) بَشِنْجِي : حِفْظُ أَذْبَرُ .

هَرُ كِيْمُ بُو بَشْ شَيْءُ حِفْظُ إِيْدَرُ إِيْسَه إِيْمَانِي حِفْظُ إِيْتَمِشْ أُولُورُ ، بَرِيْنِي تَرُكْ
إِيْدَرُ إِيْسَه دُشْمَنْ غَالِبُ أُولُورُ .

إِيْمَانُكْ دُشْمَنِي

دُرْتَدُرُ : (۱) صَاغْدَه هَوَا (۲) صَوْلَدَه نَفْسُ (۳) أُوْكَدَه دُتِيَا (۴) أَكْسَه دَه

شَيْطَانُ إِيْمَانِي أَلْمَقُ دِيلُرُ . إِيْمَانِمَزِي اللَّهُ تَعَالَى دُشْمَنَلَرِكْ شَرْتَدَن أَمِيْنُ أُنَالِيَه .

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ دِيْمَنَكْ مَعْنَايِ شَرِيفِي

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دِيْمَنَكْ مَعْنَايِ شَرِيفِي : عِبَادَتَه لَايِقُ وَمُسْتَحَقُّ اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِدَن

İslam, Allahü azimüşşan'ın emrini tutmağa derler ve nehyinden içtinap etmeğe (uzak durmağa) derler.

İhsan, Allahü azimüşşan'ı görür gibi ibadet etmeğe derler.

İMAN, MARİFET, TEVHİD, ŞERİAT, DİN ve MİLLET NEDİR?

İman, lügatte mutlak tasdik etmeğe derler. Şeriatta (Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kaza ve kaderden oluşan) altı şeyi tasdik etmeğe derler.

Marifet, Allahü azimüşşan'ı kemal sıfatlarıyla muttasıf ve noksan sıfatlardan beri bilmektir.¹

Tevhid, Allahü azimüşşan'ı birlemektir.²

Şeriat, Allahü azimüşşan'ın emrine boyun eğme ve nehyinden (yasakladığı şeylerden) kaçınmaktır.

Din ve Millet, Bu sayılanlar üzerine ölünceye kadar daim olmaktadır.

İMANIN KALELERİ

İman beş kalenin içinde muhafaza olur :

- (1) Yakın,
- (2) İhlas,³
- (3) Farzların edası,
- (4) Sünnetleri tamamlamak,
- (5) Edebi muhafaza etmek.

Her kim bu beş şeyi muhafaza ederse, imanını korumuş olur. Birini terk eder ise, düşman galip olur (yani, nefis ve şeytanının isteklerine boyun eğerek).

İMANIN DÜŞMANI

(Düşman) dörttür : Sağda heva (nefsin isteği), solda nefis, önde dünya, ensede şeytan imanını almak diler.

Allahü Teala, imanımızı düşmanların şerrinden muhafaza buyursun ...

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ DEMENİN ŞEREFLİ MANASI

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ demenin şereflî manası: İbadete layık ve müstahak Allahü azimüşşan'dan

¹ **Marifet** : Bilgi, tecrübe ve amelî bilgi, tanımak, aşinalık. Sofilerin ruhânî halleri yaşayarak, manevî ve ilâhî hakikatleri tadararak (iç tecrübe ile vasıtasız olarak) elde edilen bilgi.

² **Tevhid** : Birlik. Allahü Teala'nın zatını, aklen tasavvur edilen ve zihnen hayal edilen her şeyden tecrit etmek. Allahü Teala'yı zihninizde dilediğiniz gibi tasavvur edin, ama bilin ki bu tasavvur Allah değildir.

³ **İhlas**: Samimiyyet. Tutum ve davranışlarda sadece Allahü Teala'nın rızasını gözetme, özün söze, sözün öze uyması, riyakar ve iki yüzlü olmama.

مِزْرَاقِي عَلَّمَ حَالِ

غَمِيرِي بِرْ ذَاتِ يُوقَدِرْ ، آخَقْ اَللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِ وَارْدِرْ وَبِرْدِرْ شَرِيكِي وَنَظِيرِي
يُوقَدِرْ، مَكَانِدَنْ مَنَزَّهْدِرْ .

مُحَمَّدُ رَسُوْلُ اَللّٰهِ دِيْنِكَ مَعْنَاسِي : حَضَرَتْ مُحَمَّدُ مُصْطَفَى ﷺ اَللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِكْ
حَقْ رَسُوْلِيْدِرْ ، بِزْدَه اَنَكْ اُمْتِيْوَزْ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ .

كَلِمَهٗ تَوْحِيْدِكْ اِسْمَلَرِي : وَدَخِي كَلِمَهٗ تَوْحِيْدِكْ سَكِرْ اِسْمِي وَارْدِرْ :
(۱) اَوَّلِي : كَلِمَهٗ شَهَادَتْ كُتُوْرَمَكْ (۲) اِيَكْنَجِي : كَلِمَهٗ تَوْحِيْدِ (۳) اُوْجُنَجِي :
(۴) دُرْدُنَجِي : كَلِمَهٗ تَقْوَى (۵) بَشْنَجِي : كَلِمَهٗ طَيِّبَهٗ (۶)
اَلْتَنَجِي : دَعْوَهٗ اَلْحَقْ (۷) يَدِنَجِي : عَزْوَهٗ وَتَقَى (۸) سَكِرْلَجِي : كَلِمَهٗ نَمْرَهٗ اَلْحَنَهٗ .
اِخْلَاصِكْ شَرْطِي : وَدَخِي شَرْطِي اِخْلَاصْ ، نَيْتْ وَمَعْنَاسِي بِلْمَكْ وَتَعْظِيْمِ اِيْلَهٗ
كُتُوْرَمَكْ .

ذِكْرُ

وَذِكْرُ اِيْدَنْ كِيْمَسَهٗ دُرْتْ شَيْئَهٗ مُحْتَاجِدِرْ :
(۱) تَصْدِيْقْ (۲) تَعْظِيْمْ (۳) وَحَلَاوَتْ (۴) وَحُرْمَتْ .
تَصْدِيْقِي تَرْكْ اِيْدَنْ مُنَافَقِدِرْ ، تَعْظِيْمِي تَرْكْ اِيْدَنْ مُبْتَدِعِدِرْ ، حَلَاوَتِي تَرْكْ اِيْدَنْ
مُرَائِيْدِرْ ، حُرْمَتِي تَرْكْ اِيْدَنْ فَاسِقِدِرْ . اَكْرْ اِنْكَارْ اِيْدَرْ سَهٗ كَافِرْ اُولُوْرْ .

ذِكْرُكَ اَنْوَاعِي

وَ دَخِي ذِكْرُ اُوْجْ تَوْعِدِرْ : ذِكْرُ عَوَامْ ، وَ ذِكْرُ خَوَاصْ ، وَ ذِكْرُ اَخْصْ .
(۱) ذِكْرُ عَوَامْ : جَاهِلِلَرْ ذِكْرِي .
(۲) وَ ذِكْرُ خَوَاصْ : عَالِمِلَرْ ذِكْرِي .
(۳) وَ ذِكْرُ اَخْصْ : اَنْبِيَا ذِكْرِي .

başka bir zat yoktur. Ancak Allahü azimüşşan vardır ve birdir. Şeriki (ortağı) ve neziri (benzeri) yoktur, mekandan münezzehtir.

اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ demenin manası : Hazreti Muhammed Mustafa (Sallallahü Aleyhi ve Sellam) Allahü azimüşşan'ın hak Resulüdür. Biz de O'nun ümmetiyiz. Elhamdülillah...

KELİME-İ TEVHİD'İN İSİMLERİ

Kelime-i tevhidin sekiz ismi vardır :

- (1) Kelime-i şahadet getirmek,
- (2) Kelime-i tevhid,
- (3) Kelime-i ihlastır,
- (4) Kelime-i takva,
- (5) Kelime-i tayyibe,
- (6) Davetü'l-Hak (Hakkın daveti),
- (7) Urvetü'l-vüska (sapasağlam bağ),
- (8) Kelime-i semeratü'l-cennet (cennet meyvesinin kelimesi).

✦ **İhlasın Şartı** : (Kelime-i tevhidi) ihlas (ile söyleyebilmen)in şartı, niyet ve manasını bilmek, tazim (hürmet) ile getirmektir.

ZİKİR

Zikreden kimse dört şeye muhtaçtır : Tasdik, Tazim, Halavet (o zikirden tat alma), Hürmet .

Tasdiki terk eden, münafıktır. Tazimi terk eden, müptedidir (bidatçidir). Halâveti terk eden, müraiddir (gösterişçidir). Hürmeti terk eden, fasıktır, eğer inkar ederse, kâfir olur.

✦ **Zikrin Enva'î** : Zikir üç nevidir : Avamın zikri, Havassın zikri, Ehassın zikri.

- (1) Avamın Zikri : Cahiller zikri,
- (2) Havassın Zikri : Alimler zikri,
- (3) Ehassın Zikri : Enbiya zikridir.

ذِكْرُ إِيدَه جَكْ أَغْضَا : وَدَحَى ذِكْرُ إِيدَه جَكْ أَغْضَا أُوجْدُرُ :

(۱) اَوَّلَى : لِسَانُ إِيلَه ذِكْرِكِه كَلِمَه شَهَادَتِ كُتُورْمَك .

(۲) اِيكُنْجَى : تَوْحِيدُ وَتَسْبِيحُ وَفَرَّانُ اَوْقُمُقُ .

(۳) اُوچُنْجَى : قَلْبِلَه ذِكْرُدُرُ .

قَلْبِكُ ذِكْرَى : وَدَحَى قَلْبِكُ ذِكْرَى اُوچُ نُوْعُدُرُ :

(۱) اَوَّلَى : اَللّهُ عَظِيمُ الشَّانِكُ صِفَتْلَرِنَه دَال اُولَانِ دَلِيلْلَرِنِی تَفَكَّرُ اِيْتَمَك .

(۲) اِيكُنْجَى : اَحْكَامُ شَرْعِيَه نَك دَلِيلْلَرِنِی تَفَكَّرُ اِيْتَمَك .

(۳) اُوچُنْجَى : مَخْلُوقَاتِكُ سِرِّي تَفَكَّرُ اِيْتَمَك ، صَارَى قَارِنْجَه دَنْ قِيلَه وَارِنْجَه .

وَ دَحَى اَللّهُ عَظِيمُ الشَّانُ حَضْرَتْلَرى : " قَوْلَلَرْمُ سِرْ بَنِی طَاعَتِ اِيْلَه ذِكْرُ

اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى رَحْمَتِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی دُعَا اِيْلَه ذِكْرُ

اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى اِجَابَتِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی طَاعَتِ اِيْلَه ذِكْرُ

اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى نَعِيْمِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی تَنْهَالَرْدَه ذِكْرُ

اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى جَمْعِيَتِ كُبْرَاَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی يُوقْلَقْدَه ذِكْرُ

اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى يَارْدَمِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی اِجَابَتِ اِيْلَه ذِكْرُ

اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى هِدَايَتِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی صِدْقُ وَاِخْلَاصُ اِيْلَه

ذِكْرُ اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى خِلَاصُ وَتَجَاتِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم ، وَاكْرُ سِرْ بَنِی فَاتِحَه

شَرِيْفَه اِيْلَه وَفَاتِحَه شَرِيْفَكُ اِيچْنَدَه اُولَانْ رُبُوبِيَتِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَرْسَكِرْ بَنْدَه سِرَى

رَحْمَتِ اِيْلَه ذِكْرُ اِيْدَه رِم " دِيُو يُورُرُ .

ذِكْرُ فَائِدَه سِی

وَ دَحَى ذِكْرُ اِيْتَمَك يُوْزُ قَدَرُ فَائِدَه سِنِی عَلَمَا بِيَانِ اِيْتَمِشْ ، بَعْضِيْسِنْ ذِكْرُ

اِيْدَه لِمَ اَللّهُ عَظِيمُ الشَّانُ اَنْدَنْ رَاضِی اُولُورُ ، مَلَكْلَرُ رَاضِی اُولُورُ ، شَيْطَانُ

✦ **Zikredecek Aza : Ve dahi zikir edecek aza üçtür :**

(1) Lisan ile zikir ki, kelime-i şahadet getirmek.

(2) Tevhid, tesbih ve Kuran okumak.

(3) Kalp ile zikirdir.

✦ **Kalbin Zikri : Kalbin zikri üç nevidir (çeşittir) :**

(1) Allahü azimüşşan'ın sıfatlarına delalet eden delilleri tefekkür etmek,

(2) Şeriat hükümlerinin delillerini tefekkür etmek,

(3) Sarı karıncadan kıla varıncaya kadar mahlukatın sırrını tefekkür etmek .

✦ **Allahü azimüşşan hazretleri : ` Kullanıml Siz beni taat ile zikrederseniz, ben de sizi rahmet ile zikrederim. Ve eğer siz beni dua ile zikrederseniz, ben de sizi icabet (kabul etme) ile zikrederim. Ve eğer siz beni taat ile zikrederseniz, ben de sizi nimetlerimle zikrederim. Ve eğer siz beni tenhalarda zikrederseniz, ben de sizi cem'iyet-i kübrada (âhirette ki büyük toplantıda) zikrederim. Ve eğer siz, beni yoklukta zikrederseniz, ben de sizi yardım ile zikrederim. Ve eğer siz, beni icabet ile zikrederseniz, ben de sizi hidayet ile zikrederim. Ve eğer siz, beni sıdk ve ihlas ile zikrederseniz, ben de sizi halas ve necat ile zikrederim. Ve eğer siz, beni Fatiha-i Şerife ve Fatiha-i Şerifin içinde olan Rububiyet ile zikrederseniz, ben de sizi rahmetimle zikrederim ` diye buyurdu.**

ZİKRİN FAYDASI

Zikretmenin yüz kadar faydasını ulema beyan etmişler. Bazısını zikrederim:
Allahü azimüşşan ondan razı olur, Melekler razı olur, şeytan

عَمَلُنَا ، قَلْبِي دَقِيقٌ وَيُوشِقُ أُولُورُ ، عِبَادَتُهُ حَرِيصٌ أُولُورُ ، قَلْبُنَا غَمِي
 كِيدِرُ ، قَلْبِي فَرَحْلَنْدِيرُ ، يُوزِينِي نُورَلْنَدِيرُ ، شَجَاعَتِ صَاحِبِي أُولُورُ ، مُحَبَّتِ
 اللّٰهُ وَاصِلِ أُولُورُ ، أَكَا مَعْرِفَتِ اللّٰهُ دَنْ بَرَقَاوُ آيِيلُورُ ، وَدَحِي سَكْسَانِ أَخْلَاقِ
 حَمِيدِهِ بِي جَمْعِ إِيْتِمِشِ أُولُورُ .

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ دِيْمَنِكَ مَعْنَايِ شَرِيفِي

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ دِيْمَنِكَ مَعْنَايِ شَرِيفِي دَحِي بُودُرُكِهِ : آخِرُ
 زَمَانٍ يَنْعَمُ بِرِي مُحَمَّدٌ مُصْطَفَى ﷺ حَضْرَتْلَرِي اللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ هَمْ قَوْلِيدِرُ
 وَهَمْ رَسُولِيدِرُ .

رَسُولُ اللّٰهِكَ أُوغُلَلَرِي وَقَزَلَرِي وَأَزْوَاجُ مُطَهَّرَاتِي

يَدِي وَإِيْمَدِي ، وَخَاتُونَلَرِ نِكَاحِلَدِي أُوغُلَلَرِي وَقَزَلَرِي أُولَدِي ، جُمْلَةُ سِي
 حَضْرَتِ خَدِيجَةِ دَنْ أُولْمُشْدُرُ - إِبْرَاهِيمَ دَنْ غَيْرِي - ، إِبْرَاهِيمَ مَارِيهِ آدُلُو جَارِيهِ دَنْ
 أُولْمُشْدُرُ ، مَمَهُ دَنْ كَسَلَمَهُ دِينَ وَقَاتِ إِيْتِمِشْدُرُ ، جُمْلَةُ أُولَآذَلَرِي كُنْدُودَنْ أَوَّلِ
 وَقَاتِ إِيْتِمِشْدُرُ - فَاطِمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهَا دَنْ غَيْرِي - ، أَنِي حَضْرَتِ عَلِي
 كَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ يَهْ تَزْوِيْجِ إِيْتِمِشْدُرُ ، حَضْرَتِ حَسَنَ وَحَضْرَتِ حُسَيْنَ رَضِيَ اللّٰهُ
 تَعَالَى عَنْهُمَا حَضْرَتِ عَلِي دَنْ أُولْمُشْدُرُ ، بُو جُمْلَةُ قَزَلَرِيكَ إِيْمَحْنَدِهِ أَفْضَلِي حَضْرَتِ
 فَاطِمَةَ أَفْضَلَدِرُ ، وَرَسُولُ اللّٰهِ ﷺ حَضْرَتْلَرِيكَ سَوَكِيلِيدِرُ .

رَسُولُ أَكْرَمِكَ أُونِ بَرِ خَاتُونِي وَآرَدِرُ . حَضْرَتِ خَدِيجَةِ وَسَوْدَةَ وَعَائِشَةَ
 وَحَفْصَةَ وَأُمُّ سَلَمَةَ وَأُمُّ حَبِيبَ وَزَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشَ وَزَيْنَبُ بِنْتُ حُزَيْمَةَ وَمَيْمُونَةَ
 وَجُوَيْرِيَةَ وَصَفِيَّةَ - رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُنَّ - .

gamlanır (üzülür). Kalbi dakik (ince) ve yumuşak olur. İbadete haris (istekli) olur. Kalbinden gamı (ve tasayı) giderir. Kalbini ferahlandırır (sevinç ve rahatlık verir). Yüzünü nurlandırır. Şecaat sahibi (korkusuz) olur. Muhabbetullah'a (Allah sevgisine) vasil olur. (Allahü Teala'ya manevî yakınlık sağlar ve) Ona marifetullahtan bir kapı açılır. Seksen ahlak-ı hamide'yi (övlümüş huyları) toplamış olur.

أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ DEMENİN ŞEREFLİ MANASI

Ahir zaman Peygamberi Muhammed Mustafa (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretleri, Allahü azimüşşan'ın hem kuludur ve hem Resulüdüdür.

RESULULLAH (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)İN

OĞULLARI, KIZLARI ve EZVÂC-I MUTAHHARÂTI ¹

(Diğer insanlar gibi) yedi, içti ve kadınlarla nikahlandı, oğulları ve kızları oldu. İbrahim'den başka hepsi Hazreti Hatice'den (Radiyallahü anha) olmuştur. İbrahim Hazreti Mâriye adlı cariyeden olmuştur. Memeden kesilmeden vefat etmiştir.

Hazreti Fatıma (Radiyallahü anha)dan başka bütün evlatları kendinden evvel vefat etmiştir. Onu, Hazreti Ali (Kerremallahü veche)ye tezvic etmiştir (nikahlamıştır). Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin (Radiyallahü anhüma), Hazreti Ali'den (Radiyallahü anh) olmuştur. Bu Hazreti Fatıma (Radiyallahü anha), bütün kızlarının içinde efdaldır. Ve Resulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretlerinin sevgilisidir (yani en çok sevdiği kızıdır).

Resulü Ekrem'in (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) on bir hanımı vardır. (Bunlar:) Hazreti Hatice, Hazreti Sevde, Hazreti Aişe, Hazreti Hafsa, Hazreti Ümmü Seleme, Hazreti Ümmü Habibe, Hazreti Zeyneb bin Caşş, Hazreti Zeyneb binti Huzeyme, Hazreti Meymune, Hazreti Cüveyriye, Hazreti Safiyye (Allah onlardan razı olsun).

¹ Resulullah Efendimizin ismetli, iffetli ve pâk muhterem hanımları, "müminlerin anneleri" diye bilinen ve Peygamberimize âilelik etmek şerefine ermiş mübarek hanımlar.

وَدَخِيَ إِنْشَانَهُ جَنَّهُ حَقَّ إِيْلَهُ بَاطِلِي حَرَامٍ إِيْلَهُ حَلَالِي ، دُنْيَا فَانِي آخِرَتِ بَاقِي
أُولَدِيغِي عِلْمِ حَالٍ ، دِيْنِي تَعْلِيْمِ إِيْلَهُ كَلَمِشِ حَقَّ يَغْعَمِيْرُ دِرْ .

أَدْلَهْ شَرْعِيَّهْ

وَدَخِيَ أَدْلَهْ شَرْعِيَّهْ دُرْتَدُرْ : كِتَابُ ، سُنَّتْ ، إِجْمَاعُ أُمَّتْ ، قِيَاسُ مُحْتَهَدْ .

(۱) كِتَابُ : اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكِ كَلَامَتَهْ .

(۲) سُنَّتْ : قَوْلِ رَسُولٍ ، فِعْلِ رَسُولٍ ، تَقْرِيرِ رَسُولٍ بُو أَوْجَتَهْ .

(۳) إِجْمَاعُ أُمَّتْ : أَمْتَلَرِكْ بِرْ يَرَهْ جَمْعُ أَوْلَمَاسِنَهْ .

(۴) قِيَاسُ : مُحْتَهَدَلَرِكْ بِرْ شَيْءٍ بِرْ شَيْئَهْ بَكْرْتَمَسِنَهْ دِيرْلَرْ .

دِيْنُ ، مِلَّتْ ، شَرْيَعَتْ

وَدَخِيَ أَتَبِيَا اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ طَرَفَنْدَنْ إِعْتِقَادَهْ يَغْنِي إِيْنَانَمَهْ مُتَعَلَقُ كُتُورِ دِيْكِ
شَيْلَرَهْ دِيْنُ وَ مِلَّتْ دِيرْلَرْ ، أَمْتَلَرِكْ قَبُولِ إِيْنْدِيكِنَهْ شَرْيَعَتْ دِيرْلَرْ .

مَذْهَبُ وَ مَذْهَبُ إِمَامْلَرِيْمُزْ

وَدَخِيَ مَذْهَبُ دُيُو يُولَهْ دِيرْلَرْ . بِيْزِمِ إِيْكِ يُولَمُزْ وَ أَرْدِرْ ، بِيْرى إِعْتِقَادُ يُولِي وَ بِيْرى
عَمَلُ يُولِي . إِعْتِقَادُ يُولِنْدَهْ قُلَاغُوزِيْمُزْ أَبُو مَتَّصُورْ مَآثِرِيْدِي ، عَمَلُ يُولِنْدَهْ قُلَاغُوزِيْمُزْ
إِمَامُ أَعْظَمُ أَبِي حَنِيفَهْ .

وَدَخِيَ أَبُو مَتَّصُورْ مَآثِرِيْدِيْنِكْ آدِي مُحَمَّدُ ، بَابَاسِيْنِكْ آدِي مُحَمَّدُ ، دَهْ دَهْ سِيْنِكْ
آدِي مُحَمَّدُ ، خَوَاجَهْ سِيْنِكْ إِيْسَمِيْ أَبُو رِدْلُ عِبَادِي ، أَبُو رِدْلُ عِبَادِيْنِكْ خَوَاجَهْ
سِيْنِكْ إِيْسَمِيْ أَبُو بَكْرُ جُرْجَانِي ، وَ أَيْنَكْ خَوَاجَهْ سِيْنِكْ إِيْسَمِيْ أَبُو سُلَيْمَانُ جُرْجَانِي ،
أَبُو سُلَيْمَانُ جُرْجَانِيْنِكْ خَوَاجَهْ سِيْنِكْ إِيْسَمِيْ أَبُو يُوْسُفُ وَ إِمَامُ مُحَمَّدُ بُوْلُوكْ جُمْلَهْ
سِيْنِكْ خَوَاجَهْ سِيْنِكْ إِيْسَمِيْ إِمَامُ أَعْظَمُ أَبُو حَنِيفَهْ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ رَحْمَةً وَاسِعَةً .

(Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)) **insan ile cinne, hak ile batılı, haram ile helali, dünyanın fânî ile âhiretin baki olduğunu, ilmihali ve dini talim ile gelmiş hak Peygamberdir.**

EDİLLE-İ ŞER'İYYE (Şeriat Delilleri)

Edille-i Şer'iyye (Şeriat delilleri) dörttür: Kitap, sünnet, icma-i ümmet, kıyas-ı müctehid.

1. **KİTAP** : Allahü azimüşşan'ın kelamına,
2. **SÜNNET** : Resulullah'ın sözleri, hareketleri ve takrirleridir. ¹
3. **İCMA-İ ÜMMET** : (Lügat anlamıyla) ümmetlerin bir yere cem'olması(dır), (İstilahta ise, bir asırda bulunan tüm İslâm müctehitlerinin Şer'i bir hüküm üzerinde görüş birliği etmeleridir).
4. **KIYAS** : Müctehitlerin birşey için (diğer) bir şeye (dini bir meseleyi diğer bir meseleye) **benzetmesine derler.** ²

DİN, MİLLET ve ŞERİAT

Peygamberler, Allahü azimüşşan tarafından itikatta, yani inanmağa müteallik (ait meselelerde) getirdiği şeylere *din* ve *millet* derler. (Allah tarafından Peygamberler aracılığı ile getirilen dinî hükümleri) ümmetlerin kabul etmesine (doğrulasına) **şeriat** derler.

MEZHEB ve MEZHEB İMAMLARI

Mezheb, lügatte " yol " demektir. Bizim iki yolumuz vardır. Biri İtikad yolu, biri amel yolu. İtikad yolunda kılavuzumuz (kendisine uyulan) Ebu Mansur Maturidi'dir. Amel yolunda kılavuzumuz (yol göstericimiz) İmam Azam Ebu Hanife (Allah'ın rahmeti ikisinin üzerine olsun).

✦ **Ebu Mansur Maturidi'nin adı Muhammed, babasının adı Muhammed, dedesinin adı Muhammed. Hocasının ismi Ebu Ridîl İbâdî. Ebu Ridîl İbâdî'nin hocasının ismi Ebu Bekir Cürcânî. Ve onun hocasının ismi Ebu Süleyman Cürcânî. Ebu Süleyman Cürcânî'nin hocasının ismi Ebu Yusuf ve İmam Muhammed. Bunların hepsinin hocasının ismi İmam Azam Ebu Hanife (Rahmetullahi aleyhim rahmeten vasiâten).**

¹ **Takrîr-i Sünnet** : Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in huzurunda ortaya konulan ya da gıyabında olup, sonradan haberdar olduğu bir söz veya davranışı sükûta karşılayarak onu onaylamış olması.

² **Kıyas** : Birşeyi başka bir şeyle ölçmek, karşılaştırmak anlamına gelir. Bir terim olarak; hak- kında âyet ve hadislerde bir hüküm bulunmayan bir meseleyi ortak özelliklerinden dolayı, hakkında hüküm bulunan bir mesele ile karşılaştırmak, onun hükmünü buna da vermek, demektir. Buna şarabı örnek verebiliriz. Şarap, Kur'an-ı Kerim'de yasaklanmıştır. Ancak daha sonraki devirlerde rakı, votka, şampanya, viski gibi değişik adlarda içkiler ortaya çıkmıştır. Bunlar, Kur'an'da isim olarak zikredilmez. Şarabın, sarhoşluk verdiği için yasaklandığı, üzerinde düşünülünce anlaşılacağı gibi, çeşitli hadislerde de bu nokta belirtilmiştir. Bu yeni içki çeşitlerinin de içeni sarhoş ettiği belli olunca, şarabın hükmü, ortak nitelik olan sarhoş etme özelliği yüzünden kıyas yoluyla diğer alkollü içkileri de kapsamaktadır.

مِزْرَاقِي عَلِمَ حَالُ

جُمْلَه نَاسِكِ اِمَامَلَرِي : جُمْلَه نَاسِكِ اَوْجِ اِمَامِي وَاَزْدِرِكِه اَتَلَرِي بِلَمَك
فَرَضِدِر : اَمِرْدَه نَهِيْدَه اِمَامِيْمَز قُرْآنِ عَظِيْمِ الشَّانِ ، شَرِيْعَتَه اِمَامِيْمَز ، رَسُوْلُ اللّٰهِ
ﷺ حَضَرْتَلَرِي ، نِظَامِ عَالَمَه اِمَامِيْمَز يَادِشَاوْ عَالَمِيْنَه حَضَرْتَلَرِيْدِر .

وَدَخِي اِمَامِ اَعْظَمِك اِسْمِي نُعْمَانُ ، بَابَاسِيْنِك اِسْمِي ثَابِتُ ، ثَابِتِك بَابَاسِيْنِك
اِسْمِي هُرْمُزُ ، هُرْمُزُك بَابَاسِيْنِك اِسْمِي طَاوُسُ ، اِمَامِ اَعْظَمِك خَوَاجَه سِيْنِك
اِسْمِي حَمَادُ ، حَمَادُك خَوَاجَه سِيْنِك اِسْمِي اِبْرَاهِيْمُ نَحْعِي ، اِبْرَاهِيْمُ نَحْعِيْنِك
خَوَاجَه سِيْنِك اِسْمِي اِمَامِ عَلَقَمَه ، اِمَامِ عَلَقَمَه نَك خَوَاجَه سِيْنِك اِسْمِي اِبْنِ
مَسْعُوْدُ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ، اِبْنِ مَسْعُوْدُ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
اَخَذَ اِيْتِمَشْدِرُ ، رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ دَخِي جَبْرَائِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَخَذَ اِيْتِمَشْدِرُ ،
جَبْرَائِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ اللّٰهُ عَظِيْمِ الشَّانِ اَمِرُ اَيْلَمَشْدِرُ .

اللّٰهُ عَظِيْمِ الشَّانِك بَنِي آدَمَه وَيَرْدَغِي دُرْتُ جَوْهَرُ

وَدَخِي اللّٰهُ عَظِيْمِ الشَّانِ حَضَرْتَلَرِي بَنِي آدَمَه دُرْتُ جَوْهَرُ وَيَرْمَشْدِرُ :
(۱) اَوَّلِي : عَقِلُ (۲) اِيْكِنَجِي : اِيْمَانُ (۳) اُوْجُنَجِي : حَيَا (۴) دُرْدُنَجِي :

عَمَلِ صَالِح .
بُو دُرْدِي دُرْتُ شَيْئِي كِيْدِرُ : عَقِلُ غَضَبِي ، اِيْمَانُ حَسَدِي ، حَيَا عُجْبِي عَمَلِ
صَالِحِ غِيْبِي كِيْدِرُ .

عَمَلِك قَبُوْلُ اَوْلَمَسِيْنِك شَرْطِي وَسَبِي

وَدَخِي عَمَلِك قَبُوْلُ اَوْلَمَسِيْنِك شَرْطِي وَسَبِي دُرْدُرُ :
(۱) اَوَّلِي : عِلْمُ (۲) اِيْكِنَجِي : نَيْتُ (۳) اُوْجُنَجِي : مُخْلُوصُ (۴) دُرْدُنَجِي : صَبْرُ .

BÜTÜN İNSANLARI İMAMLARI

Bütün insanların üç imamı vardır ki, bunları bilmek farzdır. Emirde ve nehiyde imamımız Kuran-ı azimüşşan, şeriatta imamımız Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hazretleri, nizam-ı âlemde imamımız (dünya nizamında sultanımız), padişah-ı âlem penah (cihanın sığındığı zât olan Allahü Teala) hazretleridir.

✦ İmamı Azam'ın ismi Numan, babasının ismi Sâbit, Sâbit'in babasının ismi Hürmüz, Hürmüz'ün babasının ismi Tâvus. İmamı Azam'ın hocasının ismi Hammad, Hammad'ın hocasının ismi İbrahim Nehaî, İbrahim Nehaî'nin hocasının ismi İmamı Alkame, İmamı Alkame'nin hocasının ismi İbni Mesud (Radiyallahü anh), İbni Mesud Resulullah'tan (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) almıştır. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) da Cebrail (Aleyhi's-Selam)dan almıştır. Cebrail'e (Aleyhi's-Selam) Allahü azimüşşan emreylemiştir.

ALLAHÜ AZİMÜŞŞAN'IN İNSANOĞLUNA VERDİĞİ DÖRT CEVHER

Allahü azimüşşan İnsanoğluna dört cevher vermiştir:

(1) Akıl; (2) İman; (3) Haya; (4) Amel-i salih.

Bu dördü dört şeyi giderir:

(1) Akıl, gazabı giderir.

(2) İman, hasedî giderir.

(3) Haya (utanmak), ucbu (kendini beğenmeyi) giderir.

(4) Ameli salih, gıybeti giderir.

AMELİN KABUL OLMASININ ŞARTI ve SEBEBİ

Amelin kabul olmasının şartı ve sebebi dörttür:

(1) İlim; (2) Niyet; (3) Hulus (ihlas); (4) Sabır.

مَرْزَاقُلَى بِعِلْمِ خَالٍ
 عِلْمِ أَوْلَمِنْجَه عَمَلِ أَوْلَمَزْ ، نَيْتِ أَوْلَمِنْجَه عَمَلِ أَوْلَمَزْ ، خُلُوصِ أَوْلَمِنْجَه
 عَمَلِ مَقْبُولِ أَوْلَمَزْ ، أَمَّا صَبْرُ جُمْلَه دَنْ أَقْدَمْدِرْ . اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِ " إِنْ اللَّهَ مَعَ
 الصَّابِرِينَ " يُورِدِي .

عَلَيْهِ الصَّلَاةُ السَّلَامَةُ خَاصُّ أَوْلَانِ صِفَتُرْ

وَدَخِي بِرَمْ يَغْمَبَرِ عَمَزْ ﷺ حَضَرْتَلَرِنَه مَخْصُوصِ يَكْرَمِي قَدَرِ صِفَتُرْ وَارِدِرْ :

- (۱) أَوَّلِي : إِنْ سَانَلَه جَنَّهُ كُونْدَرْلَمِشْ حَقِّ يَغْمَبَرْدِرْ .
- (۲) اِيَكْنَجِي : شَرِيْعَتِكَ حُكْمِي قِيَامَتَه دَكِيْنِ بَاقِيْدِرْ .
- (۳) اُوچُنَجِي : شَرِيْعَتِي أَوَّلِ كِيچُنْ يَغْمَبَرْلَرِكْ بَعْضِ حُكْمِي نَسْخِ اِيْتَمِشَلِرْ ،
 شِمْدِي اَثَلَرْ اِيَلَه عَمَلِ اِيْتَمَكْ جَائِزْ دَكِلْدِرْ .
- (۴) دُرْدُنَجِي : حَاتَمِ اَلْاَلِيْبَادِرْ .
- (۵) بَشْنَجِي : شَفَاعَتِي أَهْلِ كِبَائِرَه وَأَهْلِ صَغَائِرَه عَامِلِرْ .
- (۶) اَلْتَنَجِي : وَالِدَه سِنْدَنْ سَتْلِي طُوغْمُشْدُرْ .
- (۷) يَدِلَجِي : تَبَوُّلْ وَتَغَوُّطْ اِيْتِدَكْدَه يَزْ يُوْدُوبْ مِسْكِ كِييِ قُوْقَارِ اِيْدِي .
- (۸) سَكْرُنَجِي : مُبَارَكْ كُوْلَكَه سِي أَصْلَا يَرَه دُوْشَمْدِي .
- (۹) طُقُوْرُنَجِي : اُوْكُنْدَنْ كُوْرْدِيكِي كِييِ اَرْدُنْدَنْ دَخِي كُوْرُرْ اِيْدِي .
- (۱۰) اَوْنُئَجِي : مُبَارَكْ اَبَاغِي قَوْمَه بَاصْسَه اِيَزْ اَوْلَمَزْ طَاشَه بَاصْسَه اِيَزْ اَوْلُورْ اِيْدِي .
- (۱۱) اُونِ بَرِلَجِي : مُبَارَكْ جَسَدِيْتَه مُوْذِيَاتِ اَوْلَانِ حَيَوَانَاثَلَنْ بَرِ شَيِ قُوْلَمَزْ اِيْدِي .
- (۱۲) اُونِ اِيَكْنَجِي : أَصْلَا اِيْحِلَامْ اَوْلَمْدِي .
- (۱۳) اُونِ اُوچُنَجِي : هَر نَرَه يَه كِشْمَكْ مُرَاذْ اَيْلَسَه لَرِ اَنَكْ نُورِي بَايِي
 كُنْدِيْدَنْ اَوَّلِ وَارِرْ اِيْدِي .

İlim olmayınca amel olmaz. Niyet olmayınca amel olmaz. İhlas olmayınca amel makbul olmaz. Ama sabır hepsinden öncedir (ve yücedir). Allahü azimüşşan: 'Muhakkak ki Allah sabredenler ile beraberdir.' buyurmuştur. (Bakara suresi: 153)

ALEYHİ'S-SALATÜ VE'SSELAM'A AİT OLAN SIFATLAR

Bizim Peygamberimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hazretlerine mahsus (ait) yirmi kadar sıfatlar vardır. (Bunlar :)

- (1) İnsan ile cinne gönderilmiş hak Peygamberdir.
- (2) Şeriatının hükmü kıyamete kadar bâkidir (geçerlidir).
- (3) Şeriatı, önce geçen Peygamberlerin (Aleyhimü's-Selam) bazı hükümünü (kural-ları) neshetmiştir (kaldırılmıştır). Şimdi onlar (o hükümler) ile amel etmek caiz değildir.
- (4) Hatemü'l-Enbiyadır (Peygamberlerin sonuncusudur).
- (5) Şefaati, ehli kebaire ve ehli sağaire (büyük ve küçük günah sahiplerini) kap-samaktadır.
- (6) Validesinden (annesinden) sünnetli doğmuştur.
- (7) Tebevül ve tegavvut ettiğinde (büyük ve küçük abdest döktüğünde) yer yu-tup misk gibi kokardı.
- (8) Mübarek gölgesi asla yere düşmedi.
- (9) Önünden gördüğü gibi arkasındanda görürdü.
- (10) Mübarek ayağı kuma bassa, iz olmaz; taş a bassa, iz olurdu.
- (11) Mübarek cesedine müziyyat olan (eziyet veren) hayvandan bir şey konmazdı.
- (12) Asla ihtilam olmadı.
- (13) Her nereye gitmek murad eyleseler, onun temiz nuru ondan evvel varır idi.

(۱۴) اُون دُرْدُجِی : هَر کِیمِک یَانَنه طُورسَه مُبَارک بُوی دُرْت بَارَمَق
یُوکْسَک کُوسْتَرِ ایدی .

(۱۵) اُون بَشَنجِی : اَنک اُوزَرِنْدَن بِر بَیاض بُلُوط اُکْسِک اُولَمَدِی .

(۱۶) اُون اَلْتَنجِی : صَلَات اَوَابِین وَفُوشْلُق وَتَهَجُّد نَمَازلِری اَکَا وَاجِب
ایدی بَرَه سُنَّت اُولدی .

(۱۷) اُون یَدَنجِی : تَیْمَم ایلَه نَمَاز قَلَمَق ، اَنجَق اَنک شَرِیعَتِنجَه دِر .

(۱۸) اُون سَکَزَنجِی : اُویوسَه اُوینسَه اَبَدَسْتِی بُوژُلَمَز ایدی ، زِیرَا یَنَعْمَبَرکِرک
کُوزلِری اُویور قَلْبَلِری اُویومَز .

(۱۹) اُون طُقُوزَنجِی : طُوغَدِیغِی کِیی سَخَدَه یَه وَارَدِی .

(۲۰) یِکَرَمَنجِی : اَنک وُجُود یَاکِی دُنیایَه کَلَمَزَدَن اَوَّل شَیَاطِین کُوکَلَرَه
چِقَارَلَر ایدی ، اَنک وُجُود یَاکِی دُنیایَه کَلَد کَدَنصُکَرَه شَیَاطِین کُوکَلَرَه چِقَامَز
اُولدی ، نِیجَه خَصَائِص نَبِی وَارَدِر ، کُتُب مُطَوَّلَاتَدَه تَفْصِیل اُولْتُمَشْدِر .

وَدَخِی مُعْجَزَاتِلِری وَصِفَتِلِری وَصَفَه کَلَمَز وَوَصَفِی قَابِل دَکَلِدِر ، وَغَزَادَه
أَصْحَاب صُویَه صِقِیلُوبْ یَا رَسُولَ اللّٰه ، " صُو یُوقُدُر " دِیدِکَدَه مُبَارک
بَارْمَقَلَرِنْدَن صُورَلَر اَفْتَمِشْدِر ، اَوَّل صُودَن اِیچِیدیلَر وَفَرَبَه لَرِین طُولدُرْدِیلَر .
وَدَخِی مُبَارک بَارْمَغِیلَه آیه اِشَارَت اِیدُوب اِیْکِی بَارَه اِیْتِدِیکِی کِیی ، وَانک
مُعْجَزَاتِی چُوقُدُر . بَر اَنک وَصَفِی بَلَمَکَدَه عَاجِز .

سِلْسِلَه رَسُولُ اللّٰه ﷺ

وَدَخِی سِلْسِلَه رَسُولُ اللّٰه ﷺ حَضَرَت اِبْرَاهِیم عَلَیْهِ السَّلَامُک اَوغلی حَضَرَت
اِسْمَاعِیل عَلَیْهِ السَّلَامَه مُتَهَیدِر . مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ابْنِ هَاشِمِ بْنِ

- (14) Her kimin yanında dursa, mübarek boyu dört parmak yüksek gösterirdi.
- (15) Onun üzerinden, bir beyaz bulut eksik olmadı.
- (16) Evvabın namazı, kuşluk ve teheccüd namazları O'na vacip, bize sünnet oldu.
- (17) Teyemmüm ile namaz kılmak ancak onun Şariatıncadır.
- (18) Uyusa, uyansa abdesti bozulmaz idi. Zira Peygamberlerin gözleri uyur, kalpleri uyumazdı.
- (19) Doğduğu gibi secdeye vardı.
- (20) O'nun temiz vücudu dünyaya gelmezden önce şeytanlar, (gelecekte haber almak için) göklere (levh-i mahfuza kadar) çıkarlardı. O'nun temiz vücudu dünyaya geldikten sonra, şeytanlar göklere çıkamaz oldu. Nice hasaisi Nebi (kendine ait özellikleri) vardır. Kütüb-ü mutavvalatta (geniş açıklamalı kitaplarda) tafsil olunmuştur (açıklanmıştır).

Mucizeleri ve sıfatları vasfa gelmez (tarif edilmez) ve vasfı kabil değildir (onları açıklamak mümkün değildir). Ve gazada Ashab suya sıkılıp (ihtiyaç duyup), ya Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) su yoktur dediğinde, mübarek parmaklarından sular akmıştır. O sudan içtiler ve kırbalarını doldurdular. Mübarek parmağı ile Ay'a işaret edip iki pare (parça) ettiği gibi. Ve onun mucizati (mucizeleri) çoktur, biz O'nun vasfını bilmekten aciziz.

RESULULLAH (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)İN SİLSİLESİ (SOYU)

Resulullah (Sallallahü Aleyh ve Sellem)'in soyu Hazreti İbrahim (Aleyhi's-Selam) oğlu Hazreti İsmail'e (Aleyhi's Selam) müntehidir (varmaktadır).

Muhammed bin Abdullah bin Abulmuttalib bin Hâşim bin

عَبْدُ مَتَافِ بْنِ قَصِيٍّ بْنِ كِلَابِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِ بْنِ غَالِبِ بْنِ فَهْرِ بْنِ
مَالِكِ بْنِ نَضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسِ بْنِ مُضَرَ بْنِ نَزَارِ بْنِ مُعَدِّ بْنِ
عَدْنَانِ بْنِ بُؤَيْدِ بْنِ يُوفَارِيسَى بْنِ إِخْتِلَافِيْدِرَ .

وَمُحَمَّدُ مُصْطَفَى ﷺ حَضْرَتُ لَرِي عَرَبْدَنْ بَنِي هَاشِمِ بْنِ قُرَيْشِ قَبِيلَةِ سِدْدَنْدِرِ .
مَكَّةَ مُكَرَّمَةَ دَه طُوغْمُشْدُرُ ، مَدِينَةَ مُنَوَّرَةَ يَه هِجَرَتِ إِيْمَشْدُرُ ، قَرْنِي يَاشَنْدَه
نُبُوْتِ كَلْمِشْدُرِ ، اَلْتَمِشِ اَوْجِ يَاشَنْدَه دَارِ فَنَادَنْ دَارِ بَقَايَه اِنْتِقَالِ إِيْمَشْدُرِ .

تَفْصِيلِ اِيْمَانِ

وَدَخِيَ تَفْصِيلِ اِيْمَانِ اَوْ اِيْكِيْدِرِ : رَبِّمُ اللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّائِدِرِ ، دَلِيْلُمُ اللّٰهُ تَعَالِيْنِكَ ﴿ اَلْحَمْدُ
لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ﴾ ﴿ وَالسُّكُّمُ اِلٰهَ وَاحِدٌ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيْمُ ﴾ ﴿ قَوْلِ
شَرِيْفِيْدِرِ . نَبِيْمُ حَضْرَتِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، دَلِيْلُمُ اللّٰهُ تَعَالِيْنِكَ ﴿ وَكَفَى بِاللّٰهِ شَهِيدًا
مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﴾ قَوْلِ شَرِيْفِيْدِرِ ١ .

دِيْنِمُ دِيْنِ اِسْلَامِ ، دَلِيْلُمُ اللّٰهُ تَعَالِيْنِكَ ﴿ اِنْ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ اِلِسْلَامٌ ﴾ قَوْلِ
شَرِيْفِيْدِرِ ٢ . كِتَابِيْمُ قُرْآنِ عَظِيْمُ الشَّانِ ، دَلِيْلُمُ اللّٰهُ تَعَالِيْنِكَ ﴿ اَلَمْ ذَلِكِ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ
فِيْهِ ﴾ قَوْلِ شَرِيْفِيْدِرِ . قَبْلُمُ كَعْبَةِ شَرِيْفِ ، دَلِيْلُمُ اللّٰهُ تَعَالِيْنِكَ ﴿ قَوْلِ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾ قَوْلِ شَرِيْفِيْدِرِ ٣ .

١ الفَاتِحَةُ سُورَةُ سِي :

٢ الْبَقَرَةُ سُورَةُ سِي : ١٦٣

٣ الْفَتْحُ سُورَةُ سِي : ٢٨-٢٩

٤ آلِ عِمْرَانَ سُورَةُ سِي : ١٩

٥ الْبَقَرَةُ سُورَةُ سِي : ٢

١٤٤

Abdi Menaf bin Kusayy bin Kilab bin Mürre bin Ka'b bin Lüey bin Gâlib bin Fihr bin Mâlik bin Nazr bin Kinâne bin Huzeyme bin Müdrike bin İlyâs bin Muzar bin Nezâr bin Muad bin Adnân'dır. Bundan yukarısı (Adnan'dan öncesi) ihtilaflıdır (görüş ayrılığı vardır).

Ve Muhammed Mustafa (Sallallahü Aleyh ve Sellem) Hazretleri, Araftan Hâşim oğullarından Kureyş kabilesindendir. Mekke-i Mükerrreme'de doğmuştur. Medine-i Münevvere'ye hicret etmiştir. Kırk yaşında nübüvvet (Peygamberlik) gelmiştir. Altmış üç yaşında dâr-ı fenadan (dünyadan) dar-ı bakiye (âhirete) intikal etmiştir (göç etmiştir).

TAFSİLİ İMAN

Tafsili iman on ikidir :

(1) Rabbim, Allahü azimüşşan'dır.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın : ` Bütün hamdler, alemlerin Rabbi olan Allah'a aittir. ` (el'Fatiha : 1)

` Sizin ilahiniz tek bir ilahdır. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O da Rahman ve Rahimdir ` (el'Bakara : 163) kavli şerifidir (şerefli sözüdür).

(2) Nebim (Peygamberim), Hazreti Muhammed (Aleyhi's Selam)dir.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın: `Şahit olarak Allah yeter. Muhammed (Aleyhi's Selam) Allah'ın Resulüdür.` (el'Fetih: 28-29) kavli şerifidir.

(3) Dinim, İslam dinidir.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın : ` Muhakkak ki Allah katında din, İslamdır ` (Â-i İmran : 19) kavli şerifidir.

(4) Kitabım, Kuran-ı azimüşşan'dır.

(Kur'ân'dan) delilim : ` Elif, Lâm, Mîm ! Bu, şüphe götürmeyen bir kitaptır ` (el'Bakara : 1-2) kavli şerifidir.

(5) Kiblem, Kâbe-i Şeriftir.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın: `Haydi yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir ` (el'Bakara: 144) kavli şerifidir.

إِعْتَقَادَهُ مَذْمُومٌ أَهْلُ سُنَّتِ وَالْجَمَاعَتِ ، دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^١

زُرِّيْتُمْ حَضَرَتْ آدَمَ زُرِّيْتَنَّهُ نَمْ ، دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ زُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٢
مِلْتُمْ مِلْتُ إِسْلَامَ ، دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمِيكُ الْمُسْلِمِينَ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٣

أُمْتُ مُحَمَّدَدَهُ نَمْ ، دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٤
مُؤْمِنَمَ حَقًّا ، دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكَ ﴿ أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ ﴾ قَوْلِ شَرِيفِيدِرْ^٥

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى التَّوْفِيقِ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ نَقْصِيرٍ .

مَسْأَلُكَ طَوْتُوْنَمَنِكَ فَائِدَهُ لَرِي

وَدَخِي مَسْأَلُكَ طَوْتُوْنَمَنِكَ أَوْنَ بَشَ فَائِدَهُ سَيِّ وَارْدَرُ :
(سِرَاجُ الْوَهَّاجِدِهِ مَذْكُورْدُرُ) . وَغَيْرِي يَرْدَهُ يَتَمِشْ إِيكِي فَائِدَهُ سَيِّ وَارَ .

١ الأَنْعَامُ سُورَةُ سَيِّ : ١٥٣

٢ الْأَعْرَافُ سُورَةُ سَيِّ : ١٧٢

٣ الْحَجَّ سُورَةُ سَيِّ : ٧٨

٤ آلِ عِمْرَانَ سُورَةُ سَيِّ : ١١٠

٥ الْأَنْفَالُ سُورَةُ سَيِّ : ٤

(6) İtikatta mezhebim, ehli sünnet ve'l-cemaattir.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın : ` Bir de şu benim dosdoğru yolum, hep onu takip edin, başka yollar takip etmeyin ki, sizi onun yolundan saptırıp parçalamasınlar ` (En'am : 153) kavli şerifidir.

(7) Zürriyetim (neslim), Hazreti Âdem (Aleyhi's-Selam) zürriyetindenim.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın : ` Hem Rabbin, Âdemoğlundan, belle-rinden zürriyetlerini alıp da onları nefislerine karşı şahit tutarak "Rabbiniz değil miyim?" diye şahit aradığı vakit " Bela (evet Rabbimzsin) " dediler, şahidiz. Kıyamet günü bundan haberimiz yoktu demeyesiniz ` (el'Araf : 172) kavli şerifidir.

(8) Milletim, islam milletidir.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın: `Babanız İbrahim'in milletinde (dininde de böyleydi). O (Allah), sizi müslüman olarak isimlendirdi` (el'Hac: 78) kavli şerifidir.

(9) Ümmet-i Muhammed'denim.

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın : ` Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliği emreder ve kötülükten men'edersiniz ve Allah'a inanırsınız ` (Âl-i İmran: 110) kavli şerifidir.

(10) Hakikaten müminim (Allahü Teala'ya inanıcıyım).

(Kur'ân'dan) delilim, Allahü Teala'nın: `İşte Hakikaten inanmış olanlar bunlardır! Onlara Rablerinin yanında dereceler var ` (el'Enfal : 4) kavli şerifidir. Muvaffak edilmek üzere Allah'a hamd olsun. Her türlü noksanlıktan dolayı Allah'tan mağfiret dilerim.

MİSVAK TUTUNMANIN FAYDALARI

Misvak tutunmanın on beş faydası vardır.

Sıracü'l-vehhac'da mezkurdur (söylenmiştir). Ve başka yerde (kitaplarda) yetmiş iki faidesi vardır.

هَزْرًا قَلِيْلًا يَلْمُهُ خَالَ

اِبْنِ حَجَرَ هَيْتَمِي عُبَابُ شَرْحِنْدَه ذِكْرُ اِيْتِمَشْدِرْ . اُونُ بَشَرُ فَاائِدَه نَك :

(۱) اَوَّلِي : سَكَرَاتِ مَوْتِنْدَه شَهَادَتِ كَلِمَه سِي كُتُورْمَكَه سَبَبُ اُولُورْ .

(۲) اِيَكْنَجِي : دِيَشَلَرَكِ اَتْنِي بَكِشْدِيرْ .

(۳) اُوچُنَجِي : بَلْعَمِي كِيدِرْ .

(۴) دُرْدُئَجِي : صَفْرَايِ كَسَرْ .

(۵) بَشْنَجِي : آغَزْ اَغْرِيسِي كِيدِرْ .

(۶) اَلْتَنَجِي : آغَزْ قُوقُوسِنْ كِيدِرْ .

(۷) يَدْنَجِي : بَاشَكِ طَمَرَلَرِنْ بَكِشْدِيرْ .

(۸) سَكِرْنَجِي : اَللهُ عَظِيْمُ الشَّانِ اَلَّذَنْ رَاضِي اُولُورْ .

(۹) طُقُوزْئَجِي : شَيْطَانُ غَمْلُورْ .

(۱۰) اَوُنَجِي : كُوزَلَرِي نُورْئُورْ .

(۱۱) اُونُ بِرْنَجِي : خَيْرِي وَحَسَنَاتِي جُوقُ اُولُورْ .

(۱۲) اُونُ اِيَكْنَجِي : سُنَّتْ اِيْلَهْ عَمَلْ اِيْتِمَشْ اُولُورْ .

(۱۳) اُونُ اُوچُنَجِي : اَغْرِ يَاكِ اُولُورْ .

(۱۴) اُونُ دُرْدُئَجِي : فَصِيحُ اللِّسَانِ اُولُورْ .

(۱۵) اُونُ بَشْنَجِي : اِيَكِي رَكَعَتْ مِسْوَاكِ اِيْلَهْ قِلَنَانِ نَمَازِكِ نَوَايِي مِسْوَاكِسْزْ

يَتِمِشْ رَكَعَتْ قِلَنَانِ نَمَازِكِ نَوَابَنْدَنْ جُوقُ اُولُورْ .

طَعَامُ يَمَزْدَنْ اَوَّلُ اَلْ يِيَقَامِنَكِ فَاائِدَه لَرِي

وَدَحِي طَعَامُ يَمَزْدَنْ اَوَّلُ اَلْ يِيَقَامِنَكِ اُونُ قَدَرْ فَاائِدَه سِي وَاَزْدَرْ : يَزْ جِيَهْتِ

İbni Hacer Heytemi 'Ubab' şerhinde zikretmiştir (söylemiştir). On beş fayda :

- (1) Sekeratü'l-mevtte (ölüm anında) şahadet kelimesini getirmeğe sebep olur.
- (2) Dişlerin etini pekiştirir (kuvvetlendirir).
- (3) Balgamı giderir.
- (4) Safrayı keser.
- (5) Ağız ağrısını giderir.
- (6) Ağız kokusunu giderir.
- (7) Başın damarlarını pekiştirir (kuvvetlendirir).
- (8) Allahü azimüşşan ondan razı olur.
- (9) Şeytan(, Resulullah Efendimizin bu büyük sünnetini yerine getirdiği için) gamlanır (üzülür).
- (10) Gözleri nurlanır.
- (11) Hayr ve hasenatı çok olur.
- (12) Sünnet ile amel etmiş olur.
- (13) Ağzı pak (temiz) olur.
- (14) Fasihü'l-lisan (güzel konuşma o kimsede hasıl) olur.
- (15) Misvak ile kılınan iki rekat namazın sevabı, misvaksız kılınan yetmiş rekat namazın sevabından çok olur.

YEMEK YEMEDEN ÖNCE EL YIKAMANIN FAYDALARI

Yemek yemeden evvel el yıkamanın on kadar faidesi vardır. Bir kimse

مِزَرِ اَقْلَى بِلْمَه خَال

طَعَام يَمَلِكْ اِيچُون اَلْزِييى يَسْقَادَقْدَه سَلْمَزْدَن اَوَّلْ يَارْمَقْلَرى اَوْجِيَه كُوزْلَرِيكْ
بِيكَارِنْدَه قُويُوبْ كِيرويه طُوغَرى سِلْسَه اَوَّلْ يِاذَن اللّهِ تَعَالَى كُوزْ اَغْرِيسى كُورْمَزْ.
اَوْنْ فَايْدَه نِكْ :

(۱) اَوَّلَى : عَرْشُ الرَّحْمَانِ اَلْتِنْدَه بِرْ مَلَكْ نِدا اِيْدَرْ : " اَلِكْ يَاكْ اَوْلَدِيغى كِيى

جَمِيعْ كُناهِلَرِنْدَن يَاكْ اَوْلْدُكْ "

(۲) اِيكُنْجى : قُرْآنِ عَظِيمُ الشَّانْدَه اُولَانْ اَيْتَلَرْ مُقَابِلَه سِنْجَه نَافِلَه نَمَازْ قِلْمِشْجَه
تَوَابْ اُولُورْ. قُرْآنْدَه كى اَيْتَلَرْ اَلْتى بِيكْ اِيكِيُوزْ اِيلَه اُوچِيُوزْكْ اَرَاْسِنْدَه دِرْ ، خَلْقْ
بِيْنِنْدَه اَلْتى بِيكْ اَلْتى يُوَزْ اَلْتِمِشْ اَلْتى دِيُو مَشْهُورْدَرْ ، لَكِنْ وَاقِعْكْ خِلَافِيْدَرْ ،
عَدَدى آيْتْ قُرْآنِيَه بى يِيَانْ اِيْدَن كُتُبْ مُعْتَبَرَه نَظَرْ اَوْلْتُوبْ خَطَاْدَن مَبَاعَدَتْ اَوْلْتَه .

(۳) اُوچُنْجى : بَدَنِنْدَه اُولَانْ قِيَلْلَرِكْ عَدَدِنْجَه تَوَابْ اُولُورْ .

(۴) دُرْدُلْجى : صِدِّيقْلَرْ تَوَابِنَه نَائِلْ اُولُورْ .

(۵) بَشْنَجى : مَلَائِكَه اَنَكْ اِيچُونْ اِسْتِغْفَارْ اِيْدَرْلَرْ .

(۶) اَلْتِنْجى : بِرْ لُقْمَه سِيْنَكْ مُقَابِلَه سِنَه بِرْ قَوْلْ اَزَادْ اِيْتِمِشْ قَدَرْ تَوَابْ اُولُورْ .

(۷) يِدُنْجى : هَرْ خَالْدَه كُناهِدَن بِرى اُولُورْ .

(۸) سَكِرْنَجى : كِيَجَه وَكُونْدَرْ حَاجَاتى قَضَا اُولُورْ .

(۹) طُقُوزْلْجى : كِيَجَه وَفَاتْ اِيْدَرْسَه شَهِيْدْ اُولُورْ .

(۱۰) اَوْنُجى : كُونْدَرْ وَفَاتْ اِيْدَرْسَه شَهِيْدْ اُولُورْ .

طَعَام يَدِ كَدَنْصُكْرَه اَلْ يِقَامِنِكْ فَايْدَه لَرى

وَدَخى طَعَام يَدِ كَدَنْصُكْرَه اَلْ يِقَامِنِكْ اَلْتى فَايْدَه سى وَازِيْدَرْ :

(۱) اَوَّلَى : عَرْشُ الرَّحْمَانِ اَلْتِنْدَه بِرْ مَلَكْ نِدا اِيْدَرْ كِه : " يَا مُؤْمِنِ سِيْنَكْ

كُناهِلَرِكْ عَفُوْ اَوْلْدى "

yemek yemek için ellerini yıkadığında, silmeden evvel parmaklarının ucuyla gözlerinin pınarında koyup, geriye doğru silse, o bi iznillahi Teala göz ağrısı görmez. On fayda :

- (1) Arşu'r-Rahman altında bir melek nida eder. Elin pak olduğu gibi cemi (bütün) günahlarından pak oldun.
- (2) Kur'ân-ı azimüşşan'da olan âyetler mukabelesince (karşılığınca) nafîle namaz kılmışçasına sevab alır. Kuran'daki âyetler altı bin iki yüz ile üç yüz arasındadır. Halk arasında altı bin altı yüz altmış altı diye meşhurdur. Lâkin vakî'in (gerçeğin) hilafınadır (aksinedir). Adedi (sayısı), Kur'ân âyetlerini beyan eden kütüb-i mutebere (itibar edilen kitaplara) nazar olunup (bakılıp) hatadan mubaadet (uzak) oluna. (Kurân-ı Kerim'in âyetlerini beyan eden kitaplara bakılarak hatadan korunulmalıdır.)
- (3) Bedeninde olan kılların adedince sevap olur.
- (4) Sıddıklar sevabına nâil olur.
- (5) Melâikeler (melekler) onun için istiğfar ederler.
- (6) Bir lokmasının mukabelesine (karşılığınca), bir kul azad etmiş gibi sevap alır.
- (7) Her halde (durumda) gûnahtan beri (uzak) olur.
- (8) Gece ve gündüz hâcet-i kaza (ihtiyacı yerine getirmiş) olur.
- (9) Gece vefat ederse, (sünnete ittiba ettiği için) şehit olur.
- (10) Gündüz vefat ederse, şehit olur.

YEMEK YEDİKTEN SONRA EL YIKAMANIN FAİDELERİ

Yemek yedikten sonra el yıkamanın altı faidesi vardır :

- (1) Arşu'r-Rahman altında bir melek : ` Ey mümin senin günahların af oldu ` (diye) nida eder (bağırır).

- (۲) اِیْکِنجی : اِنْسَانْکُ بَدَنْنَدَهْ اُولَانْ طَمَرْلَرِکْ صَاغِشْنَجَهْ ثَوَابْ اُولُورْ ،
 اِنْسَانْکُ بَدَنْنَدَهْ اُولَانْ طَمَرْلَرْ اَوْچُیُوزْ اَتْمِشْ طَمَرْدِرْ .
 (۳) اَوْچُنْجی : بَدَنْنَدَهْ اُولَانْ قِیلَرِکْ صَاغِشْنَجَهْ ثَوَابْ اُولُورْ .
 (۴) دُرْدُلْجی : رَحْمَتْ دَرِیَاسَهْ غَرَقْ اُولُورْ .
 (۵) بَشْنِجی : اَلْنَدَنْ اَقَانْ طَمْلَهْ لَرِکْ صَاغِشْنَجَهْ ثَوَابْ اُولُورْ .
 (۶) اَلْتِنْجی : وِفَاتْ اِیْتْدِکْدَهْ شَهِیدْ اُولُورْ .

طَعَامْ یَمَنکْ فَرْضَلَرِی

وَدَخِی طَعَامْ یَمَنکْ فَرْضِی اَلْتِیدِرْ :

- (۱) اَوَّلِی : اَچْ اُولَمِیَهْ حَقْ قَدَرْ یَمَکْ .
 (۲) اِیْکِنْجی : اَوَّلْ طَعَامِی یَدِکْدَهْ اَغْرِیْتَهْ لَذَتْ کَلْمِیْنِی اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّائِدَنْ بِلْمَکْ .
 (۳) اَوْچُنْجی : یَدِیکِی زَمَانْ طُوْیَمِغِی وَاِیْچِیدِیکِی زَمَانْ قَائِمِغِی اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّائِدَنْ بِلْمَکْ .

- (۴) دُرْدُلْجی : حَلَالْنَدَنْ یَمَکْ .
 (۵) بَشْنِجی : اَوَّلْ طَعَامِکْ قُوْتِی کِچْنِجِیَهْ دَکْ اَللّهُ تَعَالِیْیَهْ قُوْلُتْ اِیْتْمَکْ .
 (۶) اَلْتِنْجی : قَنَاعَتْ اِیْتْمَکْ .

یَمَنکْ سُنْتَلَرِی

- وَدَخِی یَمَنکْ سُنْتَلَرِی : (۱) پَایُوجِنْ جِیْقَارُوبْ یَمَکْ (۲) دِیزْ جُکُوبْ یَمَکْ (۳) سَفْرَهْ یِیْ اَشَاغِی قُورُمَقْ (۴) سِرْمَهْ یَمَکْ (۵) اَخِرِیْتْدَهْ حَمْدْ اِیْتْمَکْ (۶) طَعَامَهْ بَاشْلَرُکَنْ بَسْمَلَهْ دِیْمَکْ (۷) طَعَامْ اُولْنَدَهْ طُوْرْ یَمَکْ (۸) اَرْتِهْ

- (2) İnsanın bedeninde damarlar sayısınca sevab olur. İnsanın bedeninde olan damarlar üç yüz altmış damardır.
- (3) Bedeninde olan kılların sayısınca sevap olur.
- (4) Rahmet deryasına gark (batmış) olur. (Allah'ın rahmeti o kimseyi kaplamış olur).
- (5) Elinden akan damlaların sayısınca sevap olur.
- (6) Vefat ettiğinde şehit olur.

YEMEK YEMENİN FARZLARI

Yemek yemenin farzı altıdır :

- (1) Aç olmayacak kadar yemek.
- (2) O yemeği yediğinde, ağzına lezzet gelmesini Allahü azimüşşan'dan bilmek.
- (3) Yediği zaman doymayı ve içtiği zaman kanmayı Allahü azimüşşan'dan bilmek.
- (4) Helalinden yemek.
- (5) O taamin kuvveti geçinceye dek, Allahü Teala'ya kulluk etmek.
- (6) Kanaat etmek (gönlü zengin olup, hırslı ve aç gözlü olmamak).

YEMENİN SÜNNETLERİ

- (1) Pabucunu (ayakkabısını) çıkarıp yemek, (2) Diz çöküp yemek, (3) Sofrayı aşağı kurmak (yer sofrasında yemek), (4) Sirke yemek, (5) Sonunda hamd etmek, (6) Yemeğe başlarken besmele demek, (7) Yemeğin evvelinde tuz yemek, (8) Arpa

هَزْرَاقُلَى عِلْمُ حَالِ

اَتَمَكِي يَمَكُ (۹) اَتَمَكِي اَلَيْلَهَ يَارَه لَمَكُ (۱۰) اُوچ يَارْمَاغِيلَه صِيرْمُق (۱۱)
 اُوچ كَرَه يَارْمَقْلَرِيَن يِلَامُق (۱۲) دِيشِنِي قُرْجَالْمُق (۱۳) لُقْمَه يِي كُوچُكُ
 اَلْمُق (۱۴) چُوْفِيجه جِيْنَمَكُ .

طَعَامُ يَمَنُكَ مَكْرُوهٌ لِّى

وَدَعَى طَعَامَ يَمْنِكَ مَكْرُوهًا لِرَبِّ : (١) صَوْلَ أَلَيْلَهُ يَمْنِكَ (٢) طَعَامِي قُوقِلْمَقْ
(٣) يَشْمَشُ آبِي يَحْجَاقُ إِلَيْهِ كَسَمْنِكَ (٤) بَسْمَلَهُ بِي تَرَكْ إِيْتَمَكَ .

طَعَامُ يَمْنُكَ حَرَامِي

وَدَخِي طَعَامَ يَمَنِكَ حَرَامِي : (١) قَرْنِي طَوَيْدُفْدُنْصُكْرَه يَمَك ، أَكْرَ مُسَافِرْ
طَعَامَ صَاحِبِي يَمَدِكْجَه يَمَزْسَه يَآخُوذْ سَحُورْ طَعَامَنْدَنْ قُوْتْ زِيَادَه اُولُسُونْ
إِيْجُونْ اُولُورْسَه طَوَيْدُفْدُنْصُكْرَه يَمَك جَائِزْدَرْ (٢) إِسْرَافْ إِيْتَمَك (٣) حَرَامْ
لَعْبِرِه نَكْ اُولُنْدَه بَسْمَلَه دِيْمَك ، عَلْمَا كُفْرَنْدَه إِيْتَلَافْ إِيْتَدِيلَرْ (٤) دَعُوْتَسِزْ يَرَه
كَيْتَمَك (٥) إِدْنِسِزْ غَيْرِكْ اَتْمَكْنِي اَلْمَقْ (٦) إِدْنِسِزْ غَيْرِكْ بَاغْنَه كِيْرَمَكْ وَمَيُوَه
سِيْنْ قُوَيْرِمَقْ (٧) بَدَنْتَه مَرَضْ اُولَه جَقْ شَيْءِ يَمَكْ (٨) اَلْتُونْ وَكُمُوشْ طَبَقْدَنْ
يَمَكْ (٩) رِيَا اِيْلَه حَاضِرْ لَتْمِشْ طَعَامَنْدَنْ يَمَكْ (١٠) نَذِرْ إِيْتَدِيْكِ طَعَامِي
يَمَكْ.

إِسِيْجَاقُ طَعَامٍ يَمْنُكَ ضَرَرٌ لِّىْ

وَدَخِيَ إِسِيحَاقُ طَعَامَ يَمَنِكَ طُقُوزَ ضَرَرِي وَارْدِرَ :

(۱) اَوَّلٰی : قَوْلَاغٰی صَاغِرٌ اُولَمَعَهُ سَبَبٌ اُولُوْرٌ .

(۲) ایکنجی : بکنزی صاری اولور .

ekmeği yemek, (9) Ekmeği eli ile parelemek (parçalamak), (10) Üç parmağı ile sıyırmak, (11) Üç kere parmaklarını yalamak, (12) Dişini kurcalamak (dişlerin arasında kalan yemek artıklarını misvak, fırça veya kürdan ile temizlemek), (13) Lokmayı küçük almak, (14) (Ağızındaki lokmayı) çokça çiğnemek.

YEMEK YEMENİN MEKRUHLARI

Yemek yemenin mekruhları : (1) Sol eliyle yemek, (2) Yemeği koklamak, (3) (Kafirlerin âdeti olduğundan tabağa konulmuş) pişmiş eti bıçak ile kesmek, (4) Besmeleyi terk etmek.

YEMEK YEMENİN HARAMI

Yemek yemenin haramı : (1) Karnı doyduktan sonra yemek; eğer misafir, yemek sahibi yemedikçe yemezse yahut sahur yemeğinde kuvvet ziyade olsun için olursa, doyduktan sonra yemek caizdir. (2) İsraf etmek. (3) Haramu'n-li gayrihi'nin (dolaylı haramın)¹ evvelinde besmele demek, alimler (o kişinin) küfründe ihtilaf ettiler. (4) Davetsiz yere gitmek. (5) İzinsiz başkasının ekmeğini almak. (6) İzinsiz başkasının bağına girmek ve meyvesini koparmak. (7) Bedenine maraz (hastalık) olacak şeyi yemek. (8) Altın ve gümüş tabaktan yemek. (9) Riya ile hazırlanmış yemekten yemek. (10) Nezrettiği (adak yaptığı) yemeği yemek.

SICAK YEMEK YEMENİN ZARARLARI

Sıcak yemek yemenin dokuz zararı vardır :

- (1) Kulağı sağır olmağa sebep olur.
- (2) Benzi sarı olur.

(۳) اَوْجُنْجِي : كُوزُ لَرِيْنِكُ فَرِي اُولَمَزُ .

(۴) دُرْدُنْجِي : دِيْشَلَرِي صَرَارُ .

(۵) بَشَنْجِي : اَغْرِينِكُ لَذْتِي اُولَمَزُ .

(۶) اَلْتَنْجِي : قَرْنِي طُوِيْمَزُ .

(۷) يَدَنْجِي : فَهْمِي اَزْ اُولُورُ .

(۸) سَكِرَنْجِي : عَقْلِي اَزْ اُولُورُ .

(۹) طُقُوزُنْجِي : بَدَنْتَه مَرَضُ عَارِضُ اُولُورُ .

طَعَامُ اَمْرِ يَمْنِكُ فَاَيْدَه لَرِي

وَدَحِي طَعَامِي اَزْ يَمْنِكُ اُونُ فَاَيْدَه سِي وَاَزْدِرُ :

(۱) اَوَّلِي : بَدَنِي قَوِي اُولُورُ .

(۲) اِيَكِنْجِي : قَلْبِي نُورُلُو اُولُورُ .

(۳) اَوْجُنْجِي : حِفْظِي قَوِي اُولُورُ .

(۴) دُرْدُنْجِي : كَجْنَمَه سِي اَسَانُ اُولُورُ .

(۵) بَشَنْجِي : عَمَلِنْدَه لَذْتُ بُولُورُ .

(۶) اَلْتَنْجِي : اَلَلُّهُ عَظِيْمُ الشَّانِي چُوقُ چُوقُ ذِكْرُ اِيْنِمِشُ اُولُورُ .

(۷) يَدَنْجِي : اَخِرْتِي تَفَكُّرُ اِيْدِرُ .

(۸) سَكِرَنْجِي : عِبَادَتِنْدَه لَذْتِي زِيَادَه اُولُورُ .

(۹) طُقُوزُنْجِي : هَرُ شَيْدَه اِصَابَتْ وَاِرْشَادِي چُوقُ اُولُورُ .

(۱۰) اَوْنَنْجِي : حِسَابِي اَسَانُ اُولُورُ .

- (3) Gözlerinin ferî (kuvveti) olmaz (iyi görmez).
- (4) Dişleri sararır.
- (5) Ağızının lezzeti olmaz.
- (6) Karnı doymaz.
- (7) Fehmi (anlayışı) az olur.
- (8) Aklı az olur.
- (9) Bedenine maraz (hastalık) arız olur (ortaya çıkar).

YEMEĞİ AZ YEMENİN FAYDALARI

Yemeği az yemenin faydaları on tanedir :

- (1) Bedeni kavî (kuvvetli) olur.
- (2) Kalbi nurlu olur.
- (3) Hıfzı (ezberi) kavî olur.
- (4) Geçinmesi âsân (kolay) olur.
- (5) Amelinde lezzet bulur.
- (6) Allahü azimüşşan'ı çok çok zikretmiş olur.
- (7) Âhireti tefekkür eder.
- (8) İbadetinde lezzeti ziyade olur.
- (9) Her şeyde isabet ve irşadı çok olur.
- (10) Hesabı âsân olur.

عِلْمِي أَفْضَلُ ، عَمَلِي أَفْضَلُ ؟

بَشْ سَبَبْ إِلَهْ عِلْمْ أَفْضَلِدِرْ :

(۱) زِيرَا مَثْبُوعُدُرْ ، عَمَلْ أَكَا تَابِعِدِرْ .

(۲) عِلْمْ لَازِمِدِرْ ، عَمَلْ مَلَزُومِدِرْ .

(۳) عِلْمْ يَالِكِرْ نَفْعْ وِيرِزْ ، عَمَلْ عِلْمِسِرْ نَفْعْ وِيرِمَزْ .

(۴) عِلْمْ أَنْبِيَا مَقَامِدِرْ .

عِلْمِي أَفْضَلِدِرْ ، عَقْلِي أَفْضَلُ ؟ وَإِنْسَانِكْ نَرِيَتِي

عِلْمْ أَفْضَلِدِرْ . زِيرَا عِلْمْ قَدِيمِدِرْ ، عَقْلْ حَادِدِدِرْ .

وَدَخِي إِنْسَانِكْ زِيَتِي إِخْلَاصْ إِلَهْ دِرْ . إِخْلَاصِكْ زِيَتِي إِيمَانِيلَهْ دِرْ . إِيمَانِكْ زِيَتِي جَنَّتْ إِلَهْ دِرْ ، جَنَّتِكْ زِيَتِي حُورِيلِرْ وَغِلْمَانِلِرْ إِلَهْ دِرْ ، وَدَخِي جَمَالِ اللَّهِ مُشَاهَدَهْ إِلَهْ دِرْ .

إِيمَانْ عَمَلْدَنْ جُزْ مِيدِرْ ، وَيَاخُودْ دَكَلِمِيدِرْ ؟

أَكْرَ جُزْ أَوْلَايِدِي عَوْرَتِلَرَهْ حَيْضْ كُورْدِيكِي وَقْتْ نَمَازِي بَغِشْلَانَمَزْ إِيْدِي ، زِيرَا إِيمَانْ بَغِشْلَانَمَزْ ، عُمُرْتَدَهْ بَرْ كَرَهْ شَهَادَتْ كُتُورْمَكْ فَرَضِدِرْ . دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَيْنِكْ ﴿ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾ قَوْلْ شَرِيفِيدِرْ .

كَلِمَهْ شَهَادَتْ كُتُورْمَنَكْ شَرْطِلَرِي

وَكَلِمَهْ شَهَادَتْ كُتُورْمَنَكْ دُرْتْ شَرْطِي وَآزِدِرْ :

(۱) أَوْلَى : دِلْ إِلَهْ كُتُورْمَكْنْ قَلْبِي حَاضِرْ أَوْلَمَقْ .

İLİM Mİ EFDAL (DAHA ÜSTÜN), AMEL Mİ EFDAL?

Beş sebep ile ilim (amelden) efdaldır (üstündür) :

- (1) Zira ilim metbuudur (tabi olunan), amel ona tabidir.
- (2) İlim lazımdır, amel melzumdur (gerekli olmuştur, yani ilim olmadan amel olmaz).
- (3) İlim yalnız fayda verir, amel ilimsiz fayda vermez.
- (4) İlim Enbiya makamıdır.

İLİM Mİ EFDALDİR, AKIL Mİ EFDALDİR? VE İNSANIN ZİYNETİ

İlim efdaldır. Zira ilim kadîmdir (başlangıcı olmayandır) ; akıl hâdistir (sonradan olandır).

İnsanın ziyneti (süsü) ihlas ileidir. İhlasın ziyneti iman ileidir. İmanın ziyneti cennet ileidir. Cennetin ziyneti huriler ve gılmanlar (hizmetçi delikanlılar) ileidir. Cemalullah'ı müşahede ileidir.

İMAN AMELDEN BİR CÜZ MÜDÜR? YAHUD DEĞİL MİDİR?

Eğer cüz (parça) olsaydı, (kadınların imanının noksan olması gerekirdi. Mevla Teala) avratlara (kadınlara) hayız gördüğü vakit namazı bağışlanmazdı. Zira iman bağışlanmaz (Amel, imandan bir cüz olsaydı, Mevla Teala kadın hayız halindeyken namazlarını isterdi. Üstelik her kadının gördüğü hayız günlerinin değişikliğine göre haksızlık olurdu).

KELİME-İ ŞHADET GETİRMENİN ŞARTLARI

Ömründe bir kere şahadet getirmek farzdır. (Kur'an'dan) delil, Allahü Tealanın: 'Biliniz ki, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur' (Muhammed Suresi: 19) kavli şerifidir.

Kelime-i şahadet getirmenin dört şartı vardır :

- (1) Dil ile getirmek, kalbi hazır olmak.

مِزْرَاقِلَیْ حِلْمُ خَالِ

(۲) اِیْکُنْجِی : مَعْنَا سِنِی بِلْمَک .

(۳) اَوْچُنْجِی : خُلُوص قَلْبِلَه کُتُورْمَک .

(۴) دُرْدُلْجِی : تَعْظِیْم اِیْلَه کُتُورْمَک .

شَهَادَت کُتُورْمَک فَائِدَه لَری

وَدْعِی شَهَادَت کُتُورْمَک یُوز اُوتُوز قَدَر فَائِدَه سِی وَاَرْدِر ، اَمَّا ذِکِر اُولُنَه جَق دُرْت شِیدَن بِرِی بُولْنَمَسَه شَهَادَت کَلِمَه سِنِک فَائِدَه سِی اُولُوز ، اَکَر بُولُورَسَه فَائِدَه سِی بُولُور .

اُول دُرْت شِیْک بِرِی شِرْک ، بِرِی شَک ، بِرِی تَشْبِیْه ، بِرِی تَعْطِیل .

شِرْک : اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّانِکْ ذَاتِنْدَه شِرْک قُوشْمَعَه ،

شَک : دِیْنَدَه مَکْت اِیْتِمَکَه ،

تَشْبِیْه : وَهْمِنْدَه اَللّهُ تَعَالٰی بِی بِر مَخْلُوقَه بَکَرْتَمَکَه ،

تَعْطِیل : اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّانِ عَالَمَه قَارِشْمَز ، هَر بِر شِی وَقْتِی کَلْدِکْدَه کَنْدِی طَبِیْعَتِلَه اُولُوز دِیْمَکَه دِیْرَلَر .

وَدْعِی یُوز اُوتُوز فَائِدَه نَک اُوتُوزِی بُو مَحَلْدَه ذِکِر اُولْنَمُشْدُر :

اُوتُوزْدَن بَشِی دُئِیَادَه ، وَبَشِی اُولُوز اِیْکَن ، وَبَشِی قَبِرْدَه ، وَبَشِی عَرَصَانْدَه

وَبَشِی جَهَنَّمْدَه ، وَبَشِی جَنَّتْدَه .

اَمَّا دُئِیَادَه اُولَان بَش فَائِدَه : (۱) اِسْمِی کُوزَل جَاغَرِیلُوز (۲) اَحْکَام

شَرْعِیَه اُوزَرِیْنَه فَرَض اُولُوز (۳) بُوْیْنِی قِلْجِدَن قُورْیِلُوز (۴) اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّانِ

رَاضِی اُولُوز (۵) جُمْلَه مُؤْمِنَلَر اَسْکَا مُحَبَّت اِیْدَر .

- (2) Manasını bilmek.
- (3) Halis (samimi bir) kalp ile getirmek.
- (4) Tazim (saygı) ile getirmek.

ŞAHADET GETİRMENİN FAYDALARI

Şahadet getirmenin yüz otuz kadar faydası vardır. Ama zikrolunacak dört şeyden biri bulunmazsa, şahadet kelimesinin faydası olur. Eğer bulunursa, (şahadet kelimesinin) faydası yoktur. O dört şeyden biri şirk, biri şek, biri teşbih, biri ta'tıl.

- (1) ŞİRK : Allahü azimüşşan'ın zatında şirk (eş, ortak) koşmağa,
- (2) ŞEK : Dinde meks (şüphe) etmeğe,
- (3) TEŞBİH: Düşüncesinde Allahü Teala'yı bir mahluka benzetmek,
- (4) TA'TİL : Allahü azimüşşan âleme karışmaz. Her birşey vakti geldiğinde kendi (kendine) tabiatıyla olur, demeğe derler.

(Kelime-i Şahadet getirmenin) yüz otuz faydasının otuzu bu mahalde (yerde) zikredilmiştir : Otuz taneden beşi dünyada ; beşi ölürken ; beşi kabirde ; beşi Arasat'ta ; beşi cehennemde ve beşi cennette (faydası vardır).

✦ Dünyada Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) İsmi güzel çağrılır,
- (2) Ahkam-ı Şer'iyye (Şeriat hükümleri) üzerine farz olur,
- (3) Boynu kılıçtan kurtulur,
- (4) Allahü azimüşşan razı olur,
- (5) Cümle (bütün) müminler ona muhabbet eder.

مِزْزَا قِلْئِي يِلْئِ حَالْ

(۲) اِيكْنَجِي : مَعْنَا سِي بِلْمَك .

(۳) اُوچُنْجِي : خُلُوصِ قَلْبِلَه كُتُورْمَك .

(۴) دُرْدُلْجِي : تَعْظِيمِ اِيلَه كُتُورْمَك .

شَهَادَتْ كُتُورْمَنَك فَائِدَه لَرِي

وَدَخِي شَهَادَتْ كُتُورْمَنَك يُوْزْ اُوْتُوْزْ قَدَرْ فَائِدَه سِي وَاَرْدِرْ ، اَمَّا ذِكْرْ اُولْتَه
جَقْ دُرْتْ شَيْدَنْ بَرِي بُولْنَمَسَه شَهَادَتْ كِلْمَه سِيْنَك فَائِدَه سِي اُولُوْزْ ، اَكْرْ
بُولُوْزْسَه فَائِدَه سِي يُوْقْدُرْ .

اُولْ دُرْتْ شَيْتْك بَرِي شِرْكْ ، بَرِي شَكْ ، بَرِي تَشْبِيَه ، بَرِي تَعْطِيلْ .
شِرْكْ : اَلَلُّهُ عَظِيْمُ الشَّانِكْ دَايَنْدَه شِرْكْ قُوشْمَعَه ،
شَكْ : دِيْنْدَه مَكْتْ اِيْتْمَكَه ،

تَشْبِيَه : وَهْمِنْدَه اَلَلُّهُ تَعَالٰى بِي بِرْ مَخْلُوقَه بَكْرْتْمَكَه ،
تَعْطِيلْ : اَلَلُّهُ عَظِيْمُ الشَّانْ عَالَمَه قَارِشْمَزْ ، هَرِ بَرِ شَيْ وَقْتِي كَلْدِكْنَه كَنْدِي
طَبِيعَتِيلَه اُولُوْزْ دِيْمَكَه دِيرْلَرْ .

وَدَخِي يُوْزْ اُوْتُوْزْ فَائِدَه نَكْ اُوْتُوْزِي بُو مَحَلْدَه ذِكْرْ اُولْنُمَشْلَرْ :
اُوْتُوْزْدَنْ بَشِي دُنْيَا دَه ، وَبَشِي اُولُوْزْ اِيكَنْ ، وَبَشِي قَبْرَدَه ، وَبَشِي عَرَصَا دَه
وَبَشِي جَهَنَّمَدَه ، وَبَشِي جَنَّتَدَه .

اَمَّا دُنْيَا دَه اُولَانْ بَشْ فَائِدَه : (۱) اِسْمِي كُوْزَلْ جَاغَرِيلُوْزْ (۲) اَحْكَامِ
شَرْعِيَه اُوْزَرِيْتَه فَرْضْ اُولُوْزْ (۳) بُوْيْنِي قَلْبِدَنْ قُوْرْتِيلُوْزْ (۴) اَلَلُّهُ عَظِيْمُ الشَّانْ
رَاضِي اُولُوْزْ (۵) جُمْلَه مُؤْمِنَلَرْ اَكَا مُحَبَّتْ اِيْدَرْ .

- (2) Manasını bilmek.
- (3) Halis (samimi bir) kalp ile getirmek.
- (4) Tazim (saygı) ile getirmek.

ŞAHADET GETİRMENİN FAYDALARI

Şahadet getirmenin yüz otuz kadar faydası vardır. Ama zikrolunacak dört şeyden biri bulunmazsa, şahadet kelimesinin faydası olur. Eğer bulunursa, (şahadet kelimesinin) faydası yoktur. O dört şeyden biri şirk, biri sek, biri teşbih, biri ta'tıl.

- (1) ŞİRK : Allahü azimüşşan'ın zatında şirk (eş, ortak) koşmağa,
- (2) ŞEK : Dinde meks (şüphe) etmeğe,
- (3) TEŞBİH: Düşüncesinde Allahü Teala'yı bir mahluka benzetmek,
- (4) TA'TİL : Allahü azimüşşan âleme karışmaz. Her birşey vakti geldiğinde kendi (kendine) tabiatıyla olur, demeğe derler.

(Kelime-i Şahadet getirmenin) yüz otuz faydasının otuzu bu mahalde (yerde) zikredilmiştir : Otuz taneden beşi dünyada ; beşi ölürlen ; beşi kabırde ; beşi Arasat'ta ; beşi cehennemde ve beşi cennette (faydası vardır).

→ Dünyada Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) İsmi güzel çağrılır,
- (2) Ahkam-ı Şer'iyye (Şeriat hükümleri) üzerine farz olur,
- (3) Boynu kılıçtan kurtulur,
- (4) Allahü azimüşşan razı olur,
- (5) Cümle (bütün) müminler ona muhabbet eder.

وَدَخِي أُولُورُ يَكْنُ أُولَانَ بَشْ فَائِدَه : (۱) عَزْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَكَا كُوزُلْ
صُورْتَدَه كَلُورُ (۲) صَارِي يَاعْنَدَنْ قِيلْ جَكْرُ كِيِي رُوحِنِي أُلُورُ (۳) جَنْتْ
فُوقُولِرِي كَلُورُ (۴) وَدَخِي عَلَيُونَه جِيَقَارُ (۵) مُزْدَه جِي مَلَكْلَرُ كَلُورُ "مَرْحَبَا
يَا مُؤْمِن سَنُ جَنْتَلَكْسِن" دَبُو خَبَرُ وِيرِرَلَرُ .

وَدَخِي قَبِرْدَه أُولَانَ بَشْ فَائِدَه : (۱) قَبِرِي كَكِشْ أُولُورُ (۲) مُنَكْرُ وَنَكِيرُ
حَضْرَتْلَرِي كُوزُلْ صُورْتَدَه كَلُورُ (۳) اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانُ أَكَا بِرُ مَلَكْ تَغِيْبِنُ
ايدَرُ بِلْمَدِيكِيي تَغْلِيمُ ايدَرُ (۴) اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانُ بِلْمَدِيكِيي خَاطِرِنَه كُتُورُ
(۵) جَنْتَدَه مَقَامِنُ كُورُزُ .

وَدَخِي مَيْدَانِ عَرَصَاتَدَه أُولَانَ بَشْ فَائِدَه : (۱) سُؤَالُ وَحِسَابِي آسَانُ
أُولُورُ (۲) كِتَابِي صَاعْنَدَنْ وِيرِيلُورُ (۳) مِيزَاتَدَه نُوَابِي آغَرُ كَلُورُ (۴) عَرْشُ
الرَّحْمَانِ التَّيْنَدَه كُولَكَه لُتُورُ (۵) صِرَاطِي يِلْدِرِمُ كِيِي كَجَرُ .

وَدَخِي جَهَنَّمَدَه أُولَانَ بَشْ فَائِدَه : (۱) أَكْرُ جَهَنَّمَه كِيرُزُ ايسَه جَهَنَّمُ أَهْلِي
كِيِي كُوزُلِرِي كُوكُ أُولَمَزُ (۲) شَيْطَانِلَه جَاتْلَمَزُ (۳) اَللَّيْنَه آتَشْدَنْ يِلْجَكْ دَخِي
بُوغَارِيْنَه زَنْجِيرُ أُولَمَزُ (۴) حَمِيمُ صُويْنَدَنْ اِيْچُورُمَزَلَرُ (۵) أَبَدِي جَهَنَّمَدَه قَالَمَزُ .

وَدَخِي جَنْتَدَه أُولَانَ بَشْ فَائِدَه : (۱) جُمْلَه مَلَكْلَرُ أَكَا سَلَامُ وِيرِزُ (۲)
صَدِيقْلَرُ اِيلَه رَفِيقُ أُولُورُ (۳) أَبَدِي جَنْتَدَه قَالُورُ (۴) اللَّهُ تَعَالَى آتَدَنْ رَاضِي
أُولُورُ (۵) اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانِكْ دِيدَارِنِي كُورُزُ .

فِي بَيَانِ الْأَخْلَاقِ الْحَمِيدَةِ
وَدَخِي كِشِينِكْ يَتْمِشْ اِيكِي
كُوزُلْ خُولِرِي وَارْدِرُ :

✦ Ölürken Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) Azrail (Aleyhi's-Selam) ona güzel surette gelir,
- (2) Sarı (tere) yağdan kıl çeker gibi ruhunu alır,
- (3) Cennet kokuları gelir,
- (4) Ve de İlliyyin'e (cennetin en yüksek tabakasına) çıkar,
- (5) Müjdedi melekler gelir "Merhaba v mümin, sen cennetliksin" diye haber verirler.

✦ Kabirde Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) Kabri geniş olur,
- (2) Münker-Nekir hazretleri güzel surette gelir,
- (3) Allahü azimüşşan ona bir melek tayin eder, bilmediğini talim eder,
- (4) Allahü azimüşşan bilmediğini hatırına getirir,
- (5) Cennette makamını görür.

✦ Arasat Meydanında Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) Sual ve hesabı âsân (kolay) olur,
- (2) Kitabı (amel defteri) sağından verilir,
- (3) Mizanda sevabı ağır gelir,
- (4) Arşu'r-Rahman altında gölgelenir,
- (5) Sıratı yıldırım gibi geçer.

✦ Cehennemde Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) Eğer cehenneme girse, cehennemi ehli gibi gözleri gök (korkunç mavi) olmaz,
- (2) Şeytan ile çatılmaz (bağlanmaz).
- (3) Elleri ateşten bilezik (kelepçe) ve boğazına zincir vurulmaz,
- (4) Hamim (cehennemdeki kaynar) suyundan içirmezler,
- (5) Ebedi cehennemde kalmaz.

✦ Cennette Olan Beş Faydasına Gelince :

- (1) Cümle (bütün) melekler ona selam verir,
- (2) Sıddıklar ile refik (dost) olur,
- (3) Ebedi cennette kalır,
- (4) Allahü Teala ondan razı olur,
- (5) Allahü azimüşşan'ın didarını (cemalini) görür.

AHLAK-I HAMİDE (GÜZEL AHLAK)

Kişinin seksen yedi güzel huyları vardır :

١٠. نَكَاحَاتُ (٧٢) نِكَاحَاتُ (٧١) نِكَاحَاتُ (٧٠)
 ١١. نِكَاحَاتُ (٦٩) نِكَاحَاتُ (٦٨) نِكَاحَاتُ (٦٧) نِكَاحَاتُ (٦٦)
 ١٢. نِكَاحَاتُ (٦٥) نِكَاحَاتُ (٦٤) نِكَاحَاتُ (٦٣) نِكَاحَاتُ (٦٢)
 ١٣. نِكَاحَاتُ (٦١) نِكَاحَاتُ (٦٠) نِكَاحَاتُ (٥٩) نِكَاحَاتُ (٥٨)
 ١٤. نِكَاحَاتُ (٥٧) نِكَاحَاتُ (٥٦) نِكَاحَاتُ (٥٥) نِكَاحَاتُ (٥٤)
 ١٥. نِكَاحَاتُ (٥٣) نِكَاحَاتُ (٥٢) نِكَاحَاتُ (٥١) نِكَاحَاتُ (٥٠)
 ١٦. نِكَاحَاتُ (٤٩) نِكَاحَاتُ (٤٨) نِكَاحَاتُ (٤٧) نِكَاحَاتُ (٤٦)
 ١٧. نِكَاحَاتُ (٤٥) نِكَاحَاتُ (٤٤) نِكَاحَاتُ (٤٣) نِكَاحَاتُ (٤٢)
 ١٨. نِكَاحَاتُ (٤١) نِكَاحَاتُ (٤٠) نِكَاحَاتُ (٣٩) نِكَاحَاتُ (٣٨)
 ١٩. نِكَاحَاتُ (٣٧) نِكَاحَاتُ (٣٦) نِكَاحَاتُ (٣٥) نِكَاحَاتُ (٣٤)
 ٢٠. نِكَاحَاتُ (٣٣) نِكَاحَاتُ (٣٢) نِكَاحَاتُ (٣١) نِكَاحَاتُ (٣٠)
 ٢١. نِكَاحَاتُ (٢٩) نِكَاحَاتُ (٢٨) نِكَاحَاتُ (٢٧) نِكَاحَاتُ (٢٦)
 ٢٢. نِكَاحَاتُ (٢٥) نِكَاحَاتُ (٢٤) نِكَاحَاتُ (٢٣) نِكَاحَاتُ (٢٢)
 ٢٣. نِكَاحَاتُ (٢١) نِكَاحَاتُ (٢٠) نِكَاحَاتُ (١٩) نِكَاحَاتُ (١٨)
 ٢٤. نِكَاحَاتُ (١٧) نِكَاحَاتُ (١٦) نِكَاحَاتُ (١٥) نِكَاحَاتُ (١٤)
 ٢٥. نِكَاحَاتُ (١٣) نِكَاحَاتُ (١٢) نِكَاحَاتُ (١١) نِكَاحَاتُ (١٠)
 ٢٦. نِكَاحَاتُ (٩) نِكَاحَاتُ (٨) نِكَاحَاتُ (٧) نِكَاحَاتُ (٦)
 ٢٧. نِكَاحَاتُ (٥) نِكَاحَاتُ (٤) نِكَاحَاتُ (٣) نِكَاحَاتُ (٢)
 ٢٨. نِكَاحَاتُ (١) نِكَاحَاتُ (٠) نِكَاحَاتُ (٠) نِكَاحَاتُ (٠)

(1) **İman** (Allahü Teala'nın dinin kalp ile kabul etmek, yani Resulullah Efendimizin bildirdiği şeyleri kesin bir şekilde kalben tasdik eylemektir.) (2) **Ehli sünnet itikadı.** (Resulullah Efendimiz ve Ashabının benimsediği Kur'an ve Sünnete bağlı olduğu inanç.) (3) **İhlas.** (Samimiyet). (4) **İhsan.** (Allah'a onu görüyormuş gibi ibadet etmek, huzur-u Hakk'ta olmanın şuuruna sahip olarak kulluk görevini yerine getirmektedir.) (5) **Tevazu** (6-7) **Zikr-i Minnet** (8) **Nasihah** (9) **Tasfiye** (10) **Gayret** (11) **Gıpta** (12) **Seha** (13) **İsar** (14) **Mürüvvet** (15) **Fütüvvet** (16) **Hikmet** (17) **Şükür** (18) **Rıza** (19) **Sabır** (20) **Havf** (korku) (21) **Reca** (ümit) (22) **Buğz-u fillah** (Allah için kızma), (23) **Hubb-u fillah** (Allah için sevmek), (24) **Tevekkül**, (güvenme) (25) **Humul** (namsız ve sönük olmak; ismi, cismi, adı, sanı bilinmemek, şan ve şöhretten kaçmak. Zelil ve miskin görünmek) (26-27) **İstiva-i zem ve medh** (överken ve yererken fazladan kaçınmak), (28) **Mücahede** (çalışmak, çabalamak. İnsanın nefsinin arzularına, kötü isteklerine ve şeytanın askerlerine karşı direnip savaşmasıdır. (29) **Sa'y** (gayretli olma), (30) **Kasd** (bir şeye yönelmek, bir işi isteyerek yapma), (31) **Amel** (Hareket, davranış, Şeriat ve tarikat gereği olarak yapılan her işe ve taata amel denir.) (32) **Zikr-i mevt** (ölümü hatırlamak), (33) **Tefviz** (işinin sonucunu Allah'a bırakma), (34) **Teslim** (kendini Allah'ın takdirine bırakma), (35) **Talebu'l-İlim** (ilim talep etmek), (36) **Selamet** (emin olmak. Nefsin selameti ona muhalefet etmektir, felaketi ona uymaktır), (37) **Sadr-ı şecaat** (Korkulu anda gönül kuvveti ile cesaretini muhafaza etmek, Hakk için canını feda etmek), (38) **Hilim** (yumuşak huylu olmak), (39) **Rıfk** (yumuşaklık, nezaket), (40) **İnabe** (pişman olmak), (41) **Vefa-i ahde** (verdiği sözde durma), (42) **İncaz-ı vaid** (sözünü yerine getirme), (43) **Hüsn-ü huluk** (iyi huyluluk), (44) **Zühd** (her şeyi bırakıp Allah'a yönelme), (45) **Kanaat** (verilene razı olma, hırslı aç gözlü olmama), (46) **Rüşd** (doğru yolda olma, doğru düşünme), (47) **Sa'y-i fil hayarat** (hayır işlemede gayretli ve cömert olmak), (48) **Rikkat** (yumuşaklık, yufka yüreklilik), (49) **Şevk** (çok istekli olmak), (50) **Haya** (utanma). (51) **İsabet fi emrillah** (Allah'ın emirlerini yerine getirmede doğru davranmak), (52) **Ünsü billah** (Allah'a yakın olmaya çalışmak), (53) **Şevki ila ilka illah** (Allah'a kavuşmada çok istekli olmak), (54) **Vakar** (ağırbaşlı ve heybetli olma), (55) **Zekavet** (zeki olma, çabuk anlama ve kavrama) (56) **İstikamet** (doğruluk, namuslu hareket etmek), (57) **Edeb** (terbiye, nezaket, kabul gören kurallara uyma), (58) **Feraset** (Sezmek, hissetmek, yakın, keşfetme ve gaybı görme), (59) **Tevekkül** (güvenme). (60) **Sıdk** (doğruluk, verilen hükmün olguya uygun bulunması). (61) **Murabıta** (kalbini Allah'a bağlamak), (62) **Müşarata** (şartlanma), (63) **Murakabe** (Kulun, "Allahü Teala, bütün hal ve hareketlerime vakıftır" şeklinde bir şuur ve idrak içinde olması ve bu şekilde kalbini zikri ilahiden alıkoyacak kötü düşüncelerden antmasıdır). (64) **Muhasebe**, (İnsan, nefsinin yapacağı işten önce ve sonra hesaba çeker, nefsinin kınar ve cezalandırır.) (65) **Muatebe** (nefsini azarlama), (66) **Kazm-ı gayz** (öfke ve kızgınlığı yenme), (67) **Hubbi tulî hayati lil ibadet** (ibadet için uzun ömür isteme), (68) **Tövbe** (pişmanlık, kalpteki kötülükte ısrar düşüğünü çözüp Hakk'a dönmek ve Rabb'in hukukunu gözetmektir), (69) **Huşu** (Tevazu. Hakk'ın heybetini gönülde hissetme), (70) **Yakîn** (Şüphe ve tereddüde meydan bırakmayan doğru bilgi), (71) **Ubudiyyet** (hâlis kulluk). (72) **Mükafat** (bir hizmet veya iyiliğe verilen karşılık).

تَوَاضَعُ : كُوْ كُلِّ الْحَقْلَعْنَه . ذِكْرٍ مِّنْتُ : هَرُ طَاعَتِی اللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِكِ تَوَفِيْقِي وَلُطْفِي
 اَوْلَدِيْنِي اَكُوْبُ شُكْرُ اِيْتِمَكِه ، نَصِيْحَتُ : مُؤْمِنُ قَرْنَدَاشْتَه نَصِيْحَتُ اِيْتِمَكِه ، نَصْفِيَه :
 قَلْبَنْدَنُ اَخْلَاقِ ذَمِيْمَه يِي جِيْفَارُوْبُ اَخْلَاقِ حَمِيْدَه اِيْلَه مُتَّصِفُ اَوْلَمَغَه ، غِيْرَتُ : دِيْنْدَه غِيْرَتُ
 اِيْتِمَكِه ، غِبْطَه : اَحْرَتُ عَمَلْلَرِيْنَه اَوْزُئْمَكِه ، سَخَا : جُوْمَرْدَلِكِه ، اِيْتَارُ : مُؤْمِنُ قَرْنَدَاشْلَرِيْنِكِ
 اِيْشِنُ بَتُوْرْمَكِه ، مُرُوْتُ : صَاحِبُ مُرُوْتُ اَوْلَمَقُ ، قُتُوْتُ : حَقِي سُوْلِيْمَكِه ، حَكْمَتُ : عِلْمُ
 حَالِيِي بِيْلُوْبُ عَمَلُ اِيْتِمَكِه ، شُكْرُ : اللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِكِ وِيْرْدِيْكِ نَعْمَتْلَرِكِ شُكْرِي اِذَا اِيْتِمَكِه ،
 رَضَا : اللّٰهُ عَظِيْمُ الشَّانِكِ طَرَفَنْدَنُ كَنْدُوِيَه كَالَانُ تَقْدِيْرَاتَه رَاضِي اَوْلَمَغَه ، صَبِيْرُ : اللّٰهُ عَظِيْمُ
 الشَّانِكِ طَرَفَنْدَنُ كَالَانُ بَلَاَرَه صَبِيْرُ اِيْتِمَكِه .

كُتَاهِ كَبَائِرُ

وَدَعِي كُتَاهِ كَبَائِرِكِ نَوَعِي جُوْفُوْدُرُ . بُو مَحَلْدَه يَتِيْمُ اِيْكِسِي يِيَانُ اَوْلَمَشْدُرُ :

- (۱) اَوَّلِي : اَدَمُ اَوْلْدُرْمَكِ .
- (۲) اِيْكُنْجِي : زِنَا اِيْتِمَكِ .
- (۳) اُوْچُنْجِي : لَوَاطَه اِيْتِمَكِ .
- (۴) دُرْدُنْجِي : شَرَابُ اِيْتِمَكِ .
- (۵) بَشْنَجِي : خِرْسَزَلِقُ اِيْتِمَكِ .
- (۶) اَلْتُنْجِي : كَيْفُ وِيْرَه حَكْ شَيِ يَمَكِ .
- (۷) يَدُنْجِي : اِيْلِكُ مَالِيِي جَبْرًا اَلْمَقُ .
- (۸) سَكْرُنْجِي : يِلَانُ يَرَه شَهَادَتُ اِيْتِمَكِ .
- (۹) طُقُوْرُنْجِي : رَمَضَانُ اَوْرُجُنْ عُدُرُسُزُ يَمَكِ .
- (۱۰) اَوْنُنْجِي : رِبُوَا يَمَكِ .
- (۱۱) اَوْنُ بَرُنْجِي : جُوْقُ جُوْقُ يَمِيْنُ اِيْتِمَكِ .
- (۱۲) اَوْنُ اِيْكُنْجِي : وَالدِّيْتَه عَاصِي اَوْلَمَقُ .
- (۱۳) اَوْنُ اُوْچُنْجِي : صِلَه رَحِيِي تُرْكُ اِيْتِمَكِ .
- (۱۴) اَوْنُ دُرْدُنْجِي : حِيْنُ مُخَارَبَه دَه بَرُ مُسْلِمُ بَرُ كَافِرُنْ قَاجَمَقُ .
- (۱۵) اَوْنُ بَشْنَجِي : يَتِيْمُ مَالِيِي يَمَكِ .

TEVAZU : Gönül alçaklığı. (İnsanın nefsini Hakk'ın huzurunda kulluk mevkiine koyması, halka karşı şefkatli olması, kibirli ve gururlu olmamasıdır.)

ZİKR-İ MİNNET: Her taatı Allahü azimüşşan'ın tevfiği (yardım etmesi) ve lütfu olduğunu anıp şükür etmek.

NASİHAT : Mümin kardeşine nasihat etmek (öğüt vermek),

TASFİYE (kötülüklerden arınmak) : Kalbinden ahlak-ı zemimneyi (kötü ahlakı) çıkarıp, ahlak-ı hamide (güzel ahlak) ile muttasıf olmak.

GAYRET : Dinde gayret etmek (dikkatli ve sebatlı çalışmak).

GIPTA (imrenme) : Âhret amellerine özenmek. (Bir kimsenin başkalarının sahip oldukları nimete, onların bu nimetten mahrum kalmalarını temenni etmek-sizin o nimeti kendisi için de istemesi).

SEHA : Cömertlik. İSAR : Mümin kardeşlerinin işini (görmek sureti ile başkalarını kendinden üstün tutup) bitirmek.

MÜRÜVVET (insaniyet, güzel ve iyi işleri alıp, kötü şeyleri ve halleri bırakmak) : Mürüvvet sahibi olmak.

FÜTÜVVET (yiğitlik, cömertlik) : Hakkı söylemek.

HİKMET (ahlaka ve hakikate faydalı kısa söz) : İlmihalini bilip amel etmek.

ŞÜKÜR : Allahü azimüşşan'ın verdiği nimetlerin şükrünü eda etmek (nimetlerine karşı memnurluk göstermek).

RIZA (yakınmama, hoşnut ve memnun olma) : Allahü azimüşşan'ın tarafından kendine gelen takdirata razı olmak.

SABIR : Allahü azimüşşan'ın tarafından gelen belalara (kimseye karşı şikayetçi olmamak, sızlanmamak suretiyle) sabretmek.

GÜNAH-I KEBAİR (BÜYÜK GÜNAHLAR)

Büyük günahların nev'i (çeşitleri) çoktur. Bu mahalde (yerde) yetmiş ikisi beyan olunmuştur (açıklanmıştır).

(1) Adam öldürmek,

(2) Zina etmek,

(3) Livata etmek,

(4) Şarap içmek,

(5) Hırsızlık etmek,

(6) Keyif verecek (esrar, eroin gibi) şey yemek,

(7) Elin (yabancı bir kişinin) malını cebren (zorla) almak,

(8) Yalan yere şahadet etmek (şahitlik yapmak),

(9) Ramazan orucunu özürsüz yemek,

(10) Riba (faiz) yemek,

(11) Çok çok yemin etmek,

(12) Valideyne (anne-babaya) âsi olmak,

(13) Sila-i rahmi terk etmek,

(14) Hin-i muharebede (muharebe esnasında) bir müminin bir kafirden kaçmak,

(15) Yetim malını yemek,

مَزْرَافَلَى بِلَهْ خَال

- (١٦) اُونُ اَلْتَنِجِي : كِيلَه سِينْ وَتَرَارُوسِنْ حَقْ اُوزَرَه اُونِدُرُمَقْ .
 (١٧) اُونُ يَدِنَجِي : تَسَارِي وَتَبِي كَجِدْ كَدُنْصُكْرَه قِيلَمَقْ .
 (١٨) اُونُ سَكِرُنَجِي : مُؤْمِنْ قَرْنَدَاشِنِكْ خَاطِرِينَ يِيَقْمَقْ .
 (١٩) اُونُ طُقُوزُنَجِي : رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِلَافْ سُوْزْ

اِسْتَاذْ اِيتْمَكْ .

- (٢٠) يِكِرْمَنَجِي : رِشَوْتْ اَلَمَقْ .
 (٢١) يِكِرْمِي بِرُنَجِي : حَقْ شَهَادَتَه وَاَرَمَاقْ .
 (٢٢) يِكِرْمِي اِيَكِنَجِي : مَالِنِكْ زَكَاتِنْ وِيرَمَمَكْ .
 (٢٣) يِكِرْمِي اُوچُنَجِي : مُنْكَرِي مَنَعْ اِيتْمَكْ .
 (٢٤) يِكِرْمِي دُرْدُنَجِي : رُوحْ صَاحِبِي اُولَانْ حَيَوَانِي اَتَشَه يَاقْمَقْ .
 (٢٥) يِكِرْمِي بَشِنَجِي : قُرْآنْ عَظِيمُ الشَّانِي اَزْبُرْكِوْبْ يَنَه اُوْتُمَقْ .
 (٢٦) يِكِرْمِي اَلْتَنِجِي : اَللّٰهُ عَظِيمُ الشَّانِكْ رَحْمَتِنْدَنْ اَمِيْدْ كَسْمَكْ .
 (٢٧) يِكِرْمِي يَدِنَجِي : عَالَمَه حَيَاتِنْلِكْ اِيتْمَكْ .
 (٢٨) يِكِرْمِي سَكِرُنَجِي : حَنْزِيرْ اَتِي يَمَكْ .
 (٢٩) يِكِرْمِي طُقُوزُنَجِي : اَصْحَابْ رَسُولُ اللّٰهِ سَبْ اِيتْمَكْ .
 (٣٠) اُوْتُوْزُنَجِي : قَرْنِي طُوْنِدُقْدُنْصُكْرَه يَمَكْ .
 (٣١) اُوْتُوْزْ بِرُنَجِي : عَوْرَتْلَرْ اَهْلِنِكْ دُوشْكَنْدَنْ قَاجْمَقْ .
 (٣٢) اُوْتُوْزْ اِيَكِنَجِي : عَوْرَتْلَرْ اَرِيْنِكْ زِيَانَنَه وَاَرَمَقْ .
 (٣٣) اُوْتُوْزْ اُوچُنَجِي : بَرْ صَالِحَه خَاتُونَه فَاحِشَه دِيْمَكْ .
 (٣٤) اُوْتُوْزْ دُرْدُنَجِي : قُوغْجِيلِقْ اِيتْمَكْ .

- (16) Kilesini (ölçü) ve terazisini hak üzere uydurmamak,
- (17) Namazı vakti geçtikten sonra kılmak,
- (18) Mümin kardeşinin hatırını yıkmak (kalbini kırmak),
- (19) Resulullah'a (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hilaf (gerçek dışı) söz isnat etmek,
- (20) Rüşvet almak,
- (21) Hak şahadetine varmamak,
- (22) Malının zekatını vermemek,
- (23) Münkeri (kötülüğü) menetmemek (engellemek),
- (24) Ruh sahibi olan (canlı olan) hayvanı ateşte yakmak,
- (25) Kur'ân-ı azimüşşan'ı ezberleyip yine unutmak,
- (26) Allahü azimüşşan'ın rahmetinden ümidi kesmek,
- (27) Aleme (mahlukata) hıyanetlik etmek,
- (28) Hinzır (domuz) eti yemek,
- (29) Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)in Ashabına seb'etmek (kötü söz söylemek),
- (30) Karnı doyduktan sonra yemek,
- (31) Avretlerin (kadınların) ehlinin (kocasının) döşeğinden (yatağından) kaçması,
- (32) Avretler (kadınlar), erinin (kocasından) ziyanına varmamak (izinsiz ziyarete gitmek),
- (33) Bir salihâ hatuna fahişe demek,
- (34) Koğuculuk etmek (laf taşımak),

- (۳۵) اُوْتُوْزُ بَشْنَجِی : كَنْدُوْیَه لَوَاطَه اِیْتَدِرْمَكْ .
- (۳۶) اُوْتُوْزُ اَلْتَنَجِی : اُولْمَشْ حَيَوَانْ اَتِی یَمَكْ .
- (۳۷) اُوْتُوْزُ یَدِنَجِی : اَمَانْتَه حَيَاتْ اِیْتَمَكْ .
- (۳۸) اُوْتُوْزُ سَكَزْنَجِی : غَیْبَتْ اِیْتَمَكْ .
- (۳۹) اُوْتُوْزُ طُقُوْزْنَجِی : حَسَدْ اِیْتَمَكْ .
- (۴۰) قِرْقَنْجِی : اَلَلُّهُ عَظِیْمُ الشَّأْنَه شِرْكْ قُوشْمَقْ .
- (۴۱) قِرْقْ بِرْنَجِی : یَلَانْ سُوْیَلْمَكْ .
- (۴۲) قِرْقْ اِیْكَنْجِی : تَكْبِرْ اِیْتَمَكْ .
- (۴۳) قِرْقْ اُوچُنَجِی : وَاَرْتَدَنْ مَالْ قَاجِرْمَقْ .
- (۴۴) قِرْقْ دُرْدُنَجِی : بُخْلْ اُوْزْرَه مُصِرْ اُولْمَقْ .
- (۴۵) قِرْقْ بَشْنَجِی : دُنْیَاْیَه مَحَبَّتْ اِیْتَمَكْ .
- (۴۶) قِرْقْ اَلْتَنَجِی : اَلَلُّهُ تَعَالِیْنِكْ عَذَابِنْدَنْ قُورْقَمَاقْ .
- (۴۷) قِرْقْ یَدِنَجِی : حَرَامِی حَرَامْ یِیْلُوبْ اِغْتِقَادْ اِیْتَمَكْ .
- (۴۸) قِرْقْ سَكَزْنَجِی : حَلَالِی حَلَالْ یِیْلُوبْ اِغْتِقَادْ اِیْتَمَكْ .
- (۴۹) قِرْقْ طُقُوْزْنَجِی : فَالْجِیْلِرْكْ فَالْنَه اِیْنَانْمَقْ .
- (۵۰) اَلْلَنْجِی : دِیْنَدَنْ دُونْمَكْ .
- (۵۱) اَلْلِیْ بِرْنَجِی : عُدُرْسِزْ اِیْلِكْ عَوْرَتَه نَظَرْ اِیْتَمَكْ .
- (۵۲) اَلْلِیْ اِیْكَنْجِی : عَوْرَتْلَرْ اَرَكَكْلَرْ لِبَاسِیْنِی كِیْمَكْ .
- (۵۳) اَلْلِیْ اُوچُنَجِی : اَرَكَكْلَرْ عَوْرَتْلَرْ لِبَاسِیْنِی كِیْمَكْ .
- (۵۴) اَلْلِیْ دُرْدُنَجِی : حَرَمْ كَعْبَه دَه كُتَاهْ اِشْلَمَكْ .

- (35) Kendine livata (erkekler arasındaki cinsi sapıklık) ettirmek,
- (36) Ölmüş hayvan eti (leş) yemek,
- (37) Emanete hıyanet etmek,
- (38) Gıybet etmek,
- (39) Haset etmek,
- (40) Allahü Azimüşşan'a şirk koşturmak,
- (41) Yalan söylemek,
- (42) Tekebbür etmek (kibirleşmek),
- (43) Varisten mal kaçırmak,
- (44) Buhul (cimrilik) üzere musir (inatçı) olmak,
- (45) Dünyaya muhabbet etmek,
- (46) Allahü Teala'nın azabından korkmamak,
- (47) Haramı haram bilip itikat etmemek,
- (48) Helali helal bilip itikat etmemek,
- (49) Falcıların falına inanmak,
- (50) (İslam) dininden dönmek,
- (51) Özürsüz elin avradına (yabancı kadına) nazar etmek,
- (52) Avratların, erkek libası (elbisesini) giymesi,
- (53) Erkeklerin, avrat libası giymesi,
- (54) Haram-ı Kabe'de günah işlemek,

مِزْرَاقُكُم بِمِلْءِ خَالٍ

- (۵۵) اَللّٰی بَشَنِّجِی : تَمَازِی وَفَتِنَدَن اَوَّل قَلَمَق .
 (۵۶) اَللّٰی اَلْتَنِّجِی : اَهْلَنِكَ اَوَّلُوغَنِی اَنَاسِی اَوَّلُوغَنِ بَكْرَتَمَك .
 (۵۷) اَللّٰی یَدِنِّجِی : یَادِشَاهَه عَاصِی اَوَّلَمَق .
 (۵۸) اَللّٰی سَكْرَنِّجِی : اَهْلَنِكَ اَنَاسَنَه سُو كَمَك .
 (۵۹) اَللّٰی طُقُورُنِّجِی : بِرَبْرِیَنَه نِشَان دُو كَمَك .
 (۶۰) اَلْتَمِشَنِّجِی : كَلْب اَرْتُوغَنِ یَمَك .
 (۶۱) اَلْتَمِشُ بِرُنِّجِی : بِر اَدَمَه اَیُولَك اِیْدُوبُ صُكْرَه بَاشَنَه قَاقَمَق .
 (۶۲) اَلْتَمِشُ اِیْكَنِّجِی : اَرَلَرُ حَرِیرُ كَیْمَك .
 (۶۳) اَلْتَمِشُ اَوْجُنِّجِی : اَللّٰهُ تَعَالٰی دَن غَیْرِیَنَه یَمِیْن اِیْتَمَك .
 (۶۴) اَلْتَمِشُ دُرْدُنِّجِی : جَاهِل قَاقَمَق .
 (۶۵) اَلْتَمِشُ بَشَنِّجِی : جَاهِلَك اَوَزَرِیَنَه مُصِرُ اَوَّلَمَق .
 (۶۶) اَلْتَمِشُ اَلْتَنِّجِی : جَاهِلَك نَه مُصِیْبَتِدِر بِلَمَمَك .
 (۶۷) اَلْتَمِشُ یَدِنِّجِی : جُوقُ جُوقُ كُتَاهَنَه مُصِرُ اَوَّلَمَق .
 (۶۸) اَلْتَمِشُ سَكْرَنِّجِی : ضَرُورِی اَوَّلَمِیَه رَقُ فَهْقَهَه اِیْلَه جُوقُ كُوْلَمَك .
 (۶۹) اَلْتَمِشُ طُقُورُنِّجِی : جُنُبُ كَرَمَك .
 (۷۰) یَتَمِشَنِّجِی : حَیْضُ وَنَفَاسُ حَالِنْدَه عَوْرَتِنَه یَقِیْنُ اَوَّلَمَق .
 (۷۱) یَتَمِشُ بِرُنِّجِی : تَعْنٰی اِیْتَمَك .
 (۷۲) یَتَمِشُ اِیْكَنِّجِی : كَنْدِیَنَه زَنَّا اِیْتَدِرَمَك .

كُفْرُ بَحْثِی

كُفْرُكُ اَقْسَامِی : وَدَخِی كُفْرُ اَوْجُدُر : كُفْرُ عِنَادِی ، كُفْرُ جَهْلِی ، كُفْرُ حُكْمِی .

- (55) Namazı vaktinden evvel kılmak,
 (56) Ehlinin oyluğunu (avret ve mahrem yerlerini), **anasının oyluğuna benzetmek**,
 (57) Padişaha âsi olmak (müslüman devlet reisinin günah olmayan emrine karşı gelmek),
 (58) Ehlinin (hanımının) **anasına sövmek**,
 (59) Birbirine nişan dökmek (dövme yaptırmak gibi),
 (60) Kelb (köpek) artığını yemek,
 (61) Bir adama iyilik edip sonra başına kakmak,
 (62) Erkeklerin harir (ipek) giymesi,
 (63) Allahü Teala'dan başkasına yemin etmek,
 (64) Cahil kalmak (yani dinî hükümleri öğrenmeyen, rahatlıkla harama düşebilir),
 (65) Cahillik üzerine musir (ısrarcı) olmak,
 (66) Cahillik ne musibettir bilmemek (yani bilmediğini bilmeyen kimse de rahatlıkla harama düşebilir),
 (67) Çok çok günahına musir olmak,
 (68) Zarurî olmayarak kahrkaha ile çok gülmek,
 (69) Cünüp gezmek,
 (70) Hayız ve nifas halinde avretine yakın olmak (eşine cinsi münasebette bulunmak),
 (71) Teganni etmek (şarkı ve türkü söylemek),
 (72) Kendine zina ettirmek.

KÜFÜR BAHSİ

Küfrün Kısımları: Küfür üçtür: Küfrü İnadî, Küfrü cehlî, Küfrü hükmî.

مِزْرَافَقْلَى بِلَه خَال

(۱) کُفَرِ عَنَادَى : أَبُو جَهْلٍ وَفِرْعَوْنُ وَتَمْرُودُ وَشَدَّادُ کُفَرِی کِیی ، بِرِ آدَمَ

بُونُلَرِی جَهَنَّمَلِکِدِرْ دُیُو حُکْمُ اَیْلَسَه حُکْمِی جَانَنَدِرْ .
(۲) وَکُفَرِ جَهْلِی : عَوَامِ کَافِرْلَرَه بُو دِیْن حَقِّ اُولَدِیغِن بُلُورْ وَأَذَانِ مُحَمَّدِی
" کُلْ مُسْلِمَانِ اُول " دِیْسَک " بِزْ اَتَامَزْدَن وَبَابَامَزْدَن
اَوْقُتُورْ اِیْکَن اِشِیدِرْلَرْدَه " دِیْرَلَرْ .

بُویْلَه کُورْدُکْ ، بُویْلَه کِیْدِرَزْ " دِیْرَلَرْ .
(۳) کُفَرِ حُکْمِی : دُیُو تَعْظِیْمِ اُولْتَه حَقِّ یَزْدَه تَحْقِیْرْ ، تَحْقِیْرْ اُولْتَه حَقِّ
یَزْدَه تَعْظِیْمِ اِیْدِرْ اِیْسَه بُو کَا کُفَرِ حُکْمِی دِیْرَلَرْ ، بُو دَحِی کُفَرْدُرْ . وَتَعْظِیْمِ
اُولْتَه حَقِّ شِیْئَه تَحْقِیْرْ اَللّهُ عَظِیْمُ الشَّانِکْ اُولِیَاسِنَه وَأَنْبِیَاسِنَه وَعِلْمَاسِنَه وَعِلْمِ فِقْه
کِتَابَلَرِیْنَه وَفَتْوَایْ شَرِیْفَلَرَه تَعْظِیْمِ اِیْدَه جَلْکْ اِیْکَن تَحْقِیْرْ اِیْدِرْ اِیْسَه اُول دَحِی
کُفَرْدُرْ ، وَتَحْقِیْرْ اُولْتَه حَقِّ شِیْئَه تَعْظِیْمِ کَافِرْلَرِکْ اَیْن دِیْنَلَرِیْنِی بَکْنَمَکْ
وَزَنَارِیْنِی قُوشْتَمَقْ وَشَبَقَه کِیْمَکْ وَمَحَبَّتْ اِیْدُوب اَنَلَرَه اَل قَاوُشْدُرْمَقْ کِیی ،
بُونُلَرِکْ جُمْلَه سِی کُفَرْدُرْ دِیْشَلَرْ .

کُفَرِکْ یَدِی ضَرَرِی

کُفَرِکْ یَدِی ضَرَرِی وَارِدِرْ :

(۱) اُولِی : دِیْنِی وَنِکَاحِی کِیْدِرْ .

(۲) اِیْکِنَجِی : بُو غَاَزَلَدِیغِی یَنْمَزْ .

(۳) اَوْچُنَجِی : حَلَالِی اِیْلَه اِیْتِدِیْکِی جِمَاعْ زَنَّا اُولُورْ .

(۴) دُرْدُنَجِی : اُولِ آدَمِی اُولْدُرْمَکْ وَاجِبْ اُولُورْ .

(۵) بَشِنَجِی : جَنَّتْ اَنَدَن اِیْرَاغْ اُولُورْ .

(۶) اَلشِجِی : تَارِ جَحِیْمِ اَکَا یَقِیْنْ اُولُورْ .

- (1) KÜFRÜ İNADÎ : (Dini ve imanı bildikleri halde inat edip inanmayan) Ebu Cehil, Firavun, Nemrut, Şeddat küfrü gibi.¹ Bir adam, bunları "cehennemliklerdir" diye hüküm etse, hükmü caizdir.
- (2) KÜFRÜ CEHLÎ : Kafir avamına (halkına) - bu dinin hak olduğunu bilir ve Ezan-ı Muhammedî okunurken işitirler de- 'gel müslüman ol' desen, 'biz atamızdan (dedelerimizden) ve babamızdan böyle gördük, böyle gideriz' derler.
- (3) KÜFRÜ HÜKMÎ : (Dine göre) tazim (hürmet) olunacak yerde tahkir ve tahkir edilecek (küçük görülecek) yerde tazim ederse, buna 'Küfr-i Hükmi' derler, bu da küfürdür.

Tazim olunacak şeye tahkir, Allahü azimüşşan'ın Evliyasına, Enbiyasına, Ulemasına, fıkıh ilmi kitaplarına ve fetva-i şeriflere tazim (hürmet) edecekken, tahkir ederse, o da küfürdür.

Ve tahkir olunacak (küçük görülecek) şeye tazim (hürmet etmek), kafirlerin dindeki ayinini (merasimlerini) beğenmek ve (zaruret yokken) zünnarını (bel kuşaklarını) kuşanmak ve (fotör) şapka giymek ve muhabbet edip onlara el ka-
vuşturmak (sıkmak) gibi, bunların cümlesi küfürdür, demişler.

KÜFRÜN YEDİ ZARARI

Küfrün yedi zararı vardır :

- (1) Dini ve nikahı gider.
- (2) Boğazladığı (kestiği) yenmez.
- (3) Helali (hanımı) ile ettiği cima zina olur.
- (4) O âdemi (insanı) öldürmek (devlet üzerine) vacip olur.
- (5) Cennet ondan ırak (uzak) olur.
- (6) Nar-ı cehim (cehennem ateşi) ona yakın olur.

¹ Ebu Cehil, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) zamanında yaşamış, mucize ve delilleri, Resulullah Efendimizi gördüğü halde iman etmeyen din düşmanıdır.

Nemrut, İbrahim (aleyhisselam) zamanında yaşamış ve onu ateşe attırarak yakmak istemiş, Allah'a karşı isyan etmiş bir kralın ismidir.

Firavun, Mısır'da yaşamış, Hazreti Musa zamanında Allah'a isyan edip ilahlık davasında bulunan ve Hazreti Musa'ya (aleyhisselam) inanmayan hükümdardır.

Şeddat, Ad kavminin azaba uğrayan hükümdarıdır.

(۷) یدِنجی : اُولُ خَالِدَه اُولُورسه نَمَازِی قِلْمَز .

مُخْتَلَفْ مَسْکَلَر

(۱) " رَضَاسِیله فُلَانْ شَیْ فُلَانْ آدَمْدَه دَر ، یَاخُوذْ یُوقُذُرْ ، کَافِرْ اُولَایِمْ ، جُهوْذْ اُولَایِمْ " دُیو یَمِینْ اَیْلَمِشْ اُولُسَه ، اُولُ شَیْ اُولُ آدَمْدَه اِستَرْ اُولُسُونْ ، اِستَرْ اُولَمْسُونْ رَضَآءِ کُفْرُدُرْ ، تَحْدِیدِ اِیْمَانْ وَنِکَاحْ لَازِمْدِرْ .

(۲) " زِنَا وَلِوَاطَه حَلَالْ اُولَیدِی بَنْدَه اِشْلَسَه اِیدِمْ " دُیو تَمَنّی اِیدِرْسَه ، بُو دَحِی کُفْرُدُرْ ، اَللهُ عَظِیمُ الشَّانْ صَاقِنَمَقْدَنْ مَنُوهَنِدِرْ .

(۳) بِرْ اَدَمْ دِیسه کِه جَمِیعْ "بِیَغْمَبِرْلَرَه اِینَانْدِمْ اَمَّا اَدَمْ عَلَیْهِ السَّلَامْ بِیَغْمَبِرْمِیدِرْ دَکِلْمِیدِرْ بِلْمَزِینْ" دِیسه ، کَافِرْ اُولُورْ .

(۴) بِرْ کِیْمَسَه حَضَرَتِ مُحَمَّدْ عَلَیْهِ السَّلَامْ اَخِرْ زَمَانْ بِیَغْمَبِرْی اُولَیدِیغِی بِلْمَسَه کَافِرْ اُولُورْ .

(۵) بِرْ کِیْمَسَه "بِیَغْمَبِرْلَرِکْ دِیدُوکِی کَرَجَکْ اِیسه بِرْ قُورْتُلْدُقْ" دِیسه ، کَافِرْ اُولُورْ دِیْمِشَلَرْ .

بِرْکوی مَرْحُومْ یُورُرْکِه : بُو فَقِیرِکْ اُکْلاَدِیغِی بُو سُوْزِی شَکْ طَرِیقِیله دَرْسَه کُفْرُدُرْ ، اُکَرْ اِلْزَامْ طَرِیقِیله دَرْسَه دَکِلْدِرْ .

(۶) بِرْ کِیْمَسَه یَه " کُلْ نَمَازْ قِیلْ " دِیسه لَرْ ، اُولْدَه " قِیلْمَزِینْ " دِیسه کَافِرْ اُولُورْ دِیْمِشَلَرْ . اَمَّا مُرَادِی " سَنَکْ سُوْزُکْله قِلْمَزِینْ اَللهُ تَعَالِیْنِکْ اَمْرِی اُولَیدِیغِی اُجَلْدَنْ قِلَارِینْ " دِیسه کَافِرْ اُولَمَزْ .

(۷) بِرْ کِیْمَسَه یَه " کُلْ طَرَاشْ اُولُ وَطَرْتَقْلَرِینْ کَسْ ، زِیرَا سُنَّتْ رَسُوْلُدُرْ " دِیسه لَرْ ، اُولْدَه "کَسْمَزِمْ" دِیسه ، کَافِرْ اُولُورْ دِیْمِشَلَرْ ، سَائِرْ سُنَّتْلَرْدَه بُوْیْلَه دِرْ ،

(7) O halde ölürsen namazı kılınmaz.

ÇEŞİTLİ MESELELER

- (1) Rızasıyla Filan şey filan adamdadır yahut yoktur, kafir olayım, yahudi olayım diye yemin eylemiş olsa, o şey o adamda ister olsun, ister olmasın rıza-i küfürdür (küfre razı olmaktır). Tecdidî iman ve nikah (iman ve nikah tazelemesi) lazımdır.
- (2) 'Zina ve livata helal olsaydı, ben de işleseydim` diye temenni ederse, bu da küfürdür. Allahü azimüşşan sakınmaktan (bizim onu tenzih etmemizden) münezzehtir.
- (3) Bir adam dese ki, Bütün Peygamberlere inandım, ama Âdem (Aleyhi's-Selam) Peygamber midir, değil midir? bilmiyorum ` dese kafir olur.
- (4) Bir kimse, Hazreti Muhammed (Aleyhi's-Selam)in âhir zaman (son) Peygamberi olduğunu bilmese, kafir olur.
- (5) Bir kimse, Peygamberlerin (Aleyhimü's-Selam) dediği gerçekse, biz kurtulduk dese, kafir olur demişler. (İmam) Birgivi merhum (Rahmetullahi aleyh) buyurur ki, bu fakirîn anladığı bu sözü şek tarikiyle (şüphe ederek) derse, küfürdür. Eğer ilzam tarikiyle (o sözü ispat etmek için) derse (küfür) değildir (yani, Peygamber Efendimiz madem doğru söylüyorsa, muhakkak biz kurtulduk. Sözüne kuvvetlilik kazandırmak için derse, küfür değildir.)
- (6) Bir kimseye ' kalk, namazı kıl' deseler ; o da " kılmiyorum " dese, kafir olur, demişler. Ama muradı, ` senin sözünle kılmiyorum, Allahü Teala'nın emri olduğu ecilden (sebepten) kılanım ` dese, kafir olmaz.
- (7) Bir kimseye ' gel (sakal) tıraş ol ve tırnaklarını kes; zira Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)ın sünneti ' deseler, o da 'kesmiyorum' dese, kafir olur demişler. Sair (diğer) sünnetlerde böyledir.

خُصُوصًا شَوْل سُنْتَلَرِكە سُنْتَلِكى مَعْرُوف وَتُبُوتى تَوَاتُرْ اِيْلە تَابِتْ اُولە مَسْوَكْ كىي . اِمَاملَرىمىز دَنْ مَرُوبِدِر كە " بَر شَهْرِكْ خَلْقى مَسْوَكى تَرَكْ اُوْزَرە جَمْعْ اُولْسە لَر اَتْلَرى كَافِرْ قَرَار كىي قَرْمَقْ جَائِزْ اُولُور .

بَر كۆي مَرْحُومْ يُوْرُر كە : بُو فَقِير كْ اَكْلادىغى بُو سُوْزى سُنْتَلِكى اِنْكَارْ طَرِيقِيْلە دِيْسە لَر كُفْرُدُر ، وَاَكْر مَرادى سِنَكْ اَمْر كَلە اِشْلَمَرىن بَلْكَه رَسُوْلُ اللّٰه كْ سُنْتى اُولْدىغى اَجَلْدَنْ اِشْلَمَرىن دِيْسە كُفْر دَكْلَدُر ، نَتَكِيْم مُحَقَقِيْن بُوِيْلە تَفْصِيْل اِيْتَمِشْلَرْدُر .

(۸) بَر قَز اِيْلە بَر اُوْغْلان عَاقِلْ وَبَالِغْ اُولْسە لَر ، اَتْلَرى نِكَاح اِيْسە لَر وَصِفَات اِيْمَانىي سُوْال اِيْسە لَر بِلْمَسە لَر ، اَنَلَر مُسْلِمَان دَكْلَدُر . وَاَتْلَرى مُسْلِمَان اِيْدُوب اِيْمَانىي وَاِسْلَامىي اُوْكر دُوب بَعْدە نِكَاحلَرىن قِيَارلَر سە ، نِكَاحلَرى نِكَاح اُولُور .

(۹) وَدَخى بَر كِيْمَسە بِيَقْلَرىن قَرْدَقْدە يَانْدە طُورَان آدَم بَر شَيْئە يَرَامدى دِيْسە ، كُفْرْدَنْ قُورْقِيلُور ، زِيْرَا سُنْتى تَحْفِيْف اِيْتَمِش اُولُور .

(۱۰) وَدَخى بَر آدَم حَرِيْر اَنْوَاب كِيْمَسە ، بَر آخَر كِيْمَسە دَخى مَبَارَكْ اُولْسُون دِيْسە ، كُفْرْدَنْ قُورْقِيلُور .

(۱۱) وَدَخى بَر كِيْمَسە بَر مَكْرُوهى اِيْشَلْسە ، مَثَلًا قَبْلِيْه قَرَشُوْ اِيْغَيْنْ اُوْزادُوب يَانْتَقْ يَاخُودْ ئوْكرْمَكْ ، قَبْلِيْه قَرَشُوْ بُول اِيْتَمَكْ كىي ، بُوئلرى اِيْشَلَيْنْ آدَمە " بُو مَكْرُوهْدُر اِيْشَلْمە دِيْسە لَر " اُول آدَمْدە " اَكَا هَر كُناهِمىز بُو قَدَر اُولْسە " دِيْسە كُفْرْدَنْ قُورْقِيلُور يَغْنى مَكْرُوهى بَر شِيْدَنْ صَايْمَدِغِيْچُون .

(۱۲) وَدَخى بَر آدَم كْ حِدْمَتَكَارى قَابُودَنْ اِيْچُرُو كِيْر سە ، اَفْنَدِيْسە سَلَامْ وِيْر سە ، اَفْنَدِيْسِيْنَكْ يَانْدە بَر آدَم اُولْسە دە ، دِيْسە كە " صُوصْ اَدَبِيْمىز اَفْنَدِيْسە

Hususan (özellikle) şu sünnetlerin sünnetliği maruf (bilinen) ve subutî (sabit olması), tevatür¹ ile sabit olmalı, misvak gibi.

İmamlarımızdan mervidir (rivayettir) : Bir şehrin halkı misvakı terk etmek üzere cem'olsalar (karar verseler). Onları kafir kırar gibi kırmak caiz olur.

(İmama) Birgivî (Rahmetullahi aleyh) merhum buyurur ki : Bu fakirin anladığı sünnetliği inkar yoluyla deseler küfürdür. Ve eğer muradı senin emrinle işlemem; belki Resulullah'ın sünneti olduğu ecilden (sebepten) işlerim dese, küfür değildir. Nitekim Muhakkikin (meseleleri derinden inceleyen alimler) böyle tafsil etmişlerdir (açıklamışlardır).

(8) Bir kız ile bir erkek akıl-bâliğ olsalar, onları nikah etseler ve imanın sıfatlarını sual etseler, bilmeseler, onlar müslüman değildirler. Ve onları müslüman edip, imanı ve islâmı öğretip sonra nikahlarını kıyarlarsa, nikahları nikah (geçerli) olur.

(9) Bir kimse bıyıklarını kırtığında yanında duran adam, 'bir şeye yaramadı' dese, küfürden korkulur. Zira sünneti tahfif etmiş (hafife almış) olur.

(10) Bir adam harir esvab (ipekli elbise) giyse, bir âhar (başka) kimsede 'mübarek olsun' dese, (haramı helal itikad ettiği için) küfürden korkulur.

(11) Bir kimse bir mekruhu işlese - mesela; kıbleye karşı ayağını uzatıp yatmak yahut tükürmek, kıbleye karşı bevletmek gibi- bunları işleyen adama 'bu mekruhtur, işleme' deseler, o adamda ona, 'her günahımız bu kadar olsa' dese, küfürden korkulur, yani; mekruhu bir şeyden saymadığı için.

(12) Bir adamın hizmetkârı kapıdan içeri girse, efendisine selam verse, efendisinin yanında bir adam olsa da dese ki, 'sus, edepsiz (köle) efendisine

هَذَا قَوْلِي فِي هَذَا الْحَالِ

سَلَامٌ وَبِرِّدِي " دِيَسَهْ اُولُ اَدَمِ كَافِرْ اُولُورْ ، اَمَّا مُرَادِي اَذَابِ طَرِيقَتِ اُولُوبِ
سَلَامِي قَلْبِدَنْ وَبِرْمَكْ كَرَكْ اِيْدِي دِيْمَكْ اِيَسَهْ ، كُفْرْ اُولْمَاسِي ظَاهِرْدُرْ .

(۱۳) وَدَخِي بِرْ اَدَمِ بِرْ اَدَمَكْ غِيْتِنْدَنْ بِرْ شَيْ سُوْنِلْسَهْ ، يَانْنَدَهْ بِرِيسِي
" نَهْ لَارِمِ غِيْتِ اِيْتْمَهْ " دِيَسَهْ اُولُ اَدَمِ " بُوْ بِرْ شِيْمِيْلِرْ " دِيَسَهْ كَافِرْ اُولُورْ
دِيْمِشْلَرْ ، حَرَامِي اِسْتِحْسَانِ اِيْتْدِيكِيچُونْ .

(۱۴) بِرْ كِيْمَسَهْ دِيَسَهْ كِهْ " اَلَلُّ تَعَالٰی بَكَا جَنَّتْ وَبِرْسَهْ سَنِيَزْ كِيْرَمَزْمِ "
دِيَسَهْ ، يَاخُوْدْ " فُلَانْ اِيْلَهْ جَنَّتَهْ كِيْرَمَكِهْ اَمْرِي اُولْتَسَمِ كِيْرَمَزْمِ " يَاخُوْدْ " اَلَلُّ
تَعَالٰی بَكَا جَنَّتْ وَبِرْسَهْ دِيْلَمَزِيْنْ لَكِنْ دِيْدَارِيْنْ كُوْرَمَسِيْنْ دِيْلَرْمِ " دِيَسَهْ ، بُوْ
جُمْلَهْ كُفْرْدُرْ دِيْمِشْلَرْ .

(۱۵) بِرْ كِيْمَسَهْ " اِيْمَانْ اُرْتَارْ وَيَا اَكْسِيلُورْ " دِيَسَهْ ، كُفْرْدُرْ دِيْمِشْلَرْ .
فَاضِلْ بِرْ كُوِيْ بُوْ مَقَامْنَدَهْ يُوْرُورْ كِهْ : بُوْ فَقِيْرَكْ اَكْلَادِيْغِيْ اُولْدُرْمَكِهْ مُؤْمَنْ بِهْ
اِعْتِبَارِيْلَهْ اُرْتَارْ اَكْسِيلُورْ دِيَسَهْ كُفْرْدُرْ دِيْمِشْلَرْ ، اَمَّا يَقِيْنْ وَقُوْتْ صِدْقْ اِعْتِبَارِيْلَهْ
كُفْرْ دَكِلْدِرْ زِيْرَا مُحْتَهْدِيْنْدَنْ جُوْقْ كِيْمَسَهْ لَرْ اِيْمَانَكْ زِيَادَهْ وَنُقْصَانَهْ قَاتِلْلَرْدُرْ .
(۱۶) بِرْ كِيْمَسَهْ " قِبْلَهْ اِيْكِيْدِرْ ، بِرِي كَعْبْ بِرِي قُدُسْلَرْ " دِيَسَهْ كُفْرْدُرْ
دِيْمِشْلَرْ . بِرْ كُوِيْ مَرْحُوْمْ يُوْرُورْ : بُوْ فَقِيْرَكْ اَكْلَادِيْغِيْ شِمْدِيكِيْ حَالْدَهْ اِيْكِيْدِرْ
دِيَسَهْ كُفْرْدُرْ ، اَمَّا بَيْتْ مُقَدَّسْ قِبْلَهْ اِيْدِي صُكْرَهْ نَسَخْ اُولُوبِ قِبْلَهْ كَعْبَهْ
اُولْدِي دِيَسَهْ كُفْرْ دَكِلْدِرْ .

(۱۷) بِرْ كِيْمَسَهْ بِرْ عَالَمَهْ بَعْضْ اِيْتْسَهْ يَا سُوْكْسَهْ بِرْ سَبِيْسَزْ اَنَكْ
اُوْرَزِيْنَهْ كُفْرْدَنْ قُوْرَقِيْلُورْ .

(۱۸) بِرْ كِيْمَسَهْ " كَافِرْلَرَكْ اِيْشِي كُوْرْلَدِرْ " اِعْتِقَادْ اِيْتْسَهْ كُفْرْدُرْ دِيْمِشْلَرْ .

selam verir mi ` dese, o adam kafir olur. Ama muradı adab-ı tarikat (kölenin efendisine nasıl selam verileceğinin inceliklerini öğretmek) olup, "selamı kalpten vermek gerekti" demekse, küfür olmaması zahirdir (açıktır).

(13) Bir adam bir adamın gıybetinden birşey söylese, yanında birisi `ne lazım gıybet etme` dese, o adam `bu birşey midir` dese, kafir olur, demişler. Haramı istihsan ettiği (güzel bulduğu) için.

(14) Bir kimse dese ki, `Allahü Teala bana cennet verirse, sensiz girmem` dese yahut `filan ile cennete girmeye emrolunsam, girmem` yahut `Allahü Teala bana cennet verse, dilemem (istemem), lakin didarın (Mevla'nın cemalini) görmeği dilerim dese, bunların hepsi küfürdür demişler.

(15) Bir kimse, `iman artar veya eksilir` dese, küfürdür, demişler. Fazıl-ı Birgivi (Rahmetullahi aleyh) bu makamda buyurur ki: Bu fakırın anladığı oldur ki: `Mü'menün blh (inanılması istenen şey) itibarı ile artar-eksilir` dese küfürdür demişler. Ama yakîn (şüphe ve tereddüde mahal olmayan bilgi), kuvvet-i sıdk (amel itibarı ile inanmasıyla Hakk'a yakın olma) itibarıyla küfür değildir. Zira müçtehitin çok kimseler İmanın ziyade ve noksanına kaildirler (söylemişlerdir).

(16) Bir kimse, `kible ikidir; biri Kâbe, biri Kudüs'tür` dese küfürdür demişler. Birgivi (Rahmetullahi aleyh) merhum buyurur: Bu fakirin anladığı, şimdiki halde ikidir dese küfürdür. Ama Beyt-i Mukaddes kible idi, sonra nesholunup (hükmü kaldırılıp) kible Kâbe oldu dese, küfür değildir.

(17) Bir kimse, bir alime sebepsiz yere buğzetse veya sövse, onun üzerine küfürden korkulur.

(18) Bir kimse, `kafirlerin işi güzeldir` itikad etse, küfürdür demişler.

مَزْرَاقُلَی بِلْمَ خَال

(۱۹) بِرْ کِیْمَسَه " طَعَامْ یِرْ اِیْکَن سُوْیَلْمَمَکْ مَحْوَسِیْلَرْدَن اَیو نَسْتَه دِرْ " دِیْسَه ، یَاخُوْد " حَیْضْ وَنَفَاسْ خَالْنَدَه عَوْرَتِیْلَه یَاْتَمَقْ مَحْوَسِیْلَرْدَن کُوْزَلْ نَسْتَه دِرْ " دِیْسَه ، اُولْ کِشِی کَافِرْ اُولُوْر دِیْمِشَلَر .

(۲۰) بِرْ کِیْمَسَه " سَنْ مُؤْمِنِیْسِیْکْ ؟ " دِیْسَه ، اُولْ دَحِی " اِنْ شَاءَ اللّٰه " دِیْسَه ، تَأْوِیْلَنَه قَادِرْ اُولْمَسَه کُفْرُدُرْ دِیْمِشَلَر .

(۲۱) بِرْ کِیْمَسَه اُولَادِی اُولَانْ کِیْمَسَه یَه " تَکْرِی یَه سَنِکْ اُوْغْلُکْ کَرَکْ اُولْدِی " دِیْسَه ، کَافِرْ اُولُوْر دِیْمِشَلَر .

(۲۲) بِرْ عَوْرَتْ بَلِیْنَه بِرْ قَارَه اِیْپْ بَغْلَسَه " بُو نَدِرْ ؟ " دِیْسَه لَرْ " زَنَارْدِرْ دِیْسَه کَافِرْ اُولُوْر دِیْمِشَلَر ، وَاَرِیْتَه حَرَامْ اُولُوْر .

(۲۳) بِرْ کِشِی حَرَامْ طَعَامْ یِدِکْنَدَه " بِسْمِ اللّٰه " دِیْسَه کَافِرْ اُولُوْر دِیْمِشَلَر . بِرْ کِیْمَسَه اُولُوْر دِیْمِشَلَر : بُو فَقِیْرْکْ اُکْلَادِیْنِی حَرَامْ لِعِیْنِه اُولُوْر سَه

- سَجِی کِیی وَمَرْدَارْ اُولْمِشْ حَیْوَانْ اَتِی وَیَاغِی کِیی - . اَکَرْ حَرَامْ لِعِیْنِه اِیْدُوْکِنْ بِلُوْر سَه ، زِیْرَا اِسْمُ اللّٰهْی تَخْفِیْفْ اِیْتِمِشْ اُولُوْر ،

زِیْرَا مَتَّصُوْصُنْدُرْ . اِمَامْلَرِیْمَزْدَن مَرْوِیْدِرْکَه بِرْ کِیْمَسَه بِرْ طَعَامَه غَضَبْ اِیْدُوْبْ " بِسْمِ اللّٰه " دِیْسَه کَافِرْ اُولْمَزْ .

(۲۴) بِرْ کِشِی بِرْ غَیْرِیْیَه بَدْدَعَا اِیْتَسَه کِه " اللّٰه تَعَالٰی سَنِکْ جَانِکِی کُفْرُلَه اَلْسُوْن " دِیْسَه ، کَافِرْ اُولْمَاسْنَدَه عُلْمَا اِخْتِلَافْ اِیْتَدِیْلَر ، اَصْلِی بُوْدُرْکَه

کَنْدِیْنِکْ کُفْرِیْنَه رِضَا بِالْاِتِّفَاقْ کُفْرُدُرْ ، اَمَّا غَیْرْکْ کُفْرِیْنَه رِضَا بَعْضِلَر قَتْنَدَه اُولْ دَحِی مُطْلَقْ کُفْرُدُرْ ، وَبَعْضِلَر قَتْنَدَه اِسْتِحْسَانَا رِضَا اِیْسَه کُفْرُدُرْ ، اَمَّا ظَلْمْ

فَسَقْدَن اَتُوْرِی عَدَاِبِی دَائِمْ شَدِیْدْ اُولْسُوْن دِیوْر رِضَا اِیْسَه کُفْرْ دَکِلْدِرْ .

- (19) Bir kimse, `yemek yerken konuşmamak mecüsîlerden (ateşe tapanlardan) iyi nesnedir (iyi bir âdettir) ` dese; yahut hayız ve nifas halinde avratı (hanımı) ile yatmak (cinsi münasebette bulunmak) mecüsîlerden güzel nesnedir` dese, o kişi kafir olur, demişler.
- (20) Bir kimse, ` sen müminsin?` dese, o kimse de ` inşallah ` dese, teviline kadir olmazsa (`Allah dilerse imanla O'na kavuşacağım ` gibi yorumlamaya güç getiremezse) küfürdür demişler.
- (21) Bir kimse, evladı ölen bir kimseye ` Tanrıya, senin oğlun gerek oldu ` dese, kafir olur demişler.
- (22) Bir avrat (kadın) beline kara ip bağlasa, `bu nedir?` deseler, `zünnardır (hıristiyan papazların bellerine bağladığı kuşaktır)` dese, kafir olur demişler. Ve erine (kocasına) haram olur.
- (23) Bir kişi haram yemek yediğinde ` Bismillah ` dese, kafir olur demişler. Birgîvî (Rahmetullahi aleyh) hazretleri buyurur ki: Bu fakirin anladığı haramun li aynihi ¹ olursa - süci (şarap), murdar olmuş hayvan eti ve yağı gibi-. Eğer haramun li aynihi olduğunu bilirse (haram olur). Zira Allah'ın ismini tahfif (hafife almış) olur. Zira mensustur (yani, Haramun li aynihi hakkında kesin delil vardır). İmamlarımızdan mervidir (rivayet olunmuştur) ki, ` Bir kimse bir yemeğe gazap edip `Bismillah ` dese kafir olmaz. (Çünkü yemeğin kendisi haram değildir).
- (24) Bir kişi bir başkasına beddua etse ki, ` Allahü Teala senin canını küfürle alsın` dese, kafir olmasında Ulema ihtilaf ettiler.
- Aslı budur ki, kendinin küfrüne rıza - bil ittifak (âlimlerin ortak görüşüne göre)- küfürdür. Ama başkasının küfrüne rıza - (âlimlerinin) bazılarının katında - o mutlak küfürdür. Ve (âlimlerin) bazılarının katında istihsanen rıza ise (yani; bu durum beğeniliyorsa) küfürdür. Ama zulmü fıskından ötürü - azabı daim şedid olsun - diye rıza ise (zulüm eden fasığın azabı şiddetli olsun diye olan beğeniliyorsa) küfür değildir.

¹ Haramun li Aynihi (bizzat kendisi haram olan şey) : Allah ve Resulünün geçici ve sebebe dayalı olmaksızın baştan itibaren ve temelden haram kıldığı fiildir.

مَزارِ اَقْلَی بِلْمَ خَال

بِرْ کَوِی مَرْحُومِ یُورُرْ کِه : بُو قَوْلِی أَصَحْ أَکَلَرِ ، زِیرَا قُرْآنِ عَظِیمْدَه
حَضَرَتِ مُوسَى عَلَیْهِ السَّلَامُ قِصَّه سِنْدَه بُو کَا دَلِیلْ وَارِدِرْ .

حَضَرَتِ مُوسَى عَلَیْهِ السَّلَامُ قِصَّه سِنْدَه بُو کَا دَلِیلْ وَارِدِرْ .
(۲۵) بِرْ کِیمْسَه " اَللّٰهُ تَعَالٰی بِلُورْ ، فَلَانْ اِیْشِی اِیْشَلْمَدِم " دِیْسَه ،

حَالْبُوکِه اُولْ اِیْشِی اِیْشَلْدُو کِنْ بِلْمَه ، عُلْمَا کُفْرِنْدَه اِتْفَاقِ اِیْنْدِیلَرْ ، أَصَحْ
بُودُرْ کِه کَافِرْ اُولُورْ . وَجْهِی بُودُرْ کِه حَقْ تَعَالٰی حَضَرْتَلَرِنَه جَهْلِ مُرْکَبْ
اِثْبَاتِ اِیْشِمِشْ اُولُورْ ، تَأْمُلْ اِیلَه ظَاهِرْ اُولُورْ .

(۲۶) بِرْ کِیمْسَه بِرْ عَوْرَتِی شَاهِدِسِرْ نِکَاحِ اِیْتْسَه ، اُولْ اُرْ اِیلَه عَوْرَتِ
" تَکْرِی وَیْتَعْمَبِرْ شَاهِدِیْمَز " دِیْسَه لَرْ ، اِیْکِیْسِدَه کَافِرْ اُولُورْ دِیْمِشَلَرْ ، زِیرَا

یْتَعْمَبِرْ عَلَیْهِ الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ غَیْبِی بِلْمَزْ ، غَیْبِی بِلُورْ دِیْمَکْ اُولُورْ . یْتَعْمَبِرْ
عَلَیْهِ الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ دِیْرِی اِیْکِنْ غَیْبِی بِلْمَزْ اِیْدِی . آخِرَتَه رِخَلَتْ یُورْدُقْدَه
قَنْدَه بِلُورْ دِیْمِشَلَرْ .

(۲۷) بِرْ کِیمْسَه " بِنْ اُوغُورْتَنَانْلَرِی وَیْتِکَلَرِی بِلُورِیْن " دِیْسَه بُو یِلَه دِیْنْ

وَبُو کَا اِیْنَانْ کَافِرْ اُولُورْ .

بِرْ کِیمْسَه " بَکَا جِنْ خَبَرْ وِیْرُ ، اَنَکْ اِیلَه بِلُورِیْن " دِیْسَه ، یَنَه کَافِرْ اُولُورْ ،
زِیرَا یْتَعْمَبِرْلَرْ غَیْبِی بِلْمَزْلَرْ ، جِنْ دَخِی غَیْبِی بِلْمَزْلَرْ ، اَنَحَقْ غَیْبِی بِلْمَکْ اَللّٰهُ
تَعَالٰی حَضَرْتَلَرِنَه مَخْصُوصُدُرْ ، وَآنَکْ بِلْدِرْدِیْکِنِی بِلُورْ .

(۲۸) بِرْ کِیمْسَه اَللّٰهُ تَعَالٰی یَه اَنْدِ اِیْچِدِیْکِنْ دِیْلَمَزِیْن ، طَلَاقْ وَعَتَاقْ اَلْدِیْکِی دِیْلَرِیْن " دِیْسَه

سَنَکْ اَللّٰهُ تَعَالٰی یَه اَنْدِ اِیْچِدِیْکِنْ دِیْلَمَزِیْن ، طَلَاقْ وَعَتَاقْ اَلْدِیْکِی دِیْلَرِیْن " دِیْسَه
عُلْمَا کُفْرِنْدَه اِخْتِلَافِ اِیْنْدِیلَرْ ، اَکْثَرِی کَافِرْ اُولُورْ دِیْمِشَلَرْ .

(۲۹) بِرْ کِیمْسَه بِرْ کِیمْسَه یَه " سَنَکْ دِیْدَارْکْ بَکَا جَانْ اِلِجِی کِیْدِرْ "

دِیْسَه ، عُلْمَا بُونْدَه اِخْتِلَافِ اِیْنْدِیلَرْ ، اَکْثَرِی کَافِرْ اُولُورْ دِیْمِشَلَرْ ، زِیرَا جَانْ

Birgivi (Rahmetullahi aleyh) **merhum** buyurur ki: **Bu kavli** (görüşü) **esah** (doğru) **anlarız**. Zira Kuran-ı Azim'de Hazreti Musa (Aleyhi's-Selam) kıssasında buna delil vardır.

(Musa (Aleyhi's-Selam)'ın, firavun ve adamları hakkında azabı görmedikçe iman etmemeleri şeklinde beddua etmiştir.)

(25) Bir kimse, "Allahü Teala bilir, falan işi işlemedim dese, halbuki o işi işlediğini bilse, ulema küfründe ittifak ettiler. Esah (en doğru görüş) budur ki, kafir olur. Vechi budur (şu şekildedir) ki, Hak Teala hazretlerine cehli mürekkeb (bilmediğini de bilmemezlik) ispat etmiş olur, teemmül (iyice düşünmek) ile zahir (açığa çıkmış) olur (yani, kendisinin de bildiği şeyi, Allah'ın bilmediğini iddia etmiştir).

(26) Bir kimse, bir avratı (kadını) şahitsiz nikah etse, o er ile avrat, "Tanrı ve Peygamber şahidimiz" deseler, ikisi de kafir olur demişler. Zira Peygamber (Aleyhi's-Salatü ve's-Selam) gaybı bilmez. Eğer böyle denirse, o zaman gaybı bilir denmiş olur. Peygamberimiz (Aleyhi's-Salatü ve's-Selam) diriyken gaibi bilmezdi. Ahirete rihlet buyurduğunda (göç ettiğinde) kande (nasıl) bilir, demişler.

(27) Bir kimse, "ben uğurlananları (çalınanları) ve yitikleri (kaybolanları) bilirim dese, böyle diyen ve buna inanan kafir olur.

Bir kimse, "bana cin haber verir, onun ile bilirim dese, yine kafir olur. Zira Peygamberler gaibi bilmezler. Cin de gaibi bilmez. Ancak gaibi bilmek, Allahü Teala hazretlerine mahsustur ve O'nun bildirdiğini bilir.

(28) Bir kimse, Allahü Teala'ya ant içmek dilerse, bir âhar (başka) kimse de "ben, senin Allahü Teala'ya ant içtiğini dilemem (istemem), talaka ve itaka (boşamaya ve azat etmeye) ant etmeni dilerim" dese, ulema küfründe ihtilaf ettiler, ekseri (alimlerin çoğu) kafir olur, demişler.

(29) Bir kimse, bir kimseye "senin didarın (yüzün ve bakışın) bana can alıcı (Azrail Aleyhi's-Selam) gibidir" dese, ulema bunda ihtilaf ettiler. Ekseri (ulema) kafir olur, demişler. Zira can

اَلِیْحِی اللّٰهُ تَعَالٰی نِکْ اُولُوْ مَلٰکِیْدِرْ ، وَ مَلٰکِی تَخْفِیْفْ کُفْرُدُرْ .

(۳۰) بِرْ کِیْمَسَه "بِیْسَازَلُقْ خُوشْ اِیْشِدِرْ" دِیْسَه کَافِرْ اُولُوْزْ دِیْمِشَلُرْ .

(۳۱) بِرْ کِیْمَسَه بِرْ اَدَمَه "کَلْ نَمَازْ قِلْ" دِیْسَه ، اُولَدَه "بَکَا نَمَازْ قَلَمَقْ قَتِی اِیْشِدِرْ" دِیْسَه ، کَافِرْ اُولُوْزْ دِیْمِشَلُرْ .

(۳۲) بِرْ کِیْمَسَه "اللّٰهُ تَعَالٰی کُوْکَدَه بِنِمْ شَاهِدِمِدِرْ" دِیْسَه کَافِرْ اُولُوْزْ ، زِیْرَا اللّٰهُ تَعَالٰی یَه مَکَانَ اِثْبَاتْ اِیْمِشْ اُولُوْزْ ، اللّٰهُ تَعَالٰی مَکَائِدِنْ بِرِیْدِرْ .

(۳۳) بِرْ کِیْمَسَه "رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمْ هَزْ یَمَکْ یَدِکَدَه بِازْمَاغِنْ یِلَارْ اِیْدِی" دِیْسَه ، بِرْ آخِرْ کِشِی "بُوْ اَدَبَسِرْ لَکِدِرْ" دِیْسَه ، کَافِرْ اُولُوْزْ .

(۳۴) بِرْ کِیْمَسَه "رِزِقُ اللّٰهُ تَعَالٰی دِنِدِرْ ، لَکِنْ قَوْلَدَنْ حَرَکَتَدَه کَرْکِدِرْ" دِیْسَه ، بُوْ سُوْزْ شِرْکِدِرْ ، زِیْرَا حَرَکَتَدَه اللّٰهُ تَعَالٰی دِنِدِرْ دِیْمِشَلُرْ .

(۳۵) بِرْ کِیْمَسَه "نَصْرَانِیْ اُولَمَقْ یَهُودِیْ اُولَمَدَنْ خَیْرْ لُوْدُرْ" دِیْسَه ، کَافِرْ اُولُوْزْ دِیْمِشَلُرْ . "یَهُودِیْ شِرْ لُوْدُرْ نَصْرَانِیْدَنْ" دِیْمَکْ کَرْکِدِرْ .

(۳۶) بِرْ کِیْمَسَه "کَافِرْ اُولَمَقْ یَکِدِرْ ، خِیَاطْ اُولَمَدَنْ" دِیْسَه ، اَبُو الْقَاسِمِ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَیْهِ قَوْلَنَه کُورَه کَافِرْ اُولُوْزْ دِیْمِشَلُرْ .

(۳۷) بِرْ کِیْمَسَه حَرَامَدَنْ صَدَقَه وِیْرَسَه ، وَ اَنَدَه ثَوَابْ اُوْمَسَه ، اَلَانَ فَقِیْرَدَه حَرَامَدَنْ اُولْدِیْغِنْ بَیْلَسَه ، دُعَا اِیْتَسَه ، وِیْرَنْ دَخِیْ اَمِیْنْ دِیْسَه ، اِیْکِیْسِیْ دَخِیْ کَافِرْ اُولُوْزْ دِیْمِشَلُرْ .

(۳۸) بِرْ کِیْمَسَه "بِنِمْ عِلِمْ مَحْلِسِنَدَه نَه اِیْشِمْ وَارْ" دِیْسَه یَاخُوْدْ "عَالِمْلَرِکْ دِیْدُوْکِیْنْ کِیْمْ قَادِرْ اُولُوْزْ ؟" دِیْسَه ، یَا فِتْوَاِیْ یِرَه بِرَاقَسَه دَه "نَه دِرْ بُوْ" دِیْسَه ، کَافِرْ اُولُوْزْ دِیْمِشَلُرْ .

alıcı (Azrail aleyhisselam), Allahü Teala'nın ulu meleğidir. Ve meleği tahfif (küçük görme), küfürdür.

(30) Bir kimse, 'beynamazlık (namaz kılmamak) hoş iştir' dese, kafir olur, demişler.

(31) Bir kimse, bir adama 'gel namaz kıl' dese, o da bana 'namaz kılmak katı (zor) iştir' dese, kafir olur, demişlerdir.

(32) Bir kimse, 'Allahü Teala gökte benim şahidimdir' dese, kafir olur. Zira Allahü Teala'ya mekan ispat etmiş olur. Allahü Teala mekandan beridir (uzaktır)

(33) Bir kimse, 'Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) her yemek yediğinde parmağını yalardı' dese, bir âhar (başka) kişi 'bu edepsizliktir' dese, kafir olur.

(34) Bir kimse, 'rızkı Allahü Teala'dandır. Lakin kuldan da hareket gerektir dese, bu söz şıktır. Zira harekette Allahü Teala'dandır, demişler. (Mecazen sebeplere sarılmak manasında ise, caizdir.)

(35) Bir kimse, 'Nasranî (hıristiyan) olmak, yahudi olmaktan hayırlıdır' dese kafir olur, demişler. 'Yahudi şerlidir, nasraniden' demek gerektir.

(36) Bir kimse, 'kafir olmak hıyanet olmaktan (hainlik etmekten) yeğdir (iyidir) dese, Ebu'l-Kasım (Rahmetullahi aleyh) kavline göre kafir olur demişler. (Hainlik etmeyen kafiri iyi kabul etmekle, küfre razı olmuştur.)

(37) Bir kimse, haramdan sadaka verse ve ondan sevab umsa, alan fakir de sadakanın haramdan olduğunu bilse, dua etse, veren de amin dese, ikisi de kafir olur demişler.

(38) Bir kimse 'benim ilim meclisinde ne işim var' dese yahut 'alimlerin dediğini etmeğe kim kadir olur' dese ya da fetvayı yere bıraksa da 'nedir bu?' dese kafir olur demişler.

(٣٩) بَرِ كِيْمَسَه خَصْمَه " شَرَعَه كِيْدَه لِم " دِيْسَه ، اُولُ دَخِي " بَرِ مُحَضَرُ كَتُوْرَمِيْنَجَه كِتَمَزِيْن " دِيْسَه ، يَاخُوْد " شَرِيْعَتِي بِنْ نَه بِيْلَه يِم " دِيْسَه كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ .

(٤٠) بَرِ كِيْمَسَه كُفْرُ سُوْلِيْسَه ، بَرِ كِشِي دَخِي كُوْلَسَه ، كُوْلَن دَخِي كَاْفِرُ اُولُوْر ، مَكْرُ كُوْلَسِي ضَرُوْرِي اُولَه ، اُوِيْلَه اُولُسَه كُفْرُ دَكْلَدِرُ .

(٤١) بَرِ كِيْمَسَه " تَكْرِي دَن خَالِي يَزْ يُوْق " دِيْسَه كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ .

(٤٢) " اَرُوَاج مَشَايَخ حَاضِرْدِرْ ، بِيْلُوْرَلَر " دِيْسَه كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ .

(٤٣) بَرِ كِيْمَسَه " بِنْ شَرَعِي بِيْلَمَزِيْن " دِيْسَه ، كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ .

(٤٤) بَرِ كِيْمَسَه " آدَمْ عَلِيْه السَّلَامْ بُغْدَايْ يِمَسَه ، بَرِ شَقِي اُولَمَزْدَق " دِيْسَه ، كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ . " اَمَّا بَرِ بُو دُوْنِيَادَه اُولَمَزْدَق " دِيْسَه ، كُفْرِنْدَه

اِخْتِلَافْ اِيْتِمَشَلَرُ .

(٤٥) بَرِ كِيْمَسَه " آدَمْ عَلِيْه السَّلَامْ بَرِ طُقُوْرْدِي " دِيْسَه ، بَرِيْسِي دَخِي " اُوِيْلَه اِيْسَه بَرِ جُوْلَحَه اُوْغُلْنَلَرِي اِيْمِش " دِيْسَه ، كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ .

(٤٦) بَرِ كِشِي كُوْجُكْ كُنَاهُ اِيْشَلَسَه ، بَرِيْسِي دَخِي اَكَا " تَوْبَه اِيْت " دِيْسَه ، اُولُ دَخِي " نَه اِيْشَلْدِمَكِه تَوْبَه اِيْدَه يِم " دِيْسَه ، كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ .

(٤٧) دَخِي اِيْكِي كِشِي جَكِشَسَه لَرْ ، بَرِيْرِيْنَه " كَلْ عِلْمَه كِيْدَه لِم " دِيْسَه ، اُولُ دَخِي " بِنْ عِلْمِي نَه بِيْلَه يِم " دِيْسَه كَاْفِرُ اُولُوْر دِيْمَشَلَرُ ، زِيْرَا

عِلْمِي اِسْتِخْفَافِدِرْ دِيْمَشَلَرُ .

(39) Bir kimse hasmına (davalı olduğu kişiye) `şeriatı (hoca efendiye) gidelim dese, o da ` bir muhzir (o işte vazifeli polis) getirmeden gitmem` dese yahut `Şeriatı ben ne bileyim` dese kafir olur demişler.

(40) Bir kimse, küfür söylese, bir kişi de gülse, gülen de kafir olur. Meğer gülmesi zaruri olsa, öyle olsa küfür değildir.

(41) Bir kimse, ` Tanrıdan hali (boş) yer yok ` dese, kafir olur.

(42) ` Evrad-ı Meşayih (Şeyhlerin ruhları) hazırdır, (her şeyi) bilirler ` dese, kafir olur, demişler. (` Allahü Teala bildirirse, bilebilir ` dese, kafir olmaz.)

(43) Bir kimse, `ben Şeriatı bilmem` dese, kafir olur, demişler.

(44) Bir kimse, ` Âdem (Aleyhi's-Selam) buğday yemeseydi, biz şaki olmazdık ` dese, kafir olur, demişler. `Ama biz bu dünyada olmazdık` dese, küfründe ihtilaf etmişler.

(45) Bir kimse, `Âdem (Aleyhi's-Selam) bez dokurdu` dese, birisi de `öyleyse biz çulha oğulları (bez çocukları) imişiz ` dese, kafir olur, demişler. (Burada Adem (aleyhisselam) tahkir etmek, hor görmek vardır. Adem (aleyhisselam)ın mesleği ile alay için küfürdür.)

(46) Bir kişi küçük günah işlese, birisi de ona ` tövbe et ` dese, o da `ne işledim ki tövbe edeyim` dese, kafir olur, demişler.

(Günahı küçük görüyor. Burada istihfaf (hafife almak) ve istihlâl (haram birşeyi helal, helal birşeyi haram kabul saymak) vardır. Bir âlime büyük günah nedir? diye sordular. Alimlerin bazıları, "küçük zannedilen her bir günah büyük günahtır" dedi. Birde şunu unutmamak lazımdır : İnsan küçük işlenildiği zaman, o günahın küçüklüğüne değil de kime karşı işlediğine baksın.)

(47) İki kişi çekişseler, birbirine gel ilme gidelim dese, o da ben ilmi ne bileyim dese, kafir olur, demişler. Zira ilmi istihfaktır (küçük ve aşağı görmektir) demişler.

(۴۸) بَرِ كَيْمَسَه " ذَرِيَّتْكَ كَيْمَدِرْ ، مِلَّتْكَ كَيْمَدِرْ ، اِعتِقَادْده مَذْهَبْكَ كَيْمَدِرْ ، عَمَلْده مَذْهَبْكَ كَيْمَدِرْ ؟ " دِيو سَوَالِ اِيْتَسَه لَرِ بِلْمَسَه ، اَوَّلِ اَدَمِكَ ذَمِيْدَن فَرْقِي يُوْفُدِرْ .

(۴۹) " بَرِ حَرَامِ قَطْعِي يِي كِه سَجِي وَخَنْزِيْرِ اَتِي كِيي حَلَالْدِرْ " دِيْسَه " يَا حَلَالِي قَطْعِي يِي حَرَامْدِرْ " دِيْسَه ، كَاْفِرْ اَوْلُوْر دِيْمَشْلَرْ ، جَمِيْعْ اَدْيَانْدَه حَرَامْ اَوْلُوْبْ حَلِي ، حَكْمَه مُخَالَفْ اَوْلَانْكَ حَلَالْ اَوْلَمْسِيْن اَرْزُو اِيْتْمَكْ كُفْرُدُرْ ، زَنَا وَلَوَاطَه وَفَرْقِي طُوْنِدُقْدَن صُكْرَه طَعَامِ يَمَكْ كِيي . اَمَّا شَرَايْكَ حَلَالْ اَوْلَمْسِيْنِي تَمْنِي اِيْتَسَه كُفْرْ دَكْلِدِرْ .

(۵۰) بَرِ كَيْمَسَه قُرْآنِ عَظِيْمُ الشَّانِي مُحَاوَرَه ، وَلَافْ ، وَلَطِيْفَه اَرَاْسِيْنْدَه اِسْتِعْمَالِ اِيْتَسَه كُفْرُدُرْ دِيْمَشْلَرْ .

(۵۱) بَرِ كَيْمَسَه مَثَلًا بَرِ يَحْيَى اَذْلُو كَيْمَسَه يَه ﴿ يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ ﴾ دِيْسَه ، كَاْفِرْ اَوْلُوْر دِيْمَشْلَرْ .

(۵۲) بَرِ كَيْمَسَه " شِمْدِي كَلْدِمِ بَسْمِ اللّٰه " دِيْسَه آفَاتْدِرْ . بَرِ شَيْئِي چُوْقْ كُوْرُسَه " مَا خَلَقَ اللّٰه " دِيْسَه كَاْفِرْ اَوْلُوْر دِيْمَشْلَرْ .

(۵۳) بَرِ كَيْمَسَه " شِمْدِي سَكَا سُوْكُمْ سَمْ ، سُوْكُمْ نَكْ اَدِيْنِي كُنَاهُ قُوْمِشْلَرْ " دِيْسَه آفَاتْدِرْ .

(۵۴) بَرِ كَيْمَسَه " جَبْرَائِيْلُ بُوْرَاغُوْسِي كِيي چِرْجِيْلَقْ اَوْلْمُشْسِيْكَ " دِيْسَه

(48) Bir kimse, ' zürriyetin kimdir, milletin kimdir, itikatta mezhebin kimdir, amel-de mezhebin kimdir ' diye سوال etseler, bilmede, o adamın zimmiden (anlaş-ma ile islam diyarında yaşamayı kabul edilmiş canı korunan gayri müslimden) farkı yoktur.

(49) ' Bir haram-ı kat'i -ki (haram olduğu kesin olan) süci (şarap) ve hınzır eti gibi-helaldir ' dese, yada helal-i kat'i (kesinlikle helal olan birşeyi) 'haramdır' dese, kafir olur, demişler.

("Şu helaldir, şu haramdır" demek, Cenabı Hakk'ın işidir.)

Cemi edyan'da (bütün dinlerde) haram olup, hilli (helalliği) hikmete (kainattaki ve ya-ratılıştaki ilahi gayeye) muhalif (zıt) olanın, helal olmasını arzu etmek, küfürdür. Zina, livata ve karnı doyurduktan sonra yemek yemek gibi. Ama şarabın helal olmasını temenni etse, (önceden helal olup sonradan yasaklandığı için) küfür değildir.

(50) Bir kimse, Kurân-ı azimüşşan'ı muhavere (konuşma) ve laf (söz) ve latife (şaka) arasında isti'mal etse (kullansa) küfürdür demişler.

(51) Bir kimse, mesela Yahya adlı bir kimseye ' Ey Yahya, kitabı all' (Meryem Suresi:12) dese, kafir olur, demişler.

(52) Bir kimse, ' Şimdi geldim, Bismillah ' dese, âfettir (büyük felakettir). Birşeyi çok görse, ' Allah ne yarattı ' dese, kafir olur, demişler.

(53) Bir kimse, ' şimdi sana sövsem, sövmenin adını günah koymuşlar ' dese, âfet olur (büyük günahdır).

(54) Bir kimse, ' (meleğe hakaret ederek) Cebrail (Aleyhi's-Selam) buzağısı gibi, çirliçiplak olmuşsun ' dese, afettir.

(۵۵) بَرِ کِیْمَسَه اَلله تَبَارَکْ وَتَعَالِیْدَنْ غَبِرِی اَشِیَایَه یَمِیْنِ اِیْتَسَه حَرَامِدِرْ ،
 حَرَامِی اِشَلِیْنِ مُرْتَدْ وَکَافِرْ اُولَمَزْ ، مَکَرْ مَنْصُوصْ عَلَیْهِ اُولَانْ حَرَامَه حَلَالْ
 دِیْسَه ، کَافِرْ اُولُورْ ، وَدَخِی اُوغُلُومْ بَاشِی اِیچُونْ وِیَا بَاشِمْ اِیچُونْ کَلِمَه لَرِیْتَه
 یَمِیْنِ بِاللّهِ عَطْفْ اِیْتَسَه مَثَلَا "وَاللّهِ اُوغُلُومْ بَاشِی اِیچُونْ" دِیْسَه قُورُقُولُورْ .

حِیضْ وَنَفَاسْ بَحْثِی

وَ دَخِی مَسْئَلَه حِیضْ اَقْلَی اُوجْ کُونْدُرْ ، اَکْشَرِی اُونْ کُونْدُرْ ، نِفَاسْکْ
 اَقْلَنَه حَذْ یُوقَدُرْ ، نَه وَقْتْ کَسِیلُورْ اِیْسَه غُسْلْ اِیْدُوبْ نَمَازْ قَلَنَه قَلَمَقْ کَرْکْ
 وَاُورُجْ طُوْمَقْ کَرْکْ ، اَکْشَرِی قِرَقْ کُونْدُرْ ، اَکَرْ قَانْ اُوجْ کُونْدَنْ اَکْسِکَدَه
 کَسِلَسَه حِیضْ صَانُوبْ نَمَازِیْنْ قِیْلَمَادِیْسَه قَضَا اِیْدَه غُسْلْ لَازِمْ دَکَلِیْرْ ، وَاَکَرْ
 اُوجْ نَمَازْ اُولْدُقَدَه کَسِلَسَه غُسْلْ اِیْدُوبْ وَقْتْ نَمَازِیْنْ قِیْلَه ، اُونْ کُونْ نَمَازْ
 اُولْدُقَدَه کَسِلَسَه دَه کَسِلَسَه دَه غُسْلْ اِیْدُوبْ نَمَازِیْنْ قِیْلَه ، نِفَاسْکْ قِرَقْ
 کُونِی نَمَازْ اُولِیجَقْ قِیْلَه ، غُسْلْ اِیْتَدِکَدَه کَسِلَسَه دَه کَسِلَسَه دَه .

حِیضْ وَنَفَاسْ کُونُلَرِنْدَه هَرْ نَه دُرُلُو قَانْ کَلُورَسَه صَافِی قَانْ حُکْمِنْدَه دِرْ ،
 صَارِی اُولُسُونْ بُولَانَقْ اُولُسُونْ ، حِیضْکْ اُونْ کُونِی اِیچِنْدَه یَا نِفَاسْکْ قِرَقْ
 کُونِی اِیچِنْدَه بَرِ اِیچِی کُونْ قَانْ کَلِمَسَه کَسِلْدِی صَانُوبْ غُسْلْ اِیْدُوبْ اُورُجْ
 طُوْمَسَه صُکْرَه کِیرو مُدَّتْ اِیچِنْدَه قَانْ کَلَسَه اُولْ اُورُجِی قَضَا اِیْتَمَکْ کَرْکَدِرْ ،
 کَسِلْدِکَدَه کِیرو غُسْلْ اِیْتَمَکْ کَرْکْ .

اَکَرْ عَادَتِنْدَنْ اُولْ کَسِلَسَه لَکِنْ اُوجْ کُونْدُنْصُکْرَه اُولَسَه غُسْلْ اِیْدُوبْ
 نَمَازِیْنْ قِیْلَه لَکِنْ اَرِی اِیْلَه جِمَاعْ اِیْتِمِیَه عَادَتِی کَحْمِیْنِجَه نَفَاسْ دَخِی بُوْیْلَه دِرْ .
 اَکَرْ عَادَتِنْدَنْ زِیَادَه دَه کَسِلَسَه لَکِنْ اُونْ کُونْتَه یَا دَخِی اَکْسِکَدَه کَسِلَسَه هَبْ حِیضِیْرْ .

(55) Bir kimse, Allahü Tebareke ve Teala'dan başka eşyaya yemin etse, haramdır. Haramı işleyen mürted (dinden çıkan) ve kafir olmaz. Meğer ki man-susu aleyh (âyetle tespit edilmiş) olan harama helal dese, kafir olur.

`Oğlum başı için` veya `başım için` kelimelerine `yemin billah`ı atfetse (ek-lese), -mesela; `vallahi oğlum başı için` dese- (o kişinin imanından) korkulur. (Müslüman olan kişi Mevla Teala'nın dışındaki hiçbir şeye yemin etmemelidir.)

HAYIZ ve NİFAS BAHSİ

Hayız ¹ meselesinin en azı üç gündür. En çoğu on gündür. Nifasın ² en azına had (sınır) yoktur. Ne vakit (hayızdan ve nifastan) kesilirse, gusledilip namaz kılmak ve oruç tutmak gerekir. (Nifasın) en çoğu kırk gündür. Eğer kan üç günden eksik (az zaman)de kesilse, hayız sanıp namaz kılmasa, kaza edip gusül lazım değildir. Ve eğer üç (gün) tamam olduğunda kesilse, gusül edip vakit namazını kılar.

On gün tamam olduğunda - kesilse de kesilmese de - gusül edip namazını kılar. Nifasın kırk günü tamam olunca (namaz) kılar. Kan kesilse de kesilmese de gusül eder.

Hayız ve nifas günlerinde - sarı olsun, bulanık olsun - her ne türlü kan gelirse (gelsin) safi kan hükmündedir.

Hayızın on günü içinde yada nifasın kırk günü içinde, bir iki gün kan gel-mese, kesildi sanıp oruç tutsa, sonra bir müddet içinde kan gelse, o orucu kaza etmek gerekir. Kesildikten sonra geri (yine) gusül etmek gerekir.

Eğer âdetinden evvel kesilse, lakin üç günden sonra olsa, gusül edip namazını kılar. Lakin eri (kocas) ile âdetli geçmeyinceye kadar cima etmez. (Cima için evvelki âdetinin gününe kadar bekler.) Nifas da böyledir (yani, nifas olan kadın evvelce kanı kesilse ve temizlense, ihtiyaten namazları kılar. Fakat eski âdeti varsa, o vakte kadar cima edemez. İlk doğum ise, kırk günü tamamlar).

Eğer âdetinden ziyade de kesilse, lâkin on günde ya da eksik de kesilse, hep hayızdır.

¹ Hayız : Ergen, sağlıklı, gebe olmayan ve henüz ay halinden kesilme yaşına ulaşmamış bir kadının düzenli olarak rahminden gelen kan.

² Nifas : Doğumun arkasından gelen kandır. Doğum sırasında çocuk ile birlikte veya doğumdan önce gelen kan, bozuk bir kan veya özür (istihaze) kanıdır.

أَكْرَ أَوْنُ كُونُ تَمَامُ أَوْلَدُقْدَه كَسَلْمُيُوبُ أَفْسَه عَادَتَنْدَنْ إِيْلَرُوسِي حِيضُ
 أَوْلَمَزْ ، لَكِنْ أَوْلُ كُونْلَرِكْ نَمَازَلَرِيْن قَضَا إِيْدَه ، نِفَاسِكْ قِرْقِي دَحِي حِيضُكْ
 أَوْنِي كِييْدِرْ ، رَمَضَانْدَه صَبَاحُ يَرِي أَغَارْدُقْدَنْصُكْرَه حِيضُ وَنِفَاسُ كَسَلْسَه أَوْلُ
 كُونِي يَمِيَهْ وَإِيْجَمِيَهْ إِيْسَاكْ إِيْدَه ، لَكِنْ أَوْرُجْ أَوْلَمَزْ ، قَضَاسِي لَازِمْدِرْ .
 وَأَكْرَ إِيْرْتَه يَرِي أَغَارْدُقْدَنْصُكْرَه قَانُ كَلْسَه أَوْلُ كُونِي يِيَهْ وَإِيْجَهْ ، أَكْرَ
 إِيْكِندِيْدَنْ صُكْرَه كُورُورْسَه دَه ، وَبِالْحُمْلَه بَرِ عَوْرَتِ قَانُ كُورُسَه نَمَازْدَنْ
 وَأَوْرُجْدَنْ وَازَكَلَه .

وَأَكْرَ أَوْجُ كُونُ أَوْلَسَادَنْ كَسَلْسَه نَمَازِكْ آخِرِ وَقْتَه ذِكْ صَبَرِ إِيْدَه ، وَقْتَه
 كِيْرُو قَانُ كُورُسَه نَمَازُ قَلَمِيَهْ ، وَأَكْرَ كَلَمَزْ إِيْسَه أَبْدَسْتُ آلَه نَمَازِيْن قِيْلَه ، أَكْرَ
 كِيْرُو قَانُ كَلْسَه يِنَه نَمَازْدَنْ وَازَكَجَهْ . أَكْرَجَه كَسَلْسَه يِنَه نَمَازِيْن آخِرِ وَقْتَه
 ذِكْ أَكَلْتَه ، كَلَمَزْ إِيْسَه أَبْدَسْتُ آلَه نَمَازِيْن قِيْلَه ، أَوْجُ كُونَه ذِكْ بُيْلَه أَلِيْلَه ،
 غُسْلُ لَازِمُ دَكِلْدِرْ ، يَالِكِرْ أَبْدَسْتُ كِفَايَتِ إِيْدِرْ .

أَوْجُ كُونْدَنْصُكْرَه كَسَلْسَه كِيْرُو نَمَازِيْن آخِرِ وَقْتَه ذِكْ أَكَلْتَه ، كَلَمَزْ إِيْسَه
 غُسْلُ إِيْدَه نَمَازِيْن قِيْلَه ، كَلُورْ إِيْسَه نَمَازْدَنْ وَازَكَجَهْ .

قِيَاسُ أَوْرَرَه أَوْنُ كُونَه وَارِنْجَه ، آتْدَنْصُكْرَه غُسْلُ إِيْدَه نَمَازِيْن قِيْلَه قَانُ
 أَقَارُسَه دَه ، نِفَاسْدَه بُيْلَه دِرْ ، لَكِنْ هَرُ كَسِلْدِكَجَهْ غُسْلُ لَازِمْدِرْ ، بَرِ كُونْدَه
 كَسِيلُورْ إِيْسَه دَه أَقَلْ .

أَوْرُجْ أَكْرَ إِيْرْتَه يَرِي أَغَارْمَدِيْن كَسَلْسَه نَيْتِ إِيْدُوبُ أَوْرُجْنُ طُوْتَه ، أَكْرَ
 قُوشُغْنُ يَا إِيْكِندِيْدَنْصُكْرَه كِيْرُو قَانُ كَلْسَه أَوْلُ أَوْرُجْ أَوْلَمَزْ ، أَوْلُ كُونُ يِنَه
 صُكْرَه قَضَا إِيْدَه .

Eğer on gün tamam olduğunda kesilmeyip aksa, âdetinden ilerisi hayız olmaz. Lakin o günlerin namazlarını kaza eder. Nifasın kırkı (kırk günü) da hayızın onu (on günü) gibidir.

Ramazanda sabah (tan) yeri ağardıktan sonra hayız ve nifas kesilse, o günü yemesin ve içmesin imsak etsin (kendini tutsun). Lakin oruç olmaz, kazası lazım gelir.

Ve eğer ırte yeri (tan yeri) ağardıktan sonra kan gelse, o günü yer ve içer. Eğer ikindiden sonra görürse de (oruçlu olmaz, o orucu kaza etmez).

Ve bi'l-cümle (umumiyyetle, günün hangi saatine gelirse gelsin) bir kadın kan görse, namazdan ve oruçtan vazgeçer.

Ve eğer üç gün olmadan kesilse, namazın âhir (son) vaktine dek (kadar) sabreder. Vaktin (sonun)de giru (yine) kan görse, namaz kılmaz. Ve eğer (kan) gelmezse, abdest alır, namaz kılar. Eğer yine kan gelse, yine namazdan vazgeçer. Eğer ki, kesilse yine namazın âhir (son) vaktine dek (kadar) eğlene (bekler). (Kan) gelmezse, abdest alır, namazını kılar. Üç güne dek (kadar) böyle eğleye (bekler). Gusûl lazım değildir. Yalnız abdest kifayet eder. Üç günden sonra kesilse, giru (yine) namazın âhir (son) vaktine dek (kadar) eğlene (bekler). (Tekrar) gelmezse, gusleder, namazını kılar. (Tekrar) gelirse, namazdan vazgeçer. Kıyas üzere (bu kâideye göre) on güne varınca (ya kadar devam eder), ondan sonra gusûl eder, namazını kılar, kan akarsa da (böyle yapar). Nifas da böyledir. Lâkin her kesildikçe gusûl lazımdır. Bir günde kesilirse de, ekallî (daha az süre de kesilse de böyledir).

Oruç, eğer ırte (tan) yeri ağarmadan (kan) kesilse, niyet eder, orucunu tutar. Eğer kuşluk yada ikindiden sonra giru (yine) kan kesilse, o oruç olmaz. O günü sonra yine kaza eder.

أَكْرَ دُوشُكْ دُوشُرْسَه یَارْمَاقِی یَا صَاحِبِی یَا آغَرِی بُورُنِی بَلَلُو اُولُسَه بُتُون
 اَوُغْلَان طُغُورُمُشْ كِیی اُولُورْ ، أَكْرَ هِیچْ بِرْ یَرِی بَلَلُو دَكِلْسَه نِفَاسْ اُولَمَزْ ،
 لَكِنْ اُوجْ كُونْ یَا دَخِی زِیَادَه أَفْرُسَه حِیضْ اُولُورْ .
 أَكْرَ حِیضْ كِسَلَه لِی اُونْ بَشْ كُونْ یَا دَخِی زِیَادَه اُولُوبْدَه دُوشُورْدِی اِیْسَه ،
 أَكْرَ اُوجْ كُونُودَنْ اَكْسِیكْدَه كِسَلَسَه یَا دَخِی حِیضْ كِسَلَه لِی اُونْ بَشْ كُونْ
 اُولَمَاشْ اُولُسَه حِیضْ دَكِلْدِرْ ، بُورُنْ قَانِی كِییدِرْ ، نَمَازِینْ قِبَلَه وَاُورُجُنْ
 طُوتَه اَرِیلَه یَاثَه ، غُسُلْ لَارِمْ دَكِلْدِرْ .
 مَسْئَلَه وَقْتِ اِیچْنْدَه نَمَازْ قِیْلَمَزْدَنْ اَوَّلْ خَاتُونْ حِیضِی كُورُسَه اُولْ وَقْتِ
 نَمَازِی قَضَا اِیْتْمَكْ لَارِمْ دَكِلْدِرْ ، خُلَاصَه اَلْفَتَاوَادَه كِتَابِ حِیضْكَ فَصْلِ
 ثَانِیْسِنْدَه مَذْكُورْدُرْ .

مُؤْمِنِكَ اَوْصَافِی

وَدَخِی مُؤْمِنِكَ مُؤْمِنْدَه یَدِی حَقِّی وَارْدِرْ :

(۱) اَوَّلِی : دَعْوَتَه وَارْمَقْ .

(۲) اِیكْنِجِی : عِیَادَه سِنَه وَارْمَقْ .

(۳) اُوجْنِجِی : جَنَازَه سِنَه وَارْمَقْ .

(۴) دُرْدُجِی : نَصِیحَتِ اِیْتْمَكْ .

(۵) بَشْنِجِی : سَلَامْ وِیْرْمَكْ .

(۶) اَلْتِنِجِی : بِرْ ظَالِمَكْ اَلْتِنْدَنْ بِرْ مَظْلُومِی قُورْتَارْمَقْ .

(۷) یَدِنِجِی : اَخْسِرْدَقْدَه " بِرْحَمَكْ اَلله " دِیْمَكْ .

مُؤْمِنِكَ خَیْرُ لُوسِی : وَدَخِی مُؤْمِنِكَ خَیْرُ لُوسِی بَشْ عَصَلْتْ بُولُنَانْدِرْ :

Eğer düşük (çocuk) düşürse, parmağı yada saçı yada ağzı burnu belli olursa, bütün çocuk doğurmuş gibi olur. Eğer hiçbir yeri belli değilse, nifas olmaz. Lakin üç gün yada ziyade (daha çok) akarsa, hayız olur.

Eğer hayızdan kesileli on beş gün yada ziyade olup da düşürdü ise, eğer üç günden eksikte kesilse yada hayız kesileli on beş gün olmamış olsa, hayız değildir, burun kanı gibidir. Namazını kılar ve orucunu tutar. Eri (kocas) ile yatar, (yatmadan evvel) gusül lazım değildir.

Mesele : Vakit içinde, namaz kılmadan evvel, hatun hayzını görse, o vakit namazı kaza etmek lazım değildir. Hülasetü'l-Fetava'da Hayız kitabında ikinci faslında mezkurdur (zikredilmiştir).

MÜMİNİN EVSAFI (ÖZELLİKLERİ)

Müminin müminde yedi hakkı vardır :

- (1) Davetine varmak,
- (2) İyadesine varmak (hastalanınca ziyaretine gitmek),
- (3) Cenazesine varmak,
- (4) Nasihat etmek,
- (5) Selam vermek,
- (6) Bir zalimin elinden bir mazlumu kurtarmak,
- (7) Aksırdığında " يَرْحَمُكَ اللَّهُ " (Allah sana merhamet etsin) demek.

MÜMİNİN HAYIRLISI

Müminin hayırlısında beş haslet bulunur:

- (۱) اَوَّلِی : طَاعَتَهٗ اِقْبَالَ اِیْدِیجِی اُولَه .
 (۲) اِیْکِنجِی : عِلْمُ نَافَعَهٗ سَعٰی اِیْدِیجِی اُولَه .
 (۳) اُوچُنجِی : نَاسْ اَنکْ شَرْنَدَن اَمِیْن اُولَه .
 (۴) دُرْدُنجِی : اَلْکْ مَالْنَهٗ طَمَعِ اِیْتِمِیَه .
 (۵) بَشِنجِی : مَوْتُ اِیچُون حَاضِر اُولَه .
 وَدَحِی بَر کِیْمَسَهٗ دُرْت شِئِی کِیْزَلَسَهٗ نَاسِکْ خَیْر لُوسِیْدِر :
 اَوَّلِی : فَقِیْر لَکِن ، اِیْکِنجِی : صَدَقَهٗ سِن ، اُوچُنجِی : مُصِیْبَتِن ، دُرْدُنجِی : بَلَاسِن .

جَنَکْ مُشْتَاقْ اُولْدِیغِی کِیْمَسَهٗ لَر

وَ دَحِی جَنَّتْ دُرْت کِیْمَسَهٗ یَهٗ مُشْتَاقِدِر :

- (۱) اَوَّلِی : دِیْلِی ذِکِرْ اِیْدِیجِی اُولَه .
 (۲) اِیْکِنجِی : حَافِظْ کَلَامِ اللّٰه اُولَه .
 (۳) اُوچُنجِی : اِطْعَامِ طَعَامِ اِیْدِیجِی اُولَه .
 (۴) دُرْدُنجِی : شَهْرِ رَمَضَانْدَهٗ صَائِم اُولَه .

هَر کِیْمَسَهٗ بُو یَدِی شِئِی دِلَرِنْدَن کَسْمِیَهٗ لَر

هَر کِیْمَسَهٗ بُو یَدِی شِئِی دِلَرِنْدَن کَسْمِیَهٗ لَر :

- (۱) اَوَّلِی : هَر اِیْشِنْدَهٗ بَسْمَلَهٗءِ شَرِیْفِی دِیَهٗ لَر .
 (۲) اِیْکِنجِی : هَر اِیْشِی تَمَامِ اِیْدُوبْ قُورْ تُولْدُقْدَنْصُکْرَهٗ " اَلْحَمْدُ لِلّٰه " دِیْمَکْ .
 (۳) اُوچُنجِی : بَر کِیْمَسَهٗ یَهٗ فُلَانْ یَرَهٗ کِیْدَهٗ جَکْسِیْن " اِنْ شَاءَ اللّٰه " دِیَهٗ .
 (۴) دُرْدُنجِی : بَر مُصِیْبَتِ اِیْشْتِمِش " اِنَّا لِلّٰه وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُونَ " دِیَهٗ .

- (1) Taata (ibadetlere) ikbal edici (yönelici) olur.
- (2) İlmi nâfia (Şeriat ilimlerini) sa'yedici (talep edip çalışıcı) olur.
- (3) Nas (insanlar) onun şerrinden emîn olur.
- (4) Elin malına tama etmez (çok isteyici olmaz).
- (5) Mevt (ölmek) için hazır olur.

Bir kimse dört şeyi gizlerse insanların en hayırlısıdır :

- (1) Fakirliğini,
- (2) Sadakasını,
- (3) Musibetini,
- (4) Belasını .

CENNETİN MÜŞTAK OLDUĞU KİMSELER

Cennet dört kimseye müştaktır (arzuyla bekler) :

- (1) Dili (gönlü) zikredici olanı,
- (2) Hafız kelimullah (Kuran-ı Kerim'i ezberlemiş) olanı,
- (3) Yemek yedirici olanı,
- (4) Ramazan ayında oruç tutanı.

HERKESİN BU YEDİ ŞEYİ DİLLERİNDEN DÜŞÜRME MELİ

Her kimse bu yedi şeyi dillerinden kesmeyeler :

- (1) Her işinde ` Besmele-i şerif ` i demeli,
- (2) Her işi tamam edip kurtulduktan sonra (الْحَمْدُ لِلَّهِ) demeli,
- (3) Bir kimseye filan yere gideceksin (إِنْ شَاءَ اللَّهُ) demeli,
- (4) Bir musibet işitince (إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ) demeli,

مِزْرَاقِي بِمِلْءِ خَالٍ

- (٥) بَشِنَجِي : لِسَانِنْدَنْ بِرُ خَطَا صَادِرُ أَوْلَمِش تَوْبَه وَإِسْتِغْفَارِ إِيْدَه .
 (٦) اَلْتَنَجِي : لِسَانِنْدَه " لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَحْمَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ " كَلِمَه طَيِّبَه سِنِي كَسْمِيَه .
 (٧) يَدِنَجِي : " أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ " كَلِمَه شَرِيفَه سِنَه حُضُورُ قَلْبِلَه كِيَجَه دَه وَكُونْدُرْدَه جُوقُ مُدَاوَمَتِ إِيْدَه لَرُ .
 " سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ " .

أَبْدَسْتُ دُعَا لِرِي

- ♦ أَبْدَسْتُ دُعَا سِي بُودُرُ " بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ وَعَلَى تَوْفِيقِ الْإِيمَانِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا " .
 ♦ أَغْزِيَنهُ صُو وَيَرْدِكْدَه بُونِي أَوْقِيَه : " اللَّهُمَّ أَسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَأْسًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا " .
 ♦ بُورِنْتَه صُو وَيَرْدِكْدَه بُونِي أَوْقِيَه : " اللَّهُمَّ أَرْحِنِي رَايْحَةَ الْحَنَّةِ وَأَرْزُقْنِي مِنْ نَعِيمِهَا وَلَا تُرْحِنِي رَايْحَةَ النَّارِ " .
 ♦ يُوزِنِي يُودُقْدَه بُونِي أَوْقِيَه : " اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُ وَجُوهُ أَوْلِيَائِكَ ، وَلَا تُسَوِّدْ وَجْهِي بِذُنُوبِي يَوْمَ تَسْوَدُ وَجُوهُ أَعْدَائِكَ " .
 ♦ صَاغُ قَوْلُنِي يُودُقْدَه بُونِي أَوْقِيَه : " اللَّهُمَّ أَعْطِنِي كِتَابِي يَمِينِي وَحَاسِنِي " .

- (5) Lisanından bir hata sadır olmuşsa (meydana gelmişse), tövbe ve istiğfar edici olmalı,
- (6) لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ kelime-i tayyibesini lisanından kesmemeli (düşürmemeli),
- (7) (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) kelime-i şerifesine huzur-u kalple gece-gündüz çok müdavemet (devam) etmelidir.

Şu zikri de gece-gündüz devam etmelidir :

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

ABDEST DUASI

Abdest(e başlamadan önceki) duası şudur :

" بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ وَعَلَى تَوْفِيقِ الْإِيمَانِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا . "

"Azamet sahibi Allah'ın adıyla (abdest almaya başlarım). İslam dini üzere yarattığı, imana muvaffak kıldığı için Allah'a hamd olsun. Suyu temiz yaratan, İslamı nur kılan Allah'a hamd olsun."

Ağızına su verirken bunu okuya :

اللَّهُمَّ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَأْسًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا

"Allah'ım ! Peygamberinin havz(ı kevser)inden bana öyle bir kadeh su ikram et ki, ondan sonra ebedî olarak bir daha susamayayım."

Burnuna su verirken şunu okuya :

اللَّهُمَّ ارْحَنِي رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَارْزُقْنِي مِنْ لَعِيمِهَا وَلَا تُرْحِنِي رَائِحَةَ النَّارِ

"Allah'ım ! Bana cennet kokusu koklat ve onun nimetlerinden beni rızıklandır, cehennem kokusunu ise koklatma !"

Yüzünü yıkarken bunu okuya:

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهُ أَوْلِيَائِكَ ،
وَلَا تُسَوِّدْ وَجْهِي بِذُنُوبِي يَوْمَ تُسَوِّدُ وُجُوهُ أَغْدَائِكَ

" Allah'ım ! Dostlarının yüzlerinin nurlandığı günde benim de yüzümü nurunla nurlandır, düşmanlarının yüzlerinin kara çıkacağı günde, günahlarımla benim yüzümü de kara çıkarma ! "

Sağ kolunu yıkadığında bunu okuya:

اللَّهُمَّ أَغْنِنِي كِتَابِي يَمِينِي وَحَسَابِي حِسَابًا يَسِيرًا

"Allah'ım! Amel defterimi sağ tarafımdan ver ve benim hesabımı kolaylaştır."

Sol kolunu yıkadığında bunu okuya:

اللَّهُمَّ لَا تُغْنِنِي كِتَابِي شِمَالِي وَلَا مِنْ زَرَاءِ ظَهْرِي وَلَا تُخَاسِبْنِي حِسَابًا شَدِيدًا

"Allah'ım ! Amel defterimi solumdan ve arkamdan verme ve beni zortu hesaba çekme!"

هَذَا قَوْلِي بِحَلِّهِ خَالٍ

♦ بَاشِنَه مَسِيحٍ إِتَدِ كَدَه بُوْنِي أَوْفِيَه : " اَللّٰهُمَّ حَرِّمْ شَعْرِي وَبَشْرِي عَلَى النَّارِ
وَأُظْلِمِي تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّكَ . "
♦ قُولَاغَتَه مَسِيحٍ وَيَرُدِّ كَدَه بُوْنِي أَوْفِيَه : " اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ
الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ . "

♦ بُوَيْنَتَه مَسِيحٍ وَيَرُدِّ كَدَه بُوْنِي أَوْفِيَه : " اَللّٰهُمَّ اَعْنِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَاحْفَظْ
مِنَ السَّلَاسِلِ وَالْأَغْلَالِ . "

♦ صَاغُ أَيَاغِي يَسْقَادِقَدَه بُوْنِي أَوْفِيَه : " اَللّٰهُمَّ بَيِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ
تُرْوَلُ فِيهِ الْأَقْدَامُ . "

♦ صَوْلُ أَيَاغِي يَسْقَادِقَدَه بُوْنِي أَوْفِيَه : " اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِي سَعْيًا مَشْكُورًا
وَذَنْبًا مَغْفُورًا وَعَمَلًا مَقْبُولًا وَتِجَارَةً لَّنْ بُورَ . "

♦ أَبَدَسْتُ تَكْمِيلُ أَوْلَدَقْدَن صُكْرَه بُوْنِي أَوْفِيَه : " اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ
وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ لَا
خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ . "

♦ بَعْدَه سَمَایَه نَظَرُ إِيْدَه رَاكُّ بُوْنِي أَوْفِيَه : " سُبْحَانَكَ اَللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ
أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ . "
♦ بُوْنِدُ صُكْرَه دَخِي بِرُ يَا إِيكِي يَا أَوْجُ دَفَعَه أَوْلَنْدَه بِسْمَلَه إِيْلَه إِنَّا أَنْزَلْنَا
سُورَه سِنِي تَحْوِيْدَ وَتَرْتِيْلَ إِيْلَه أَوْفِيَه .

أَوْلَسْمَه بِخُشْيِ

وَدَخِي أَهْلُ وَعِيَالُ حَقَّتْهُ لَازِمُ أَوْلَانِ مَسَائِلِي أَوْكُرْتَه وَأَوْكُرْدَه كِه ، زِيَرَا
قِيَامَتَدَه عَوْرَتَلَرِ أَرْلَرِنْدَن سَوَالِ أَوْلَتُور . وَدَخِي أَوْلَسْمَكَدَه جُوقُ فَائِدَه وَارْدِر .

Başına mesh ettiğinde bunu okuya :

اَللّٰهُمَّ حَرِّمْ خَيْرِيْ وَبَشْرِيْ عَلٰى النَّارِ وَاَظْلِمْنِيْ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ اِلَّا ظِلُّكَ

"Allah'ım ! Saçıma ve yüzümü ateşten koru ve senin gölgenden başka gölgenin olmadığı Arşının gölgesinde beni de gölgelendir."

Kulağına mesh verdiğinde bunu okuya:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنَ الَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهُ

"Allah'ım ! Beni sözü dinleyen ve onun güzelliğine uyanlardan eyle !"

Boynuna mesh verdiğinde bunu okuya:

اَللّٰهُمَّ اعْقِرْ رَقَبَتِيْ مِنَ النَّارِ وَاَحْفَظْ مِنْ السَّلَاسِلِ وَالْاَغْلَالِ

"Allah'ım ! Boynumu cehennemden azad et ve beni zincir ve bukağılardan koru!"

Sağ ayağını yıkadığında bunu okuya:

اَللّٰهُمَّ ثَبَّتْ قَدَمِيْ عَلٰى الصِّرَاطِ يَوْمَ تُزْوَلُ فِيْهِ الْاَقْدَامُ

"Allah'ım ! Ayakların kayacağı günde Sirat üzerinde iki ayağımı sabit kıl !"

Sol ayağını yıkadığında bunu okuya:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِيْ سَعْيًا مَّشْكُورًا وَذَلِيًّا مَّغْفُورًا وَعَمَلًا مَّقْبُولًا وَتِجَارَةً لَّنْ تَبُوْرَ

"Allah'ım ! Bana şükredilen çalışma, affedilen günah, kabul edilmiş amel ve tükenmeyen kazanç nasip eyle !"

Abdest tamam olduktan sonra (bittiğinde) bunu okuya:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنَ التَّوَّابِيْنَ وَاجْعَلْنِيْ مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ

وَاجْعَلْنِيْ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِيْنَ وَاجْعَلْنِيْ مِنَ الَّذِيْنَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ

"Allah'ım ! Beni çok tövbe edenlerden, temizliğe çok dikkat edenlerden, salih kullarından ve kendileri için korku ve hüznün olmadığı kimselerden eyle !"

Sonra semaya (göğe) nazar ederek şunu okuya:

سُبْحَانَكَ اَللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ

وَخَدَّكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ وَاَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ

Bundan sonra evvelinde bir yada iki yada üç defa besmele ile "İnna Enzel-na Sûre'sini (Kadir Suresini) tecvid ve tertil ile (düzgünce) okuya.

EVLENME BAHSİ

Ehl-i iyal (hanımı ve ailesi) hakkına lazım olan mesaili (meseleleri) öğrenmeli ve öğretmeli ki, zira kıyamette avratlar (kadınlar) erlerinden (kocalarından) sual olunur:

Evlenmekte çok fayda vardır....

تَفْصِيلِي قَابِلْ دَكِلْدِرْ ، بَعْضِ فَضِيلَتِلَرِئِدَنْ دِيَهْ لِمَ :

أَوَّلِي دِينِي حِفْظُ إِيْتِمِشْ أُولُورْ ، وَخَوْبِي كُوزُلْ أُولُورْ ، وَكَارِنْدَهْ بَرَكْتْ أُولُورْ ، وَدَخِي سُنْتْ إِيْلَهْ عَمَلْ إِيْتِمِشْ أُولُورْ ، نَتَكِيمْ يَنْعَمْبَرِيغْزْ عَلَيَهْ الصَّلَوَةُ وَالسَّلَامُ يُّورُورْ : " نَتَاكُحُوا نَتَاَسْلُوا فَأَنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأُمَمَ وَلَوْ بِالسَّقَطِ " .

يَعْنِي يَنْعَمْبَرِيغْزْ عَلَيَهْ الصَّلَوَةُ وَالسَّلَامُ يُّورُورْ كِهْ : " جُوقْ نِكَاحْ إِيْدِكْ وَجُوقْ أَوْلَادِكِزْ أُولُسُونْ ، زِيرَا بَنْ قِيَامَتْنَدَهْ أُمْتِكْ جُوقْلِيغَلَهْ سَائِرْ أُمَمَهْ إِفْتِحَارْ إِيْدَهْ رَمْ . دَخِي فَائِدَهْ كَثِيرَهْ سِي وَارْدِرْ ، سُوَيْلَهْ سَكْ جُوقْ أُولُورْ ، إِيْمَدِي كِشِيَهْ لَايِقْ أُولَانْ جَمِيعْ حَقْنَهْ رِعَايَتْ إِيْدَهْ . وَدَخِي هَمْ دُئِيَادَهْ هَمْ آخِرْتْنَدَهْ يُوزِي آقْ أُولَهْ .

وَ دَخِي بَرْ كِيْمَسَهْ أَوْلُنْدِيكِي زَمَانْ سُوَالْ إِيْدُوبْ دِيْنَهْ قَوِي أُولَهْ نِي آلَهْ . أَصْلِي يَرَامَزْ أُولَانِي أَلْمِيَهْ ، وَأَكْرْ كُوزُلْ دَخِي أُولُورْسَهْ ، وَ دَخِي مَالْنَدَنْ وَحُسْنِنْدَنْ أُولُورِي أَلْمِيَهْ ، زِيرَا صُكْرَهْ ذَلِيلْ أُولُورْ ، نَتَكِيمْ يَنْعَمْبَرِيغْزْ عَلَيَهْ الصَّلَوَةُ وَالسَّلَامُ يُّورُورْ دِيَكِهْ : " مَنْ نَكَحَ امْرَأَةً لِمَالِهَا وَجَمَالِهَا حَرَمَ مَالِهَا وَجَمَالِهَا وَمَنْ نَكَحَ لِدِينِهَا رَزَقَهُ اللَّهُ مَالِهَا وَجَمَالِهَا " يَعْنِي بَرْ كِيْمَسَهْ مَالْنَدَنْ أُولُورِي بَرْ خَاثُونْ أَلْسَهْ أَنْكْ مَالْنَدَنْ وَحُسْنِنْدَنْ مَحْرُومْ قَالُورْ .

وَبَرْ كِيْمَسَهْ دِيْنِنْدَنْ أُولُورِي بَرْ خَاثُونْ أَلْسَهْ حَقْ تَعَالَى أَنْكْ مَالْنِي وَحُسْنِنِي زِيَادَهْ أَيْلَرْ . وَبُونُكْ حَقْنَدَهْ أُولَانْ فَضَائِلِي سُوَيْلَسَكْ سُوَرْ جُوقْ أُولُورْ ، مُرَادْ هَمَانْ بَرْ تَنْبِيْهَلَرْ .

وَ دَخِي عَوْرْتِلَرِي فَاسِقْلَرَهْ وَيَرَامَزْلَرَهْ وَيَرْمِيَهْ لَرْ . وَ دَخِي دِيْمَشْلَرِكِهْ عَوْرْتْ أَرِنْدَنْ دُرْتْ مَرْتَبَهْ أَشَاغِي أُولُنُقْ كَرَكْدِرْ : بَرِي يَاشِي

، وَبَرِي بُوبِي ، وَبَرِي مَالِي ، وَبَرِي حِصْنِي وَأَقْرَبَاسِي . وَ دَخِي دُرْتْ شَيْئَهْ عَوْرْتْ آئَنْدَنْ زِيَادَهْ كَرَكْ : بَرِي كُوزُلْ أُولَهْ ، وَبَرِي أَدْبُلُو

Tafsili kabil (açıklaması mümkün) değildir.

Bazı faydalarından diyelim : Evveli (birincisi), dinini hıfzetmiş (korumuş) olur, huyu güzel olur, kârında (kazancında) bereket olur.

Sünnet ile amel etmiş olur. Nitekim Peygamberimiz (Aleyhi's-Salatü ve's-Selam) buyurur ki :

تَنَاجَوْا تَنَاسَلُوا فَإِنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأُمَمَ وَلَوْ بِالسَّقَطِ

Yani Peygamberimiz (Aleyhi's-Salatü ve's-Selam) buyurur ki : 'Nikahlanınız, çok evladınız olsun. Zira ben, kıyamette ümmetimin çokluğu ile diğer ümmetlere iftihar ederim (övünürüm)."

(Evlenmekte) faide-i kesiresi (çok fayda) vardır. (Bunları) söylesek (saysak) çok olur. İmdi kişiye (evlenmekte) layık (geçerli) olan, (evlenmenin) cemî (tüm) hakkına riayet ederse, hem dünyada hem de ahirette yüzü ak olur.

Bir kimse evleneceği zaman (kız veya kadın hakkında) sual edip, dinine kavi (bağlı) olanı almalı ; aslı (soyu) yaramaz (kötü) olanı almamalı. Ve eğer güzel de olsa (almamalı), malından ve hüsnünden (güzelliğinden) ötürü almamalıdır. Zira (o şeyler) sonra zelil olur. Nitekim Peygamberimiz (Aleyhi's-Salatü ve's-Selam) buyurur ki :

مَنْ نَكَحَ امْرَأَةً لِمَالِهَا وَجَمَالِهَا حَرَّمَ مَالُهَا وَجَمَالُهَا
وَمَنْ نَكَحَ لِدِينِهَا رَزَقَهُ اللَّهُ مَالُهَا وَجَمَالُهَا

" Bir kimse malından ötürü bir hatun alsa, onun malından ve hüsnünden mahrum kalır. Ve bir kimse dininden ötürü bir hatun alsa, Hakk Teala onun malını ve hüsnünü (güzelliğini) ziyade eyler. "

Ve bunun hakkında olan faziletlerini söylesek söz çok (uzun) olur. Murad hemen (kisa) bir tembihtir (uyandır).

Kadınları, fasıklara ve yaramazlara (kötü ahlaklılara) vermemeli.

✦ Ve kadın, kocasından dört mertebe aşağı olması gereklidir:

Biri yaşı, biri boyu, biri malı, biri hısımlı (soyca ve evlenme neticesinde aralarında bağ bulunanların her biri) veya akrabası.

✦ Ve dört şeyde kadın ondan (erkekten) ziyade gereklidir (üstün olmalıdır):

Biri, güzel olmalı ve biri, edepli

أُولَهُ ، وَبِرِّي خُوبِي كُورَلْ أُولَهُ ، وَبِرِّي حَرَامْدَنْ وَشَبَهْ لُولَرْدَنْ صَاقِنَجِي أُولَهُ .
 وَدَخِي كَنْج قَزَلَرِي قُوجَه كِيْمَسَه يَه وَبِرْمِيَه لَر ، عَادَتَا فَسَادَه سَبَبْ أُولُور .
 وَدَخِي سُنْتِدِرْ كِه صُورُبْ سُؤَالْ إِيْنِدْ كُذْنُصُكْرَه نِكَاحْدَنْ أَوَّلْ أَمِيْنْ أُولْدِيغِي
 بِرْ خَاثُونْ وَاسِطَه سِيْلَه كُورُوجِي كُونْدَرَه ، وَكُورُومَدَه أُوچْ فَالِدَه وَارِدِرْ :
 أَوَّلِي : إِيْكِيْسِيْنَكْ أَرَاْسِنْدَه تَا أُولُنْجَه دَكِنْ مُحَبَّتْ أَكْسِلْمِيَه .

إِيْكِنَجِي : رَزَقْنْدَه بَرَكَاتْ أُولَهُ .

أُوچُنَجِي : سُنْتِ رَسُولْ إِيْلَه عَمَلْ إِيْتِمِشْ أُولُور . بُونْدَنْ صُكْرَه نِكَاحْ إِيْدَه .
 وَدَخِي نِكَاحْدَنْ صُكْرَه أَيُوجَه شِيْلَرْ كُونْدَه رَه ، كَثَرَتْ مُحَبَّتَه سَبِيْدِرْ .
 وَدَخِي عَوْرَتَلَرْ يُوْرِيْتَه أُسْتُوبَجْ وَقَزَلْجَه دُوزَكُنْ سُوْرُومَكْ أَرْنَدَنْ أُولُورِي
 جَائِزْدِرْ كِه بَلَكِه حَسَنِدِرْ ، أَبُو سَعُوْدْ أَفْنَدِيْنَكْ فِتَاوَاْسِنْدَه مَذْكُورْدَر .

وَ دَخِي كَرْدَكْ كِيْجَه سِي طَعَامْ إِيْتِمَكْ سُنْتِ رَسُوْلُنْ ، وَ دَخِي إِيْتِدَاكِي كِيْجَه
 سِي كُويْكِي كَلِيْنَكْ إِيْكِي أَيَاغِنْ يَوْمَقْ أُولْ صُوبِي صَاخْمَقْ سُنْتِ رَسُوْلُنْ ، وَأَوْدَه
 بَرَكْتْ أُولْمَغَه سَبِيْدِرْ ، وَ دَخِي إِيْكِي رَكَعْتْ نَمَازْ قِيْلُوبْ دُعَا أَيْلِيَه كِه سُنْتِ
 رَسُوْلُنْ ، تَرَكِي رَوَا دَكِلْدِرْ ، وَ دَخِي هَرْ نَه دُعَا إِيْدَرْ إِيْسَه دُعَا سِي مَقْبُولُنْ .
 وَ دَخِي كُويْكِي كُورَلَرْ بُوبِي دِيَه لَر : بَارَكْ اللّٰهُ لَكَ وَبَارَكْ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا
 بِالْخَيْرِ . " يَعْْنِي اللّٰهُ تَعَالَى سَكَا مُبَارَكْ أَيْلَسُونْ وَسَنَكْ أَوُزْرِيَكِه مُبَارَكْ أُولَسُونْ
 وَسَزَكْ إِيْكِيَكِرْكَ أَرَاْسِيْنِي خَيْرْ إِيْلَه جَمَعَ أَيْلَسُونْ ، بِرْ خُوشَجَه كِيْجِيْنَكْ ،
 أُوغُلَلُوْ أُوْشَاقَلُوْ أُولَاسِيْزْ " دِيْمَكْ جَاهِلَلَرْ جَوَايِيْدِرْ كِه ، بُو سُوْرَدَه مَوْلَادَنْ نِيَّازْ
 وَتَمْنِيْ يُوْقُدُرْ ، وَ دَخِي أُولْ مَحَلَّه مَخْصُوصْ وَغَايَتْ كَرَكَلُو دُعَا لَرِي أُوْقَمَقْ
 سُنْتِدِرْ ، لَكِنْ كَلَامْ أَوُزَارْ دِيُو يَازْمَدَقْ ، بِرْمْ مُرَادِيْمِزْ أَكَلْتَمَقْدِرْ ، جُمْلَه سِيْنِي
 يَيَانْ إِيْتِسَكْ سُوْرْ جُوقْ أُولُور .

olmalı ve biri, huyu güzel olmalı ve biri, şüphelilerden sakınıcı olmalıdır.

Ve genç kızları koca kımseye (yaşlı erkeklerle) vermemeli, âdeta fesada sebep olur. Ve sünnettir ki, sorup sual ettikten sonra nikahtan evvel emin olduğu bir hatun vasıtasıyla görücü göndermelidir.

✦ Ve (kızın) görünme(sin)de üç fayda vardır :

(1) İkisnin arasında ta ölünceye değin muhabbet eksilmez.

(2) Rızıkında bereket olur.

(3) Resulullah'ın sünneti ile amel etmiş olur.

Bundan sonra nikah eder. Ve de nikahtan sonrada, (erkek tarafı kız tarafına) iyice (güzel ve kıymetli) şeyler göndermelidir ki, kesreti muhabbete (sevginin artmasına) sebeptir.

Ve de kadınlar yüzüne üstübec (tabii renksiz kokular) ve kızılca (allık) düğün sürünmek, kocasından ötürü caizdir ki, belki (bu iş) hasendir (daha güzeldir.) Ebu Suud efendinin fetvasında (bu husus) mezkurdur (mevcuttur).

Gerdek gecesi yemek yemek Resulullah (Aleyhi's-Selam)'ın sünnetidir.

İptida gecesi (ilk gece) güvey (damat) gelinin iki ayağını yumak (yıkamak) ve o suyu (evin dört köşesine) saçmak, Resulullah (Aleyhi's Selam)'ın sünnetidir. Evde bereket olmağa sebeptir.

Ve de iki rekat namaz kılip dua etmeli ki, Resulullah (Aleyhi's-Selam)'ın sünnetidir. Terki (namazın kılınmaması), reva değildir (uygun değildir). Ve her ne dua ederse, duası makbuldür.

Güveyi (damadı) görenler bunu demelidir :

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا بِالْخَيْرِ

" Allahü Teala sana mübarek eylesin ve senin üzerine mübarek olsun ve sizin ikinizin arasını hayır ile cem'eylesin (birleştirsin), hoşça geçinin. "

` Oğullu ve uşaklı olasınız ` demek cahillerin cevabıdır ki, bu söz de Mevladan niyaz (dua) ve temenni (istek) yoktur.

Ve de o mahalle (yere) mahsus ve gerekli duaları okumak sünnettir. Lâkin kelim uzar diye yazmadık. Bizim muradımız anlatmaktır. Cümlesini beyan etsek söz çok olur.

وَدَخِي جَمَاعِدُنْ أَوَّلْ أَهْلِي إِيْلَهْ مُلَاعَبَهْ يَغْنِي مُصَاحَبَتْ وَأُوَيْتَاشْمَقْ سُنْتِ
رَسُولُدُرْ ، زِيرَا رِوَايَتْ أُولُورِكِه " أُوَيْتَاشْمَقْدُنْ أَوَّلْ جِمَاعْ إِيْتَمَكْ خَاثُونَه
جَقَادِرْ . " وَدَخِي بَسْمَلَهْ تَرَكْ أَتْلَمِيَه لَرْ ، رِوَايَتْ أُولُورِكِه " بَسْمَلَهْ دِغْسَه
شَيْطَانْ أَنْكَلَهْ جَمْعْ أُولُورْ . "

وَدَخِي مُجَامَعَتِكْ آذَابِي كُتُبْ مُطَوَّلَاتْدَه مَسْطُورْدُرْ ، أَرْتَابَنْدُنْ تَحْصِيلْ أَتْلِيَه
لَرْ ، وَدَخِي جِمَاعِدُنْ صُكْرَهْ أُولُورْسَه أَبْدَسْتْ أَلُوبْ أَنْدُنْ صُكْرَهْ أُولُورَهْ ، زِيرَا
سُنْتِدُرْ ، وَدَخِي كِتَابْ بِيُوكْ أُولْمَسُونْ دِيُو بَرْ مِقْدَارْ بَيَانْ أُولُنْدِي ، تَفْصِيلِنْ
مُرَادْ إِيْدُنْ عِلْمَايَه مُرَاجَعَتْ أَيْلَسُونْ .

حَاصِلْ كَلَامْ ، جَمِيعْ أُمُورِ دِينِيَه بِي بِلُوبْ وَغُورْتِه دَخِي أَوْكُرْتِه ، زِيرَا
آخِرْتْدَه سُؤَالْ أُولُورْ ، بِلْمَزْمْ دِيَمَكْ عُذْرْ أُولْمَزْ .

وَدَخِي غُورْتِي شَرِيعْ شَرِيفْ حَوَازْ وَيَرْمَدِيكِي يَرَهْ كُونْدَرْمِيَه ، زِيرَا حَضْرَتْ
يَنْعَمْبَرِيْمَزْ عَلَيْهِ السَّلَامْ حَدِيثْ شَرِيفْنَدَه يُيُورْمَشْكِه : " بَرْ غُورْتْ كُوزَلْ قُوقُولُرْ
إِيْلَهْ نَمَازْ قِلْمَقْ إِيچُونْ مَسْجِدَه كَلْسَهْ أُولْ غُورْتِكْ نَمَازِي قُبُولْ أُولْمَزْ ، نَاكِه
وَأَرُوبْ جَنَابْتِدُنْ غُسْلْ إِيْدُرْ كِييْ غُسْلْ إِيْتَمِينَجَه . "

إِيْمَدِي أَنْلَرَهْ كُوزَلْ رَايَجَه إِيْلَهْ جَامِعَه وَمَسْجِدَه كُنْمَكْ جَانِزْ أُولْمِينَجَه يَا
طُشْرَهْ جِقُوبْ خَلْقَه كُورُومَكْ إِيچُونْ نَه مَرْتَبَهْ أُولْمَقْ كَرَكْ ، أَكَا كُورَه قِيَاسْ
أَيْلِيَه ، تَقْدَرْ عَذَابَه مُسْتَحَقْ أُولُورْ .

وَدَخِي حَضْرَتْ يَنْعَمْبَرِيْمَزْ عَلَيْهِ السَّلَامْ بَرْ حَدِيثْ شَرِيفْنَدَه يُيُورْمَشْدُرْ :
" إِطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطْلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ
أَهْلِهَا النِّسَاءَ . " يَعْنِي جَنَّتْ أَهْلِيْنِكْ جُوعِي فَقَرَا وَجَهْتُمْ أَهْلِيْنِكْ جُوعِي غُورْتَلَرْدُرْ .

Ve de cimadan evvel eşiyle mûlaabe, yani; musahabe (kendine ısındırmak) ve oynamak, Resulullah (Aleyhi's-Selam)ın sünnetidir.

Zira rivayet olur ki: "Oynasmaktan evvel cima etmek hatununa cefadır."

Ve de Besmele-i (unutup) terk etmemelidirler.

Rivayet olunur ki: "Besmele demese, şeytani (cima esnasında) onun (erkeğin tenasül uzvuna oturarak hanımı) ile cem'olur (birleşir)."

Ve de Mücâmea'nın Âdab-ı Kütüb-i Mutavvat'ta mesturdur. (Cima etmenin adabı 'Mutavvat' adlı kitapta yazılmıştır.) Erbabından (bu işi bilen ehliyetli kişilerden) tahsil edilmelidir.

Ve de cimadan sonra uyursa abdest alır, ondan sonra uyur. Zira sünnettir.

Ve de kitap büyük olmasın diye bir miktar beyan olundu. Tafsilini murad eden (daha geniş bilgi isteyen) ulemaya müracaat eylesin (alimlerden öğrensin).

Hasıl-ı kelam (sözün özü), cem'i umuru dîniyyeyi (dinin bütün hükümlerini) bilip ve de hanımına da öğretmelidir. Zira ahirette (hanımı ve evlatları hakkında) sual olunur. Bilmiyorum demek özür olmaz.

Ve de hanımını şer-i şerifin cevaz vermediği (çalgılı düşün gibi) yere göndermemelidir. Zira Hazreti Peygamberimiz (Aleyhi's-Selam) hadisi şerifinde buyurmuş ki : " Bir kadın güzel kokular ile namaz kılmak için mescide gelse, o kadının namazı kabul olmaz. Ta ki varıp cenabetten gusûl eder gibi (o kötü koku sebebiyle insanların şehvetlerini arttırıp zina etme günahından) gusûl edinceye kadar (namazı kabul olmaz). "

İmdi onlara, güzel rayiha (koku) ile camiye ve mescide gitmek caiz olmayınca, ya taşraya (dışarıya) çıkıp halka görünmek için ne mertebe olmak gerekir. Ona göre kıyas eyleyin. (yani, koku sürünüp camiye gitmek caiz olmadığı halde, bu şekilde sokağa çıkarak dolaşmanın halini ve sonrasını düşünmek lazımdır.) Ne kadar azaba müstahak olur.

Ve de Peygamberimiz (Aleyhi's-Selam) bir hadisi şerifinde buyurmuştur ki :

إِطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطْلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ

"Cennet ehlinin çoğu fakara (fakirler) ; cehennem ehlinin çoğu kadınlardır."

مَذَرَاتُكُمُ يَلْمُ خَالٍ

حَضَرَتْ عَائِشَةُ رَاضِيَةً اللَّهُ عَنْهَا يَه سُوَالُ أَيْلِدِيلَرِ ، عَوْرَتُكُ جُوعِي جَهَنَّمَدَه
 أَوْلَمَغَه سَبَبَ نَدِرْ ؟ رَسُولُ أَكْرَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُورِدِيكُ : " بُولُزُ بِلَايَه صَبَرْ
 ائِلَمَزَلَرُ وَأَوْنُ أَيْلِكُ كُورُبُ بَرِ كَمَلِكُ كُورُذَكْنَدَه أَوْلُ أَوْنُ أَيْلِكِي أَوْلُودُوبُ بَرِ
 كَمَلِكِي دَائِمُ سُولُزَلَرُ وَزِينَتُ دُنْيَايِ زِيَادَه جُوقُ سَوْرَلَرُ ، وَآخِرَتَه سَغِي ائِشْمَزَلَرُ ،
 وَغِيغِي جُوقُ ائِدِرَلَرُ ، اَرَلَرْدَنُ وَعَوْرَتَلَرْدَنُ هَرُ كَيْمُ بُو صِفَتَلَرُ اَيْلَه مَتَّصِفُ أَوْلُورَسَه
 أَهْلِي جَهَنَّمَدِرُ . "

حَاصِلُ كَلَامُ ، مُؤْمِنٌ وَمُؤْمِنَةٌ نَه لَازِمِدِرْ ؟ دِينِ عِلْمِنَدَه لَازِمُ أَوْلَانُ شَيْلَرِكُ جُمْلَه
 سِينِي أَوْلُكُتُوبُ بِلْمَكُ كَرَكِدِرُ .

وَدَخِي حَضَرَتْ عَلِي كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَه دَن رِوَايَتِ أَوْلُورَسَه : بَرِ كُونُ رَسُولِ

أَكْرَمَ حَضَرَتَلَرِي حُضُورِنَه بَرِ عَوْرَتُ كَلُورُ ، يَا رَسُولُ اللَّهُ بَرِ أَرَه وَارْمُقُ

اِسْتَرَمُ ، نَه بِيُورُزْسِكُرُ دِيدِي ، سَعَادَتْلَه بِيُورُزَلَرِكِه : " أَرِكُ حَقِّي عَوْرَتُ

أَوْرَزَلَدَه جُوقُدُرُ ، حَقَقْنَدَن كَلَه بِيلُورْمِيسِينُ ؟ " دِيدِي . أَوْلُ عَوْرَتُ : يَا رَسُولُ

اللَّهُ أَرِكُ حَقِّي نَدِرْ ؟ دِيدِي ، بِيُورِدِيلَرِكِه : " سَنُ آيِي اِنْجِيدِرُ اَيْسَكُ اللَّهُ

عَاصِي أَوْلُورَسِكُ ، وَتَمَازِكُ قَبُولُ أَوْلَمَزُ . " عَوْرَتُ ائِئِدِي : دَخِي وَارْمُ ؟

رَسُولُ أَكْرَمُ ائِئِدِي : " قَتْنِي عَوْرَتُ اَرَلَدَن دَسْتُورُسُزُ طَشْرَه جِقْسَه هَرُ آدَمِي

بَاشَنَه كُنَاة يَارِيلُورُ . " عَوْرَتُ ائِئِدِي : " دَخِي وَارْمُ ؟ " رَسُولُ أَكْرَمُ ائِئِدِي : "

أَرِينَه بَدُ سُوْرُ سُوَيْلَسَه قِيَامَتَدَه دِيلَنِي أَكْسَه سِنْدَن جِيْقَارَه لَرُ . " أَوْلُ عَوْرَتُ

اِئِئِدِي : " دَخِي وَارْمُ ؟ " رَسُولُ أَكْرَمُ بِيُورَدِي : " قَتْنِي عَوْرَتَكُ مَالِي أَوْلَه دَه

أَرِينَكُ حَاجَتِنِي بِيُورَمِيَه آخِرَتَدَه أَوْلُ عَوْرَتَكُ بُوْرِي قَارَه أَوْلَه . " وَاِئِئِدِي : " دَخِي

وَارْمُ ؟ " رَسُولُ أَكْرَمُ بِيُورَدِي : " قَتْنِي عَوْرَتُ أَرِي مَالِنْدَن أَوْغَرِيلَسَه بَرِ آخِرَه

وِيرَسَه أَرِيلَه حَلَالَقُ دِيلَمَسَه اللَّهُ عَظِيمُ الشَّانُ أَوْلُ عَوْرَتَكُ زَكَاتُ وَصَدَقَه سِينُ

Hazreti Aişe'ye (Radiyallahü anha) sual eylediler : 'Kadınlarn çoğunun cehennemde olmasına sebep nedir? '

O da, Resulü Ekrem (Aleyhi's-Selam) buyurdu ki : ' Bunlar belaya sabretmezler, on iyilik görüp bir kemlik (kötülük) gördüğünde, o on iyiliği unutup bir kemliği daim (devamlı) söylerler. Ve dünya ziynetini ziyade çok severler. Ve âhirete say'etmezler (çalışmazlar). Ve gıybeti çok ederler. Erkeklerden ve kadınlardan her kim bu sıfatlar ile muttasıf olursa, ehli cehennemdir.

Hasıl-ı kelim (sözün özü), mümin ve mümineye ne gerekir? Din ilminde lazım olan şeylerin cümlesini öğrenip bilmek gerekir.

Ve de Hazreti Ali (kerremallahü veche)den rivayet olunur ki : Bir gün Resulü Ekrem Hazretlerinin huzuruna bir kadın gelip : Ya Resulallah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir erkeğe varmak isterim, ne buyurursunuz? dedi.

Saadetle buyurdular ki : " Erkeğin kadın üzerine hakkı çoktur. Hakkından gelebilir misin?"

O kadın: Ya Resulallah (sallallahü aleyhi ve sellem) erkeğin hakkı nedir? dedi.

Buyurdular ki : "Sen onu incitirsen, Allah'a âsi olursun.Ve namazın kabul olmaz."

Kadın dedi : ' Daha var mı? '

Resulü Ekrem (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu: "Hangi kadın kocasından izinsiz taşra (dışarı) çıksa, her adımı başına günah yazılır."

Kadın dedi : ' Daha var mı? '

Resulü Ekrem (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu : "Kocasına bed (kötü) söz söylese, kıyamette dilini ensesinden çıkarırlar."

O kadın dedi : ' Daha var mı? '

Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu: "Hangi kadın ki, malı olur da kocasına hacetini (ihtiyacını) bitirmezse (gidermezse), ahirette o kadının yüzü kara olur."

Kadın dedi ki : ' Daha var mı? '

Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu : "Hangi kadın kocasının malını uğurlasa, (izinsiz) bir başkasına verse, kocasından helallik dilemezse, Allahü azimüşşan o kadının zekat ve sadakasını

قَبُولُ أَيْلَمَزْ. "وَإِيتِدَى : " دَحَى وَارْمُ ؟ " رَسُولِ أَكْرَمُ بِيُورْدَى : " فَتَنَى عَوْرَتِ
 أَرِينَه سُوْكَسَه يَاخُوْدُ قَرَشُو سُوْلِسَه طَامُو إِيجَنْدَه دِيلَنْدُنْ أَصَه لَرْ ، وَفَتَنَى
 عَوْرَتِ جَنَكِي وَجَعَانَه يَه وَارْسَه يَا بَرْ عَقَقَه وَيَرْسَه كُوْجَكْ يَاشَنْدُنْ بَرُو
 وَفَزَانْدِيغِي نَوَابْ مَحُوْ أَوَلَه ، وَأُوْزَرْنِدَه أُولَانْ لِبَاسْلَرِي دَعْوَاچِي أُولُوْبْ بَرِي
 مِبَارَكْ كُوْئَلَرْدَه كَيْسِدِي وَخَلَالَنَه قَرَشُو كَيْمَدِي ، حَرَامْ يَرْلَرَه كَيْدِي دِيدَكْدَه ،
 حَقْ تَعَالَى بِيُورُزْ : بُوَيْلَه أُولَانْ عَوْرَتْلَرِي بِيَكْ يَسِيلْ يَاقَسَمْ كَرَكَنْدِرْ . " أَوُلْ
 عَوْرَتِ بُوْ جَوَابِلَرِي أَشِيدِيْجَكْ إِيتِدَى : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، بُوْ زَمَانَه كَلْنَجَه أَرَه
 وَارْمَدَمْ كِيرُو وَارْمَمْ دِيدِي ، بُوْ كَرَه حَضَرَتِ رَسُولِ أَكْرَمُ سَعَادَتْلَه بِيُورْدِيلَرَكِه :
 " يَا خَاثُونُ أَرَه وَارْمَه نَكْ دَحَى نَوَابِنْ خَبِرْ وَيَرَه يَمْ دِكَلَه ، فَتَنَى عَوْرَتِكِيمْ أَرِي
 اللّٰهُ سَنْدَنْ خُوشَنْدُ أُولُسُونْ دِيْسَه أَتْمِشْ يَسِيلْ عِبَادَتِ إِيتْمَدَنْ يَكْدِرْ ، وَأَرِينَه
 بَرْ إِيْجَمْ صُوْ وَيَرْسَه بَرْ يَسِيلْ أُوْرُجْ طُوْتْمَدَنْ أَفْضَلْدِرْ ، أَرِيْنَكْ دُوشَكَنْدَنْ
 قَالْقَدِيغِي كِيِي غُسْلُ أَيْلَسَه بِيَكْ قُرْبَانْ إِيتْمِشَجَه نَوَابْ بُوْلَه ، وَخَلَالَنَه حِيلَه
 إِيتْمَدَنْ أُولُسَه أَنْكْ إِيجُونْ كُوْكَدَه مَلَكْلَرْ تَسْبِيْحْ إِيدَرَلَرْ ، وَخَلَالِي إِيْلَه أُوَيْنَاسَه
 أَتْمِشْ قُولْ آزَادْ اِيْتْمَدَنْ خَيْرْلِيدِرْ ، أَرِيْنَكْ رِزْقِي صَقْلِسَه وَخَلَالِيْنَكْ عَقْرَبَاسَه
 مَرَحْمَتْ وَبَشْ وَقْتِ تَمَازِيْنْ قُلُوْبْ أُوْرُجْنْ طُوْتْسَه بِيَكْ كَرَه كَعْبَه يَه وَارْمَدَنْ
 أَفْضَلْدِرْ . " فَاطِمَةُ الزَّهْرَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا : بَرْ عَوْرَتِ خَلَالِيْنِي إِينَجِيْسَه خَالِي
 نِيْجَه أُولُوْرْ دِيدَكْدَه : بَرْ عَوْرَتِ أَرِينَه عَاصِي أُولُسَه اللّٰهُكْ لَعَتِي إِيجَنْدَه قَالُوْرْ ،
 تَا أَرِيْلَه خَلَالِشْمَايْنَجَه قُوْرْتْلَمَزْ ، وَأَرِيْنَكْ دُوشَكَنْدَنْ قَاجِسَه جَمِيْعْ نَوَابِي كِيدَه ،
 أَرِينَه تَكْبِيرُكْ أَيْلَسَه حَقْ تَعَالَى أَكَا حِشْمْ أَئِلَرْ ، وَأَرِينَه سَنَ بِنَمْ كَدْخَلْدَانْمِسِيْنْ
 دِيْسَه وَسَنْدَنْ نَه كُوْرْدُمْ دِيْسَه اللّٰهُ تَعَالَى أَكَا نَعْمَتِي حَرَامْ أَئِلَرْ ، أَرِيْنَكْ قَاتِي
 دِيْلِيلَه يَلَاسَه هَنُوْرْ أَرِيْنَكْ حَقْنِي يَرِيْتَه كُوْرْمِيَه ، أَرِيْنَكْ دَسْتُوْرِيْلَه سَتِيْرَه چِيْقِسَه أَرِيْنَكْ

kabul etmez.”

Ve kadın dedi : ‘Daha var mı?’

Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu: “ Hangi kadın eşine sövse yahut karşı(lık vererek söz) söylese, tamu (cehennem) içinde dilinden asarlar. Hangi kadın çengi (çalı) ve çeganeye (çalıp söyleyen yere) varsa (gitse), ya bir akça verse, küçük başından (yaştan) beri kazandığı sevap mahvolur. Ve üzerinde olan libaslar (elbiseler) davacı olup, bizi mübarek günlerde giymedi ve helaline karşı giymedi, haram yerlerde giydi deyince, **Hakk Teala** buyurur : Böyle olan kadınları bin yıl yaksam gerektir. ”

O (soru soran) kadın, bu cevapları işitince dedi : Ey Allah’ın Resulü ! Bu zamana gelinceye kadar kocaya varmadım, girü (yine) varmam, dedi.

Bu kere (bu sefer) **Hazreti Resulü Ekrem** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) saadet ile (mübarek kelamıyla) buyurdular ki :

‘ Ey kadın! Kocaya varmanın da sevabını haber vereyim dinle. Hangi kadın ki, kocası ‘ Allah senden hoşnut olsun ’ dese, altmış yıl ibadet etmekten yeğdir (iyidir). Ve kocasına bir içim su verse, bir yıl oruç tutmaktan efdaldır. Kocasının döşeğinde (erkeğiyle beraber olduğu yerden) kalktığı gibi gusül eylese, bin kurban etmişçe sevap bulur. Ve helaline hile etmeden (aldatmadan) ölse, onun için gökteki melekler tesbih ederler. Ve helali (kocası) ile oyna(ş)sa, altmış kul (köle) azad etmekten hayırlıdır. Kocasının rızkını saklasa ve helalinin akrabasına merhamet etse ve beş vakit namazını kılip orucunu tutsa, bin kere Kâbe’ye varmaktan efdaldır. ’

Fatimatü’z-Zehra (Radiyallahü anha) :

‘ Bir kadın helalini (kocasını) incitse, halî nice olur’ dediğinde, (Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki): ‘ Bir kadın kocasına âsi olsa (söz dinlemese), Allah’ın lanetinin içinde kalır. Tâ ki kocası ile helalleşince kurtulur. Ve kocasının (onu yatağına çağırdığında) döşeğinden kaçsa, cemi (bütün) sevabı gider. Kocasına tekebbürlük (kibirlik) eylese, **Hak Teala** ona hışım (gazap) eyler. Ve kocasına sen benim kethüdâ misin (âmirim misin)? dese ve senden ne (iyilik) gördüm dese, Allahü Teala ona nimetini haram eder. Kocasının kanını diliyle yalasa da, henüz kocasının hakkını yerine getirmemiştir. Kocasının desturu (izni) ile seyre (sefer) mesafeye mahremi olmaksızın veya zaruri olmayan yerlere) çıksa, kocasının

دَقْتَرِنَه بِيك كُناه يَارِلُور دَسْتُور وِردِيكِي اِيچُون . دَسْتُور سِز چِيقان عَوْرَتْلَرِي
بُونْدَن قِياس اَيْلِيَه ، رَسُول اَكْرَم بِيورُر : يَا فَاطِمَه اَكْرَمَ اللّٰهُ تَعَالٰى بِرْ اَحْدِك بِرْ
اَحْدَه سَحْدَه اِيْتَمَسِيْنِي اَمِرْ بِيورُسَه اِيْدِي ، بَنْدَه عَوْرَت اَرِيْتَه سَحْدَه اِيْتَمَسِيْنِي
بِيورُر اِيْدِم .

حَضَرَتِ عَائِشَه صَدِيقَه رَضِيَّ اللّٰهُ عَنْهَا اِيْتَدِي : يَا رَسُولَ اللّٰهُ بَكَا وَصِيَّتْ
اَيْلَه . رَسُول اَكْرَم بِيورُدِيلَرِكِه : " يَا عَائِشَه بِن سَكَا وَصِيَّتْ اِيْدِم ، سَنْدَه
اُمْتَم خَاوُولَرِيْتَه وَصِيَّتْ اَيْلَه ، يَارِيْن قِيَامَت كُونْدَه اَوَّل اِيْمَانْدَن ، اِيكْنِجِي
اَبْدَسْتَنْدَن ، اُوچْنِجِي اَرِي حَقْنْدَه سُوَال اُولُور . فَنَغِي اَرَكِيْم عَوْرَتِيْنِك ياوزِلْغَنَه
صَبِرْ اَيْلَسَه ، حَق تَعَالٰى اَكَا اَيُّوب يَغْمِرْ نَوَابِي وَيَرَه ، بِرْ عَوْرَت دَخِي اَرِيْنِك
ياوزِلْغَنَه صَبِرْ اَيْلَسَه ، عَائِشَه صَدِيقَه مَرْتَبَه سِن بُولَه . وَدَخِي بِرْ اَرْ عَوْرَتِيْنِي
صُوچُسُرْ دُوكْسَه قِيَامَتْنَدَه بِن دَعَوَاجِي اُولُورُم .

اُوچ يَزْدَه كِشِي خَاوُونِك دُوكْمَك حَايِرْدِر : نِمَازْدَن اُولُورِي ، وَدُوشَكْنَه
كَلْمَدِيكْنَدَن اُولُورِي وَدِئْسِرْ طَشْرَه جِقْدِيغْنَدَن اُولُورِي . سَايَر قَبَاخْتَلَرْدَه بِرْ قَاجْ
تَنْبِيَه اِيْتَمَك كَرَكِدِر ، اَكْرَم اُولْمَرْسَه بِرْ اَقْمَقْ كَرَك ، نَاكِه عَذَابْنَدَه اُولْمَقْ اِيچُون .

اُولُومُ بَحْشِي

وَ دَخِي اُولُومُ حَالِي بِيَان اُولُور : اَي بِيچارَه لَر ! سِز اُولُومْدَن فَجَارَسِيْز ،
فُلَان اُولْدِي ، بِن دَخِي يَانْدَه اُولِيَحَك بَكَا دَخِي يَابْشُور . وَطَاعُون فُلَان مَحَلَه
يَه كَلْدِي دِيُو آخِرْ يَرَه فَجَارَسِيْز ، بُو اِغْتِقَادْنَدَه حَرَامْدِر صَافِيْكَ ، اِيْمَانِكِرِي
نُقْصَان اِيْدَرْ سِيْز .

defterine bin günah yazılır. Destur (izin) verdiği için. Destursuz (izinsiz) çıkan kadınları bununla kıyas edin.

Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu: 'Ey Fatıma (Radiyallahü anha)! Eğer Allahü Teala, bir kimsenin bir kimseye secde etmesini buyursaydı, ben de kadının kocasına secde etmesini buyurdurdum.'

Hazreti Aişe-i Sıddık'a (Radiyallahü anha) dedi: 'Ya Resulallah! Bana vasiyet et' (buyurunca), Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki: 'Ey Aişe (Radiyallahü anha)! Ben sana vasiyet ederim, sen de ümmetimin kadınlarına vasiyet et. Yarın kıyamet gününde evvela imandan, ikincisi abdestten, üçüncüsü koca hakkından sual olunur. Hangi koca ki, hanımının yavuzluğuna (sertliğine) sabrederse, Allahü Teala ona Eyüp Peygamber (Aleyhi's-Selam) sevabını verir. Bir kadın da kocasının yavuzluğuna sabrederse, Aişe-i Sıddık'a mertebesini bulur. Ve de bir koca hanımını suçsuz (yere) dövse, kıyamette ben davacı olurum.'

✦ Üç yerde kişinin hanımını (elle kaba yerlerini) dövmesi caizdir:

- (1) Namazdan ötürü,
- (2) Döşegine gelmediğinden ötürü,
- (3) İzinsiz dışarıya çıktığından ötürü.

Diğer kabahatlerde bir kaç kere tembih etmek gerekir. Eğer olmazsa, azapta olmamak için (kendi haline) bırakmak gerek.

ÖLÜM BAHSİ

Ölüm halli beyan olunur :

Ey bi-çâreler (çaresiz kişiler) ! Siz ölümden kaçarsınız, filan öldü, ben de yanında olunca, bana da (ölüm) yapışır. Ve taun (veba hastalığı) filan mahalleye geldi diye, âhar (başka) yere kaçarsınız. Bu, İtikat da haramdır (yasaktır. Böyle kaçmaktan) sakının !¹ (Yoksa) imanınızı noksan edersiniz.

¹ Bir hadisi şerifte şöyle zikredilmiştir : " Bir yerde veba olduğunu işittiğinizde oraya girmeyiniz. Bir yerde veba ortaya çıkar, siz de orada bulunursanız, hastalıktan kaçarak oradan dışarı çıkmayınız."

Fertlerin ve toplumun helakine sebep olacak bulaşıcı hastalık olan bir yere girmemek, böyle bir hastalığın ortaya çıktığı yerden de hastalıktan kaçarak çıkmamak gerekir. Bu dinimizin koruyucu hekimlik konusundaki önemli kurallarından biridir. Günümüz tıbbında buna karantina denilmektedir.

أَيُّ بِيَجَارَه لَرُ ! نَه فَجَارِ سِكِرُ ، أُولُومُ سِرَه وَغَذْ أُولُومُشْدِرُ ، اِيلِرُو كِيرُو كَنَمَزُ ،
خَلَاقِ عَالَمِ سِرَه أَجَلِكِرُ كَلْدَكْدَه كُوزُ آجُوبُ يَوْمُنَجَه قَدَرُ وَغَذَه وِيرَمَزُ ،
مُقَدَّرَدَن نَه زِيَادَه وَتَه أَكْسِكُ أُولُورُ ، حَقِّ تَعَالَى أَمْرِنِي هَرُ نَه يَزْدَه حُكْمُ اِيتْدِيَسَه
أُولُ كِشِي مَالِنِي وَأُولَادِنِي وَغِيَالِنِي جُمْلَه بَرَاغُوبُ أُولُ دِيَارَه كِيدَرُ ، طُوبَرَاغْنَه
وَارْمِينَجَه حَانِنُ اَلْمَعَه أَمْرُ أُولُومُشُ .

هَرُ كِيمَسَه يَه أُولُومُ وَغَذَه سِي كَلْدَكْدَه أُولُورُ ، نَتَكِيمُ حَقِّ تَعَالَى يُوُرُ :
﴿ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴾ .

وَدَخِي أُولُومَه اُرْتَقُ وَأَكْسِكُ وَقْتِ أُولَمَزُ ، شُو وَقْتِ تَقْدِيرِ أُولُومُشْدِرِكِه
طُوغَمَزْدَن أُولُ يَتَمِشُ بِيَكِ يَدِي يُوَزُ يَتَمِشُ يَسِلُ أُولُ ، وَكِشِي نَه يَزْدَه أُولُورُ ،
وَتُوبَه اِيلَه مِي ، وَتُوبَه سِرْمِي ، وَتَصِلُ مَرَضَدَن ، وَاِيْمَانُ اِيلَه مِي ، يُوُخَسَه
اِيْمَانِ سِرْمِي كِيدَرُ ، جُمْلَه سِي لَوْحَه يَارْلَمِشْدِرُ . نَتَكِيمُ بُو آيَتِ كَرِيْمَه دَه بُو كَا
اِشَارَتِ وَارْدِرُ : ﴿ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

خَبِيرٌ ﴾ .
خَلَاقِ عَالَمِ أُولُومِي يَرَانْدِي ، صُكْرَه دِيرِيلِكِي يَرَانْدِي ، آئِدَن رِزْمِرِي
نَخْلَاقِ عَالَمِ دِيْبَاجَه شَرْحِنْدَه مَسْطُورْدُرُ - .

يَرَانْدِي ، وَلَوْحَه يَارْدِي - كُونْدَه نَقْدَرُ نَفْسِ اَلُوبِ وَيَزْدِكِكِرِي بَلِيْجِدِرُ وَلَوْحَه
اِيْمَدِي حَقِّ تَعَالَى سِرِكُ كُونْدَه نَقْدَرُ نَفْسِ اَلُوبِ وَيَزْدِكِكِرِي بَلِيْجِدِرُ وَلَوْحَه
يَارْمِشْدِرُ ، أُوچُيُوزُ اَلْتَمِشُ مَلِكُ كُوزَه دِرْلَرُ ، تَمَامُ وَقْتِي كَلْنَجَه مَلِكُ اَلْمَوْتَه
خَبِرُ وِيرِرْلَرُ ، اَكْرُ حَيَاتِنْدَه قُرْآنُ اِيلَه ثَابِتُ اُولَانُ سُوْرَلَرِي اِنْتَاوُبُ طُومِشُ

Ey bi-çâreler! Ne(reye) kaçarsınız! Ölüm size vaad olunmuştur. İleri geri gitmez. Alemleri yaratan (Rabbiniz) size eceliniz geldiğinde, göz açıp yumuncaya kadar vâde (vakit) vermez. Mukadderden (takdir olunandan) ne ziyade ne de eksik olur. Hak Teala emrini her ne yerde hüküm etti ise, o kişi malını ve evladını ve iyalini (ailesini) cümle (hepsini) bırakıp o diyara gider.

Toprağına varmayınca (ölüm anı gelmeyince kadar) can almağa emrolunmaz. Her kimseye ölüm vâdesi geldiğinde ölür. Nitekim Hakk Teala buyurur ki:

إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

‘ Ecelleri gelince ne bir saat gecikir, ne de öne alınır. ‘ (A’raf Suresi : 34)

Ve de ölüme artık (gecikme) ve eksik (öne alma) vakit olmaz. Şu vakit takdir olmuştur ki : (İnsanların ecelleri) doğmadan yetmiş bin yedi yüz yetmiş yıl önceden (belirlenmiştir).

Ve kişi nerede ölür ve tövbe ile mi veya tövbesiz mi ve nasıl (ölür), maraz (hastalık)dan mı, iman ile mi, yoksa imansız mı gider? cümlesi Levh-i Mahfuz’a¹ yazılmıştır. Nitekim bu âyet-i kerimede buna işaret vardır:

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

‘ Hiç şüphe yoktur ki, kıyamet saatinin ilmi Allah’ın yanındadır. Ve yağmuru o indirir. Rahimlerdekini o bilir. Hiçbir nefiste, yarin ne kazanacağını bilemez. Hiçbir nefiste bilemez hangi yerde öleceğini. Hiç şüphesiz Allah her şeyi bilicidir ve her şeyden haberdardır. ‘ (Lokman Suresi : 33)

Alemleri yaratan (Rabbiniz), ölümü yarattı. Sonra diriliği yarattı. Ondan (sonra) rızkımızı yarattı. Ve Levh-i Mahfuza yazdı. Dibace şerhinde (böylece) mesturdur (yazılmıştır).

Hakk Teala sizin günde ne kadar nefes alıp verdiğinizizi bilicidir ve Levh-i Mahfuz’a yazmıştır. Üç yüz altmış melek gözetirler. (Nefes alıp vermesi) tamamlanma vakti(ne) gelince (bitince) Melekü’l-Mevte (ölüm meleğine) haber verirler. Eğer hayatında Kur’ân ile sabit olan sözleri (ve hükümleri) inanıp tutmuş

مَزْرَاقِلَى عَلَمَ خَال

۱۶۲

إِسْنِكَ سَعَادَتِلَه كِيدَرِسِن . جُمْلَه شَىءِ اللّٰهْدَن بِل ، وَأَرْدَنَجَه فَرِيَادُ اِيْتِمِيَه ،
بُونَلَر كِيي شَتِيلَر اِيْمَانَسَر كِتْمَكِه سَبِيلَر ، نَعُوذُ بِاللّٰهِ . كُنَاهُ وَخَطَا وَاقِعْ اُولُورْسَه
تَوْبَه نَصُوخْ اَيْلِيك .

يَسْ حَقْ سُبْحَانَه وَتَعَالَى عَزْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامَه يُوْرُرُ : " دُوسْتَلَرِيْمَكْ جَانِنِي
آسَانْ آل ، دُوشْمَانَلَرِيْمَكْ جَانِنِي كُوجْ آل " . اَلْعِيَاذُ بِاللّٰهِ اَكْرَ عَاصِي اُولُورْسَه .
وَيَوْمَ قِيَامَتِكَ بِرْ كُونِيكْ مِقْدَارِي بِيكْ يَسْلُجَه اُولَه ، يَا آيْتْ حُكْمْنَجَه اَللّٰي
بِيكْ يَسْلُجَه اُولَه ، بُونْدَه تَفْسِيرْ چُوقُدُر . اُسْتَعِيْذُ بِاللّٰهِ : ﴿ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ
السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجُئُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴾ .^۱

آنْدَن اُولُ فَرِشْتَهَلَرْ عَاصِيْنِكْ جَانِنِ شُولُ عَذَابِلَه اُولُورْكِه ، دِلْ اِيلَه وَصْفَه
كَلْمَزْ ، بِرِي يُوْقَدَن وَارْ اِيدَن اَللّٰهه صِغْنَدِقْ . نَتَكِيْمْ بَعْضِ مَيْتْ دُوشْكِنْدَه يَأِي
كِيي ، اُويَانَه بُوِيَانَه دُونُرْ . نَتَكِيْمْ اَللّٰه تَعَالَى يُوْرُرُ : ﴿ وَالنَّارِغَاتِ غَرَقًا
وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا وَالسَّيْحَاتِ سَبْحًا ﴾ .^۲

يَسْ اُولُ فَرِشْتَهَلَرْ عَذَابَلَرْ اِيدُوبْ بِرَبْرِيْنَه سُوْلُشُورَلَرْ ، جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامْ
اُولُ مَلَكْلَرَه دِيرِكِه : مَرَحَمَتْ اِيْتْمَكْ .

مُنَافَقْلَرِكْ جَانِنِي بُورْنِي اُوجِنَه كَلَه . يِنَه قُيُو وَيَرَه لَرْ ، هَزْ اَعْضَاسِيْنِي اُولِلَه
صِقَه لَرِكِه ، كُوزَلَرِيْنِكْ نُورِي دُوكَلَه . نَتَكِيْمْ حَقْ تَعَالَى يُوْرُرُ : ﴿ سَتْسِمُهُ
عَلَى الْخُرَطُومِ ﴾ .^۳

فَرِشْتَهَلَرْ دِيَه لَرِكِه : سَنَ جَتْتَلِكْ دَكْلِسِيْن . خَلَاقْ جِهَانْ سَكَا غَضَبْ اِيْتِدِي ،

۱ السَّحْدَه سُورَه سِي :

۲ النَّازِعَاتِ سُورَه سِي : ۱-۳

۳ الْقَلَمِ سُورَه سِي : ۱۶

isen saadet ile gidersin.

Cümle (bütün her) şeyi Allah'tan bil. Ve ardınca feryat etme. Bunlar gibi şeyler imansız gitmeğe sebeptir. (Böyle olmaktan) Allah'a sığınınız...

Günah ve hata vaki olursa (işlenirse), tevbe-i nasuh ¹ (ile tövbe) et.

Pes (öyle ise), Hakk Sübhanehü ve Teala Azrail (Aleyhi's-Selam)a buyurur : 'Dostlarımin canını âsân (kolay) al. Düşmanlarımin canını güç al. ' Eğer âsi olursa, Allah korusun !

Ve kıyamet gününün bir gününün miktarı, (dünya günü) 1.000 yıl olur. Veya (Kur'ân'daki) ayet hükmünce elli bin yıl olur.² Bu hususta tefsir çoktur. Esteizü billah bismillah :

يُذَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجُحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

' Bütün işleri gökten yere kadar tedbir (ve idare) eder. Sonra (bu işler), sizin saydığınız (bir hesap ile) bin yıl tutan bir günde O'na yükselir.' (Secde Suresi :5)

Sonra o ferîştehler (melekler), asinin canını öyle bir azapla alırlar ki, dil ile vasfa gelmez (anlatılmaz). Bizi yoktan var eden Allah'a sığındık. Nitekim bazı meyyit (ölenler), döşeğinde yay gibi o yana bu yana dönerler. Nitekim Allahü Teala buyurur:

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا وَالسَّيِّحَاتِ سَبْحًا

'Ant olsun (kafirlerin) ruhlarını şiddetle çekip çıkaran (melek)lara ve (müminlerin ruhlarını) kolaylıkla çıkarıp alan (melek)lara ve süratle yüzenlere.' (Naziat Suresi:1-3)

Pes (öyle ise) o ferîştehler (melekler) azap edip birbirlerine söyleşirler. Cebrail (Aleyhi's-Selam) o meleklere der ki: ' Merhamet etmeyin. Münafıkların canı burnu ucuna gelir, yine koyuverirler. Her azasını öyle sıkırlar ki, gözlerinin nuru dökülür. Nitekim Hak Teala buyurur:

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ

' Yakında onun burnu üzerine damga basacağız. ' (Kalem Suresi : 16)

Ferîştehler (melekler) derler ki : ' Sen cennetlik değilsin. Cihanı yaratan Allah sana gazap etti

¹ **Tevbe-i Nasuh** : İşlediği günaha bir daha dönmek veya tövbe ettiği günahı bir daha yapmamak için kast ve niyet etmek ve bunda tam karar olmak.

² **Melekler ve Ruh** (Cebrail Aleyhi's-Selam), oraya, miktan (dünya senesi ile) 50.000 yıl olan bir günde yükselip çıkar. " (Mearic Suresi:4) Ayetteki 'gün'ün manası için yukarıda geçen secde suresinin 5. ayetine bakınız.

سَكَا عَنَابَتُ يُوقَدُرْ ، سَن دِيرِی اِيَكْن اِشَلْدِيَكِي اُونْدُكُمِي ، اَي يَرَامَزْ كِشِي ،
 سَكَا حَضِرْلَنْدِي شُولْ عَذَابُ كِيم ، مُنَافِقْلَرْ وَكَافِرْلَرْ عَذَابِيْدِرْ ، زِيرَا سَنْدَه نَمَازْ
 يُوقْ ، زَكَاةْ يُوقْ ، صَدَقَه يُوقْ ، فَقِيرْلَرَه مَرَحْمَتْ يُوقْ اِيْدِي ، كَنْدُوكِي
 حَرَامْدَن صَاقْنَمَزْ اِيْدِكْ ، جُمْلَه اِيشِكْ فَسَادْ اِيْدِي ، غِيْبَتْ اِيْدِرْ اِيْدِكْ ، يَنَه اَللهُ
 كَرِيْمْدِرْ دِيرْ اِيْدِكْ ، اِشْتَه عَذَابْ دَخِي كَرِيْمْدِرْ .

تَنَكِيْمْ حَقْ تَعَالَى يُوْرُزْ : ﴿ كَلَّا اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ وَقِيلَ لِمَنْ رَاقٍ ، وَظَنُّ اَنَّهُ
 الْفِرَاقُ ﴾ .

يَسْ حَقْ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى حَضِرْتْلَرْنَدَن حِطَابْ كُلَه كِه : شُولْ مُنَافِقْلَرْ بَرْ
 كُونْ اُولُومْلَرِيْن اَكْمَدِيْلَرْ ، مُتَكَبِّرْ اُولُورْلَرْ اِيْدِي . قَرَضْ ، سُنْتْ ، وَاجِبِي
 طُوتُوجِي دَكْلَلَرْ اِيْدِي ، شِمْدِي بَنِيْمْ عَذَابِيْمْ كُورُسُولَرْ دِيَه ، يَنَه زَبَانِيْلَرْ
 طَرَنَاقْلَرِي دِيَسِنْدَن يَاشُتُوبْ جَانِي كُوكْسِيْنَكْ طَمَرْلَرْنَدَن چِقَارَه لَرْ ، خُلُقُومَه
 كُتُورُبْ يَنَه قُيُوْ وِيَرَه لَرْ .

يَسْ حِطَابْ كُلَه كِه : عَالِمْلَرْ سِزَه بِلْدِرْمَدِيْمِي ؟ كِتَابِيْمِي اَوْقَمَادِيَكِزْمِي ؟
 غَافِلْ اُولْمَكْ ، شَيْطَانَه اُولْمَكْ دِيْمَدِيْمِي ؟ هَرْ شَيْئِي اَللهْدَن بِيْلَكْ دِيْمَدِيْمِي ؟
 دُنْيَا جِيْفَه سَنَه حَرِيصْ اُولْمَكْ ، اَللهُكْ وِيَرْدِيَكْنَه قَنَاعَتْ اِيْدِكْ ، فَقِيرْ
 قُولُرِيَنَه مَرَحْمَتْ اِيْدِكْ ، مِسْكِيْنَلَرِي طَعَامْلَنْدِيْرِكْ ، اَللهُ شُولْ يَادِشَاهِيْرْ كِه ،
 سِرِي يَرَاْنَدِي ، وَاوْزَرِيَنَه اَلْدِيَكِه ، بَسْلَه يَه ، وَسَكَا اَنْدَن بَرْ بَلَا كَلْسَه يَنَه اَكَا
 جَاغِرَه سِيَكْ ، دَرْمَانِي اَنْدَن دِيْلِيَه سِيْنْ ، بَنْ حَكِيْمْلَرَه بَرْ اَفْجَه وِيَرْدِيْمَدَه ، اَيُو
 اُولْدُمْ دِيْمَه ، اَللهُكْ عِنَايَتِنْدَن بِيْلْ ، اُولْ سِنَكْ مَالِيْمْ دِيْدِيَكْ سَكَا دَخِي اَمَانَتِنْدَن ،

Sana inayet (yardım edecek) yoktur. Sen diri iken işlediğini unuttun mu? Ey yaramaz (hayırsız) kişi ! Sana öyle azap hazırlandı ki, münafıklar ve kafirler azabıdır. Zira sende namaz yok, zekat yok, sadaka yok, fakirlere merhamet yok idi. Kendini haramdan sakınmazdın. Cümle işin fesattı. Gıybet ederdin. Yine, Allah kerimdir derdin. İşte azap da kerimdir. Nitekim Hak Teala buyurur :

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ وَقِيلَ لِمَنْ يَنْبَغِي رَاقٍ * وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ *

`Artık gözünüzü açın ! Ne zaman ki, can köprücük kemiklerine dayanır. "Tedavi edebilecek kim vardır?" denir. (Can çekişen) bunun gerçek bir ayrılış olduğunu anlar.` (Kıyamet Suresi: 26-28)

Pes (öyle ise) Hak Sübhanehü Teala hazretlerinden hitap gelir ki : `Şol (şu) münafıklar bir gün ölümlerini anmadılar. Mütekebbir (kendini çok beğenici) olurlardı. Farz, vacip, sünnet tutucu (işleyici) değillerdi. Şimdi benim azabımı görsünler ` der.

Yine zebaniler¹ tırnakları dibinden yapışıp canını göğsünün damarlarından çıkarırlar. Hulkuma (boğazına) götürüp yine koyuverirler (tekrar bırakırlar).

Yine hitap gelir ki : ` Alimler size bildirmedi mi? Kitabımı okumadınız mı? Gafil olmayın, şeytana uymayın demedi mi? Her şeyi Allah'tan bilin demedi mi? Dünya cifesine (pisliğine) haris (istekli) olmayın, Allah'ın verdiği kanaat edin, fakir kullarına merhamet edin, miskinleri yedirin.'

Allah öyle padişah'tır ki, sizi yarattı. Besleme (ve rızıklandırma gibi bütün sorumluluğu) üzerine aldı. Ve sana O'ndan bir bela gelse, yine O'nu çağırarsın (dua edersin). Dermanı O'ndan dileyesin. Ben hekimlere bir akça (para) verdim de (karşılığında) iyi oldum deme. Allah'ın (o hekimi sebep kılarak o hastalığa karşı şifa vermiş) inayetinden (yardımından) bil.

O senin malin dediğin de sana emanettir

مَزْرَاهِلَیْ بِحَلِّهٖ خَال

اَنْدَن سِرْكَ دَرْدِيكِرَه دَرْمَان يُوقْدَر ، خَلَال ايسَه حِسَابِن وِيرْمَكِه مَأْمُورِ سِيكِر .
 دَحِي حَقِّ سُبْحَانَه وَتَعَالَى سَكَا نَه قَدَر تَغْيِير اِيْتْدِي سَه اَوُرْسُك . نَه مَالْدَن ،
 وَنَه اَوْلَا دَدَن ، وَنَه دُوسْتَدَن ، هَر نَه قَدَر قَرِيَاد اِيْتْسُك وَتَغْيِي صَحْرَايَه قَاجُسُك
 قُورْتُلْمَز سِيك . اَنْحَق طُورَاغِن قَنْدَه ايسَه ، اَوُل يَزْدَه دِفِن اَوُلُورْسُك . اُجَلِك
 كَلْمِد كِيْجَه سَكَا كِيْمَسَه دَن زِيَان كَلْمَز .

بُويلَه اِغْتِقَاد اِيْدَر سِيكِر اِيْمَانِكِر كَامِل اَوُلُور ، وَقِيْجَن حَقِّ تَعَالَى سِرِي صِنَاسَه
 سِرَه صَاغَلِقُ كِيْي مَال كِيْي اَوْلَاذ كِيْي نِعْمَت وِيرْسَه ، سَوِيْتُوبُ الْحَمْدُ لِلّٰه
 يَزِم رِيْمَز يَزَه اِكْرَام اَيِلْدِي ، قِيْجَن اَللّٰهُ تَعَالَى سِرَه مُصِيْبِت وِيرْسَه يَغْنِي بِر بِلَا
 وِيرْسَه غِشْم جِكْر سِيكِر ، صَبِر اِيْتْمَز سِيكِر ، شُكْرِي اَوُودُور سِيكِر .

يَسْ حَقِّ تَعَالِيْدَن حَطَابُ كَلَه كِيْم : " يَا مَلَكُورْم اَنِي طُوْثُوك . " يَسْ مَلَكُورْم
 اَنَلِك جَانِنِي حَمِيْع قَلَلَرِي دِيْنِدَن اَلُوبُ يَنَه قُيُو وِيرَه لَر . حَقِّ تَعَالِيْنِك عَذَابُ
 اِيْتْدُوكِنِي كِيْمَسَه اِيْتْمَكِه قَادِر دَكِلْدِر . تَتَكِيْم حَقِّ تَعَالَى يُوْرُر : ﴿ قِيُوْمِنْدُ لَا
 يُعَذَّبُ عَذَابَهٗ اَحَدٌ وَلَا يُوْتَقُ وَثَاقُهٗ اَحَدٌ ﴾ .

اَوُل اَوُورْم دُوشَكِنْدَه يَتَان كِيْمَسَه بُو عَذَابِي كُورُب " اَهْ اَهْ كَشَكِه دُيَادَه
 اِيَكْن عَمَل قَلِيْدِم ، بُو كُون بُو سِيَّاسَتِي چَكْمَزْدِم دِيَه . "

يَنَه يَسْ اَوُل خَسْتَه بَكَلْتِن كِيْشِيلَرَه حَطَابُ كَلَه كِيْم " اَي بِنَم مُتَكَبِر قُولُرْم
 اِيْشْتَه بُو دُوشَكِنَرِي مَال خَرَج اِيْدُوب قُورْتَرِيكِر ، دُيَادَه بَنْدَن قُورْقِمَاز سِيكِر ،
 كِتَابِمْلَه عَمَل اِيْتْمَز سِيكِر ، بَنْدَن كَلَان بِلَايَه صَبِر اِيْتْمَز سِيكِر ، بَنْدَن شَكَايَت
 اِيْدَر سِيكِر اِيْشْتَه بُو قُول عَذَابِدَه وَجَانِي حُلُقُومَه كَلْدِي بِنَم قُدَرْتِمْدَن . "

Ondan sizin derdinize derman yoktur. Helal ise, hesabını vermeğe memursunuz.

Hakk Sübhanehü ve Teala sana ne kadar takdir ettiyse, alırsın. Ne maldan, ne evlattan, ne dosttan, her ne kadar feryat etsen ve hangi sahraya kaçsan, kutru-
lamazsın. Ancak toprağın nerede ise, o yerde defnolursun. Ecelin gelmedikçe,
sana kimseden ziyân gelmez. Böyle itikad ederseniz, imanınız kâmil olur.

Ve kaçan (her ne zaman ki) Hakk Teala sizi sınasa, size sağlık gibi, mal gibi,
evlat gibi nimet verse, sevinip : "Elhamdülillah, bizim Rabbimiz bize ikram
eyledi. "

Kaçan (ne vakit) Allahü Teala size musibet verse - yani; bir bela verse -
gam çekersiniz. Sabretmezsiz, şükrü unutursunuz. ¹

Hakk Teala'dan öyle hitap gelir ki: "Ey meleklerim onu tutun!"

Pes (imdi), melekler onun canını cemi (bütün) kolları dibinden alıp yine ko-
yuverirler. Hakk Teala'nın azap ettiğini kimse etmeğe kâdir değildir.

Nitekim Hakk Teala buyurur :

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَعْذِبُ عَذَابُهُ أَحَدًا * وَلَا يُوثِقُ وَثَاقُهُ أَحَدًا *

' Artık o gün onun yapacağı azabı hiçbir kimse yapamaz. Ve onun vuracağı bent
(bağ) ile kimse bent vuramaz.' (Fecr Suresi : 25-26)

O ölüm döşeğinde yatan kimse bu azabı görüp: " Ah, ah, keşke dünyada
iken amel kılaydım (etseydim). Bu gün bu siyaseti (bu tarzda yapılan işlemi)
çekmezdim" der.

Yine o hastayı bekleyen kişilere öyle hitap gelir ki : " Ey benim mütekebbir
(kibirli) kullarım ! İşte bu dostunuzu, mal harcayıp kurtann. Dünyada benden
korkmazsınız. Kitabımla amel etmezsiz. Benden gelen belaya sabretmezsiz-
niz. Benden şikayet edersiniz. İşte bu kul, azapta ve benim kudretimden canı
hulkuma (boğazına) geldi. "

مَلَكْلَرُ بُو نِدَائِي أَشِيدُوبُ " أَيْ رَبِّمِزْ سِنِكَ عَذَابِكَ حَقْدِرْ دُيُوبُ سَجْدَه يَه

وَارَه لَرُ .

نَسْكِيمُ حَقِّ تَعَالَى يُبُورُ : ﴿ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ
وَلَنْخُنْ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴾ .

أَنْدَن يَنَه فَرِشْتَهْلَرَه نِدَا كَلَه كِيمُ : " طُونُوك " دُيُوبُ . يَسْ أُوَيْلَه طُونَا لَرِكِه
هَرْ أَنْدَامَنْدَن بِرْ قِلِي دِييى بُوشْ قَلَمِيَه ، أُوچْ يُوْزْ أُونْ أُوچْ مَلَكْ بِرْ أُوغُورْدَن
حَاقِرُوبُ : " أَيْ اللَّهُكَ عَاصِي قَوْلُكَ جَانِي كُلْ جِيحْ تَنَكْدَن ، بُو كُونْ أُولُ
كُونْدَرِكِه سَكَا عَذَابُ أُولَه ، اللَّهُدَن غَيْرِيَه مَحَبَّتْ أَيْلِدِيكُكْدَن أُوغُورِي ،
مُتَكَبِّرْ أُولُوبْ فَفَهْرَلَرَه سَلَامْ وَيَزْمَرْدِكْ ، حَرَامْ أُولَانْ شِيلَرِي إِيذَرْدِكْ ، بَاطِلِي
حَقِّ كُورُورْدُكْ ، حَقِّي بَاطِلْ كُورُورْدُكْ . قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ
فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ
عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ﴾ .

يَسْ أَنْدَن أُولُ كِشِي مَلَكْلَرَه دِيَه كِيمُ : " بِرْ دَمْ أَمَانْ وَيَرْكْ ، عَقْلِي بَاشِمَه
كُورَه يَمْ " دِيَنَجَه ، كُورَه كِيمُ مَلَكْ الْمَوْتِ أُوَزَرْنَدَه طُورُ ، أَنِي كُورُوجَه بُو
عَذَابِلَرِي أُونُودُوبْ دَتَرْمَكَه بَاشِلِيَه ، يَنَه أُولُ كِشِي :

مَلَكْ الْمَوْتِي كُورْدُكْدَه دِيَه كِيمُ : " بُونَجَه مَلَكْلَرْ عَذَابُ إِيذَرْ إِيكْنْ سَنْ
كِيَمْسَلْ وَيَنَه كَلْدَكْ " دِيَه . أَنْدَن أُولُومْ بِرْ هَيْتِلُو آوَازْ إِيْلَه جَاغِرُوبْ دِيَه كِيمُ :

فَيَقُولُ أَنَا الْمَوْتُ الَّذِي أَخْرَجْتُكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَجْعَلُ أَوْلَادَكَ يَتِيمًا وَزَوْجَكَ أَرْمَلَةً
وَمَالَكَ مَوْرُوثًا بَيْنَ وَرَثَتِكَ الَّذِينَ لَا يُحِبُّهُمْ فِي حَالِ حَيَاتِكَ .

Melekler bu nidayı işitip `Ey Rabbim ! Senin azabın haktır ` deyip secdeye varırlar. Nitekim Hak Teala buyurur :

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ • وَأَنْتُمْ حِينْدٍ تَنْظُرُونَ • وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا بُصْرُونَ

`Can boğaza dayanınca ve siz o zaman bakıp kalırken, biz ona sizden daha yakınızdır. Fakat siz göremezsiniz.` (Vakıa Suresi: 83-85)

Andan (o zaman) yine feriştehlere (meleklerle) nıda gelir ki: `Tutun` diye. Pes (o zaman melekler) öyle tutarlar ki, her endamından (bedeninden) bir kıl dibi boş kalmaz. Üç yüz on üç melek bir ağızdan haykırp : `Ey Allah'ın âsi kulunun canı, gel çık teninden. Bugün, Allah'tan başkasına muhabbet eylediğinden ötürü sana azap olunan gündür. Mütekebbir (kibirli) olup fakirlere selam vermezdin. Haram olan şeyleri yapardın. Batılı hak, hakkı batıl görürdün.`

Allahü Teala buyurdu :

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ

`Bu zalimleri can çekişirken melekler ellerini uzatmış, canlarınızı verin, bugün Allah'a karşı söylediklerinizden, O'nun âyetlerine büyüklük tasalamanızdan ötürü alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız, derken bir görsen.` (Enam Suresi : 93)

Pes (imdi) andan (o zaman) o kişi meleklerle der ki : `Bir dem aman verin (bir an yardım edin)! Aklımı başıma getireyim ` deyince, görür ki, melekü'l-mevt (ölüm meleği Azrail Aleyhi's-Selam) üzerinde durur. Onu görünce, bu azapları unutup titremeye başlar. Yine o kişi Melekü'l-Mevti (ölüm meleği Azrail Aleyhi's-Selam'ı) gördüğünde der ki : ` Bunca melekler azap ederken sen kimsin niye geldin?`

Ondan sonra, ölüm bir heybetli avaz (yüksek bir ses) ile çağırıp der ki:

فَيَقُولُ أَنَا الْمَوْتُ الَّذِي أَخْرَجْتُكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَجْعَلُ أَوْلَادَكَ يَتِيمًا ،
وَزَوْجَكَ أَرْمَلَةً ، وَمَالِكَ مَوْرُوثًا يَتَّىٰ وَرَثَتِكَ الَّذِينَ لَا يُحِبُّهُمْ فِي حَالِ حَيَاتِكَ

‘Ben öyle ölümüm ki, (seni) dünya yüzünden çıkarsam gerek. Ve evlatlarını yetim kılsam gerek. Ve dünyada sevmediğin akrabana malını miras etsem gerek.’

Heman ki (o anda), ölümden bu sözleri işitince, ölecek. Bir miktar titreyip yüzünü öteye beriye çevirir, zira alameti budur.

Hadisi Buhari’de Resulü Ekrem buyurur:

فَإِذَا سَمِعَ يُحَوَّلُ وَجْهَهُ إِلَى الْحَائِطِ فَيَرَى الْمَوْتَ قَائِمًا بَيْنَ يَدَيْهِ

‘Çün (nasıl ki, meleklerin sesini işitince,) yüzünü duvara çevirir, ölüm önünde dururken görür.’

Her ne tarafa dönerse, ölümü onda görür. Yine arkası üzerine döner. Melekü'l-mevt bir kat'î avaz (sert bir ses) ile bağırıp der ki :

‘Ben öyle ulu ölüm meleğiym ki, atanın (ecdadının) ve annenin canlarını (ben) aldım. Sen hazır dururdun, ne fayda eyledin. Cümle dostların bakarlar ne fayda. Ben öyle ulu meleğim ki, muhakkak (bütün dostlarını ben) öldürdüm (canını aldım). Senden evvel geçmişlerin kuvvetleri senden ziyade (fazla) idi.’

Bu yatan kişi, melekler ile bu kadar söyleştiğinde, azap feriştehleri (melekleri) çekilip giderler. Azrail (Aleyhi's-Selam)i bu heybette göründüğünde, o saat (an) akli zâil (yok) olur.

Nitekim hadisi şerifte de (şöylece) gelir (buyurulur):

ثُمَّ يَقُولُ مَلَكُ الْمَوْتِ لِلْمَيِّتِ كَيْفَ رَأَيْتَ الدُّنْيَا ؟ فَيَقُولُ رَأَيْتُهَا مَكْرَارَةً وَغَدَارَةً

‘Azrail (Aleyhi's-Selam) sual eder ki : “Dünyayı nice (nasıl) gördün” der. Anda (o zaman) ölecek kişi diyecek ki : Dünyanın mekrine (hilesine) aldandım. Ve bu hale geldim” der.

Ve Cihanı yaratan (Allah) dünyayı bir kadın şekline koyar. Gözleri gök (mavi renk), dişleri öküz boynuzu gibi. Bir kabih rayiha (pis koku) ile gelip, bu ölecek kişinin göğsü üzerine oturur. Ondan (sonra) o ölecek kişinin malını karşısına getirirler. Kan ile, kahıryla, haram ve helal demeyip kazandığı malı varislerine verirler, gözünün önünde.

هَزَرِ أَهْلِي بِعِلْمِ حَالِ

أَنَّهُ أُولَ كُنْدُو صَاحِبَتِهِ دِيَهْ كِه: " آي عَاصِي بَنِي قَرَأَنَدِكْ ، نَاحَقْ يَرَه وَبِرَدِكْ ،
صَدَقَه وَبِرَدِكْ ، شِمْدِي سَنَدَن جِيَقِدِم ، إِسْتَمْدِيكَ كَشِيلَرُ أَلِيَه كِيرِدِم . سَنَدَن
مُتَسَبِّرُ الدِّلِيرُ "

يَسْ بُو حَالِ إِجْنَدَه إِيَكَن صُوصَايُوبُ يُورَه كِي يَأُتُوبُ طُوتُوشُوبُ دُرَت
يَانَنَه بَاقَه . آئَنَدَن بُو حَالَدَه إِيَكَن شَيْطَانُ فُرُصَتِ بُولُوبُ إِيمَانِنِ أَلَمَغَه بَاشِي
أُوجِنَه كَلُورُ . أُولُ مَرْدُودُ أَلَنَدَه بِرْ قَدَحْ طُوتَارُ . إِجْنَدَه بُوَزُلُو صُو . خَسْتَه نَكْ
بَاشِي أُوجُنَدَه جَالَقَارُ . أُولُ يَتَانُ كِشِي آيِي كُورُبُ إِيشَدَه ، أُولُ مَحَلَدَه بَايُ
وَكَدَا نَكْ حَالِي بَلَلُو أُولُورُ .

جَنَابِ حَقْ سَعِيدُ قُولُورُ نَدَن أَلِيَه . أَكْرَ سَعَادَتِسِرُ إِيسَكْ كُتُورُ شُو صُودَن إِيجَه
يِم دِيرُسَكْ أُولُ مَلْعُونُ أَبْدِينِكْ جَانَنَه مَنَت دِيرَكِه : " حَاشَا عَالَمُكَ يَرَادِجِي سِي
يُوقْدُرُ ، دِي " . أَكْرَ شَقِي إِيسَه دِيدُوكِي دِيرُ . أَلِيَاذُ بِاللَّهِ إِيمَانِي كِيدِرُ . لَكِنُ
هَرُ شِيدَه يَنَه حَكَمَتِ خُدَانِكُورُ ، أُولُ حَالَدَه أُولَانُ خَسْتَه نَكْ يَانَنَدَه صُو
طُوتُمُقْ كَرَكْ وَصِصْجَه صِصْجَه أَغْزِي يِي أَجُوبُ صُو وَيَرْمَكْ لَازِمْدِرُ . أَكْرَ هِدَايَتِ
يَتَشُورُ إِيسَه شَيْطَانَه لَعَنَتِ إِيدُوبُ رَدُ إِيدِرُ .

يَسْ وَعَدَه سِي تَمَامُ أُولُذَقَدَه أَكْرَ مُؤْمِنُ إِيسَه أَمِرُ أُولُورُ . عَزْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
جَانِي أُولُورُ . أُوجُوزُ أَلْتَمِشُ مَلَكُ أُولُ جَانِي عَزْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْتَنَدَن أَلُوبُ
جُمْلَه يَارَانِي وَدُوسْتَلَرِي صُورَتَه كِيرُوبُ أُوجَمَاقِ خُلَه لَرِين كِيدِرُوبُ جَانِي جَنَّتْ
سَرَايَه إِلَيَه لَرُ . يَنَه دَرْخَالِ مَيَّنَكْ يَانَنَه كُتُورَه لَرُ . وَأَكْرَ إِيمَانِسِرُ كَتْدِي إِيسَه
أُوجُوزُ أَلْتَمِشُ سَحِينُ مَلَكَلَرِي جَهَنَّمْدَن قَطْرُ أَدَن قَارَه زُقُومُ يِيرَاقِلِي كُتُورُبُ أُولُ
إِيمَانِسِرُ جِيَقَانُ جَانِي أَكَا صَارُوبُ دَرْخَالِ جَهَنَّمَه إِيلُتُوبُ يَرِين كُوسْتَرُوبُ يَنَه يَانَنَه
كُتُورَه لَرُ .

Ondan (sonra) o (mal) kendi sahibine diyecek ki: "Ey âsil Beni kazandın. Nahak (boş) yere verdin. Sadaka (zekat) vermedin. Şimdi sen(in elin)den çıktım. İstemediğin kişiler eline girdim. (Şimdi o kişiler) senden minnetsiz (sıkıntısız) aldılar."

Pes (öyle ise) bu hal içinde iken susayıp, yüreği yanıp, tutuşup dört yanına bakar. Ondan bu halde iken, şeytan fırsat bilip, imanını almağa başının ucuna gelir. O merdud (Allah'ın rahmetinden kovulmuş şeytan) elinde bir kadeh tutar, içinde buzlu su. Hastanın baş ucunda çalkalar. O yatan kişi onu görüp, işte o mahalde bay (zengin) ve gedanın (fakirin) hali belli olur.

Cenabı Hak, said (Rabbisinin rızasını kazanmak için çalışan) kullarından eyleye. Eğer saadetsiz (said değil) isen, (şeytana) 'getir şu sudan içeyim' dersin. O mel'un-u ebedinin (ebedi olarak lanetlenmiş şeytanın) canına minnet der ki: 'Hâşâ! Alemlerin yaratıcısı yoktur, de.'

Eğer (ölmek üzere olan) şakî (her çeşit günahı işleyen biri) ise, (şeytanın) dediğini der.' Allah korsun imanı gider. Lâkin her şeyde hikmet yine Huda'nındır. O halde olan hastanın yanında su tutmak gerek. Ve sıkça sıkça ağzını açıp su vermek lazımdır. Eğer hidayet yetişirse, şeytana lanet edip (suyu) reddeder.

Pes (öyle ise) vâdesi tamam olduğunda, eğer mümin ise, emrolunur. Azrail (Aleyhi's-Selam) canını alır. Üç yüz altmış melek, o canı, Azrail (Aleyhi's-Selam)in elinden alıp, cümle yârânı (sevenleri) ve dostları suretine girip, (sema-ya) uçmak hüllelerini (uçarken giyeceği cennet elbiselerini) giydirip, canını cennet sarayına iletirler (götürürler). Yine derhal (canı) meyyitin yanına getirirler.

Ve eğer imansız gitti ise, üç yüz altmış siccîn (cehennem vadisi) melekleri cehennemden katrandan¹ kara zakkum (zehirli bir bitki) yaprakları getirip, o imansız çıkan canı ona sarıp, derhal cehenneme iletip yerini gösterir, yine yanına getirirler.

مَزْرَاقُلَى بِحَالِ

وَدَخِي بَرِ كَشِي بَالِغْ أُولُوبْ دُتْبَادَه نَقْدَرِ يَشَارَسَه وَعَصِيَانْ دَخِي اِيْدُوبْ تَوْبَه
 سِرْ كِيدِرْسَه - نَعُوذُ بِاللّٰه - بُو عَقُوْبَتْلَرِي كُورُرْ ، قِيَامَتْنَه رُسْوَانْ اُولُورْ . جَهَنَّمْ
 دَخِي مُقَرَّرْدِرْ . مَكْرُ الْلَهْدَنْ هِدَايَتْ اِيْرِيشَه يَاخُوْدْ شَفَاعَتْ مُحَمَّدِي اِيْرِيشَه .

مَعْصُومْلَرِكْ اُولُومِي

بِرْ مَعْصُومَكِه حَسْتَه اُولَه اُولُومْ دُوشَكِينَه كِيرَه ، مَقَامْ عَلِيَّيْنِ كِه ، يَعْنِي جَنَّتْ
 مَقَامِيْدِرْ . اَنَدَنْ اُوچِيوزْ اَلْمَشْ مَلَكْ كَلَه صَفْ صَفْ اُولُوبْ قَرَشُوسِنْدَه طُورَه
 لَرْ دِيَه لَرْ : " يَا مَعْصُومْ ، مُشْتَلُقْ اُولْسُونْ سَكَا ، بُو كُونْ اُولْ كُونْدُرِكِه ،
 كَجْمِشْ اَنَالَرِيكِي وَدَه دَه لَرِيكِي وَجُمْلَه قَوْمُشُورِيكِي حَقْ تَعَالِيْدَنْ دِيْلِيَه سِنْ "
 دُيُوبْ . يُوَزْ مَلَكْ بَاشْتَه بَرِ شَفَاعَتْ تَاجِي كِيدِيروبْ وَيُوزْ مَلَكْ دَخِي عَشَقْ
 تَاجِي كِيدِيروبْ وَيُوزْ مَلَكْ دَخِي غَيْرْتْ وَقُوْتْ كُومَلِكِيْنْ كِيدِيروبْ اَلْمَشْ
 مَلَكْ دَخِي كُوزِيْنِكْ يَرْدَه سِيْنِي وَحِجَابِيْنِي قَالْدِيرَه ، جُمْلَه حِجَابِلَرْ قَالْقِدِيْنِي
 كِي . تَا حَضَرْتْ اَدَمْدَنْ بَرُو كَجْمِشْ مُؤْمِنْلَرِكْ اَبَاءِ وَاَجْدَادْلَرِيْنِي كُورَه
 اَتْلَرِكْ بَغْضِيْسِي اِيچُونْ عَذَابْ حَاضِرْلَنِمِشْ . بُولَرِكْ بُو حَالِيْنْ كُورُبْ اَغْلِيَه
 وَخَافِيْرَه وَدِئْرَه يَه ، اَنِي بَلَمِيْنَلَرْ جَانْ چَكِشُوبْ صَانُورَلَرْ . اَنَدَنْ جَانْ اَلجِي
 مَلَكْلَرْ كَلُوبْ كُورَه لَرْ كِه ، شَفَاعَتْ تَاجِي وَكُومَلِكِيْنِي كِيْمِشْ وَكُوزِيْنِكْ
 يَرْدَه سِي قَالْقِمِشْ ، جَانِي اَلْمَعَه قُوْتْ كُورُومِيَه لَرْ دِيَه لَرَكِه : " يَا مَعْصُومْ ،
 خَلَاقْ عَالَمْ سَكَا سَلَامْ اَيِلْدِي وَيُورْدِيكِه : بِنْ اَنِي يِرَانْدِمْ يَنَه بَكَا كَلْسُونْ ،
 زِيْرَا اُولْ جَانْ اَمَانَتِيْنِي بِنْ وَيِرْدِمْ ، يَنَه بَكَا وَيِرْسُونْ . اَنَكْ مُقَابَلَه سِنْدَه اَكَا
 جَنَّتْ وَدِيْدَارْ وَيِرَه يِمْ . اَكْرْ اِيْنَانْمَزْسَكْ يُوَزِيكِي چُويُروبْ كُوكْلَرْدَنْ طَرَقَه
 نَظَرْ اَيِلَه كُورُرْسِيْن " دِيْدِكْلَرْنَدَه مَعْصُومْ دَخِي نَظَرْ اِيْدُوبْ ، مَلَانَكِه لَرِي وَاللّٰه

Ve de bir kişi bâliğ olup, dünyada ne kadar yaşarsa ve isyan da edip tövbesiz giderse - Allah korusun - bu ukubetleri (cezaları) görür. Kıyamette rûsvay (rezil) olur. Cehennem de mukarrer (gideceği yer)dir. Meğer ki, Allah'tan hidayet erişir, yahut şefaati-i Muhammed (Aleyhi's-Selam)ın şefaati ¹ erişir.

MASUMLARIN (GÜNAHSIZ ÇOCUKLARIN) ÖLÜMÜ ²

Bir masum (çocuk) ki hasta olur, ölüm döşeğine girer. Makam-ı İlliyyin ³, yani; cennet (onun) makamıdır. Ondan sonra üç yüz altmış melek gelir. Saf saf olup, (o masumun) karşısında dururlar ve derler ki : ` Ey masum ! Muştuluk (müjdeler) olsun sana. Bugün öyle bir gündür ki, geçmiş(te ölmüş) olan, analarını ve dedelerini ve cümle komşularını(n affını) Hakk Teala'dan dileyessin` deyip, yüz melek, başına bir şefaati tacı giydirip ve yüz melek de aşk tacı giydirip ve yüz melek de gayret ve kuvvet gömleğini giydirip, altmış melek de gözünün perdesini ve hicabını (manevi engel) kaldırırlar. Cümle (bütün) hicaplar kalktığı gibi, tâ Hazreti Adem'den (Aleyhi's-Selam) beri geçmiş müminlerin, âbâ (babalarını) ve ecdatlarını (atalarını) görürler. Onların bazısı için azap hazırlanmış olduğunu bunların bu halini görüp ağlar ve haykırp titrerler. Onu bilmeyenler can çekişir sanırlar.

Ondan sonra can alıcı melekler gelip görürler ki, şefaati tacını ve gömleğini giymiş ve gözünün perdesi kalkmış, canını almağa kuvvet getiremezler. Derler ki : "Ey masum! Alemleri yaratan Allah sana selam eyledi. Ve buyurdu ki : `Onu ben yarattım ve yine bana gelsin. Zira o can emanetini ben verdim, yine bana geri versin. Onun mukabelesinde (yaptığının karşılığında) ona cennet ve dîdar (Cemalullah'ı görme) vereyim. Eğer inanmazsan, yüzünü çevirip göklerden tarafa nazar eyle, görürsün ` dediğinde masum da nazar eylediğinde melekleri ve Allahü`

¹ Şefaati : Af için vesile olmak. Ahiret günü bir kısım günahkar müminlerin affedilmeleri ve itaatli müminlerinde yüksek mertebelere ermeleri için Resulullah (Aleyhi's-Selam), Peygamberlerin ve büyük zatların Allahü Teala'dan dua ve istekte bulunmaları.

² Masum : Günahsız ve suçsuz kişi demektir. Burada ise, ergenlik çağına gelmeden vefat çocuklar kastedilmektedir.

³ Makam-ı İlliyyin : Cennetin en yüksek tabakası.

تَعَالَيْنِکْ حَمَالِنِی مُشَاهَدَه اَیْلَه . اَسِرُوبْ جُوشَه کَلُوبْ دِثَرَه یَه وَکُورَه یُوبْ
قَزَارُوبْ ، صِجْرَا یُوبْ دُوشْکِنْدَه جَانْ وِیْرَمَکَه اَیْلَه . یَنَه اَوَّلْ عَدَابْ اِیچِنْدَه
اَوْلَانْ اَحْدَا دَلْرِ کُوزِنَه اِیْرِیْشَه ، یَنَه جَانْکْ وِیْرَمَکَه مَلْکَلَرْ دِیَه لَرْمَه : " یَا
مَعْصُومْ نِیچُونْ جَانْکِی وِیْرَمَزْسِکْ " . مَعْصُومْ دِیَه کِه : " اَیْ مَلْکَلَرْ حَتَابِ
اَللّٰهَه رَجَا اِیْدِکْ ، اَبَاءْ وَاَحْدَا دِمِی بَکَا بَغْشَلَا سُونْ " . فَرِشْتَه لَرْمَه : " یَا
رَبُّ بُو مَعْصُومْ اِیْلَه بِرْمْ اَحْوَالِمِزْ سَکَا مَعْلُومْدَرْ " . حَضْرَتِ اَللّٰه جَلَّ جَلَالُه
خَطَابِ اِیْدَه کِه : " عَزْرْتُمْ حَقِیچُونْ بَغْشَلَا دِمْ " . یَنَه مَلْکَلَرْ دِیَه کِه : " یَا
مَعْصُومْ مُشْتَلَقْ سَکَا حَقْ تَعَالٰی اَنَلْرِی عَفُو اَیْلَدِی وَجُمْلَه رَجَاکِی مَقْبُولْ اَیْلَدِی
وَكُنْاَهْلَرْنَدَنْ کِچِدِی " دِیْدِکَدَه مَعْصُومْ دَخِی شَاذْ اَوْلُوبْ بُو خَالْدَه اِیْکَنْ حَقْ
تَعَالٰی جَنْتَدَنْ اِیْکِی حُورِی کُوتْدُرُوبْ اَنَاسِی وَبَابَاسِی صُورْتِنْدَه کَلُوبْ
قُولَرِیْنِی اَیچُوبْ دِیَه لَرْمَه : " اَیْ بِرْمْ اَوْغُلُومُزْ یَاخُودْ فَرِیْمِزْ ، بِرْمْ اِیْلَه کَلْ ، بِرْ
سَنَسِزْ اَوْلَمَازْزْ جَنْتَدَه دِیَه لَرْ " .

اَنْدَنْ جَنْتْ اَلْمَالَرْنَدَنْ بِرْ اَلْمَا چِیْقَرُوبْ مَعْصُومُکْ اَیْلَه وِیْرَه لَرْ : " اَلْ
اَوْغُولْ " دِیَه لَرْ . اَلْمَا ی فُوقَلَرْ اِیْکَنْ حَضْرَتِ عَزْرَا اِیْلَی عَلَیْهِ السَّلَامْ کُنْدُو کِی
بِرْ خُوبْ مَعْصُومْ اَوْلُوبْ فِی الْحَالْ جَانِنْ اَلَه .

بِرْ رِوَا یَنْدَه اَلْمَا ی فُوقَلَرْ اِیْکَنْ جَانِی اَلْمِیَه یَا یَشَه . مَلْکُ الْمَوْتِ جَانِی اَلْمَادَنْ
اَلَه ، اِیْکِیْسِی دَخِی جَانِزْدَرْ . اَنْدَنْ مَلْکُ الْمَوْتِ وَاَوَّلْ جَانِی اَلُوبْ کُوکَلَرِی
سَنِزْ اِیْتِدِیْرُوبْ جَنْتَه کُتُورَه . اَنْدَنْ بِرْ صَحْرَا وَاَرْدَرْ ، یِشَلْ زَبَرْ جَدَنْ . مَعْصُومْ
اَسْکَا کَلْدِکَدَه : " بَنِی بُوْنْدَه نِیَه کُتُورْ دِیْکَرْ " دِیَه . مَلَا یْکَه لَرْ دِیَه کِه : " یَا
مَعْصُومْ قِیَامَتْ یَرِی وَاَرْدَرْ . قَتِی اِسْیِدَرْ ، اِشْبُو صَحْرَا دَه یَتْمِشْ بِیْکْ رَحْمَتْ
پِکَا رِی وَاَرْدَرْ . حَضْرَتِ رَسُولِ اَکْرَمْ عَلَیْهِ السَّلَامْ حَوْضِیْنِکْ بَاشِنْدَه طُورُبْ

Teala'nın cemalini müşahede eder. Esirib (sevinip), coşa gelip (sevincinden) titrer, kükrer, kızarır, sıçrar ve döşeğinde can vermeğe atılır. (Masum kişi kendisine verilecek olanları görünce sevincinden ne yapacağını bilmez bir hale düşer ve bir an önce yattığı yerden canının alınmasını ister.) Yine o azap içinde olan ecdatları gözüne erişir. Yine (masum) canını vermez.

Melekler derler ki : 'Ey masum niçin canını vermezsin?' Masum der ki : "Ey melekler! Cenabı Allah'a rica edin. Âbâ ve ecdadımı (anne, baba ve dedelerimi) bana bağışlasın. '

Ferîştehler (melekler) derler ki : ' Ya Rabbi bu masum ile bizim ahvâlimiz (durumumuz) sana malumdur.'

Hazreti Allahü Teala hitab eder ki : 'İzzetim (büyüklüğüm) hakkı için bağışladım.'

Yine melekler derler ki: "Ey masum (kişi)! Muştuluk (müjdeler) sana, Hakk Teala onları (anne, baba ve dedelerini) affeyledi. Ve cümle ricanı kabul etti. Ve günahların (karşılığı olan ceza vermek)den vaz geçti" dediğinde, masum da şad (sevinçli) olup, bu halde iken Hakk Teala cennetten iki hurî gönderip, anası ve babası suretinde gelip, kollarını açıp derler ki: " Ey bizim oğlumuz yahut kızımız, bizim ile gel. Biz sensiz cennette olamayız ' derler.

Ondan sonra cennet elmalarından bir elma çıkarıp, masumun eline verirler. Al oğul derler. Elmayı koklarken Hazreti Azrail (Aleyhi's-Selam) kendi gibi (çocuk suretinde) bir hub (güzel) masum olur, (masumun) fil-hâl üzere (o halde iken) canını alır.

Bir rivayette, elmayı koklarken canı elmaya yapışır ve melekü'l-mevt (Azrail Aleyhi's-Selam) canını elmadan alır. (Bu rivayetlerin) ikisi de caizdir (doğrudur).

Ondan sonra melekü'l-mevt o canı alıp, gökleri seyrettirip, cennete götürür. Ondan sonra yeşil zebercetten¹ bir sahra (yer) vardır. Masum ona geldiğinde "beni buraya neden getirdiniz" der.

Melaikeler derler ki : " Ey masum (günahsız çocuk)! Kıyamet yeri vardır. Katı ısıdır (çok sıcak, ve çetin bir yerdir). İş bu sahrada yetmiş bin rahmet pınarı vardır. Hazreti Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) havzının (Kevser havuzu) başında durup

ئوردۇن بىرداقلىرى ئولدىرۇب قىچىكى ، ئاتاڭىز وئاناڭىز قىيامت يېرىنە كەلگەندە بۇ
 بىرداقلىرى سۇ ئېلە ئولدىرۇب ئاتلارە ويرە سىڭىز . وياپشۇپ صالايۇرۇمىيە
 سىڭىز كە جەھەنم يولنە كىتمەيە ئىز ، عذاب و عقاب كۆرۈمەيە ئىز . زىرا سىڭىز دۇعاڭىز
 حق تەئالى قىتدە مەقبۇلدۇر . وجمعه كىچە ئىز يۈزىنە يېزىڭىز ، اول
 وقت ، ئىككىڭىز سىلاڭىز ئامت مۇھەممەد ئوزرىنە دۇرە سىڭىز كە قېردە عذاب
 اولانلىڭىز عذابلىرى دۇغ اولۇر . وئانلىڭىز ئوزرىنە ئوز ويرە سىڭىز وئانلىڭىز شۇڭىز
 بىراتىنى حق تەئالى يە كۆرە سىڭىز دۇو ئىبىيە يېدۇرۇر .

يەنە مەغسۇملارڭ جاتلىرىنە بۇ مەقاملىرى سىز يېتەيدۇرۇپ تېزىنە كۆرۈپ مېتىڭ
 باشى اوجنە قۇيە ئىز . ئا ئىمارى قىلنۇب قېرە كىرۇپ سۈرى وىساب اولۇنچىيە
 قەدر اول جان قېر ئوزرە ئورۇر . اكر باباسى اناسى توبە سىز اولۇرسە قىيامتدە
 اوغلو ئېلە ئانلىڭىز ما يېنىدە بىر يەردە اولە ، اول مەغسۇم ئانلىرى آرايۇپ بولمىيە
 بىر يىرلىرىنە حىسرت قالە ئىز ، يىشتە بايغ اولمىدقلىرى خالەدە بولۇچە دىر .

خاتونلارڭ اولۇمى

ئىندى اول خاتونىڭە ئوخسە يا ھاملە يا طاعون يا يېڭى آغرىسىڭىز ياخۇد ھېچ
 بولۇرۇن بىرىسى اولمىسە ئانچى خالالى خۇشۇد اولسە اول خاتونە اولۇرۇن
 جەننەت مەلۇكىر كىلۇب صەف صەف ئورە ئىز . اكا عزت اكرام ئېلە سىلاڭ ويرە
 ئىز ودىيە ئىز : " اللّٰهُك سۆكىلى شەھىدە جارىيە سى كىل چىق ، ئىللىرىڭ دۇنيا
 سىرايندە سىندىن اللّٰهُ تەئالى راضى اولدى ، وىكا بۇ خىستە لىكىي بىھانە يېدۇب
 كىناھىكى بىغشلايدى ، سىكا جەننەت اىخسان يېتدى ، كىل امانتى ئىسلىم ئېلە " دىيە ئىز .
 يەنە خاتون بۇ مەرتىبە يى كۆرۈپ جاتىنى وىرەمكە ئىستىدكە دۇرە يانە باقۇب

nurdan bardakları doldurup, kaçan ki (her ne zaman ki) atanız ve ananız kıyamet yerine geldiğinde bu bardakları su ile doldurup onlara verirsiniz. Ve yapıpısalıvermeyesiniz ki, cehennem yoluna gitmesinler. Azap ve ceza görmesinler. Zira sizin duanız, Hakk Teala katında makbuldür. Ve cuma geceleri yer yüzüne inersiniz. O zaman Allahü Teala'nın selamını Ümmeti Muhammed üzerine dökersiniz (ulaştırırsınız) ki, kabirde azap olanların azapları defolur (affolur). Ve onların üzerine nur verirsiniz. Onların şükür beraatını Hakk Teala'ya getirirsiniz` diye tembih ederler.

Masumların canlarına bu makamları seyrettirip, tiz (hemen) yine getirip meyyitin başı ucuna koyarlar. Tâ namazı kılınıp, kabre girip, soru ve hesap oluncaya kadar, o can kabir üzerinde durur. Eğer babası ve anası tövbesiz ölürse, kıyamette oğlu ile onların arasında bir perde olur. O masum onları arar, (fakat) bulamaz. Birbirlerine hasret kalırlar. İşte bâliğ olmadıkları halde (ölen çocukların hali) böyledir.

(MÜSLÜMAN) KADINLARIN ÖLÜMÜ

Bir kadın ki, loğusa veya hamile veya taun (veba) veya iç (verem) ağrısından yahut bunlardan hiçbirisi olmasa, ancak helali (kocas) hoşnut olsa, o kadına ölürken cennet melekleri gelip saf saf dururlar. Ona, izzet-ikram ile selam verirler ve derler ki : ` Allah'ın sevgili şehit cariyesi, gel çık ; ne yaparsın dünyaya sarayında (toprağında). Senden Allahü Teala razı oldu. Ve senin bu hastalığını bahane edip (gerekçe gösterip), bu günahlarını bağışladı. Sana cennet ihsan etti. Gel emanetini (canını) teslim et. `

Kadın bu mertebeyi görüp canını vermek istediğinde, dört yanına bakıp ...

دِيَه كِه : " بِنَمِ اِيْلَه دُوسْتَلُقْ اِيْدَنَلَرِي يَارَلِغُيُوب رَحْمَتِ اِيْتَسُون صُكْرَه تَسْلِيمِ اِيْدَه يَم " دِيْدِ كَنَدَه ، مَلَكَلَر دَحِي رَحَاسِنِي جَنَابِي حَقَه عَرَضِ اِيْدَه لَر . خِطَابِ عَزَتِ كَلَه : " عِزْتَم حَقِيغُون حُمْلَه دُعَاسِيَن مُسْتَحَاجِ اَيْلَدِم " دِيَه .

مَلَكَلَر دَحِي مُشْتُولُقْ اَيْلَه لَر . اَنَدَن مَلَكُ الْمَوْتِ يُوْزُ يَكْرَمِي رَحْمَتِ مَلَكَلَرِ اِيْلَه كَلَه . يُوْزُ لَرِيْنِكْ نُورِي عَرْشَه يِقْمِيْشْ ، بَاشَلَرِي تَاجِي وَآرَقَه لَرِنْدَه نُورْدَن حُلَه لَر وَآيَاقَلَرِنْدَه اَلْتُون نَعْلِيْنَلَر وَيَشِل قَنَادَلَرِي اُولَه وَاللَرِنْدَه اُوْجَمَاق يَمِيْشَلَرِي رَايَحَه لَرِي مِسْكُ كِيِي كَلُوبِ عَزَتِ وَاِكْرَامِ اِيْلَه سَلَامِ وَيَرَه لَر دِيَه لَر كِه : " خَلَاَقْ عَالَمِ سَكَا سَلَامِ اَيْلَر وَجَنَّتْ وَيَرُوبُ حَبِيْبِي مُحَمَّدُ عَلَيْهِ السَّلَامَه فُوكْشُو اَيْلَر ، حَضْرَتِ عَايِشَه يَه مُصَاحِبِ اَيْلَر " .

يَسْ بُو خَاثُون بُو كَلَامَلَرِي اَشِيْدُوب وَكُوزِيْنِكْ يَزْدَه سِي آجِلُوبْ اَهْلِ اِيْمَانِ خَاثُونلَرِيْنِي كُورَه ، وَكُنَاهِي اُولُوبْ عَذَابِ اُولَانَلَرِي كُورَه " اَنَلَرِكْ كُنَاهَلَرِيْنِي خَاثُونلَرِيْنِي دِيُو نِيَاْزِ اِيْدَه . جَنَابِ عَزْتَدَن خِطَابِ كَلَه كِه : " يَا جَارِيْمِ حُمْلَه بَاغِشَلَه رَبِّم " دِيُو نِيَاْزِ اِيْدَه . جَبِيْمِكْ خَاثُونِي وَفَرِي سَكَا مُنْتَظَرَلَر " دِيَه . مُرَادِكْ حَاصِلِ اَيْلَدِم ، وَيَرِ اَمَانَتِي حَبِيْمِكْ خَاثُونِي وَفَرِي سَكَا مُنْتَظَرَلَر " دِيَه . هَمَان بُو خِطَابِي اَشِيْدِيْجَكْ جَانِي دِئَرَه يَه اَلَلَرِي وَآيَاقَلَرِي اَيْلَه وَدَرَلَر دُوكَه جَانِ وَيَرْمَكْ اُوْزَرَه اِيَكْنِ اِيَكِي مَلَكُ كَلَه . اَلَلَرِنْدَه اَتَشْدَن بَرَزْ جُومَاق . صَاغِ يَانَنَه وَيَرِي صُولُ يَانِنْدَه طُورَه . وَشَيْطَانُ عَلَيْهِ اللَعْنَه فُوشُوبْ كَلَه دِيَه كِه : " كَرِيْجَه بُونْدَن بَرَه فَايْدَه يُوْق ، اَمَّا هَلَه بَر كُورَه يَم " دِيُوب ، اَلْنَدَه بَر جَوَاهِرِ اِيْچِنْدَه بُوْزُلُو صُو ، بُو صُوْرَتْلَه كَلُوبْ صُوبِي كُوسْتَرَه . اُولُ مَلَكَلَرِ خَبِيْثِ مَرْدُودِي كُورُبْ جُومَاقِ اِيْلَه اُورُبْ اَلْنَدَه كِي جَنَاعِي فَيُروْبْ فُوْغَه لَر . اُولُ خَاثُون بُونِي كُورُبْ كُولَه . اَنَدَن اُولُ حُورِي قَزَلَرِي اَكَا جَوَاهِرِ كَاسَه اِيْلَه كُوتُرْ شَرَايِي وَيَرَه لَر اِيْچَه . جَنَّتْ شَرَايِيْنِكْ لَذْتَنَدَن جَانِي صِيْجَرَايُوبْ قَدَحَه يَاشَه .

der ki : “ Benim ile dostluk edenleri yarlayıp (bağışlayıp) rahmet etsin de, sonra teslim edeyim. ” dediğinde melekler ricasını Cenabı Hakka arz ederler. Hitab-ı izzet (Allahü Teala'dan şeklini bilemediğimiz bir nida) gelir :

“ İzzetim hakkı için bütün dualarını müstecap eyledim (kabul ettim).

Melekler, (bu durumu hastaya) **muştuluk** eylerler (müjdelerler). **Ondan sonra Melekü'l-Mevt** (ölüm meleği Azrail Aleyhi's-Selam) **120 rahmet meleğiyle** gelir. **Yüzlerinin nuru Arş'a çıkmış, başlarında taç ve arkalarında nurdan hüller** (cennet elbiseleri), **ayaklarında altın nalınlar** (ayakkabılar) ve **yeşil kanatları vardır. Ve ellerinde uçmak** (cennet) **yemişleri, rayihaları** (kokuları) **misk gibi gelip, izzet ve ikram ile selam verirler.**

Derler ki : Alemleri yaratan Allah sana selam eyler ve cennet verip habibi Muhammed'e (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) **komşu eyler. Hazreti Aişe'ye** (Radiyallahü anha) **musahibe** (sohbet arkadaşı) **eyler.**

Pes (öyle ise), **bu hatun bu kelimeleri işitip ve gözünün perdesi açılıp, ehli iman hatunlarını görür. Ve günahı olup, azap olanları görür. Onların günahlarını bağışla Rabbim diye niyaz eder.**

Cenabı İzzetinden hitap gelir ki : “Ey cariyem! Cümle muradını hasıl (kabul eyledim) eyledim, ver emaneti. Habibimin (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) **hatunu ve kızı sana muntazırlar (seni bekleyicidirler)” diye. Hemen bu hitabı işitecek, canı titrer, elleri ve ayakları atılır. Ve terler döker. Can vermek üzere iken iki melek gelir. Ellerinde ateşten birer çomak (sopa). Sağ yanına ve biri sol yanına durur.**

Ve şeytan -Allah'ın laneti üzerine olsun- koşup gelir ve der ki : ‘ Gerçi bana bundan bir fayda yok. Ama hele bir göreyim ’ deyip, elinde bir cevahir içinde buzlu su, bu suretle gelip suyu gösterir. O melekler, habis-i merdudu (kovulmuş hilekarı) görüp, çomakla vurup, elindeki çanağı kırıp, (şeytanı) kovarlar. O hatun bunu görüp güler. Ondan sonra o huri kızları ona cevahir kâse ile Kevser şarabı verirler, (o da) içer. Cennet şarabının lezzetinden canı sıçrayıp, kadehe yapışır .

Melekü'l-Mevt canı kadehten alır. Ferişteler (melekler) çağrışıp :
"أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ " Biz Allah'a aitiz ve yine Allah'a dönücüleriz " derler.

O canı alıp, cemî (bütün) gökleri seyrettirip, cennete götürürler. Makamını gösterip derhal yine başı ucuna götürürler.

Ne zaman ki elbiselerini çıkarırlar, saçını çözerler, hemen (cesedin) başı ucuna gelip canı der ki : Ey yuyucu (ölü yıkayıcı) yap yap (yavaş yavaş) tut. Zira Azrail (Aleyhisselam'ın) pençesinden can zahmet yemiştir (yara almıştır). Tenim gayet zahmet çekmiştir, sarsılmıştır.

Ve teneseire (yıkama tahtasına) geldiğinde yine çağırır : "Suyu issi (sıcak) etme, benim gayet zayıftır, tiz (hemen) beni elinizden halas eyleyin (çıkarın), rahat olayım" der. Çünkü yıkayıp kefene sararlar, bir miktar durur sonra yine çağırır, der ki: Bu cihanı son görüşümdür. Hısım ve akrabalarımı göreyim ve beni görsünler. ibret alsınlar. Dahi yakında benim gibi ölürler. Ardımdan fer-yat etmesinler. Kur'ân okuyup beni unutmasınlar. Ve miras için çekişmesinler, tâ ki kabirde azab görmeyeyim. Ve cumalarda ve bayramlarda unutmasınlar.

Ondan sonra musalla üzerine konduğunda can çağırır ki (şöyle der): "Âsân kalın (hoşça kalın) benim oğlum ve kızım, anam ve babam. Bunun gibi firak (ayrılık) günü yoktur. Hasret kıyamete kaldı. Elveda olsun size, ey ardımca göz yaşı dökenler " der.

Namazı kılınıp (tabutu) omuza alındığında yine çağıra der ki: "Beni yap yap (yavaş yavaş) götürün. Eğer kastınız sevab ise, bana zahmet vermeyin. Sizden Allahü Teala'ya hoşnutluk götüreyim."

Ondan sonra kabir kenarına konduğunda yine çağırıp der ki: " Görün benim hallerimi de benden ibret alın. Şimdi beni karanlık yere koyup gidersiniz, ben amelime göre kalırım. Bu demleri (anları) görüp, vefasız dünyanın mekrine (hilesine) aldanmayın. Çünkü kabrine koyarlar (da) can baş ucuna gellir. Zinhar (asia) bir meyyiti (ölüyü) telkinsiz koymayasınlar.

اللَّهُ تَعَالَى أَمْرِي لَمْ يَمُتْ قَبْرَهُ أَوْ يَتَوَدَّنْ أَوْ يَأْتُرْ كَيْ أَوِيَانَهُ . كُورَهُ كِه ، بِرْ قَرَانْلِقْ
 يَزْدَهُ دِرْ . قَوْلُهُ يَا جَارِيَةَ سَنَهْ جَاغِرُوبْ " بَكَا مُومْ كُورُكْ " دِيَهْ . أَصْلًا صَدَا كَلَمِيَهْ .
 هَمَانْ بِنْ كُنْدَمْ قَالَقَايَمْ دِيرْ اِيَكُنْ اَللَرِي طَيْرَاغَهْ كَلَهْ بَاشِي تَأْبُوتْ تَحْتَهْ سَنَهْ طُوقُهُ : " هَايْ
 بِنْ اُولْمِشَمْ " دِيدْ كَدَهْ قَبْرْ يَارِلُوبْ اِيَكِي سُوَالْ مَلَكَلَرِي كَلَهْ . اَغَزَنْدَنْ يَالَكْ اَتَشَلَرْ صَحَارَلَرْ .
 بُوْرَلَرْ نَزْدَنْ سِيَاهْ دُخَانَلَرْ چِقَارْ . اَكَا يَقِيْنْ كَلُوبْ اِيْدَهْ : " مَن رُبُّكْ ؟ وَمَا دِيُوكْ ؟ وَمَنْ
 نُبِيُوكْ ؟ " دِيَهْ لَرْ . يَعْني رَبُّكْ كِيْمَنِرْ ، وَدِيْنُكْ قَنْغِي دِيْنَدِرْ ، وَيَقْعَمَبِرُكْ كِيْمَنِرْ . اَكَا
 جَوَابْ وِيرِرْ اِيْسِيَهْ اُولْ مَلَكَلَرْ اَنِي حَقْ تَعَالِيْنُكْ اَكَا رَحْمَتِيْلَهْ تَبْشِيْرْ اِيْدُوبْ كِيْسَهْ لَرْ .
 هَمَانْ اُولْ دَمْ قَبْرُكْ صَاغْ طَرْفَنْدَنْ بَرْ بِنَجْرَهْ اَجِيْلَهْ . بَرْ اَنِي صُوْرَتْلُوْ كِشِي چِقُوبْ يَانَهْ
 كَلَهْ . بُوْ خَاتُونْ بَاقُوبْ شَادْ اُولَهْ . وَسَنْ كِيْمَسِيْنْ دِيُوْ سُوَالْ اِيْدَهْ . جَوَابْ وِيْرَهْ كِهْ : بِنْ
 سَنُكْ دُتِيَاَدَهْ صَبْرْ كُنْدَنْ وَشُكْرْ كُنْدَنْ حَاصِلْ اُولْدَمْ . قِيَامَتَهْ قَدَرْ يُولْدَاشْ اُولُورَمْ دِيَهْ .

مَظْلُومَلَرُكْ وَصَبْرُ لُورُكْ اُولُومِي

بُوْلُرُكْ اُولُومَلَرِي بَرْدَرْ . بَرِيْنِي دِيَهْ يِمْ ، سَائِرْ لَرِي دَخِي اَكَا بَكْرُزْ .
 غَرِيْبْ دَخِي اِيَكِي دُرْلُودَرْ : بَرِي اِيْرَاقِي اِقْلِيْمَدَهْ قَالُوبْ يَانَدَهْ اَقْرَبَاسِي
 وَاشْتِنَاسِي بُوْلُومِيَهْ . وَبَرِي دَخِي مَكَانَدَهْ اَمَّا فَقِيْرَدِرْ . كِيْمَسَهْ تَنْزُلْ اِيْدُوبْ يَانَهْ
 وَارَمَزْ ، بُوْلُرْ دَخِي غَرِيْبَدِرْ وَشَهِيْدَدِرْ .
 پِيْرَلُكْ دَخِي اِيَكِي بُلُوكُدَرْ : بَرِي اَلْتَمِشْ يَاشِيْنْ كِهْجَهْ وَبِشْ وَقْتْ نِمَازِيْنِي تَرُكْ
 اِيْتَمِيَهْ ، بُوْ دَخِي شَهِيْدَدِرْ . يُوْخْسَهْ نِمَازِي يُوْقْ ، نِيَاْزِي يُوْقْ ، شَهِيْدْ دَكِلَدِرْ .
 وَكَافِرْ اَلْنَدَهْ اَسِيْرْ اُولْدِيْغِي حَالَدَهْ اُولَنْ دَخِي شَهِيْدَدِرْ .
 قِيَجِنْ بُوْ كِشِيْلَرْ اُولُومْ يَاصْدِيْغِنَهْ بَاشِيْنْ قُوِيَهْ لَرْ . كُوْكَلَرْ قِيُوْسِي اَجِيْلُورْ . يِرَهْ
 اُولْ قَدَرْ مَلَايَكَهْ اِيْبَرُكَهْ ، حِسَابِيْنْ مَوْلَا بِلُورْ . اَللَرِنْدَهْ نُوْرْدَنْ تَاجْ وَحَلَهْ لَرْ اُولَهْ .
 اُولْ كِشِيْنُكْ جَانَنِي عَزَّتْ اِيْلَهْ دَعُوْتْ اِيْدَهْ لَرْ . نَتَكِيْمْ حَقْ تَعَالَى يُوْرُزْ : ﴿ اِرْجِعِي
 اِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِيْ فِيْ عِبَادِيْ وَادْخُلِيْ جَنَّتِي ۝ ﴾

Allahü Teala'nın emriyle meyyit kabirde uykudan uyanır gibi uyanır. Görür ki, bir karanlık yerededir. Kuluna (kölesine) yada cariyesine (hizmetçisine) çağırarak "bana mum getir" der. Asla seda (ses) gelmez. Hemen ben kendim kal-kayım derken, elleri toprağa gelir. Başı tabut tahtasına (kabre konulan tahtaya) dokunur. "Hey! Ben ölmüşüm" dediğinde, kabir yarılıp iki sual melekleri ge-lirler. Ağızından yalın (dumansız) ateşler saçarlar. Burunlarından siyah duman-lar çıkar. Ona (meyyite) yakın gelip (yaklaşıp) derler :

مَنْ رَبُّكَ ، وَمَا دِينُكَ ، وَمَنْ نَبِيُّكَ ؟

"Rabbin kimdir, dinin hangi dindir, peygamberin kimdir?" derler.

Ona cevap verirse, melekler onu Hak Teala'nın rahmeti ile tebşir (müjde) edip giderler.

Hemen o an, kabrin sağ tarafından bir pencere açılır. Bir ay suretli (güzel suretli) kişi çıkıp yanına gelir. Bu hatun (meyyite) bakıp şad (sevinçli) olur. Ve sen kimsin diye sual eder. (O da) cevap verir ki: "Ben senin dünyada sabrından ve şükrün-den hâsıl oldum (meydana geldim). Kıyamete kadar sana yoldaş olurum" der.

MAZLUMLARIN VE SABIRLILARIN ÖLÜMÜ

Bunların ölümleri birdir. Birini diyeyim (anlatayım), sairleri (diğerleri) ona benzer.

Garip iki türlüdür: Biri ırak iklimde (uzak yerlerde) kalıp, yanında akrabası ve âşinası (tanıdığı kimsesi) bulunmayandır. Ve biri mekanındadır (kendi mem-leketindedir), ama fakirdir (kimsesi olmayandır). Kimse (fakirliğinden dolayı hal ve hatırını sormaya) tenezzül edip yanına varmaz. Bunlar da gariptir ve (ölürlerse) şehittir.

Pirlik iki türlüdür: Biri altmış yaşını geçer ve beş vakit namazını terk etme-yenlerdir. Bu da, ölürse şehittir. Yoksa namazı yok, niyazı (duası) yoksa, (yaş-lanmış olsa da) şehit değildir. Ve kafir elinde esir olduğu halde ölen (müminler) de şehittir.

Kaçan (her ne kadar) bu kişiler ölüm yastığına baş koysalar, göklerin kapısı açılır, yere o kadar melaike (melekler) iner ki, hesabını (sayısını) Mevla bilir. El-lerinde nurdan taç ve hülleler (cennet elbiseleri) olur. O (hasta) kişinin canını iz-zet ile davet ederler. Nitekim Hakk Teala (bu hali) şöyle buyurur :

إِرجِئِ إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً • فَادْخُلِي فِي عِبَادِي • وَأَدْخِلِي جَنَّتِي •

(Sonra Allahü Teala, mümin kullarına şöyle buyurur :) O senden, sende ondan razı olarak Rabbine dön. Kullarımın arasına gir, cennetime gir. (Fecr Suresi: 28-30)

مَزْرَاقِلَیْ عَلَیْ خَالِ

بِرْ شَهِیدِ دَحِی بُدُرْ کِه ، یُوزِیْنِ دَرْ کَاهِ عَزَّتِه طُوئُوبِ دِیَه کِه : اَیْ یَنِم مَعْبُودُم نَه
 کِه عُمَرُم اُولَسَه بِرْ نَسْتَه یَه اُمِید طُوئُمَدِم اِلَّا حَضَرْتِکِه . وَکِیْمَسَه یَه یُون وِیْرَمَدِم ،
 دُئِیَا مَکَرِنَه اَلْدَانَمَدِم ، اَنَحَقْ حَضَرْتِکِه یَا رَبِّ ، شِمْدِیْکِی خَالِدَن سَنَدَن اُمِیدِم
 بُدُرْ کِه جَمِیع اُمّتِ مُحَمَّدِی یَا رَلْعَه یَه سِن " دُیُو دَعَا وَنِیَا زِ اَیْدَه . بُو دَحِی شَهِیدِرْ
 . اُولُ خَاصْ مَلْکَلَرْ اُولُ حَلَه لَرَه صَارَه لَرْ . اُولُ دَم حَقْدَن نَدَا کَلَه کِه : " جَنَّتَه
 کُتُورْکُ جُمْلَه دَن ، زِیْرَا دُئِیَا دَه نَمَاز قِیلَارْدِی ، وَمَسَافِرِی سَوَر ، صُوجَلَرْ بَاغْشَلَرْ
 اَیْدِی ، وَاسْتِغْفَارْ اَیْدِرْ اَیْدِی . وَکُنْدُوبِی پَاکْ اَیْدِرْدِی . نَتِکِیْم یُورُرْ : ﴿ اِنَّ اللّٰهَ
 یُحِبُّ التَّوَّابِیْنَ وَیُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِیْنَ ﴾ . وَبَنِی جُوقْ ذِکْرْ اَیْدِرْدِی : ﴿ اَطِيعُوا اللّٰهَ
 وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ وَاولِی الْاَمْرِ مِنْکُمْ ﴾ . ﴿ وَسَبِّحْ بِالْعَشِیِّ وَالْاِنْکَارِ ﴾ . وَبِیَعْمَبِرْ لَرَه
 وَبَادِشَاهَلَرَه مُطِیْع اَیْدِی . یَسْ وَعَدْ اَیْلَدِم بُوئُکْ کِیی قُوْلَلِرِی جَنَّتَه قُوْیَم ، اَبَدُ الْاَبَدِ
 مُحَلَّدْ قَالَه ، وَبَنِ بُوئِلَه قُوْلَلِرِمَدَن رَاضِی اُولَم . نَتِکِیْم یُورُرْ : ﴿ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِیْنَ
 وَ الْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِیْنَ فِیْهَا ﴾ .

اَیْمَدِی اُولُ اَیْکِی مَلْکَلَرْ کِه اِنْسَانْکْ اَیْکِی اُومُوزُنْدَه ، دُئِیَا دَه خَیْرْ وَشَرْلَرِیْن یَزَارَلَرْ .
 اَللَرْ دِیَه کِه : " یَا رَبِّ بَرِی دُئِیَا دَه بُو قُوْلُکَه مُوْکَلْ اَیْلَدِکْ ، شِمْدِیْکِی دَمَدَه اِذْنِ وِیْرْ بُو
 قُوْلُکْ جَانِی اَیْلَه کُو کِه حِیْقَالِم " . حِطَابِ عَزَّتْ وَارِدْ اُولَه کِه : " سِرْ اَنَکْ قَبْرِی قَتْنَدَه
 طُورُکْ ، تَسْبِیْح وَتَکْبِیْر اَیْدُوبْ بَکَا سَجْدَه اَیْدِکْ ، ثَوَابِیْنِ اُولُ قُوْلُمَه بَغْشَلْک " دُیُو . اَتَلَرْ
 دَحِی قِیَامَتَه قَدَرْ ذِکْرْ وَتَسْبِیْح اَیْدُوبْ ثَوَابِیْنِ اُولُ قُوْلُکْ دَقَرِیْنَه یَا زَه لَرْ .

کَافِرْلَرِیْکْ اُولُومِی

کَافِرْ اُولُومْ یَا صَدِیغَنَه بَاشْ قُوْیَه ، حَالَتِ نَزِعَدَه کُوزِیْنِکْ پَرْدَسِیْن قَالِدِرِرَلَرْ ،
 حَتّٰی جَنَّتِی قَارْشُوسَنَه کُتُورُرَلَرْ . بِرْ حُوبْ صُورُتْلُو فَرِشْتَه کَلُوبْ اَیْدَه کِه : اَیْ
 کَافِرْ کَلْ مُسْلِمَانْ اُولُ یُوخَسَه عَذَابْ چَکَرَسِن ، کَافِرْ دِیْنِی بَاطِلِدِرْ ، مُسْلِمَانْ دِیْنِی
 حَقِدِرْ . اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

Diğer bir kısım şehit şudur ki: Yüzünü dergah-ı izzete tutup (Allahü Teala'nın manevî huzuruna çevirip) şöyle der : ` Ey benim mabudum! Ne kadar ömrüm olsa da, bir nesneye ümit bağlamadım, illa Hazretine (yani ; yalnız sana ümit bağladım, Allah'ım). Ve kimseye boyun vermedim (eğmedim). Dünya mekrine (hilesine) aldanmadım, ancak hazretine (yani ; yalnız sana ümit bağladım, Allah'ım). Ya Rabbi, şimdiki halde Senden ümidim şudur ki, cemi (bütün) Ümmet-i Muhammedî yarlığasın (bağışlayasın) ` diye dua ve niyaz eder. Bu şekilde dua ve niyazda bulunanlar da şehittir. O has (güzel) melekler, o hülelere (cennet elbiselere) sararlar. O dem (o zaman) Hakk'tan nida gelir : " Cennete götürün cümleden (evvel). Zira dünyada namaz kılardı ve misafir sever, suçları bağışlardı. Ve istiğfar ederdi. Ve kendini (maddi ve manevi günahlardan) pak (temiz) ederdi. Nitekim (Allahü Teala şöyle) buyurur : (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ) `Muhakkak ki Allahü Teala, çok tövbe edenleri ve çok temizlenenleri sever.` (Bakara Suresi; 222) Ve beni çok zikrederdi. (Allahü Teala, Kuran'da şöyle buyuruyor:)

(وَسَبِّحْ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ) ` Sabah ve akşam O'nu tesbih et. ` (Âl-i İmran Suresi: 41)
Ve peygamberler ve padişahlara muîti (itaatkar) idi. (Allahü Teala, Kuran'da bununla ilgili olarak şöyle buyuruyor: (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ) ` (Ey iman edenler!) Allahü Teala'ya itaat ediniz. Ve Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine de itaatte bulununuz. ` (Nisa Suresi : 59)

Pes (öyle ise) vaad eyledim ki; bunun gibi kullarımı cennete koyup, Ebedü'l-ebed (sonsuz) kadar muhalled (devamlı olarak orada) kalır. Ve böylece ben, kullarımdan razı olayım. Nitekim (Allahü Teala bununla ilgili olarak şöyle) buyurur :

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

` Allahü Teala, mümin erkek ve kadınlara içinde ebedi kalacakları, (köşkerin) altlarından ırmaklar akan cennetler vaad etti. ` (Tevbe Suresi : 72)

Sonra o iki melek ki, insanın iki omzunda dünyada (yaptığı) hayrı (güzel) ve şerleri (kötülükleri) yazarlar. Onlar dediler ki : "Ya Rabbi! Bizi dünyada bu kuluna müekkel (vekil) eyledin. Şimdiki demde (şu zamanda) izin ver, bu kulun canı ile göğe çıkalım. ' Hitab-ı İzzet (Allahü Teala'dan şeklini bilemediğimiz bir şekilde bir nida) gelir ki: ` Siz onun kabri katında (yanında) durun, tesbih ve tekbir edip bana secde edin. Sevabını o kuluma bağışlayın ` der. Onlar da, kıyamete kadar zikir ve tesbih edip sevabını o kulun defterine yazarlar.

KAFİRLERİN ÖLÜMÜ

Kafir ölüm yastığına baş koyunca halet-i nezi'de (ölümü esnasında) gözünün perdesini kaldırırlar. Hatta cenneti karşısına getirirler. Bir hub (güzel) suretli ferişteh (melek) gelir der ki :

"Ey kafir! Gel müslüman ol; yoksa azap çekersin. Kafirin dini batıldır. Müslümanın dini haktır. (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) (kelime-i şahadetini söyle!)

وَدَخِی کَافِر دیندن حَق دینہ کیردیم، جَنَّت وَجْهَتِ حَق، وَصِرَاطِ حَق، وَمِيزَانِ حَق،
 قُرْآنِ حَق، یُورْدُقُلری کرچکدیر. وَمُؤْمِنَلَرَه نَمَازْ وَأُورُوجْ زَکَوَہ حَقْدِر دینہ. اَی کَافِرْ اَکْرَبِیم
 ایلہ بُو حَق کَلَامَلَری سُوْنِلَر سَکْ مُسْلِمَانْ اُولُور سَکْ وَ اَللّٰهُ تَعَالٰی سَنَکْ کُفْرَتْنَدَنْ کَچِرْ. بُو
 حَقْدَه کِی مَقَامَلَری وَحُورِلَری کُورَه. کَافِرْ دَخِی جَنَّتَه بَقَه، اَلْتَنَدَنْ وُتُورْدَنْ کُوشْکَلَری
 کُورَه، وَایچْنَدَه کِی اَی صُورْتُلُو حُورِلَر دینہ: اِسْلَامْ کُلْ قِیَامَتَه دَکْ قَارْشُو کُنْدَه طُورَالِمْ. بَر
 سَاعَتْ کَچِنجَه قَدَر اِیْمَانَه کَلَمَزَسَه بِرَاغُوبْ کیدَه لَر، بُو کَزْ شَیْطَانْ لَعِینْ بَر کَشِیشْ
 صُورَتَه کیرُوبْ کَلَه، یَا فُلَانْ اُولْ سَکَا کَلَنَلَر شَیْطَانَلَر سَن زَهْشَار دینکندن دُومَسَه، اُولْ
 کُورْدِیغَنْ مَقَامَلَر شَمْدی سَکَلَر. اُولْ دَخِی یُوزینی چُورُوبْ شَیْطَانَه مِیل ایدرَسَه، اُولْ
 مَقَامَلَر قَبَاثُوبْ اُولْ سَاعَتْ جَهَنَّمْ مَقَامَلَری آچیلُور، اَتَشْتَنْ دَاغَلَر کُورْتُوبْ کَلَه، ایچْنَدَه
 قَاتِرَلَر کِی عَاقِرْلَر وَچِیَانَلَر. نَتِکِیم حَدِیثَه کَلُور: "اِنَّ لِحِجْمَتَ فِیْهَا عَقَابَ کَاثِلِ الْبَغَالِ".
 بُولُکْ اُوزَرینَه زَبَانِلَر حَقِیقُوبْ اَتَشْتَنْ چُومَغْلَه اُورَه لَر، هَر بَرینکْ اَغَزَلَرْنَدَنْ اَتَشَلَر چِیقَارْ،
 بُورُولَرینْدَنْ تُوْتُولَر چِیقَارْ، بُولَری مِینَارَه کِی، دِیْشَلَری اُو کُوز بُو یُوزی کِی، رَغْدْ
 وَبَرَقْ کِی حَاقِیرَه، حَاقِیرْدَقْجَه اَغَزَلَرْنَدَنْ دُومَتَلَر چِیقَه.

بُو کَافِرَلَر بُولَرینْ صَدَاسِنْدَنْ دَذَرَه یُوبْ یُوزینی شَیْطَانَه چُورَه، کُورَه کِیمْ شَیْطَانْ
 دَخِی قُورْقُوبْ قَاجِمِشْ، آردِنْدَنْ زَبَانِلَر قُوغَارْ، بَرَه مَلْعُونْ سَن اَللّٰهُکْ فَرِشْتَهَلَرینَه شَیْطَانْ
 دِیرْسِنْ دِیُو یِلْدِیرِمْ مِثَالی یَتِیشُوبْ قِیجْ آيَاغْنَدَنْ طُوطُوبْ یَرَه اُویْلَه اُورَه لَر کِه یَر یَارِلُوبْ
 یَرَه کَچَه، طُوطُوبْ بُو کَافِرْکْ اُوزَرینَه حَاقِیرُوبْ: اَی کَافِرْ اُولْ مَلْکَلَرکْ کُوسْتَرْدِکِی
 مَقَامَلَرَه اَیْنَانْمَدِکْ، اُولْ مَلْعُونُکْ سُوزینَه اَیْنَانْدِکْ، کُورْ حَالینی دُیُوبْ بُوینَه اَتَشْتَنْ زَنِجِرَلَر
 طَاقُوبْ وَآيَاقَلَرینْ بَاشِنْدَنْ اَشِیرُوبْ صَاغْ اَلینْ صُولْ بُکْرینَه صُوقُوبْ وَصُولْ اَلینْ صَاغْتَه
 صُوقُوبْ اَرَقَه سِنْدَنْ چِیقَارَه لَر، نَتِکِیم حَق تَعَالٰی یُورُور: ﴿ اِذَا الْاَغْلَالُ فِیْ اَعْنَاقِهِمْ
 وَالسَّلَاسِلُ یُسْحَبُوْنَ فِی الْجَحِیمِ ﴾ بَارْ بَارْ چَاغَرَه. زَبَانِلَر چَاغُورُوبْ دینَه لَر کِه: اَی کَافِرْ
 شَمْدِیدَنْ صُکْرَه مَقْبُولْ دَکَلْدِر، کُفْرُکْ غَالِبَلَر دِیُو دِلینی اَکْمَه سِنْدَنْ چَکَه کُوزَلَرینی
 چِیقَرَه لَر، دُرُلُو دُرُلُو عَذَابِ اَلِیمْ ایلَه حَانِنْ اَلُوبْ جَهَنَّمَه اَتَه لَر، تَعُوْذُ بِاللّٰهِ تَعَالٰی.

Kafirin dininden hak dine girdim. Cennet ve cehennem hak ve Sırat hak, Mizan hak, Kur'ân hak, buyurdıkları da gerçektir. Ve müminlere namaz, oruç, zekat haktır de. Ey kafir! Eğer benim ile bu hak kelimeleri söylersen, müslüman olursun ve Allahü Teala senin küfüründen vazgeçer."

Bu kişi cennetteki makamları ve hurileri görür. Kafir cennete bakar, altından ve nurdan köşkerli görür. Ve (cennetin) içindeki suretler ve huriler der ki : "İslama gel, kıyamete değin (kadar) karşında (hazır) duralım."

(O feriştehler (melekler) ona iman telkin ederler.) Bir saat geçinceye kadar imana gelmezse, bırakıp giderler. Bu kez lanetlenmiş şeytan, bir keşiş (papaz) suretine girip gelir. Ey filan kişi! O sana gelenler şeytandır. Sen zinhar (asla) dininden dönme. O gördüğün makamlar şimdi senindir.

O kimse yüzünü çevirip şeytana meylederse (yakınlaşırsa), o (cennetteki) makamlar kapanıp, o saatte (o anda hemen) cehennem makamları açılır. Ateşten dağlar gürleyip gelir. İçinde katırlar kadar büyük akrepler ve çıyanlar. Nitekim hadiste şöyle rivayet edilir : "Muhakkak ki Cehennemde katırlar gibi akrepler vardır."

Bundan sonra zebaniler haykırıp, ateşten çomakla (sopayla) vururlar. Her birinin ağızlarından ateşler çıkar. Burunlarından tütün (duman) çıkar. Boyları minare gibidir. Dişleri öküz boynuzu gibidir. Rad (gök gürültüsü) ve berk (şimşek çakması) gibi haykırırlar. Haykırdıkça ağızlarından dumanlar çıkar.

Bu kafirler, bunların (çıkardığı) seslerinden titreyip yüzünü şeytana çevirirler. Görürler ki şeytan, korkup kaçmış. Ardından zebaniler (şeytani) kovalarlar. Bire melun, sen Allah'ın feriştehlerine (meleklerine) şeytan dersin, diyerek, yıldırım misali yetişip arka ayağından tutup, yere öyle vururlar ki, yer yarılıp yere geçerler. Tutup bu kafirin üzerine haykırıp : "Ey kafir, o meleklere sana gösterdiği makamlara inanmadın. O melunun sözüne inandın. Gör halini ' deyip, boynuna ateşten zincirler takıp ve ayaklarını başından aşırıp sağ elini sol böğrüne sokarlar. Ve sol elini sağ böğrüne sokup ve sol elini sağına sokup, arkasından çıkarırlar. Nitekim Hak Teala buyurur :

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ فِي الْجَحِيمِ

"O vakitte boyunlarında halkalar ve zincirler, kaynar suya sürülürler." (Mümin suresinin 71. ve 72. ayeti kerimesi) Kafir bar bar (bağırarak) çağırır. Zebaniler bağırıp derler ki : "Ey kafir şimdiden (iman et), sonra (iman) makbul değildir. Küfrün galiptir " diye dilini ensesinden çekerek gözlerinden çıkarırlar. Türlü türlü elim (acı veren) bir azap ile canını alıp, cehenneme atarlar. Mevla'nın razı olmadığı sözlerden ve hallerden Allah'a sığınırız ...

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

Sirâcü'l-Müh tedîn

(Hadisler ve Güzel Sözler)

سِرَاجُ الْمُهْتَدِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(١) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ مَا مِنْ رَجُلٍ يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالْغِنَاءِ إِلَّا

بَعَثَ اللَّهُ عَلَيْهِ شَيْطَانَيْنِ أَحَدُهُمَا عَلَى هَذَا الْمَنْكِبِ وَالْآخَرُ

عَلَى هَذَا الْمَنْكِبِ فَلَا يَزَالَانِ يَضْرِبَانِهِ بِأَرْجُلِهِمَا حَتَّى يَكُونَ هُوَ

الَّذِي يَسْكُتُ ﴾ .

(٢) الْغِنَاءُ رُقِيَّةُ الزَّنى .

(٣) عَنْ أَبِي ذَرٍّ ﷺ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿ أَفْضَلُ

الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ ﴾ .

(٤) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ إِسْتِمَاعُ الْمَلَاهِي مَعْصِيَةٌ وَالْجُلُوسُ

عَلَيْهَا فَسْقٌ وَالتَّلَذُّذُ بِهَا كُفْرٌ ﴾ .

SİRACU'L-MÜHTEDİN

1. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Sesini çalgı ile yükselten hiçbir kimse yoktur ki, ancak (bu durumda) Allahü Teala onun üzerine iki şeytan gönderir. (Şeytanlardan) birisi şu omzu üzerine, diğeri şu (öteki) omzu üzerindedir. O (sesini çalgı ile yükselten) kişi susuncaya kadar (şeytanlar) ona ayaklarıyla vurmaya devam ederler."

Lafızların Manası

(صَوِّقَهُ) Hiç kimse olmadı, nedir olmadı? (يَرْفَعُ) yükseltir, neyini? (مِمَّا مِنْ رَجُلٍ) sesini, ne ile? (بِالْعَنَاءِ) çalgı ile (إِلَّا) ancak (بَعَثَ) gönderir, kim? (اللَّهُ) Allah(ü Teala), kimin üzerine? (عَلَيْهِ) o kimsenin üzerine ki, kimi gönderir? (شَيْطَانَيْنِ) iki şeytan . (وَالْآخِرُ) Onlardan birisi (عَلَى هَذَا الْمَتَكِبِ) bu omuzu üzerine (أَحَدُهُمَا) diğeri (عَلَى هَذَا الْمَتَكِبِ) şu omuzu üzerine (فَلَا يَرَالَانِ) sabit olurlar. (يَضْرِبَانِهِ) Ona vururlar, ne ile? (بِأَرْجُلِهِمَا) ayaklar ile, ne zamana kadar? (حَتَّى يَكُونَ) oluncaya kadar (هُوَ الَّذِي) o kimse (يَسْكُتُ) sükut eder.

- 2 " Çalgı, zinaya çağırıcıdır (götüren sebeplerdendir)."

Lafızların Manası

(الْعِنَاءِ) Çalgı (رُقِيَةُ الزَّيْنَى) zinayı çağırıcıdır.

- 3 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Amellerin en faziletlisi, Allah için sevmek ; Allah için buğzetmektir. "

Lafızların Manası

(أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ) Amellerin en faziletlisi, nedir? (الْحُبُّ فِي اللَّهِ) Allah için sevmektir, daha? (وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ) Allah için buğzetmektir.

- 4 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Çalgı dinlemek günahtır. O mecliste oturmak, fasıklıktır. O çalgı ile lezzetlenmek, küfürdür (kulak nimetine nankörlük etmektir)."

Lafızların Manası

(وَالْجُلُوسُ) Oturmak, nerede? (مَنْصِبَةٍ) Çalgı dinlemek, nedir? (إِسْتِمَاعُ الْمَلَاهِي) Lezzetlenmek (بِهَا) o (فَسَقٌ) fasıklıktır. (عَلَيْهَا) o mecliste (كُفْرٌ) küfürdür (yani; kulak nimetine nankörlük etmektir) .

(٥) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ الْحَدِيثُ فِي الْمَسْجِدِ يَأْكُلُ

الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ الْبَيْهَمَةُ الْحَشِيشَ ﴾ .

(٦) عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿ لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ

أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ

اللَّهِ وَهُمْ كَذَلِكَ ﴾ .

(٧) عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

يَقُولُ : ﴿ مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ

فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ ﴾ .

(٨) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿

أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِي ﴾ .

5 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Mescitte (dünya kelamı) konuşmak, (nasıl ki) hayvan otu yediği gibi (dünya kelamı konuşan kimsenin) iyilikleri(ni) yer."

Lafızların Manası

(الْحَدِيثُ) Konuşmak (فِي الْمَسْجِدِ) mescitte. (يَأْكُلُ) Yer (الْخَسَنَاتِ) iyilikleri, ne gibi? (كَمَا تَأْكُلُ) yediği gibi, kim? (الْبَيْمَةِ) hayvan, neyi yer? (الْخَشِيشِ) otu.

6 Sevban (radiyallahü anh) demiştir ki : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Ümmetimden bir cemaat hak üzere yaşadıkları halde daim olacaktır. Onlara zarar vermek isteyenler, Allah'ın emri gelene kadar onlara zarar veremeyecektir."

Lafızların Manası

(مِنْ أُمَّتِي) benim (لَا تَزَالُ) Dâim olur, kim? (طَائِفَةً) bir taife, kimden olan taife? (ظَاهِرِينَ) kaim olmaya (yaşadıkları halde), ne oldukları halde daim olurlar? (عَلَى الْحَقِّ) hak üzere. (لَا يَضُرُّهُمْ) Onlara zarar veremez, kim? (مَنْ) o kimse ki (خَذَلَهُمْ) onlara zarar vermek istedi, ne zamana kadar zarar vermek istedi? (حَتَّى يَأْتِيَ) gelinceye kadar, ne? (أَمْرُ اللَّهِ) Allah'ın emri, onlar ne halde? (وَهُمْ) onlar (كَذَلِكَ) öylece, (hak yol üzerinedir).

7 Ebu Said el'Hudrî (Radiyallahü anh) dedi ki : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem)den işittim (o şöyle) buyurdu : " Her kim bir kötülük görürse, onu eli ile değiştirsin. Eğer gücü yetmezse, dili ile değiştirsin. Ona da gücü yetmezse, kalbi ile buğzetsin. İşte bu durum, imanın en zayıfıdır (en düşük seviyesidir)."

Lafızların Manası

(مَنْ) Her kim ki (رَأَى) gördü (مِنْكُمْ) sizden (مُنْكَرًا) kötülük (فَلْيُغَيِّرْهُ) onu değiştirsin, ne ile? (بِيَدِهِ) eliyle. (فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ) Eğer gücü yetmezse (فَلْيَلْسَانَهُ) lisanı ile (değiştirsin). (فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ) Ona gücü yetmezse (فَلْيُكَلِّمِ) kalbi ile (buğzetsin). (وَذَلِكَ) İşte o (kalple buğzetme) (أَضْعَفُ) en zayıftır, neyin? (الْإِيمَانِ) imanın (yani amelin).

8 Hazreti Aişe (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Ben (Allahü Teala), beni zikreden kişinin meclis arkadaşıyım."

Lafızların Manası

(أَنَا) Ben (جَلِيسُ) meclis arkadaşıyım (مَنْ) o kimsenin ki (ذَكَرَنِي) beni zikretti.

(٩) لَيْسَ الْيَتِيمُ الَّذِي قَدْ مَاتَ وَالِدُهُ ❀ بَلِ الْيَتِيمُ يَتِيمُ الْعِلْمِ وَالْأَدَبِ

لَيْسَ الْغَرِيبُ فِي الشَّامِ وَالْيَمَنِ ❀ بَلِ الْغَرِيبُ فِي اللَّحْدِ وَالْكَفَنِ .

(١٠) قَالَ عُمَرُ ؓ : حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا ،

وَزِنُوهَا قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا .

(١١) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾ .

(١٢) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

قَالَ : ﴿ الظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ .

(١٣) أَلْعِلْمُ بِلَا عَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلَا ثَمَرٍ .

(١٤) قَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : " كَمْ مِنْ وَجْهِ صَبِيحٍ وَلِسَانٍ فَصِيحٍ

يَوْمَئِذٍ بَيْنَ أَطْبَاقِ النَّارِ يَصِيحُ " .

- 9 "Yetim, anne ve babası ölen kişi değildir. Belki yetim, ilmi ve edebi olmayandır. Garip, Şam'da ve Yemen'de olan değildir. Bilakis garip, mezarda ve kefende olandır."

Lafızların Manası

(يَتِيمٌ) Yetim olmadı (الَّذِي) o kimse ki (قَدْ مَاتَ وَالِدُهُ) anne ve babası öldü. (بَلِ الْغَرِيبُ) Bilakis yetim (يَتِيمٌ الْعِلْمِ) ilmi olmayandır (وَالْأَكْذَبُ) ve edebi (olmayandır). (بَلِ الْغَرِيبُ) (يَتِيمٌ الْغَرِيبُ) Garip olmadı (فِي الشَّامِ) Şam'da olan ve Yemen'de olan. (يَتِيمٌ الْغَرِيبُ) Bilakis garip (فِي اللَّحْدِ) mezarda olandır (وَالْكُفْرُ) ve kefende (olandır).

- 10 Hazreti Ömer (Radiyallahü anh) buyurdu ki : " Hesaba çekilmeden ewel, nefislerinizi muhasebe ediniz. (Amelleriniz) tartılmadan önce nefislerinizi tartınız."

Lafızların Manası

(قُلْ أَلَمْ تُحَاسِبُوا) Muhasebe ediniz, neyi? (أَنْفُسَكُمْ) nefislerinizi, neden önce? (قُلْ أَلَمْ تُوزَنُوا) Nefislerinizi tartınız, neden önce? (وَزَنُوهَا) muhasebe edilmeden önce. tartılmadan önce.

- 11 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Ümmetimin alimleri, İsrail oğulları'nın peygamberleri gibidir. "

Lafızların Manası

(كَالْبَنِي إِسْرَائِيلَ) Ümmetimin alimleri (عُلَمَاءُ أُمَّتِي) İsrail oğulları'nın peygamberleri gibidir.

- 12 Abdullah ibni Ömer (radiyallahü anhüma)dan rivayet edildiğine göre Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Zulüm yapmak, kıyamet günündeki karanlıklardandır. "

Lafızların Manası

(يَوْمَ الْقِيَامَةِ) Zulüm yapmak (ظُلُمَاتٌ) karanlıklardır, neredeki karanlık? (الظُّلْمُ) kıyamet gününde.

- 13 " Amelsiz ilim, meyvesiz ağaç gibidir. "

Lafızların Manası

(بَلَا نَمْرٍ) İlim, nesiz? (كَالشَّجَرِ) ağaç gibidir, nesiz? (بَلَا عَمَلٍ) amelsiz, ne gibidir? (الْعِلْمُ) meyvesiz olan.

- 14 İsa (aleyhisselam) şöyle buyurdu : " Nice güzel yüzlü insanlar ve güzel konuşan insanlar var ki, o gün cehennem tabakaları arasında feryat ederler."

Lafızların Manası

(كَمَنْ وَجْهٌ صَبِيحٌ) İsa (Aleyhi's-Selam) buyurdu ki : Nice güzel yüzler vardır, daha? (وَكَلِمَانٍ فَصِيحٍ) ve nice güzel konuşan (vardır) (يَوْمَئِذٍ) o gün (يَبْئِطُ أَطْبَاقُ النَّارِ) cehennem tabakaları arasında (يَصِيحُ) feryat ederler.

(١٥) قَالَ عَلِيٌّ ؑ : مَنْ عَلَّمَنِي حَرْفًا فَقَدْ صَيَّرَنِي عَبْدًا .

(١٦) تَعَلَّمْ يَا فَتَى فَالْجَهْلُ عَارٌ ❀ وَلَا يَرْضَى بِهَا إِلَّا حِمَارٌ .

(١٧) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ الدُّنْيَا جِيْفَةٌ وَطَالِبُهَا كِلَابٌ ﴾ .

(١٨) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ﴾ .

(١٩) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ؓ قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ :

﴿ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَمَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذِكْرُ اللَّهِ ﴾ .

(٢٠) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ ﴾ .

(٢١) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ :

﴿ مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي ﴾ .

15 Hazreti Ali (radiyallahü anh) buyurdu: "Bana bir harf öğretenin kölesi oturum."

Lafızların Manası

(مَنْ) Kim (عَلَّمَنِي) bana öğretti, ne? (حَرْفًا) bir harf. (فَقَدْ صِرْتُ) Beni muhakkak kılar, neyi? (عَبْدًا) kölesi.

16 Ey genç (şunu) öğren : " Cahillik ayıptır. O cehalete ancak eşek razı olur. "

Lafızların Manası

(تَعْلَمُ) Öğren (يَا فَتَى) ey genç. (عَارًا) Cehalet (فَالْجَهْلُ) ardır. (وَلَا يَرْضَى) Razı olmaz, neye? (بِهَا) o cehalete (إِلَّا) ancak razı olur. (حِمَارًا) eşek.

17 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Dünya bir leştir, ona talip olanlar da köpeklerdir. "

Lafızların Manası

(الدُّنْيَا) Dünya (حَقِيقَةً) leştir. (وَطَالِبُهَا) O dünyayı talep edenler (كِلَابًا) köpeklerdir.

18 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Dünya sevgisi, bütün hataların başıdır. "

Lafızların Manası

(حُبُّ الدُّنْيَا) Dünyayı sevmek (رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ) bütün hataların başıdır.

19 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) dedi ki: Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) den işitim (o şöyle) buyurur : " Allahü Teala'yı zikretmel müstesna, dünya ve içindekiler lanetlenmiştir (rahmetinden uzaktır). "

Lafızların Manası

(الدُّنْيَا) Dünya (مَلْعُونَةٌ) lanetlenmiştir (rahmetinden uzaktır). (وَمَلْعُونٌ) (Vine lanetlenmiştir, ne? (مَا) o şeyler ki (فِيهَا) dünyadadır (إِلَّا) ancak müstesna (lanetlenmemiştir), ne? (ذَكَرَ اللَّهَ) Allah'ı zikretmek.

20 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Kim nefsi bilirse muhakkak Rabbisini bilir. "

Lafızların Manası

(مَنْ) Kim (عَرَفَ) bildi (نَفْسَهُ) nefsi. (فَقَدْ عَرَفَ) Muhakkak bilir (رَبَّهُ) Rabbisini.

21 Abdullah ibni Ömer (Radiyallahü anhüma)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Kim kabrimi (edebine riayet ederek ziyaret ederse, (kıyamet gününde) ona şefaetim vacip (gerekli) olur. "

Lafızların Manası

(مَنْ) Kim (زَارَ) ziyaret etti, neyi? (قَبْرِي) kabrimi. (وَجَبَتْ) Vacib olur, kime? (لَهُ) ona, ne vacip olur? (شَفَاعَتِي) şefaetim.

(٢٢) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ۖ ﴾ .

(٢٣) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ نَظَّفُوا أَفْوَاهَكُمْ فَإِنَّهَا طُرُوقُ الْقُرْآنِ ۖ ﴾ .

(٢٤) إِذَا كَانَ الْغُرَابُ دَلِيلَ قَوْمٍ سَيِّئَاتِهِمْ إِلَى أَرْضٍ حِيَاظٍ .

(٢٥) أَبْدَانُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَقُلُوبُهُمْ فِي الْآخِرَةِ .

(٢٦) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ كُنْ

فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَعَدَّ نَفْسَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ۖ ﴾ .

(٢٧) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ مِنْ حُسْنِ

إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَغْنِيهِ ۖ ﴾ .

(٢٨) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ عَلَامَةُ إِعْرَاضِ اللَّهِ تَعَالَى عَنِ

الْعَبْدِ إِشْتَغَالُهُ بِمَا لَا يَغْنِيهِ ۖ ﴾ .

- 22 Abdullah ibni Mesud (Radiyallahü anh)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Kişi sevdiği ile beraberdir. "

Lafızların Manası

(الْمَرْءُ) Kişi (مَعَ مَنْ أَحَبَّ) sevdiği kimseyle beraberdir.

- 23 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Ağızlarınızı (misvak ve Allah'ın razı olmadığı şeyleri söylemekten kaçınarak) ziyade temizleyiniz. Zira o ağızlar Kur'ân yollarıdır. "

Lafızların Manası

(نُظِّفُوا) Ziyade temizleyin, neyi? (أَفْوَاهَكُمْ) ağızlarınızı. (بِأَنِّهَا) Çünkü o ağızlar (طُرُقُ الْقُرْآنِ) Kur'an yollarıdır.

- 24 " Bir kavmin rehberi (önderi) kargalar olduğu vakitte, onları leşlerin arazisine götürür. "

Lafızların Manası

(إِذَا كَانَ الْغُرَابُ) Kargalar olduğu zaman, nedir olduğu zaman? (دَلِيلَ قَوْمٍ) bir kavmin rehberi. (إِلَى أَرْضٍ جِيَافٍ) O kavmi götürür, nereye? (سَيِّئَاتِهِمْ) leşlerin arazisine.

- 25 " Onların (o Allah dostlarının) bedenleri dünyada, kalpleri ise âhirettedir. "

Lafızların Manası

(أَبْدَانُهُمْ فِي الدُّنْيَا) Onların bedenleri dünyadadır. (وَقُلُوبُهُمْ فِي الْآخِرَةِ) kalpleri ahirettedir.

- 26 Abdullah ibni Ömer (Radiyallahü anhüma) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Dünyada garip gibi veya yolcu gibi ol. Nefsini kabir ashabından kabul et. "

Lafızların Manası

(أَوَّ) yahut (غَرِيبٌ) garipsin (كَأَنَّكَ) sanki sen (كُنْ فِي الدُّنْيَا) Dünyada ol, ne gibi? (مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ) Ve nefsinin say, kimden? (وَعَدَّ نَفْسَكَ) yoldan geçen. (غَابِرٌ سَبِيلٍ) kabir ashabından.

- 27 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Kişinin faydasız şeyleri terk etmesi, İslam'ının güzelliğindendir. "

Lafızların Manası

(مِنْ حُسْنِ) Güzelliğindendir, kimin? (إِسْلَامِ الْمَرْءِ) kişinin İslam'ının, ne güzelliğindendir? (مَا لَا يَنْفَعُهُ) (تَرْكُهُ) kişinin terk etmesi, neyi terk etmesi? (يَا'Nİ Hİ) (ona dünyada ve âhirette fayda vermeyen şeyleri).

- 28 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Allahü Teala'nın kulundan yüz çevirmesinin alameti, onun faydasız boş şeylerle meşgul olmasıdır. "

(٢٩) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ إِنَّ الدِّينَ بَدَأَ غَرِيْبًا وَسَيَعُوْدُ كَمَا بَدَأَ ﴾ .

(٣٠) عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ ﴾ .

(٣١) عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ أُطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصَّيْنِ ﴾ .

(٣٢) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ أُطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ ﴾ .

(٣٣) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيْمَانِ ﴾ .

(٣٤) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ هَلَكَ الْمُسَوِّفُونَ ﴾ .

Lafızların Manası

(عَلَامَةٌ إِيْرَاضِ اللَّهِ تَعَالَى) Allahü Teala'nın yüz çevirmesinin alameti, kimden yüz çevirmesi? (عَنِ الْعَبْدِ) kuldân, o alamette nedir? (إِشْتِغَالُهُ) meşgul olmasıdır, ne ile? (بِمَا لَا يَنْفَعِيهِ) mâ lâ ya'ni (kişiye dünyada ve âhirette fayda vermeyen şeyler) ile.

- 29 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Muhakkak (İslam) din(i) garip başladı, yakında başladığı gibi garip dönecektir."

Lafızların Manası

(وَمَسْعُودٌ) garip olarak (غَرِيبًا) başladı (بَدَأَ) (إِنَّ الدِّينَ) Muhakkak (İslam) din(i) ve dönecek (كَمَا بَدَأَ) başladığı gibi.

- 30 Abdullah ibni Abbas (Radiyallahü anhüma) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Kim ümmetimin fesadı zamanında sünnetime sarılırsa, onun için yüz şehit sevabı vardır. "

Lafızların Manası

(مَنْ) Her kim ki (تَمَسَّكَ) sarılırsa, neye? (بِسُنَّتِي) sünnetime, ne zamanda sarılırsa? (عِنْدَ فَسَادٍ) fesat zamanında, kimin? (أُمَّتِي) ümmetimin. (فَلَهُ) Onun için vardır, ne? (أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ) yüz şehit sevabı.

- 31 Enes ibni Malik (Radiyallahü anh)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " İlim, Çin'de de olsa, talep edin."

Lafızların Manası

(أَطْلُبُوا) Talep edin, neyi? (الْعِلْمَ) ilmi (وَلَوْ بِالصِّينِ) Çin'de dahi olsa.

- 32 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " İlmî beşikten mezara kadar talep edin. "

Lafızların Manası

(إِلَى اللَّحْدِ) mezara kadar. (مِنَ الْمَهْدِ) İlmî talep ediniz (أَطْلُبُوا الْعِلْمَ)

- 33 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Haya (utanma duygusu) imandandır. "

Lafızların Manası

(مِنَ الْإِيمَانِ) Haya (الْحَيَاءُ) imandandır.

- 34 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " (İşlerini zamanında yapmayıp) erteleyenler, helak oldu. "

Lafızların Manası

(الْمُسَوِّفُونَ) erteleyenler. (هَلَكَ) Helak oldu, kim?

(٣٥) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

قَالَ : ﴿ اَلْعَيْنَانِ تَزْنِيَانِ ﴾ .

(٣٦) اَلْجَاهِلُ جَسُورٌ .

(٣٧) عَنْ أَنَسٍ ؓ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ اَللَّهُمَّ يَا مُقَلِّبَ

اَلْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ ﴾ .

(٣٨) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ؓ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿ يَخْرُجُ مِنْ

النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزَنْ شَعِيرٍ مِنَ الْإِيمَانِ ﴾ .

(٣٩) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿ أَنَا اللَّهُ مَلِكُ الْمُلُوكِ

قُلُوبُ الْمُلُوكِ وَتَوَاصِيهِمْ بِيَدِي فَإِنَّ الْعِبَادَ أَطَاعُونِي جَعَلْتُهُمْ لَهُمْ

رَحْمَةً ، وَإِنَّ الْعِبَادَ عَصَوْنِي جَعَلْتُهُمْ عَلَيْهِمْ عُقُوبَةً فَلَا تَسْتَغْلُوا

بِسَبِّ الْمُلُوكِ وَلَكِنْ ثُوبُوا إِلَيَّ أُعْطِفُهُمْ عَلَيْكُمْ ﴾ .

35 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: " Gözler (de) zina eder."
Lafızların Manası

(الْعَيْنَانِ) Gözler (تَزْنِيَانِ) zina eder.

36 " Cahil (bilmeyen kişi), cesurdur. "

Lafızların Manası

(الْجَاهِلُ) Cahil (جَسُورٌ) cesurdur.

37 Enes bin Mâlik (Radiyallahü anı)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: " Ey kalpleri çeviren Allah'ım ! Senin dinin (esasları) üzerine kalbimi sabit kıl."

Lafızların Manası

(اَللّٰهُمَّ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ) Ey kalpleri çeviren Allah'ım ! (يَسِّتْ) Sabit kıl, neyi?

(قَلْبِي) kalbimi, ne üzerine sabit kıl? (عَلَى دِينِكَ) dinin (esasları) üzerine.

38 " Kalbinde iman(ın bütün hükümlerini tasdik ettik)dan (sonra) arpa ağırlığı (sevap) olduğu halde, (son nefesinde) Lâ ilahe illallah diyen kişi cehen-nemden çıkacaktır. "

Lafızların Manası

(مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) (يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ) Cehennemden çıkacaktır, kim? La ilahe illallah

diyen, ne halde söyleyen? (وَفِي قَلْبِهِ) kalbinde olduğu halde, kalbinde ne olduğu halde?

(وَزَنُّ شَعِيرٍ) arpa ağırlığı, neden olan arpa ağırlığı? (مِنَ الْإِيمَانِ) imandan.

39 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: Allahü Teala buyurdu: "Ben (ilahınız) Allah'ım, meliklerin melikiyim. Meliklerin kalpleri ve alın saçları benim elimdedir. Eğer kullarım bana itaat ederlerse, onları kullarıma rahmet kılarım. Eğer bana âsi olurlarsa, onları kullarım üzerine azap ederim. Sultanlara sövmekle meşgul olmayınız. Fakat bana tövbe edin, onları sizin üzerinize merhametli yapayım. "

Lafızların Manası

(قُلُوبُ الْمُلُوكِ) Ben (ilahınız) Allah'ım ! (مَلِكُ الْمُلُوكِ) Meliklerin melikiyim. (أَنَا اللَّهُ)

Meliklerin kalpleri, daha? (وَنَوَاصِيهِمْ) onların alın saçları benim elimdedir. (فَإِنْ)

Eğer kullar (أَطَاعُونِي) bana itaat ederlerse (جَعَلْتُهُمْ) melikleri kılarım, kim için?

(لَهُمْ) onlar için, ne kılarım? (رَحْمَةً) rahmet. (وَإِنِ الْعِبَادُ) Eğer kullar (عَصَوْنِي) bana âsi

olurlarsa (جَعَلْتُهُمْ) onları kılarım, kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) onların (kulların) üzerine, ne

kılarım? (عُقُوبَةً) azab. (فَلَا تَشْتَغِلُوا) Meşgul olmayınız, ne ile? (بِسَبِّ الْمُلُوكِ) melikleri

kötülemekle. (وَلَكِنْ) Lakin (كُونُوا) tövbe ederseniz, kime? (إِلَى) bana. (أُعْظِفُهُمْ) Onları

merhametli kılarım (عَلَيْكُمْ) sizin üzerinize.

(٤٠) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ اِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ بِقَدْرِ مُقَامِكَ فِيهَا

وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ بِقَدْرِ بَقَائِكَ فِيهَا . وَاعْمَلْ لِلَّهِ بِقَدْرِ احتِياجِكَ

لِلَّهِ وَاعْمَلْ لِلنَّارِ بِقَدْرِ صَبْرِكَ إِلَيْهَا .

(٤١) وَأَهْلُ الذِّكْرِ غَرِيبٌ فِي هَذَا الزَّمَانِ الْفَسَادِ .

(٤٢) إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : " مَا أَقَلُّ قَلِيلًا

حَيَاءً مَنْ يَطْمَعُ بِجَنَّتِي بِغَيْرِ عَمَلٍ كَيْفَ أَجُودُ بِرَحْمَتِي عَلَى مَنْ

بَخِلَ بِطَاعَتِي " .

(٤٣) قَالَ أَوْحَدُ الْمَشَايخِ فِي وَقْتِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الشَّيرَازِي ،

رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ فِي مَنَامٍ ، وَهُوَ يَقُولُ : مَنْ عَرَفَ طَرِيقًا إِلَى اللَّهِ

فَسَلَكَهُ ثُمَّ رَجَعَ عَنْهُ عَذْبُهُ بِعَذَابٍ لَمْ يُعَذِّبْ بِهِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ .

- 40 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Dünýada kalacağın miktar dünýa için amel et. Dünýada kalacağın kadar âhiretin için amel et. Allah'a ihtiyacın olduğu kadar, Allah için amel et. Ateşe sabredeceğın kadar, cehennem için amel et. "

Lafızların Manası

(إِغْمَلْ) Amel et, kimin için? (لِدُنْيَاكَ) dünýa için, ne kadar? (بِقَدْرِ مَقَامِكَ) kaim olacağın kadar, nerede? (فِيهَا) dünýada. (وَإِغْمَلْ) Ve amel et, ne için? (لِآخِرَتِكَ) âhiretin için, ne kadar? (بِقَدْرِ بَقَائِكَ) kalacağın kadar, nerede? (فِيهَا) dünýada. (وَإِغْمَلْ) Ve amel et, kimin için? (لِلَّهِ) Allah için, ne kadar? (بِقَدْرِ احتِياجِكَ) ihtiyacın kadar, kime? (لِلَّهِ) Allah için. (وَإِغْمَلْ) Ve amel et, kimin için? (لِلنَّارِ) cehennem için, ne kadar? (بِقَدْرِ صَبْرِكَ) sabredeceğın kadar, neye? (إِلَيْهَا) cehenneme.

- 41 " Şu fesat zamanda, zikir ehli gariptir. "

Lafızların Manası

(وَأَهْلُ الذِّكْرِ) Zikir ehli (غَرِيبٌ) gariptir (فِي هَذَا الزَّمَانِ الْفَسَادِ) bu (ümmetin yaşadığı) fesat zamanda.

- 42 Muhakkak ki Allahü Teala Musa'ya (aleyhisselam) vahyetti : " O kimsenin hayası ne kadar azdır ki, benim cennetimi amelsiz arzu ediyor. Bana itaat etmekte cimri olan kimseye nasıl rahmet ile cömertlik edeyim. "

Lafızların Manası

(إِنَّا اللَّهُ تَعَالَى أَوْحَى) Muhakkak ki Allah vahyetti, kime? (إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ) Musa Aleyhi's-Selam'a (مَا أَقَلُّ) Ne kadar az oldu (قَلِيلًا) az olmakla, ne bakımından? (حَيَاءً) haya bakımından. (مَنْ) O kimse ki (يَطْمَعُ) tama (arzu) ediyor, neyi? (بِحَسْبِي) benim cennetimi, nesiz? (بِغَيْرِ عَمَلٍ) amelsiz. (كَيْفَ) Ne şekil (أَجُودُ) cömertlik edeyim, ne ile? (بِرَحْمَتِي) rahmetimle, kime? (عَلَى مَنْ) o kimseye ki (يَخِلُّ) cimri oldu (da) (بِطَاعَتِي) bana itaat etmekte.

- 43 Ebu Abdullah Şirazi (hazretleri) zamanında Meşayıhtan biri dedi ki : Uykuda Resulullah (Sallallahü aleyhi ve Sellem)i gördüm, şöyle buyurdu: "Kim Allah'a giden bir yol bildi ve sonra o yolda yürüdü, sonra o yoldan geri dönerse, alemlerden bir kimseye azap etmediği bir azap ile Allah ona azap eder. "

Lafızların Manası

(قَالَ أَوْحَدُ الْمَشَايِخِ) Meşayıhtan biri dedi ki: (فِي وَقْتِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الشَّيْخِ الرَّزِّي) Ebu Abdullah eş-Şirazi'nin vaktinde : (رَأَيْتُ) Gördüm, kimi? (رَسُولَ اللَّهِ) Resulullah (Aleyhi's-Selam), ne zaman? (وَهُوَ) o (فِي مَتَامٍ) uykuda, ne olduğu halde? (يَقُولُ) o (مَنْ) Her kim (عَرَفَ) buldu,

(٤٤) عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿الطُّهُورُ

شَطْرُ الْإِيمَانِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ

لِلَّهِ تَمْلَأَانِ أَوْ تَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالصَّلَاةُ نُورٌ ،

وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ ،

كُلُّ النَّاسِ يَغْدُوا فَبَاعِ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوْبِقُهَا ۝

(٤٥) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿ فِكْرَةٌ

سَاعَةٌ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سِتِّينَ سَنَةً ۝

(٤٦) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ لَا عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ ۝

ne? (طَرِيقًا) bir yol, kime? (إِلَى اللَّهِ) Allah'a. (فَسَلَكَهُ) Ve o yolu tuttu. (ثُمَّ رَجَعَ) Sonra dönerse, neden? (عَنْهُ) o yoldan. (عَذْبُهُ) Allah ona azab eder, ne ile? (بِعَذَابٍ) bir azab ile ki (لَمْ يُعَذِّبْ) azab etmedi (مِنَ الْعَالَمِينَ) o azab ile, kime azab etmedi? (أَحَدًا) herhangi birine

44 Ebu Musa el-Eşarî (radiyallahü anh) Resulullah (Sallallahü aleyhi ve Sellem)den rivayetle buyurdu ki : " Temizlik imanın yarısıdır. « El'hamdü lillah » kelimesi mizanı doldurur. « Sübhanallahi ve'lhamdü lillah » kelimesi, yerle gök arasını doldururlar. Namaz (kötülüklerden koruyup doğruya götüren bir) nurdur, sadaka (ve zekat, kişinin Müslümanlığına) delildir (alamettir), sabır (selamete götüren) ışıktır. Kur'ân (kendisiyle amel edenin) lehine veya aleyhine delildir. Bütün insanlar sabahla(ya)r(ak evinden çıktığında, sanki yaptığı işler karşılığında) nefsi satıyor (gibidir). (Allah'a itaat eden kişi) onu (nefsini Allah'a satarak) azat eder (kurtarmış olur) veya (şeytana itaat eden kişi ise, kendisini şeytana satmış olarak nefsi) helak eder. "

Lafızların Manası

(الطُّهُورُ) Temizlik (شَطْرُ الْإِيمَانِ) imanın yarısıdır. (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ) Elhamdü lillah (sözünün sevabı) (تَمْلَأُ الْمِيزَانَ) mizanı doldurur. (وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ) Sübhanallahi ve'lhamdü lillah (sözlerinin sevabı) (تَمْلَأْنَ) doldururlar (أَوْ) yahutta (Resulullah Efendimiz müfred sigası ile) (تَمْلَأُ) doldurur (lafzını kullandı), neyi? (مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) yer ile gök arasını. (وَالصَّلَاةُ) Namaz (نُورٌ) nurdur. (وَالصَّدَقَةُ) Sadaka (بُرْهَانٌ) delildir. (أَوْ عَلَيَّكَ) Kur'an (حُجَّةٌ لَكَ) lehine delildir (وَالصَّبْرُ) Sabır (ضِيَاءٌ) ışıktır. (وَالْقُرْآنُ) yahutta aleyhine (delildir). (كُلُّ النَّاسِ يَفْعَلُوا) Bütün insanlar (bir yolda) yürürler (veya sabahlarlar) (فَبَايَعَ نَفْسَهُ) (yani bütün insanlar) nefsi satıcıdır. Bu sebeple ya nefsi azat eder (yani; nefsi Allahü Teala'ya satıp vermekle onu azaptan kurtarır). (أَوْ مُوْبِقُهَا) Yahutta nefsi helak eder (yani; nefsi şeytana satıp vermekle nefsi cehenneme girdirmiş olur).

45 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Bir an tefekkür etmek, altmış sene ibadet etmekten daha hayırlıdır. "

Lafızların Manası

(مِنْ عِبَادَةٍ سِتِينَ سَنَةً) Bir an tefekkür (خَيْرٌ) daha hayırlıdır, neden? (فِكْرَةٌ سَاعَةً) altmış sene ibadet etmekten.

46 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Tefekkür gibi ibadet yoktur. "

- (٤٧) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ عَرْشُ الرَّحْمَانِ ﴾ .
- (٤٨) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ بَيْتُ اللَّهِ ﴾ .
- (٤٩) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ خَزَائِنُ اللَّهِ ﴾ .
- (٥٠) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ اَلْمُؤْمِنُ مِرَاتُ الْمُؤْمِنِ ﴾ .
- (٥١) عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ ﴾ .
- (٥٢) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ اَلْحُزْنُ رَفِيقِي ﴾ .
- (٥٣) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ هُمُ الَّذِينَ إِذَا رَأَوْا ذِكْرَ اللَّهِ ﴾ .
- (٥٤) عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عليه السلام قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿ مَنْ رَأَى مِنْ رَأَى فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ ﴾ .

Lafızların Manası

(لَا عِبَادَةَ) İbadet yoktur, ne gibi? (كَاتَّفَكُرُ) tefekkür gibi.

47 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Müminin kalbi, Rahman'ın Arşıdır. "

Lafızların Manası

(قَلْبُ الْمُؤْمِنِ) Müminin kalbi (عَرْشُ الرَّحْمَانِ) Rahman'ın Arşıdır.

48 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Müminin kalbi, Allah'ın evidir."

Lafızların Manası

(قَلْبُ الْمُؤْمِنِ) Müminin kalbi (بَيْتُ اللَّهِ) Allah'ın evidir.

49 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Müminin kalbi, Allah'ın hazineleridir. "

Lafızların Manası

(قَلْبُ الْمُؤْمِنِ) Müminin kalbi (خَزَائِنُ اللَّهِ) Allah'ın hazineleridir.

50 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Mümin, müminin aynasıdır. "

Lafızların Manası

(مُؤْمِنٌ) Mümin (مِرْآتُ الْمُؤْمِنِ) müminin aynasıdır.

51 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Zikrin en hayırlısı, gizli olanıdır."

Lafızların Manası

(خَيْرُ الذِّكْرِ) Zikrin en hayırlısı (الْغَيْبُ) gizli olanıdır.

52 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Hüzün, benim arkadaşımıdır."

Lafızların Manası

(الْحُزْنُ) Hüzün (رَفِيقِي) benim arkadaşımıdır.

53 "Onlar (o Allah dostları) öyle kimselerdir ki, görüldükleri vakitte Allah hatırlanır. "

Lafızların Manası

(هُمْ) Onlar (الَّذِينَ) o kimselerdir (إِذَا رَأَوْا) görüldükleri vakit (ذُكِرَ) hatırlanır, kim? (اللَّهُ) Allah(ü Teala).

54 Ebu Katade (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim beni (rüyada) gördüyse, muhakkak hakkı (gerçekten) görmüştür. (Zira şeytan benim şeklime giremez.) "

Lafızların Manası

(مَنْ) Her kim ki (رَأَى)beni gördü (فَقَدْ) muhakkak (رَأَى) görür (الْحَقُّ) hakkı.

﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾

: ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾ (٧٥)

: ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾ (٨٥)

﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾

﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾ (٩٥)

: ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾ (١٠٥)

: ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾ (١١٥)

: ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾ (١٢٥)

﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا شَيْءٌ﴾

55 " Onları (o Allah dostlarını) gören ve tanıyan kimseye müjdeler olsun. "

Lafızların Manası

(طوبى) Müjdeler olsun! (لَمَنْ) O kimseye ki (رَأَاهُمْ) onları (o Allah dostlarını) gördü (وَعَرَفَهُمْ) ve onları bildi.

56 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) şöyle demiştir : Resulullah (Sallallahü aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur : " Yüce Allah şöyle buyurur, Ben kulumun bana olan zannının yanındayım (yani, kuluma onun zannına göre muamele yaparım). Kulum beni andığı zaman, ben muhakkak onunla beraber bulunurum. O beni gönlünde gizlice zikrederse, ben de onu bu suretle nefsimde (yani Zât'ımda) zikrederim. Eğer o beni bir cemaat içinde zikrederse, ben de onu bu cemaatten daha hayırlı bir cemiyet içinde anarım. Kulum bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşıyorum. Kulum bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşıyorum. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak gelirim. "

Lafızların Manası

(يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى) Allahü Teala buyuruyor ki: (أَنَا) Ben (عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي) kulumun zannının yanındayım, kime olan zannı? (بِى) bana. (وَأَنَا) Ve ben (مَعَهُ) kulumla beraberim, ne zaman? (إِذَا ذَكَرَنِى) beni andığı zaman. (فَإِنْ ذَكَرَنِى) Beni anarsa, nerede? (فِى نَفْسِهِ) nefsinde (ذَكَرْتُهُ) bende onu anarım, nerede? (فِى نَفْسِهِ) nefsimde. (وَإِنْ ذَكَرَنِى) Beni anarsa, nerede? (فِى مَلَأ) bir cemaat içinde. (فِى مَلَأ) Ben de onu anarım, nerede? (فِى مَلَأ) bir cemaat içinde ki (خَيْرٌ) daha hayırlı, kimden? (مِنْهُمْ) o cemaatten.

57 Hazreti Ali (Radiyallahü anh) buyurdu ki : " Bütün insanlar uykudadır, öldükleri vakit uyanacaklar."

Lafızların Manası

(قَالَ عَلِىٌّ) (Hazreti) Ali buyurdu ki: (النَّاسُ) İnsanlar (نِيَامٌ) uykudadırlar. (فَإِذَا) (أَمَاتُوا) öldükleri zaman (أَنبَهُوا) uyanırlar.

58 Abdullah ibni Mesud (Radiyallahü anhüma) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Ashabım yıldızlar gibidir, onların hangisine uyar-sanız hidayet bulursunuz."

Lafızların Manası

(أَصْحَابِى) Ashabım (كَالنُّجُومِ) yıldızlar gibidir. (بِأَيِّهِمْ) Onların hangisine (إِهْتَدَيْتُمْ) uyar-sanız (إِهْتَدَيْتُمْ) hidayet bulursunuz.

(٥٩) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ أُمَّتِي كَالْمَطَرِ لَا يُدْرَى أَوَّلُهُمْ خَيْرٌ أَمْ

آخِرُهُمْ ﴾ .

(٦٠) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى مَيِّتٍ يَمْشِي

عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ﴾ .

(٦١) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ إِذَا تَحَيَّرْتُمْ فِي الْأُمُورِ فَاسْتَعِينُوا مِنْ

أَهْلِ الْقُبُورِ ﴾ .

(٦٢) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ وَالزَّمْ

مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ ﴾ .

(٦٣) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ :

﴿ الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفِّعٌ وَمَا حِلٌّ مُصَدِّقٌ مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى

الْجَنَّةِ وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ ﴾ .

59 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Ümmetim yağmur gibidir, onların evveli mi daha hayırlı yoksa sonu mu bilinmez. "

Lafızların Manası

(أَوَّلُهُمْ) Bilinmez (لَا يَدْرَى) yağmur gibidir. (كَأَلَمَطٍ) Ümmetim (أُمَّتِي) evveli (مِ) daha hayırlıdır (أَمُّ) yoksa (آخِرُهُمْ) onları sonu (مُ)?

60 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim yeryüzünde yürüyen bir ölüye bakmak isterse, Ebu Bekir Sıddık (Radiyallahü anh)a baksın. "

Lafızların Manası

(إِلَى مَيِّتٍ) ölüye, o ölü (أَنْ يَنْظُرَ) bakmayı, kime? (أَرَادَ) Her kim (مَنْ) ölüye, o ölü (عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ) yeryüzünde. (فَلْيَنْظُرْ) Baksın, kime? (يَمْشِي) yürüyor, nerede? (إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ) Ebu Bekir Sıddık (Radiyallahü anh)a.

61 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " İşler(iniz hususun)da sıkıntıya düştüğünüz zaman, kabir ehlinen yardım isteyin."

Lafızların Manası

(فِي الْأُمُورِ) işler(iniz hususun)de. (إِذَا تَحَرَّيْتُمْ) Sıkıntıya düştüğünüz zaman, ne hususta? (مَنْ أَهْلُ الْقُبُورِ) kabir ehlinen. (فَاسْتَعِينُوا) Yardım talep edin, kimden?

62 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Dilediğin kadar yaşa, muhakkak sen öleceksin. Dilediğine yapış, muhakkak ondan ayrılacaksın."

Lafızların Manası

(فَبِأَلَيْكَ) Muhakkak ki sen (مَيِّتٌ) öleceksin. (مَا شِئْتَ) Yaşa, ne kadar? (عِشْ) Yaş, ne kadar? (وَأَلْزَمَ) Yapış, neye? (مَا شِئْتَ) Muhakkak ki sen (مُفَارِقُهُ) ondan ayrılacaksın.

63 Abdullah ibni Mesud (Radiyallahü anhüma)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Kur'ân-ı Kerim şefa'at edicidir, şefaati kabul olunmuştur. Şikayet edicidir, şikayeti tasdik olunmuştur. Her kim onu (her işinde) rehber yaparsa, onu cennete çeker. Her kim de onu arkasına atarsa (onun emirlerini yerine getirmezse), (Kur'ân) o kimseyi ateşe atar. "

Lafızların Manası

(وَمَاحِلٌ) (مُشَفَّعٌ) (ve) şefa'at edicidir (شَافِعٌ) Kur'ân (الْقُرْآنُ) Ve şikayet edicidir (مُصَدِّقٌ) (ve şikayeti) tasdik olunmuştur. (مَنْ) Her kim (جَعَلَهُ) o Kur'anı yaparsa, ne? (أَمَامَهُ) rehber. (قَادَهُ) Onu atar, nereye? (إِلَى الْجَنَّةِ) cennete. (وَمَنْ) Ve her kim (جَعَلَهُ) onu yaparsa, nerede? (خَلْفَ ظَهْرِهِ) arkasında. (سَاقَهُ) Kur'ân onu atar, nereye? (إِلَى النَّارِ) ateşe.

(٦٤) وَالْمُرَادُ عَنِ الذِّكْرِ عِنْدَ كُلِّ أَهْلِ اللَّهِ الْإِقْبَالِ إِلَى اللَّهِ وَالْإِعْرَاضُ

عَمَّا سِوَى اللَّهِ بِطَرِيقِ اسْتِهْلَاكِ الْقَلْبِ بِمُلَاحَظَةِ ذَاتِ اللَّهِ بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ
وَلَا بِالْكُنْهِ.

(٦٥) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَنْ يُؤْمِنَ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُقَالَ إِنَّهُ

مَجْنُونٌ﴾.

(٦٦) أَلْمَوْتُ جِسْرٌ يُوصِلُ الْحَبِيبَ إِلَى الْحَبِيبِ .

(٦٧) عَنْ أَبِي مُوسَى ﷺ ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿مَنْ أَحَبَّ

لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَائَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَائَهُ﴾.

64 " Bütün Allah dostları katında zikirden maksat, Allah'a yönelmek, Allah'tan başka şeylerden yüz çevirmektir. (Bu da şöyle gerçekleşir:) Allah'ın zat'ını, benzetme ve keyfiyeti olmaksızın mülâhaza ederek (düşünerek) kalbi helak etme (erimesi) yoluyladır. "

Lafızların Manası

(وَالْمُرَادُ عَنِ الذِّكْرِ عِنْدَ كُلِّ أَهْلِ اللَّهِ) Bütün Allah dostları indinde (katında) zikirden murad, nedir? (الْإِقْبَالُ إِلَى اللَّهِ) Allah'a yönelmektir. (وَالْإِعْرَاضُ) Ve yüz çevirmektir, kimden? (عَمَّا سِوَى اللَّهِ) Allah'tan başkasından, ne ile yönelmek? (بِمُلَاحَظَةِ ذَاتِ) (بِطَرِيقِ اسْتِهْلَاكِ الْقَلْبِ) kalbi helak etme yoluyla, ne ile yüz çevirmek? (بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ) benzetme olmaksızın, (لِلَّهِ) Allah'ın zatını düşünmekle, nesiz düşünmek? (وَلَا بِالْكُتْبَةِ) daha, (كُنْهٍ) künh olmaksızın (yani, keyfiyetini tasavvur etmeksizin).

65 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Sizden biriniz (hakkinda): ' Muhakkak o (iman eden kişi) delidir ' denilinceye kadar (denilmedikçe, kamil manada) iman etmiş olmaz. "

Lafızların Manası

(كُنْ يُؤْمِنُ) (Kamil manada) iman etmiş olmaz, kim? (أَحَدُكُمْ) sizden biriniz, ne zamana kadar iman etmiş olmaz? (حَتَّى يُقَالَ) denilinceye kadar, ne? (إِنَّهُ) muhakkak o (iman eden kişi) (مَجْنُونٌ) delidir.

66 " Ölüm (öyle bir) köprüdür (ki), dostu dosta ulaştırır. "

Lafızların Manası

(الْمَوْتُ) Ölüm (جِسْرٌ) köprüdür. (يُوصِلُ) Ulaştırır, kimi? (الْحَبِيبُ) dostu, kime ulaştırır? (إِلَى الْحَبِيبِ) dosta.

67 Ebu Musa (Radiyallahü anh)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim Allahü Teala'ya kavuşmayı severse, Allahü Teala da ona kavuşmayı sever. Her kim Allahü Teala'ya kavuşmayı çirkin görürse, Allahü Teala da ona kavuşmayı çirkin görür. "

Lafızların Manası

(أَحَبُّ) Her kim (أَحَبُّ) severse, neyi? (لِقَاءِ اللَّهِ) Allah'a kavuşmayı. (وَمَنْ كَرِهَ) Sever, kim? (اللَّهَ) Allah, neyi sever? (لِقَاءَهُ) o kula kavuşmayı. (وَمَنْ كَرِهَ) Ve her kim ki çirkin görürse, neyi? (لِقَاءِ اللَّهِ) Allah'a kavuşmayı. (اللَّهُ) Allah (da) çirkin görür, neyi? (لِقَاءَهُ) o kula kavuşmayı.

(٧٢) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿ مَنْ

كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لَيْسَ كُنْتُ ﴿

(٧٣) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ مَوْتُوْا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا ﴾ .

(٦٨) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ كُلُّ إِنَاءٍ يَتَرَشَّحُ بِمَا فِيهِ ﴾ .

(٦٩) عَنْ أَبِي بُرْدَةَ رضي الله عنه ، عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ إِذَا مَرَضَ

الرَّعْبُدُ أَوْ سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مَا كَانَ يَعْمَلُ صَاحِبًا أَوْ مُقِيمًا ﴾ .

(٧٠) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهُ بِشِوَى خَيْرِ

وَشَرُّ شِوَى خَيْرِكُمْ مَنْ تَشَبَّهُ بِشَبَابِكُمْ ﴾ .

(٧١) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿ الصَّلَاةُ مَعْرَاجُ الْمُؤْمِنِ ﴾ .

68 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kap, içinde olanı dışarı sızdırır. "

Lafızların Manası

(كُلُّ إِنَاءٍ) Her kap (يَتَرَشَّحُ) terler (بِمَا فِيهِ) içinde olanı.

69 Ebu Bürde (Radiyallahü anh)den rivayet edildiğine göre, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Kul, hasta olunca veya sefere çıktığı zaman (ki elde edeceği sevap miktarı), sıhhatli iken veya yolcu olmadığı halde iken (elde edeceği) amel ettiği şey (miktarınca), o kul için (amel defterine) yazılır. "

Lafızların Manası

(إِذَا مَرِضَ) Hasta olduğu zaman, kim? (أَوْ) kul (سَافَرَ) sefere çıktığı zaman. (كُنِيَ) Yazılır, kim için? (أَوْ) o kul için, ne yazılır? (مَا) öyle amel ki (أَوْ مُقِيمًا) o kul amel eder idi, ne halde? (صَحِيحًا) sıhhatli halde (يَتَرَشَّحُ) yahut mukim (yolcu olmadığı) halde.

70 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Sizin gençlerinizin en hayırlısı, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışandır. Sizin ihtiyarlarınızın en kötüsü, gençlerinize benzemeye çalışandır. "

Lafızların Manası

(خَيْرُ شَبَابِكُمْ) Gençlerinizin en hayırlısı (مَنْ) o kimse ki (تَشَبَّهَ) benzedi, kime? (وَشَرُّ شَيْوخِكُمْ) İhtiyarlarınızın en şerlisi (بِشَيْوَحِكُمْ) ihtiyarlarınıza. (مَنْ) o kimse(dir) ki (تَشَبَّهَ) benzedi, kime? (بِشَبَابِكُمْ) gençlerinize.

71 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "Namaz, müminin miracıdır."

Lafızların Manası

(الصَّلَاةُ) Namaz (مِرْجَا) miracıdır, kimin? (الْمُؤْمِنِ) müminin.

72 Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim, Allah'a ve âhiret gününe iman ederse, hayır (Allah'ın razı olduğu şeyleri) konuşsun veya sussun. "

Lafızların Manası

(مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ) Her kim iman ederse, kime? (بِاللَّهِ) Allah'a, daha? (وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) âhiret gününe. (فَلْيَقُلْ) Söylesin (خَيْرًا) hayr (yani; Allahü Teala'nın razı olduğu şeyler) (أَوْ) yahut (لَيْسَ كُنْتَ) sükut etsin.

73 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: " Ölmeden evvel ölünüz."

Lafızların Manası

(مُوتُوا) Ölünüz, neden önce? (قَبْلَ أَنْ تُمُوتُوا) Ölmeden önce.

(٧٤) قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام : كُنْ فِي الدُّنْيَا بِيَدِنِكَ وَبِقَلْبِكَ فِي الْآخِرَةِ .

(٧٥) عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : ﴿ مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَقَدْ كَفَرَ ﴾ .

(٧٦) عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : ﴿ تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ وَتُبْعَثُونَ

كَمَا تَمُوتُونَ وَتُحْشَرُونَ كَمَا تُبْعَثُونَ ﴾ .

(٧٧) عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم : ﴿ يُبْعَثُ كُلُّ

عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ ﴾ .

(٧٨) عَنْ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم : ﴿ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

قَتَاتٌ ﴾ .

(٧٩) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم : ﴿ إِذَا مَاتَ

الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : صَدَقَةٌ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ

أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ﴾ .

74 Hazreti Ali (Radiyallahü anh) dedi: "Dünyada bedeninle, ahirette kalbin ile ol."

Lafızların Manası

(وَبِقَلْبِكَ) Ve kalbinle (ol), nerede? (فِي الدُّنْيَا) Ol, nerede? (بِذَنِّكَ) bedeninle. (فِي الْآخِرَةِ) ahirette.

75 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim Kur'ân'ı kendi görüşüyle tefsir ederse, muhakkak kâfir olur. "

Lafızların Manası

(مَنْ فَسَّرَ) Her kim tefsir ederse, neyi? (الْقُرْآنَ) Kur'anı, ne ile tefsir ederse? (فَقَدْ كَفَرَ) Kafir olur. (بِرَأْيِهِ) kendi görüşü ile.

76 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Yaşadığınız gibi öleceksiniz, öldüğünüz gibi diriltileceksiniz, diriltildiğiniz gibi mahşere çıkarılacaksınız. "

Lafızların Manası

(وَتُبْعُونَ) Ve diriltileceksiniz, ne gibi? (كَمَا تَعِيشُونَ) yaşadığınız gibi. (كَمَا تَمُوتُونَ) Öleceksiniz, ne gibi? (وَتُخْشَرُونَ) Ve haşrolunacaksınız, ne gibi? (كَمَا تُبْعُونَ) diriltildiğiniz gibi.

77 Câbir (Radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "Her kul, öldüğü hal üzere dirilitilir. "

Lafızların Manası

(يُبْعَثُ) Dirilitilir, kim? (كُلُّ عَبْدٍ) her kul, ne üzerine? (عَلَى مَا) o hal üzerine ki (مَاتَ) öldü (عَلَيْهِ) o hal üzerine.

78 Hüzeyfe (Radiyallahü anh) dedi: Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Söz gezdirenler cennete giremez. "

Lafızların Manası

(لَا يَدْخُلُ) Giremez, nereye? (الْجَنَّةَ) cennete, kim? (كَلَامًا) söz gezdirenler.

79 Ebu Hüreyre (radiyallahü anh) dedi : Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Üç şey dışında insan öldüğü zaman ameli kesilir. (Bunlar: Cami, medrese gibi faaliyeti) devam eden sadaka, kendisiyle faydanılan ilim, kendisine dua eden salih bir evlat. "

Lafızların Manası

(إِلَّا مِنْ ثَلَاثَ) Üç şey (إِنْقَطَعَ عَمَلُهُ) ameli kesilir (إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ) İnsan öldüğü zaman (مُستسنا (kesilmez) : (صَدَقَةً) Bir sadaka ki (جَارِيَةً) devam edici. (أَوْ عِلْمٍ) Yahut bir ilim ki (يُذَوَّرُ لَهُ) ona (أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ) Yahut salih bir çocuk ki (تُتَصَدَّقُ بِهِ) onunla menfaatleniliyor. (دُعَا) ona dua ediyor.

(٨٠) عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا وُضِعَتْ

الْجَنَازَةُ وَاحْتَمَلَهَا الرَّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ:

قَدِّمُونِي ، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ قَالَتْ: يَا وَيْلَهَا! أَيْنَ تَذْهَبُونَ بِهَا

يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ وَلَوْ سَمِعَهُ لَصَعَقَ. ﴿

(٨١) عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

﴿إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا﴾. قَالُوا: وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟

قَالَ: ﴿مَجَالِسُ الْعِلْمِ﴾. ﴿

(٨٢) عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ﴿مَنْ عَمِلَ بِمَا عِلِمَ وَرَّثَهُ اللَّهُ عِلْمَ مَا

لَمْ يَعْلَمْ﴾.

80 Ebu Said el'Hudrî (Radiyallahü anhu) dedi: Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki " Cenaze tabuta konulduğu zaman, erkekler onu boyunları üzerine yüklediğinde, eğer o salih ise: 'Beni çabuk götürün' der. Eğer Salih değilse: 'Yazık bana, beni nereye götürüyorsunuz' der. Onun sesini insan müstesna her şey işitir. Eğer insan işitseydi, muhakkak (aklı dengesini kaybeder) düşüp bayılırdı."

Lafızların Manası

(وَاحْتَمَلَهَا) Cenaze tabuta konulduğu zaman (إِذَا وَضَعَتِ الْجَنَازَةُ) taşıdığı zaman, kim? (الرِّجَالُ) erkekler, ne üzerinde taşıdığı zaman? (عَلَى أَعْنَاقِهِمْ) omuzları üzerinde. (فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً) O cenaze salih bir kişi ise (قَالَتْ) o cenaze der ki: (فَدَمُونِي) Beni (yerime) acele götürün (ulaştırın). (وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ) O cenaze salih kişi değilse (قَالَتْ) o cenaze der ki: (يَا وَيْلَهَا) Bu cenazeye yazık olsun (Eyvah)! (أَيْنَ) Nereye (قَدْ هُبُونِ) götürüyorsunuz, neyi? (بِهَا) bu cenazeyi. (كُلُّ شَيْءٍ) İşitir, neyi? (صَوْتُهَا) o cenazenin sesini, ne işitir? (يَسْمَعُ) her şey (إِلَّا الْإِنْسَانَ) insan müstesna. (وَلَوْ سَمِعَهُ) İnsan o sesi işitseydi (لَصَعِقَ) düşüp bayılırdı (aklı dengesini kaybederdi).

81 Abdullah ibni Abbas (Radiyallahü anhümâ) dedi: Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki: " Cennet bahçelerine uğradınız zaman, (meyveleri toplamak suretiyle) istifade edin. " Sahabe-i Kiram: ' Ey Allah'ın Resülü, cennet bahçeleri nedir? ' dediler. Resulullah (Sallallahü aleyhi ve Sellem) buyurdu ki: "İlim meclisleridir."

Lafızların Manası

(إِذَا مَرَرْتُمْ) Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki: (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ) Uğradığınız zaman, nereye? (بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ) cennet bahçelerine (فَارْتَقُوا) (meyveleri toplamak suretiyle) istifade edin! (قَالُوا) (Sahabe-i Kiram) dediler ki? (وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ) Ey Allah'ın Resülü cennet bahçeleri nedir? (قَالَ) Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki: (مَجَالِسُ الْعِلْمِ) İlim meclisleridir.

82 Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki: " Her kim bildiği ile amel ederse, Allahü Teala onu bilmediği şeyi varis kılar. "

Lafızların Manası

(وَرِثَهُ اللَّهُ) Her kim (عَمِلَ) amel ederse, ne ile? (بِمَا عِلْمٍ) bildiğiyle. (لَمْ يَعْلَمْ) bilmedi. Allah o kimseyi varis kılar, neye? (عِلْمَ مَا) bir ilme ki (لَمْ يَعْلَمْ)

(٨٣) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : ﴿ تَحَاجَّتِ الْجَنَّةُ

وَالنَّارُ فَقَالَتِ النَّارُ أُوتِرْتُ بِالْمُتَكَبِّرِينَ وَالْمُتَجَبِّرِينَ وَقَالَتِ الْجَنَّةُ :

مَا لِي لَا يَدْخُلْنِي إِلَّا ضِعْفَاءُ النَّاسِ وَسَقَطُهُمْ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

لِلْجَنَّةِ أَنْتِ رَحِمَتِي أَرْحَمُ بِكَ مِنْ أَشَاءُ مِنْ عِبَادِي وَقَالَ لِلنَّارِ إِنَّمَا

أَنْتِ عَذَابٌ أُعَذِّبُ بِكَ مِنْ أَشَاءُ مِنْ عِبَادِي وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا

مِلْوُهَا فَأَمَّا النَّارُ فَلَا تَمْتَلِي ^{حَتَّى} يَضَعَ رِجْلَهُ فَتَقُولُ قَطُّ قَطُّ فَهَذَاكَ

وَلَا يَظْلِمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ خَلْقِهِ تَمْتَلِي وَيُزَوِّي بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ

أَحَدًا وَأَمَّا الْجَنَّةُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُنْشِئُ لَهَا خَلْقًا ﴿

83 Ebu Hureyre (Radiyallahü anh) şöyle demiştir : Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu : " Cennet ve cehennem münakaşa ettiler. Şöyle ki: cehennem: Ben kibirli ve zorba kimselere ait oldum, dedi. Cennet de: Benim durumum nedir ki, bana insanların yalnız güçsüzleri ve insanların nazarı itibardan düşmüş kimseleri giriyor, dedi. Allah Tebâreke ve Teala da cennete şöyle buyurdu : Sen benim rahmetimsin, ben seninle kullarımdan dilediğime rahmet ederim. Cehenneme de şöyle buyurdu : Sen ancak benim azabımsın; ben seninle kullarımdan dilediğime azap ederim. Cennet ve cehennemden her birinin kendileriyle dolacağı insanlar vardır. Fakat cehennem dolmak bilmez, en sonunda Allah, cehenneme (şeklini tasavvur edemeyeceğimiz kudret) ayağını koyar. O da: Yeter, yeter, yeter ! der. İşte o zaman cehennem dolar, bazısı bazısına büzülür. - Aziz ve Celil olan Allah, mahlukatından hiçbir kimseye zulmetmez. - Cennete gelince, Aziz ve Celil olan Allah, onu doldurmak için yeniden bir takım halk yaratır. "

Lafızların Manası

(فَقَالَتِ النَّارُ) Cehennem dedi (تَحَاجَّتْ) Tartıştı, kim? (الْجَنَّةُ وَالنَّارُ) cennet ve cehennem. (أُوتِرْتُ) Ait oldum, kime? (وَالْمُتَجَبِّرِينَ) kibirli ve zorbalara. (وَقَالَتْ) ve zorbalara. (بِالْمُتَكَبِّرِينَ) kibirli ve zorbalara. (أَلَا) ancak (لَا يَدْخُلْنِي) bana girmiyor ki? (مَا لِي) Bana ne oluyor ki? (الْجَنَّةُ) Cennet de dedi ki? (وَسَقَطَهُمْ) insanların güçsüzleri (ضَعُفَاءُ النَّاسِ) (girişiyor), kim? (أَلَبَ رَحْمَتِي) Allah Tebâreke ve Teala cennete dedi ki: (قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِلْجَنَّةِ) Allah Tebâreke ve Teala cennete dedi ki: (مَنْ أَشَاءُ) dilediğime, kimlerden? (أَرْحَمُ بِكَ) Senin sebebinle rahmet ederim, kime? (إِنَّمَا أَنْتِ) Cehenneme de dedi ki: (وَقَالَ لِلنَّارِ) kullarımdan. (مِنْ عِبَادِي) kullarımdan. (أَعَذَّبُ بِكَ) Azab ederim senin sebebin ile, kime? (وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا) Cennet ve cehennemden (مَنْ أَشَاءُ مِنْ عِبَادِي) kullarımdan dilediğime. (فَلَمَّا النَّارُ) İndi cehenneme (مِلْؤُهَا) dolacağı şeyler (yani: insanlar). (حَتَّى يَضَعَ) Allahü Teala basıncaya kadar, (فَلَا تَمْتَلِي) dolmaz, ne zamana kadar? (رَجُلَهُ) (kudret) ayağını. (فَقُولُ) Netice cehennem der ki: (فَقَطْ قَطْ) Yeter, yeter! (بَعْضُهَا) Ve büzülür (toplanır), ne? (وَلَا يَظْلِمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ) Allah Azze ve Celle zulmetmez, kime? (مَنْ خَلَقَهُ أَحَدًا) mahlukatından hiç kimseye. (وَأَمَّا الْجَنَّةُ) İndi cennete gelince (فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَنْشِئُ لَهَا) gerçekten Allah Azze ve Celle o cennet için (yeniden) yaratır, kimi? (خَلْقًا) mahlukatı.

Ömer Neseî
Akâidi

مَتْنُ الْعَقَائِدِ النَّسَفِيَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(١) أَمَّا بَعْدُ ، قَالَ أَهْلُ الْحَقِّ : " حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ ،

وَالْعِلْمُ بِهَا مُتَحَقِّقٌ خِلَافًا لِلسُّوْفَسْطَائِيَّةِ " .

(٢) وَأَسْبَابُ الْعِلْمِ لِلْخَلْقِ ثَلَاثَةٌ : الْحَوَاسُّ السَّلِيمَةُ ، وَالْخَبَرُ

الصَّادِقُ ، وَالْعَقْلُ .

(٣) فَلْحَوَاسُّ خَمْسٌ : السَّمْعُ ، وَالْبَصَرُ ، وَالشَّمُّ ، وَالذَّوْقُ

، وَاللَّمْسُ . وَبِكُلِّ حَاسَّةٍ مِنْهَا تُوقَفُ عَلَى مَا وُضِعَتْ هِيَ

لَهُ .

Rahmân ve Rahîm Olan Allah'ın Adıyla ...

1- EŞYANIN HAKİKATLERİ

- 1 Ehli Hak (Ehli Sünnet âlimleri) der ki : Eşyanın hakikatleri (o şeyi oluşturan, o şeyin kendisiyle meydana geldiği şey) sabittir. Bunlarla (sabit olmalarıyla) alakalı hakikatleri bilmek doğrudur. Bu, sofestâ'inin (kainatın yaratıcısını, Cenabı Hakk'ı kabul etmemek için her şeyi inkar eden veya müspet ve menfi hiçbir hukme varmayan, daima şüphe içinde kalmayı esas alan felsefî bir düşüncenin mensubu olan kişinin) hilafıdır.

Lafızların Manası

حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ? Hak ehli (Ehli sünnet ve'l-cemaat) dedi, ne dedi? قَالَ أَهْلُ الْحَقِّ Eşyanın hakikatleri, nedir? ثَابِتَةٌ sabittir (vardır). Bilmek, neyi bilmek? بِهَا bu hakikatleri, nedir? مُتَحَقِّقٌ doğrudur. Sofestâ'iyye'ye aykırı olarak.

2- İLMİN SEBEPLERİ

- 2 Mahlukatın (insan, melek ve cinlerin) ilim (elde etmesinin) sebepleri üç tanedir. Bunlar: (a) Sağlam hisler (duyular), (b) Doğru (gerçeğe uygun olan) haber. (c) Akıl.

Lafızların Manası

يَخْلُقُ لِلْخَلْقِ? İlmin (bilginin) sebepleri (araçları), kim için olan ilim? وَأَسْبَابُ الْعِلْمِ tıklar için (olan bilginin sebepleri), kaçtır? ثَلَاثَةٌ üçtür. (Birincisi) الْحَوَاسُ السَّلِيمَةُ (denilen sağlam duyulardır). (İkincisi) وَالْخَبَرُ الصَّادِقُ (Üçüncüsü de) akıldır. sâdik (gerçeğe uygun olan) haberdir. وَالْعَقْلُ (Üçüncüsü de) akıldır.

3- DUYULAR

- 3 Duyular (hissedebilen, idrak edebilen, sezebilen kuvvet) beş tanedir. Bunlar: işitme, görme, koklama, tatma ve dokunmadır. Bu beş duyudan her biri ile, o duyu neye konulmuş ise, o şey hakkında bilgi elde edilir.

Lafızların Manası

الْحَوَاسُ? Duyular, kaç tanedir? خَمْسٌ beş tanedir. (birincisi) السَّمْعُ işitme, (ikincisi) الْبَصَرُ görme, (üçüncüsü) الْبُحْمُ koklama, (dördüncüsü) التَّوْقُ tatma, (beşincisi de) الدَّمْسُ dokunmadır. Her bir duyu ile مِنْهَا bu beş duyudan وَتَوَقَّفُ vâkıf (haberdâr) olunur, neye vâkıf olunur? مَا o şeye (bilgiye) ki وَضِعَتْ konulmuştur, ne? هِيَ o duyu, neye koyulmuştur? لَهُ o bilgiye.

(٤) وَالْخَبَرُ الصَّادِقُ عَلَى نَوْعَيْنِ : أَحَدُهُمَا الْخَبَرُ الْمَتَاوَاتِرُ :

وَهُوَ الْخَبَرُ الثَّابِتُ عَلَى أَلْسِنَةِ قَوْمٍ لَا يُتَصَوَّرُ تَوَاطُؤُهُمْ

عَلَى الْكَذِبِ . وَهُوَ مُوجِبٌ لِلْعِلْمِ الضَّرُورِيِّ كَالْعِلْمِ

بِالْمُلُوكِ الْخَالِيَةِ فِي الْأَزْمَنَةِ الْمَاضِيَةِ وَالْبُلْدَانِ النَّائِيَةِ .

(٥) وَالنَّوْعُ الثَّانِي خَبَرُ الرَّسُولِ الْمُؤَيَّدُ بِالْمُعْجَزَةِ : وَهُوَ

يُوجِبُ الْعِلْمَ الْإِسْتِدْلَالِيَّ . وَالْعِلْمُ الثَّابِتُ بِهِ يُضَاهِي الْعِلْمَ

الثَّابِتَ بِالضَّرُورَةِ فِي التَّيَقُّنِ وَالثَّبَاتِ .

4- SÂDİK (GERÇEĞE UYGUN) HABER

4 Gerçeğe uygun haber, iki kısımdır. Birinci kısım mütevatir haberdir. Mütevatir haber, yalan üzere anlaşmaları düşünülemez bir topluluğun dilleri üzere sabit olan (değişmeyen) haberdir. Mütevatir haber zorunlu, kesin bilgiyi gerektirir. Geçmiş zamanlarda yaşamış olan hükümdarları veya uzak şehirleri bilmek gibi.

Lafızların Manası

سَادِيقٌ عَلَى نَوْعَيْنِ Sâdik (gerçeğe uygun) haber, nedir? iki kısım üzeredir. وَهُوَ Bu mütevatir haberdir. أَخْبَرَ الْمُتَوَاتِرُ? O iki kısımdan birincisi, nedir? أَخْبَرَهُمَا عَلَى أَلْسِنَةِ Sabit olan (değişmeyen) haberdir. أَخْبَرَ الثَّابِتُ? Mütevatir haber, nedir? قَوْمٌ Bir topluluğun dillerinde, öyle bir topluluk ki? لَا يُتَصَوَّرُ düşünülemez, ne düşünülemez? تَوَاطَعُوا onların muvafakat etmeleri (anlaşmaları), ne üzerine anlaşmaları? عَلَى الْكَذِبِ yalan üzerine. وَهُوَ Mütevatir haber, nedir? مُوجِبٌ gerektiricidir (sebeptir), neyi gerektiricidir? لِلْعِلْمِ الزَّرُورِيِّ zorunlu ilmi. كَالْعِلْمِ (Örneğin:) فِي الْأَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ geçmiş, geçmiş hükümdarları بِالْمُلُوكِ الْخَالِيَةِ? bilmek gibi, neyi? فِي الْأَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ geçmiş zamanlarda, daha neyi bilmek? الثَّانِيَةِ uzak şehirleri.

5- PEYGAMBER HABERİ

5 Sâdik haberin ikinci kısmı, mucize ile takviye edilmiş Peygamberin haberidir. Bu haber, istidlâli olan ilmi gerektirir. Peygamberin verdiği haberle ortaya çıkan bilgi, kesinlik ve kalıcılık ifade etmesi konusunda zaruri bilgiye benzer.

Lafızların Manası

سَادِيقٌ عَلَى نَوْعَيْنِ Sâdik haberin) İkinci kısmı, nedir? أَخْبَرَ الرُّسُولِ peygamberin haberidir, o peygamber ki? بِالْمُؤَيَّدِ doğrulanmış (kuvvetlendirilmiş), ne ile? بِمُعْجَزَةٍ mucizeyle. وَهُوَ Peygamberin haberi, nedir? مُوجِبٌ gerektirir, neyi gerektirir? وَالْعِلْمِ الثَّابِتِ. Ortaya çıkan ilmi. كَالْعِلْمِ الْإِسْتِدْلَالِيِّ? ilim, ne ile ortaya çıkan ilim? بِه Peygamberin haberiyle, nedir? مُضَاهِي benzer, neye benzer? بِالزَّرُورَةِ الزَّرُورَةِ zorunlu olarak sabit olan ilme, ne konusunda zorunlu bilgiye benzer? فِي التَّيَقُّنِ kesin olmasında (yani, gerçek bilginin ortaya çıkmasında) وَالثَّبَاتِ ve kalıcılık konusunda (yani, şüphe ile giderilmemesinde).

(٦) وَأَمَّا الْعَقْلُ : فَهُوَ سَبَبٌ لِلْعِلْمِ أَيْضًا وَمَا ثَبَتَ مِنْهُ

بِالْبَدَاهَةِ ، فَهُوَ ضَرُورِيٌّ كَالْعِلْمِ بِأَنَّ كُلَّ شَيْءٍ أَعْظَمُ مِنْ

جُزْئِهِ . وَمَا ثَبَتَ بِالِاسْتِدْلَالِ فَهُوَ اِكْتِسَابِيٌّ .

(٧) وَالْإِلَهَامُ لَيْسَ مِنْ أَسْبَابِ الْمَعْرِفَةِ بِصِحَّةِ الشَّيْءِ عِنْدَ

أَهْلِ الْحَقِّ .

6-AKIL

Akla gelince, akıl da duyular ve sâdık haber gibi ilmin sebeplerindendir (yani akıl, ruhun bir kuvvetidir ki, insan onun vasıtasıyla bilgi sahibi olur, iyi ile kötüyü, güzel ile çirkini ayırır, eşyanın hakikatini kavrayabilir). Düşünmeden, aklın ilk yönelişinde akılla sabit olup, ortaya çıkan bilgi zarûri (bilgi)dir. Örneğin, her şeyin kendi parçasından daha büyük olduğunu bilmek gibi. (Zira bütün, parça ve büyüklük manasını düşünüp anladıktan sonra, her şeyin parçasından daha büyük olduğu kavramı kendiliğinden, bir anda anlaşılır.) İstidlâfi olarak, akılla ortaya çıkan bilgi ise (yani delili incelemekle, ortaya koymakla delil üzerinde bir araştırma yapmak sebebiyle ortaya çıkan bilgi) kesbîdir (yani, doğuştan olmayıp sonradan elde edilen ilimdir).

Lafızların Manası

وَأَمَّا الْعَقْلُ Akla gelince فَهُوَ bu akıl, nedir? سَبَبٌ لِلْعِلْمِ ilme (bilgiye) sebeptir. وَمَا O bilgi ki ثَبَّتَ sabit oldu (ortaya çıktı), duyular ve sâdık haber gibi. وَمَا O bilgi ki ثَبَّتَ sabit oldu (ortaya çıktı), nereden? مِنْهُ o akıldan, ne ile sabit oldu? بِالْبَدَاهَةِ zaruretle (düşünmeden, aklın ilk yönelişinde) فَهُوَ işte böyle bir bilgi, nedir? ضَرُورِيٌّ zorunludur, ne gibi? أَكْثَرُ أَغْطَمُ daha (Örneğin) bilmek gibi, neyi? كُلُّ شَيْءٍ şüphesiz her şey أَكْثَرُ daha büyüktür, neden daha büyüktür? مِنْ جُزْئِهِ parçasından. وَمَا Ve o bilgi ki ثَبَّتَ sabit oldu (ortaya çıktı), nereden? مِنْهُ akıldan, ne sebebiyle ortaya çıktı? بِالْإِسْتِدْلَالِ kanıt getirme, ortaya koyma sebebiyle فَهُوَ işte böyle bir bilgi, nedir? كَسْبِيٌّ çalışarak elde edilmiştir.

7- İLHAM, BİLGİ SEBEPLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR

7 İlham, ehli sünnet âlimlerine göre, bir şeyin doğruluğunu bilmenin sebeplerinden biri değildir.

Lafızların Manası

وَالْإِلْهَامُ İlham, nedir? لَيْسَ değildir, ne değildir? مِنْ أَسْبَابِ الْمَعْرِفَةِ bilgi (elde etmenin) sebeplerinden, neyi bilmenin? بِصِحَّةِ الشَّيْءِ bir şeyin doğruluğunu, kime göre ilham bir şeyin doğru olduğunu bilmenin sebeplerinden değildir? عِنْدَ أَهْلِ الْحَقِّ hak ehline (ehli sünnet vel cemaat mezhebinin âlimlerine) göre.

(٨) وَالْعَالَمُ بِجَمِيعِ أَجْزَائِهِ مُحَدَّثٌ . إِذْ هُوَ أَعْيَانٌ وَأَعْرَاضٌ .

(٩) فَالْأَعْيَانُ : مَا يَكُونُ لَهُ قِيَامٌ بِذَاتِهِ . وَهُوَ إِمَّا مُرَكَّبٌ

وَهُوَ الْجِسْمُ ، أَوْ غَيْرُ مُرَكَّبٍ كَالْجَوْهَرِ : وَهُوَ الْجُزْءُ

الَّذِي لَا يَتَجَزَّءُ . وَالْعَرَضُ : مَا لَا يَقُومُ بِذَاتِهِ وَيَحْدُثُ فِي

الْأَجْسَامِ وَالْجَوَاهِرِ كَالْأَلْوَانِ وَالْأَكْوَانِ وَالطُّعُومِ وَالرَّوَائِحِ .

8- ÂLEMİN HUDÛSU

8 Âlem, tüm parçalarıyla birlikte (göklerle ve içindekilerle, yer ve üzerindkilerle beraber) sonradan meydana gelmiştir (yokluktan varlığa çıkmıştır). Çünkü âlem â'yan ve ârazilardan oluşur.

Lafızların Manası

بِجَمِيعِ أَجْزَائِهِ Âlem (Allah'ın dışındaki tüm varlıklar), ne ile beraber? أَذْهُو bütün parçalarıyla beraber, nedir? مُخْذُثٌ sonradan meydana gelmiştir. Çünkü o âlem أَغْيَانٌ وَأَعْرَاضٌ â'yan ve ârazilardır.

9- Â'YAN VE ARAZ

9 A'yan, bi zatihi bağımsız olarak kıyam hakkına sahip bir varlıktır. A'yan ya bileşiktir ki bu kısma cisim denir. Ya da bileşik değildir ki buna da cevher örnek olarak getirilebilir. Cevher, bölünmeyi kabul etmeyen, bölünemez olan en küçük parçadır.

Araz, (renk, hareket, sükûn gibi varlığı başka bir şeyin, yani cevherin varlığına muhtaç olan şey olup), zatiyla mevcut olmayandır (yani, bilakis başkasının varlığıyla kaim olur. Şöyle ki; ya bir şeye, bir yere yerleşmek hususunda tabi olur ya da bir şeye sıfatın mevsûfuna olan ihtisası gibi bağılı olur). Renkler, oluşlar, tatlar ve kokular gibi cisimlerde ve cevherlerde ortaya çıkarlar (cismin üzerindeki renk, koku ve tat gibi vasıflar).

Lafızların Manası

قِيَامٌ A'yan, nedir? مَا öyle bir varlıktır ki onun için vardır, ne vardır? كَائِمٌ olmak, ne ile? بِذَاتِهِ zatiyla (kendi başına). وَهُوَ Bu a'yan مُرَكَّبٌ ya mürekkep (bileşiktir) وَهُوَ mürekkep olan bu a'yan da, nedir? الْجِسْمُ cisimdir. وَهُوَ Bu cevher, nedir? كَالْجَوْهَرِ (Örnek) cevher gibi. أَوْ غَيْرُ مُرَكَّبٍ ya da mürekkep değildir. أَلَّذِي öyle bir parçadır ki لَا يَتَجَزَّى bölünmez (bölünmeyi kabul etmez).

وَالْعَرَضُ Araz, nedir? مَا öyle bir varlıktır ki لَا يَقُومُ بِذَاتِهِ zâtı ile (kendi başına) كَائِمٌ olmaz وَيَخْذُثُ ve meydana gelir, nerede? فِي الْأَجْسَامِ cisimlerde أَوِ الْجَوَاهِرِ veya cevherlerde, ne gibi? كَالْأَلْوَانِ (Örnek) renkler gibi, أَوِ الْأَكْوَانِ oluşlar (gibi) وَالتَّوَانِحِ ve kokular (gibi) وَالتَّطْعُومِ (gibi).

١) وَالْمُحَدِّثُ لِلْعَالَمِ ، هُوَ اللَّهُ تَعَالَى الْوَاحِدُ الْقَدِيمُ الْحَيُّ

الْقَادِرُ الْعَلِيمُ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ الشَّائِي الْمُرِيدُ ، لَيْسَ بِعَرَضٍ ،

وَلَا جِسْمٍ ، وَلَا جَوْهَرٍ ، وَلَا مُصَوَّرٍ ، وَلَا مَحْدُودٍ ، وَلَا

مَعْدُودٍ ، وَلَا مُتَّبَعٍ ، وَلَا مُتَجَزِّءٍ ، وَلَا مُتَرَكِّبٍ ، وَلَا

مُتَنَاهٍ ، وَلَا يُوصَفُ بِالْمَاهِيَةِ ، وَلَا بِالْكَيفِيَّةِ ، وَلَا يَتِمَكَّنُ

فِي مَكَانٍ ، وَلَا يَجْزِي عَلَيْهِ زَمَانٌ ، وَلَا يُشَبِّهُهُ شَيْءٌ ،

وَلَا يَخْرُجُ مِنْ عِلْمِهِ وَقُدْرَتِهِ شَيْءٌ .

10- ALLAH'IN SUBUTÎ SIFATLARI

10 Âlemi sonradan meydana getiren, yaratan, vahdaniyet, kîdem, kudret, hayat, ilim sahibi olan işiten, gören, dileyen, irade sahibi olan Allah'tır. O ki, araz, cisim, cevher değildir. O şekillendirilmiş, sınırlandırılmış, sayılabilir, ölçülebilir, bölünebilir, parçalanabilir bir şey de değildir. O, bileşik, son bulan, biten bir şey de değildir. O, mahiyetle, cisimlere benzemekle, herhangi bir şekille, durumla nitelenmez, herhangi bir mekâna yerleşmez, üzerine zaman (mefhumu) da câri olmaz, akıp gitmez. Hiçbir şey O'na benzemez, O'nun ilmi ve kudretinden hiçbir şey çıkmaz.

Lafızların Manası

هُوَ اللَّهُ تَعَالَى? âlemi, kimdir? لِلْعَالَمِ? Meydana getiren (yaratan), neyi? وَالْمُخْدِتُ? Allahü Teala'nın tâ kendisidir, öyle Allah ki? الْوَاحِدُ? tektir (vahdaniyet sıfatı ile muttasıftır). الْقَدِيمُ? Varlığının başlangıcı olmayandır (Kidem sıfatıyla muttasıftır). الْقَادِرُ? Her şeye gücü yetendir (kudret sıfatıyla muttasıftır). الْحَيُّ? Diridir (hayat sıfatıyla muttasıftır). الْعَلِيمُ? her şeyi bilendir (ilim sıfatıyla muttasıftır). السَّمِيعُ? her şeyi işitendir (semi' sıfatıyla muttasıftır). الشَّائِي الْمُرِيدُ? istediğini dileyen irade sahibidir (irade sıfatıyla muttasıftır). O Allah değildir, ne değildir? وَلَا جَوْهَرٍ? araz değildir, daha? وَلَا جِسْمٍ? cisim değildir, daha? وَلَا مَخْدُودٍ? cevher değildir, daha? وَلَا مُصَوَّرٍ? şekillendirilmiş değildir, daha? وَلَا مُقْدُودٍ? sayılabilir (ölçülebilir) değildir, daha? وَلَا مُتَجَزٍّ? bölünebilir (parçalanabilir) değildir, daha? وَلَا مُتَكَبِّ? bileşik de değildir, daha? وَلَا مُتَنَاهٍ? son bulan (biten bir şey) de değildir. Nitelenmez, ne ile? بِالْكَيْفِيَّةِ? mahiyetle (durumla da nitelenmez). Ve yerleşmez, nerede? فِي مَكَانٍ? bir mekânda? وَلَا يَجْرِي زَمَانٌ? zaman O'nun üzerine, ne? وَلَا يَخْرُجُ عَلَيْهِ? O'nun ilminden? وَلَا يَخْرُجُ شَيْءٌ? hiçbir şey O'na benzemez, ve kudretinden, ne hariçte kalmaz? وَلَا يَخْرُجُ شَيْءٌ? hiçbir şey.

(١١) وَلَهُ صِفَاتٌ أَزَلِيَّةٌ قَائِمَةٌ بِذَاتِهِ. وَهِيَ لَا هُوَ وَلَا غَيْرُهُ .

وَهِيَ الْعِلْمُ وَالْقُدْرَةُ وَالْحَيَاةُ وَالْقُوَّةُ وَالسَّمْعُ وَالْبَصَرُ

وَالْإِرَادَةُ وَالْمَشِيئَةُ وَالْفِعْلُ وَالتَّخْلِيْقُ وَالتَّرْزِيقُ وَالْكَلَامُ.

(١٢) وَهُوَ مُتَكَلِّمٌ بِكَلَامٍ هُوَ صِفَةٌ لَهُ أَزَلِيَّةٌ لَيْسَ مِنْ جِنْسِ

الْحُرُوفِ وَالْأَصْوَاتِ. وَهُوَ صِفَةٌ مُنَافِيَةٌ لِلْسُّكُوتِ وَالْآفَةِ .

وَاللَّهُ تَعَالَى مُتَكَلِّمٌ بِهَا أَمْرٌ نَاهٍ مُخْبِرٌ .

11- ALLAH'IN SIFATLARI

- 11 Allah'ın kendi zatıyla kaim, başlangıcı olmayan bir takım sıfatları vardır. Bu sıfatlar, ne O'nun kendisi ne de O'ndan başka bir şeydir. Bunlar; ilim, kudret, hayat, kuvvet, işitme, görme, dileme, yapma, yaratma, rızık verme ve kelim sıfatıdır.

Lafızların Manası

وَلَهُ Allah için vardır, ne vardır? صفات sıfatlar, öyle sıfatlar ki? اَزَلِيَّةٌ ezeli (başlangıcı olmayan), öyle ezeli sıfatlar ki? قَائِمَةٌ بِذَاتِهِ O'nun zatıyla kâim olan. وَلَا غَيْرُهُ Bu sıfatlar, nedir? لَا هُوَ Allah'ın kendisinin aynısı değildir. وَهُيَ O (ezeli olan sıfatlar), nedir? kendisinden başka bir şey de değildir. وَالسَّمْعُ işitmek, وَالْقُوَّةُ kuvvet (kudret), وَالْحَيَاةُ hayat, وَالْقُدْرَةُ kudret, وَالْعِلْمُ ilim, وَالْبَصَرُ görmek, وَالْإِرَادَةُ istemek ve dilemek, وَالْفِعْلُ yapmak, وَالْخَلْقُ yaratmak, وَالْكَوَلَامُ konuşmak, وَالرِّزْقُ rızıklandırmak, وَالْقَرْزِيقُ yaratmak.

12- ALLAH'IN KELÂM SIFATI

- 12 Allahu Teala, kendisinin ezeli sıfatı olan, harfler ve sesler türünden herhangi bir şeyle ortaya çıkmayan kelâm sıfatıyla konuşucudur (yani, Allahu Teala'nın kelâmı insanların kelâmı gibi harfler ve seslerden meydana gelmez. Çünkü harfler ve sesler, bazısının ortaya çıkması diğerinin son bulmasına bağlı olan a'raz hâdislerdir. Zira birinci harfin telaffuzu bitmeden ikinci harfi telaffuz etmeye başlamanın imkansız olduğu açıktır). Bu kelâm sıfatı da, susmaya (yani, konuşmaya gücü yetmekle birlikte konuşmamak, konuşmayı terk etmek) ve âfete (yani, konuşmaya yarayan âlet ve organların konuşmaya güç yetirememesidir. Bu da dilsizlerde olduğu gibi ya yaratılış itibarıyla ya da bebeklerde olduğu gibi konuşmaya güç yetirebilme sınırına ulaşmama itibarıyla olur) zıt olan bir sıfattır. Allahü Teala bu kelâm sıfatıyla konuşur, emreder, yasaklar ve haber verir.

Lafızların Manası

وَهُوَ Allahü Teala, nedir? مَتَكَلِّمٌ konuşucudur, ne ile? بِكَلَامٍ bir kelâmı ki هُوَ o kelâm, nedir? صِفَةٌ لَهُ O Allah'ın sıfatıdır, öyle sıfat ki? اَزَلِيَّةٌ ezeli (başlangıcı olmayan) لَيْسَ Allah'ın kelâmı değildir, ne değildir? مِنْ جِنْسِ الْحُرُوفِ harfler türünden (bir şeyle değildir) وَالْأَصْوَاتِ ve sesler (türünden bir şeyle de değildir). وَهُوَ Bu kelâm, nedir? صِفَةٌ bir sıfattır, öyle sıfat ki? مُنَافِيَةٌ zıt olan, neye zıt olan bir sıfattır? لِلْسُّكُوتِ susmağa, daha neye zıt olan bir sıfattır?

(١٣) وَالْقُرْآنُ كَلَامُ اللَّهِ تَعَالَى غَيْرُ مَخْلُوقٍ . وَهُوَ مَكْتُوبٌ

فِي مَصَاحِفِنَا ، مَحْفُوظٌ فِي قُلُوبِنَا ، مَقْرُوءٌ بِأَلْسِنَتِنَا ،
مَسْمُوعٌ بِأَذَانِنَا ، غَيْرُ حَالٍ فِيهَا .

(١٤) وَالتَّكْوِينُ : صِفَةُ اللَّهِ تَعَالَى أَرْلِيَّةٌ . وَهُوَ تَكْوِينُهُ لِلْعَالَمِ

وَلِكُلِّ جُزْءٍ مِنْ أَجْزَائِهِ لَوْقَتٌ وَجُودِهِ . وَهُوَ غَيْرُ الْمُكُونِ
عِنْدَنَا .

وَالْآفَةِ âfete (musîbete). وَاللَّهُ تَعَالَى Allahü Teala, nedir? مَنكَلِمَ konuşucudur, ne ile? بِهَا bu kelâm sıfatı ile, daha? أَمْرٌ emredicidir, daha? هُوَ yasaklayıcıdır, daha? مُخْبِرٌ haber vericidir.

13- KUR'AN MAHLUK DEĞİLDİR

13 Kur'an, Allahü Teala'nın yaratılmamış olan bir kelâmıdır. (Selefe göre Kur'an Allah kelâmıdır ve mahluk değildir. O, Allah ile kâimdir, O'ndan ayrı değildir. Zira Kur'an sadece harflerden ve lafızdan ve ya sadece manadan ibaret değildir, o hem lafız ve hem de manâdan müteşekkildir.)

Kur'an, bizim Mushaflarımızda yazılmış, dillerimizle okunmuş, kulaklarımız ile işitilmiştir ve kalplerimizde korunmuştur. Bununla birlikte (Allah'ın kelâmı olması itibarıyla) oralara yerleşmemiştir. (Çünkü Allah'ın kelâmı, Allah'ın zatıyla kâim olan Kadîm bir manadır. Kendisi üzerine delâlet eden nazımlarla işitilir ve telaffuz edilir. Kendisine delâlet eden harflere vazolunmuş şekil ve sûretlerle yazılır).

Lafızların Manası

وَالْقُرْآنُ Kur'an, nedir? كَلَامُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın kelâmıdır, öyle kelâm ki? وَهُوَ O (Allah'ın kelâmı olan Kur'an), nedir? غَيْرُ مَخْلُوقٍ yaratılmamış olan. مَحْفُوظٌ Mushaflarımızda. فِي مَصَاحِفِنَا yazılmıştır, nerede yazılmıştır? فِي قُلُوبِنَا korunmuştur (korunmaktadır), nerede? مَقْرُوءٌ Okunmuştur (okunmaktadır), ne ile? بِأَلْسِنَتِنَا dillerimizle, مَسْمُوعٌ işitilmiştir (işitilmektedir), ne ile? بِأَذَانِنَا kulaklarımızla. غَيْرُ حَالٍ (Bununla beraber) o Kur'an yerleşici değildir, nerede? فِيهَا Mushaflarda (kalplerde, dillerde, kulaklarda).

14- TEKVÎN MESELESİ

14 Tekvîn, Allahü Teala'nın ezeli olan (sübûtî) bir sıfatıdır. Tekvîn, Allah'ın âlemi (kendisinden başka her şeyi) ve âlemin her parçasını meydana geleceği vakitte yaratmasıdır (yani, İlâhi ilminde takdir ettiği şeyleri zamanı gelince var eder, şekil verir, devam ettirir, yok eder).

Allahü Teala yaratma sıfatında da tektir. O yarattığı şeylerin bir örneği ve aslı yokken var eder, yani yok olan birşeyi yaratır. Kulların ortaya koyduğu teknik ve benzeri şeyler ne kadar harika olursa olsun bir yaratma değil, mevcudu bir araya getirme, hazır enerji ve kabiliyeti ortaya çıkarma, esyaya yeni bir şekil verme, var olandan istifade etmedir. Bu tür şeylere icat veya keşif denir. İnsanların elinden çıkan şeylere yaratma ifadesini kullanmak

(١٥) وَالْإِرَادَةُ : صِفَةُ اللَّهِ تَعَالَى أَزَلِيَّةٌ ، قَائِمَةٌ بِذَاتِهِ تَعَالَى .

(١٦) وَرُؤْيَةُ اللَّهِ تَعَالَى جَائِزَةٌ فِي الْعَقْلِ وَاجِبَةٌ بِالنَّقْلِ . وَقَدْ

وَرَدَ الدَّلِيلُ السَّمْعِيُّ بِإِجَابِ رُؤْيَةِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهَ تَعَالَى فِي
دَارِ الْآخِرَةِ . فَيُرَى لَا فِي مَكَانٍ وَلَا عَلَى جِهَةٍ مِنْ مُقَابَلَةٍ
أَوْ اتِّصَالٍ شُعَاعٍ أَوْ ثُبُوتِ مَسَافَةٍ بَيْنَ الرَّائِي وَبَيْنَ اللَّهِ

تَعَالَى .

hatalıdır. Kullanılırsa bu, yoktan var etti manasında değildir. Belki, yeni bir şey keşif ve tespit etti, onu farklı bir şekilde ortaya çıkardı manasındadır. Tekvîn, bize (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin Mâturîdiyye grubuna) göre mükevven (yaratılardan) ayrı bir şeydir (yani, yaratma sıfatı ile yaratılan eşya ayrı ayrı şeylerdir).

Lafızların Manası

وَالْتَّكْوِينُ Tekvîn (yoktan var etmek, yaratmak), nedir? صِفَةُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın sıfatıdır, öyle sıfat ki? اَزَلِيَّةٌ ezeli (başlangıcı olmayan). وَهُوَ Bu tekvîn sıfatı, nedir? تَكْوِينُهُ O'nun (Allah'in) yaratmasıdır, neyi? اَلْعَالَمِ اَلْاَوَّلِ (kendisinden başka her şeyi), daha neyi yaratmasıdır? وَلِكُلِّ شَيْءٍ ve her bir parçayı, nereden olan her bir parçayı? مِنْ اَجْزَالِهِ âlemin parçalarından, ne vakitte yaratmasıdır? لَوْ قَتَّ اَوَّلَهُ âlemin ve parçalarının varoluş vaktinde. وَهُوَ Bu yaratmak, tekvîn nedir? غَيْرُ الْمَكُونِ yaratılardan başka bir şeydir. عِنْدَنَا Bize (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin Mâturîdiyye grubuna) göre.

15- ALLAH'IN İRADE SIFATI

15 İrade, (istediğini dileyebilme) Allahu Teala'nın ezeli olan bir sıfatıdır (ki, bir şeyin yapılmasına da yapılmamasına da gücü yeten hayat sahibinin bu iki şıktan birine kendi isteğiyle hükmetmesidir).

Lafızların Manası

اِلِرَادَةُ İrade (dilemek), nedir? صِفَةُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın sıfatıdır, öyle sıfat ki? اَزَلِيَّةٌ ezeli (başlangıcı olmayan).

16- RU'YETULLAH (ALLAH'IN GÖRÜLMESİ) MESELESİ

16 Allahu Teala'nın (âhirette) görülmesi, akıl açısından caiz, nakil açısından (Kur'ân ve sünnetle) da vaciptir. Müslümanların Allahu Teala'yı âhirette görmesinin gerekliliği ile ilgili işitilmiş (Kur'ân ve sünnetten) deliller varid olmuştur (rivayet edilmiştir). Bu durumda Allahu Teala, herhangi bir mekanda, herhangi bir yön üzere, karşılıklı durma olmaksızın, güneş ışığına yada herhangi bir ışığa bağlı kalmaksızın ya da görenle Allahu Teala'nın arasında herhangi bir mesafenin varlığı olmaksızın görülecektir.

Lafızların Manası

رُؤْيَةُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın (âhirette) görülmesi, nedir? اَلْاَقْلُ akılda caizdir, وَارِدٌ Vârid oldu (günümüze kadar nakil ile de vaciptir. وَارِدٌ Vârid oldu (günümüze kadar

(١٧) وَاللَّهُ تَعَالَى خَالِقُ الْأَفْعَالِ الْعِبَادِ مِنَ الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ
وَالطَّاعَةِ وَالْعِصْيَانِ وَهِيَ كُلُّهَا بِإِرَادَتِهِ وَمَشِئَتِهِ وَحُكْمِهِ
وَقَضِيَّتِهِ وَتَقْدِيرِهِ .

(١٨) وَلِلْعِبَادِ أَفْعَالٌ إِيْخْتِيَارِيَّةٌ يُثَابُونَ بِهَا وَيُعَاقَبُونَ عَلَيْهَا .
وَالْحَسَنُ مِنْهَا بِرِضَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَالْقَبِيحُ مِنْهَا لَيْسَ بِرِضَائِهِ
تَعَالَى . وَالْإِسْطِطَاعَةُ مَعَ الْفِعْلِ وَهِيَ حَقِيقَةُ الْقُدْرَةِ الَّتِي
يَكُونُ بِهَا الْفِعْلُ . وَيَقَعُ هَذَا الْإِسْمُ عَلَى سَلَامَةِ الْأَسْبَابِ
وَالْأَلَاتِ وَالْجَوَارِحِ وَصِحَّةِ التَّكْلِيفِ تَعْتَمِدُ عَلَى هَذِهِ
الْإِسْطِطَاعَةِ . وَلَا يُكَلَّفُ الْعَبْدُ بِمَا لَيْسَ فِي وَسْعِهِ .

geldi), ne geldi? الدَّلِيلُ السَّمْعِيُّ ışıtilmiş delil (âyet ve hadislerden), ne ile ilgili bir delil? رُؤْيَا الْمُؤْمِنِينَ Müslümanların görmesini gerekli kılmakla ilgili, kimi görmesini? اللَّهُ تَعَالَى Allahü Teala'yı, nerede görmesini? فِي ذَاكَ الْآخِرَةِ Âhiret yurdunda. قَبْرِي Bu durumda Allahü Teala görülecektir. لَا فِي مَكَانٍ herhangi bir yerde değil عَلَى جِهَةٍ herhangi bir yön üzere değil. مِنْ مُقَابَلَةٍ Karşılıklı durma olmaksızın وَاتِّصَالَ شُعَاعٍ (güneş) ışığına bağlı olmaksızın أَوْ بَيْنَ الرَّائِي ya da bir mesafenin varlığı olmaksızın, kimin arasında? بَيْنَ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala arasında.

17- KULLARIN FİİLLERİNİ YARATAN ALLAH'TIR

17 Kulların, küfür, iman, taat, isyan gibi fiillerini yaratan Allah Teala'dır. Bu fiillerin hepsi, Allahu Teala'nın iradesi, dilemesi, hüküm vermesi ve kazası ve takdir etmesiyledir.

Lafızların Manası

لَا فَعَالِ الْعِبَادِ kulların yaratıcısıdır, neyi? خَالِقٌ Allahü Teala, nedir? وَنُفُوسٍ yaptıkları işleri, o işler de nelerdir? مِنَ الْكُفْرِ Küfre girmek, daha? وَالْإِيمَانِ iman etmek وَالطَّاعَةِ boyun eğmek, daha? وَالْعَمَلِ karşı gelmektir. وَهِيَ Bu işler كُلُّهَا bu işlerin hepsi, nedir? وَمَشِيَّتِهِ O'nun (Allah Teala'nın) dilemesiyledir وَحُكْمِهِ ve hükmetmesiyledir وَقَضِيَّتِهِ ve kazasıyledir وَتَقْدِيرِهِ ve takdir (tayin) etmesiyle (belirlenmesiyledir).

18- KULLARIN İHTİYARİ FİİLLERİ - FİİLLERİN GÜZELLİĞİ VE ÇİRKİNLİĞİ - İSTİTÂ'A VE MÜKELLEFLİK

18 Kulların, karşılığında mükafatlandırılacakları ya da cezalandırılacakları bir takım ihtiyari fiilleri vardır. Bu fiillerin güzel olanları Allahu Teala'nın rızasıyla. Çirkin olanları ise O'nun rızasıyla değildir.

İstitâ'a (yapabilme gücüne sahip olmak), fiille birlikte meydana gelir. Bu istitâ'a, fiilin kendisiyle meydana geldiği gücün kendisidir.

İstitâ'a ismi; fiilin sebeplerinin, vasıta ve organların (herhangi bir sorun veya elverişsizlikten) beri olmasına da kullanılır.

Teklifin sıhhati ise işte bu istitâ'aya bağlıdır. Kul gücü ve kapasitesi dahilinde olmayan bir şeyle yükümlü, sorumlu tutulamaz.

(١٩) وَمَا يُوجدُ مِنَ الْأَلَمِ فِي الْمَضْرُوبِ عَقِيبَ ضَرْبِ إِنْسَانٍ

وَالْإِنْكَسَارِ فِي الرَّجَاحِ عَقِيبَ كَسْرِ إِنْسَانٍ وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ.

كُلُّ ذَلِكَ مَخْلُوقُ اللَّهِ تَعَالَى لَا صُنْعَ لِلْعَبْدِ فِي تَخْلِيْقِهِ .

وَالْمَقْتُولُ مَيِّتٌ بِأَجَلِهِ وَالْمَوْتُ قَائِمٌ بِالْمَيِّتِ مَخْلُوقُ اللَّهِ

تَعَالَى لَا صُنْعَ لِلْعَبْدِ فِيهِ تَخْلِيْقًا وَلَا إِكْتِسَابًا وَالْأَجَلُ وَاحِدٌ.

Lafızların Manası

وَلِلْعِبَادِ Kullar için vardır, ne vardır? اِفْتِيَارِيَّةً ihtiyarî fiiller, öyle ihtiyarî fiiller ki? بِهَا bu fiilleri (işlemeleri) sebebiyle وَيُعَاقِبُونَ ve cezalandırılırlar, ne sebebiyle? عَلَيْهَا bu fiilleri (işlemeleri) sebebiyle.

بِرِضَاءِ اللَّهِ Güzeli olan fiil مِنْهَا (kulların bu) fiillerinden, ne sebebiyledir? رِزَاةً Allahü Teala'nın (dilemesi ve) rızası sebebiyledir وَالْقِيَحُ çirkin olan (fiil) مِنْهَا (kulların) fiillerinden, nedir? لَيْسَ değildir, ne sebebiyle değildir? onun rızası (ve dilemesi) sebebiyle değildir.

وَالْإِسْطَاعَةُ İstîtâ'a (yapabilme gücüne sahip olmak), ne ile birlikte meydana gelir? حَقِيقَةً bu istîtâ'a, nedir? مَعَ الْفِعْلِ fiille birlikte (meydana gelir) وَهِيَ bu istîtâ'a, nedir? كُنْ olur (meydana gelir), ne ile? بِهَا bu kudretle, ne meydana gelir? الْفِعْلُ fiil.

وَيُقَعِّعُ Kullanılır, ne kullanılır? هَذَا الْإِسْمُ bu isim (istîtâ'a kelimesi), ne üzerine kullanılır? عَلَى سَلَامَةٍ اَلْأَسْبَابِ fiilin sebeplerinin (durum ve şartlarının herhangi bir sorun veya elverişsizlikten) beri olması üzerine, daha? اَلْأَلَاتِ وَالْأَوَارِجِ âlet, vasıta ve organların beri olması üzerine. وَصَحَّةُ التَّكْلِيفِ Teklifin (yükümlü kılmanın) sahih olması, nedir? نَعْتَمِدُ dayanır, neye dayanır? عَلَى هَذِهِ اَلْإِسْطَاعَةِ bu (son ikinci) istîtâ'a'ya (yapabilme gücüne sahip olmaya).

وَلَا يُكَلَّفُ Yükümlü tutulmaz اَلْعَبْدُ kul, ne ile yükümlü tutulmaz? بِمَا o yükümlü-lük ile ki لَيْسَ o yükümlülük değildir, ne değildir? فِي وُسْعِهِ onun gücü (tâkati ve kapasitesi) dahilinde (değildir).

19- KULLARIN FİİLLERDEKİ TESİRİ VE ECEL

19 İnsan vurmasından hemen sonra, vurulan kişide meydana gelen ağrı ve acı; kırmasından hemen sonra camda oluşan kırılma ve buna benzer şeyler, hepsi Allahu Teala'nın yaratmış olduğu şeylerdir. Kulun bu işlerin yaratılması hususunda hiçbir rolü yoktur.

Lafızların Manası

وَمَا O şey (etki) ki يُوجَدُ meydana geliyor (bulunuyor), o şeyde nedendir? مَنْ vurulan فِي الْمَضْرُوبِ ağrı ve sızidan, kimde meydana gelen ağrı ve sızı?

(٢٠) وَالْحَرَامُ رِزْقٌ وَكُلٌّ يَسْتَوْفِي رِزْقَ نَفْسِهِ حَلَالًا كَانَ أَوْ

حَرَامًا . وَلَا يُتَصَوَّرُ أَنْ يَأْكُلَ إِنْسَانٌ رِزْقَهُ أَوْ يَأْكُلَ غَيْرَهُ

رِزْقَهُ .

kişide, ne zaman meydana gelen ağrı ve sızı? غَيْبٌ ضَرْبِ الْإِنْسَانِ insanın vurma-
sından hemen sonra وَالْإِلْكِسَارِ ve (meydana gelen) kırılmadan, neredeki kırıl-
ma? فِي الرُّجَاجِ camdaki, ne zaman meydana gelen kırılma? غَيْبٌ كَمَنْ الْإِنْسَانِ bir
insanın kırmasından hemen sonra وَمَا أَشْبَهُهُ ve buna benzer (öldürmekten he-
men sonra meydana gelen ölüm gibi) şeyler. كُلُّ ذَلِكَ bunların (etki ve tesirle-
rin) hepsi, nedir? مَخْلُوقُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın yaratmış olduğu şeylerdir.
Hiçbir yapma (ve etme) yoktur, kim için? لِلْعَبْدِ kul için, ne hususta hiç-
bir yapma etme yoktur? فِي تَخْلِيْقِهِ o şeyi yaratma hususunda.

Öldürülmüş olan bir kimse, nedir? مَيِّتٌ ölmüştür (hayatını kaybetmiştir),
ne ile? بِالْعِلَّةِ eceliyle (ölümü için belirlenmiş olan vaktin gelmesiyle).
Ölüm, öyle ölüm ki? بِالْمَيِّتِ kâim olan (meydana gelen), kim ile kaim olan?
ölüyle kaim olan bu ölüm nedir? مَخْلُوقُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın yaratmış olduğu
bir şeydir. Hiçbir tesir (yapma-etme) yoktur, kim için? لِلْعَبْدِ kul için, ne
hususunda? فِيهِ o ölüm hususunda تَخْلِيْقًا (ne) yaratma bakımından لَا اكْتِسَابًا (ne
de) kesbetme (kazanma) bakımından. Ecel (ölüm için belirlenmiş olan
vaktin gelmesi), nedir? وَاحِدٌ bir tanedir.

20- HARAM RIZIKTIR

20 Haram rızıktır. Herkes, ister helal, isterse haram olsun kendi rızıkını
yer. İnsanın rızıkını yiyememesi ya da başkasının o insanın rızıkını yemesi
düşünülemez.

Lafızların Manası

Haram (yani haram kılınmış olan bir kazanç), nedir? رِزْقٌ rızıktır.
رِزْقٌ (Canlılardan) her biri, nedir? يَسْتَوْفِي tam olarak alır (yer), neyi yer? رِزْقٌ
kendi rızıkını حَلَالًا ister helal olsun أَوْ حَرَامًا isterse haram olsun.
Düşünülemez, ne düşünülemez? لَا يَأْكُلُ yememesi (yiyememesi),
kimin yiyememesi? الْإِنْسَانُ insanın, neyi yiyememesi? رِزْقُهُ rızıkını أَوْ يَأْكُلُ veya
yemesi (düşünülemez), kimin yemesi? غَيْرُهُ o insandan başkasının yemesi, neyi
yemesi? رِزْقُهُ o insanın rızıkını yemesi.

(٢١) وَاللَّهُ تَعَالَى يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ . وَمَا هُوَ

الْأَصْلَحُ لِلْعَبْدِ فَلَيْسَ ذَلِكَ بِوَاجِبٍ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى .

(٢٢) وَعَذَابُ الْقَبْرِ لِلْكَافِرِينَ وَبَعْضُ عُصَاةِ الْمُؤْمِنِينَ وَتَنْعِيمُ

أَهْلِ الطَّاعَةِ فِي الْقَبْرِ وَسُؤَالُ مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ ثَابِتٌ بِالْأَدَلَّةِ

السَّمْعِيَّةِ .

(٢٣) وَالْبَعْثُ حَقٌّ ، وَالْوَزْنُ حَقٌّ ، وَالْكِتَابُ حَقٌّ ، وَالسُّؤَالُ

حَقٌّ ، وَالْحَوْضُ حَقٌّ ، وَالصِّرَاطُ حَقٌّ ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ ،

وَالنَّارُ حَقٌّ ، وَهُمَا مَخْلُوقَتَانِ الْآنَ . مَوْجُودَتَانِ بَاقِيَتَانِ لَا

تَفْنَيَانِ وَلَا يَفْنَى أَهْلُهُمَا .

21- SALAH VE ASLAH MESELESİ

21 Allahü Teala, dilediği kimseyi sapıklığa düşürür, dilediği kimseyi de hidayete ulaştırır (yani, Allahü Teala Ehli sünnete göre sapıklığı ve doğru yolu ulaşmayı yaratandır, çünkü O, tek yaratıcıdır). Kul için aslah olan şeyi yapmak, yaratmak Allahu Teala'ya vacip değildir (yani, kul için en uygun olanı yaratmak hususunda Allah zorunlu değildir. Eğer Allah'ın böyle bir zorunluluğu olsaydı, kafir ve yoksul olan, hem dünyada hem de ahirette acı ve azap çeken birini yaratmaması gerekirdi).

Lafızların Manası

Allahü Teala, nedir? يُضِلُّ sapıklığa düşürür (yani sapıklığa düşmek isteyen o fiili yaratır), kimi? يَهْدِي ve doğru yola erdirir, kimi? مَنْ يَشَاءُ dilediği kimseyi (yani, hidayet isteyen kimseye o fiili yaratır). وَمَا O şey ki هُوَ o şey, nedir? الْأَصْلَحُ (menfaat bakımından) en uygundur, kim için en uygundur? لِلْعَبْدِ kul için فَلَيْسَ değildir, ne? ذَلِكَ bu (menfaate en uygun olan) şey(i yaratmak), ne değildir? بِوَجِبٍ vacip (zorunlu değildir), kim üzerine vacip değildir? عَلَى اللَّهِ Allahü Teala üzerine.

22- KABİR AHVALİ

22 Kâfirler ve isyankar bazı müminler için hazırlanmış olan kabir azabı, (dünyada Allah'ın emirlerine) boyun eğmiş kimselerin kabirde nimetlerle mükafatlandırılmaları ve Münker ve Nekir'in kabirdeki sorgulaması naslarla sabittir.

Lafızların Manası

Kabir azabı, kim için olan kabir azabı? لِلْكَافِرِينَ kafirler için olan, daha kim için olan? وَبَعْضِ عَصَا الْمُؤْمِنِينَ ve âsi olan bazı müminler için olan kabir azabı وَتَنْعِيمِ أَهْلِ الطَّاعَةِ ve taat ehlinin nimetlendirilmesi, nerede nimetlendirilmesi? فِي الْقَبْرِ kabirde وَتُنْكَرُ وَتُكَبَّرُ ve Münker ve Nekir'in (kabirdeki) sorgulaması, bütün bunların hepsi nedir? ثَابِتٌ sabittir (ispatlıdır), ne ile? بِالنَّاسِ الدَّلَائِلِ السَّمْعِيَّةِ naslarla (âyet ve hadislerle).

23- BA'S, AMEL DEFTERİ, SIRAT ..

23 Allah'ın ölüleri diriltmesi hak'tır. Amellerin tartılacağı terazi hak'tır. Amellerin yazıldığı defter hak'tır. Havz-ı Kevser hak'tır. Sırat Köprüsü hak'tır. Cennet ve Cehennem hak'tır. Cennet ve Cehennem şu anda mevcuttur ve fena bulmadan sonsuza kadar kalıcıdır. Oraların ahalisi de son bulmaz, bakidir.

(٢٤) وَالْكَبِيرَةُ لَا تُخْرِجُ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ مِنَ الْإِيمَانِ وَلَا تُدْخِلُهُ

فِي الْكُفْرِ، وَاللَّهُ تَعَالَى لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونََ

ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنَ الصَّغَائِرِ وَالْكَبَائِرِ . وَيَجُوزُ الْعِقَابُ

عَلَى الصَّغِيرَةِ وَالْعَفْوُ عَنِ الْكَبِيرَةِ إِذَا لَمْ تَكُنْ عَنْ إِسْتِحْلَالٍ .

وَالْإِسْتِحْلَالُ كُفْرٌ .

Lafızların Manası

Vezin وَالْوَزْنُ Öldükten sonra dirilmek, nedir? **حقّ** haktır (doğrudur). **Amel** وَالْكَتَابُ (amellerin tartılacağı terazi), nedir? **حقّ** haktır (doğrudur). **Suâl** وَالسُّؤَالُ (dünyada yapılanlardan sorgulanmak, hesaba çekilmek), nedir? **حقّ** haktır (doğrudur). **Havz-ı Kevser** وَالْحَوْضُ, nedir? **حقّ** haktır (vardır). **Sırat köprüsü** وَالصِّرَاطُ, nedir? **حقّ** haktır (vardır). **Cehennem** وَالنَّارُ, nedir? **حقّ** haktır (vardır). **Cennet** وَالْجَنَّةُ, nedir? **حقّ** haktır (vardır). **O ikisi** (yani cennet ve cehennem), nedir? **مَخْلُوقَاتَانِ** yaratılmışlardır **الآن** şu anda **مَوْجُودَتَانِ** vardır **بَاقِيَتَانِ** sonsuza kadar kalıcıdır **لَا تَفْنِيَانِ** son bulmayacaklardır. **وَلَا يَفْنَى** ve son bulmaz, kim? **أَهْلُهُمَا** Cennet ve Cehennemin ahalisi.

24- KÜÇÜK VE BÜYÜK GÜNAHLAR

24 Büyük günah (işlemek) kulu ne imandan çıkarır ne de küfre sokar. Allahu Teala kendisine şirk koşulmasını affetmez. İster küçük isterse büyük günah olsun şirkin dışındaki bütün günahları bağışlar. Küçük günah işlemekten dolayı azap görmek caiz olduğu gibi büyük gūnahtan da helâl kabûl edilmediği sürece bağışlanmak caizdir.

Lafızların Manası

Büyük (günah işlemek), nedir? **لَا تُخْرِجُ** çıkarmaz, kimi? **أَلْعَبْدُ** kulu, nerden çıkarır? **لَا يَدْخُلُهُ** imandan **مِنَ الْإِيمَانِ** ve onu sokmaz, neye sokmaz? **كُفْرًا** küfre. **لَا يَغْفِرُ** bağışlamaz (affetmez), neyi bağışlamaz? **أَنْ يُشْرَكَ** Allahü Teala **وَاللَّهُ تَعَالَى** şirki (ortak koşulmasını), kime? **بِهِ** kendisine **وَيَغْفِرُ** ve bağışlar, hangi günahı? **مَا** o günahı ki **دُونَ ذَلِكَ** şirkten başka, kim için affeder? **لِمَنْ يَشَاءُ** dilediği kimse için **وَيَجُوزُ** (bağışladığı o gūnahta) **الْكُبَرَى وَالصَّغِيرَى** küçük ve büyük gūnahlardandır. **Caizdir**, ne? **عَلَى الصَّغِيرَةِ** azap (görme, cezalandırma), ne üzerine? **كُفْرًا** küçük günah (işlemek) üzerine **وَالْعَفْوُ** affedilmek de (caizdir), neden dolayı? **عَنِ الْكُبَرَى** büyük gūnahtan (işlemekten) dolayı, ne zamanda bu iki gūnahtan affedilmek caizdir? **اِذَا لَمْ تُكُنْ** o gūnah (işlenmiş) olmadığı zaman, neden dolayı işlenmiş olmadığı zaman? **عَنِ اسْتِحْلَالٍ** helal kabul etmekten. **وَالْإِسْتِحْلَالُ** (Gūnahı) helal kabul etmek, nedir? **كُفْرًا** küfürdür.

(٢٥) وَالشَّفَاعَةُ ثَابِتَةٌ لِلرُّسُلِ وَالْأَخْيَارِ فِي حَقِّ أَهْلِ الْكِبَائِرِ

بِالْمُسْتَفِيزِ مِنَ الْأَخْبَارِ. وَأَهْلُ الْكِبَائِرِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَا

يَخْلُدُونَ فِي النَّارِ وَإِنْ مَاتُوا بِغَيْرِ تَوْبَةٍ .

(٢٦) وَالْإِيمَانُ فِي الشَّرْعِ هُوَ التَّصَدِيقُ بِمَا جَاءَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَعَالَى وَالْإِقْرَارُ بِهِ . وَأَمَّا

الْأَعْمَالُ فَهِيَ تَتَزَايَدُ فِي نَفْسِهَا وَالْإِيمَانُ لَا يَزِيدُ وَلَا

يَنْقُصُ .

25- ŞEFAAT

25 Peygamberler ve Sâlih kişilerin, (hesap gününde) büyük günah sahiplerine olan şefaati müstefiz (hadislerden çok yaygın olan) haberle sabittir. Müminlerden büyük günah sahipleri, tövbe etmeden bile ölseler cehennemde ebedî kalmazlar.

Lafızların Manası

وَالشَّفَاعَةُ Şefaât (günahların bağışlanmasını talep etmek), nedir? ثَابِتَةٌ sabittir (vardır), kim için? لِلرُّسُلِ peygamberler için, daha kim için vardır? وَالْأَخْيَارِ iyi kişiler için vardır, kim hakkında peygamberlerin ve iyi kişilerin şefaati vardır? فِي حَقِّ أَهْلِ الْكِبَايِرِ büyük günah sahibi kişiler hakkında, ne ile sabittir? بِالْمُسْتَفِيزِ müstefiz (hadislerden çok yaygın) olan ile, nerden müstefiz olan? مِنَ الْأَخْيَارِ haberlerden, hadislerden.

وَأَهْلُ الْكِبَايِرِ Büyük günah sahipleri, kimlerden büyük günah sahipleri? مِنَ الْمُؤْمِنِينَ müminlerden, nedirler? لَا يَخْلُدُونَ ebedî olarak kalmazlar, nerede? فِي النَّارِ cehennemde, neyle? بِغَيْرِ تَوْبَةٍ tövbesiz (tövbe etmeksizin).

26- İMAN -İMAN ARTMAZ VE EKSİLMEZ-

26 İman, Resulullah Sallallahü Aleyhi ve Sellem'in Allah katından getirdiği şeyleri (kalp ile) tasdik dil ile ikrar etmektir. Ameller haddi zatlarında artarlar. İman ise, ne artar ne de eksilir.

Lafızların Manası

وَالْإِيمَانُ İman, nedir? هُوَ التَّصَدِيقُ tasdik etmektir (onaylamaktır), neyi tasdik etmektir? بِمَا جَاءَ بِهِ O'nun (Hazreti Muhammed Sallallahü Aleyhi ve Sellem'in) getirdiği şeyi, nerden getirdiği şeyi tasdik etmektir? مِنَ اللَّهِ تَعَالَى Allah'ın katından (yanından), iman daha nedir? وَالْأَقْرَارُ ve (Resulullah'ın Allah katından getirdiği bu şeylere inandığını) ikrar etmektir, ne ile ikrar etmektir? بِهٖ dil ile.

فَأَمَّا أَعْمَالُ Amellere gelince فَمَیَّ ameller, nedir? تَزِيدُ artarlar (çoğalırlar) فِي نَفْسِهَا kendi zatlarında (kendi içlerinde).

وَالْإِيمَانُ İman ise, nedir? لَا يَزِيدُ artmaz ve لَا يَنْقُصُ eksilmez.

(٢٧) وَالْإِيمَانُ وَالْإِسْلَامُ وَاحِدٌ فَإِذَا وُجِدَ مِنَ الْعَبْدِ التَّصَدِيقُ

وَالْإِقْرَارُ صَحَّ لَهُ أَنْ يَقُولَ : " أَنَا مُؤْمِنٌ حَقًّا " . وَلَا يَنْبَغِي

أَنْ يُقَالَ : " أَنَا مُؤْمِنٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى " .

(٢٨) وَالسَّعِيدُ قَدْ يَشْقَى وَالشَّقِيُّ قَدْ يَسْعُدُ . وَالتَّغْيِيرُ يَكُونُ

عَلَى السَّعَادَةِ وَالشَّقَاوَةِ دُونَ الْإِسْعَادِ وَالْإِشْقَاءِ . وَهُمَا مِنْ

صِفَاتِ اللَّهِ تَعَالَى . وَلَا تَغْيِيرَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى وَلَا عَلَى

صِفَاتِهِ .

27- İMAN VE İSLÂM AYNİ MANADADIR

İman ve İslâm (kelimeleri) aynı (manada)dır. Kulda (kalp ile) tasdik ve (dil ile) ikrar bulunduğu (kul tarafından) "Ben gerçek ve hak olarak müminim" denilmesi sahihtir. "Allahu Teala dilerse ben müminim" denilmesi gerekmez.

Lafızların Manası

فَإِذَا وَجِدَ Bulunduğu (ortaya çıktığı) zaman, kimden? الْعَبْدِ مِنْ kuldan, ne bulunduğu zaman? التَّصْدِيقُ tasdik, daha? وَالْإِفْرَارُ ve de ikrar يَصِحُّ (bu durumda) sahih olur, ne sahih olur? أَلَا مُؤْمِنٌ حَقًّا (kul tarafından) denilmesi, ne denilmesi? "ben muhakkak (iman ediciyim)" denilmesi. وَلَا يَتَّبِعِي Gerekmez (doğru değildir), ne gerekmez? إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى "İnşallah (eğer Allahü Teala dilerse) ben müminim" denilmesi.

28- İMAN VE KÜFÜRDE İTİBAR SON NEFESEDİR

İtaatkar bir mümin (imandan sonra dinden çıkarak) fâsık ve kâfir biri olabilir. Aynı şekilde fâsık ve kâfir biri de (küfürden sonra iman ederek) itaatkar bir mümin olabilir. Bu dönüşüm (insanda bulunan ve hadis olan) sadet ve şekâvet sıfatı üzerinde olur, yoksa Allahu Teala'ya ait (ve kadim) olan is'ad ve işka sıfatları üzerinde olmaz. Çünkü Allahu Teala'nın ne kendisi ne de sıfatları bir dönüşüm değişim söz konusu değildir (Çünkü geride de değiştiğimiz gibi kadim olan bir şey hadis olan -değişime uğrayan- şeylere mahal olamaz).

Lafızların Manası

سَائِدٌ Saîd (itaatkar bir mümin) قَدْ يَشْفَى bazı kere şaki (imandan sonra dinden çıkarak kâfir ve fâsık biri) olabilir. الشَّقِيُّ şaki (kâfir ve fâsık olan) biri de يَسْعُدُ bazı kere (küfürden sonra iman ederek) saîd (itaatkar bir mümin) olabilir. عَلَى يَكُونُ Dönüşüm (yani mümin'in kâfire, kâfirin de mümin'e dönüşümü) والتَّغْيِيرُ Dönüşüm (sıfatı) üzerine وَالشَّقَاوَةُ ve şaki (bedbaht) olma (sıfatı) üzerine الْإِسْعَادُ saîd (bahtiyar) kılma (sıfatı) üzerine bir değişiklik olmaz وَالْإِشْقَاءُ ve şaki (bedbaht) kılma (sıfatı) üzerine olmaz).

Allahü Teala'nın sıfatlarındandır. Bu ikisi (yani saîd ve şaki kılma sıfatları), nedir? اللَّهُ تَعَالَى وَلَا تَغْيِيرَ Dönüşüm (değişim) yoktur عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ve de sıfatları üzerine.

(٢٩) وَفِي إِرْسَالِ الرُّسُلِ حِكْمَةٌ . وَقَدْ أَرْسَلَ اللَّهُ رُسُلًا مِنَ

الْبَشَرِ إِلَى الْبَشَرِ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَمُبَيِّنِينَ لِلنَّاسِ مَا

يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . وَأَيَّدَهُمْ

بِالْمُعْجَزَاتِ النَّاقِضَاتِ لِلْعَادَةِ .

(٣٠) وَأَوَّلُ الْأَنْبِيَاءِ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَآخِرُهُمْ مُحَمَّدٌ ﷺ . وَقَدْ رُوِيَ بَيَانُ

عَدَدِهِمْ فِي بَعْضِ الْأَحَادِيثِ . وَالْأَوَّلَى أَنْ لَا يُقْتَصَرَ عَلَى عَدَدٍ

فِي التَّسْمِيَةِ . فَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ

وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ﴾ . وَلَا يُؤْمَنُ فِي ذِكْرِ الْعَدَدِ مِنْ أَنْ

يَدْخُلَ فِيهِمْ مَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ أَوْ يَخْرُجَ مِنْهُمْ مَنْ هُوَ فِيهِمْ . وَكُلُّهُمْ

كَانُوا مُخْبِرِينَ مُبْلَغِينَ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى صَادِقِينَ نَاصِحِينَ . وَأَفْضَلُ

الْأَنْبِيَاءِ مُحَمَّدٌ ﷺ .

29- ALLAH'IN PEYGAMBER GÖNDERMESİ VE HİKMETLERİ

29 Peygamberlerin gönderilmesinde bir hikmet fayda ve maslahat vardır.

Allahü Teala, insanlığın içinden insanlığa müjdeleyici, korkutucu ve dünya ve din işlerinden ihtiyaç duyulan şeyleri açıklayıcı olarak peygamberler göndermiştir. Allahu Teala peygamberlerini, süregelen âdetleri bozan sı-ra dışı olaylarla, mucizelerle doğrulamış ve yardım etmiştir.

Lafızların Manası

وَفِي إِرْسَالِ الرُّسُلِ Peygamberlerin gönderilişinde vardır, ne vardır? حِكْمَةً bir hikmet (maslahat ve fayda) vardır.

وَقَدْ أَرْسَلَ Şüphesiz göndermiştir, kim göndermiştir? اللَّهُ تَعَالَى Allahü Teala,

kimi göndermiştir? رُسُلًا elçileri (peygamberleri), kimin içinden göndermiştir?

الْبَشَرِ insanlığın içinden, kime göndermiştir? إِلَى الْبَشَرِ insanlığa, Allahü

Teala peygamberleri ne oldukları halde göndermiştir? مُبَشِّرِينَ (taat ve iman

sahiplerine cenneti) müjdeleyici oldukları halde, daha? وَمُنْذِرِينَ (isyan ve

küfür sahiplerini azap ve cehennemle) korkutucu oldukları halde, daha?

وَمُبَيِّنِينَ açıklayıcı oldukları halde, kime? لِلنَّاسِ insanlara, neyi açıklayıcı

oldukları halde? مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ ihtiyaç duydukları şeyleri, ne konusunda

ihtiyaç duydukları şeyleri? مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ dünya ve din işleri konusunda.

وَأَيَّدَهُ (Allahü Teala) doğrulamış (ve yardım etmiş)tir, kime? هُمْ o peygamber-

lere, ne ile? بِالْمُعْجَزَاتِ النَّاقِضَاتِ bozan (yıkıcı) mucizelerle, neyi bozup yıkan?

لِلْعَادَةِ âdetleri (alışlagelmiş olayları).

30- İLK VE SON PEYGAMBER PEYGAMBERLERİN SAYILARI

30 Peygamberlerin ilki Âdem aleyhi's-selâm, sonuncusu da Muhammed Sallal-

lahü aleyhi ve Sellem'dir. Peygamberlerin sayısının beyanı bazı hadisi şe-

riflerde rivayet edilmiştir. Evlâ olan (peygamber olarak) isimlendirme ko-

nusunda belirli bir sayı üzerine yetinmememizdir. Şüphesiz Allahü Teala

şöyle buyurmuştur: "Onlar arasında sana kıssasını naklettiğimiz olan var-

dır. Ve onlar arasında sana kıssasını nakletmediğimiz olan da vardır." Sa-

ayı zikretmek konusunda peygamberin içine onlardan olmayan birini dahil

etmek ya da onlardan olan birini içlerinden çıkarmaktan emin olunmaz.

Peygamberlerin hepsi nasihat ve öğüt verici oldukları halde Allahu Teala-

dan haber verirler ve tebliğ ederler. Peygamberlerin en üstünü Hazreti

Muhammed aleyhi's-selâtu ve's-selâm'dır.

.....

.....

...

.....

Lafızların Manası

Peğamberlerin ilki, kimdir? **آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ** Adem (aleyhisselâm)dır. Onların (peğamberlerin) sonuncusu da, kimdir? **مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ** Muhammed (aleyhisselâm)dır.

يَبَانُ عَدَدِهِمْ Muhakkak ki rivayet edilmiştir, ne rivayet edilmiştir? bazı hadisi sayılarının açıklaması, nerede rivayet edilmiştir? **بَعْضُ الْأَحَادِيثِ** bazı hadisi şeriflerde. **وَالْأَوَّلَى** Evlâ (ve güzel) olan, nedir? **لَا نَقْتَصِرُ** yetinmememizdir, ne üzerine yetinmememizdir? **عَدَدٌ** belirlî bir sayı üzerine, ne hususunda belirlî bir sayı üzerine yetinmememiz evlâ ve güzeldir? **فِي التَّسْمِيَةِ** (peğamber olarak) isimlendirme hususunda.

وَمِنْهُمْ Onlardan (peğamberlerden) vardır, kim? **مَنْ** o peğamber ki **قَصَصْنَا** kıssasını naklettik (anlattık), kime? **عَلَيْكَ sana.** Ve onlardan vardır, kim? **مَنْ** o peğamber ki **لَمْ نَقْصُصْ** kıssasını nakletmedik, kime? **عَلَيْكَ sana.**

فِي ذِكْرِ الْعَدَدِ sayının zikredilmesi hususunda, hangi şeyden emin olunmaz? **وَلَا يُؤْمَنُ** (girdirmekten), nereye dahil etmekten? **فِيهِمْ** onların (peğamberlerin) içine, kimi dahil etmekten emin olunmaz? **مَنْ** o kimseyi ki **لَيْسَ** o değildir, kimden değildir? **مِنْهُمْ** onlardan. **أَوْ يُخْرِجُ** Ya da çıkarmaktan emin olunmaz, kimden? **مِنْهُمْ** onlardan, kimi çıkarmaktan emin olunmaz? **مَنْ** o kimseyi (peğamberi) ki **هُوَ** o kimse, nedir? **فِيهِمْ** onların içindedir.

وَكُلُّهُمْ O peğamberlerin hepsi **كَانُوا** idiler, neydiler? **مُخْبِرِينَ** haber vericiydiler, daha neydiler? **مُبَلِّغِينَ** tebliğ ediciydiler, kimden haber verici ve kim tarafından tebliğ ediciydiler? **عَنِ اللَّهِ تَعَالَى** Allahü Teala tarafından, onlar ne oldukları halde Allahü Teala tarafından haber verici ve tebliğ ediciydiler? **نَاصِحِينَ** öğüt ve nasihat verici oldukları halde.

مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Peyğamberlerin en üstünü, kimdir? **وَأَفْضَلُ الْأَنْبِيَاءِ** Muhammed aleyhi's-salâtü ve's-selâm'dır.

(٣١) وَالْمَلَائِكَةُ عِبَادُ اللَّهِ تَعَالَى الْعَامِلُونَ بِأَمْرِهِ وَلَا يُوصَفُونَ

بِذُكُورَةٍ وَلَا أَنْوثةٍ.

(٣٢) وَلِلَّهِ تَعَالَى كُتُبٌ أَنْزَلَهَا عَلَى أَنْبِيَائِهِ ، وَبَيَّنَ فِيهَا أَمْرَهُ

وَنَهْيَهُ وَوَعْدَهُ وَوَعِيدَهُ.

(٣٣) وَالْمِعْرَاجُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْيَقْظَةِ بِشَخْصِهِ إِلَى

السَّمَاءِ ثُمَّ إِلَى مَا شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْعُلَى حَقًّا .

31- MELEKLER VE SIFATLARI

31 Melekler, Allahu Teala'nın emriyle iş yapan kullarıdır. Melekler erkeklik ve dişilikle nitelenmezler.

Lafızların Manası

وَالْمَلَائِكَةُ Melekler, nedirler? عِبَادُ اللَّهِ تَعَالَى Allahü Teala'nın kullarıdır, öyle kulları ki? أَلْعَامِلُونَ âmel eden (iş yapan), ne ile amel eden yapan? بِأَمْرِهِ O'nun (Allah'ın) emriyle.

بِدُعَاؤِهِ Onlar (melekler) sıfatlanmazlar (nitelenmezler), ne ile? وَلَا يُوصَفُونَ Onlar (melekler) sıfatlanmazlar (nitelenmezler), ne ile? وَلَا أُنُوثَةً ve dişilikle.

32- İLAHÎ KİTAPLAR

32 Allahu Teala'nın peygamberlerine indirdiği bazı kitaplar vardır. Allahu Teala bu kitaplarda emirlerini, yasaklarını, mükafatlı sözlerini ve tehditli ceza sözlerini açıklamıştır.

Lafızların Manası

وَاللَّهُ تَعَالَى Allahü Teala için vardır, ne vardır? كُتُبٌ kitaplar, öyle kitaplar ki? وَنَزَّلْنَا o kitaplara indirdi, kime indirdi? عَلَى أَنْبِيَائِهِ peygamberlerine وَنَزَّلْنَا o kitaplara indirdi, kime indirdi? عَلَى أَنْبِيَائِهِ peygamberlerine açıkladı (anlattı), nerede? فِيهَا o kitaplarda, neyi açıkladı? أَمْرَهُ emrini, daha neyi anlattı? وَوَعِيدَهُ ve yasağını, daha? وَوَعْدَهُ ve mükafat sözünü, daha? وَوَعْدَهُ ve tehdit (ve ceza) sözünü.

33- MİRAC HADİSESİ

33 Resulullah'ın (sallallahü aleyhi ve sellem), uyanıkken bedeniyle semâya, daha sonra da Allahu Teala'nın dilediği yüksek makamlara yükselmesi haktır.

Lafızların Manası

وَالْمِرَاجُ Miraç (manevî yükselme), kim için olan miraç? لِرَسُولِ اللَّهِ Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) için olan miraç, ne halinde olan yükselme? فِي الْقِيَامَةِ uyanıklık halinde, ne ile yükselmesi? بِشَخْصِهِ şahsı (bedeni) ile, nereye yükselmesi? ثُمَّ إِلَى مَا شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْعُلَى gökyüzüne, daha nereye yükselmesi? ثُمَّ إِلَى مَا شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْعُلَى gökyüzüne, daha nereye yükselmesi? sonra Allahü Teala'nın dilediği şerefli ve yüksek makamlara yükselmesi, nedir? حَقٌّ haktır (doğrudur).

(٣٤) وَكَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ فَيُظْهِرُ الْكَرَامَةَ عَلَى طَرِيقِ نَقْضِ

الْعَادَةِ لِلْوَلِيِّ مِنْ قَطْعِ الْمَسَافَةِ الْبَعِيدَةِ فِي الْمُدَّةِ الْقَلِيلَةِ

وظُهُورِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ وَاللِّبَاسِ عِنْدَ الْحَاجَةِ وَالْمَشْيِ

عَلَى الْمَاءِ وَالطَّيْرَانِ فِي الْهَوَاءِ وَكَلَامِ الْجَمَادِ وَالْعَجَمَاءِ

وغير ذلك من الأشياء . وَيَكُونُ ذَلِكَ مُعْجَزَةً لِلرَّسُولِ

الَّذِي ظَهَرَتْ هَذِهِ الْكَرَامَةُ لِوَاحِدٍ مِنْ أُمَّتِهِ لِأَنَّهُ يَظْهَرُ بِهَا

أَنَّهُ وَلِيُّ وَلَنْ يَكُونَ وَلِيًّا إِلَّا أَنْ يَكُونَ مُحَقَّقًا فِي دِيَانَتِهِ

وَدِيَانَتُهُ الْإِقْرَارُ وَالتَّصْدِيقُ بِرِسَالَةِ رَسُولِهِ .

34 Allah dostlarının kerâmetleri haktır. Kerâmet velî için alışılagelmiş olanı iptal etme yolu üzere ortaya çıkar. Meselâ; uzak mesafeleri kısa zamanda aşmak, ihtiyaç anında yiyecek, içecek ve elbisenin ortaya çıkması, su üzerinde ve havada yürümek, hareketsiz, cansız cisimlerin ve konuşmayan varlıkların konuşması gibi. Kerâmetin ortaya çıkışı, peygamber için bir mücize olur ki, o kerâmet onun ümmetinden biri için ortaya çıkmıştır. Zira bu kerâmetle o zâtın velî olduğu anlaşılır. Bununla birlikte velî olabilmesi için kişinin diyanetinde bu işi hak etmesi gerekir. Bunun diyaneti de peygamberin peygamberliğini ikrar etmektir.

فَيُظْهِرُ. haktır (doğrudur). وَكَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ Velilerin kerametleri, nedir?

Zahir olur (ortaya çıkar), ne? الْكَرَامَةُ keramet, keramet ne üzere ortaya çıkar? الْعَادَةُ عَلَى طَرِيقِ نَقْضِ الْعَادَةِ âdeti (alışıl gelmiş olanı) iptal etme yolu üzere, kim için ortaya çıkar? لِلْوَلِيِّ velî için. الْمَسَافَةِ الْبَعِيدَةِ (O keramette şunlar ve benzeri şeylerdir:) Uzak mesafe kat etmek فِي الْمُدَّةِ الْقَلِيلَةِ az bir zaman içinde, daha? وَالطَّعَامِ وَالشَّرَابِ وَاللِّبَاسِ ve yiyeceğin, içeceğin ve giyeceğin ortaya çıkması, ne anında? عِنْدَ الْحَاجَةِ ihtiyaç anında, daha? وَالْمَنْشَى ve havada, daha? وَفِي الْهَوَاءِ su üzerinde عَلَى الْمَاءِ yürümek, nerede? وَعَجَمَاءِ hareketsiz (cansız) cisimlerin ve konuşamayan varlıkların konuşması وَغَيْرَ ذَلِكَ مِنَ الْأَشْيَاءِ ve bunlardan başka şeyler.

وَيَكُونُ ذَلِكَ Bu (yâni ümmetin fertlerinden olan bir velîden hârikulâde bir şeyin sadır olup ortaya çıkması) olur, ne olur? مُعْجَزَةٌ mucize olur, kim için mucize olur? لِلرَّسُولِ peygamber için أَلَدَى o peygamber ki ظَهَرَتْ zahir oldu (ortaya çıktı), ne? هَذِهِ الْكَرَامَةُ bu keramet, kim için zahir oldu? لِوَاحِدٍ biri için, kimden olan biri? مِنْهُ O'nun (Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem)'in) ümmetinden (olan biri için), velinin bu kerameti gerçekten peygamber için bir mucize midir? لَآكُ (Evet!) فَكُلُّهُ şan اَلَّذِي يَظْهَرُ ortaya çıkar, ne ile ortaya çıkar? بِهَا bu kerametle, ne ortaya çıkar? اَلَّذِي keramet sahibi o kimse, nedir? وَلِيٍّ velîdir. (Bununla birlikte) اَلْبَتَّة elbette o اَنْ يَكُونَ olamaz, ne olamaz? وَلِيًّا velî (olamaz) اَلَا ancak (şu durumda olabilir)

٣) وَأَفْضَلُ الْبَشَرِ بَعْدَ نَبِيِّنَا ﷺ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ثُمَّ

عُمَرُ الْفَارُوقُ ثُمَّ عُثْمَانُ ذُو النُّورَيْنِ ثُمَّ عَلِيُّ الْمُرْتَضَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

أَجْمَعِينَ . وَخِلَافَتُهُمْ ثَابِتَةٌ عَلَى هَذَا التَّرْتِيبِ أَيْضًا .

٣٦) وَالْخِلَافَةُ ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ بَعْدَهَا مَلِكٌ وَإِمَارَةٌ .

kişinin olmasıyla, ne olması ile? مُحَقًّا (velîliği) hak edici, ne hususunda velîliği hak edici olmasıyla? فِي دِيَانَتِهِ inancı hususunda. وَدِيَانَتُهُ Bunun diyaneti (inancı) da, nedir? بِرِسَالَةِ رَسُولٍ (dil ve kalp ile) ikrar etmektir, neyi ikrar etmektir? Peygamberin peygamberliğini.

35- PEYGAMBERİMİZDEN SONRA EN ÜSTÜN İNSAN

35 Nebimiz aleyhi's-salâtü ve's-selâm'dan sonra insanlığın en faziletlisi ve üstünü Ebû Bekir Sıddık, sonra Ömer Faruk, sonra Osman Zinnûreyn, sonra da Ali Murtazâ'dır. Allahu Teala onların hepsinden razı olsun. Onların halifelikleri de bu sıralama üzerinedir.

Lafızların Manası

وَأَفْضَلُ الْبَشَرِ İnsanlığın en faziletlisi (üstünü), kimden sonra? بَعْدَ نَبِيِّنَا Nebimiz (aleyhi's-salâtü ve's-selâm)den sonra, kimdir? أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ Ebu Bekir Sıddık (Radiyallahü anh)tır. ثُمَّ (O'ndan) sonra, kimdir? عُمَرُ الْفَارُوقُ Ömer Faruk (Radiyallahü anh)tır. ثُمَّ (O'ndan) sonra, kimdir? عُثْمَانُ ذُو النَّوَرَيْنِ Osman Zinnûreyn (Radiyallahü anh)dir. ثُمَّ (O'ndan) sonra, kimdir? عَلِيُّ الْمُرْتَضَى Ali Murtazâ (Radiyallahü anh)dir. رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ Allahü Teala Onların hepsinden razı olsun. وَخِلَافَتُهُM Onların (dört halifenin) halifelikleri, ne üzerine? عَلَى هَذَا التَّرْتِيبِ bu tertip (sıralama) üzerine, nedir? ثَابِتَةً sabittir.

36- HALİFELİK OTUZ SENEDİR

BUNDAN SONRASI MELİKLİK VE HÜKÜMDARLIKTIR

36 Halifelik otuz yıldır. Otuz yıl süren bu halifelikten sonra meliklik ve hükümdarlık vardır.

Lafızların Manası

ثُمَّ ثَلَاثُونَ سَنَةً (Allah Resulü'nden sonra) halifelik, nedir? ثَلَاثُونَ otuz senedir. وَمَلِكًا (Otuz sene süren bu) halifelikten sonra (ki dönem), nedir? مَلِكًا meliklik ve وَهَكَذَا ve hükümdarlıktır.

37- İMAMET VE ŞARTLARI

37 Müslümanlara, yasama ve yargıyı yerine getirecek, cezaları uygulayacak, onların sınırlarını koruyacak, ordularını donatacak, zekatlarını alacak, zorbaların, hırsızların ve eşkıyaların üstesinden gelecek, Cuma ve bayram namazlarının kılınmasını denetleyecek, kulların arasında ortaya çıkan tartışma

(٣٧) وَالْمُسْلِمُونَ لَا بُدَّ لَهُمْ مِنْ إِمَامٍ لِيَقُومَ بِتَنْفِيدِ أَحْكَامِهِمْ وَإِقَامَةِ
 حُدُودِهِمْ وَسَدِّ ثُغُورِهِمْ وَتَجْهِيْزِ جُيُوشِهِمْ وَأَخْذِ صَدَقَاتِهِمْ
 وَقَهْرِ الْمُتَغَلِّبَةِ وَالْمُتَلَصِّصَةِ وَقُطَاعِ الطَّرِيقِ وَإِقَامَةِ الْجُمُعِ
 وَالْأَعْيَادِ وَقَطْعِ الْمُنَازَعَاتِ الْوَاقِعَةِ بَيْنَ الْعِبَادِ وَقَبُولِ
 الشَّهَادَاتِ الْقَائِمَةِ عَلَى الْحُقُوقِ وَتَرْوِيجِ الصَّغَارِ وَالصَّغَائِرِ
 الَّذِينَ لَا أَوْلِيَاءَ لَهُمْ وَقِسْمَةِ الْغَنَائِمِ وَنَحْوِ ذَلِكَ . ثُمَّ يَنْبَغِي أَنْ
 يَكُونَ الْإِمَامُ ظَاهِرًا لَا مُخْتَفِيًا وَلَا مُنْتَظَرًا وَيَكُونَ مِنْ قُرَيْشٍ وَلَا
 يَجُوزُ مِنْ غَيْرِهِمْ وَلَا يَخْتَصُّ بِبَنِي هَاشِمٍ وَأَوْلَادِ عَلِيٍّ عليه السلام .
 وَلَا يُشْتَرَطُ فِي الْإِمَامِ أَنْ يَكُونَ مَعْصُومًا وَلَا أَنْ يَكُونَ أَفْضَلَ
 مِنْ أَهْلِ زَمَانِهِ . وَيُشْتَرَطُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْوَلَايَةِ الْمُطْلَقَةِ
 الْكَامِلَةِ سَائِسًا قَادِرًا عَلَى تَنْفِيدِ الْأَحْكَامِ وَحِفْظِ حُدُودِ دَارِ
 الْإِسْلَامِ وَإِسْتِخْلَاصِ حَقِّ الْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ وَلَا يَنْعَزِلُ الْإِمَامُ
 بِالْفِسْقِ وَالْجَوْرِ .

ve münakaşaları önleyecek, yasalara bağlı olan şahitlikleri kabul edecek, veli olmayan erkek ve kız çocuklarını evlendirecek, ganimet mallarını taksim edecek ve buna benzer devlet işlerini yapacak bir imam, halife lazımdır. İmamın, görünürde olması, gözden uzak olmaması ve çıkışı beklenen biri olmaması gereklidir. İmamın, Kureyş soyundan olması gereklidir. Kureyş'in dışında birinin imam olması caiz değildir. Bununla birlikte halifelik, Hâşim oğullarına ve Hazreti Ali'nin evlatlarına mahsus değildir. İmamın, masum olması ve zamanının en faziletli kişisi olması şart koşulmaz. İmamın, mutlak ve kâmil velâyet sahiplerinden olması, idareci ve hükümleri infaz edecek, İslâm ülkesinin sınırlarını koruyacak ve mazlûmun hakkını zâlimden alacak biri olması gereklidir. İmam, fâsıklık yapması ve zulüm etmesi sebebiyle görevden alınmaz.

Lafızların Manası

وَالْمُسْلِمُونَ Müslümanlar لَأَبْدُ gereklidir, kim için gereklidir? لَهُمْ onlar (müslümanlar) için, ne gereklidir? مِنْ إِمَامٍ bir önder (halife seçmeleri), öyle halife ki? يَقُومُ icra edecek (yürütecek), neyi? بِتَقْيِيدِ أَحْكَامِهِمْ hükümlerini yerine getirmeyi, daha neyi yürütecek? وَأَقَامَةِ حُدُودِهِمْ İslâm dinince belirlenmiş cezaların yerine getirilmesini, daha neyi yürütecek? وَسَدِّ ثُغُورِهِمْ sınırlarını (düşmanın hücumundan korkulacak açık mevzilerinin) kapatılmasını (korunmasını), daha neyi yürütecek? وَتَجْهِيْزِ جُيُوشِهِمْ ordularının donatılmasını (ordulara gerekli binek, azık ve savaş araç gereçlerinin tedarik edilmesini), daha neyi yürütecek? وَأَخْذِ صَدَقَاتِهِمْ sadakaların (zekatların) alınmasını, daha neyi yürütecek? وَقَهْرِ الْمُتَغَلَّبَةِ zorbaların üstesinden gelmeyi, daha kimin üstesinden gelmeyi? وَالْمُتَلَصِّصَةِ ve hırsızların, daha? وَقَطَاعِ الطَّرِيقِ ve yol kesen eşkiyaların üstesinden gelmeyi, imam daha neyi yürütecek? وَأَقَامَةِ الْجُمُعِ وَالْأَعْيَادِ Cuma ve bayram namazlarının ifa edilmesi (gereği üzere kılınıp yerine getirilmesini), daha neyi yürütecek? وَقَطْعِ الْمُنَازَعَاتِ münakaşa ve kavgaları kesmeyi (önlemeyi), öyle münakaşalar ki? أَلْوَاقِعَةِ meydana gelen, kimler arasında? وَتَقْبُولِ الشَّهَادَاتِ kullar arasında, daha neyi yerine getirecek? شَاهِدِيكُلِّهِمْ şahitliklerin kabul edilmesini, öyle şahitlikler ki? الْقَائِمَةِ sabit olan, neyin üzerine sabit olan? عَلَى الْحَقُوقِ haklar (yasalar) üzerine, daha neyi yerine getirecek? وَتَرْوِيجِ الصِّغَارِ وَالصَّغَائِرِ küçük olan erkek ve kızları evlendirmeyi أَلْيَنِ

öyle erkek ve kızlar ki **أَوْلِيَاءُ لَا** veliler (velâyet hakkına sahip kimseler) yoktur, kim için? **لَهُمْ** onlar (o erkek ve kızlar) için, daha neyi yerine getirecek? **وَقِسْمَةٍ** ganimetlerin bölüştürülmesi **ذَلِكَ** ve benzeri şeyleri.

أَنْ (Bu anlatılanlardan) sonra **يَتَّبِعِي** (bir de) gerekir (lazımdır), ne lazımdır? **لَا مُخْتَفِيًا** imamin olması, ne olması? **ظَاهِرًا** zahir (görünürde) olması **الْإِمَامُ** gizli (gözden uzak) olmaması **وَلَا مُنْتَظَرًا** ve beklenen (biri de) olmaması (lazımdır), imamin daha ne olması lazımdır? **وَيَكُونُ** olması, nerden? **مِنْ قُرَيْشٍ** Kureyş (soyun)dan. **وَلَا يَجُوزُ** (İmamin olması) caiz değildir, nerden olması? **مِنْ غَيْرِهِمْ** onların (Kureyş'in) dışında (birin)den. (İmamlık) has (mahsus) olmaz, kime? **بَنِي هَاشِمٍ** Hâşim Oğullarına, daha kime has olmaz? **وَأَوْلَادِ عَلِيٍّ** Şart koşulmaz, ne? **وَلَا يُشْتَرَطُ** Ali Radiyallahü Anh'in evlatlarına. **رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ** imamin olması, ne olması? **مَغْصُومًا** masum (günah işlemekten ya da hataya düşmekten korunmuş biri) olması, imam da daha ne şart koşulmaz? **وَلَا أَنْ يَكُونَ** ve olması da şart koşulmaz, ne olması? **أَفْضَلَ** daha faziletli (ve üstün), kimden? **أَنْ يَكُونَ** zamanının ehlinden. **وَيُشْتَرَطُ** Ve şart koşulur, ne şart koşulur? **أَهْلُ زَمَانِهِ** (imamin) olması, ne olması? **أَهْلُ الْوَلَايَةِ** velâyet ehlinden (kamu hukukunu yönetme yetkisine sahip olan biri olması), öyle velâyet ve yetki ehli ki? **الْمُطْلَقَةِ** mutlak (kayıtsız ve) kâmil (tam) olan, imam ne olduğu halde mutlak ve kâmil olan velâyet ehlinden olmalı? **مَتَابَسًا** (idare edip düzene koyan) biri olduğu halde, daha ne olduğu halde? **قَادِرًا** muktedir (iktidar sahibi) olduğu halde, neye muktedir olduğu halde? **تَنْفِيدِ الْأَحْكَامِ** hükümleri (ve yasaları) infaz etmeye (yerine getirmeye), daha neye muktedir olduğu halde? **وَحِفْظِ** **إِسْلَامِ** İslâm ülkesinin sınırlarını korumaya, daha neye muktedir olduğu halde? **وَالْمُظْلُومِ** mazlumu (haksızlığa uğrayan kişiyi) koruduğu halde, kimden? **الظَّالِمِ** zâlimden (haksızdan). **وَلَا يَنْعَزَلُ** Azlolmaz (görevden uzaklaşmaz), kim? **الْإِمَامُ** imam, ne sebebiyle? **بِالْفَسَقِ وَالْجَوْرِ** fâsiklık ve zulüm sebebiyle.

(٣٨) وَتَجُوزُ الصَّلَاةُ خَلْفَ كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ وَتُصَلَّى عَلَى كُلِّ

بَرٍّ وَفَاجِرٍ.

(٣٩) وَنُكِفُ عَنْ ذِكْرِ الصَّحَابَةِ إِلَّا بِخَيْرٍ . وَنَشْهَدُ بِالْجَنَّةِ

لِلْعَشْرَةِ الَّذِينَ بَشَّرَهُمُ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِالْجَنَّةِ .

(٤٠) وَنَرَى الْمَسْحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ .

38- SALİH VE GÜNAHKAR KİŞİ ARKASINDA VE ARDINDAN NAMAZ KILMAK

38 Sâlih ve gûnahkâr her kimse arkasında namaz kılmak caizdir. Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) sâlih ve gûnahkâr biri (öldüğü zaman) üzerine namaz kılarız.

Lafızların Manası

وَتَجُوزُ Caizdir, ne? الصَّلَاةُ namaz, kimin arkasında? كُلِّ بَرٍّ her iyi ve sâlih kimse arkasında, daha? وَفَاجِرٍ ve her gûnahkâr kişi arkasında.

وَنُصَلِّي Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak öldüğünde) namaz kılarız, kim üzerine? وَفَاجِرٍ كُلِّ بَرٍّ her sâlih kimse ve her gûnahkâr kimse üzerine.

39- SAHABE HAKKINDA SADECE HAYIRLA KONUŞMAK

39 Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) Sahabeyi hayırla anmaktan başka olan şeylerden sakınıyoruz. Yine biz Peygamber (aleyhi's-salâtü ve's-sellâm)in cennetle müjdelediği on kişinin cennetlik olduklarına şahitlik ederiz.

Lafızların Manası

وَنَكْفُ Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) geri dururuz (kaçınıyoruz), hangi şeyden? ذِكْرُ الصَّحَابَةِ sahabenin (her türlü) zikredilmesinden (yâd edilmesinden) أَلَا ancak geri durmayız, hangi şeyden? بِخَيْرٍ hayırla zikredilmesinden. وَكُشِّدُوا Ve biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) şahitlik ederiz, ne ile şahitlik ederiz? بِالْجَنَّةِ cennet ile, kim için cennet ile şahitlik ederiz? لِلْعَشْرَةِ on kişi için الَّذِينَ o kimseler ki بَشَّرَهُمْ onları müjdeledi, kim? النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Nebî aleyhi's-salâtü ve's-sellâm, ne ile müjdeledi? بِالْجَنَّةِ cennet ile.

40- MESTLER ÜZERİNE MESHETMEK

40 Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) yerleşim bölgesinde ve yolculukta mestler üzerine meshetmeyi caiz görürüz ve kabûl ederiz.

Lafızların Manası

وَنُكْرَى Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) caiz görürüz (kabûl ederiz), neyi? الْمَسْحُ meshetmeyi, ne üzerine meshetmeyi?

(٤١) وَلَا تُحَرِّمُ نَبِيذَ التَّمْرِ .

(٤٢) وَلَا يَبْلُغُ وَلِيُّ دَرَجَةِ الْأَنْبِيَاءِ أَصْلًا وَلَا يَصِلُ الْعَبْدُ إِلَى
حَيْثُ يَسْقُطُ عَنْهُ الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ .

(٤٣) وَالنُّصُوصُ تُحْمَلُ عَلَى ظَوَاهِرِهَا وَالْعُدُولُ عَنْهَا إِلَى
مَعَانٍ يَدَّعِيهَا أَهْلُ الْبَاطِنِ إِلَّا حَادًّا بِكُفْرٍ وَرَدُّ النُّصُوصِ كُفْرٌ .

المستل على الخفین mestler üzerine, nerede mestler üzerine meshetmeyi caiz görüp kabul ederiz? في الحضر mukim olduğun vakitte (yolculukta olmadığı zaman-da), daha nerede? والسفر ve yolculukta.

41- HURMA SUYU HELALDIR

41 Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) hurma suyunu haram kılmayız.

Lafızların Manası

ولا نحرم Biz (Ehli Sünnet ve'l-Cemaat mezhebinin mensupları olarak) haram kılmayız, neyi? نبيذ الجرة hurma şirasını.

42- HİÇBİR ALLAH DOSTU PEYGAMBER DERECEŞİNE, HİÇBİR KUL DA EMİR VE YASAKLAMANIN KENDİSİNDEN DÜŞECEĞİ BİR MERTEBEYE ULAŞAMAZ

42 Hiçbir velî kul peygamberlerin derecesine ulaşamaz. (Çünkü peygamberler günahlardan arınmış, masum ve son nefes korkusundan emin olan kimse-lerdir. Onlar vahiy ile şereflendirilmiş, meleklerin şahitlik ettiği, hükümleri tebliğ etmekle görevli ve olgunluk sıfatlarının hepsini aldıktan sonra insanları doğru yola ulaştırmakla görevlendirilmiş kişilerdir), hiçbir mükellef insan da kendisinden emir ve yasaklamanın (teklifin) düşeceği bir mertebeye ulaşamaz (yani bâliğ ve kul akıl sahibi olduğu sürece emir ve yasaklamanın, yani mükellefliğin kendisinden düşeceği bir makama ulaşamaz. Çünkü mükelleflik konusunda varid olan hitaplar umumdur, herkes için eşittir).

Lafızların Manası

ولا يبلغ Ulaşamaz, kim? ولي bir velî (bir Allah dostu), neye ulaşamaz? درجة peygamberlerin derecelerine (mertebelerine).

ولا يصل Ve ulaşamaz (kavuşamaz), kim? ألقب kul, nereye ulaşamaz? إلى حيث o mertebeye) ki يسقط düşer (sakıt olur), kimden düşer? عنه o kuldan, ne düşer? الأمر والتهى emir ve yasaklama (yani mükelleflik).

43- NASSLAR ZAHİRE GÖRE YORUMLANIR

43 Nasslar zahirine göre yorumlanır (yani kitap ve sünnetten olan nasslar, kendilerini kayıttalayacak bir delili katî olmadığı sürece zahirlerine göre anlaşılırlar. O nassların altında başka manalar aranmaz). Nassların (delillerin) zahir olan manalarından, bâtinîyye fırkasının mensuplarının iddia ettikleri gibi bir takım manalara saptmak küfre girmektir. Nassları inkâr etmek de küfürdür.

(٤٤) وَإِسْتِحْلَالُ الْمَعْصِيَةِ كُفْرٌ وَإِسْهَانُهُ بِهَا كُفْرٌ

وَالِإِسْتِهْزَاءُ عَلَى الشَّرِيعَةِ كُفْرٌ. وَالْيَأْسُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

كُفْرٌ. وَالْأَمْنُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ تَعَالَى كُفْرٌ. وَتَصَدِيقُ الْكَاهِنِ

بِمَا يُخْبِرُهُ عَنِ الْغَيْبِ كُفْرٌ .

Lafızların Manası

وَالْأُصُولُ (Kitap ve sünnet olan) nasslar (deliller), nedir? تُحْمَلُ hamledilir (yorumlanır), ne üzere yorumlanır? ظَوَاهِرُهَا zahirleri (açık manaları) üzere. وَالْعُدُولُ Sapmak (dönmek), nereden? عَنْهَا zahir olan manadan, nereye sapmak? إِلَى مَعَانٍ bir takım manalara ki يَدْعِيهَا o manaları iddia ediyor (ileri sürüyor), kim? أَهْلُ الْبَاطِنِ Ehli bâtın (yani, bâtiniyye denilen fırkanın mensupları), işte bu şekilde nassların bir zâhiri bir de bâtînî manası olduğunu iddia ederek zâhir manadan sapmak nedir? الْحَادُّ saptırmaktır, neye saptırmaktır? وَرَدُّ الْأُصُولِ Nassları reddetmek (kabûl etmemek), küfre (kâfirliğe). Nassları reddetmek (kabûl etmemek), nedir? كُفْرٌ küfürdür (kâfirliktir).

44- MA'SİYETİN HELAL KABÛL EDİLMESİ, MA'SİYETİN KÜÇÜMSENMESİ, ŞERİATLA ALAY EDİLMESİ, ALLAH'TAN ÜMİT KESİLMESİ, ALLAH'IN AZABINDAN EMİN OLUNMASI

44 (Küçük ya da büyük) günahın helâl kabûl edilmesi, günahın hafife alınması, şeriatla alay edilmesi, Allahu Teala'dan ümit kesilmesi, Allahu Teala'nın azabından emin ve korkusuz olunması, kâhinin gaybtan verdiği haber hakkında doğrulanması küfürdür, kâfirliktir.

Lafızların Manası

وَأَسْتَخْلَلُ الْمَغْصِيَةَ (Küçük ya da büyük olsun) günahın helal kabûl edilmesi, nedir? كُفْرٌ küfürdür (kâfirliktir). وَالْإِسْتِهْأَةُ Küçümsemek (hafife almak), neyi? بِهَا o ma'siyeti (günahı), nedir? كُفْرٌ küfürdür. Ve alay etmek (hafife almak), ne üzerine alay etmek? عَلَى الشَّرِيعَةِ şeriat (İslâm dini) üzerine, nedir? مِنَ اللَّهِ Teala'dan (O'nun rahmetinden), nedir? كُفْرٌ küfürdür. EMIN (korkusuz) olmak, nerden emin ve korkusuz olmak? مِنْ عَذَابِ اللَّهِ Teala'nın azabından, nedir? كُفْرٌ küfürdür. Kâhinin (cinler aracılığıyla gelecekten haber veren kimsenin) doğrulanması, ne hakkında doğrulanması? بِمَا o şey (o haber) hakkında ki يُخْبِرُهُ o şeyi haber veriyor (bildiriyor), nerden? عَنِ الْقَيْبِ bilinmeyen (gizli) şeyden, nedir? كُفْرٌ küfürdür.

(٤٥) وَالْمَعْدُومُ لَيْسَ بِشَيْءٍ .

(٤٦) وَفِي دُعَاءِ الْأَحْيَاءِ لِلْأَمْوَاتِ وَصَدَقَتِهِمْ عَنْهُمْ نَفْعٌ لَهُمْ .

(٤٧) وَاللَّهُ تَعَالَى يُجِيبُ الدَّعَوَاتِ وَيَقْضِي الْحَاجَاتِ .

(٤٨) وَمَا أَخْبَرَ بِهِ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ السَّلَامُ مِنْ أَشْرَاطِ

السَّاعَةِ مِنْ خُرُوجِ الدَّجَالِ وَدَابَّةِ الْأَرْضِ وَيَأْجُوجَ وَنُزُولِ

عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ السَّمَاءِ وَطُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا فَهُوَ

حَقٌّ .

45- MEVCUT OLMAYAN, BİR ŞEY DEĞİLDİR

45 Yok, mevcut olmayan, bir şey, bir varlık değildir.

Lafızların Manası

يُشَىْ bir şey (mevcut olmayan), nedir? لَيْسَ değildir, ne değildir? وَالْمَعْدُومُ (bir varlık) değildir.

46- HAYATTAKİLERİN ÖLÜLER İÇİN YAPTIKLARI DUÂLAR VE SADAKALAR

46 Hayattakilerin ölüler için yaptıkları duâlar ve onlar için verdikleri sadakalarda ölülere bir yarar ve menfaat vardır.

Lafızların Manası

وَفِي دُعَاءِ الْأَحْيَاءِ Dirilerin (hayattakilerin yaptıkları) duâlarında vardır, kim için yaptıkları duâlarda? وَمَصَدَقَتِهِمْ ölüler için (yaptıkları duâlarında), daha? ve onların (hayattakilerin) verdikleri sadakalarında vardır, kimden dolayı verdikleri sadakalarında? عَنْهُمْ onlardan (ölülerden) dolayı verdikleri sadakalarında vardır, ne vardır? نَفْعٌ menfaat (fayda), kim için? لَهُمْ ölüler için.

47- ALLAHÜ TEALA DUALARI KABUL EDER, İHTİYAÇLARI GİDERİR

47 Allahu Teala (kulların yaptıkları) dualara karşılık verir (kabul eder) ve ihtiyaçları giderir.

Lafızların Manası

وَاللَّهُ تَعَالَى Allahü Teala, nedir? يُجِيبُ karşılık verir (kabul eder), neyi? الدُّعَوَاتِ duaları (kendisine yapılan haykırış ve çağrılar) وَيَقْضِي ve giderir (karşılar), neyi? الْحَاجَاتِ ihtiyaçları.

48- RESULULLAH (sallallahü aleyhi ve sellem) KIYAMET ÂLÂMETLERİ HAKKINDA BİLDİRDİĞİ HABERLER

48 Resulullah aleyhi's-selâtü ve's-selâm'ın kıyamet alâmetleriyle ilgili verdiği haberlerin her biri haktır, doğrudur. Bu alâmetler de; Deccal'ın, Dabbe-tü'l-Arz'ın Ye'cûc ve Me'cûc kavminin ortaya çıkışı, İsâ aleyhi's-selâm'ın gökyüzünden inmesi ve güneşin battığı yerden doğmasıdır.

Lafızların Manası

وَمَا O haber (o bilgi) ki أَخْبَرَ haber verdi, neyi? بِهِ o bilgiyi, kim? النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ Nebî aleyhi's-salâtü ve's-selâm, o verdiği haberlerde neredendir? مَنْ مِنْ كِيَامَتِ السَّاعَةِ kıyamet alâmetlerinden. الدُّجَالِ (O kıyamet alâmetleridir):

(٤٩) وَالْمُجْتَهِدُ قَدْ يُخْطِئُ وَقَدْ يُصِيبُ .

(٥٠) وَرُسُلُ الْبَشَرِ أَفْضَلُ مِنْ رُسُلِ الْمَلَائِكَةِ . وَرُسُلُ

الْمَلَائِكَةِ أَفْضَلُ مِنْ عَامَّةِ الْبَشَرِ . وَعَامَّةُ الْبَشَرِ أَفْضَلُ مِنْ

عَامَّةِ الْمَلَائِكَةِ . وَاللَّهُ أَعْلَمُ .

Deccal'ın ortaya çıkması, daha? وَدَابَّةُ الْأَرْضِ Dabbetü'l-Arzi'n ortaya çıkması, daha? وَيَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ Ye'cüc ve Me'cüc (kavminin ortaya çıkması), daha? وَتُزُولُ İsa aleyhi's-selâm (yeryüzüne) inmesi, nereden yeryüzüne inmesi? وَطُلُوعُ الشَّمْسِ gökyüzünden, daha? وَتُزُولُ ve güneşin doğması, nereden doğması? فَهَرَّ مِنْ مَغْرِبِهَا o (bildirilen bu haberlerin her biri), nedir? حَقٌّ haktır (doğrudur).

49- MÜÇTEHİD VERDİĞİ HÜKÜMDE İSABET TE EDEBİLİR, HATA DA EDEBİLİR

49 Müçtehid, (verdiği hükümler de) bazen hata, bazen de isabet edebilir. (Peygamberimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem) böyle buyurmuştur: "Salâhiyet sahibi (hakim, idarî amir veya naip) içtihad ettiğinde doğru içtihad etse iki sevap ve ecir, hata ederse bir sevap ve ecir ile mükafatlandırılacaktır.")

Lafızların Manası

Müçtehid (şer'î delillerden amelî hükümleri çıkarabilme melekesine sahip olan din âlimi), nedir? قَدْ يُخْطِئُ (verdiği hükümde) bazen hata edip yanılabilir وَيُصِيبُ ve bazen de (verdiği hükümde) isabet edebilir.

50- İNSANLAR VE MELEKLER ARASINDAKİ BAZI ÜSTÜNLÜK MERTEBELERİ

50 İnsanların peygamberleri meleklerin peygamberlerinden (yani, dört yüce melekten), meleklerin peygamberleri insanların (Allah dostlarının) umumundan, insanların umumu da meleklerin umumundan (yani dört yüce meleğin dışındaki meleklerden) daha faziletli ve üstündür.

Lafızların Manası

İnsanların peygamberleri, nedir? أَفْضَلُ daha faziletlidir (üstündür), kimden? رُسُلُ الْمَلَائِكَةِ meleklerin peygamberlerinden (dört yüce melekten) رُسُلُ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin peygamberleri (dört yüce melek), nedir? أَفْضَلُ daha faziletlidir (üstündür), kimden? مِنْ غَايَةِ الْبَشَرِ (peygamber olmayan) insanların (Allah dostlarının) umumundan. İnsanların (Allah dostlarının) umumu da, nedir? أَفْضَلُ daha üstündür, kimden? مِنْ غَايَةِ الْمَلَائِكَةِ meleklerin umumundan (dört büyük melekten).

Karabaş
Tecvidi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَعْلُومُ أُولَه كِه أَكْثَرِ أَشْخَاصَك دِيشْلَرِي أُوتُوزُ إِيكِي أُولْدِغِي
 أَجَلْدَن بُو تَصْوِيرْدَه أُوتُوزُ إِيكِي دِيشْ أُوزَرِينَه تَرْتِيبْ أُولْنِمِشْدِرْ .
 أَمَّا بُو دِيشْلَرِكْ أُونْ آلْتِيسِي أُوسْتْ جَكَه دَه وَأُونْ آلْتِيسِي آلْتْ
 جَكَه دَه دِرْ . أُوسْتْ جَكَه دَه أُولَانْ دِيشْلَرِكْ أُوكْ دِيشْلَرِينَه "ئَنِيَه"
 دِيرَلَرْ ، جَمْعِي ثَنَايَا كَلُورْ . بُو ثَنِيَه لَرِكْ آرْدَنْدَه وَاقِعْ أُولَانْ
 دِيشْلَرَه "رَبَاعِيَه" دِيرَلَرْ ، جَمْعِي رَبَاعِيَاتْ كَلُورْ . بُو رَبَاعِيَه
 لَرِكْ آرْدَنْدَه وَاقِعْ أُولَانْ سَوْرِي دِيشْلَرَه "نَاب" دِيرَلَرْ ، جَمْعِي
 أُتْيَابْ كَلُورْ . بُو نَابَلَرِكْ آرْدَنْدَه وَاقِعْ مَجْمُوعْ دِيشْلَرَه "ضِرْسْ"
 دِيرَلَرْ ، جَمْعِي أَضْرَاسْ كَلُورْ . بُو ضِرْسَلَرْدَن نَابَلَرِكْ آرْدَنْدَه وَاقِعْ
 أُولَانْ دِيشْلَرَه "ضَاحِكْ" دِيرَلَرْ ، جَمْعِي ضَوَاحِكْ كَلُورْ . بُو
 ضَاحِكَلَرِكْ آرْدَنْدَه وَاقِعْ أُولَانْ آلْتِي دِيشَه "طَاحِنْ" دِيرَلَرْ ،
 جَمْعِي طَوَاحِنْ كَلُورْ ، بُو طَاحِنَلَرِكْ آرْدَنْدَه وَاقِعْ أُولَانْ دِيشْلَرَه
 "نَاجِدْ" دِيرَلَرْ ، جَمْعِي نَوَاجِدْ كَلُورْ . آلْتْ جَكَه دَه أُولَانْ
 دِيشْلَرِكْ إِسْمَلَرِي وَتَرْتِيبْ لَرِي دَخِي بُوِيلَه دِرْ . فَافَهَمْ !

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

KARABAŞ TECVİDİ TERCÜMESİ

Bilirmelidir ki, insanların çoğunun dişleri otuz iki tane olduğu için, bu (nüshadaki ağız) şekil(in)de (gösterilen) otuz iki diş üzerine tertip olunmuştur.

Bu (otuz iki tane) dişlerin on altısı, üst çenede ve on altısı alt çenededir :

1. Üst çenede olan dişlerin ön dişlerine "seniyye" derler. Çoğulu "Senaya" gelir.
2. Bu seniyyelerin arkasında bulunan (kesici) dişlere "rabaiyye" derler. Çoğulu "rabaiyyât" gelir.
3. Bu rabaiyyelerin arkasında bulunan sivri (köpek) dişlere "nab" derler. Çoğulu "enyâb" gelir.
4. Bu nabların arkasında bulunan bütün dişlere "dırs" derler. Çoğulu "edrâs" gelir.
5. Bu dırslardan nablerin arkasında bulunan dişlere "dâhik" derler. Çoğulu "davâhik" gelir.
6. Bu dâhiklerin arkasında bulunan altı (öğütücü) dişe "dahin" derler. Çoğulu "davâhin" gelir.
7. Bu dahinlerin arkasında bulunan (azı) dişlere "nâciz" derler. Çoğulu "nevâciz" gelir.

Alt çenede olan dişlerin isimleri ve tertipleri de böyledir (yani, yukarı çenedeki dişlerin tertipleri gibidir), iyi anla !

Bilinmelidir ki : Bütün mahreçler beş azaya münhasırdır :

1- Biri, med harfleri için farz olan boğaz ile ağız ortasıdır.

2- Biri, boğazdır. Bunda resimdeki tertip (sıra) üzere üç mahreç muhakkak vardır.

3- Biri, lisandır. Bunda da resimdeki tertip on mahreç muhakkak vardır.

4- Biri şefedir. Bunda da resimdeki tertip iki mahreç muhakkak vardır.

5- Biri nûn-i muhaffefe için farz olan hayşûmdur.

قره باش تجويد^(۱)

(۱) تجويد: لغته بر تشه بي كوزل ايتمك و خوشجه يائمن مقابته در، اصطلاحه: ﴿وهو إعطاء الحروف حَقًّا مِنْ كُلِّ صِفَةٍ وَمُسْتَحَقًّا وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ﴾ در، "حقها" ذن مقصد: صفة لازمه در، "مستحقها" ذن مراد: صفة عارضه در، "لأصله" ذن مقصد: مخرج در، فافهم!

مخارج حروف

معلوم اوله كه مخارج حروف اُون يديدر: اولكي مخرج: جوفدر، يعني بُوغاز ايله اغز اينجده اولان بوشلقدر، بئذن حروف مذ چيقار. ايكنجي مخرج: بُوغاز ديدير كه كوكته متصل اولان يريدر. بوندن اولاً "همزه"، صكره سئذن "ها" چيقار. اوچنجي مخرج: بُوغاز اورته سيدر. بوندن اولاً "عين" صكره سئذن "خا" چيقار. دوردنجي مخرج: بُوغاز اوليدير كه اغزه يقين اولان يريدر. بوندن اولاً "غين" صكره سئذن "خا" چيقار. بشنجي مخرج: بيوك ديل ديينك اوستيله آنك قارشوسي اوست طماقدِر. بوندن "قاف" چيقار. آلتنجي مخرج: قاف مخرجي كيبيدر. لکن آئدن بر يارمق مقداري آشاغيدِر. بوندن "كاف" چيقار. يدينجي مخرج: بيوك ديلك اورته سيله برابري اوست طماقدِر. بوندن ترتيب اوزره "جيم، شين، يا" چيقار. سكرنجي مخرج: "يا" مخرجنك ما يعدى جكرى برابري اولان صولدن يا صاغدن ديل يانيسيله آنك قارشوسي اولان اوست ديشلردر كه آزي ديشنك آردنده كه ديشه كلنجه در. بوندن "ضاد" چيقار. طقوزنجي مخرج: بو دحي صاغدن و صولدن ضاد مخرجنك نهائيشدن ديل اوجنه وارنجه اولان ياني ايله آنك قارشوسي اولان اوست طماقدِر كه ضاحك و تاب و رباعيه و ثنيه ديشلرينك اوست جكن لريدر، بوندن اخفا اولميان "نون" چيقار. اُون برنجي مخرج: ديلك غايت اوجي اوك ديشلرك آلفريدر، بوندن اخفا اولميان "نون" چيقار. اُون برنجي مخرج: ديلك غايت اوجي بر مقدار ارقه سيله قارشوسي اولان ايكي اوست اوك ديشلرك اوستجكرى اولان طماقدِر، بوندن "را" چيقار. اُون ايكنجي مخرج: ترتيب اوزره ديل اوجيله ايكي اوست اوك ديشلرك نصفلردن بوقارو سيلبر كه ياللرينه وارنجه در. آلفرينه غايت يقين اولان بوندن "طا" چيقار، اَزاجن آشاغيسئذن "دال" چيقار، نصفلرينه يقين اولان بوندن "تا" چيقار.

KARABAŞ TECVİDİ¹

¹ Tecvid lügatte : " Bir nesneyi güzel etmek ve hoşça yapmak " manasındadır. Istilahta ise : (وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ كُلِّ صِفَةٍ وَمُسْتَحَقَّهَا وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ) dir.

"Tecvid; harflere hakkı olan sıfatları (yani kalınlık incelik gibi sıfatı lâzımelerini) ve müstehakkı olan sıfatları (yani izhar, idgam, ihfa, kalkale gibi sıfat-ı ârızelerini) vermek ve her bir harfi aslına çevirmektir (yani, harfin mahrecini vererek okumaktır)." (حَقَّهَا) dan maksat, sıfat-ı lâzimedir. (مُسْتَحَقَّهَا) dan murad, sıfat-ı ârize'dir. (لِأَصْلِهِ) dan maksat, mahreçtir. (Bu meseleyi) iyi anla !

HARFLERİN MAHREÇLERİ (ÇIKIŞ YERLERİ)

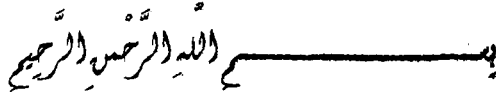
Bilinmelidir ki, harflerin mahreçleri on yedidir :

1. **Mahreç** : "Cevf"dir, yani boğaz ile ağız içinde olan boşluktur. Bundan harf-i medler (ا ، ي ، و) çıkar.
2. **Mahreç** : Boğaz dibidir ki, göğşe bitişik olan yeridir. Bundan evvela (ء), sonrasından (هـ) çıkar.
3. **Mahreç** : Boğaz ortasıdır. Bundan evvela (ع), sonrasından (ح) çıkar.
4. **Mahreç** : Boğaz evvelidir ki, ağza yakın olan yeridir. Bundan evvela (غ), sonrasından (خ) çıkar.
5. **Mahreç** : Büyük dil dibinin üstüyle onun karşısındaki üst damaktır. Bundan (ق) çıkar.
6. **Mahreç** : (ك) mahreci gibidir. Lakin ondan bir parmak miktarı aşağıdır. Bundan çıkar.
7. **Mahreç** : Büyük dilin ortasıyla beraber üst damaktır. Bundan tertip üzere (sırasıyla) (ج ، ش ، س) çıkar.
8. **Mahreç** : (ي) mahrecinin ondan hemen sonra olan soldan ya sağdan dil yanıyla onun karşısı olan üst dişlerdir ki, azı dişinin ardında ki dişe gelince. Bundan (ض) çıkar.
9. **Mahreç** : Bu da sağdan ve soldan (ض) mahrecinin nihayetinden (sonundan) dil ucuna varınca olan yanı ile onun karşısı olan üst damaktır ki, "Dâhik, Nâb, Rabaiye ve Seniyye" dişlerinin üstçeğizleridir (hemen üst tarafıdır). Bundan (ل) çıkar.
10. **Mahreç** : Dil ucuyla karşısında iki üst ön dişlerin etleridir. Bundan ihfa olmayan (ن) çıkar.
11. **Mahreç** : Dilinin gayet (en) ucu bir miktar arkasıyla karşısı olan iki üst ön dişlerin üstçeğizi olan damaktır. Bundan (ر) çıkar.
12. **Mahreç** : Tertip üzere (sırasıyla) dil ucuyla iki üst ön dişlerin yarısından yukarıdır ki, yanlarına varıncadır. Etlerine gayet yakın olan yerinden (ط) çıkar. Azıcık aşağısından (د) çıkar. Yarısına yakın olan yerinden (ت) çıkar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ تَعَالَى يَه حَمْدُ وَتَنَادَنْ وَرَسُولُهُ وَدَحِي آلَهُ وَأَصْحَابُهُ صَلَاةُ
وَسَلَامُهُ نَصُكْرَهُ مَعْلُومُ أُولَهُ كِه حَرْفِ مَدِ أُوچُلْدَرْ : وَاوْ ، يَا ، اَلِف .
وَاوْ تِه زَمَانِ حَرْفِ مَدِ أُولُورْ ؟ وَاوْ سَاكِنْ أُولَسَه مَا قَبْلِي مَضْمُونُ
أُولَسَه أُولَزَمَانِ حَرْفِ مَدِ أُولُورْ .
يَا تِه زَمَانِ حَرْفِ مَدِ أُولُورْ ؟ يَا سَاكِنْ أُولَسَه مَا قَبْلِي مَكْسُورُ
أُولَسَه أُولَزَمَانِ حَرْفِ مَدِ أُولُورْ .

اَوْن اُوچُنْجِي مَخْرَجْ : تَرْتِيب اُوزَرَه دِيْلِك اِيْنَجَه اُوچِيْلَه اِيكِي اَلْت اُولُك دِيْشَلِرْكَ نِصْفِ اَغْلَايِرِيْدَرْ .
نِصْفَلِرِيْتَه يَقِيْن اُولَان يِرْلِيْدَنْ " صَاذ " چِيْقَار . دَحِي يُوْقَارُو سِنْدَنْ " سِيْن " چِيْقَار ، بَاشْلِرْلِيْدَنْ " زَا " چِيْقَار .
يَاخُوذ اُوسْت اُولُك دِيْشَلِرْكَ بَاشْلِرِي طَرَفَه اُولَان نِصْفَلِرِيْدَرْ . نِصْفَلِرِيْتَه يَقِيْن اُولَان مَوْضِعِيْدَنْ " صَاذ " ، دَحِي بَاشْلِرِيْتَه يَقِيْن اُولَان يِرْلِرْلِيْدَنْ " سِيْن " تَمَام بَاشْلِرْلِيْدَنْ " زَا " چِيْقَار . اَوْن
دُرْدُنْجِي مَخْرَجْ : تَرْتِيب اُوزَرَه دِيْل اُوچُنْك يُوْقَارِي يُوْزِيْلَه اُوسْت دِيْشَلِرْكَ بَاشْلِرِيْدَرْ . دِيْلِك غَايِت اُوچُنْك اَرَقَه سِنْدَنْ " ظَا " چِيْقَار . اَزَاچِق اَرْدِيْلِيْدَنْ " ذَل " چِيْقَار . اَنَلِك اَزَاچِق اَرْدِيْلِيْدَنْ " ثَا " چِيْقَار .
يُوْلِرْلِيْدَنْ كَلِيْسِي دِيْل اُوچُنْك طَشْرَه يَه چِيْقَمَه سِيْلَه دِر . اَوْن بَشْنِجِي مَخْرَجْ : اِيكِي اُوسْت اُولُك دِيْشَلِرْكَ بَاشْلِرِيْلَه اَلْت طُوْدَاغِك اِيچِيْدَرْ . يُوْلِيْدَنْ " فَا " چِيْقَار . اَوْن اَلْتُنْجِي مَخْرَجْ : اِيكِي طُوْدَاق اِيچِلِرْلِيْدَنْ بَرِ مَقْدَار اُوچُلِرِيْتَه يَقِيْن يِرْلِرِي بَرِ يِرْلِرِيْتَه ضَعِيْفَه قَبَائِمْلَه " مِيْم " چِيْقَار . دَحِي زِيَادَه اُوچُلِرِيْتَه يَقِيْن اُولَان يِرِي بَرِ يِرْلِرِيْتَه قَبَائِمَه رَقِي ضَم اُولَمْلَه " وَاو " چِيْقَار . يَاخُوذ تَرْتِيب اُوزَرَه " وَاو " ،
يَا ، مِيْم " چِيْقَار . اَوْن يَدْنِجِي مَخْرَجْ : غِيْشُونْمِيْدَرْ ، يَغْنِي كِكِر قُوْغِيْدَرْ . يُوْلِيْدَنْ " نُونِ شُكْفَاة اِيْلَه غَنَه چِيْقَار .

HARF-İ MEDLER

Allahü Teala'ya hamd ve senadan ve Resulüne ve de Âline (ehli beytine) ve Aşhabına salat ve selamdan sonra (aşağıda anlatılan şeyler) bilinmelidir ki :

1- SORU : Harf-i med neye denir?

CEVAP : Harfi med, uzatma harfi demek olup, harflerin harekesini okurken uzatmaya yarar.

2- SORU : Harf-i med kaç tanedir?

CEVAP : Harf-i med üçtür : Vav (و) : Ya (ي) : Elif (ا) .

3- SORU : Vav (و) ne zaman harf-i med olur?

CEVAP : Vav (و) sakin (harekesiz) olsa, mâ-kablindeki ("Vâv"ın evvelindeki harfin harekesi) zammeli (ötrelî) olsa, o zaman (vav,) harf-i med olur (ve bir önceki harfi bir elif miktarı uzatır).

Misal : (يَقُولُ ، يَصُومُ ، يَزُورُ) gibi.

4- SORU : Ya (ي) ne zaman harf-i med olur?

CEVAP : Ya (ي) sakin (harekesiz) olsa, mâ-kablindeki ("Ya"nın evvelindeki harfin harekesi) kesreli (esreli) olsa, o zaman (ya,) harf-i med olur (ve bir önceki harfi bir elif miktarı uzatır).

Misal : (يَقِيلُ ، يَكِيدُ ، يَنِيلُ ، يَزِيدُ) gibi.

13. **Mahreç**: Tertip üzere dilin ince ucuyla iki alt ön dişlerin yarısının (biraz) yukarısidir. Yarısına yakın olan yerinden (ص) çıkar. Yukarısından (س) çıkar, başlarından (ز) çıkar. Yahut üst ön dişlerin başları tarafına olan yukarılarıdır. Yukarılarına yakın olan yerinden (ص) ve başlarına yakın olan yerlerinden (س), tamam başlarından (ز) çıkar.

14. **Mahreç** : Tertip üzere dil ucunun yukarı yüzüyle üst dişlerinin başlarıdır. Dilin gayet ucunun arkasından (ظ) çıkar. Azıcık ardından (ذ) çıkar. Onun azıcık ardından (ث) çıkar. Bunların hepsi dil ucunun dışarı çıkmasıyla olur.

15. **Mahreç** : İki üst ön dişlerin başlarıyla alt dudağın içidir. Bundan (ف) çıkar.

16. **Mahreç** : İki dudak arasındır. Bundan tertip üzere dudakların içleri birbirine kuvvetli kapanmakla (ب) çıkar. Sonra yine içlerinden bir miktar uçlarına yakın yerleri birbirlerine zayıfça kapanmakla (م) çıkar. Ve de ziyade uçlarına yakın olan yeri birbirine kapanmayarak kenarlarını bitiştirmekle (و) çıkar. Yahut tertip üzere (و ، ي ، م) çıkar.

17. **Mahreç** : Haysumdur, yani geniz başlığıdur. Bundan "nun-i muhaffefe ile gunne" çıkar.

أَمَّا أَلِفٌ إِيَّاهُ دَائِمًا سَاكِنٌ أُوْلُوبٌ مَا قَبْلِي مَفْتُوحٌ أُوْلَمَغَلَهُ جَمِيعٌ
زَمَانْدَه حَرْفٌ مَدٌّ أُوْلُورُ . " أُوتِينَا " كِبِي .

سَبَبُ مَدٍّ

وَدَخِيَ سَبَبُ مَدٍّ إِيكِيدِرُ : " هَمْزَه ، سُكُونٌ " .
أَمَّا " هَمْزَه " حَرَكَةُ سِي أُولَانَ أَلَفَه دِيرَلَرُ .
أَمَّا " سُكُونٌ " دِيمَكْ ، يَعْنِي حَرَكَةُ سِي أُولَمَيَّانُ حَرْفٌ دِيمَكْدِرُ .

بَابُ مَدٍّ طَبِيعِي

قَچَن حَرْفٌ مَدٌّ أُوْلُوبٌ سَبَبُ مَدٍّ أُوْلَمَسَه أُولَزَمَانُ مَدٌّ طَبِيعِي أُوْلُورُ .
مِثَالِي : تَوَّابَا ، أَبَدَا ، طَهْ ، أَلِفٌ لَامُ رَانِكُ رَاسِي ، وَحَامِيمِكُ حَاسِي
كِبِي .

أَمَّا بُونُكَ مَرَّتَبَهُ سِي : بِرْ أَلِفْ مِقْدَارِي مَدَّ أُولُنْمَقْدَرُ .

"بِرْ أَلِفْ مِقْدَارِي" دِيمَكْ ، يَعْنِي بِرْ يَارْمَقْ قَالْدِيرَه جَقْ قَدَرُ دِيمَكْدِرُ .

بَابُ مَدِّ مُتَّصِلٍ

قَچَن حَرْفِ مَدْدَنْصُكْرَه سَبَبِ مَدِّ هَمْزَه أُولُوبْ إِيكِيْسِي بِرْ كَلِمَه دَه
وَأَقَعْ أُولُسَه مَدِّ مُتَّصِلِ أُولُورْ . مِثَالِي : إِذَا جَاءَ ، أَوْلَيْكَ ، جِيئَ ، سُوءَ كِيي .

مَدِّ مُتَّصِلِ مَدِّي وَاجِبْدِرُ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ أُولْدِيغِيچُونُ .

"مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ" دِيمَكْ ، يَعْنِي جَمِيعُ قُرَّا مَدِّ إِيْتَدِيلَرُ عَلَى مَرَاتِبِهِمْ قَصْرُ
إِيْتَمَدِيلَرُ دِيمَكْدِرُ .

CEVAP : Amma bunun (uzatılmadaki) mertebesi, bir elif miktarı uzatılmaktır. Bir eliften eksik veya fazla çekmek hata olur.

4- SORU : Bir elif miktarı ne kadardır?

CEVAP : Bir elif miktarı demek, yani bir parmak kaldıracak kadar demektir (bu da yaklaşık 1 veya 1.5 saniyedir).

(عَلِيْمًا) ve (حَكِيْمًا) gibi iki üstünlü kelimeler üzerinde vakıf yapılacak (durulacak) olursa, iki üstünden bedel bir elif üzerine, yani (عَلِيْمًا) ve (حَكِيْمًا) şeklinde vakıf yapılır ve meddi tabii olur. Fakat durulmayıp geçilirse, meddi tabii olmaz.

B. MEDDİ FERÎ

1- SORU : Meddi ferî ne demektir?

CEVAP : Kendisinde aslî meddin miktarını artıracak başka bir sebebin mevcut bulunduğu meddir.

2- SORU : Meddi ferî kaç kısımdır?

CEVAP : 1. Meddi Muttasil ; 2. Meddi Munfasıl ; 3. Meddi Lâzım ; 4. Meddi Ârız ; 5. Meddi Lîn.

1. MEDDİ MUTTASIL

1- SORU : Meddi muttasıl ne demektir?

CEVAP : Bitişik med (uzatma) demektir. Harf-i med ile sebebi meddin aynı kelimede yan yana bulunmasından dolayı bu isim verilmiştir.

2- SORU : Meddi muttasıl ne zaman olur?

CEVAP : Her ne vakitte (bir kelimede) harfi medden sonra, sebebi med hemze olup ikisi bir kelimede vâki olursa (bulunursa), meddi muttasıl olur.

Misali : (إِذَا جَاءَ ، أُولَئِكَ ، جِيئَ ، سَوْءَ) gibi.

(جَاءَ) Meddi muttasıldır. Burada med harfi "cim"i çeken "elif"tir. Sebebi med ise, "hemze"dir. Harfi med ile sebebi med aynı kelimede yan yana geldiği için "Meddi Muttasil" olmuştur.

3- SORU : Meddi muttasılın hükmü nedir?

CEVAP : Meddi muttasılın hükmü (meddi tabii üzerine en az bir elif miktarı ilave edilmesi) vaciptir.

4- SORU : Meddi muttasılın hükmü niçin vaciptir?

CEVAP : Müttetekun aleyh olduğu için.

5- SORU : Müttetekun aleyh ne demektir?

CEVAP : Müttetekun aleyh demek, bütün kurra (kuraat imamları meddi muttasılı) uzatmışlar, mertebeleri üzerine kasr etmediler (meddi tabii gibi bir elif miktarı okumamışlardır), demektir. (Ama meddi tabii üzerine yapılan bu ilavenin miktarında ihtilaf edilmiştir.)

أَمَّا بُؤُوكُ مَرَّتَبَهُ سِي : قِرَائَتِ عَاصِمٍ وَرِوَايَتِ حَفْصِ أَوْزَرَهُ دُرْتُ أَلِفِ
مِقْدَارِي مَدَّ أَوْلُتْمَقْدَرُ .

بَابُ مَدِّ مُنْفَصِلٍ

قَچَنَ حَرْفِ مَدِّ دَنْصُكْرَهُ سَبَبِ مَدِّ هَمْزِهِ أَوْلُوبُ بَشْقَهُ بَشْقَهُ كَلِمَهُ دَه
وَأَقَعَ أَوْلَسَهُ مَدِّ مُنْفَصِلِ أَوْلُورُ . مِثَالِي : يَا أَيُّهَا ، إِنِّي أَخَافُ ، تُوبُوا
إِلَى اللَّهِ كَبِي .

وَدَنَحِي حَرْفِ مَدِّ كَاهُ وَأَوِ مُقْدَرَهُ أَوْلُورُ . مِثَالِي : أَنْ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ،
عِنْدَهُ إِلَّا بِأَذْنِهِ كَبِي .

6- SORU : Meddi muttasıl ne kadar uzatılmalıdır?

CEVAP : Bunun mertebesi, (bizim kıraatimiz olan) Âsım¹ kıraati ve Hafs² rivayeti üzerine (yavaş okuyuşlarda) dört elif miktarı med olunmaktadır. Kur'ân-ı Kerim'i süratli okuyuşta okunuyorsa, iki elif miktarına inilebilir. Bundan az med etmek, caiz değil, tahrimen mekruhtur.

2. MEDDİ MUNFASIL

1- SORU : Meddi munfasıl ne demektir?

CEVAP : Bitişik olmayan ayrı uzatma demektir. Harf-i med ile sebebi meddin ayrı iki kelimeye bulunmasından dolayı bu isim verilmiştir.

2- SORU : Meddi munfasıl ne zaman olur?

CEVAP : Her ne vakitte (bir kelimeye) harfi medden sonra, (onu takip eden kelimenin başında da) sebebi med hemze olup başka başka kelimelerde vâki olursa (bulunursa), meddi munfasıl olur.

Misali : (يَا أَيُّهَا ، إِنِّي أَخَافُ ، تُؤَيُّوْا إِلَى اللَّهِ) gibi.

(يَا أَيُّهَا) Meddi munfasıldır. Burada med harfi "ya" harfini çeken "elif"tir. Sebebi med ise, "hemze"dir. Harfi med ile sebebi med ayrı ayrı kelimelerde olduğu için "Meddi Munfasıl" olmuştur.

Meddi Muttasıl ile Meddi Munfasıldaki sebebi med olarak gelen hemzenin yazılışları farklıdır. Meddi Muttasılta genelde kısa olarak (ـ) gelir. Meddi Munfasıl ise, genelde uzun olarak (ـِ) yazılır ve ayrı ayrı kelimelerde bulunur.

♦ Harfi med, bazen mukadder (gizli) bir "vav" (ve sebebi med "hemze" vâki) olur (ise ve de ayrı ayrı kelimelerde olursa, Meddi Munfasıl olur).

Misali (أَنْ مَالَهُ أَخَذَهُ ، عِنْدَهُ إِلَّا يَأْذِنِهِ) gibi.

¹ Kıraatte İmamımız İmam Âsım hazretlerinin esas ismi "Âsım bin Behdele Ebi'n-Necûd Ebu Bekr el'Kûfî" (rahimehullah)dır. Meşhur yedi kıraat imamından birisidir ve 745 yılında vefat etmiştir. Bugün İslam dünyasının büyük çoğunluğu Kur'ân-ı Kerim'i bu zatın kıraati üzere okumaktadır. Kıraat ilminde esas hocası, tâbiinin ileri gelenlerinden Ebu Abdurrahman es'Sülemî (rahimehullah)dır. (Geniş bilgi için: TDV. İslam Ans. 3, 475)

² "Hafs bin Ebu Ömer el'Kûfî" (rahimehullah), meşhur yedi kıraat imamından Hazreti Asım'ın başta gelen talebelerinden ve onun kıraatinin meşhur iki ravisinden biridir. Aynı zamanda üvey oğludur. İmam Asım (rahimehullah)'ın kıraati daha çok Hafs rivayeti ile yaygın olmuştur. Bugün İslam dünyasının pek çok yerinde (ülkemiz dahil) İmam Asım'ın Hafs rivayeti okunmaktadır. İmam Hafs hazretleri, 798 yılında vefat etmiştir.

وَكَاہِ يَاءٍ مُقَدَّرَةٍ أُولُورُ . مِثَالِي : وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا ، مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا كَبِي .

مَدُّ مُنْفَصِلِكُ مَدِّي جَائِزٌ دَرُ . مُخْتَلَفٌ فِيهِ أُولَدِيغِيچُونُ .

" مُخْتَلَفٌ فِيهِ " دِيمَكُ يَعْنِي بَعْضُ قُرَا قَصَرُ إِيْتَدِيلَرُ دِيمَكْدَرُ .

وَبُؤْلُكُ مَرَّتَبَةِ سِي : دَخِي قِرَائَتِ عَاصِمٍ وَرَوَايَتِ حَفْصِ أَوْزَرَهُ دُرْتُ
أَلْفُ مِقْدَارِي مَدُّ أُولْنَمَقْدَرُ .

بَابُ مَدِّ لَازِمٍ

قَچَنَ حَرْفِ مَدْدَنْصُكْرَهُ سَبَبِ مَدِّ سُكُونِ لَازِمٍ وَاقِعِ أُولْسَه مَدِّ لَازِمٍ
أُولُورُ .

سُكُونِ لَازِمِ نِيَه دِيرْلَرُ ؟ وَقَفَاً وَوَصْلًا ثَابِتُ أُولَانُ سُكُونُهُ دِيرْلَرُ .

وَدَخِي بُو مَدِّ لَازِمِ دُرْتُ دُرْلُودَرُ :

(۱) بَرِي مَدِّ لَازِمِ كَلِمَهءِ مُثَقَّلَه دَرُ . مِثَالِي : تَاْمُرُوْتِي ، اَلْحَاقَّةُ ، وَلَا

الضَّالِّينَ كَبِي .

(۲) وَبَرِي مَدِّ لَازِمِ كَلِمَهءِ مُخَفَّفَه دَرُ . مِثَالِي : أَلَانِ كَبِي .

✦ (Harfi med.) bazen mukadder (gizli) bir "ya" (ve sebebi med "hemze" vâki) olur (ise ve de ayrı ayrı kelimelerde olursa, Meddi Munfasıl olur).

Misali (وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا ، مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا) gibi.

Harfi meddin bulunduğu kelime üzerinde vakıf yapılacak (durulacak) olsa, sebebi meddin bulunmamasından dolayı Meddi Munfasıl da ortadan kalkmış olur.

3- SORU : Meddi munfasılın hükmü nedir?

CEVAP : Meddi Munfasılın hükmü caizdir.

4- SORU : Meddi munfasılın hükmü niçin caizdir?

CEVAP : "Muhtelefün fih" olduğu için.

5- SORU : "Muhtelefün fih" ne demektir?

CEVAP : "Muhtelefün fih" demek, yani bazı kurra (kıraat alimleri iki, üç, dört elif miktarı) med ettiler (uzattılar) ve bazı kurra kasr (meddi tabii gibi bir elif miktarı) okudular, demektir.

6- SORU : Meddi Munfasıl bizim kıraat imamıza göre kaç elif miktarı uzatılır?

CEVAP : Bunun mertebesi, Âsım kıraati ve Hafs rivayeti üzerine (yavaş okuyuşlarda) dört elif miktarı med olunmaktadır. Kur'ân-ı Kerim'i süratli okuyuşta okunuyorsa, bir elif miktarına inilebilir. Hiç uzatmayıp geçmek ise, caiz değil, tahrimen mekruhtur.

3. MEDDİ LÂZİM

1- SORU : Meddi lâzım ne demektir?

CEVAP : Kesinlikle uzatılması gereken med demektir. Bütün kıraat imamları med ile okudukları için, bu isim verilmiştir.

2- SORU : Meddi lâzım ne zaman olur?

CEVAP : Her ne vakitte harfi medden sonra sebebi med sükûnu lâzım olsa, meddi lâzım olur.

3- SORU : Sükûnu lâzım neye derler?

CEVAP : (Kur'ân okurken bir kelimede) vakfen (durulduğunda) ve vaslen (geçildiğinde) sabit olan (varlığını koruyan) sükûna (cezim ve şeddeli duruma) derler.

4- SORU : Meddi lâzım kaç çeşittir?

CEVAP : Meddi lâzım, kelimede ve harfte bulunur. Gerek kelime ve gerekse harf, okunuşları bakımından, meddi lâzım bulunduğu yer itibarıyla dört çeşittir :

1. Biri "Meddi Lâzım Kelime-i Mûsakkale (Şeddeli-İdgamlı Kelime)".

Misali (تَأْمُرُونِي ، الْحَاقَّةُ ، وَلَا الضَّالِّينَ) gibi.

2. Biri "Meddi Lâzım Kelime-i Muhaffefe (Cezimli-İdgamsız Kelime)".

Misali : (الْأَنْ) gibi.

(۳) وَبِرِی مَدِّ لَازِمِ حَرْفِ مُثَقَّلِدِرْ . مِثَالِی : اَلِفْ لَامِ مِیْمِکْ لَامِی ،
وَأَلِفْ لَامِ مِیْمِ صَادِکْ لَامِی ، وَطَا سِیْنِ مِیْمِکْ سِیْنِی کِی .

(۴) وَبِرِی مَدِّ لَازِمِ حَرْفِ مُخَفَّفِدِرْ . مِثَالِی : اَلِفْ لَامِ مِیْمِکْ مِیْمِی ،
وَأَلِفْ لَامِ مِیْمِ صَادِکْ مِیْمِی وَصَادِی ، وَأَلِفْ لَامِ رَانِکْ لَامِی ،
وَحَامِیْمِکْ مِیْمِی کِی .

مَدِّ لَازِمِکْ مَدِّی وَاجِبِدِرْ . مُتَّفَقْ عَلَیْهِ اُولَدِیغِیچُونُ .
وَبُؤْنُکْ مَرْتَبَه سِی جَمِیع قُرَا قَتْنَدَه دُرْت اَلِفْ مِقْدَارِی مَدِّ اُولْنَمَقْدِرْ .

بَابُ مَدِّ عَارِضُ

قِیچَنْ حَرْفِ مَدِّ دَنْصُکْرَه سَبَبِ مَدِّ سُکُونِ عَارِضُ وَاقِعْ اُولْسَه مَدِّ
عَارِضُ اُولُورْ .

سُکُونِ عَارِضُ نِیْه دِیْرَلَرْ ؟ وَفَقَا ثَابِتْ وَصَلًا سَاقِطْ اُولَانْ سُکُونَه
دِیْرَلَرْ . مِثَالِی : یَعْلَمُونْ ، یَوْمِ الدِّیْنِ ، نَسْتَعِیْنُ کِی .
مَدِّ عَارِضِکْ مَدِّی جَائِزِدِرْ . مُخْتَلَفْ فِیْهِ اُولَدِیغِیچُونُ .

3. Biri "Meddi Lâzım Harfi Müsakkale (Şeddeli-İdgamlı Harf)".

Misali: ("أَلِفٌ لَامٌ مِيمٌ صَادٌ" : (ل=لَامٌ) in (الم = "أَلِفٌ لَامٌ مِيمٌ")

i gîbi. (س = سِين) in (طسّم = "طَا سَيْن مِيم") ; ا (ل = لَام) in ("

4. Biri "Meddi Lâzım Harfi Muhaffefe (Cezimli-İdgamsız Harf)"

Misali : "أَلَيْفُ لَامٍ مِيمٌ صَادٌ" : (م=ميم) in (الم= "أَلَيْفُ لَامٍ مِيمٌ") :

in ("حَم" = حَامِيْم) ; اِلْ لَامْ) in (الرَّ = "الرَّ" اِلْف لَامْ رَا) ; اِ ص= صَادْ) i ve (م=مِيْم) i gibi.

- 5- SORU : Meddi lâzımın hükmü nedir?**

CEVAP : Meddi lâzımın meddi vaciptir.

- 6- SORU : Meddi lâzımın hükmü niçin vaciptir?

CEVAP : Müttefekun aleyh (kıraat âlimleri aynı görüşte) olduğu için.

- 7- SORU : Meddi lâzım ne kadar uzatılmalıdır?**

CEVAP : Bunun mertebesi, bütün kurralara (kıraat âlimlerine) göre dört elif miktarı uzatılmaktır. Kur'ân-ı Kerim'i yavaş okuyuş bile olsa, bu miktardan az uzatmak doğru değildir. Çünkü kıraat âlimleri arasında meddi lâzımın dört elif miktarından daha az okuyan yoktur.

4. MEDDI ÂRIZ

- 1- SORU : Meddi Ârız ne demektir?

CĖVAP : Önceden yokken sonradan olan med demektir, yani sebebi med olan sükûnu ârız'ın kelime üzerinde durduğumuz zaman ortaya çıkmasıdır. Bu sebeple meddi ârız'ın meydana gelmesidir.

- 2- SORU : Meddi Âriz ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman ki, harfi medden sonra sebebi medden sükunu ârız bulunsa, meddi ârız olur.

- 3- SORU : Sükûnu Ârız neye derler?**

CEVAP : Vakfen (durulunca) sabit, vaslen (geçildiği zaman) sakıt (ortadan kalkan) sükûna derler.

Misal : **gibi.** (يَعْلَمُونَ ، يَوْمَ الدِّينِ ، نَسْتَعِينُ)

- 4- SORU : Meddi Ârızın hükmü nedir?**

CEVAP : Meddi Ârızın meddi caizdir.

- 5- SORU : Meddi Ârızın hükmü niçin caizdir?**

CEVAP : Muhtelifün fih (kıraat âlimleri arasında ihtilaf) olduğu için.

- 6- SORU : Meddi Ârız ne kadar uzatılmalıdır?**

قَدَرَهُ بِأَشْرَ تَجْوِيدٍ
 وَأَمَّا بُوئُوكَ مَرَّتَبَهُ سَيِّئٌ أَوْلَدُكَ كَهْ : فَجَنِّ آخِرَى مَفْتُوحٌ أُولَسَهُ أَوْجٌ
 وَجَهٌ جَائِزٌ أُولُورُ : طُولٌ ، تَوَسُّطٌ ، قَصْرٌ . وَأَكْرَمُ مَكْسُورٌ أُولَسَهُ دُرَّتٌ
 وَجَهٌ جَائِزٌ أُولُورُ : طُولٌ ، تَوَسُّطٌ ، قَصْرٌ بِرَدَّهِ رَوْمٌ . وَأَكْرَمُ مَضْمُومٌ
 أُولَسَهُ يَدَى وَجَهٌ جَائِزٌ أُولُورُ : طُولٌ ، تَوَسُّطٌ ، قَصْرٌ ، طُولٌ إِلَيْهِ إِشْمَامٌ ،
 تَوَسُّطٌ إِلَيْهِ إِشْمَامٌ ، قَصْرٌ إِلَيْهِ إِشْمَامٌ بِرَدَّهِ رَوْمٌ .
 رَوْمٌ نِيَّهٌ دِيرَلَرُ ؟ تَعْرِيفِي : ﴿الرَّوْمُ طَلَبُ الْحَرَكَةِ بِصَوْتِ خَفِيٍّ﴾
 " كِيرِزَلِي آوَازُ إِلَيْهِ حَرَكَةُ يِي طَلَبُ إِيْتِمَكِهِ دِيرَلَرُ " .
 إِشْمَامٌ نِيَّهٌ دِيرَلَرُ ؟ تَعْرِيفِي : ﴿الْإِشْمَامُ إِيْضَامُ الشَّقَتَيْنِ بَعْدَ السُّكُونِ﴾
 " سَكُونُ دَنْصُكْرَه طُودَا قَلَرِينَ يَوْمَمَعَه دِيرَلَرُ " .

بَابُ مَدِّ لَيْنِ

فَجَنِّ حَرْفِ لَيْنِ دَنْصُكْرَه سَبَبِ مَدِّ سَكُونِ وَاقِعِ أُولَسَهُ مَدِّ لَيْنِ أُولُورُ .
 حَرْفِ لَيْنِ نِيَّهٌ دِيرَلَرُ ؟ وَآوَا يَا سَاكِنُ أُولَسَهُ مَا قَبْلَلِرِي مَفْتُوحٌ أُولَسَهُ
 أَتَمَّا دِيرَلَرُ . مِثَالِي : وَالصَّيْفِ ، عَلَيْهِ ، مِنْ خَوْفٍ ، وَلَا نَوْمٌ كِيِي .
 مَدِّ لَيْنِكَ مَدِّي جَائِزِدِرُ . مَخْتَلَفٌ فِيهِ أَوْلَدِيغِيچُونُ .

CEVAP : Bunun mertebesi (uzatılma miktarı) oldur ki :

1. Ne zaman son harfi üstün olursa, üç vecih (türli) caiz olur (okunabilir):

1. Tûl (dört elif miktarı uzatılarak), 2. Tevassut (iki veya üç elif miktarı uzatılarak), 3. Kasr (bir elif miktarı uzatılarak).

2. Eğer (sonu) esre olursa, dört şekil caiz olur :

1. Tûl, 2. Tevassut, 3. Kasr, 4. Revm.

3. Eğer (son harfi) zammeli olursa, yedi şekil caiz olur :

1. Tûl, 2. Tevassut, 3. Kasr, 4. Tûl ile işmâm (dudağı yummak) 5. Tevassut ile işmam 6. Kasr ile İşmam 7. Revm.

Ancak Tûl ile okunması alimler tarafından efdal görülmüştür.

7- SORU : Revm neye derler?

CEVAP : "الرَّوْمُ طَلَبُ الْحَرَكَةِ بِصَوْتِ خَفِيٍّ"

"Rvm, gizli (zayıf) bir sesle harekeyi (okuyarak) göstermeğe (belli etmeye)" derler.

8- SORU : İşmam neye derler?

CEVAP : "الإِشْمَامُ إِنْضِمَامُ الشَّفَتَيْنِ بَعْدَ السُّكُونِ"

"İşmam, (okuyuş esnasında) sükûndan sonra (bu sâkin yapılan harfin harekesini belli etmek için) dudakları(n uçlarını) yummağa (birbirine bitiştirilmeden) uzatmağa ve işaretle harekesini bildirmeğe)" derler.

Okurken işmam ve revm'in Kur'ân-ı Kerim'de nasıl yapıldığını böyle yazıyla kitap-tan okuyarak öğrenmek mümkün değildir. Bu kaide ancak, bir Kur'ân hocasının ağ-zına bakarak, onun bu kaideyi uygulayış şeklini görerek öğrenmek daha kolay olur.

5. MEDDİ LİN

1- SORU : Meddi Lin ne demektir?

CEVAP : Lisana ağır gelmeden kolay ve yumuşak uzatılabilen med demektir.

2- SORU : Meddi Lin ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman ki, "Harfi Lin"den sonra sebebi medden (lâzım veya ârız) sükûn bulunursa, "Meddi Lin" olur.

3- SORU : Harfi Lin neye derler?

CEVAP : "Vâv" ve "Yâ" sâkin olsa, mâ-kablileri (evvelindeki harfin harekesi) fetha olsa, ona (o "Vâv" ve "Yâ" harfine) derler.

Misal : (Ve vakıf halindeki) (وَالصَّيْفُ، عَلَيْهِ، مِنْ خَوْفٍ، وَلَا تَوْمٌ) gibi.

4- SORU : Meddi Lin'in hükmü nedir?

CEVAP : "Meddi Lin" in meddi, muhtelifün fih (hakkında ihtilaf) olduğu için caizdir.

5- SORU : Meddi Lin ne kadar uzatılmalıdır?

وَأَمَّا بُنُوكُ مَرَّتَبَه سِیْ أُولُدِرْ كِه : قَجَنْ بُونْدَه سَبَبِ مَدِّ سَكُونِ لَازِمِ
 أُولْسَه اِیكی وَجَهْ جَائِزْ أُولُورْ : طُولْ ، تَوَسُّطْ . مِثَالِی : " كَهْیَعَصْ ،
 وَحَمِ عَسَقْ " قَوْلِ شَرِیفْلَرِنْدَه وَاقِعْ أُولَانْ عَیْنِ لَفْظِی كِیی .

وَأَكْرَ سَكُونِ عَارِضْ أُولْسَه مَدِّ عَارِضْ كِییدِرْ كِه أُوچْ یَا دُرْتْ یَا
 یدِی وَجَهْ جَائِزْ أُولُورْ . مِثَالِی : مُقَدَّمْ ذِكْرْ أُولُنَانْ مِثَالْلَرْ كِیی .

بَابُ تَنْوِينِ وَتُونِ سَاكِنُ

تَنْوِينِ اِیكی اُوسْتُونَه وَایكی اَسِرَه یَه وَایكی اُوتْرَه یَه دِیرْلَرْ .
 وَأَمَّا تُونِ سَاكِنِ جَزْمِلِی تُونَه دِیرْلَرْ .

بَابُ إِخْفَا

تَعْرِیفِی : ﴿الْإِخْفَاءُ حَالَةٌ بَيْنَ الْإِظْهَارِ وَالْإِدْغَامِ عَارِيَّةٌ عَنِ التَّشْدِيدِ مَعَ
 بَقَاءِ الْغَنَةِ﴾ .

حَرْفِ إِخْفَا اُونْ بَشْ حَرْفِدِرْ كِه بُو بَیْتِكْ اُولْكِی حَرْفْلَرِیدِرْ : صِفْ ذَا
 تَنَّا جُودْ شَخْصِ قَدْ سَمَا كَرَمَا ضَعْ ظَالِمًا زِدْ تَقَا دُمْ طَالِبًا فَتَرَى .

CEVAP : Bunun mertebesi (uzatılma miktarı) oldur ki,

a. Eğer ne zaman bunda sebebi med "lâzîmî (dâimî) sükûn" olsa, iki vecih (türlü okumak) caiz olur : 1. Tûl, 2. Tevassut.

Misal : Meryem suresinin başındaki "كَافَ مَا يَا عَيْنَ صَادَ" (كَهَيَّعَ) ve Şura suresinin başındaki "حَا مِيمَ عَيْنَ سَيْنَ قَافَ" kavli şeriflerindeki bulunan "ع "عَيْنَ" lafzı gibi.

b. Eğer (sebebi med,) "ârîzî (geçici) sükûn" olsa, Meddi Arız gibidir ki, üç veya dört veya yedi şekil caiz olur.

Misali: Evvelde zikredilen misaller gibi. (وَالصَّيْفِ ، عَلَيْهِ ، مِنْ خَوْفٍ ، وَلَا نَوْمَ).

TENVİN ve SAKİN NUN

1- SORU : "Tenvin" neye derler?

CEVAP : "Tenvin", iki üstün (ـُ), iki esre (ـِ) ve iki ötreye (ـَ) derler.

2- SORU : "Sakin Nûn" neye derler?

CEVAP : "Sakin Nun", "Cezimli (harekesiz) Nun (نْ) "a derler.

3- SORU : "Sakin Nûn" ve "tenvin" in kaç hükmü vardır?

CEVAP : Kendilerinden sonra gelecek harf itibariyle "sakin nun" ve "tenvin" in dört hükmü vardır. Bir başka ifade ile "sakin nun" veya "tenvin" den sonra bulunan harfe göre dört ayrı tecvid olayı meydana gelir.

4- SORU : "Sakin Nûn" ve "tenvin" in hükümlerini sayar mısınız?

CEVAP : 1. İhfa ; 2. İzhar ; 3. İklab ; 4. İdgam; a. İdgam Meal-Gunne, b. İdgam Bi Lâ gunne.

1. İHFA

1- SORU : İhfa ne demektir?

CEVAP : Lügatte "saklamak, gizlemek" demektir.

2- SORU : Tecvid ilminde tarifi nasıldır?

CEVAP : (الْإخْفَاءُ حَالَةٌ بَيْنَ الْإِظْهَارِ وَالْإِدْغَامِ عَارِيَةٌ عَنِ التَّشْدِيدِ مَعَ بَقَاءِ الْغُنَّةِ)

"İhfa, izhar ve idgam arasında bir hal olup, gunnenin kalması ile beraber şeddeden uzak (okuyuş) olmaktır."

3- SORU : İhfa harfleri kaç tanedir ve nelerdir?

CEVAP : İhfa harfi on beş harftir ki, şu beytin evvelindeki harflerdir :

(صِفَ-ذَا-ئَنَا-جُودَ-شَخْصَ-قَدْ-سَمَا-كَرَمًا-ضَعُ-طَالِمًا-زِدْ-تَقَا-دُمَ-طَالِبًا-فَتَرَى)

Bu on beş harfte şunlardır :

(ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك)

قَجَنُ تَنْوِينٍ وَيَا نُونٍ سَاكِنٍ بُوْ أُونِ بَشْ حَرْفَدَنْ بَرِينَهْ أُوغْرَاسَهْ إِخْفَا
أُولُورْ . مِثَالِي : غَنِي كَرِيمْ ، وَفَتْحُ قَرِيبْ ، عَنْ صَلَاتِهِمْ كَبِي .

بَابُ إِظْهَارِ

حَرْفِ إِظْهَارِ آلَتِي حَرْفِدِرْ كِهْ بُوْ أَسْمَاءِ شَرِيفَهْ لَرَكْ أُولَكِي حَرْفَلِرِيدِرْ :
اللَّهُ حَيٌّ خَالِقٌ عَدْلٌ غَنِيٌّ هَادِيًا .

قَجَنُ تَنْوِينٍ وَيَا نُونٍ سَاكِنٍ بُوْ آلَتِي حَرْفَدَنْ بَرِينَهْ أُوغْرَاسَهْ إِظْهَارُ
أُولُورْ . مِثَالِي : غَفُورٌ حَلِيمٌ ، مَنْ آمَنَ ، مِنْ خَوْفٍ كَبِي .
تَعْرِيفِي : ﴿الْإِظْهَارُ هُوَ الْإِنْفِصَالُ تَبَاعُدًا بَيْنَ الْحَرْفَيْنِ﴾ .

بَابُ إِقْلَابِ

حَرْفِ إِقْلَابِ " بَا " دِرْ . قَجَنُ تَنْوِينٍ وَيَا نُونٍ سَاكِنٍ بَايَهْ أُوغْرَاسَهْ
إِقْلَابِ أُولُورْ . مِثَالِي : سَمِيعٌ بَصِيرٌ ، مِنْ بَعْدِ ، لَسِيْبَذَنْ كَبِي .
تَعْرِيفِي : ﴿الْإِقْلَابُ هُوَ قَلْبُ النُّونِ السَّاكِنَةِ أَوِ التَّنْوِينِ مِمَّا
خَالَصًا وَإِخْفَاؤُهَا عِنْدَ الْبَاءِ بَغْنَةً﴾ .

غَنَّهُ تَبَهْ دِيرَلَرْ ؟

4- SORU : İhfa ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman "tenvin (ـَ)" veya "sakin nun (نْ)"den sonra bu on beş harften birine uğrasa (bulunsa) ihfa olur.

Misal : (غَنِيٌّ كَرِيمٌ ، وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ، عَنْ صَلَاتِهِمْ) gibi.

5- SORU : İhfa'nın hükmü nedir?

CEVAP : "İhfa"nın meddi, bir buçuk harf okuyacak kadar bir süre uzatılır. Gunneler de aynı ölçüdedir.

2. İZHAR

1- SORU : İzhar ne demektir?

CEVAP : Lügatte, "meydana çıkarmak", "göstermek" demektir.

2- SORU : Tecvid ilminde ise tarifi nasıldır?

CEVAP : (الْإِظْهَارُ هُوَ الْإِنْفِصَالُ تَبَاعُداً بَيْنَ الْحَرْفَيْنِ)

" İki harfin arasını birbirinden ayırıp açarak (ihfasız ve idgamsız şekilde) okumaktır."

3- SORU : İzhar harfleri kaç tanedir?

CEVAP : İzhar harfleri altı harftir ki, şu ismi şeriflerin ewelki harfleridir:

(أ ، ح ، خ ، ع ، غ ، هـ) = (اللَّهُ ، حَيٌّ ، خَالِقٌ ، عَدْلٌ ، غَنِيٌّ ، هَادِيٌّ)

2- SORU : İzhar ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman ki, "Tenvin (ـَ)" veya "Sakin Nun (نْ)", bu altı harften birine uğrasa, "İzhar" olur.

Misali : (غَفُورٌ حَلِيمٌ ، مَنْ أَمَنَ ، مِنْ خَوْفٍ) gibi. Bu misallerde ki tenvin ve

sakin nun sesleri açık ve net olarak söylenir, ondan sonraki harfe karıştırılmaz.

3. İKLAB

1- SORU : İklab ne demektir?

CEVAP : Lügatte, "çevirmek", "çevrilmek" demektir.

2- SORU : Tecvid ilminde ise tarifi nasıldır?

CEVAP : (الْإِكْلَابُ هُوَ قَلْبُ التَّوْنِ السَّاكِنَةِ أَوْ التَّنْوِينِ مِمَّا خَالِصًا وَاخْتِفَاؤَهَا عِنْدَ الْبَاءِ بِغَنَةٍ)

İklab: "Sakin Nun" veya "Tenvin"i, ("Be" harfine uğradığında) halis "Mim"e çevirerek, "Mim" harfini "Be" harfi içinde gunne (genizden gelen ses) ile ihfa etmek (gizlemek)tir.

3- SORU : Gunne neye derler?

تَعْرِيفِي : ﴿ هِيَ صَوْتُ يَخْرُجُ عَنِ الْخِشُومِ ﴾ " كَكَزْدَنْ كَلَنْ
صَوْتَهُ دِيرَلَرْ " .

بَابُ إِدْغَامِ مَعَ الْغَنَةِ

إِدْغَامُ مَعَ الْغَنَةِ دُرْتُ حَرْفِدِرْ كِه " يَمْنُو " حَرْفَلِرِدِرْ . قَچَنْ تَنْوِينْ وِيَا
نُونِ سَاكِنْ بُو دُرْتُ حَرْفَدَنْ بَرِينَه أُوْغَرَّاسَه إِدْغَامُ مَعَ الْغَنَةِ أُولُورْ .
مِثَالِي : خَيْرًا يَرُهُ ، فَضْلًا مِنْ اللَّهِ ، وَمَنْ يَعْمَلْ كَيْبِي .
أَمَّا نُونِ سَاكِنْ إِيْلَه وَآوْ يَاخُودْ يَا بَرْ كَلِمَه دَه وَاقِعْ أُولُسَه أُولْ زَمَانْ
إِظْهَارْ أُولُورْ . مِثَالِي : بُنْيَانْ ، قَنَوَانْ ، صِنَوَانْ كَيْبِي .

CEVAP : (هِيَ صَوْتٌ يَخْرُجُ عَنِ الْخِشْمِ) "Genizden çıkarılan (gelen) sese" derler. Buna genizden gelen inilti, arı vızıltısı gibi bir sesin gelmesi de diyebiliriz.

4- SORU : İklab harfi hangisidir?

CEVAP : "İklab harfi "Be (harfi)"dir.

5- SORU : İklab ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman "tenvin (تَنْوِينٌ)" veya "sakin nun (نُونٌ)"(nden sonra) "be (ب)" (harfine) uğrasa (bulunsa, "tenvin" veya "sakin nun" tamamen "mim" harfine çevrilmesine ve genizden gelen bir sesle ihfa yapılmasıyla) iklab olur.

Misal : (سَمِيعٌ بَصِيرٌ ، مِنْ بَعْدِ ، لَيَنْبِذَنَّ) gibi.

6- SORU : İklabın hükmü nedir?

CEVAP : İklab, en fazla iki harf sesi kadar uzatılır.

4. İDGAM

1- SORU : İdgam ne demektir?

CEVAP : Lügatte "Gizlemek, birşeyi başka birşeye girdirmek, katmak, şedde ile iki harfi bir harf yapmak" demektir.

2- SORU : Tecvid ilminde ise tarifi nasıldır?

CEVAP : Sakin bir harfi, kendisinden sonra gelen harekeli ikinci bir harfe girdirip, şeddeli bir harf yaparak okumaya denir.

a. İDGAM MEAL GUNNE

1- SORU : İdgam-ı meal gunne ne demektir?

CEVAP : Gunneli idgam, yani genizden ses getirerek şeddeli okumak demektir.

2- SORU : "İdgam-ı Meal Gunne" harfleri kaç tanedir?

CEVAP : "İdgâm-ı Meal Gunne" dört harftir ki, (bu harfler) (يَمْنُو) (lafzında gösterilen) (و ، ن ، م ، ي) harfleridir.

3- SORU : "İdgam-ı Meal Gunne" ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman ki, "tenvin (تَنْوِينٌ)" veya "sakin nun (نُونٌ)"(nden sonra) bu dört harften birine uğrasa (bulunsa), "İdgâm-ı Meal Gunne (genizden gelen sesle birlikte harfleri birbirine katmak)" olur.

Misal : (خَيْرًا يَرَهُ ، فَضْلًا مِنَ اللَّهِ ، وَمَنْ يَعْمَلْ) gibi.

Fakat "sakin nun (نُونٌ)" ile "Vâv (و)" veya "Yâ (ي)" bir kelimede bulunsa, o zaman "İzhar" olur.

Misal : (بُنْيَانٌ ، قِنَوَانٌ ، صِنَوَانٌ) gibi.

4- SORU : İdgamın hükmü nedir?

بَابُ إِدْغَامِ بِلَا غُثَّةٍ

إِدْغَامُ بِلَا غُثَّةٍ حَرْفَلَرِي إِيكِي حَرْفَدِرِكِه "لَر" حَرْفَلَرِيدِر .
قَچَن تَنَوِين وَا تُون سَاكِن بُو إِيكِي حَرْفَدَن بَرِينَه أُوْغَرَا سَه إِدْغَامُ بِلَا
غُثَّةٍ أُولُور . مِثَالِي : غَفُورٌ رَحِيمٌ ، هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ، مِنْ رَبِّهِمْ كِبَى .

بَابُ إِدْغَامِ مِثْلَيْنِ

إِدْغَامُ مِثْلَيْنِ شُولُ حَرْفَدِرِكِه سَاكِنِ أُولُوبِ يَنَه كَنَدِي مِثْلَنَه أُوْغَرَا سَه
إِدْغَامُ مِثْلَيْنِ أُولُور . مِثَالِي : فَمَا رَبِحْتَ تِجَارَتَهُمْ ، أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ ،
أَوُوا وَنَصَرُوا كِبَى .

تَعْرِيفِي : ﴿ مَا اتَّحَدَا مَخْرَجًا وَصِفَةً ﴾ .
أَمَّا تُون سَاكِنِ تُونَه أُوْغَرَا سَه هَمْ إِدْغَامُ مِثْلَيْنِ وَهَمْ إِدْغَامُ مَعَ الْغُثَّةِ
أُولُور . مِثَالِي : مِنْ نَارٍ ، وَمَنْ نُعَمِّرُهُ كِبَى .

أَمَّا مِيمِ سَاكِنِكْ أُوْجُ حَالِي وَارْدِرُ :
(١) مِيمِ سَاكِنِ مِيمَه أُوْغَرَا سَه إِدْغَامُ مِثْلَيْنِ مَعَ الْغُثَّةِ أُولُور .

CEVAP : Bütün idgamlar, ihfanın hükmü gibi en fazla bir buçuk harf miktarı uzatılır.

B. İDGAM Bİ LÂ GUNNE

1- SORU : "İdgam-ı bi lâ gunne" ne demektir?

CEVAP : Gunnesiz idgam demektir, yani genizden ses getirmeden şeddeli gibi okumak demektir.

2- SORU : "İdgam-ı bi lâ gunne" harfleri hangi harflerdir?

CEVAP : "İdgâm-ı Bi Lâ Gunne" harfleri ki, (bu harfler) (لَر) (lafzında gösterilen) (ر) (ل) harfleridir.

3- SORU : "İdgam-ı bi lâ gunne" ne zaman olur?

CEVAP : Her zaman ki, "tenvin (ـَ)" veya "sakin nun (نْ)" (nden sonra), bu iki harften birine uğrasa (biri bulunsa), "İdgam-ı Bi Lâ Gunne" olur.

Misal : (غُفُورٌ رَحِيمٌ ، هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ، مِنْ رَبِّهِمْ) gibi.

İDGAM ÇEŞİTLERİ

1- SORU : İdgam çeşitleri nelerdir?

CEVAP : 1. İdgam Misleyn ; 2. İdgam Mütecaniseyn ; 3. İdgam Mütekaribeyn.

1. İDGAM MİSLEYN

1- SORU : "İdgam Misleyn" ne demektir?

CEVAP : (مَا أَتَّحَدَا مَخْرَجًا وَصْفَةً) "Mahreçleri (harfin sesinin çıktığı yer) ve sıfatları (harfin kendisi) bir olan (iki harften birincisi sakın, ikincisi harekeli olarak yan yana gelirse, sakın olan birinci harfin harekeli olan ikinci harfe idgam edilmesi)dir.

2- SORU : "İdgam Misleyn" ne zaman olur?

CEVAP : "İdgâm-ı Misleyn" şu harftir ki, sakın olup, yine kendi gibisine uğrasa, "İdgam-ı Misleyn" olur.

Misal : (فَمَا رَبَّخَتْ تِجَارَتُهُمْ ، أَنْ اضْرَبَ بِعَصَاكَ ، آوُوا وَتَصَرُّوا) gibi.

Fakat sakın nun, sakın nuna uğrasa, hem "İdgam Misleyn" ve hem "İdgam Meal Gunne" olur.

Misal : (مِنْ نَارٍ ، وَمَنْ نُعَمِّرُهُ) gibi.

3- SORU : "Sakin Mim" in kaç hali vardır?

CEVAP : "Sakin Mim" in üç hali vardır :

a. "Sakin Mim", "Mim" e uğrasa (yani "sakin mim" den sonra "mim" bulunsa) "İdgam Misleyn Meal Gunne" olur.

مِثَالِي : عَلَيْهِمْ مُؤَصَّدَةٌ ، اطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ كَبِيٍّ .

(٢) مِيمٍ سَاكِنٍ بَايَهْ أُوْغْرَاسَهْ إِخْفَا أُوْلُورُ . مِثَالِي : إِنْ رَبَّهُمْ بِهِمْ ،

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ كَبِيٍّ .

(٣) مِيمٍ سَاكِنٍ مِيمٍ إِيْلَهْ بَانَكَ غَيْرِي حُرُوفَهْ أُوْغْرَاسَهْ إِظْهَارُ أُوْلُورُ .

مِثَالِي : هُمْ فِيهِ ، لَكُمْ دِينُكُمْ كَبِيٍّ .

بَابُ إِدْغَامِ مُتَجَانِسَيْنِ

قَچَنَ مَخْرَجَلَرِي بِرُ أُوْلُوبُ صِفْتَلَرِي بَشَقَهْ أُولَانْ حَرْقَلَرُ بِرْبِرِيَنَهْ أُوْغْرَاسَهْ

إِدْغَامِ مُتَجَانِسَيْنِ أُوْلُورُ . أَمَّا بُوْنُكَ حَرْقَلَرِي أَوْجُ مَخْرَجَدَهْ دِرُ :

(١) بِرِي " طَا ، ذَالْ ، ثَا " مَخْرَجِيدِرُ . مِثَالِي : لَيْنُ بَسَطْتُ ، وَقَالَتْ

طَائِفَةٌ ، أَتَقَلَّتْ دَعَوْا اللَّهَ ، مَا عَبَدْتُمْ كَبِيٍّ .

(٢) وَبِرِي " ظَا ، ذَالْ ، ثَا " مَخْرَجِيدِرُ . مِثَالِي : إِذْ ظَلَمُوا ، يُلْهَثْ ذَلِكَ كَبِيٍّ .

(٣) وَبِرِي " بَا ، مِيمٌ " مَخْرَجِيدِرُ . مِثَالِي : يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا كَبِيٍّ .

تَعْرِيفِي : ﴿ مَا اتَّحَدَ مَخْرَجًا وَاخْتَلَفَا صِفَةً ﴾ .

بَابُ إِدْغَامِ مُتَقَارِبَيْنِ

قَچَنَ مَخْرَجَدَهْ وَيَا صِفَتِنْدَهْ يَقِينْلِي أُولَانْ حَرْقَلَرُ بِرْبِرِيَنَهْ أُوْغْرَاسَهْ إِدْغَامِ

مُتَقَارِبَيْنِ أُوْلُورُ . أَمَّا بُوْنُكَ حَرْقَلَرِي إِيكِي مَخْرَجَدَهْ دِرُ :

(١) بِرِي " لَامٌ ، رَا " مَخْرَجِيدِرُ . مِثَالِي : قُلْ رَبُّ ، بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ كَبِيٍّ .

Misal : (عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ، أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ) gibi.

b. "Sakin Mim", "be"ye uğrasa, (yani "sakin mim"den sonra "be" bulunsa, dudak) ihfa(sı) olur.

Misal : (إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ ، تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ) gibi. Bu durumda "Mim" biraz tutulup, gunneli olarak okunur.

c. "Sakin Mim", "Mim" ile "Be"den başka harflere uğrasa, (yani "sakin mim"den sonra "mim" veya "be"den başka bir harf bulunsa, dudak) izhar(ı) olur. Bu durumda gunnesiz olarak okunur.

Misal : (هُمْ فِيهِ ، لَكُمْ دِينُكُمْ) gibi.

2. İDGAM MÜTECANİSEYN

1- SORU : "İdgam Mütecaniseyn" ne demektir?

CEVAP : (مَا اتَّخَذَ مَخْرَجًا وَآخْتَلَفَا صِفَةً) "Mahreçleri (çıkış yerleri) aynı, sıfatları (sesleri) ayrı olan (iki harfin idgamlı -şeddeli- okunması)dır."

2- SORU : "İdgam Mütecaniseyn" ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman mahreçleri bir olup, sıfatları başka olan harfler birbirine uğrasa (yan yana gelse, sakın olan birinci harf, ikinci harfe idgam edilip şeddeli gibi okunduğu zaman) "İdgam Mütecaniseyn" olur.

3- SORU : "İdgam Mütecaniseyn" harfleri kaç mahreçtir?

CEVAP : Bunun harfleri üç mahreçtir :

a. Biri "ط - د - ت" mahrecidir.

Misali : (لَنْ يَسُطَّ ، وَقَالَتْ طَائِفَةٌ ، أَتَقُلْتُ دَعُوا اللَّهَ ، مَا عَبْدْتُمْ) gibi.

b. Biri "ظ - ذ - ث" mahrecidir. Misali : (اِذْ ظَلَمُوا ، يَلْهَثْ ذَلِكَ) gibi.

c. Biri "ب - م" mahrecidir. Misali : (يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا) gibi.

3. İDGAM MÜTEKARİBEYN

1- SORU : "İdgam Mütekaribeyn" ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman mahrecinde veya sıfatında yakınlığı olan harfler, birbirine uğrasa (yan yana gelse), "İdgam Mütekaribeyn" olur.

2- SORU : "İdgam Mütekaribeyn" harfleri kaç mahreçtir?

CEVAP : Bunun harfleri iki mahreçtedir :

a. Biri "ل - ر" mahrecidir. Misali : (بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ ، قُلْ رَبِّ ، بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ) gibi.

(۲) وَبِرِی " قَافْ ، کَافْ " مَخْرَجِیدِرْ . مِثَالِی : اَلَمْ نَخْلُقْکُمْ کِیِّ .
تَعْرِیْفِی : ﴿ مَا تَقَارَبَا مَخْرَجًا أَوْ صِفَةً ﴾ .

بَابُ إِدْغَامِ شَمْسِیَّةٍ

إِدْغَامِ شَمْسِیَّةِ حَرْفَلِرِیْ أُوْنْ دُرْتُ حَرْفِدِرْ کِهْ بُوْ یِتِّکْ أَوَّلِکِیْ
حَرْفَلِرِیدِرْ : " ثُبْ ثُمَّ دَعْ ذَنْبًا رَمَى زِدْ سُمْعَةً شِمْ صَدْرَ ضَیْفِ طَابَ
ظَنَّ لَهُ نَعَمْ " .

فَچَنْ أَلِفْ لَامْ کِهْ آکَا لَامْ تَعْرِیْفِ دِیْرَلَرْ ، بُوْ أُوْنْ دُرْتُ حَرْفَدَنْ بَرِیْنَهْ
أُوْغْرَاسَهْ إِدْغَامِ شَمْسِیَّةِ أُولُورْ . اَمَّا نُونَهْ أُوْغْرَادِقْدَهْ إِدْغَامِ شَمْسِیَّةِ مَعَ
الْغَنَّةِ أُولُورْ . بَاقِیْسِنَهْ أُوْغْرَادِقْدَهْ إِدْغَامِ شَمْسِیَّةِ بِلَا غَنَّةِ أُولُورْ . مِثَالِی :
وَالنَّاسِ ، وَالشَّمْسِ ، وَالتِّینِ کِیِّ .

"Ra" harfinden sonra "lâm" harfi bulunsa, idgam yapılmaz.

b. Biri "ق - ك" mahrecidir. Misali : "أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ" gibi.

"Kâf" harfi, "kef" harfine idgam edildiği için, kalkale hükmü ortadan kalkar.

3- SORU : "İdgam Mütekaribeyn" in Arapça tarifini yapar mısınız?

CEVAP : (مَا تَقَارَبَا مَخْرَجًا أَوْ صَفَةً) "Mahreçleri bir, sıfatları yakın olandır" yani, mahrecinde veya sıfatında veyahut hem mahrecinde hem de sıfatında yakınlığı olan iki harften birincisi sakın, ikincisi harekeli olarak yan yana geldiği zaman, sakın olan birinci harfin harekeli olan ikinci harfe idgam edilmesine denir.

HARF-İ TARİFE AİT HÜKÜMLER

1- SORU : "Harf-i Tarif" ait hükümleri söyler misiniz?

CEVAP : Harf-i tarif denilen ve isimlerin başında görülen "elif-lâm (ال)"dan sonra gelecek harfe göre harf-i tarifin okunuşu bakımından iki ayrı durum ortaya çıkar : 1. İdgam Şemsiyye ; 2. İzhar-ı Kameriyye.

1. İDGAM ŞEMSIYYE

1- SORU : "İdgam Şemsiyye" ne demektir?

CEVAP : Lâm-ı tarif dediğimiz "elif-lâm (ال)"dan sonra şemsi harflerden biri geldiği zaman, Lâm-ı tarif bu harfe idgam edilir. Lâm-ı Tarifin şemsi harflerden birine idgam edilmesine "İdgam Şemsiyye" denir.

2- SORU : "İdgam Şemsiyye" harfleri kaç tanedir ve hangi harflerdir?

CEVAP : İdgam Şemsiyye harfleri on dört harftir. Bu beytin ewelki harflerdir :

ثَبُ - ثَمَّ - دَغ - ذَلْبَا - رَمَى - زِدْ - سُمْعَةُ - شِم - صَدَرَ - ضَيْفٍ - طَابَ - ظَنُّ - لَهُ - نَعَمْ

Bu harfler sırasıyla şunlardır :

ث - ت - د - ذ - ر - ز - س - ش - ص - ض - ط - ظ - ل - ن

3- SORU : "İdgam Şemsiyye" ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman ki, (ال) "Elif-Lâm" ki, buna "Lâm-ı Tarif" derler. Bu on dört harften birine uğrasa, "İdgam Şemsiyye" olur. Fakat "Nun"a uğrayınca, "İdgam Şemsiyye Meal Gunne" olur. Diğerlerine uğrasa, "İdgam Şemsiyye Bilâ Gunne" olur. (Bu on dört harfe bitişen elif-lâm harfleri okunmayıp, sonraki harf ise şeddeli okunur.)

Misali : "وَالنَّاسِ ، وَالشَّمْسِ ، وَالتِّينِ" gibi.

4- SORU : "İdgam-ı Şemsiyye"nin hükmü nedir?

بَابُ إِظْهَارِ قَمَرِيَّةٍ

إِظْهَارِ قَمَرِيَّةِ حَرْفَلَرِي أَوْ دُرْتُ حَرْفَدِرِكِه : " أَنْبَغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ " حَرْفَلَرِيدِرْ . قَچَن لَامِ تَعْرِيفِ بُوْ أَوْ دُرْتُ حَرْفَدَنْ بَرِيَنَهْ أَوْ غَرَّاسَهْ إِظْهَارِ قَمَرِيَّةِ أُولُورْ . مِثَالِي : وَالْعَصْرِ ، وَالْفَجْرِ ، وَالْقَمَرِ كِيِي .

بَابُ قَلْقَلَهْ

حَرْفِ قَلْقَلَهْ بِشْ حَرْفَدِرِكِه : " قُطْبُ جَدِ " حَرْفَلَرِيدِرْ . قَچَن بُوْ بِشْ حَرْفَدَنْ بَرِيْ كَلَمَهْ نَكْ أَوْرْتَهْ سِنْدَهْ وَيَا آخِرِنْدَهْ سَاكِنْ أُولُسَهْ قَلْقَلَهْ أُولُورْ . مِثَالِي : يَدْخُلُونَ ، أَحَدٌ ، بِالْحَقِّ كِيِي .

الْقَلْقَلَةُ لَعَةً : ﴿ التَّحَرُّكُ وَالْإِضْطِرَابُ ﴾ .
وَفِي الْإِصْطِلَاحِ : ﴿ تَقْلُقُ الْمَخْرَجُ حَتَّى يُسْمَعَ لَهُ نَبْرَةٌ قَوِيَّةٌ ﴾ .

CEVAP : Tutulma ve uzatılma ölçüsü yönünden diğer idgamlı bölümlerdeki ölçüde tutulur ve uzatılır. Bu uzatma veya tutma ölçüsü bir buçuk harf miktarıdır.

2. İZHAR-I KAMERİYYE

1- SORU : "İzhar-ı Kameriyye" ne demektir?

CEVAP : "Lâm-ı tarif (ال)" den sonra kamerî harflerden biri geldiği zaman, "Lâm-ı tarif (ال)" in "Lam (ل)" ının bu kamerî harflere idgam edilmeden açık bir şekilde okunmasıdır.

2- SORU : "İzhar-ı Kameriyye" harfleri kaç tanedir ve hangi harflerdir?

CEVAP : "İzhar-ı Kameriyye" harfleri on dört harftir ki, (o harfler de :)
" ا ، ب ، ج ، ح ، خ ، ع ، غ ، ف ، ق ، ك ، م ، و ، هـ ، ي " harfleridir.
(Bu on dört harf şu beyitte toplanmıştır :) " أَبْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ " .

3- SORU : "İzhar-ı Kameriyye" ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman "Lâm-ı Tarif", bu on dört harften birine uğrasa, "İzhâr Kameriyye" olur. Burada "Elif " okunmayıp, "Lâm" harfi cezimli olarak okunmaktadır.

Misali : " وَالْعَصْرِ ، وَالْفَجْرِ ، وَالْقَمَرِ " gibi.

KALKALE

3- SORU : "Kalkale" harfleri kaç tanedir ve hangi harflerdir?

CEVAP : Kalkale harfleri beş tanedir ki, " ب ج د ط ق " = " قُطِبْ جَد " harfleridir.

4- SORU : "Kalkale" ne zaman olur?

CEVAP : Her ne zaman bu beş harften biri, kelimenin ortasında veya sonunda sakin olsa, "Kalkale" olur.

Misali : " يَدْخُلُونَ ، أَحَدٌ ، بِالْحَقِّ " gibi.

Bu harfleri okurken üzerinde durulduğu zaman vurguya benzeyen bir ses meydana geldiği için "Kalkale" denilmiştir. "Kalkale", bu harflerin sükûnlu hallerine mahsustur, harekeli oldukları zaman kalkale olmazlar. Sakin olarak kelimenin sonunda veya ortasında olmaları durumu değiştirmez.

1- SORU : Kalkale ne demektir?

CEVAP : "Kalkale" lügatte; 'Hareketlendirmek ve çalkantıdır.'

2- SORU : Tecvid ilminde ise tarifi nasıldır?

CEVAP : "Kalkale" ıstılahta (tecvid ilminde) ise;

" تَقْلُقُ الْمَخْرَجَ حَتَّى يُسْمَعَ لَهُ نَبْرَةٌ قَوِيَّةٌ "

'Kuvvetli ses işitilene kadar mahreci çalkalamaktır.'

بَابُ حُكْمِ الرَّاءِ

قَجَن " رَا " مَفْتُوحٌ وَيَا مَضْمُومٌ أُولْسَه قَالَيْنُ أَوْقُنُورُ . مِثَالِي :
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، وَالرُّوحُ ، نَصْرُ اللَّهِ كِيِي .

وَآكِرْ مَكْسُورٌ أُولْسَه إِيْنَجَه أَوْقُنُورُ . مِثَالِي : بِالْبِرِّ كِيِي .

وَدَخِي " رَا " سَاكِنُ أُولُوبُ مَا قَبْلِي مَفْتُوحٌ وَيَا مَضْمُومٌ أُولْسَه قَالَيْنُ
أَوْقُنُورُ . مِثَالِي : وَانْحَرْ ، مَنْ شَكَرْ ، بِالْتَّذُرْ كِيِي .

وَدَخِي " رَا " سَاكِنُ أُولُوبُ مَا قَبْلِي مَكْسُورٌ أُولْسَه إِيْنَجَه أَوْقُنُورُ .
مِثَالِي : وَاسْتَغْفِرُهُ ، وَاصْطَبِرْ كِيِي .

أَمَّا بُو صُورَتِ أَحْيِرَه دَه رَانَكْ مَا بَعْدِنْدَه حُرُوفُ إِسْتِعْلَادَنْ بَرِي وَاقِعْ
أُولْسَه أُولَزْمَانُ قَالَيْنُ أَوْقُنُورُ . حُرُوفُ إِسْتِعْلَا يَدِي حَرْفِدِرِكِه : " خُصَّ ضَغَطِ

قِطْ " حَرْفَلِرِيدِرْ . مِثَالِي : مَرْصَادًا ، وَقِرْطَاسٍ ، وَفِرْقَةٍ كِيِي .

أَمَّا حُرُوفُ إِسْتِعْلَا مَكْسُورٌ أُولْسَه أُولَزْمَانُ إِيْنَجَه وَقَالَيْنُ أَوْقُنُورُ
جَائِزٌ أُولُورُ . مِثَالِي : كُلُّ فِرْقٍ كِيِي .

وَدَخِي " رَا " سَاكِنُ أُولُوبُ مَا قَبْلِنَكْ كَسْرَه سِي عَارِضٌ أُولْسَه أُولُ
زَمَانُ يَنَه قَالَيْنُ أَوْقُنُورُ . مِثَالِي : إِرْجِعِي ، لِمَنْ ارْتَضَى كِيِي .

"RA" (HARFİ)NİN HÜKMÜ

1- SORU : "Râ" nın hükmü ne demektir?

CEVAP : "Ra" harfinin okunuş şekilleri demektir.

2- SORU : "Râ" harfinin kalın ve ince okunduğu yerleri söyler misiniz?

CEVAP : "Ra" harfi beş yerde kalın, dört yerde ince, bir yerde de hem ince hem de kalın okumak caizdir. Metne bağlı kalmak için karışık bir şekilde sıralayalım :

✦ Her ne zaman "ra", fethalı veya zammeli olsa, kalın okunur.

Misali : " الرَّحْمَنُ ، الرَّحِيمُ ، وَالرَّوْحُ ، نَصْرُ اللَّهِ " gibi.

✦ Eğer "ra" kesreli olsa, ince okunur.

Misali : " بِالْبَرِّ " gibi.

✦ "Ra" sakın evveli fethalı veya zammeli olsa, kalın okunur.

Misali : " وَالْأَخْرَ ، مَنْ شَكَرَ ، بِالتَّنْذِرِ " gibi.

✦ "Ra" sakın olup, evveli kesreli olsa, ince okunur.

Misali : " وَاسْتَغْفِرُهُ ، وَاصْطَبِرْ " gibi.

✦ Bu son şekilde (esreden sonra sakın olarak bulunan) "ra"nın sonrasında istila¹ harflerinden biri bulunsa, o zaman "ra" kalın okunur.

İstila harfleri yedidir, "خ ص ض ط ظ غ ق" = "خُصَّ صَغُطُ قُطْ" harfleridir.

Misali : " مَرُصَادًا ، قِرْطَاسٍ ، فِرْقَةٍ " gibi.

✦ Ama (esreden sonra gelen sakın "ra"yı müteakip) istila harfleri(nden bir harf) kesreli olsa, o zaman "ra"yı ince ve kalın okumak caizdir.

Misali : " كُلُّ فِرْقٍ " (Şuara Suresi: 63) gibi.

✦ Ve "ra" sakın olup, evvelindeki harfin kesresi ârizî² olsa, o zaman yine kalın okunur.

Misali : " اِرْجِعِي ، لِمَنْ ارْتَضَى " gibi.

¹ İstila : Lügat yönünden "büyüklenmek, yücelik, galip olma isteği" manalarına gelmektedir. Tecvitte manası; "bu sıfatla muttasıf harflerin diğer harflere, ses tonu ve tokluğu yönünden galip durumda bulunması" demek oluyor.

² Ârizî Kesre : Altında bulunduğu harfle söze başlandığında başlandığı zaman var olan, bir evveli ile birlikte okunduğunda ortadan kalkan kesredir. Vasil hemzelerinin hareketleri ârizîdir. Bu bakımdan yukarıdaki misaller, kendilerinden önceki kelimelerle birlikte okundukları zaman başlarındaki hemzenin hareketleri düşer.

وَدَخِيَ " رَا " سَاكِنُ أُولُوبُ مَا قَبْلِي دَخِيَ سَاكِنُ أُولْسَه سَاكِنَه
إِعْتَبَارُ أُولْنَمَارُ ، مَا قَبْلَنَه إِعْتَبَارُ أُولْسُورُ .

أَكَرَ مَا قَبْلِي مَفْتُوحُ وَيَا مَضْمُومُ أُولْسَه قَالِينُ أَوْقُنُورُ . مِثَالِي :
بِالصَّبْرِ ، مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ، فِي الصُّدُورِ كَبِي .

وَأَكَرَ مَكْسُورُ أُولْسَه إِيْنَجَه أَوْقُنُورُ . مِثَالِي : بَصِيرٌ ، قَدِيرٌ كَبِي .
وَدَخِيَ رَا سَاكِنُ أُولُوبُ مَا قَبْلِي حَرْفِ لِينُ أُولْسَه أُولَزْمَانُ دَخِيَ
إِيْنَجَه أَوْقُنُورُ . مِثَالِي : خَيْرٌ ، سَيْرٌ كَبِي .

بَابُ لَفْظَةِ اللَّهِ

فَقَحَنَ لَفْظَةُ اللَّهِ مَا قَبْلِي مَفْتُوحُ وَيَا مَضْمُومُ أُولْسَه قَالِينُ أَوْقُنُورُ .
مِثَالِي : هُوَ اللَّهُ ، نَصَرُ اللَّهُ كَبِي .

وَأَكَرَ مَكْسُورُ أُولْسَه إِيْنَجَه أَوْقُنُورُ . مِثَالِي : بِاللَّهِ ، وَاللَّهُ كَبِي .

بَابُ الضَّمِيرِ

فَقَحَنَ ضَمِيرُكَ مَا قَبْلِي مُتَحَرِّكُ أُولْسَه مَدُ أُولُنُورُ . مِثَالِي : إِنَّهُ ، بِهِ ،
وَلَهُ كَبِي .

✦ "Ra" sakın olup, evvelindeki (harf) sakın olsa, bu sakine itibar edilmez, onun evveline itibar edilir. Eğer evveli fethalı ve zammeli olsa, "ra" kalın okunur.

Misali : " بِالْأَمْرِ ، فِي الصُّدُورِ " gibi.

✦ Eğer (evvelindeki harf, sakın olup, ondan sonra önceki harf) kesreli olsa, "ra" ince okunur.

Misali : " بَصِيرٌ ، قَدِيرٌ " gibi.

✦ "Ra" sakın olup, evveli "Harfi Lin"(den "ya" harfi) olsa, o zaman "ra" ince okunur. Misali (vakıf halindeki) : " خَيْرٌ ، سَيْرٌ " gibi.

Aslında genel kaide uyarınca bu misallerin kalın okunması gerektiğine dikkat ediniz. "Ra" ve "ra"dan önceki harf sakın olup, daha önceki harfin harekesi de fetha bulunduğu zaman "ra" kalın okunacağı halde, bu misallerde ince okunmasına sebep, "harfi lin" olan "ya"dır.

ALLAH LAFZI(NIN OKUNUŞ ŞEKİLLERİ)

1- SORU : " اللَّهُ " lafzındaki " ل " ne zaman ince, ne zaman kalın okunur?

CEVAP : Aslında İmam Âsım kıraatinde bütün fethalı lamların hükmü ince "e sesi ile" okunmak olduğu halde, " اللَّهُ " lafzındaki " ل " in okunuşunun özel hükümleri ve kaideleri vardır :

1. Her ne zaman ki, " اللَّهُ " lafzının evveli(ndeki kelime) fethalı veya zammeli olsa, " اللَّهُ " lafzındaki " ل " kalın okunur. Misali : " هُوَ اللَّهُ ، نَصْرُ اللَّهِ " gibi.

2. Eğer evveli kesreli olsa, " ل " ince okunur. Misali : " لِلَّهِ ، لِلَّهِ " gibi.

Bu kaideler, " اَللَّهُمَّ " lafzı için de geçerlidir. Misal : " سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ " gibi.

ZAMİR

1- SORU : Zamir ne demektir?

CEVAP : Kelimelere bitişen ve kelimenin aslından olmayan " ه ، ه " harfidir.

2- SORU : Zamirlerin okunuş şekilleri nasıldır?

CEVAP : a. Her ne zaman ki, zamirin evveli harekeli olsa, (zamirin önüne, harekesine uygun bir med harfi takdir edilerek bir elif miktarı) uzatılır.¹

Misali : " أَنَّهُ ، بِهِ ، لَهُ " gibi.

¹ Zümer süresinin 7. ayetinde "يَرْضَهُ لَكُمْ" kavli keriminde görülen zamir, bu kaidenin istisnası olarak med olunmadan okunmuştur.

أَمَّا "لَمْ يَنْتَه" ، وَمَا نَفْتَهُ "مَذْ أُولُنْمَازْ. زِيرَا ضَمِيرُ دَكْلِيرْ، نَفْسِ كَلِمَةِ
دَنْدِيرْ. وَأَكْرَ مَا قَبْلِي سَاكِنٌ أُولَسَه قَصِرْ أُولُنُورْ. مِثَالِي : عَلَيْهِ إِلَيْهِ فِيهِ
كِيِي. أَمَّا سُورَهْ فُرْقَانْدَه " فِيهِ مُهَانَا " مَذْ أُولُنُورْ .

بَابُ السَّكْتَةِ

سَكْتَهُ قُرْآنٍ عَظِيمُ الشَّائِدَه دُرْتُ يَرْدَه دِرْ : (١) بَرِي سُورَهْ كَهْفَدَه
"عَوَجَّاهِ قِيَمًا" (٢) وَبَرِي سُورَهْ يَسْ دَه " مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا " (٣) وَبَرِي
سُورَهْ قِيَامَه دَه " وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ " (٤) وَبَرِي سُورَهْ مُطَفِّفِينَ دَه " كَلَّا
بَلْ رَانَ " .

تَعْرِيفِي : ﴿السَّكْتَةُ قَطْعُ الصَّوْتِ دُونَ النَّفْسِ﴾ .

وَمَعْلُومٌ أُولَه كِه هَاءِ سَكْتَهُ إِيْلَه قِرَائَتِ أُولُنَانِ كَلِمَاتِكَ خَالَتْ وَصَلَّرِنْدَه
يَعْنِي " لَمْ يَنْتَه ، وَاقْتَدَه ، وَكِتَابِيَه ، وَحِسَابِيَه ، وَمَالِيَه ، وَسُلْطَانِيَه ،
وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَه " دَه هَائِي إِبْتَاتِ إِيْدَنْ قُرَا إِيْجُونْ بَرِ هَاءِ سَاكِنَه إِلْحَاقِ
لَا زَمْدِيرْ . حَضَرَتْ عَاصِمٌ جَمِيعِ مَوَاضِعْدَه وَصَلَّنْدَه هَائِي إِبْتَاتِ أَيْلْدِي .
أَتَمَّه قُرَا دَنْ بَعْضِيلِرْ " كِتَابِيَه ، حِسَابِيَه " لَفْظَلَرِينْكَ غَيْرِيدَه إِبْتَاتِ
إِيْتَمْدِيلِرْ . أَمَّا وَقَفْ حَالِنْدَه هَاءِ سَكْتَلَرِكْ إِنْبَاتِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ دِرْ .

" لَمْ يَنْتَهُ ، مَا نَفَقَهُ " gibileri uzatılmazlar. Zira (bu kelimelerdeki "ه" ler), zamir değil, kelimenin aslındandırılar.

b. Eğer zaminin evveli sakın olsa, kasr (hiç uzatılmadan) okunur.

Misali : " عَلَيْهِ ، إِلَيْهِ ، فِيهِ " gibi. Fakat Furkan Suresi (69. ayeti)ndeki

" فِيهِ مُهَانًا " (zahir, bu kaideye aykırı olarak) uzatılır.

SEKTE

1- SORU : Sekte ne demektir?

CEVAP : Sekte, nefesi kesmeden sesi kesmektir (yani sesi kestikten sonra nefesi kesmeden bir miktar durmaktır).

2- SORU : Kur'ân-ı Kerim'de kaç yerde sekte vardır?

CEVAP : Sekte, Kur'ân-ı Azimuşşan'da dört yerdedir :

1. Biri Kehf Suresi'nde (âyet : 1-2) : " عَوْجًا سَيِّئًا " "

2. Biri Yasin Suresi'nde (âyet : 52) : " مِنْ مَرْقَدًا سَيِّئًا " "

3. Biri Kıyame Suresi'nde (âyet : 27) : " وَقِيلَ مَنْ سَيِّئًا " "

4. Biri Mutaffifin Suresi'nde (âyet : 14) : " كَلَّا بَلْ سَيِّئًا " "

3- SORU : Bu zikredilenlerden başka sekte var mıdır, hakkında bilgi veriniz?

CEVAP : Zikredilen bu sektelerden başka bir de hâ-i sekte vardır. Bundan maksat, bazı kelimelerin son harekesini muhafaza etmek için, kelimenin sonuna ziyade olunan "sakın he" harfidir. Bilinmelidir ki, "hâ-i sekte" ile okunan kelimelerin (bunlar) : (1) Bakara Suresi'nde (âyet : 259) : " لَمْ يَنْتَهُ " (2) En'âm Suresi'nde (âyet: 90) : " وَأَقْدَهُ " (3) Hakka Suresi'nde (âyet : 19-, 25) : " وَكَتَابِيَّة " (4) Hakka Suresi'nde (âyet: 20, 26) : " وَحَسَابِيَّة " (5) Hakka Suresi'nde (âyet:28) : " وَسُلْطَانِيَّة " (6) Hakka Suresi'nde (âyet : 29) : " وَمَالِيَّة " (7) Kâria Suresi'nde (âyet: 10) : " وَمَا أَذْرَاكَ مَا هِيَّة " (vasıl-geçiş- hallerin)de hâ(-i sekte)yi ispat eden (sabit yapan) kurrâlar (kıraat âlimleri) için bir sakın "hâ" ilhâk lâzımdır (eklemek gereklidir). İmam Âsım hazretleri (yukarıda zikredilen) bütün yerlerde vasıl (geçiş) halinde "hâ(-i sekte)"yi ispat eyledi (geçerli kılıp okumuştur). Bazı kıraat âlimleri " كِتَابِيَّة ، حِسَابِيَّة " lafızlarının dışındakilerini ispat etmediler (geçerli kılıp okumamıştır). Fakat vakıf halinde "hâ-i sekte"lerin ispatı (geçerli kılınip okunması, kıraat imamları arasında) ittifak edilmiştir.

İLAVE

KUR'AN OKUYUŞ ÖLÇÜLERİ

Kıraat imamlarına göre, Kur'ân-ı Kerim üç ölçüde okunur :

- A. TERTÎL (VEYA TAHKÎK) ÖLÇÜSÜ : Kur'ân-ı Kerim'i ağır ağır, harflerini tek tek söyler gibi, tane tane okumak ve tecvid kaide ve kurallarını azamî ölçüde uygulama yaparak okumaya denir. Aşırılar bu okuyuşa misaldir.

Tertîl Ölçüsünde Uzatılması Gereken Med Miktarları : Meddi Muttasıl, 4-5 elif miktarı, Meddi Munfasıl, 4-5 elif miktarı çekilir. Meddi Lâzım, 4-5 elif miktarı çekilir. Meddi Arız ise, Meddi Munfasıl gibidir.

- B. TEDVÎR ÖLÇÜSÜ : Tertîl tarzından biraz daha sürat ve hızlıca okumak anlamına gelen okuyuşa denir. Buna misal olarak mukabele okuyan hafızların okuyuşları gösterebiliriz.

Tedvîr Ölçüsünde Uzatılması Gereken Med Miktarları : Meddi Muttasıl 3 elif miktarı; Meddi Munfasıl 2 elif miktarı; Meddi Lâzım 3 elif miktarı çekilir. Meddi Arız ise, Meddi Munfasıl gibidir.

- C. HADR ÖLÇÜSÜ : Kur'ân-ı Kerim'i en seri şekilde okuma tarzıdır. Hatim ile kılınan namazlarda ve teravih namazlarında okuma tarzı, hadr ölçüsü-ne misal olarak gösterebiliriz.

Hadr Ölçüsünde Uzatılması Gereken Med Miktarları : Meddi Muttasıl, 2 elif miktarı; Meddi Munfasıl, 1 elif miktarı, Meddi Lâzım, 2 elif miktarı çekilir. Meddi Arız ise, Meddi Munfasıl gibidir.

SECÂVEND - VAKIF - DURMA İŞARETLERİ

Kur'ân-ı Kerim okurken mana yönünden durulması gereken kelimelerin üzerinde vakıf işareti olan küçük bir harf görürüz. Bu işaretleri kendilerine göre anlamları vardır :

م [Mim] : Vakf-ı Lâzımdır. Muhakkak durulması gerektiğini bildiren bir işarettir.

ط [Tı] : Vakf-ı Mutlaktır. Durulması şart olan bir işarettir.

ج [Cim] : Vakf-ı Câizdir. Bu işaretle durmakta, geçmek de caizdir. Ancak durmak evlâdır.

ص [Sad] : Vakf-ı Ruhsattır. Zaruret halinde durulur.

ز [Ze] : Vakf-ı Câizdir. Geçmek ise evlâdır.

لا [Lâm elif] : Vakf-ı Durulmaz işaretidir. Nefes daralır da durulursa, tekrar geriden alınır. Ayet sonu olursa, geriden alınmaz.

ق [Kaf] : Vakf-ı Câizdir. Durmak da geçmek de caizdir.

ك [Kıf] : Dur anlamında emirdir. Cim işareti hükmündedir.

ع [Ayn] : Rûku işaretidir. Ayet sonlarında bulunur. Hatimle namaz kılınırken bu işaretlerde rûkua varılması uygun olur. Aşr-ı şeriflerde de böyledir.

HIZBU'L-BAHR ve SEÇME DUALAR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا عَلِيمُ يَا حَلِيمُ أَنْتَ رَبِّي وَعِلْمُكَ حَسْبِي فَنِعْمَ
الرَّبُّ رَبِّي وَنِعْمَ الْحَسَبُ حَسْبِي تَنْصُرُ مَنْ تَشَاءُ وَأَنْتَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ
نَسْتُلِكَ الْعِصْمَةَ فِي الْحَرَكَاتِ وَالسَّكِّنَاتِ وَالْكَلِمَاتِ وَالْإِرَادَاتِ وَالْخَطَرَاتِ
عَنِ الظُّنُونِ وَالشُّكُوكِ وَالْأَوْهَامِ السَّاتِرَةِ لِلْقُلُوبِ عَنْ مُطَالَعَةِ الْغُيُوبِ فَقَدْ
﴿ أَتَى الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زَلْزَالًا شَدِيدًا وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴾^١ فَجَبَّتْنَا وَأَنْصَرْنَا
وَسَخَّرْنَا هَذَا الْبَحْرَ كَمَا سَخَّرْتَ لِمُوسَى عليه السلام وَسَخَّرْتَ النَّارَ لِإِبْرَاهِيمَ
عليه السلام وَسَخَّرْتَ الْجِبَالَ وَالْحَدِيدَ لِدَاوُدَ عليه السلام وَسَخَّرْتَ الرِّيحَ وَالْجَنِّ
وَالشَّيَاطِينَ لِسُلَيْمَانَ عليه السلام وَسَخَّرْتَ الْمُلْكَ وَالْمَلَكُوتَ لِمُحَمَّدٍ عليه السلام
وَسَخَّرْنَا كُلَّ بَحْرٍ هُوَ لَكَ فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَالْمُلْكَ وَالْمَلَكُوتَ
وَبَحْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَسَخَّرْنَا كُلَّ شَيْءٍ يَا مَنْ يَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ.

أَوْجِ دَفْعَهُ ﴿ كَهَيْعِصَ ﴾^٢

أَوْجِ دَفْعَهُ ﴿ حَمَّ عَسَقَ ﴾^٣

1 Ahzab Suresi : 11-12

2 Maryem Suresi : 1

3 Şura Suresi : 1-2

أَنْصُرْنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ، وَافْتَحْ لَنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ، وَاعْفِرْ
لَنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ، وَارْحَمْنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ، وَارْزُقْنَا فَإِنَّكَ
خَيْرُ الرَّاغِبِينَ ، وَاحْفَظْنَا فَإِنَّكَ خَيْرُ الْحَافِظِينَ ، وَاهْدِنَا وَنَجِّنَا مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ . وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رِيحًا طَيِّبَةً كَمَا هِيَ فِي عِلْمِكَ وَأَنْشُرْهَا
عَلَيْنَا مِنْ خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ وَاحْمِلْنَا بِهَا حَمْلَ الْكَرَامَةِ مَعَ السَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ
فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

اللَّهُمَّ يَسِّرْ لَنَا أُمُورَنَا مَعَ الرَّاحَةِ لِقُلُوبِنَا وَأَبْدَانِنَا وَالسَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ فِي
دِينِنَا وَدُنْيَانَا وَكُنْ لَنَا صَاحِبًا فِي سَفَرِنَا وَخَلِيفَةً فِي أَهْلِنَا وَاطْمِسْ عَلَى
وُجُوهِ أَعْدَائِنَا وَامْسَحْهُمْ عَلَى مَكَاتِبِهِمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ الْمُضِيَّ وَلَا
الْمَجِيئَ إِلَيْنَا . ﴿ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى
يُبْصِرُونَ ، وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَاتِبِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا
يَرْجِعُونَ ﴾ ١ . ﴿ يَسَّ (١) وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ (٢) إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (٣)
عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (٤) تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (٥) لَتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ
آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ (٦) لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ
(٧) إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ (٨)
وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا
يُبْصِرُونَ (٩) ﴾ ٢ .

شَاهَتِ الْوُجُوهُ ، شَاهَتِ الْوُجُوهُ ، شَاهَتِ الْوُجُوهُ . ﴿١﴾ وَعَنْتِ الْوُجُوهُ
لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿٢﴾ ﴿٣﴾ طَسَّ ﴿٤﴾ ﴿٥﴾ حَمَّ عَسَق ﴿٦﴾
﴿٧﴾ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٨﴾
يَدَى دَفَعَهُ : ﴿٩﴾ حَمَّ ﴿١٠﴾ .

حَمَّ الْأَمْرُ وَجَاءَ النَّصْرُ فَعَلَيْنَا لَا يَنْصُرُونَ . ﴿١١﴾ حَمَّ ، تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ
اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ غَافِرِ الذُّبِّ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا
إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ ﴿١٢﴾ . بِسْمِ اللَّهِ بَابُنَا تَبَارَكَ حِيطَانُنَا يَسْ سَقَفُنَا .
﴿١٣﴾ كَهَيْعَصَ ﴿١٤﴾ . كَفَايَتُنَا . ﴿١٥﴾ حَمَّ عَسَق ﴿١٦﴾ . حِمَايَتُنَا .

أَوْجَ دَفَعَهُ : ﴿١٧﴾ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٨﴾ .
سِتْرُ الْعَرْشِ مَسْبُورٌ عَلَيْنَا وَعَيْنُ اللَّهِ تَعَالَى نَاطِرَةٌ إِلَيْنَا بِحَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
لَا يَقْدِرُ أَحَدٌ عَلَيْنَا . ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ فِي
لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٠﴾ . ﴿٢١﴾ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٢٢﴾ .
أَوْجَ دَفَعَهُ : ﴿٢٣﴾ إِنْ وَلَّى اللَّهُ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿٢٤﴾ .

1 Taha Suresi : 111

2 Neml Suresi : 1

3 Şuara Suresi : 1-2

4 Rahman Suresi : 19-20

5 Gafur Suresi : 1-3

6 Bakara Suresi : 137

7 Buruc Suresi : 20-22

8 Yusuf Suresi : 64

9 Araf Suresi : 196

يَدِي دَفَعَهُ : حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ .

أَوْجُ دَفَعَهُ : بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ .

أَوْجُ دَفَعَهُ : وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَسَلَّم تَسْلِيمًا كَثِيرًا .
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، آمِينَ .

`Hizbu'l-Bahr` okumağa şeyhinden izin almışsa, şeyhinin öğrettiği usul ve âdab üzere sabah ve akşam namazlarından sonra okuyup sonunda 10 defa :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ عَدَدَ مَعْلُومَاتِكَ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ

salavatı şerife'yi okumalıdır.

KUR'AN-I KERİM'DEN ŞİFA ÂYETLERİ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(۱) وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ .

(۲) شِفَاءَ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهَدَى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ .

(۳) يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ ، إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ .

(۴) وَنَزَّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ .

(۵) وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ .

(۶) قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ .

1. ` Mûminler zümresinin göğüslerini ferahlandirsin` (Tövbe Suresi: 14)
2. ` Gönüllerde olan dertlere bir şifa, mûminler için bir hidayet ve rahmet gelmiştir. ` (Yunus Suresi : 57)
3. ` Onların (arılarının) karınlarından renkleri çeşitli şerbet çıkar ki, onda insanlar için şifa vardır. İşte bunda da tefekkür edecek bir zümre için elbette ayetler vardır. ` (Nahl Suresi : 69)
4. ` Biz Kuran'dan mûminler için şifa ve rahmet olan şeyler indiriyoruz. ` (İsra Suresi: 82)
5. ` Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur. ` (Şura Suresi: 80)
6. ` Onlara söyle : O Kurân iman edenler için hidayet ve şifadır. ` (Fussilet Suresi : 44)

Bu âyetleri her kim hastaya okur ve bir kağıda yazılarak suları hastaya içirilirse, Allahü Teala'nın izniyle her hastalığa şifadırlar. Bilhassa ruh sıkıntısına karşı gönül ferahlığı için birebirdir.

SECDE ÂYETLERİ

Tilavet secdesi, Kur'anı Kerimdeki secde ayetlerinden birinin okunması sebebi ile vacib olan secdedir. Secde ayetini dinlemek de, okumak gibi secdeyi gerektirir.

Secde ayetleri Kur'anı Kerimin on dört suresinde bulunmaktadır.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- (۱) اِنَّ الَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُوْنَ وَلَهُ يَسْجُدُوْنَ .
- (۲) وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ .
- (۳) وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ .

(٤) قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِسَآذِقَانٍ سُجَّدًا .

(٥) أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَآئِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا .

(٦) أَلَمْ تَرَى أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ .

(٧) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا .

(٨) أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ .

(٩) أَلَمَّا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ .

(١٠) قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجْتِكَ إِلَى نَعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ .

(۱۱) وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا يَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ

وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ .

(۱۲) فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا .

(۱۳) وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ .

(۱۴) كَلَّا لَا تُطَعُّهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ .

1. " Kuşkusuz Rabbin katındakiler O'na kulluk etmekten kibirlenmezler, O'nu tesbih eder ve yalnız O'na secde ederler. " (A'raf Suresi : 206)
2. " Göklerde ve yerde bulunanlar da onların gölgeleri de sabah akşam ister istemez sadece Allah'a secde ederler. " (Rad Suresi: 15)
3. " Göklerde bulunanlar, yerdeki canlılar ve bütün melekler, büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler. " (Nahl Suresi : 49)
4. " De ki : Siz ona ister inanın, ister inanmayın; şu bir gerçek ki, bundan önce kendilerine ilim verilen kimselere o (Kur'ân) okununca, derhal yüz üstü secdeye kapanırlar. " (İsra Suresi : 107)
5. " İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimetler verdiği Peygamberlerden, Adem'in soyunda, Nuh (aleyhisselam) ile birlikte (gemide) taşıdıklarımızdan, İbrahim (aleyhisselam) ve İsrail (Yakub aleyhisselam)ın soyundan, doğruya ulaştırdığımız ve seçkin kıldığımız kimselerdendir. Onlara, çok merhametli olan Allah'ın âyetleri okunduğunda ağlayarak secdeye kapanırlardı. " (Meryem Suresi : 58)
6. " Görmez misin ki, göklerde olanlar ve yerde olanlar, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanların birçoğu Allah'a secde ediyor; birçoğunun üzerine de hak olmuştur. Allah kimi hor ve hakir kılar, artık onu değerli kılacak bir kimse yoktur. Şüphesiz Allah dilediğini yapar. " (Hac Suresi : 18)
7. " Onlara Rahman'a secde edin! Denildiği zaman : ' Rahman da neymiş ! Bize emrettiğin şeye secde eder miyiz hiç ! ' derler ve bu emir onların nefretini arttırır. " (Furkan Suresi : 60)
8. " (Şeytan böyle yapmış ki) göklerde ve yerde gizleneni açığa çıkaran, gizlediğinizi ve açıkladığınızı bilen Allah'a secde etmesinler. " (Neml Suresi : 25)

9. " Bizim âyetlerimize ancak o kimseler inanırlar ki, bunlarla kendilerine öğüt verildiğinde, büyüklük taslamadan secdeye kapanırlar ve Rablerini hamd ile tesbih ederler. " (Secde Suresi: 15)

10." Davud (aleyhisselam) : Ant olsun ki, senin koyununu kendi koyunlarına katmak istemekle sana haksızlıkta bulunmuştur. Doğrusu ortakçıların çoğu birbirlerinin haklarına tecavüz ederler. Yalnız iman edip de iyi işler yapanlar müstesna. Bunlar da ne kadar az ! dedi. Davud (aleyhisselam), kendisini denediğimizi sandı ve Rabbinden mağfiret dileyerek eğilip secdeye kapandı, tövbe edip Allah'a yöneldi. " (Sad Suresi : 24)

11." Gece ve gündüz, güneş ve ay O'nun âyetlerindendir. Eğer Allah'a ibadet etmek istiyorsanız, güneşe de aya da secde etmeyin. Onları yaratan Allah'a secde edin ! " (Fussilet Suresi : 37)

12." Haydi Allah'a secde edip, O'na kulluk edin! " (Necm Suresi : 62)

13." Onlar kendilerine Kur'ân okununca secde de etmezler (saygı da göstermezler)! " (İnşikak Suresi : 21)

14." Hayır, ona (ebu cehil'e) uyma ! Allah'a secde et ve (yalnızca Allah'a) yaklaş! " (Alak Suresi : 19)

Bu konuda Ebu Hüreyre (radiyallahü anh)ın rivayet ettiği bir hadisi şerifin meali şöyledir : " İnsanoğlu secde ayetini okuyup secde ettiği zaman, şeytan ağlayarak çekilir ve : ' Eyvahlar olsun! İnsanoğlu secde ile emrolundu, secde etti ve cenneti kazandı; ben ise secde ile emredilince direndim ve sonum ateş oldu ' der. "

Secde âyeti okunduğu zaman kalkılır. Kibleye karşı ayakta durulur ve " Ya Rabbi, senin rızan için secde etmeye " şeklinde niyet edilir. Eller kaldırılmadan ve rüku yapılmadan "Allahü Ekber" diye secdeye varılır. Secde de üç, beş veya yedi kere "Sübhone Rabbiyel a'la" dedikten sonra "Allahü Ekber" diye kalkılır ve Bakara Suresi'nin 286. ayetinde geçen : " سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ " lafzı celilesini okunur ve vazife sona ermiş olur. Tilavet secdesinde teşehhüd ve selam yoktur. Tekbir ve tesbihleri sünnettir. Secde ise, vaciptir. Bu secde sehiv secdesi gibi iki değildir.

Namaz kılan kimse, namazda okuduğu secde ayetinin secdesini namazda eda etmesi lazım gelir.

Bazı kitaplarda şöyle yazılıdır: Bir kimse, bütün secde ayetlerini toptan bir mecliste okuyup her biri için başka başka veyahut hepsine birden ondört defa secde etse dünya ve ahiret işlerinde kendisi için mühim olan her işinde yüce Allah ona kafi gelir.

SOFRA DUASI

الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ وَثُمَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ .
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَأَشْبَعَنَا وَأَرْوَانَا وَكَفَانَا وَأَوَانَا مِنْ غَيْرِ
حَوْلٍ وَلَا قُوَّةٍ مِنَّا وَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مَأْوَى . الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
أَنْعَمَ عَلَيْنَا وَأَفْضَلَ وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَسْبَغَ عَلَيْنَا
نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ، الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا يُؤَافِي نِعْمَهُ وَيُكَافِي مَزِيدَهُ .
اللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ وَاحْفَظْنَا عَنْ شُرُورِ الْأَشْرَارِ وَأَلْحِقْنَا بِعِبَادِكَ الْأَبْرَارِ
بِحَاكِ النَّبِيِّ الْمُخْتَارِ عِنْدَكَ وَآلِهِ الْأَخْيَارِ . اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ تَمَامَ النِّعْمَةِ
وَدَوَامَ الْعَافِيَةِ وَحُسْنَ الْخَاتِمَةِ وَإِلَى شَرَفِ النَّبِيِّ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ
وَمَسَائِخِنَا الْفَاتِحَةِ .

‘ Bizi yediren, içiren, doyuran, (doyasıya) kandıran, bize kafi gelen, yorulmadan ve bir kuvvet harcamadan barındıran Allah'a hamd-ü senalar olsun. Kendilerine yetecek birşeyleri ve barınacak yerleri olmayan nice insanlar vardır. Bize rızık veren, üstün yapan ve bizi müslümanlardan kılan Allah'a hamd ederiz. Bize zahiren ve batinen nimetlerini yayan Allahü Teala'ya hamd ederiz. Nimetlerine yeterli olan ve rızıklarını artırmasına kifayet eden tam bir hamd Allah'a aittir.

Ey Allah'ım, bizi cehennem ateşinden ve şerhilerin şerrinden muhafaza eyle. Ve bizi senin katında seçilmiş olan Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) ve hayırlı olan Âl'inin hürmetine ebrar (iyi) kullarının arasına kat.

Ey Allah'ım, nimetinden tamamını ve afiyetin devamını ve âhirete hüsnü hatime ile gitmeyi Sen'den istiyoruz. Peygamberlerin en şereflişine ve Âl'ine ve Ashabına ve Meşayihimize Fâtiha okuyun. ‘

DERSE BAŞLARKEN OKUNACAK DUA

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنَّا وَعَنْكُمْ وَعَنْ كَافَّةِ الْمُسْلِمِينَ . اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . اَللّٰهُمَّ اَكْرِمْنَا فَهَمَ النَّبِيِّنَ وَحَفِظَ الْمُرْسَلِينَ وَالْهَامَ الْمَلَائِكَةَ وَالْمُقَرَّبِينَ ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ الْاِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ وَجَعَلَ الدُّنْيَا دَارَ الْاِمْتِحَانِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ مَتَّبِعِ الْعُرْفَانَ وَعَلٰى آلِهِ وَاَصْحَابِهِ الْعَامِلِينَ بِاَحْكَامِ الْقُرْآنِ عَلٰى رَسُوْلِنَا صَلَوَاتٌ .

Allahü Teala bizden, sizden ve bütün Müslümanlardan razı olsun. Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım. Allah'ın adıyla başlarım. Allah'ım! Bize peygamberlerin anlayışını, resullerin hıfzını ve meleklerin ve mukarreblerin (Allah'a manen yaklaşmış veli kulların) ilhamını bahset.

İnsanı yaratan, ona beyanı (ifade ve anlatımı) öğreten, dünyayı imtihan yurdu kılan Allah'a hamd olsun. Salat ve selam, irfanın kaynağı peygamberimiz Muhammed'e ve Kur'ân hükümleriyle amel eden ehline ve arkadaşlarına olsun. Peygamberimize salavat okuyun.

DERSİN SONUNDA OKUNACAK DUA

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ * رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ * رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخَاسِرِيْنَ * رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ يَوْمَ يَقُوْمُ الْحِسَابُ * رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهِيَ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا * رَبِّ اَوْزِعْنِيْ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ

وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ
إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٠﴾ رَبَّنَا أَنْتُمْ لَنَا نُورٌ وَآغْفِرْ لَنَا أُنْثَىٰ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠١﴾ اللَّهُمَّ هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا
لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿١٠٢﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ وَعَمَلٍ
وَتَعَوُّذٍ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ وَعَمَلٍ ﴿١٠٣﴾ اللَّهُمَّ أَعِنَّا يَا
رَحْمَنُ عَلَىٰ ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ ﴿١٠٤﴾ اللَّهُمَّ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ
تُبْتُ قُلُوبَنَا عَلَىٰ دِينِكَ ﴿١٠٥﴾ اللَّهُمَّ يَا مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا عَلَىٰ
طَاعَتِكَ ﴿١٠٦﴾ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا عَيْشًا بِلَا بَلَاءٍ وَدِينًا بِلَا هَوَاءٍ وَعَمَلًا بِلَا رِيَاءٍ
وَعَفْوًا بِلَا عَذَابٍ وَمَغْفِرَةً بِلَا عِقَابٍ وَجَنَّةً بِلَا حِسَابٍ وَرُؤْيَاً بِلَا
حِجَابٍ ﴿١٠٧﴾ اللَّهُمَّ تُبْ عَلَيْنَا قَبْلَ الْمَوْتِ وَارْحَمْنَا عِنْدَ الْمَوْتِ وَهَوِّنْ
عَلَيْنَا سُكْرَاتِ الْمَوْتِ وَلَا تُعَذِّبْنَا بَعْدَ الْمَوْتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٨﴾

Ey Rabbimiz ! (Amellerimizi, dualarımızı) bizden kabul eyle. Muhakkak sen asıl işiten ve asıl bilensin.

Ey Rabbimiz ! Bize hem dünyada hem de âhirette iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru.

Ey Rabbimiz ! Bize hidayet verdikten sonra kalplerimizi kaydırma. Bize katından rahmet bahşet. Muhakkak sen asıl ziyadesiyle bahşedensin.

Ey Rabbimiz ! Biz kendimize zulmettik. Eğer sen bizi affetmez ve bize merhamet etmezsen, şüphesiz ziyana uğrayanlardan oluruz.

Ey Rabbimiz ! Hesap günü beni, anamı, babamı ve müminler bağışla.

Ey Rabbimiz! Bize katından rahmet ver ve işlerimize doğruluk nasip et.

Ey Rabbim ! Beni, bana ve ana-babama verdiğin nimetlere karşı teşekkür etmeye ve razı olduğun iyi ameller işlemeye muvaffak kıl.

Benim için neslimde iyilik güzellik ver. Muhakkak ben sana tövbe ettim ve ben Müslümanlarımdım.

Ey Rabbimiz ! Bize nurumuzu tamamla, bizi bağışla. Şüphesiz sen, her şeye güç yetirensin.

Ey Allah'ım ! Bize eşlerimizden ve neslimizden gözümüzün nuru kimselere bağ et ve biz takva sahibi kullara öncül kıl.

Ey Allah'ım ! Biz senden cenneti ve cennete yaklaştıracak olan söz ve davranışları isteriz. Cehennemden ve ona yaklaştıracak olan söz ve davranışlardan sana sığınırız.

Ey Rahmân olan Allah'ım ! Bize zikrin, şükürün ve iyi ibadetin için yardım et.

Ey kalpleri çeviren Allah'ım ! Kalplerimiz dinin üzere sabit kıl .

Ey kalpleri döndüren Allah'ım ! Kalplerimiz itaatine döndür.

Ey Allah'ım Bize belasız bir geçim, hevasız bir din, riyasız amel, azapsız af, cezasız mağfiret, hesapsız cennet ve (âhirette) engel olmaksızın rü'yet (Allah'ı görme) bahşet.

Ey Allah'ım ! Ölmeden önce bize makbul tövbe nasip et. Ölüm esnasında bize merhamet et. Bize ölüm sarhoşluklarını kolaylaştır. Bize öldükten sonra azap etme. (Bu duamızı) rahmetinle (istiyoruz) ey rahmet edenlerin en çok rahmet edeni.

KUR'AN OKUNURKEN OKUNACAK DUA

Müslim'in rivayet ettiği hadisi şerifte Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur : " Kim okumayı murad ederek Mushaf'ı alır da şu duayı okursa, Allahü Teala o kimseye her harf için elli bin hasene verir. "

اللَّهُمَّ بِالْحَقِّ أَنْزَلْتَهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ، اللَّهُمَّ عَظُمَ رَغْبَتِي فِيهِ وَاجْعَلْهُ نُورًا
لِبَصَرِي وَشِفَاءً لِمَ صَدْرِي ، اللَّهُمَّ زَيِّنْ بِهِ لِسَانِي ، وَجَمِّلْ بِهِ وَجْهِي ، وَقُرِّ
بِهِ جَسَدِي ، وَارْزُقْنِي تِلَاوَتَهُ عَلَى طَاعَتِكَ آتَاءَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ ،
وَاحْشُرْنِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَآلِهِ الْأَخْيَارِ .

Ey Allah'im ! Sen O'nu (Kur'an'i) hak ile indirdin, o da hak ile indi. Allah'im Kur'an'a rağbetimi büyüt, onu gözüme nur, göğsüme (kalbime) şifa kıl.

Ey Allah'im ! Onunla dilimi süsle. Onunla yüzümü güzelleştir. Onunla cismimi kuvvetli eyle. Sana itaat ederek gecenin derununda, gündüzün (başlangıç ve son tarafı gibi çeşitli) bölümlerinde O'nu okumayı bana nasip eyle; beni, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ve O'nun hayırlı Âli ile haşr-u cem eyle.

EZAN DUASI

Abdullah bin Amr (Radiyallahü anh)dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu : ` Müezzini duyduğunuz zaman onun dediğini tekrarlayın, sonra bana :

((اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ)) .

salatü selam okuyun, zira bana bir kere salat okuyana, Allahü Teala 10 kere salat eder. ¹

Cabir (Radiyallahü anh)dan rivayet edildiğine göre, Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu : ` Her kim ezanı duyduğunda :

((اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ اَتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ الْعَالِيَةَ وَاَبْعَثْهُ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا الَّذِي وَعَدْتُهُ)) .
derse, kıyamet gününde şefa'at ona helal (nasib) olur. ²

Sa'd bin Ebi Vakkas (Radiyallahü anh)dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu : ` Her kim müezzini duyduğunda :

1 Müslim, Salat, 11 ; Ebu Davud 523

2 Buharî, 2/94 ; Neseî : 2/27

((وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا .
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ)) .

" Ben, Allahü Teala hazretlerinden başka hiçbir ilah olmadığına ve O'nun tek olup, hiçbir ortağı bulunmadığına, Muhammed (Aleyhi's-Selam)'in de, O'nun kulu ve Resülü olduğuna, şahitlik ederim. Rab olarak, Allahü Teala'dan, Peygamber olarak Muhammed (Aleyhi's-Selam)'dan, din olarak da islamdan razı oldum. " derse, Allahü Azze ve Celle onun günahlarını mağfiret eder. ¹

EVĐEN ÇIKARKEN OKUNACAK DUA

Her kim evinden çıkarken :

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

"Allah'ın ismiyle çıktım, Allah'a güvendim. Kuvvet, ibadet ve itaat, ancak Allah'ın yardımılığıdır" derse, o kişiye: 'Kifayet olundun (bu sana yeter), vikaye olundun (bütün şerlerden korundun), hidayet olundun (dosdoğru yola kavuşturuldu)' denilir ve şeytan ondan uzaklaşır. Kul bu duayı okuduğunda, bir şeytan diğerine ' hidayet olunan, kifayet olunan ve Allah'ın muhafazasına alınan bir adama sen ne yapabilirsin ' der. ²

EVE GİRERKEN OKUNACAK DUA

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا .

" Allah'ım, hayırlar hususunda Sen'den hayırlı çıkış ve giriş isterim. Ey Allah'ım, Senin adınla girdik, yine Senin adınla çıkarız. Yalnız Allah'a, Rabbimize güvendik ve dayandık. "

¹ Müslim, Salat : 13 ; Ebu Davud : 525

² Ebu Davud : 5095 ; İbn Mace : 3886

Bu dua eve girildiğinde okunur. Bu dua okunduktan sonra (ev boşsa):

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

şeklinde selam verilir ve arkasından üç ihlas okuyup eve girilir. Bütün Peygamberler böyle yapmışlardır. Bizler de onların birer vekilleri olarak böyle yapmalıyız.

HELAYA GİRERKEN OKUNACAK DUA

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) helaya girerken :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ .

" Ey Allah'ım, erkek ve dişi cinlerin şerrinden Sana sığınırım " derdi. ¹

Bu da helaya girerken şeytan ve cinlerin avret mahallimizi görmemeleri için denmelidir. ²

BANYOYA GİRERKEN OKUNACAK DUA

Hamam bir çeşit temizlenme mahallidir, aynı zamanda cehenneme benzeyen yönü de vardır. Temizlenme yönünden cennete, harareti yönünden de cehenneme benzemektedir. İnsan hamama girerken, hem cenneti ve hem de cehennemi hatırlamalı ve şu duayı okumalıdır :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَتَعِيمَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَحَمِيمَهَا

" Allah'ım, cenneti ve içindeki nimetleri Sen'den isterim. Cehennemden ve cehennemin kızgınlığından Sana sığınırım."

BANYODAN ve HELADAN ÇIKARKEN OKUNACAK DUA

Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), helada Allahü Teala'yı lisanen zikredemeyişi ve sıkıntı verecek olan şeylerden kurtarması için :

غُفْرَانَكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِّي الْأَذَى وَعَافَانِي

` Mağfiretini isterim. Bütün hamdler benden eziyeti (dışarı çıkamadan dolayı meydana gelebilecek sıkıntı ve pisliği) gideren Allahü Teala'ya mahsustur ` şeklinde dua ederdi. ¹

ARABAYA BİNERKEN OKUNACAK DUA

" Bir binite bindiğinde :

بِسْمِ اللَّهِ ، سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

` Allah'ın adıyla. Bunu bize musahhar (âmâde) kılan Allah tamamıyla münezzehtir, yoksa onu zaptedemezdik. Biz herhalde Rabbimize dönerceğiz. diyen kimse, bu bineğinden inmeden ölürse, şehit olarak ölmüş olur. ²

Bu dua, tamamen Hakk'ın iradesine teslim olunduğunu ve O'ndan başka sığınılacak hiçbir varlığın bulunmadığını belirtmek için kara yolculuğu sırasında okunur. Zira Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz her ne zaman deveye binse bu duayı okurlardı.

ARABADAN İNERKEN OKUNACAK DUA

اللَّهُمَّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

" Allah'ım, beni mübarek bir yerde konaklandır. Sen konaklandırırların en hayırlısısın."

GEMİYE BİNERKEN OKUNACAK DUA

Gemiye binerken şu âyet-i celileler okunursa, Allah'ın izniyle batmaktan emin olur :

﴿ بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَمُرْسِيهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾
﴿ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾

1 İbni Mace : 301

2 Mecmeatu'l-Ahzab : 1-614 (Zuhruf Suresi: 13-14)

(Gemiye) Allah'ın adıyla (binin ki), onun yürümesi de, demir atması da Allah'ın iradesiyledir. Çünkü Rabbim Gafur'dur, Rahim'dir.' ¹

`Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler. Kıyamet günü bütün yeryüzü O'nun tasarrufundadır. Gökler O'nun kudret eliyle dürülmüş olacaktır. O, müşriklerin ortak koşmalarından yüce ve münezzehtir.' ²

YATARKEN OKUNACAK DUA

1. Sizden biriniz yatağına geldiği vakit, yatağını gömleğinin içi ile temizlesin, çünkü o kalktıktan sonra yatağına neyin girdiğini bilemez, sonra sağ tarafı üzerine yatsın, sonra da şöyle desin :

بِسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ وَإِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا
وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ .

" Ya Rabbi ! Senin adınla yanımı yere koydum, yine Senin adınla kaldırıyorum. Eğer ruhumu alırsan, ona merhamet et. Eğer onu (uyanmaya serbest bırakıp) salıverirsen, salih kullarını sakladığın gibi onu da muhafaza et. " ³

2. Yatağına geldiğinde namaz abdesti gibi abdest al, sonra sağ tarafına yat ve :

اَللّٰهُمَّ اَسْلَمْتُ وَجْهِيْ اِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ اَمْرِيْ اِلَيْكَ وَالْجَاثُ ظَهَرِيْ اِلَيْكَ
رَغْبَةً وَرَهْبَةً اِلَيْكَ لَا مَلْجَا وَلَا مَنْجَا مِنْكَ اِلَّا اِلَيْكَ ، اَللّٰهُمَّ اٰمَنْتُ
بِكِتَابِكَ الَّذِيْ اَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِيْ اَرْسَلْتَ .

" Ey Allah'ım ! Yüzümü Sana teslim ettim, işlerimi Sana havale ettim, Senden korkarak ve Sana rağbet ederek sırtımı Sana dayadım, Senden başka sığınacak ve Senden başka yalvarılacak yok, ancak Sen varsın. İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin Nebine inandım " söyle.

1 Hud Suresi: 41

2 Zümer Suresi : 67

3 Buharî : 11-126

Eğer o gece ölürsen, İslamiyet üzere ölürsün ve bu sözleri yartarken söylediğin en son söz yap.¹

YATAKTAN KALKINCA OKUNACAK DUA

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ
النُّشُورُ

" Allahü Teala'dan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, hiçbir ortağı yoktur, mülk O'na mahsustur, hamd de O'na aittir ve O, her şeye tam manasıyla gücü yetendir. Onun yardımı olmadan hiçbir günahattan dönüş ve hiçbir ibadete kuvvet yoktur.

Allah'ı tesbih ederim, Allahü Teala'ya hamd ederim, Allahü Teala'dan başka hiçbir ilah yoktur ve Allahü Teala her şeyden büyüktür.

Bütün hamdler bizi öldürüldükten (uyuduktan) sonra diriltten (uyandıran) Allahü Teala'ya mahsustur ve dönüş ancak O'nadır " derse, günahları denizin köpükleri kadar-hatta denizlerin köpüklerinden fazlada-olsa, mağfiret edilir.²

ELBİSE GİYERKEN OKUNACAK DUA

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا الثَّوْبَ وَرَزَقَنِي مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ

" Bütün hamdler, bu elbiseyi bana giydiren ve benim hiçbir gayret ve kudretim olmaksızın bunu bana nasip eden Allahü Teala'ya mahsustur " derse, geçmiş günahları mağfiret olunur.³

1 Buharî : 11-115

2 Nesai : 810, 811

3 Ebu Davud : 4023

SALAT-I TUNCINA

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُنَجِّنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَهْوَالِ
وَالْآفَاتِ وَتَقْضِيَ لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ
السَّيِّئَاتِ وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ أَعْلَى الدَّرَجَاتِ ، وَتُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى الْعَالِيَاتِ
مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاتِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ .

" Allah'im, Muhammed Mustafa ve O'nun ehli beyti üzerine sonsuz bir rahmet buyur ki, onunla bizi her çeşit korku ve musibetlerden kurtarasın, onunla bizim her türlü ihtiyaçlarımızı yerine getiresin, keza onunla her çeşit günahlarımızdan bizi temizleyesin, yine onunla bizi kendi (manevi) katındaki en yüksek derecelere yükseltessin ve yine onun ile hayatta ve öldükten sonra bizi bütün hayırların nihayetine kavuşturarsın. Muhakkak Sen, her şeye kadirsin. "

Dünyevi bir sıkıntıda bulunan sıdk ve ihlaslı bir kalp ile beş vakit namazdan sonra bu salatü selamı yedişer defa okursa, Allahü Teala onu sıkıntıdan kurtarır.

Başına bir felaket veya sıkıntı geldiğinde müslüman bir cemaat, o belanın def-i için bir mescitte kalpleri Allahü Teala ve Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in ruhaniyetlerini arzulayarak sabah namazının ardından 100.000 defa bu duayı okurlarsa, bela ve afetler ortadan kalkar.

SALAT-I TEFRİCİYE

اللَّهُمَّ صَلِّ صَلَاةً كَامِلَةً وَسَلِّمْ سَلَامًا تَامًّا عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ تَنْحُلْ بِهِ
الْعُقْدَ وَتَنْفِرِجْ بِهِ الْكُرْبُ وَتَقْضِيَ بِهِ الْحَوَائِجُ ، وَتُنَالُ بِهِ الرِّغَائِبُ
وَحُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَيُسْتَسْقَى الْعَمَامُ بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ ، وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
فِي كُلِّ لَمَحَةٍ وَنَفْسٍ بَعْدَ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ .

"Allah'ım ! Resulümüz Muhammed Aleyhi's-Selam ve ehlinin üzerine mükemmel bir rahmet ve tam bir selâmet ver ki, onun sayesinde bizi bütün korku ve ukdelerden (müşkül şeylerden) kurtarmış olasın. Onunla bizim ihtiyaçlarımızı yerine getirmiş olasın ve yine onunla bizi kendi yanındaki en üstün derecelere yükseltesin ve Rabbimiz ; onunla (bize) hayırlı sonlar nasip et. Nitekim yağmurlar O'nun yüce şahsı hürmetine istenir. Ayrıca O'nun ehline ve arkadaşlarına da, her göz açıp kapama ve nefes vermede bildiğin şeyler sayısınca salât ve selâm et."

İmam Kurtubî buyuruyor ki : Bu salavatı günde 41 veya 100 defa okumaya devam edenlerin Allahü Teala üzüntüsünü giderir. Belayı ve zararı ortadan kaldırır, işini kolaylaştırır, rızkını genişletir, fakirlikten korur, kalbine Allahü Teala muhabbet tohumlarını atar, Allahü Teala'dan her ne isterse muradı hasıl olur.

Mühim bir işin görülmesi ve büyük bir belanın şiddetinden emin olmak isteniyorsa, bu salavat 4444 defa okunsun. Şüphesiz Allahü Teala onun muradını niyetine göre muvaffak kılar.

ABDEST DUALARI

1." Abdeste başlarken şöyle dua etmelidir :

بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ
وَعَلَى تَوْفِيقِ الْإِيمَانِ وَعَلَى هِدَايَةِ الرَّحْمَنِ

"Azamet sahibi Allah'ın adıyla (abdest almaya başlarım). İslam dini üzere yarattığı, Rahman (Teala'n)ın hidayetine ve imana muvaffak kıldığı için Allah'a hamd olsun."

" Kişi, her uzvu yıkama anında besmele çeker ve :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

'Şahadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Ve yine şahadet ederim ki, Muhammed (aleyhisselam) Allah'ın kulu ve resulüdür.'

Besmele çektikten sonra şöyle der :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا

" Bütün övgüler, suyu temizleyici ve islami nur kılan Allah(ü Teala'y)a aittir."

✓ Ağza su verme esnasında :

اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ
اللَّهُمَّ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَأْسًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا

" Allah'ım ! Seni zikretmem, sana şükretmem ve sana güzel ibadet edebilmem için bana yardım et. Allah'ım! Bana Peygamberinin havzından öyle bir kâse içir ki, ondan sonra ebedî susamayayım ".

✓ Burna su verme esnasında :

اللَّهُمَّ أَرِحْنِي رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَأَرْزُقْنِي مِنْ نَعِيمِهَا وَلَا تُرِحْنِي رَائِحَةَ النَّارِ

" Allah'ım ! Bana cennetin kokusunu koklat, cehennemin kokusunu koklatma ! "

✓ Yüzü yıkama esnasında :

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيِضُ وَجُوهُ أَوْلِيَائِكَ
وَلَا تُسَوِّدْ وَجْهِي بِذُنُوبِي يَوْمَ تُسَوِّدُ وَجُوهَ أَعْدَائِكَ

" Allah'ım ! Yüzümü dostlarının yüzleri bembeyaz olacağı günde, nurunla yüzümü ak et, düşmanlarını yüzleri kapkara olacağı günde, günahlarım sebebiyle yüzümü karartma !

✓ Sağ elini yıkama esnasında :

اللَّهُمَّ اعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي وَحَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا

" Allah'ım ! Kitabımı (amel defterimi) bana sağımdan ver. Beni kolay bir hesapla hesaba çek " der.

✓ Sol elini yıkama esnasında :

اللَّهُمَّ لَا تُعْطِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي

وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَلَا تُحَاسِبْنِي حِسَابًا شَدِيدًا

" Allah'ım! Kitabımı (amel defterimi) bana solumdan ve arka tarafımdan verme, şiddetli bir hesap ile hesaba çekme " der.

✓ Başı meshetme esnasında :

اَللّٰهُمَّ حَرِّمْ شَعْرِيْ وَبَشْرَتِيْ عَلٰى النَّارِ
وَاطْلِنِّىْ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ اِلَّا ظِلُّكَ

" Allah'ım ! Tüylerimi ve cildimi cehenneme haram kıl. Senin gölgen-
den başka gölge olmadığı günde, beni Arşın gölgesi altında gölgelendir. "

✓ İki kulağını meshetme esnasında :

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنَ الَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهٗ

" Allah'ım ! Beni sözü dinleyen ve en güzeline tabi olanlardan eyle. "

✓ Boynu meshetme esnasında :

اَللّٰهُمَّ اعْتِقْ رَقَبَتِيْ مِنَ النَّارِ وَاَحْفَظْنِيْ مِنَ السَّلَاسِلِ وَالْاَغْلَالِ وَالْاَنْكَالِ

" Allah'ım ! boynumu cehennemden azad eyle ve beni zincirlerden,
kelepçelerden ve işkencelerden muhafaza et. "

✓ Sağ ayağı yıkama esnasında :

اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلٰى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُلُّ فِيْهِ الْاَقْدَامُ

" Allah'ım ! Ayakların kaydığı günde ayaklarımı sırat (köprüsü) üze-
rinde sabit eyle (kaydırma).

✓ Sol ayağı yıkama esnasında :

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ سَعْيِيْ مَشْكُوْرًا وَذَنْبِيْ مَغْفُوْرًا وَعَمَلِيْ مَقْبُوْلًا وَتِجَارَتِيْ لَنْ تَبُوْرَ

" Allah'ım ! Gayretimi şükre layık, günahımı affedilen, amelimi
kabul edilen ve ticaretimi ahirette sahibini helak etmeyen bir
ticaret kıl. "

2. Abdest aldıktan sonra şu dualar okunmalıdır :

a. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim,
abdestini bitirdiğinde üç kere :

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ

derse, anasından doğduğu gündeki gibi bütün günahları silinmedik-
çe (o abdestinden) kalkmaz. "

b. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim, güzelce abdest alır da, abdestini bitirdiğinde :

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

" Ey Allah'ım ! Seni tesbih ederim, sana hamd ederim, senden başka hiçbir ilah olmadığına şahitlik ederim, senden mağfiret dilerim ve sana tövbe ederim " derse, bu söz, bir mühürle damgalanarak Arşın altına konur ve kıyamete kadar iptal edilmez. ¹

c. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim, güzelce abdest alır da, abdestini bitirdiğinde :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ،

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ

" Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur, o tektir, hiçbir ortağı yoktur. Ey Allah'ım ! Beni son derece tövbe edenlerden ve tam manasıyla temizlenenlerden kıl ! " derse, Allahü Teala ona cennetin sekiz kapısını açar, o, istediğinden girer. ²

d. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : " Her kim, abdestinin arkasından ' İnnâ Enzelânâ ' suresini bir kere okursa, sıddıklardan olur, iki kere okuyan şehitler divanına yazılır, üç kere okuyanı ise, Allahü Teala, Peygamberin cem olduğu makama ulaştırır. " ³

NAMAZDAN SONRA OKUNACAK DUALAR

1. Her kim her namazın peşinde üç kere :

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

" Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan, Hay ve Kayyûm olan Allah-dan mağfiret dilerim ve O'na tövbe ederim " derse, harpten kaçmış (en büyük günahı işlemiş) de olsa, Allahü Teala onun bütün günahlarını affeder. ⁴

1 Mecmeuzzevaid : 1/244

2 Ebu Davud : 170

3 Râmu'z-l-Ehâdis : 438, 5463

4 İbni Sünnî : 53-137

2. Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) namazını bitirdiğinde, üç kere istiğfar eder sonra :

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

" Ey Allah'ım ! Sen, selam (bütün noksan sıfatlardan kurtulan)sın, selam (kurtuluş) Sendendir. Ey Celal ve ikram sahibi Sen çok yüce oldun! " dendi.¹

3. سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

" Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Hamd Allah'adır. Allah-dan başka hiçbir ilah yoktur. Ve Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak yüce ve büyük olan Allah'a aittir. "

4. Her kim namazın peşinde :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ، مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝﴾

Ayet el-Kürsi'yi (el'Bakara : 255) okursa, onunla cennete girmek arasında ancak ölüm vardır (yani, öldüğü gibi cennete girer).²

5. Her kim her namazının peşinde 33 kere tesbih, 33 kere tahmid, 33 kere de tekbir getirdikten sonra yüzüncüde :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ،

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Allah'dan başka hiçbir ilah yoktur. O, birdir ve ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. O yaşatır ve O öldürür. O herşeye gücü yetendir" derse, günahları denizin köpükleri kadar da olsa affedilir.¹

6. İyâs ibni Seleme İbni'l-Ekvâ (radiyallahü anhum) babasının şöyle dediğini rivayet etmiştir : " Ben Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'in her duaya başladığı duaya :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْوَهَّابِ

" Pek yüce ve Vehhab (çok bağışlayan) Rabbimi her türlü noksanlıklardan tenzih ederim " diyerek başladığını işittim.²

7. Her kimi, kıyamet gününde en bol ölçekle tartması (en büyük sevaba nail olması) sevindirirse, namazını bitirdiğinde (Saffat suresinin son üç ayetini) :

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

" İzzet sahibi olan Rabbini, onların vakfettiklerinden tenzih ederim. Gönderilenlere selam olsun. Alemlerin Rabbi olan Allahü Teala'ya hamdolsun " ³ desin.

SABAH ve AKŞAM SALAVATLARI

أَسْتَعِذُ بِاللَّهِ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَرَفِ النَّبِيِّ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَشَائِخِنَا الْفَاتِحَةِ .

(أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى

النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ .

1 Müslim, ezkar : 68

2 Hâkim, Müstedrek 1/498

3 Kenzül ummal : 2-135 No : 3481

4 (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) dokuz defa söylenip, onuncuda (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) söylenir.

5 Ahzab Suresi : 56

(اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَعْدَ كُلِّ دَآءٍ
وَدَوَآءٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ كَثِيْرًا ¹ .

(وَصَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلٰى جَمِيْعِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ وَآلِ كُلِّ
اَجْمَعِيْنَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ .

(عَلٰى اَعْظَمِ الْعَالَمِيْنَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ، صَلَوَاتُ

(اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

(عَلٰى اَكْمَلِ الْعَالَمِيْنَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ، صَلَوَاتُ

(اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

(عَلٰى اَشْرَفِ الْعَالَمِيْنَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ، صَلَوَاتُ

(اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

Sabah ve yatsı namazlarından sonra söylenen bu zikir, Nakşî Meşayih'inin sünnetidir.

Hacı Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhu) Hazretleri buyurdu ki : Nakşî tarikatındaki müridler, bu zikirleri her namazdan sonra okur, ancak sabah ve yatsı namazlarından sonra sesli olarak yaparlar.

SABAH ve AKŞAM NAMAZDAN SONRA OKUNACAK DUALAR

1. Her kim sabah namazının peşine iki ayağını bükücü olduğu halde (teşehhüd vaziyetini bozmadan) ve dünya kelamı konuşmadan on kere:

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ ،

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

derse, o kişiye on sevap yazılır, on derecesi yükseltir ve o gün istemediği herşeyden emniyette olur, şeytandan korunur ve o gün Allahü Teala'ya ortak koşmaktan başka hiçbir günahın ona ulaşması zuhur etmez (yani imansızlıktan başka hiçbir günah bu zikrin sevabını iptal edemez).¹

2. Her kim sabahladığında üç kere :

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Bir kere :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۚ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (٢١) هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ (٢٢) هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ (٢٣) هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۚ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (٢٤) ﴿

okurda (Haşr Suresi: 21-24) o gece veya gündüz ölürse, muhakkak cenneti kendisine vacib kılmış olur.²

Başka br hadisi şerifte ise şöyle zikredilmiştir : " Allah(ü Teala) o kişiye akşama kadar dua etmek üzere 70.000 melek görevlendirir. O gün ölürse, şehit olarak ölür. Akşamladığında bunları okuyana da aynı derece vardır. "³

3. Her kim sabahladığında :

1 Suyutî, Dürrül-Mensur : 8-122

2 Trimizî, Nevevî, Ezkâr : 69

3 İmam Ahmed : 5-26

اَللّٰهُمَّ مَا اَصْبَحَ (اَمْسَى) بِيْ مِنْ نِّعْمَةٍ اَوْ بِاَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ
فَمِنْكَ وَحَدِّكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ

" Ey Allah'ım ! Bende veya mahlukatından herhangi birinde sabahlayan her nimet sadece Sendendir. Senin hiçbir ortağın yoktur, hamd Sana mahsustur, şükür Sana aittir " o derse, o günün şükrünü ödemiş olur. Akşamladığında da (parantez içindekini) bu gibi derse, muhakkak o gecenin de şükrünü ödemiş olur. ¹

4. Her kim sabahladığında :

فَسُبْحَانَ اللهِ حِيْنَ تُمْسُوْنَ وَحِيْنَ تُصْبِحُوْنَ ❀ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِيْنَ تُظْهِرُوْنَ ❀ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُخَيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ

(Rûm Suresi: 18-19) âyetlerini okursa, o gün yapamayacağı bütün hayırların sevabına ulaşmış olur. Akşamladığında bu âyetleri okuyan ise, o gece yapamayacaklarına yetişmiş olur. ²

Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) bir kere ashabına : "Allahü Teala'nın Halil'ine niçin vazifelerini tastamam yapan İbrahim diye isim verdiğini size haber vereyim mi? Çünkü O, her sabah-akşam (Rûm Suresi: 18-19) âyetlerini okuyordu." buyurdu. ³

Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdu ki : "Her kim Rûm suresinin şu üç âyetiyle (17, 18, 19) Saffât Suresi'nin son üç âyetini her namazdan sonra okursa, gökteki yıldızların, yağmur damlalarının, ağaç yapraklarının, yerdeki toprakların sayısınca kendisine sevap yazılır, öldüğünde ise kabrinde her iyiliğine karşı on sevap da-ima kendisine ihsan edilir. " ⁴

1 Ebu Davud : 5073

2 Ebu Davud : 5076

3 Mecmeuzzevaid : 10/120

4 Ruh'u'l-Beyan : 3/12 ; Neseff : 3/269

5. İbni Abidin'in Dürre'l-Muhtar'da zikrettiğine göre, İmam Azam Efendimiz rüya âleminde Rabbisini yüz kere gördü. Son gördüğünde: "Ya Rabbi! Kıyamet gününde kulların neyle kurtulacak?" diye sordu. Allahü Teala da : " Her kim sabah-akşam :

سُبْحَانَ الْأَبَدِيِّ الْأَبَدِ ، سُبْحَانَ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ ، سُبْحَانَ رَافِعِ السَّمَاءِ
بِغَيْرِ عَمَدٍ ، سُبْحَانَ مَنْ بَسَطَ الْأَرْضَ عَلَى مَاءٍ جَمَدٍ ، سُبْحَانَ مَنْ خَلَقَ
فَأَخْصَاهُمْ عَدَدًا ، سُبْحَانَ مَنْ قَسَمَ الرِّزْقَ وَلَمْ يَنْسَ أَحَدًا ، سُبْحَانَ
الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ، سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ .

" Ebedî olan, sonu olmayan Zât'ı tesbih ederim. Bir olan benzeri olmayan Zât'ı tesbih ederim. Tek olan kimseye muhtaç olmayan Zât'ı tesbih ederim. Gökleri direksiz yükselten Zât'ı tesbih ederim. Yeri donuk su üzerine döşeyen Zât'ı tesbih ederim. Bütün mahlukatı yaratıp, onları tek tek sayan Zât'ı tesbih ederim. Rızıkları dağıtan ve kimseyi unutmayan Zât'ı tesbih ederim. Aile ve çocuk edinmeyen Zât'ı tesbih ederim. Doğurmayan ve doğrulmayan ve kendisi için hiçbir eş bulunmayan Zât'ı tesbih ederim. " derse, azabımdan kurtulur.¹

6. Her kim sabahleyin (veya akşamleyin) yedi kere

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

"Allah bana yeter, O'ndan başka hiç bir ilah yoktur, ancak O'na güvendim ve O, büyük arşın Rabb'isidir" okursa, o gün ve gece kendisine ne bir sıkıntı, ne bir soygun, ne de bir boğulma isabet etmez.²

7. Her kim, akşamleyin üç kere :

بِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي
لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

1 Akaidî Kestelî, Hâmişî : 134

2 Süyutî, Dürre'l-Mensur : 4-334 ; Ebu Davud : 4-321

"O Allah'ın ismiyle (akşamladım) ki, O'nun ismiyle birlikte ne yerde, ne de gökte hiç birşey zarar veremez. O hakkıyla işiten, çok iyi bilendir" derse, sabaha kadar ona ani bir bela gelmez. Sabahladığında da bu duayı üç kere okuyana akşama kadar ani bir bela isabet etmez.¹

8. Her kim akşamladığında üç kere :

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

"Yaratığı (zararlı) şeylerin şerrinden Allahü Teala'nın tamam ve eksiksiz kelimelerine sığınırım" derse, o kişiye o gece (sokan, ısırın, hiçbir hayvanın) zehirli iğnesi (sokması) zarar vermez.²

9. Her kim sabah (veya akşam) namazını kıldığı zaman dünya kela-mı konuşmadan yedi kere :

اَللّٰهُمَّ اَجِرْنِي مِنَ النَّارِ

"Ey Allah'ım ! Beni ateşten koru" söyle. Şüphesiz ki sen o gün ölür-sen, Allahü Teala sana cehennemden beraat (kurtuluş) yazar."³

10. Sizden biriniz her gün sabahladığında Allah için bin hasene (sevab) işlemeyi terketmesin, her kim sabahladığında yüz kere :

بِسْمِ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

"Allah ismiyle başlayıp, Allah'ı tesbih ederim ve O'na hamd ederim " derse, bu bin hasenedir, inşallah o gün o kadar (bin tane) günah iş-leyemez, bundan başka işlediği hayırlar da bol bol kendisine kalır.⁴

11. Fecrin doğuşundan sabah namazını kılincaya kadar 100 kere :

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَاَتُوبُ اِلَيْهِ

"Allah'ı tesbih ederim ve O'na hamd ederim. Büyük olan Allah'ı tesbih ederim. Allahü Teala'dan mağfiret dilerim " dedi ki, "Dünya boyun

1 Ebu Davud : 5088 ; İbni Mace : 3869

2 İmam Ahmed, Müsned : 2-290

3 Ebu Davud : 5079

4 Mecmeuzzevaid : 10-116

eğerek alçak bir şekilde sana gelsin. Ve böyle dersin, Allahü Teala söylediğin her kelimeye karşılık kıyamet gününe kadar, kendisini tesbih eden bir melek yaratır ki, onun sevabı senin olur " buyurdu.

Bir başka rivayet ise şöyledir : "Bu sözler var ya, kim bunları söylerse, o sözler, söylediği gibi yazılır, sonra Ars'a asılır. Sahibinin yaptığı hiçbir günah onu silemez. Tâ ki kıyamet günü Allah'a kavuştuğunda (o sözleri) söylediği gibi mühürlenmiş bulur." ¹

12. Galibu'l-Kattân (Radiyallahü anh) şöyle buyuruyor : Bir kere ticaret için Kufe'ye geldim. A'meş (radiyallahü anh)'in yanına konakladım. Gece olunca yatmak istedim. O, geceleyin teheccüd namazına kalktı, kıtlarken :

﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ ¹. وَأَنَا أَشْهَدُ بِمَا شَهِدَ اللَّهُ بِهِ وَأَسْتَوْدِعُ
اللَّهُ هَذِهِ الشَّهَادَةَ وَهِيَ عِنْدَ اللَّهِ وَدِيعَةٌ . ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ
وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيَا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴾ ². ﴿ قُلِ اللَّهُمَّ
مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ
مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *
تُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ ³.

dedi ve bunları tekrar tekrar okudu. Ben de içimden : " Bu zat bu hususta muhakkak birşeyler işitmiştir ki, böyle yaptı." dedim.

1 Mecmeuzzevaid : 10-97

2 Al-i İmrân Suresi: 18

3 Al-i İmrân Suresi: 19

4 Al-i İmrân Suresi: 26-27

Sabah olduğunda vedalaşmak üzere yanına gittiğimde : "Şüphesiz ben senin şu âyeti ve peşinde bu şahadeti tekrarladığımı duydum. Bunun sebebi nedir? " diye sorunca, O : "Bunun hakkında müjde sana ulaşmadı mı?" dedi. Ben : " Bir aydan beri senin yanındayım, bana bunun fazileti hakkında bir şey söylemedin " deyince, O : "Vallahi bir sene kalmadıkça bunu sana söylemeyeceğim " dedi.

Galibu'l-Kattân (Radyallahü anh) şöyle anlatıyor : A'meş (radyallahü anh)'in yanında bir sene kaldım ve başladığım tarihi kapısının üzerine yazdım. Bir sene geçince, kendisine vaktin dolduğunu haber verdiğimde, o şöyle buyurdu : "Bana Ebu Vail , Abdullah (radyallahü anh)'dan rivayetle, Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu haber verdi : "Bu şahadetin sahibi kıyamet günü getirilir. Allah(ü Teala) : "Bu kulum benimle sözleşti, ben ise verdiği sözü yerine getirmeye en ziyade layık olanım, bu kulumu cennete sokun " buyurur.¹

* Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur : "Her kim bu âyeti (şehidallahü) uyuyacağı zaman okursa, Allahü Teala bu sebeple 70.000 melek yaratır, onları okuyan için kıyamete kadar istiğfar ederler."

* Bu şahadet ile alakalı Ali Haydar Efendi (kuddise sirruh) hazretleri buyurur ki : " Her kim güneş doğmadan ve güneş batmadan dört kere :

﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾

bir kere :

وَأَنَا أَشْهَدُ بِمَا شَهِدَ اللَّهُ بِهِ وَأَسْتَدْعِي اللَّهَ هَذِهِ الشَّهَادَةُ وَهِيَ عِنْدَ اللَّهِ
وَدِيعَةٌ ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ... ﴾

duasını okursa, son nefeste imanı kendisine bağışlanır."

اللَّهُ ESMAÜ'L-HÜSNA

- الرَّحْمَنُ ﷻ (۱) الرَّحِيمُ ﷻ (۲) الْمَلِكُ ﷻ (۳) الْقُدُّوسُ ﷻ (۴) السَّلَامُ ﷻ (۵) الْمُؤْمِنُ ﷻ (۶) الْمُهِمِّنُ ﷻ (۷) الْعَزِيزُ ﷻ (۸) الْجَبَّارُ ﷻ (۹) الْمُتَكَبِّرُ ﷻ (۱۰) الْخَالِقُ ﷻ (۱۱) الْبَارِئُ ﷻ (۱۲) الْمُصَوِّرُ ﷻ (۱۳) الْغَفَّارُ ﷻ (۱۴) الْقَهَّارُ ﷻ (۱۵) الْوَهَّابُ ﷻ (۱۶) الرَّزَّاقُ ﷻ (۱۷) الْفَتَّاحُ ﷻ (۱۸) الْعَلِيمُ ﷻ (۱۹) الْقَابِضُ ﷻ (۲۰) الْبَاسِطُ ﷻ (۲۱) الْخَافِضُ ﷻ (۲۲) الرَّافِعُ ﷻ (۲۳) الْمُعِزُّ ﷻ (۲۴) الْمُنْذِلُ ﷻ (۲۵) السَّمِيعُ ﷻ (۲۶) الْبَصِيرُ ﷻ (۲۷) الْحَكَمُ ﷻ (۲۸) الْعَدْلُ ﷻ (۲۹) اللَّطِيفُ ﷻ (۳۰) الْخَبِيرُ ﷻ (۳۱) الْحَلِيمُ ﷻ (۳۲) الْعَظِيمُ ﷻ (۳۳) الْغَفُورُ ﷻ (۳۴) الشَّكُورُ ﷻ (۳۵) الْعَلِيُّ ﷻ (۳۶) الْكَبِيرُ ﷻ (۳۷) الْحَفِيطُ ﷻ (۳۸) الْمُقِيتُ ﷻ (۳۹) الْحَسِيبُ ﷻ (۴۰) الْحَلِيلُ ﷻ (۴۱) الْكَرِيمُ ﷻ (۴۲) الرَّقِيبُ ﷻ (۴۳) الْمُجِيبُ ﷻ (۴۴) الْوَاسِعُ ﷻ (۴۵) الْحَكِيمُ ﷻ (۴۶) الْوَدُودُ ﷻ (۴۷) الْمَجِيدُ ﷻ (۴۸) الْبَاعِثُ ﷻ (۴۹) الشَّهِيدُ ﷻ (۵۰) الْحَقُّ ﷻ (۵۱) الْوَكِيلُ ﷻ (۵۲) الْقَوِيُّ ﷻ (۵۳) الْمُتِنُّ ﷻ (۵۴) الْوَلِيُّ ﷻ (۵۵) الْحَمِيدُ ﷻ (۵۶) الْمُخَصِّي ﷻ (۵۷) الْمُبْدِئُ ﷻ (۵۸) الْمُعِيدُ ﷻ (۵۹) الْمُخَيِّ ﷻ (۶۰) الْمُتِمِّتُ ﷻ (۶۱) الْحَيُّ ﷻ (۶۲) الْقَيُّومُ ﷻ (۶۳) الْوَاجِدُ ﷻ (۶۴) الْمَاجِدُ ﷻ (۶۵) الْوَاحِدُ ﷻ (۶۶) الصَّمَدُ ﷻ (۶۷) الْقَادِرُ ﷻ (۶۸) الْمُقْتَدِرُ ﷻ (۶۹) الْمَقْدَمُ ﷻ (۷۰) الْمُؤَخَّرُ ﷻ (۷۱) الْأَوَّلُ ﷻ (۷۲) الْآخِرُ ﷻ (۷۳) الظَّاهِرُ ﷻ (۷۴) الْبَاطِنُ ﷻ (۷۵) الْوَالِي ﷻ (۷۶) الْمُتَعَالَى ﷻ (۷۷) الْبَرُّ ﷻ (۷۸) الثَّوَابُ ﷻ (۷۹) الْمُتَمَتِّعُ ﷻ (۸۰) الْغَفُورُ ﷻ (۸۱) الرَّؤُفُ ﷻ (۸۲) مَالِكُ الْمُلْكِ ﷻ (۸۳-۸۴) ذُو الْحَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﷻ (۸۵) الْمَقْسِطُ ﷻ (۸۶) الْحَامِعُ ﷻ (۸۷) الْعَنِيُّ ﷻ (۸۸) الْمَعْنَى ﷻ (۸۹) الْمَانِعُ ﷻ (۹۰)

الْصَّارُّ ﷺ (٩١) الْتَافِعُ ﷺ (٩٢) الْتَوْرُ ﷺ (٩٣) الْهَادِي ﷺ (٩٤) الْبَدِيعُ ﷺ (٩٥) الْبَاقِي ﷺ (٩٦) الْوَارِثُ ﷺ (٩٧) الرَّشِيدُ ﷺ (٩٨) الصَّبُورُ ﷺ (٩٩)

Hadisi şerifte zikredildi ki : "Muhakkak ki Allahü Teala'nın 99 ismi vardır. Kim bunları ezberlerse, cennete girer. " 1

DELAİLÜ'L-HAYRAT'TA ZİKROLUNAN

RESULULLAH (aleyhisselam)IN MÜBAREK İSİMLERİ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى مَنْ اسْمُهُ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ ﷺ أَحْمَدُ ﷺ حَامِدُ ﷺ
مَحْمُودُ ﷺ أَحِيدُ ﷺ وَحِيدُ ﷺ مَاجِدُ ﷺ حَاشِرُ ﷺ عَاقِبُ ﷺ طَهٌ ﷺ يَس
طَاهِرُ ﷺ مُطَهَّرُ ﷺ طَيِّبُ ﷺ سَيِّدُ ﷺ رَسُولُ ﷺ نَبِيُّ ﷺ رَسُولُ الرَّحْمَةِ
ﷺ قَيِّمُ ﷺ جَامِعُ ﷺ مُقْتَفًى ﷺ مُقْفًى ﷺ رَسُولُ الْمَلَاحِمِ ﷺ رَسُولُ الرَّاحَةِ
ﷺ كَامِلُ ﷺ اكْمِلُ ﷺ مُدْتَرٍّ ﷺ مُزْمَلُ ﷺ عَبْدُ اللَّهِ ﷺ حَبِيبُ اللَّهِ ﷺ صَفِيُّ
اللَّهِ ﷺ نَجِيُّ اللَّهِ ﷺ كَلِيمُ اللَّهِ ﷺ خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ ﷺ خَاتَمُ الرُّسُلِ ﷺ مُخِي
مُنَجِّ ﷺ مُذَكَّرُ ﷺ نَاصِرُ ﷺ مَنْصُورُ ﷺ نَبِيُّ الرَّحْمَةِ ﷺ نَبِيُّ التَّوْبَةِ ﷺ
حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ ﷺ مَعْلُومٌ ﷺ شَهِيرٌ ﷺ شَاهِدٌ ﷺ شَهِيدٌ ﷺ مَشْهُودٌ ﷺ بَشِيرٌ
ﷺ مُبَشِّرٌ ﷺ نَذِيرٌ ﷺ مُنْذِرٌ ﷺ نُورٌ ﷺ سِرَاجٌ ﷺ مُصْبِحٌ ﷺ هُدًى ﷺ
مَهْدِيٌّ ﷺ مُنِيرٌ ﷺ دَاعٍ ﷺ مَدْعُوٌّ ﷺ مُجِيبٌ ﷺ مُجَابٌ ﷺ حَقِيٌّ ﷺ عَفُوٌّ
ﷺ وَلِيٌّ ﷺ حَقٌّ ﷺ قَوِيٌّ ﷺ آمِنٌ ﷺ مَأْمُونٌ ﷺ كَرِيمٌ ﷺ مُكْرَمٌ ﷺ مَكِينٌ
ﷺ مَتِينٌ ﷺ مُبِينٌ ﷺ مُؤْمَلٌ ﷺ وَصُولٌ ﷺ ذُو قُوَّةٍ ﷺ ذُو حُرْمَةٍ ﷺ ذُو
مَكَانَةٍ ﷺ ذُو عِزٍّ ﷺ ذُو فَضْلٍ ﷺ مُطَاعٌ ﷺ مُطِيعٌ ﷺ قَدَمٌ صَدِيقٌ ﷺ رَحْمَةٌ
ﷺ بَشْرَى ﷺ غَوْتٌ ﷺ غَيْثٌ ﷺ غِيَاثٌ ﷺ نِعْمَةٌ ﷺ هَدِيَّةٌ ﷺ اللَّهُ ﷺ غُرُورَةٌ
وُثْقَى ﷺ صِرَاطُ اللَّهِ ﷺ صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﷺ ذِكْرُ اللَّهِ ﷺ سَيْفُ اللَّهِ ﷺ حِزْبُ
اللَّهِ ﷺ النَّحْمُ الثَّاقِبُ ﷺ مُصْطَفَى ﷺ مُحْتَبَى ﷺ مُتَقَى ﷺ أُمِّيٌّ ﷺ مُخْتَارٌ

أَجْمَرٌ جَبَّارٌ أَبُو الْقَاسِمِ أَبُو الطَّاهِرِ أَبُو الطَّيِّبِ أَبُو إِبْرَاهِيمَ
 مُشَفَّعٌ شَفِيعٌ صَالِحٌ مُصْلِحٌ مُهَيِّمٌ صَادِقٌ مُصَدِّقٌ
 صِدْقٌ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ إِمَامُ الْمُتَّقِينَ قَائِدُ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِينَ
 خَلِيلُ الرَّحْمَنِ بَرٌّ مَبْرُورٌ وَجِيهٌ نَصِيحٌ نَاصِحٌ وَكِيلٌ
 مُتَوَكِّلٌ كَفِيلٌ شَفِيعٌ مُقِيمُ السُّنَّةِ مُقَدَّسٌ رُوحُ الْقُدْسِ
 رُوحُ الْحَقِّ رُوحُ الْقُسْطِ كَافٌ مُكْتَفٍ بَالِغٌ مُبْلَغٌ شَافٍ
 وَاصِلٌ مُوَضُولٌ سَابِقٌ سَائِقٌ هَادٍ مُهْدٍ مُقَدَّمٌ
 عَزِيزٌ فَاضِلٌ مُفَضَّلٌ فَاتِحٌ مُفَتَّاحٌ مُفَتَّاحُ الرَّحْمَةِ مُفَتَّاحُ
 الْحَنَّةِ عِلْمُ الْإِيمَانِ عِلْمُ الْيَقِينِ دَلِيلُ الْخَيْرَاتِ مُصَحِّحُ الْحَسَنَاتِ
 مُقْبِلُ الْعَثَرَاتِ صَفْوَحٌ عَنِ الزَّلَّاتِ صَاحِبُ الشَّفَاعَةِ صَاحِبُ
 الْمَقَامِ صَاحِبُ الْقَدِيمِ مَخْصُوصٌ بِالْعِزِّ مَخْصُوصٌ بِالْمُحَدِّثِ
 مَخْصُوصٌ بِالشَّرَفِ صَاحِبُ الْوَسِيلَةِ صَاحِبُ السَّيْفِ صَاحِبُ
 الْفَضِيلَةِ صَاحِبُ الْإِزَارِ صَاحِبُ الْحُجَّةِ صَاحِبُ السُّلْطَانِ
 صَاحِبُ الرِّدَاءِ صَاحِبُ الدَّرَجَةِ الرَّقِيعَةِ صَاحِبُ النَّجَاحِ صَاحِبُ
 الْمَغْفِرِ صَاحِبُ اللَّوَاءِ صَاحِبُ الْمِعْرَاجِ صَاحِبُ الْقَضِيبِ
 صَاحِبُ الْبَرَقِ صَاحِبُ الْخَاتَمِ صَاحِبُ الْعَلَامَةِ صَاحِبُ الْبُرْهَانِ
 صَاحِبُ الْبَيَانِ فَصِيحُ السَّانِ مُطَهِّرُ الْجَنَانِ رَوْفٌ رَحِيمٌ
 أَدُنُّ خَيْرٌ صَحِيحُ الْإِسْلَامِ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ عَيْنُ النَّعِيمِ عَيْنُ
 الْفَرِّ سَعْدُ اللَّهِ سَعْدُ الْخَلْقِ خَطِيبُ الْأُمَمِ عِلْمُ الْهُدَى
 كَاشِفُ الْكُرْبِ رَافِعُ الرُّتَبِ عِزُّ الْعَرَبِ صَاحِبُ الْفَرَجِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ • اللَّهُمَّ يَا رَبَّ بَحَاهُ نَبِيَّكَ الْمُصْطَفَى وَرَسُولُكَ الْمُرْتَضَى طَهَّرْ

قُلُوبَنَا مِنْ كُلِّ وَصْفٍ يُبَاعِدُنَا عَنْ مُشَاهَدَتِكَ وَمَحَبَّتِكَ وَأَمِنَّا عَلَى السَّيِّئَةِ
وَالْجَمَاعَةِ وَالشُّوقِ إِلَى لِقَائِكَ يَا ذَا الْحَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۞ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا
وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا .

SİLSİLE-İ ŞERİF

هَذِهِ سِلْسِلَةُ الذَّهَبِ قَدَسَ اللَّهُ تَعَالَى أَسْرَارَهُمْ أَمَدَنَا اللَّهُ بِشَفَاعَتِهِ آمِينَ
سَيِّدُنَا وَنَسْنَدُنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۞ (۱) وَمَوْلَانَا أَبُو بَكْرٍ
الصَّدِّيقُ ۞ (۲) مَوْلَانَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ ۞ (۳) مَوْلَانَا قَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ
بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِّيقِ ۞ (۴) مَوْلَانَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
(۵) مَوْلَانَا أَبُو يَزِيدٍ الْبَسْطَامِيُّ نَدْوَى (۶) مَوْلَانَا أَبُو الْحَسَنِ الْخَرْقَانِيُّ نَدْوَى
(۷) مَوْلَانَا أَبُو عَلِيٍّ الْفَارَمِيدِيُّ نَدْوَى (۸) مَوْلَانَا يُوسُفُ الْهَمْدَانِيُّ نَدْوَى
(۹) مَوْلَانَا عَبْدُ الْخَالِقِ الْعُجْدَوَانِيُّ نَدْوَى (۱۰) مَوْلَانَا عَارِفُ الرِّيَّوَكْرِي
نَدْوَى (۱۱) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ الْإِنْجِيرِ فَتَوَى نَدْوَى (۱۲) مَوْلَانَا خَوَاجَه
عَلِيُّ الرَّامِتَنِ نَدْوَى (۱۳) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ بَابَا السَّمَّاسِي نَدْوَى (۱۴) مَوْلَانَا
خَوَاجَه أَمِيرُ كُلَّال نَدْوَى (۱۵) مَوْلَانَا وَسَيِّدُنَا إِمَامُ الطَّرِيقَةِ الْخَوَاجَه
مُحَمَّدُ بَهَاءُ الدِّينِ شَاهِ نَقِشْبَنْدِي الْبُخَارِي نَدْوَى (۱۶) مَوْلَانَا عَلَاءُ الدِّينِ
الْعَطَّارُ نَدْوَى (۱۷) مَوْلَانَا يَعْقُوبُ الْجَرَحِي الْحِصَارِي نَدْوَى (۱۸) مَوْلَانَا
عُبَيْدُ اللَّهِ الْأَحْزَارُ السَّمَرْقَنْدِي نَدْوَى (۱۹) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ الزَّاهِدُ نَدْوَى
(۲۰) مَوْلَانَا دَرَوِيْشُ مُحَمَّدُ نَدْوَى (۲۱) مَوْلَانَا خَوَاجَكِي السَّمَرْقَنْدِي
نَدْوَى (۲۲) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ الْبَاقِي نَدْوَى (۲۳) مَوْلَانَا أَحْمَدُ الْفَارَوِفِي

السَّرْهَنْدِي الْمَعْرُوفُ بِالْإِمَامِ الرَّبَّانِي مُحَمَّدُ الْأَلْفِ الثَّانِي نَزَّ بِرُ (٢٤)
 مَوْلَانَا مُحَمَّدُ الْمَعْصُومُ السَّرْهَنْدِي نَزَّ بِرُ (٢٥) مَوْلَانَا سَيْفُ الدِّينِ أَبُو
 الْبَرَكَاتِ أَحْمَدُ نَزَّ بِرُ (٢٦) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ الْبَدَاوْنِي سَيِّدُ نُورِ نَزَّ بِرُ (٢٧)
 مَوْلَانَا حَبِيبُ اللَّهِ جَانِ جَانَانَ الْمَظْهَرِ نَزَّ بِرُ (٢٨) مَوْلَانَا عَبْدُ اللَّهِ
 الدَّهْلَوِي نَزَّ بِرُ (٢٩) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ خَالِدِ ضِيَاءِ الدِّينِ نَزَّ بِرُ (٣٠) مَوْلَانَا
 عَبْدُ اللَّهِ الْمُجَاوِرُ فِي بَلَدِ اللَّهِ نَزَّ بِرُ (٣١) مَوْلَانَا مُحَمَّدُ مُصْطَفَى عِصْمَتِ
 غَرِيبِ اللَّهِ نَزَّ بِرُ (٣٢) مَوْلَانَا خَلِيلُ نُورِ اللَّهِ الزَّغَرَوِي نَزَّ بِرُ (٣٣) مَوْلَانَا
 عَلِي رِضَا الْبَزَّازِ نَزَّ بِرُ (٣٤) مَوْلَانَا عَلِي حَيْدَرُ الْآخِسْخَوِي نَزَّ بِرُ (٣٥)
 مَوْلَانَا مُحَمَّدُ الْأَوْفِي نَزَّ بِرُ (٣٦)

Her gece silsile-i şerifi okuyup, kötü alışkanlıkların ve huyların ortadan kalkması için silsiledeki meşayihî vesile kılıp, meşayıhtan yardım talep etmesi kişiye müstehaptır.

Silsileyi okuma ve fazileti hakkında Ebu Said el'Hâdimî hazretleri buyurdu ki: Hâcegân hatminden sonra, zikir telkin ederken, zikre başlarken, virdini bitirirken Meşayih'in silsilesini okuyan kimsenin, manen dereceleri yükselir ve herkesin göremediği şeyleri görür. Zikreden kimse, özellikle ruhaniyet galebe çaldığı zaman okur. Üzüntülerin gitmesi için, murada kavuşmak için ve ihtiyacın görülmesi için hastanın iyileşmesi için de okur.

Şeyhu'-İslam Ebu İsmail Abdullah el'Ensârî (Kuddise Sirruh) şöyle vasiyet etmiştir : "Her veliden bir söz ezberleyin. Eğer buna gücünüz yetmezse, hiç olmazsa onların adını belleyiniz ki, bununla nasipdâr olursunuz."

*Bizi hidayetiyle bu kitabı yazmaya muvaffak kılan
 Allahü Teala'ya hamd olsun.*

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْنِي بِالصَّالِحِينَ ،

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ، وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ

* Ey Rabbim ! Bana bir hikmet ver ve beni iyiler arasına kat. Bana, sonra gelecekler içinde, iyilikle anılmak nasip eyle! Beni, Naim cennetinin varislerinden kıl ! ` (Svara Suresi : 83-85)

İÇİNDEKİLER

OSMANLICAYA GİRİŞ	(4-7)
İMAN ve İSLAM RİSALESİ	(9-22)
MIZRAKLI İLMİHAL	(25-175)
SIRACU'L-MÜHTEDİN	(178-194)
NESEFİ AKAIĐI	(195-222)
KARABAŞ TECVİDİ	(223-244)
HIZBU'L-BAHR	(245-281)

İMAN ve İSLAM RİSALESİ (9-22)

İmanın rükünleri	10
Kelime-i şahadetin manası	10
İmanın Rükünleri	11
İmanın şartları	11
İslamın şartları	12
Namazın farzları	13
A-Dışındakiler	13
B-İçindeki şartlar	14
Abdestin farzları	15
Guslün farzları	16
Teyemmümün farzları	16
Orucun farzları	17
Haccın farzları	18
Allahü Teala'nın sıfatları	19
Sıfatı Zatiyye	19
Sıfatı Sübütîyye	20
Sıfatı İzafîyye	21

MIZRAKLI İLMİHAL (25-175)

Kur'an'da ismi şerifleri beyan olunan Peygamberler	25
İtikatta ve amelde mezhebimiz	26
'La ilahe illallah Muhammediün Resulullah' demenin manası	26
NAMAZ	26
Namazdaki hareketlerin hükmü	26
ORUÇ	28
Orucun farzları	29
Orucu bozan şeyler	29
Orucu yedi kişi Şer'an yer	30
Oruçta niyet	30
Oruç tutanların çeşitleri	31
Oruç tutanların bayramı	31
Müminlerin bayramı	31

İçindekiler

Sırat köprüsünün üzerindeki yedi sual	283
Keffaret kimlere lazım gelir?	32
Keffaret kimlere lazım gelmez?	32
Yevm-ı şekte (şüpheli günde) niyet	33
Oruçla ilgili çeşitli meseleler	33
Orucun çeşitleri	33
Oruç tutmanın faydaları	35
GUSLÜN FARZLARI	36
Guslün çeşitleri	36
Guslün haramları	37
Guslün sünnetleri	38
TEYEMMÜMÜN FARZLARI	38
Teyemmümün caiz olmağı şeyler	39
Teyemmümün şartları	39
Teyemmümün sünnetleri	39
Su aramanın şartları	40
Teyemmümle ilgili çeşitli meseleler	40
İSTİNCA, İSTİBRA, İSTİNKÂ	43
İstinca'nın sünnetleri	43
İstinca'nın müstehabbı	44
ABDEST	44
Suların çeşitleri	45
Ma-i müsta' mel yere düşen midir, yoksa bedenden ayrılan mıdır?	46
Abdestin vacip olmasının şartları	46
Abdestin sünnetleri	47
Abdestin müstehabları	48
Abdestin mekruhları	48
Abdesti bozan şeyler	49
NAMAZIN FARZLARI	51
Namazın kemali mertebe kabul olmasının şartları	55
Namazın içinde uyulması mühim olan şeyler	56
Namazın vacipleri	57
Namazın sünnetleri	58
Namazın müstehabları	60
Namazın edepleri	62
Namazın mekruhları	62
Namazı bozan şeyler	66
Namazı bozmayanlar	69
Salat'ın manası ve fazileti	70
Cemaat ile namaz	71
Namazı vakti ile kılmanın fazileti	72
Namazın vakti geçirip kılmamanın zararları	72
İmama uyanların çeşitleri	74
Namazda ta'dili erkânı terk etmenin zararı	75

İçindekiler

İmanın arkasında duranın sevabı	76
İftitah tekbirinin imam ile beraber almanın fazileti	77
Meleklerin miktarı	78
Namazda yapılan şeylerin karşılığı	79
Cennetin anahtarı	80
Cennetin vasfı	80
Cuma namazı ve şartları	83
Cuma namazının vacipleri	84
Cuma namazının müstehabları	84
Cuma namazının mekruhları	85
Bayram namazının tekbirleri	85
Yoksulluğun sebepleri	85
Elli dört farz	87
İslamın şartları	90
ZEKATIN FARZİYVETİ	90
Zekatin caiz olmadığı kimseler	90
Zekatin caiz olduğu kimseler	91
Zekatin farz olmasının şartları	91
Kurban	92
HACCIN RÜKNÜ	92
Tavafin çeşitleri	92
İhram	93
Haccın farz olmasının şartları	93
Cenaze namazı	93
Kefenin çeşitleri	93
Cenaze namazında imamete evla olanlar	93
Hac ile ilgili çeşitli meseleler	94
Ehli sünnet olanların alameti	95
Dört halifenin fazileti	95
ŞER'İ HÜKÜMLER	99
Yemeğin evvelinde Besmele dememenin zararları	100
Yemeğin evvelinde Besmele demenin faydaları	101
İMAN ŞARTLARI	103
İtikatta ve amelde mezhebimiz	110
İmanın bekasına sebep	110
İmansız gitmenin sebepleri	111
İman, İslam, Din, Millet ve Şeriat kelimeleri ve İmanın kısımları	113
İman ile amel arasındaki fark	114
İmanın çeşitleri	114
İmanın hükmü	115
İman, islam ve ihsan neye derler?	116
İmanın düşmanı	117
'La ilahe illallah Muhammedün Resulullah' demenin manası	117
Kelime-i Tevhidin isimleri	118

ZİKİR	118
Zıkrın faidesi	119
'Eşhedü Enne Muhammeden Abdühü ve Resulühü' demenin manası	120
Resulullah'ın oğulları, kızları ve hanımları	120
Edille-ı şer'iyye	121
Din, millet, şeriat	121
Mezheb ve mezheb imamlarımız	121
Allahü Azımı 'ş-şan'ın Ademoğullarına verdiği dört cevher	122
Amelin kabul olmasının şartı ve sebebi	122
Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e aid olan sıfatlar	123
Silsile-i Resulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)	124
Tafsili iman	125
Mısvak kullanmanın faydaları	126
Yemek yemeden önce el yıkamanın faydaları	127
Yemek yedikten sonra el yıkamanın faydaları	128
Yemek yemenin farzları	129
Yemek yemenin sünnetleri	130
Yemek yemenin mekruhları	130
Yemek yemenin haramları	130
Sıcak yemek yemenin zararları	130
Az yemek yemenin faydaları	131
İman amelden cüz müdür yahut değil midir?	132
Kelime-i şahadet getirmenin şartları	132
Şahadet getirmenin faydaları	133
Ahlak-ı hamide	134
Büyük günahlar	136
Küfür bahsi	139
Küfrün yedi zararı	140
Hayız, Nifas	149
Müminin vasıfları	151
Müminin hayırlısı	151
Cennetin müştak olduğu kimseler	152
Herkesin dillerinden düşürmemesi gereken yedi şey	152
Abdest duaları	153
Evlenme Bahsi	154
Ölüm bahsi	160
Masumların ölümü	168
Kadınların ölümü	170
Mazlumların ve sabırlıların ölümü	173
Kâfirlerin Ölümü	175

SIRACU'L-MÜHTEDİN (178-194)

NESEFİ AKAİDİ (195-222)

Eşyanın Hakikatleri-----	196
İlmin Sebepleri-----	196
Duyular-----	196
Sâdık (Gerçeğe Uygun) Haber-----	197
Peygamber Haberi-----	197
Akıl-----	198
İlham, Bilgi Sebeplerinden Biri Değildir-----	198
Âlemin Hudûsu-----	199
Âyan ve Âraz-----	199
Allah'ın Subutî Sıfatları-----	200
Allah'ın Sıfatları-----	201
Allah'ın Kelâm Sıfatı-----	201
Kur'an Mahluk Değildir-----	202
Tekvîn Meselesi-----	202
Allah'ın İrade Sıfatı-----	203
Ruyetullah (Allah'ın Görülmesi) Meselesi-----	203
Kulların Fiillerini Yaratın Allah'tır-----	204
Kulların İhtiyarı Fiilleri, Fiillerin Güzelliği ve Çirkinliği, İstîtâ'a ve Mükelleflik-----	204
Kulların Fiillerdeki Tesiri ve Ecel-----	205
Haram Rızıktır-----	206
Salah ve Aslah Meselesi-----	207
Kabir Ahvali-----	207
Ba's, Vezin, Amel Defteri, Sorgulama, Havz, Sırat, Cennet ve Cehennem-----	207
Küçük ve Büyük Günahlar-----	208
Şefaât-----	209
İman Artmaz ve Eksilmez-----	209
İman ve İslâm Aynı Manadadır-----	210
İman ve Küfürde İtibar Son Nefesedir-----	210
Allah'ın Peygamber Göndermesi ve Hikmetleri-----	211
İlk ve Son Peygamber Peygamberlerin Sayıları-----	211
Melekler ve Sıfatları-----	213
İlahi Kitaplar-----	213
Miraç Hadisesi-----	213
Allah Dostlarının Kerametleri-----	214
Peygamberimizden Sonra En Üstün İnsan-----	215
Halifelik Otuz Senedir Bundan Sonrası Meliklik ve Hükümdarlıktır-----	215
İmamet ve Şartları-----	215
Salih ve Günahkar Kişi Arkasında ve Ardından Namaz Kılmak-----	218
Sahabe Hakkında Sadece Hayırla Konuşmak-----	218
Mestler Üzerine Meshetmek-----	218
Hurma Suyu Helaldir-----	219
Hiçbir Allah Dostu Peygamber Derecesine Ulaşamaz-----	219
Naslar Zahire Göre Yorumlanır-----	219
Masiyeti Helal Kabûl Etmek, Küçümsemek, Şeriatla Aloy Etmek, Allah'tan Ümit Kesmek,	

İçindekiler 287

Allah'ın Azabından Emin Olmak, Kâhini Doğrulamak Küfürdür	220
Mevcut Olmayan, Bir Şey Değildir	221
Hayattakilerin Ölüler İçin Yaptıkları Duâlar ve Onlar İçin Verdikleri Sadakalar ---	221
Allahu Teala Duaları Kabul Eder İhtiyaçları Giderir	221
Resulullah (s.a.v.) Kıyamet âlâmetleri hakkında bildirdiği Haberler	221
Müştehidin Verdiği Hükümde İsabet ve Hata Etmesi	222
İnsanlar ve Melekler Arasındaki Bazı Üstünlük Mertebeleri	222

KARABAŞ TECVİDİ (223-244)

Karabaş tecvidi	224
Harflerin Çıkış Yerleri	226
Harf-i Medler	227
Med Çeşitleri	228
Meddi Tabii	228
Meddi Muttasıl	229
Meddi Munfasıl	230
Meddi Lazım	231
Meddi Arız	232
Meddi Lin	233
Tenvin ve Sakin Nün	234
İhfa	234
İzhar	235
İklab	235
İdğam Maa'l-Gunne	236
İdğam Bila Gunne	237
İdğam Misleyn	237
İdğam Mütecaniseyn	238
İdğam Mütekaribeyn	238
İdğam Şemsiyye	239
İzharı Kameriyye	240
Kalkale	240
Ra'nın Hükmi	241
Lafzatullah	242
Zamir	242
Sekte	243
Kur'an Okuyuş Kâideleri	244
Secâvend - Vakıf - Durma İşaretleri	244

HIZBUL-BAHR ve DUALAR (245-281)

Hızbul-bahr	245
Kur'an-ı Kerim'den şifa âyetleri	248
Secde âyetleri	249
Sofra duası	253
Derse başlarken okunacak dua	254

Dersin sonunda okunacak dua -----	254
Kur'an okunurken okunacak dua -----	256
Ezan duası -----	257
Evden çıkarken okunacak dua -----	258
Eve girerken okunacak dua -----	258
Helaya girerken okunacak dua -----	259
Banyoya girerken okunacak dua -----	259
Banyodan ve heladan çıkarken okunacak dua -----	259
Arabaya binerken okunacak dua -----	260
Arabadan inerken okunacak dua -----	260
Gemiye binerken okunacak dua -----	260
Yatarken okunacak dua -----	261
Yataktan kalkınca okunacak dua -----	262
Elbise giyerken okunacak dua -----	262
Salat-ı Tüncina -----	263
Salat-ı Tefriciye -----	263
Abdest Duaları -----	264
Namazdan sonra okunacak dualar -----	267
Sabah ve akşam salavatları -----	269
Sabah ve akşam namazdan sonra okunacak dualar -----	270
Esmâü'l-Hüsna -----	277
Resulullah (Sallallahü aleyhi ve sellem)'in mübarek isimleri -----	278
Silsile-i Şerif -----	280

